

თბილისის სასულიერო აკადემია
საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

**ქართული ნათარგმნი
ჰომილეტიკური ძეგლები**

IV

**TBILISI THEOLOGICAL ACADEMY
NATIONAL CENTER OF MANUSCRIPTS**

**Homilies on the Baptism of our Lord Jesus Christ
Translated into Georgian**

Part I

TBILISI THEOLOGICAL ACADEMY AND SEMINARY PUBLISHING HOUSE

TBILISI 2020

თბილისის სასულიერო აკადემია
ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ნათლისღების ჰომილიების
კველი ქართული თარგმანები

ნაწილი I

თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის გამომცემლობა

თბილისი 2020

წინამდებარე ტომი არის თბილისის სასულიერო აკადემიაში დაარსებული სერიის – „ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკური ძეგლები“ – მორიგი გამოცემა. მასში წარმოდგენილია ნათლისღების დღესასწაულისადმი მიძღვნილი ჰომილიების ძველი ქართული თარგმანები. მასალის დიდი მოცულობის გამო ამ ტექსტების გამოცემა ივარაუდება ორ ნაწილად.

პირველ ნაწილში შევიდა წმ. ნინოსა და შვიდი დიდი ბიზანტიელი მამის ნათლისღების დღესასწაულისადმი მიძღვნილი ცხრამეტი ჰომილია. ზოგიერთი მათგანი, ადრე გამოცემული, რედაქტირებული და შევსებული ყველა არსებული ნუსხის მიხედვით, შევიდა ამ გამოცემაშიც, ჰომილიების ნაწილი კი პირველად ქვეყნდება და ისინი გამო-საცემად მოამზადეს სასულიერო აკადემიის კურსდამთავრებულებმა.

მეორე ნაწილი დაეთმობა წმ. გრიგოლ ნაზიანზელის ნათლისღებისადმი მიძღვნილი ჰომილიების გამოცემას.

The present publication is the latest book of the series founded at Tbilisi Theological Academy – "Homiletic Monuments Translated into Georgian". The edition represents a collection of old Georgian translations of homilies written for the feast of the Baptism of the Lord. Because of an extensive number of the texts, they are planned to be published in two parts.

The first part comprises nineteen homilies on the feast of the Baptism of the Lord. The authors are Saint Nino and seven great Byzantine Fathers. Some of these texts had been published, edited and completed previously, according to all the other extant ones; the rest of them, which were prepared by the graduates of the Theological Academy, are published for the first time in this edition.

The second part of the book will include homilies on the Baptism of the Lord written by Saint Gregory of Nazianzus.

რედაქტორი

Editor

მაია რაფავა

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

Maia Raphava

Doctor of Philological Sciences

რეცენზენტი

Reviewer

ნინო მელიქიშვილი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

Nino Melikishvili

Doctor of Philological Sciences

© თბილისის სასულიერო აკადემია

© ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ISBN 978-9941-9655-3-1

სახჩევი

რედაქტორის წინასიტყვა	9
კვლევითი ხასიათის შენიშვნები	
ზოგიერთ პომილიათა შესახებ	11
ტიქსტისათვის	26
ტიქსტები	
I საკითხავი, თქმული წმიდისა დედისა ჩუენისა ნინოძისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა	31
II თქმული კვრილჳსი ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა	41
III 1. თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა (ფსევდოოქროპირი)	53
2. წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლ ნოსელისაჲ განმარტებაჲ სიტყჳსაჲ მის, ვითარმედ: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი“	75
IV 1. საკითხავნი განცხადებისანი, თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა იოვანესგან იორდანესა მდინარესა	89
2. საკითხავნი წმიდისა განცხადებისანი, თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისაჲ კოსტანტინეპოვლელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა	99
3. მისივე, იოვანეს თქმული კოსტანტინეპოვლელ ეპისკოპოსისაჲ, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	108

4. თქუმული მისივე, იოვანე მთავარეპისკოპოსისაჲ კოსტანტინეპოვლელისაჲ, ნათლისღებისათჳს უფლისა	112
5. თქუმული იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳსვე უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	117
6. თქუმული წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	126
7. საკითხავი, თქუმული მისივე, წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ, ღმრთის გამოცხადებისათჳს	139
V	
1. თქუმული წმიდისა პროკლე, კოსტანტინეპოვლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	146
2. ამასვე დღესა, წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კოსტანტინეპოვლელ პატრიარქისაჲ, სიცუჳად განცხადებისათჳს უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	158
3. ამასვე დღესა, თქუმული წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კოსტანტინეპოვლელ პატრიარქისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	165
VI	
1. თქუმული წმიდისა ევსები მთავარეპისკოპოსისა ალექსანდრიელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	175
2. საკითხავი, თქუმული ევსები მთავარეპისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა	186
VII	
თქუმული იელიანწ, ეპისკოპოსისაჲ ტაბია ქალაქისაჲ, ნათლისღებისათჳს ქრისტეს, ძისა ღმრთისა, უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, იოვანწს მიერ	206

VIII 1. წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იმერუსალიმელ პატრიარქისაჲ სიტყუაჲ წმიდისათჳს ნათლისღებისა მაცხოვრისა ჩუენისა	211
2. მისივე, წმიდისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იმერუსალიმელ პატრიარქისაჲ, ნათლისღებისათჳს მაცხოვრისა და ზედააღდგომისათჳს სარკინოზთაჲსა	250
ლექსიკონისათჳს	279
ლექსიკონი	281
რეზიუმე	304
ბამოყენებული ლიტერატურა	306

ჩვენს წინასიტყვა

წინამდებარე გამოცემა შეიცავს დიდი ბიზანტიელი მამების ნათლისღების ჰომილიების ძველ ქართულ თარგმანებს.

ცნობილია, რომ ძველი ქართული ჰომილეტიკური მწერლობა შინაარსობრივად უაღრესად მრავალფეროვანია. ჰომილია, ანუ ქადაგება, თავისი შინაარსით შეიძლება იყოს აპოლოგეტიკური, აგიოგრაფიული, ეგზეგეტიკური, დოგმატურ-პოლემიკური და ა.შ. რომელიმე ჰომილეტიკური ძეგლი შეიძლება ერთდროულად სხვადასხვა ჟანრის ფარგლებში თავსდებოდეს. დანიშნულების კუთხით, ჰომილია არსებობს სადღესასწაულო, ასკეტურ-სამოძღვრო, წმინდანთა მოსახსენებელი, ენკომია (შესხმითი სიტყვა) და ეპიტაფია (სამგლოვიარო სიტყვა).

ქართულ ენაზე საეკლესიო მამათა ქადაგებების თარგმნა უძველეს დროშია დაწყებული. მათი უდიდესი ნაწილი X საუკუნემდეა გადმოღებული. ეს თარგმანები, ძირითადად, თავმოყრილია ჰომილეტიკურ-აგიოგრაფიულ საკითხავთა კრებულებში, მრავალთავეში. მათი მთარგმნელები უცნობია. ერთადერთი გამოჩაჩივანია სოფრონ იერუსალიმელის (VI-VII სს.) ორი ქადაგება, რომელთაგან ერთი ნამდვილად ეფრემ მცირის თარგმანია, ხოლო მეორის მთარგმნელად, ასევე, ეფრემი ივარაუდება.

დიდი ბიზანტიელი საეკლესიო მწერლების მიერ ნათლისღების დღესასწაულთან დაკავშირებით წარმოთქმული ქადაგებებიდან ძველ ქართულ მწერლობაში დასტურდება შემდეგი ავტორების – წმ. ნინოს († 338 წ.), წმ. კირილე იერუსალიმელის († 386 წ.), წმ. გრიგოლ ნაზიანზელის († 389 წ.), წმ. გრიგოლ ნოსელის († 394 წ.), წმ. იოანე ოქროპირის († 407 წ.), წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელის († 446 წ.), ევსები ალექსანდრიელის (V ს.), ივლიანე ტაბიელ ეპისკოპოსისა (V ს.) და წმ. სოფრონ იერუსალიმელის († 638 წ.) – ჰომილიები.

წინამდებარე კრებული გამოდის იმ სერიით, რომელიც დაარსდა თბილისის სასულიერო აკადემია-სემინარიაში: „ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკური ძეგლები“. ნათლისღების დღესასწაულისადმი მიძღვნილი ჰომილიების ქართული თარგმანების გამოქვეყნება ივარაუდება ორი ტომის ფარგლებში ორ ნაწილად.

პირველ ტომში წარმოდგენილია წმ. ნინოსა და შვიდი ბიზანტიელი ავტორის ცხრამეტი ქადაგება. მასში ქვეყნდება როგორც აქამდე გამოუცემელი, ისე მრავალთავეს კრებულებში (ხანმეტი, სინის, ათონის, ტბეთის, პარხლის, უდაბნოს და კლარჯული) უკვე გამოცემული ტექსტები. გამოქვეყნებული ტექსტები ყველა არსებულ უძველეს ხელნაწერთან შედარდა, რის შედეგადაც შესაძლებელი გახდა ადრინდელ გამოცემებში გაპარული ზოგი უზუსტობის გასწორება.

მეორე ტომი ჰომილიების ტექსტების შედარებით დიდი მოცულობისა და გამოცემის რამდენადმე განსხვავებული პრინციპების გათვალისწინების გამო, დაეთმოა წმ. გრიგოლ ნაზიანზელის ნათლისღების ჰომილიებს.

ჰომილიები დალაგებულია მათი ავტორების ქრონოლოგიის მიხედვით. ჰომილიები გამოსაცემად მოამზადეს და რედაქტირება გაუწიეს შემდეგმა პირებმა:

1. წმ. ნინოს ჰომილია – **მღვდელი ვლადიმერ ვახტანგაძე** (თეოლოგიის მაგისტრი).

2. მრავალთაგების კრებულებში ადრე გამოცემული ჰომილიები: წმ. კირილე იერუსალიმელის ერთი ჰომილია; წმ. იოანე ოქროპირის ექვსი ჰომილია (1, 2, 3, 4, 5, 6), ივლიანე ტაბიელის ჰომილია – რედაქტირება: **გიორგი ჩიქოვანი** (თეოლოგიის მაგისტრი).

3. წმ. გრიგოლ ნოსელის ჰომილია (2) – ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი **ექვთიმე კოჭლამაზაშვილი**.

4. ფსევდოოქროპირის (წმ. გრიგოლ ნოსელის ჰომილია [1]), წმ. იოანე ოქროპირის ჰომილია (7), წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელის ჰომილიები (1, 2, 3), ფსევდოევსები ალექსანდრიელის ჰომილიები (1, 2) – **ლაშა ტყეშუჩავა** (თეოლოგიის მაგისტრი). ამ ჰომილიათა ტექსტები ბერძნულთან შეადარა და ლექსიკონი მოამზადა ლაშა ტყეშუჩავამ, ბერძნულიდან ახალქართულად თარგმნილი მონაკვეთების რედაქტირება ეკუთვნის **მონაზონ ექვთიმე კრუპიციის**.

5. წმ. სოფრონ იერუსალიმელის ჰომილიები (1, 2) – **დეკანოზი გიორგი ბერიშვილი** (თეოლოგიის მაგისტრი).

კვლევითი ხასიათის
შენიშვნები ზოგიერთ ჰომილიათა შესახებ*

წმ. ნინო († 338 წ.)

ძველ ქართულ საეკლესიო მწერლობაში კარგად იყო ცნობილი წმ. ნინოს სახელთან დაკავშირებული ორი ქადაგება: ქრისტესშობისა¹ და ნათლისღების.² ნათლისღების ჰომილია – „თქმული წმიდისა დედისა ჩუენისა ნინოისი, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ნათელი არს ღმერთი, ნათელი არს პირველი...“ (A 19, X ს., 194v-198r; A 95, XI ს., 142r-145v) – მაცხოვრის ნათლისღებას განგვიმარტავს. ავტორის მიერ მრავლად არის მოხმობილი წინასწარუწყებითი ციტატები ძველი აღთქმიდან. ქადაგების ის ნაწილი, რომელშიც არის საუბარი იოანეს მიერ ქრისტეს ნათლისცემაზე, დიდწილად გადმოსცემს ყოვლადწმიდა სამების დოგმატს, ამასთან, უაღრესად ცხოვლად წარმოგვიდგენს იესო ქრისტესა და იოანე ნათლისმცემლის დიალოგს მდინარე იორდანესთან.³ კ. კეკელიძე ჰომილიას ფსევდოეპიგრაფიკულს უწოდებს, მისი აზრით, ნათლისღებისათვის თქმული ქადაგება ანტიარიანული თხზულებაა.⁴

წმ. კირილე იერუსალიმელი († 386 წ.)

წმ. კირილე იერუსალიმელის საკითხავი „ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ისარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანად მათჳს, რომელნი-იგი სხურებითა მით ბანად არიან...“ – შეტანილია სინურ (Sin. 32-57-33, 864 წ., 77v-84v) და ტბეთის (A 19, X ს., 192r-194v) მრავალთავებში,⁵ გამოცემულია მხოლოდ სინური ხელნაწერის მიხედვით, სადაც ტექსტი ბოლონაკლულია.⁶ ქადაგების ბერძნულ დედანს წარმოადგენს წმ. კირილე

* კვლევითი ხასიათის შენიშვნები გამომცემელთა შრომების მიხედვით შეადგინა ლაშა ტყეშელაშვილი.

1 „თქმული წმიდისა დედისა ჩუენისა ნინოისი, რომელმან ქადაგა ქრისტე ქართლსა შინა, შობილი წმიდისა ქალწულისა მარიამისაგან“ (A 95, XI ს., 39r-43r).

2 წმ. ნინოს ორივე ჰომილია სამჯერ არის გამოცემული. იხ.: 1. Джанашивили 1898: 80-93; 2. ვახტანგაძე 2012: 10-34; 3. წმ. ნინო 2015: 7-19.

3 ვახტანგაძე 2012: 6-7.

4 კეკელიძე 1980: 482.

5 გაბიაშვილი 2009: 293, № 996; მელიქიშვილი 2012: 466.

6 იხ.: სინური მრავალთავე 1959: 83-89.

იერუსალიმელის III კატეხიზისი (PG 33, col. 425-450).⁷ ამავე საკითხავიდან მცირე ფრაგმენტი სხვა სახელწოდებით გვხვდება კლარჯულ მრავალთავში (A 144, X ს.): „თქმული კურილე ეპისკოპოსისაჲ იერუსალიმელისაჲ, ზაქარიას დადუმებისათჳს“.⁸ ამ შემთხვევაში ძირითადი ტექსტიდან ამოღებულია გარკვეული მონაკვეთი, რომელსაც წინ ერთვის შემდეგი წინადადება: „საყუარელნო, საღმრთონი წიგნნი აღმოიკითხენ და ჰპოვო...“, შემდეგ ზედმიწევნით ზუსტად მისდევს ძირითად ტექსტს და ბერძნულ წყაროს.⁹

წმ. გრიგოლ ნოსელი († 394 წ.)

წმ. გრიგოლ ნოსელის სახელს უკავშირდება ნათლისღების ორი ქადაგება:

1. ფსევდოქროპირის ჰომილია – „ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა“. Inc.: „კაცნო ღმრთისმოყუარენო და ძმათმოყუარენო, მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ჩემთა...“. ქადაგება ჩართულია უდაბნოს (A 1109, IX ს., 4r-v, ნაკლული), ტბეთისა (A 19, X ს., 186r-190r) და პარხლის (A 95, XI ს., 130v-134v) მრავალთავებში, აგრეთვე, შოროთის მონასტრისა (A 90, XIII ს., 229r-232v) და ორ სხვა გვიანდელ ხელნაწერში (Q 662, XVII ს., 244v-247r; A 1525, 1791 წ., 10r-14v).¹⁰ ჰომილია ქართულ თარგმანში ცნობილია წმ. იოანე ოქროპირის სახელით, თუმცა დღეისთვის მიიჩნევა, რომ იგი ეკუთვნის წმ. გრიგოლ ნოსელს.¹¹

ბერძნულ პატროლოგიაში (PG) შესული საკითხავის ტექსტი და მისი ლათინური თარგმანი გამოცემულია წმ. გრიგოლ საკვირველთმოქმედის სახელით (PG 10, col. 1177-1189), ამავე ქადაგების შემოკლებული ლათინური თარგმანი წმ. გრიგოლ ანტიოქიელის სახელითაცაა ცნობილი (PG 88, col. 1865-1872).¹² სირიულ თარგმანში (ქართულის მსგავსად) ავტორად წმ. იოანე ოქროპირია მითითებული, თუმცა ჰომილია შეტანილია წმ. გრიგოლ საკვირველთმოქმედის თხზულებათა კრებულში.¹³

ფსევდოქროპირის ნათლისღების საკითხავის ნაკლული ტექსტი

7 სხენებულ საკითხავთან მიმართებაში თ. მგალობლიშვილს ბერძნული დედნიდან დამოწმებული აქვს ციტატა (იხ.: კლარჯული მრავალთავი 1991: 121).

8 იხ.: კლარჯული მრავალთავი 1991: 438-439.

9 კლარჯული მრავალთავი 1991: 102.

10 გაბიძაშვილი 2009: 295, №1003, №1004.

11 იხ.: კოჭლამაზაშვილი 2009: 342-360.

12 მელიქიშვილი 2012: 407.

13 იხ.: Pitra 1876-1891: 127-133; 381-386.

გამოცემულია უდაბნოს მრავალთავში.¹⁴ საკითხავი სრული სახით გამოაქვეყნა ე. კოჭლამაზაშვილმა ტბეთის მრავალთავში დაცული ტექსტის საფუძველზე, ვარიანტები კი გაუკეთა პარხლისა და უდაბნოს მრავალთავების მიხედვით.¹⁵

აღნიშნული ჰომილიის ტექსტი გამოსაქვეყნებლად მომზადებულია ყველა ზემოთ დასახელებული ექვსი ხელნაწერის მიხედვით. ქართული თარგმანის ბერძნულ დედანთან შედარებისას გამოყენებულია PG-ში წმ. გრიგოლ საკვირველთმოქმედის სახელით შეტანილი ქადაგება (PG 10, col. 1177-1189).

ე. კოჭლამაზაშვილმა ფსევდოოქროპირის ნათლისღების საკითხავი დაუკავშირა წმ. გრიგოლ ნოსელის ქადაგებას „განმარტებაჲ სიტყვსაჲ მის“¹⁶ და ქართული ტექსტების შედარებითი შესწავლის საფუძველზე გამოარკვია, რომ ისინი ერთ ავტორს ეკუთვნის, რადგან ორივე შეიცავს საკმაოდ ვრცელ მონაკვეთს, რომელშიც ერთი და იგივე აზრებია გამოთქმული, ხან სიტყვასიტყვით, ხან პერიფრაზირებული ფორმით. ამასთან, დოგმატური აქცენტებით დატვირთული ფრაზები ერთი და იმავე თანმიმდევრობით მეორდება ფსევდოოქროპირისეულ ჰომილიასა და წმ. გრიგოლ ნოსელის „ესე არს ძე ჩემი“-ს განმარტებაში. საბოლოოდ მკვლევარი იმ დასკვნამდე მიდის, რომ ორივე ჰომილია წმ. გრიგოლ ნოსელს ეკუთვნის.¹⁷

წინამდებარე გამოცემის ავტორის მიერ (დ. ტყეშუაშვილი) შესწავლილია ფსევდოოქროპირის ნათლისღების საკითხავის დოგმატური მიმართულება, რომელშიც ნათლად არის გამოხატული მართლმადიდებლური დოგმატი ძისა და მამის თანამარადიული მყოფობის შესახებ. ჰომილია წარმოთქმული უნდა იყოს არიანული დავების პერიოდში, ვიდრე ნესტორიანულ დავამდე. ამასთან, წმ. გრიგოლ ნოსელის სახელით ცნობილი ქადაგებაც („განმარტებაჲ სიტყვსაჲ მის“) იმავე დოგმატურ სწავლებას მისდევს.

აღსანიშნავია, რომ ხსენებულ საკითხავებში ყოველადწმიდა მარიამი არც ერთხელ არ იწოდება როგორც „ღმრთისმშობელი“ (Θεοτόκος), არამედ – როგორც „ქალწული მარიამი“ (ἡ Παρθένος Μαρία) ანდა „მარიამი“. ცნობილია, რომ ღვთისმშობელი ნესტორიანულ დავამდე (V ს-მდე) სწორედ „ქალწულ მარიამად“ იწოდებოდა. ეს ფაქტი არის კიდევ ერთი არგუმენტი საკითხავთა ქრონოლოგიის გასარკვევად, კერძოდ, მათ ავტორად წმ. გრიგოლ ნოსელის აღიარებისთვის,¹⁸ ან IV ს-ის ღვთისმეტყველთა ნააზრევისათვის

14 უდაბნოს მრავალთავი 1994: 51-53.

15 იხ.: კოჭლამაზაშვილი 2009: 361-374.

16 გამოც.: კოჭლამაზაშვილი 2002.

17 იხ. ვრცლად: კოჭლამაზაშვილი 2009: 342-360.

18 თუკი ეს ქადაგებები მართლაც წმ. გრიგოლ ნოსელს ეკუთვნის, მაშინ, შესაძლოა, რომ წმ. გრიგოლს ისინი მღვდლობის პერიოდში წარმოეთქვა (ანუ 372

მისაკუთვებლად.¹⁹

2. „წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლ ნოსელისად, განმარტებაჲ სიტყვსად მის, ვითარმედ: «ესე არს ძე ჩემი საყუარელი»“. Inc.: „წყალობისმოყუარებან ამან მამამან გარდამეტებულითა თქუენდა მომართისა წყალობისადთა მომიძლუნა მე ნეშტი პირველ დაშთომილისა სიტყვსად...“ ცნობილია შემდეგი ხელნაწერებით: A 162 (XI ს., 46v-51v); A 1170 (XI-XII ს., 154v-162r); A 182 (XIII ს., 192r-201r); Jer. 23 (XII-XIII ს., 108v-113v); Jer. 38 (XIII-XIV ს., 178v-186v); Jer. 39 (XIII-XIV ს., 1r-6r, თავნაკლული).²⁰ ქადაგება საეკლესიო ტიპიკონით საკითხავადაა დადგენილი ნათლისღების წინა დღეს – 5 იანვარს. იგი მითითებულია როგორც დიდი ეკლესიის („აია-სოფიის“) „სუნაქსარში“, ასევე, საბაწმიდურ ტიპიკონშიც.²¹

დასახელებული ჰომილია, როგორც ითქვა, ფსევდოოქროპირის ნათლისღების ქადაგების გაგრძელებას წარმოადგენს. ბერძნული ტექსტი ჩვენამდე მოღწეულია გრიგოლ ანტიოქიელ ხუცესის სახელით (PG 88, col. 1871-1884). ბერძნულ ენაზე ცნობილი არაა აღნიშნული საკითხავის სრული ვარიანტი, სადაც ავტორად წმ. გრიგოლ ნოსელი იქნებოდა მოხსენიებული, თუმცა ჰომილიის ნოსელისეულობას მოწმობს მისი ციტირება ნაშრომში – De Sacris Parallelis (PG 96, col. 509-512).²² ეს ციტირებული ფრაგმენტი წმ. გრიგოლ ნოსელის დაკარგულ შრომებშიც მეორდება (PG 46, col. 1109-1112), სადაც წყაროდ მითითებულია ზემოთ ნახსენები თხზულება (Sac. parallel. II. pag. 773). ამას გარდა, აღმოჩნდა, რომ დასახელებული ქადაგების ბერძნული დედანი წმ. იოანე ოქროპირის სახელითაცაა ცნობილი: „Τὸν αὐτὸν εἰς τὸ, «Οὐτὸς ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ ὁ ἀγαπῶντος, ἐν ᾧ ἐκδόκισα»“ (PG 64, col. 33-38).²³

წმ. იოანე ოქროპირი († 407 წ.)

ქართულად თარგმნილ ჰომილეტიკურ ლიტერატურაში წმ. იოანე ოქროპირის ნათლისღების შემდეგი ქადაგებები მიეკუთვნება:²⁴

წმ. რადგან ორივე ქადაგება PG 88-ში (წმ. გრიგოლ ანტიოქიელის შრომებში) სწორედ გრიგოლ ანტიოქიელი პრესვიტერის სახელითაა შეტანილი: 1. GREGORII PRESBYTERI ANTIOCHENI (PG 88, col. 1865-1866); 2. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ANTIOXEIAS / GREGORII PRESBYTERI ANTIOCHENI (PG 88, col. 1871-1872) (ტყეუზნავა 2018: 193).

¹⁹ იხ. ვრცლად: ტყეუზნავა 2018: 174-193.

²⁰ აღწერილობა 2009: 211. გამოც.: კოჭლამაზაშვილი 2002: 3-17.

²¹ კოჭლამაზაშვილი 2002: 2.

²² აღწერილობა 2009: 211-212.

²³ ტყეუზნავა 2018: 175.

²⁴ წმ. იოანე ოქროპირის ჰომილიათა თანმიმდევრობას ვიცავთ კ. კეკელიძის მიერ

1. „თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლელისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა იოვანესგან იორდანესა მდინარესა“. Inc.: „კეთილ არს ნათელი და პატიოსან და ყოვლითა სარგებელ...“ (A 19, X ს., 167r-169r; A 95, XI ს., 115r-117v; Ath.11, X ს., 32v-34v; A 90, XIII ს., 235v-237v; Q 662, XVII ს., 249r-250v; S 300, 1779 წ., 193v-197v).²⁵

2. „თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლელისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა“. Inc.: „დასაბამი სახარებისა სასუფეველისათჳს ცათაჲს არს წმიდა დღეინდელი ესე დღესასწაული...“ (Sin. 32-57-33, 864 წ., 70v-72v; A 1109, IX ს., 3r-v, თავნაკლული; A 19, X ს., 169r-170v; A 95, XI ს., 117r-118v; Ath.11, X ს., 34v-36r; A 90, XIII ს., 237v-239r; S 449, XII-XIV ს., 66v-67v; Q 662, XVII ს., 250v; S 300, 1779 წ., 195r-196v; A 649, 1785 წ., 3r-4v; S 4932, 1791 წ., გვ. 121-123).²⁶

3. „მისივე, იოვანეს თქმული კოსტანტინეპოვლელ ეპისკოპოსისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „სიხარულ არს ჩუენ ყოველთათჳს...“ (A 1109, IX ს., 6v-9v, თავნაკლული; A 19, X ს., 170v-171r; A 95, XI ს., 136r-v; Ath.11, X ს., 207r-208r; A 90, XIII ს., 232v-233v; Q 662, XVII ს., 247r-v).²⁷

4. „თქმული მისივე, იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლელისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა“. Inc.: „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ცხორებაჲ და სიტყუად...“ (A 1109, IX ს., 6r-v, ბოლონაკლული; A 19, X ს., 171v-172r; A 95, XI ს., 136v-137r; A 90, XIII ს., 233v-234r; Q 662, 247v-248r).²⁸

5. „თქმული იოვანე ოქროპირისა ნათლისღებისათჳსვე“. Inc.: „უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან, ოდეს-იგი იხილა დედაკაცი სამარიტელი...“ (A 1109, IX ს., 5r-v, ბოლონაკლული; Sin. 32-57-33, 864 წ., 72v-74v; A 19, X ს., 172r-173v; A 95, XI ს., 134v-136r; Ath.11, X ს., 206r-207r; A 90, XIII ს., 234r-235v; Q 662, XVII ს., 248r).²⁹

მოცემული სიის მიხედვით, რომელიც ემყარება ტბეთის მრავალთავს (A 19). იხ. კეკელიძე 1957: 72-73.

25 გაბიაშვილი 2009: 295, №1005; მელიქიშვილი 2012: 405.: ათონის მრავალთავი 1999: 260-263.

26 გაბიაშვილი 2009: 295, №1006; მელიქიშვილი 2012: 406. 1. სინური მრავალთავი 1959: 74-76; 2. უდაბნოს მრავალთავი 1994: 49-50; 3. ათონის მრავალთავი 1999: 263-266.

27 გაბიაშვილი 2009: 297, №1010; მელიქიშვილი 2012: 406. 1. უდაბნოს მრავალთავი 1994: 55; 2. ათონის მრავალთავი 1999: 277-278.

28 გაბიაშვილი 2009: 297, №1013; მელიქიშვილი 2012: 407.: უდაბნოს მრავალთავი 1994: 55-56.

29 გაბიაშვილი 2009: 296, №1009; მელიქიშვილი 2012: 406.: 1. სინური მრავალთავი 1959: 76-79; 2. უდაბნოს მრავალთავი 1994: 53-54.

6. „თქუმული წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა“. Inc.: „და ვითარცაღა ველნი შუენიერნი და საესენი, ყუავილითა ოქროფერითა შემკულნი...“³⁰ (A 1109, IX ს., 3v-4v, ბოლონაკლული; Sin. 32-57-33, 864 წ., 74v-77v; A 19, X ს., 173r-176r; A 95, XI ს., 118r-120v; Ath.11, X ს., 207r-209r; A 90, XIII ს., 239r-241r; A 649, IX ს., 3v-4v; A 713, VIII-IX ს., 2r-3v; S 449, XII-XIV ს., 4v-6r; S 300, 1779 წ., 196r-197v; S 4932, 1791 წ., გვ. 118-121).³¹

7. „საკითხავი თქუმული მისივე, წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ, ღმრთის გამოცხადებისათჳს“. Inc.: „წყაროსა, სახარებისა მიერ მოსწავებულსა, განღებულსა, აქუს წარსადინელი...“ შემონახულია მხოლოდ პარხლის მრავალთავში (A 19, X ს.).³² ბერძნული ტექსტიც წმ. იოანე ოქროპირის სახელით არის ცნობილი: PG 50, col. 805-808.³³

წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელი († 446 წ.)

წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელის ნათლისღების საკითხავის ორი ქართული თარგმანი მოგვეპოვება: 1. მრავალთავისეული და 2. თარგმნილი რუსული პროლოგ-სვინაქსარიდან (XVII ს.).³⁴ რუსულიდან თარგმნილ პროლოგ-სვინაქსარში წმ. პროკლეს სახელით შეტანილია ნათლისღების კიდევ ერთი ჰომილია, თუმცა მისი ბერძნული წყაროს დადგენა ამ ეტაპზე ვერ მოხერხდა.

1. „თქუმული წმიდისა პროკლე კონსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „დღეს ქრისტე სოფელსა გამოუჩნდა და სოფელი იგი უშუერი განაშუენა და განაკეთა...“ წარმოადგენს უძველეს ქართულ თარგმანს და ჩართულია ტბეთის (A 19, X ს., 179v-181v), პარხლისა (A 95, XI ს., 124r-126r) და ათონის (Ath.11, X ს., 36r-37v) მრავალთავებში, აგრეთვე, შოროთის მონასტრის

30 დასახელებული ჰომილიის ბერძნულ წყაროდ მ. ვან ესბროკი მიიჩნევს PG 59, col. 489-492-ს (იხ.: მელიქიშვილი 2012: 407), რომელიც, ჩვენი აზრით (ღ. ტყეშელაშვილი), სინამდვილეში წარმოთქმულია იოანე ნათლისმცემლის შესახებ და ქართულ თარგმანთან შედარებით ბევრად შემოკლებული სახისაა.

31 გაბიაშვილი 2009: 296, №1008; მელიქიშვილი 2012: 407. გამოც.: 1. სინური მრავალთავი 1959: 79-82; 2. უდაბნოს მრავალთავი 1994: 50-51.

32 გაბიაშვილი 2009: 433, №1582.

33 მელიქიშვილი 2012: 408.

34 „პროლოგ-სვინაქსარი წარმოადგენს კალენდარული წლის ყოველი დღის (არჩილი: „ათორმეტთა თვეთა“) სხადასხვა ზომის ნოველურ, ან, უკეთ, სვინაქსარულ „საკითხავებს“. სვინაქსარული ჟანრის თხზულება, რომელსაც ეფრემ მცირე „მცირედ-მცირედნი საკითხავების“ სახელით იცნობდა, მოკლედ გადმოსცემს ფაქტობრივ, შინაარსობრივ, მხარეს, მკითხველს არ ამძიმებს ზოგადთეოლოგიური და ფილოსოფიური მსჯელობით“ (რუხაძე 1960: 159).

ხელნაწერში (A 90, XIII ს., 244v). ბერძნული ტექსტი გამოქვეყნებულია: PG 65, col. 757-764.³⁵

მ. ვან ესბროკი ამ საკითხავს სირიული ენიდან თარგმნილად მიიჩნევს, თუმცა მისი სირიული მოდელი დღეისთვის არ არსებობს. მკვლევრის შეხედულებით, განსხვავება ბერძნულთან შედარებით იმდენად აუხსნელია, რომ იბადება აზრი შუამავალი ტექსტის არსებობის შესახებ. ეს განსხვავება შემდეგია: ბერძნული „ἄσθρῳ“ (PG 65, 757 B) ამ საკითხავის ქართულ თარგმანში ორჯერაა თარგმნილი, როგორც „ძეთა კაცთა“, რაც სირიულ მოდელზე მიანიშნებს.³⁶

ათონის მრავალთავის გამომცემლები თვლიან, რომ „ძე კაცისა“ და სხვა მსგავსი სირიულიდან მომდინარე იდიომები, რომლებიც ბერძნულის მეშვეობით აღმოჩნდნენ სახარების ქართულ თარგმანში, ორგანულნი გახდნენ ქართული ენისთვის. ამიტომაც არაა გასაკვირი, რომ ზემოხსენებული ჰომილიის მთარგმნელი, რომელიც ცდილობს, მხატვრულად გადმოსცეს ქადაგების შინაარსი, ხმარობს შესიტყვებას – „ძენი კაცთანი“. მათი აზრით, მ. ვან ესბროკის ვარაუდი ამ ორი მაგალითის მიხედვით საკითხავის სირიულიდან მომდინარეობის შესახებ, მართებული არ არის.³⁷

2. „ამასვე დღესა, წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კონსტანტინეპოლელ პატრიარქისაჲ, სიტყუაჲ განცხადებისათჳს უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ქრისტე განცხადნა სოფელსა, ყოველი სოფელი განანათლნა და განაშუენა...“ (A 112, XVII ს., 121v-123r; H 2176, 1786 წ., 254v-259r)³⁸ წარმოადგენს წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელის ნათლისღების საკითხავის მოგვიანო თარგმანს, თარგმნილს რუსული პროლოგ-სვინაქსარიდან. ტ. რუხაძის აზრით, ამ პროლოგ-სვინაქსარის ქართულ ხელნაწერებს არ შემოუნახავთ პირდაპირი ცნობა მთარგმნელზე, მაგრამ მისი თარგმნა ემთხვევა არჩილ მეფის (1647-1713) მთარგმნელობითი მოღვაწეობის პერიოდს, რომელიც იმ ხანებში ყველაზე ახლოს იდგა რუსულ, სლავურ და ქართულ სასულიერო წიგნებთან. სავარაუდოდ, არჩილის ავტოგრაფს უნდა წარმოადგენდეს ხელნაწერი A 112. ერთი ნუსხა (ქუთ. 66) გელათს ყოფილა დაცული და ამჟამად ქუთაისის ისტორიულ მუზეუმში ინახება.³⁹

აღნიშნული ქადაგების ეს მოგვიანო თარგმანი შინაარსობრივად მისდევს უძველეს თარგმანს, თუმცა აკლია დასკვნითი ნაწილი. მის ნაცვლად

35 გაბიძაშვილი 2009: 294, №1000.

36 მელიქიშვილი 2012: 472-473 : იხ. სქ. №458.

37 მელიქიშვილი 2012: 473 : იხ. ათონის მრავალთავი 1999: 135-138.

38 ე. გაბიძაშვილის ბიბლიოგრაფიაში (გაბიძაშვილი 2009) დასახელებული საკითხავი არ არის შეტანილი.

39 რუხაძე 1960: 157-158.

დამატებული აქვს სწავლა-მოდერებითი მონაკვეთი.

3. „ამასვე დღესა, თქუმილი წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კოსტანტინეპოლელ პატრიარქისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „საყუარელნო, დღეს დღე ესე ჭეშმარიტი ქადაგებისა შემტკობელი...“ (A 112, XVII ს., 123r-125r; H 2176, 1786 წ., 259r-263v; A 220, 1726 წ., 516v-520v). ეს ქადაგებაც რუსული პროლოგ-სვინაქსარიდან არის თარგმნილი,⁴⁰ თუმცა, საეკვოა, ჰომილიის ავტორი მართლაც წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელი იყოს, რადგან ბერძნულ პატროლოგიაში მისი ავტორობით ნათლისღების მხოლოდ ერთი ქადაგებაა ცნობილი. შინაარსის მიხედვით, ჰომილიის ძირითადი ნაწილი წარმოადგენს იოანე ნათლისმცემლის შეპასუხებას მაცხოვრის მიმართ, სადაც ხაზგასმულია, რომ სამყაროს შემოქმედი და ძველი აღთქმის მართალთა შორის მოქმედი ღმერთი დღეს იოანესგან ითხოვს ნათლისღებას.

ვესები ალექსანდრიელი (V ს.)

ფსევდოვესები ალექსანდრიელის ნათლისღების ჰომილია ორი უძველესი ქართული თარგმანით არის შემონახული, აქედან ერთი თარგმანი შედის ტბეთისა და პარხლის მრავალთავეებში, ხოლო მეორე – ათონის მრავალთავეში.⁴¹ ბერძნულ ტექსტთან (PG 86, col. 372-380) შედარებით ორსავე ქართულ თარგმანს დამატებული აქვს ექვსი პასაჟი, რაც ცხადყოფს, რომ ისინი ერთი და იმავე, ან ერთმანეთთან ახლოს მდგომი ბერძნული რედაქციის ტექსტებიდან შესრულებულ ორ სხვადასხვა თარგმანს წარმოადგენენ.⁴²

1. „თქუმილი წმიდისა ვესები მთავარებისკოპოსისა ალექსანდრიელისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ამისთჳს, რამეთუ გუშინ შობისათჳს უფლისა სიტყუად დაგწერეთ, საყუარელნო, და ნათლისღებისათჳსცა ვიწყოთ თქუმად...“. ეს ქართული თარგმანი ცნობილია მხოლოდ ათონის მრავალთავეის ნუსხით (Ath.11, X ს., 209r-212r), იგი ტბეთ-პარხლისეულ საკითხავთან შედარებით შემოკლებული სახისაა.

2. „საკითხავი, თქუმილი ვესები მთავარებისკოპოსისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „აწ, რამეთუ გუშინ გითხართ შობისათჳს ქრისტესისა, საყუარელნო, აწ ნათლისღებისათჳსცა ვიწყოთ თქუმად...“. ეს ტექსტი დაცულია ტბეთისა (A 19, X ს., 198r-202v) და პარხლის (A 95, XI ს., 137v-142r) მრავალთავეებში და ათონურთან შედარებით ადრეულ თარგმანს უნდა წარმოადგენდეს, რასაც ადასტურებს

40 გაბიძაშვილი 2009: 294, №1001.

41 მელიქიშვილი 2012: 474; გაბიძაშვილი 2009: 297, №1012.

42 ათონის მრავალთავეი 1999: 117.

ტბეთ-პარხლისეულ თარგმანში გამოვლენილი აშკარა არმენიზმები. მასში ბერძნული ძმ-ს შესატყვისად გვხვდება „კელითა“, ხოლო τὸ μυστήριον-ის შესატყვისად – „ზრახვა“, რაც, მკვლევართა აზრით, სომხურის გავლენას უნდა მივაწეროთ.⁴³

ევსები ალექსანდრიელის აღნიშნული საკითხავი კიდევ ერთ ქართულ მრავალთავში, კერძოდ, კლარჯულ მრავალთავში დასტურდება, ოღონდ სრულიად განსხვავებული სათაურით: „საკითხავი თქუმული ევსებისი შობისათჳს იოვანჳ, ძისა ელისაბედისა“. კლარჯულ მრავალთავში არსებული ტექსტი როგორც სათაურით, ასევე სტრუქტურითა და შინაარსით, განსხვავებულია დანარჩენი ქართული და PG-ში არსებული რედაქციებისაგან.⁴⁴ მასშიც, მსგავსად ტბეთ-პარხლისეული ჰომილიისა, დასტურდება ტექსტის სომხური წარმომავლობა.⁴⁵

ვსევდოვესების ნათლისღების საკითხავის ქართულ თარგმანებში დადასტურებულია კიდევ ერთი საინტერესო ტექსტობრივი თავისებურება, რომელიც ჰომილიის ტექსტის შინაარსობრივ მხარეს ეხება. ვსევდოვესების ნათლისღების საკითხავის ქართულ თარგმანებში შეიმჩნევა აპოკრიფული შინაარსის შემცველი მონაკვეთები, რომლებიც ბერძნულ დედანში არ დასტურდება. საუბარი გვაქვს იმ აპოკრიფულ სწავლებაზე, რომლის მიხედვით ეშმაკის დაცემის მიზეზი იყო ურჩობა, რადგან თავყვანი არა სცა ღმერთის მიერ შექმნილ ადამიანს.⁴⁶ მსგავსი აზრი გაჟღერებულია „ადამის ცხოვრების“ აპოკრიფში,⁴⁷ იმავე შინაარსის შემცველი ფრაზა ტბეთ-პარხლისეულ თარგმანში გვხვდება ორგზის, ათონურში კი – ერთხელ.⁴⁸

43 იხ.: ქურციკიძე 1973: 61; ჭელიძე 1996: 10-12.

44 კლარჯული მრავალთავი 1991: 79-83; 362-365.

45 ჭელიძე 1996: 26-27.

46 საეკლესიო სწავლებით, ეშმაკი იყო ანგელოზი და ბუნებით კეთილად იყო შექმნილი, რომელსაც დედამიწის დაცვა ჰქონდა მინდობილი, მაგრამ მან თავისუფალი არჩევანით თავი აიმაღლა ღმერთზე, განიზრახა რა მისდამი დაპირისპირება; იგი, პირველი განდგომილი სიკეთისგან, ბოროტებაში ჩავარდა და მასთან თანა-დაცვა მისდამი დაქვემდებარებულ ანგელოსთა უსასრულო სიმრავლე (წმ. იოანე დამასკელი 2000: 345-346).

47 იხ.: ყუბანეიშვილი 1946: 5.

48 იხ.: 1. A: „რად ვყო მე, უბადრუკმან? წყევლმცა არს დღე იგი, რომელსა განიზრახა შექმნად კაცთა ნათესავისაჲ, ამისთჳს გარდამოვვარდი ზეცით, ამისთჳს ესევეითარისა დიდებისაგან უცხო ვიქმენ“ (Ath.11, 213r). TP: „რად ვყო უბადრუკმან აჲმან? წყევლ იყავნ დღჳ იგი, რომელსა იზრახა საქმჳ ნათესავისა მის კაცთაჲსა, რამეთუ მათთჳს გარდამოვვარდი მე ზეცით და მათთჳს ეგდენთა მათ დიდებათაგან უცხო-ვიქმენ“ (A 19, 200v-201r; A 95, 140r). 2. TP: „ნუუკუე ესე არს, რომელი-იგი დასაბამითგან იყო სიტყუად, რომელსა-იგი მე ურჩ ვექმენ და არა თაყუანის-ვეცქმნულსა მისსა და გარდამოვვარდი ქუეყანად? არა მრწამს, თუ იგი არს“ (A 19, 200v; A 95, 139v).

ივლიანე ტაბიელი (V ს.)

„თქმული ივლიანჳ ეპისკოპოსისაჲ ტაბია ქალაქისაჲ ნათლისღებისათჳს ქრისტჳს, ძისა ღმრთისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა, იოვანჳს მიერ“. Inc.: „ყოველთა დაბადებულთა უფალი წიადთაგან მამისათა მოვიდა ჩუენდა და განამდიდრა ყოველი დაბადებული მადლითა მისითა...“ შეტანილია ტბეთის (A 19, X ს., 176r-179v), პარხლისა (A 95, X ს., 120v-124r) და ათონის (Ath.11, XI ს., 37v-39v) მრავალთავებჳში, აგრეთვე, შოროთის მონასტრის ხელნაწერში (A 90, XIII ს., 241r-244v). ქადაგებიდან მცირე ფრაგმენტი შემორჩენილია ხანმეტ მრავალთავებჳში (S 3902, VIII ს., ფრაგმენტი). დასახელებული საკითხავი კ. კეკელიძემ გამოაქვეყნა პარხლის მრავალთავებჳს მიხედვით, ხოლო ხანმეტი მრავალთავებჳს ფრაგმენტი გამოსცა ა. შანიძემ.⁴⁹ წინამდებარე გამოცემაში შესული დასახელებული ჰომილია ყველა არსებული ხელნაწერის მიხედვით გამოსაქვეყნებლად მოამზადა გიორგი ჩიქოვანმა.

ჰომილია მხოლოდ ქართული თარგმანით არის ცნობილი, ხოლო მისი ავტორი ივლიანე, ტაბია ქალაქის ეპისკოპოსი, საქრისტიანო მწერლობაში ცნობილი არაა. კ. კეკელიძის აზრით, ქადაგებას დიოფიზიტური ტენდენცია აქვს: ავტორს სურს დაამტკიცოს, რომ იესო ქრისტე იყო არამარტო ღმერთი, არამედ კაციც და მან „ჭორცნი შეისხნა“; დაწერილი უნდა იყოს ქალკედონის კრების (451 წ.) შემდეგ, V-VI საუკუნეებში.⁵⁰

წმ. სოფრონ იერუსალიმელი († 638 წ.)

წმ. სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების ჰომილიათა ძველი ქართული თარგმანები შესრულებულია წმ. ევრემ მცირის მიერ. ეს ქადაგებებია:

1. „წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იერუსალიმელ პატრიარქისაჲ სიტყუად წმიდისათჳს ნათლისღებისა მაცხოვრისა ჩუენისა“. Inc.: „პირველ ჩუენ ბეთლემჳან ზეციერჳსან საღმრთოდ სერობად მიგჳწოდნა მდიდრად განმზადებითა თჳსისა ტაბლისაჲთა...“ (S 1276, XI-XIII ს., 89v-99v; A 1170, XI-XII ს., 172r-186r; A 182, XIII ს., 201r-217r; Jer.23, XII-XIII ს., 122v-131v; Jer.17, XII-XIV ს., 22r-34v; Jer.38, XII-XIV ს., 198r-210v და სხვა).⁵¹

2. „მისივე, წმიდისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იერუსალიმელ პატრიარქისაჲ, ნათლისღებისათჳს მაცხოვრისა და ზედაღდგომისათჳს სარკინოზთაჲსა“.

49 გაბიაშვილი 2009: 296, №1007; მელიქიშვილი 2012: 495, სქ. 557; გამოც.: 1. კეკელიძე 1918: 10-15; 2. შანიძე 1927: 155.

50 კეკელიძე 1918: X.

51 გაბიაშვილი 2009: 294, №1002. გამოც.: ბერიშვილი 2014: 26-59.

Inc.: „კუალად ნათელი გამოგზნდების და კუალად მე განენათლდები...“ (S 1276, XI-XIII ს., 99r-106v; H 1347, XI-XII ს., 237r-246v; A 1170, XI-XII ს., 186r-198v; A 182, XIII ს., 217v-231v; Jer.23, XII-XIII ს., 132r-140r; Jer.38, XII-XIV ს., 210v-224r და სხვა).⁵²

VI-VII საუკუნეების ერთ-ერთი უდიდესი მოღვაწის, წმინდა სოფრონ იერუსალიმელის ჰომილიების ქართული თარგმანები შესრულებულია დიდი ქართველი წმინდა მამების, ექვთიმე და გიორგი მთაწმინდელების და ეფრემ მცირის მიერ. ბევრი მთარგმნელის ვინაობა კი ჯერჯერობით უცნობია.

წმინდა სოფრონის თხზულებები შემდეგ დარგებად იყოფა: დოგმატურ-პოლემიკური, დოგმატურ-ჰომილეტიკური, შესხმით-რიტორიკული, ლიტურგიკული, პაგიოგრაფიული და პოეტური.⁵³ წმინდა სოფრონის ავთენტური ეპისტოლეების, ჰომილიების, შესხმითი სიტყვების, ცხოვრებებისა თუ პოეტური თხზულებების რიცხვი ორმოცს აჭარბებს, სხვადასხვა დღესასწაულისთვის განკუთვნილი სხვადასხვა დანიშნულების საღვთისმსახურო ღოცვები კი 900-ზე მეტია. ქართულ ხელნაწერებში მისი ნაშრომების მხოლოდ ნაწილი დასტურდება. უნდა ითქვას, რომ ქართულ თარგმანთა შორის არის ისეთებიც, რომელთა ბერძნული დედანი ჯერჯერობით უცნობია, რაც განსაკუთრებით საყურადღებოა სოფრონ იერუსალიმელის მემკვიდრეობის შესწავლისათვის.

უცხოური სამეცნიერო ლიტერატურის⁵⁴ მიხედვით, წმინდა სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების დღესასწაულისადმი მიძღვნილ ქადაგებათაგან ერთი სრულია, მეორის მხოლოდ ფრაგმენტი⁵⁵ არსებობს. ქართულ სინამდვილეში კი სოფრონის სახელით კიდევ ერთი ჰომილია არის შემონახული (ქართულ თარგმანში რიგით პირველი სიტყვა). ცხადია, ეს ფაქტი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ქართულ თარგმანს. ამგვარად, წმინდა სოფრონ იერუსალიმელს, სულ მცირე, ნათლისღების სამი ჰომილია ეკუთვნის, რომელთაგან ერთი საყოველთაოდ ცნობილია, მეორე – მხოლოდ ქართულ მწერლობაში დასტურდება, მესამე კი ფრაგმენტულადაა ჩვენამდე მოღწეული (ამ უკანასკნელის ქართული თარგმანი ჯერჯერობით არ დასტურდება).⁵⁶

სოფრონ იერუსალიმელის აღნიშნული ჰომილიები ფრაგმენტულად გამოქვეყნებულია ედიშერ ჭელიძის შრომაში: „ცხოვნების აღმოცისკრება“⁵⁷.

52 გაბიძაშვილი 2009: 291, №992. გამოც.: ბერიშვილი 2014: 60-97.

53 Лapidус 1999: 25.

54 Лapidус 1999: 26-32.

55 Попович 1890: 71-73.

56 ბერიშვილი 2014: 10. ქვემოთ მოტანილი ეს მსჯეობა ამ თავის ბოლომდე გადმოღებულია გიორგი ბერიშვილის ნაშრომიდან (იხ. ბერიშვილის 2014: 16-21).

57 ჭელიძე 2004.

სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების ჰომილიათა ქართველი მთარგმნელის ვინაობის დადგენის თვალსაზრისით საყურადღებო ცნობები დაცულია ერთ უძველეს ქართულ ხელნაწერში – S 1276-ში, რომელიც სოფრონ იერუსალიმელის ჰომილიების შემცველ ხელნაწერთა შორის უძველესია, იგი ორი სხვადასხვა შინაარსისა და დროის ნაწილისაგან შედგება. პირველი ნაწილი (1-115 ფ.) თარიღდება XI საუკუნით, ხოლო მეორე (117-290 ფ.) – XII-XIII საუკუნეებით. ჩვენთვის საინტერესო ჰომილიები პირველ კრებულშია განთავსებული. იგი, ფაქტობრივად, XI საუკუნის მეორე ნახევრის პოპილარიზაციური კრებულია და 13 თხზულებას შეიცავს. ნათლისღების ჰომილიების მთარგმნელის ვინაობის დადგენასთან დაკავშირებით საყურადღებოა ანდერძ-მინაწერები, რომლებიც შემდეგ ცნობებს გვაწვდიან:

პირველი თხზულების („სატფურებისათჳს იერუსალემისა და ამაღლე-ბისათჳს ცხოველსმოუფელისა ჯუარისა“ 1r-24r) მთარგმნელად კ. კეკელიძე ევრემ მცირეს მიიჩნევს,⁵⁸ შესაძლოა, იმიტომ, რომ ამ საკითხავის ერთ-ერთი ფურცლის კიდეზე მიწერილია: „უფალო, შეიწყალე ევრემ“.⁵⁹

მეორე თხზულების („სიტყუად ამაღლებისათჳს პატიოსნისა ჯუარისა“ 24r-28r) მთარგმნელად „შემოქმედის გულანში“ ევრემია გამოცხადებული.

მესამე თხზულების („იოანე დამასკელის ცხოვრება“ 42r-56r) ანდერძის მიხედვით „მღდელი იოანე“ სწორედ ევრემს უბრძანებს ამ საკითხავის თარგმნას: „ლოცვა-ყავთ, ქრისტეს მოყუარენო, იოანესათჳს მღდელისა და მონაზონისა, რომლისა ბრძანებითა მე, უღირსმან ევრემ მცირემან, ვთარგმნე ბერძულისაგან მცირე ესე ცხოვრებაჲ დიდისა იოანე დამასკელისაჲ“ (56r).

მეექვსე თხზულების (ეპიფანე კვიპრელის „მუცლადღებისათჳს ანნაისა, რაჟამს ეხარა შობაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ“ 56r-64r) მინაწერი ასეთია: „შემინდევით, სხუად საკითხავი მუცლადღებისაჲ ვერ ვპოე, რომელიმცა მეთარგმნა. ესე მე ეფთჳმის თარგმნილად შემომატყუეს, გაჲ მგონია, თეოდორე მრეკალსა ებრძანებინა“ (56r). აკად. ელენე მეტრეველი მიიჩნევს, რომ მთარგმნელი (ანუ ევრემ მცირე) ამ მინაწერს იმ მიზნით აკეთებს, რომ გამოიწიოს საკუთარი თარგმანი სხვისი თარგმანისაგან. მისი აზრით, „ევრემი ბოდიშსაც იხდის იმის გამო, რომ ის იძულებული გამხდარა სხვისი თარგმანისათვის მიემართა, ვინაიდან მას „მუცლადღების სხვა საკითხავი ვერ უპოვია ახალი თარგმანის გასაკეთებლად“.⁶⁰

ამ კრებულის მე-9 თხზულების (წმ. გრიგოლ ნოსელის „შობის საკითხავი“) ბოლოს, ანდერძში, წერია: „უფალო, შეიწყალე მღდელი იოანე, მბრძანებელი

58 კეკელიძე 1957: 67.

59 მეტრეველი 1959: 120.

60 მეტრეველი 1959: 121.

ჩუენდა ამათ საკითხათა თარგმანისად“ (80v). ანდერძის დამწერი არა მხოლოდ ამ უკანასკნელი საკითხავის, არამედ ყველა დანარჩენისასაც, მთარგმნელად აცხადებს თავს.

სწორედ ამ კრებულის XI და XII თხზულებები არის სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების ჰომილიები. ბოლო, XIII თხზულება კი არის „სიტყუად შესხმისად დიდისა გრიგოლი ღმრთისმეტყუელისა“ (107-115v), რომელიც სამეცნიერო ლიტერატურაში ეფრემის თარგმანად მიიჩნევა და რომელსაც აქვს შემდეგი ანდერძი: „უფალო, მიეც მადლი იოვანეს მღვდელსა, მბრძანებელსა ამისისა თარგმანებისასა და მე – წმიდად ღოცვად მისი“.⁶¹

საყურადღებოა, რომ ამ კრებულის სამსავე ანდერძში თარგმნის „მბრძანებელი“ არის იოანე მღვდელი, ამიტომაც, ვფიქრობთ, დამაჯერებელია ელენე მეტრეველის მოსაზრება, რომ „მესამე ანდერძი ეხება არა ერთს, უკანასკნელ საკითხავს, არამედ მთელ კრებულს, მითუმეტეს, რომ კრებული სავსებით დასრულებული ჩანს“.⁶²

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ პირველი ჰომილიის ძირითადი ტექსტის შედარებისას Jer. 17 ხელნაწერის შესაბამის ჰომილიასთან, აღმოჩნდა, რომ ამ უკანასკნელს ტექსტის ბოლოს აქვს მინაწერი ჯვრის ფორმით, ასომთავრულად:

თ
ა
რ
ბ
მ ~ სი
ნ
ი
ლ
ი

სამწუხაროდ, აღნიშნულ მინაწერში ჯვრის ერთ მკლავზე ასოები არ იკითხება, ამიტომაც მთარგმნელის ზუსტი ვინაობის დადგენა ჭირს, თუმცა აღნიშნული მინაწერი სრულად თანხვედრა ვარაუდს იმის შესახებ, რომ შეიძლება ეს ჰომილიები ეფრემის ნათარგმნი იყოს, რადგან ჯვრის იმ მკლავში, სადაც ასოები არ იკითხება, მართლაც შესაძლოა ყოფილიყო

61 მეტრეველი 1959: 123.

62 მეტრეველი 1959: 124.

ასოები: ე, ფ, რ, ე. თანაც ამ ასოების შემთხვევაში ჯერის მკლავები სიმეტრიულად განთავსდებოდა, რაც ხელნაწერისეული ეპოქის ცნობილ მთარგმნელთა შემთხვევაში ვერ მოხერხდებოდა. ვფიქრობთ, ეს მინაწერიც მხარს უჭერს ელ. მეტრეველის დასკვნას ამ ჰომილიათა ეფრემის მიერ თარგმნის შესახებ.

იმას, რომ წინამდებარე ჰომილიები ეფრემ მცირის მიერ არის თარგმნილი, შემდეგი არგუმენტები გვაგარაუდებინებს:

1. როგორც აღვნიშნეთ, ეს ჰომილიები დაცულია S 1276 ხელნაწერის პირველ კრებულში. ამ კრებულის რამდენიმე თხზულება კი სამეცნიერო ლიტერატურაში სწორედ ეფრემ მცირის თარგმანად მიიჩნევა. ამიტომაც, შესაძლოა, რომ „ეფრემს ეს კრებული გამიზნული ჰქონდა როგორც საკუთარ თარგმანთა კრებული“.⁶³

2. ერთ-ერთი საკითხავის ანდერძის მიხედვით, მთარგმნელი ბოდიშსაც კი იხდის, რომ იძულებული გამხდარა სხვისი თარგმანისთვის მიემართა და ცდილობს, გამიჯნოს ის საკუთარისაგან. როგორც ცნობილია, ეს ეფრემისთვის დამახასიათებელი მეთოდია.

3. კრებულის ორი თხზულების ანდერძ-მინაწერებში ფიგურირებს ეფრემის სახელი. ერთ-ერთ მათგანში კი ის მთარგმნელად სახელდება.

4. კრებულის სამსავე ანდერძში „თარგმანის მბრძანებელი“ არის ერთი და იგივე პიროვნება – „იოანე მდღელი“, რომელიც ერთ-ერთ ანდერძში სწორედ ეფრემს უბრძანებს საკითხავის თარგმნას.

5. Jer. 17 ხელნაწერში წმინდა სოფრონის ნათლისღების ერთ ჰომილიას აქვს მინაწერი მთარგმნელის ვინაობის შესახებ. მართალია, მთარგმნელის სახელი გარკვევით არ იკითხება, მაგრამ, დიდი ალბათობით, ის სწორედ ეფრემი უნდა იყოს.

ამრიგად, აკად. ე. მეტრეველის კვლევაზე დაყრდნობით, წმინდა სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების ჰომილიათა ძველი ქართული თარგმანის შემსრულებლად შეგვიძლია მივიჩნიოთ წმინდა ეფრემ მცირე.

იმავე სტატიაში ე. მეტრეველი გუთავაზობს საკმაოდ მყარ დასაბუთებას იმისა, რომ ჩვენი ყურადღების ქვეშ მოქცეული ერთ-ერთი, ამ ნაშრომში რიგით მეორე, ჰომილია თვითონ ეფრემის ავტოგრაფია. მართლაც, ხელნაწერში მთელი კრებულის მანძილზე დაფიქსირებული ოთხი ხელიდან ბიბლიოგრაფიულ-ლიტერატურული ხასიათის შენიშვნები („შეისწავენისა“ თუ ანდერძ-მინაწერების სახით) მესამე ხელითაა გაკეთებული. მესამე გადამწერი, გარდა იმისა, რომ თვითონ წერს ხელნაწერის დიდ ნაწილს, ამასთანავე, რედაქციას უკეთებს მთელ კრებულს და მთარგმნელისეულ

63 მეტრეველი 1959: 22.

შენიშვნებს „შეისწავენს“ და ანდერძებს უწერს როგორც თავისსავე გადაწერილს, ასევე, სხვათა გადაწერილ სტატიებს. აშკარაა, რომ ამგვარი შენიშვნების მიწერის უფლება შეიძლება ჰქონოდა მხოლოდ კრებულის მთარგმნელ-რედაქტორს, ე. ი. ევრემს, რომლის თარგმნილ ნაშრომებსაც ძირითადად შეიცავს ეს ჰომილეტიკური კრებული.

საყურადღებოა ის ფაქტიც, რომ, ქ-ნი ელენე მეტრეველის დაკვირვებით, მესამე, ე. ი. ევრემ მცირის ხელს, ძალიან წააგავს პირველი ხელი. „იქამდე დიდია ამ ორ ნაწერში დამახასიათებელ ასოთა მსგავსება (შდრ. **ჭ**, **ჯ**, **ჟ**, **დ**, **უ**, **ვ** და სხვ.), რომ, შესაძლოა, ორივე ერთი პირის ნაწერიც იყოს. ოღონდ ეს პირი წერდა სხვადასხვა კალმით და სხვადასხვა დროს, რაც მის ნაწერში ზოგიერთ განსხვავებას ქმნის“. მაშასადამე, თუ გავიზიარებთ ელენე მეტრეველის დასკვნებს, შესაძლებელია, რომ S 1276 ხელნაწერში დაცული ჩვენთვის საყურადღებო ჰომილიების სახით თვით წმინდა ევრემ მცირის ავტოგრაფთან გვექონდეს საქმე. ყოველ შემთხვევაში, თუ ეს ასე არ არის პირველი ჰომილიის შემთხვევაში, მეორე ჰომილია მაინც, მართლაც, მის ავტოგრაფს უნდა წარმოადგენდეს, რაც, ცხადია, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს აღნიშნულ ჰომილიას. ამიტომაც, უმეტეს შემთხვევაში, კრიტიკული ტექსტის დადგენისას ჩვენ უპირატესობას სწორედ S 1276 ხელნაწერს ვანიჭებთ.

ტექსტისათვის

წინამდებარე ტომში შესულია რვა დიდი ბიზანტიელი საეკლესიო მწერლის ნათლისღების ჰომილიათა ძველი ქართული თარგმანები. ნათლისღების ჰომილიის შემცველ თითოეულ ნუსხასთან მითითებულია ტექსტების გამოცემისთვის გამოყენებული ხელნაწერების ლიტერები.

წმ. ნინო

„ნათლისღებისათვის უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ნათელი არს ღმერთი, ნათელი არს პირველი...“. A – A 19, X ს. (194v-198r); B – A 95, XI ს. (142r-145v).

წმ. კირილე იერუსალიმელი

„ნათლისღებისათვის უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „იხარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანად მათთვის, რომელნი-იგი სხუერებითა მით ბანად არიან...“. A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (77v-84v); B – A 19, X ს. (192r-194v).

წმ. გრიგოლ ნოსელი

1. ფსევდოპროპირის ქადაგება „ნათლისღებისათვის უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა“. Inc.: „კაცნო ღმრთისმოყუარენო და ძმათმოყუარენო, მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ჩემთა...“. A – A 19, X ს. (186r-190r); B – A 95, XI ს. (130v-134v); C – A 1109, IX ს. (4r-4v, ნაკლული); D – A 90, XIII ს. (229r-232v); E – Q 662, XVII ს. (244v-247r); F – A 1525, 1791 წ. (10r-14v). გვიანდელი ხელნაწერების თავისებურებებია: Q 662-ში სათაური გადაღებულია და არ იკითხება, ისევე, როგორც ალაგ-ალაგ თავად ტექსტი. ტექსტში გადამწერი „ა“-ს მაგივრად წერს ქარაგმას და „დ“-ს. ასეთ შემთხვევებს ვასწორებთ სქოლიოში ჩამოტანის გარეშე.

XVIII ს-ის ნუსხაში, A 1525-ში, გადამწერი „ვ“-ს მაგივრად ყველგან წერს „ვი“-ს, „ვ“-ს ნაცვლად – ხშირ შემთხვევაში „ხ“-ს, ხოლო „უა“ და „უე“ კომპლექსის ადგილას წერია „ვა“ და „ვე“. ეს ფორმები ტექსტში გავასწორეთ სქოლიოში ჩამოტანის გარეშე. „იოვანე“ და „იოანე“, „ანგელოზი“ და „ანგელოსი“, „უკუეთუს“ ნაცვლად – „უკეთუ“, „თქუას“ ნაცვლად – „სთქუა“. A 1525-ის ფორმებში: იოანე, ანგელოსი, უკეთი - ასევე არ ჩამოგვიტანია სქოლიოში. Q 662-ში და A 1525-ში სიტყვას ხშირად აკლია „დ“. არც ეს აღგვინიშნავს სქოლიოში.

2. „წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლ ნოსელისად, განმარტებად სიტყვსად მის, ვითარმედ: «ესე არს ძე ჩემი საყუარელი»“.

Inc.: „წყალობისმოყუარებამან ამან მამამან, გარდამეტებულთა თქუნდა მომართისა წყალობისათა, მომიძღუნა მე ნეშტი პირველდაშთომილისა სიტყვსაჲ...“: A – A 162, XI ს. (46v-51v); B – A 1170, XI-XII ს. (154v-162r).

წმ. იოანე ოქროპირი

1. „თქუმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა იოვანესგან იორდანესა მდინარესა“. Inc.: „კეთილ არს ნათელი და პატიოსან და ყოვლითა სარგებელ...“: A – A 19, X ს. (167r-169r); B – A 95, XI ს. (115r-117v); C – Ath.11, X ს. (32v-34v); D – A 90, XIII ს. (235v-237v); E – Q 662, XVII ს. (249r-250v).

2. „თქუმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისაჲ კოსტანტინეპოვლელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა“. Inc.: „დასაბამი სახარებისაჲ სასუფეველისათჳს ცათაჲსა არს წმიდაჲ დღეინდელი ესე დღესასწაული...“: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (70v-72v); B – A 19, X ს. (169r-170v); C – A 95, XI ს. (117r-118v); D – Ath.11, X ს. (34v-36r); E – A 1109, IX ს. (3r-v, თავნაკლული); F – A 90, XIII ს. (237v-239r); G – Q 662, XVII ს. (250v, ბოლონაკლული).

3. „თქუმული მისივე, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა“. Inc.: „და ვითარცა ველნი შუენიერნი და საესენი, ყუავილითა ოქროფერითა შემკულნი...“: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (74v-77v); B – A 19, X ს. (173r-176r); C – A 95, XI ს. (118r-120v); D – Ath.11, X ს. (207r-209r); E – A 1109, IX ს. (3v-4v, ბოლონაკლული); F – A 90, XIII ს. (239r-241r).

4. „თქუმული იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳსვე“. Inc.: „უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან, ოდეს-იგი იხილა დედაკაცი სამართელი...“: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (72v-74v); B – A 19, X ს. (172r-173v); C – A 95, XI ს. (134v-136r); D – Ath.11, X ს. (206r-207r); E – A 1109, IX ს. (5r-v, ბოლონაკლული); F – A 90, XIII ს. (234r-235v); G – Q 662, XVII ს. (248r).

5. „მისივე, იოვანეს თქუმული კოსტანტინეპოვლელ ეპისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „სიხარულ არს ჩუენ ყოველთათჳს...“. გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (170v-171r); B – A 95, XI ს. (136r-v); C – Ath.11, X ს. (207r-208r); D – A 1109, IX ს. (6v-9v, თავნაკლული); E – A 90, XIII ს. (232v-233v); F – Q 662, XVII ს. (247r-v).

6. „თქუმული მისივე, იოვანე მთავარეპისკოპოსისაჲ კოსტანტინეპოვლელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა“. Inc.: „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ცხორებაჲ და სიტყუაჲ...“: A – A 19, X ს. (171v-172r); B – A 95, XI ს. (136v-137r); C – A 1109, IX ს. (6r-v, ბოლონაკლული); D – A 90, XIII ს. (233v-234r); E – Q 662, XVII ს. (247v-248r).

7. „საკითხავი თქუმული მისივე, წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ, ღმრთის გამოცხადებისათჳს“. Inc.: „წყაროსა, სახარებისა მიერ მოსწავებულსა, განღებულსა, აქჳს წარსადინელი...“. შემონახულია მხოლოდ პარხლის მრავალთაგში: A 19, X ს. (190r-192r). ტექსტი შედარებულია ბერძნულ წყაროსთან: PG 50, col. 805-808.

წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელი

1. „თქუმული წმიდისა პროკლე კონსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ღღეს ქრისტე სოფელსა გამოუჩნდა და სოფელი იგი უშუერი განაშუენა და განაკეთა...“ : A – A 19, X ს. (179v-181v); B – A 95, XI ს. (124r-126r); C – Ath.11, X ს. (36r-37v); D – A 90, XIII ს. (244v, ნაკლული). ტექსტი შედარებულია ბერძნულ წყაროსთან: PG 65, col. 757-764.

2. წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელის ნათლისღების იგივე ჰომილია ცნობილია გვიანდელი თარგმანის სახითაც და შედის არჩილ მეფის მიერ რუსულიდან თარგნილ პროლოგ-სვინაქსარში: „ამასვე ღღესა, წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კონსტანტინეპოლელ პატრიარქისაჲ სიტყუაჲ განცხადებისათჳს უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ქრისტე განცხადნა სოფელსა, ყოველი სოფელი განანათლნა და განაშუენა...“: A – A 112, XVII ს. (121v-123r); B – H 2176, 1785 წ. (254v-259r).

3. არჩილ მეფის მიერ რუსულიდან თარგნილ პროლოგ-სვინაქსარში ნათლისღების საკითხავად შედის მეორე ქადაგებაც და ისიც წმ. პროკლეს სახელით დასტურდება: „ამასვე ღღესა, თქუმული წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კონსტანტინეპოლელ პატრიარქისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „საყუარელნო, ღღეს - ღღე ესე ჭეშმარიტი ქადაგებისა შემტკობელი, ხოლო ვიტყჳ სატყუასა პავლე მოციქულისასა...“: A – A 112, XVII ს. (123r-125r); B – H 2176, 1785 წ. (259r-263v); C – A 220, 1726 წ. (516v-520v).

ხელნაწერთა თავისებურებები: A 112-ში და H 2176-ში გადამწერი ა-ს მაგივრად ხშირად იყენებს დ-ს და ქარაგმას, ხოლო A 220-ში დაქარაგმებულ სიტყვას, უმეტეს შემთხვევაში, არ ახლავს ქარაგმის ნიშანი. H 2176-ში და A 220-ში „უა“ და „უე“ კომპლექსის ადგილას წერია „ვა“ და „ვე“. მსგავს ვარიანტულ სწორებებს სქოლიოში არ ვუთითებთ და თანამედროვე ფორმების ნაცვლად გტოვებთ ძველი თარგმანის დამახასიათებელ ფორმებს.

ფსევდოვესები ალექსანდრიელი

მოიპოვება ამ ბერძნული ჰომილიის ორი თარგმანი:

1. „თქმული წმიდისა ევსები მთავარეპისკოპოსისა ალექსანდრიელისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „ამისთჳს, რამეთუ გუშინ შობისათჳს უფლისა სიტყუად დავწერეთ, საყუარელნო, და ნათლისღებისათჳსცა ვიწყოთ თქუმად...“ შემონახულია მხოლოდ ათონის მრავალთავში: Ath.11, X ს. (211r-214r).

2. „საკითხავი, თქმული ევსები მთავარეპისკოპოსისა ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“. Inc.: „აწ, რამეთუ გუშინ გითხართ შობისათჳს ქრისტესისა, საყუარელნო, აწ ნათლისღებისათჳსცა ვიწყოთ თქუმად...“: A – A 19, X ს. (198r-202v); B – A 95, XI ს. (137v-142r).

ტექსტები შედარებულია ბერძნულ წყაროსთან: PG 86, col. 372-380. როდესაც ევსები ალექსანდრიელის პომილიის ქართულ თარგმანებში დასტურდება ბერძნული ტექსტისგან განსხვავებული წაკითხვა, ბერძნულ წაკითხვასთან ერთად მოგვაქვს მისი ჩვენეული თარგმანი ან მოგვაქვს იმ სახით, როგორითაც დასტურდება ის ქადაგების მეორე ქართულ თარგმანში. მრავალთავისეულ თარგმანს ვსვამთ ბრჭყალებში („“) და ვწერთ მას ბერძნული ტექსტის პარალელურად. როდესაც ბერძნული ტექსტის რომელიმე ადგილი არც ერთ თარგმანში არაა სწორად გადმოცემული ან საერთოდ არ დასტურდება, მაშინ ვიძლევიტ მხოლოდ ბერძნულ წაკითხვასა და მის ჩვენეულ თარგმანს. არის შემთხვევები, როდესაც მრავალთავისეულ და ჩვენეულ თარგმანს გვერდიგვერდ ვათავსებთ აზრის შესავსებად და გასაგებად, ასეთ შემთხვევაში ჩვენეულ თარგმანს ვსვამთ კავებში ([]).

ივლიანე ტაბიელი

„ნათლისღებისათჳს ქრისტეს, ძისა ღმრთისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იოვანწს მიერ“. Inc.: „ყოველთა დაბადებულთა უფალი წიადთაგან მამისათა მოვიდა ჩუენდა და განამდიდრა ყოველი დაბადებული მადლითა მისითა...“: A – A 19, X ს. (176r-179v); B – A 95, XI ს. (120v-124r); C – Ath.11, X ს. (37v-39v); D – A 90, XIII ს. (241r-244v).

წმ. სოფრონ იერუსალიმელი

1. „წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იერუსალიმელ პატრიარქისა სიტყუად წმიდისათჳს ნათლისღებისა მაცხოვრისა ჩუენისა“. Inc.: „პირველ ჩუენ ბეთლემთან ზეციერმან საღმრთოდ სერობად მიგვწოდნა მდიდრად განმზადებითა თჳსისა ტაბლისაჲთა...“: A – S 1276, XI-XIII ს. (89v-99v); B – A 1170, XI-XII ს. (172r-186r); C – Jer. 23, XII-XIII ს. (122v-131v); D – Jer. 17, XII-XIV ს. (22r-34v); E – A 182, XIII ს. (201r-217r); F – Jer. 38, XII-XIV ს. (198r-210v).

2. „მისივე, წმიდისა მამისა ჩუენისა სოფრონ იერუსალიმელ პატრიარქისა,

ნათლისდებისათვის მაცხოვრისა და ზედააღდგომისათვის სარკინოზთაჲსა“. Inc.: „კუალად ნათელი გამოგუჩნდების და კუალად მე განვნათლდები...“: A – S 1276, XI-XIII ს. (99r-106v); B – H 1347, XI-XII ს. (237r-246v); C – A 1170, XI-XII ს. (186r-198v); D – Jer. 23, XII-XIII ს. (132r-140r); E – Jer. 38, XII-XIV ს. (210v-224r); F – A 182, XIII ს. (217v-231v); G – A 394, XVIII ს.; H – H 2350, XVIII ს.; I – Q 103 (1749 წ.); J – Q 127, XVIII ს.; K – Q 485 (1766 წ.); L – S 139, XVIII-XIX ს.

ბერძნულთან (PG) შედარებული ტექსტები დედნის შესაბამისად დაყოფილია პარაგრაფებად. ტექსტებში მითითებულია ხელნაწერთა პაგინაცია.

ტექსტებს ახლავს კრიტიკული აპარატი. ქართულ ხელნაწერთა ვარიანტულ სხვაობებს გამოვეყოფთ არაბული ციფრებით – 1, 2, 3, და ა.შ. ერთი ვარსკვლავით (*) აღვნიშნავთ ტექსტებში დადასტურებულ ბიბლიურ ციტაციას, წრიით (°) – ტექსტებთან დაკავშირებულ ჩვენეულ შენიშვნებს, ხოლო ორი ვარსკვლავით (**) ვუთითებთ ბერძნულ ორიგინალთან მიმართებით არსებულ განსხვავებას.

add. აბრევიატურით აღვნიშნავთ, ბერძნულთან შედარებით ქართულ თარგმანში არსებულ სიტყვის ან სიტყვათა მატებას. om. აბრევიატურა კი მიანიშნებს ქართულ თარგმანში გამოტოვებულ ბერძნულ წაკითხვას. ამგვარ მონაკვეთებს გამოვეყოფთ Iber. ნიშნით. ზოგჯერ ტექსტებში ქართულ ვარიანტულ სხვაობებს დართული აქვს ბერძნული შესატყვისი, რითაც მივანიშნებთ, თუ რის საფუძველზე ავირჩიეთ ძირითად ტექსტში დატოვებული წაკითხვა. ბერძნული ტექსტიდან მოტანილ სიტყვებს და წინადადებებს აღვნიშნავთ Gr. ნიშნით, რომელსაც ახლავს ბერძნული გამოცემის ტომი, გვერდი და სვეტის ნომერი. ტექსტებში კავებში ([]) ვსვამთ ქართულ თარგმანებში არსებულ იმ მოცულობით მონაკვეთებს, რომლებიც ბერძნულ დედანში არ დასტურდება.

წინამდებარე კრებულში ადრე გამოცემული ტექსტები მითითებულია როგორც „გამოც.“ გამომცემლის გვარის ან კრებულის აღნიშვნით, ხოლო ახალ გამოცემასთან მითითებულია „გამომც.“ გვარის დამოწმებით.

საკითხავი,¹ თქუელი წმიდისა დედისა ჩუენისა ნინოძის
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა²

ნათელი არს ღმერთი, ნათელი არს პირველი, და დიდისა³ სასყიდლისაჲ, ნათელი არს დასაბამი დაუსაბამოჲ, უხილავი და გარეშემოუწერელი⁴; ნათელი არს მარადის ბრწყინვალე⁵, ნათელი არს უზეშთაესი, ნათელი და ყოვლადვე ელვარე და გამობრწყინებულ არს სამარადისოჲსა ნათლისაგან, ერთგვარგვარებისაგან სამეუფოჲსა, დაუსრულებელისა და უქამოჲსა 5 და თანაშეტყობილ⁶ არს უზეშთაესსა მას ნათელსა სამარადისოსა და განუყოფელად. ნათელი არს სამი⁷ და მზისთუალთაჲ და სწორად ბრწყინვალე, მიუწოდომელი და შეურყეველი.

ნათელი არს უზეშთაესი ყოველთაჲ და მარადის ელვარე. თჳთ გამობრწყინებული არს⁸ და ზოგად სწორი პატივითა დაუსაბამოჲ არს და 10 დაუსრულებელი კეთილი, რომლისაგან იქმნა დამტკიცებულ ნათელი იგი მეორე ბრწყინვალეობათაჲ. ანგელოსთაჲ ვიტყჳ და ყოველთა მღვდართა ძალთა ზეცისათა.

ხოლო აწ ჭეშმარიტად არს ჩუენდა მის⁹ გამო უწყებაჲ¹⁰, რომელი სახე საკრველი ვმა-ყო წინამსწარმეტყუელმან¹¹ ესაია და თქუა: „რამეთუ ნათელ 15 არიან ბრძანებანი შენნი ქუეყანასა ზედა“. ^{12*} და იგივე სხუასა ადგილსა იტყჳ: [A195r] „ნათელ-ილე, ნათელ-ილე, იერუსალემ, რამეთუ მოწევნულ არს ნათელი შენი“. ^{13*} კუალად: „ერი, რომელი სხდა ზნელსა, იხილეს¹⁴ ნათელი

1 საკითხავი] - B

2 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (194v-198r); B – A 95, XI ს. (142r-145v). გამომც. მღვდელი ვლადიმერ ვახტანგაძე. // გამოც.: 1. Джанашивили 1898: 80-93; 2. ვახტანგაძე 2012: 19-34; 3. წმ. ნინო 2015: 7-13 (A 19, 194v-198r; A 95, 142r-145v).

3 დიდის A

4 გარეშემოწერელი B

5 ბრწყინვალე B

6 თანაშეტყობილ A

7 სამი] + და A

8 არს] - B

9 მისითა A

10 დანყებაჲ B

11 წინამსწარმეტყუელმან] წყალთა შორის A

12 * ეს. 26,9.

13 * ეს. 60,1.

14 იხილა B

დიდი“. ^{15*} და მერმე: „მოვედით და მივიდეთ ნათელსა უფლისასა“. ^{16*} და კუალად იტყვს: „იყავნ ნათელი უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ ჩუენ ზედა“. ^{17*} და სხუასა სადაჲ იტყვს: „მიგცე შენ ნათლად წარმართთა, ახილვად თუალთა ბრმათასა“. ^{18*}

- 5 მეცნიერებასა ვიტყვ ჭეშმარიტისა ¹⁹ ღმრთისმსახურებისასა და წინამსწარ პატრეცემულსა, უფლისაგან დიდისა მართლისა აბელისსა, და დიდი მღდელთმოძღუართა შორის ზაქარია იტყვს: „მზისა სიმართლისათჳს“ გამოჩინებად მათ ზედა, რომელნი სხენან ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა; და მეორე ზაქარია წინამსწარმეტყუელი [B142v] ღაღადებს და იტყვს ²⁰:
- 10 „ვხედევდი ²¹ კაცსა და მზის აღმოსავალ იყო სახელი მისი“. ^{22*} და ღმრთისა მამაჲ დავით იტყვს, ილოცავს ღმრთისა მიმართ: „ნათლითა მით ²³ პირისა შენისაჲთ ვიხილეთ ჩუენ ნათელი“. ^{24*} სადაჲცა იგი მეგრ ჭეშმარიტად ზედა-წარმოიღებს და იტყვს: „ნათელი გამოზრწყინდა მართალთა ზედა და გულითა წრფელთა სიხარული“. ^{25*} და სხუასა ფსალმუნი იტყვს: „უფალი ნათელ ჩუენდა და მაცხოვარ ჩემდა“. ^{26*} და მერმე: „უფალო, ნათლითა პირისა შენისაჲთა ვიდოდინა“. ^{27*} ხოლო დიდად ბრძენი სოლომონ იტყვს: „ნათელი მართალთაჲ მარადის“, ^{28*} და თვთ იგივე იტყვს: „ნათელ არს და დაუჭნობელ არს ²⁹ სიბრძნე“; მასვე დანიელ იტყვს: „ვიხილე მამაკაცი და ნათელი შორის მისსა“. ^{30*}
- 20 და უწინარეს მრავალთასა დიდმან მოსე ³¹ გუაუწყა, ვითარმედ: „თქუა ღმერთმან: იყავნ ნათელი, და იყო ნათელი“, ^{32*} და ზედა-წარმოიღებს და

15 * ეს. 9,2.

16 * ეს. 2,5.

17 * ფს. 89,17.

18 * შდრ. ეს. 42,7.

19 ჭეშმარიტისა - A

20 და იტყვს - B

21 ვხედევდი B

22 * შდრ. ზაქ. 6,12.

23 მით] - B

24 * ფს. 35,10.

25 * ფს. 96,11.

26 * ფს. 26,1.

27 * ფს. 88,16.

28 * იგავ. 13,9.

29 არს - B

30 * შდრ. ეზეკ. 8,2.

31 მოსე B

32 * ღაბ. 1,3.

იტყვს: „იხილა ღმერთმან ნათელი იგი, რამეთუ კეთილ არს“.^{33*} და წინადათვე აუწყებს შორით: „ნათელი გამობრწყინდა წარმართთა ზედა“.^{34*}

საღმერთოსა და კაცობრივსა იტყვს, რომელსაცა თვთ ცხორებად სახელ-სდებს და იტყვს: „ჰხედვიდეთ ცხორებასა თქუენსა ძელსა ზედა დამოკიდებულსა წინაშე თუალთა თქუენთა და არა გრწმენეს ცხორებისა მის³⁵ თქუენისა“.

ამას ნათელსა დაუსაბამოსა გამოაცხადებს იოვანე³⁶ ღმრთისმეტყუელი ახალსა აღთქუემასა შინა: „იყო ნათელი ჭეშმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად“,^{37*} და ვითარმედ³⁸: „ღმერთი ნათელ არს, და არა არს ბნელი მის [A195v] თანა“.^{39*} და კუალად: „მე, ნათელი მოვივლინე სოფლად“.^{40*} და მერმე: „მე ვარ ნათელი სოფლისა და რომელი მოვიდეს ჩემდა, დაიმკვდროს ნათელი“.^{41*} და ფსალმუნსა შინა იტყვს: „მარჯუენემან შენმან და მკლავმან შენმან და ნათელმან პირისა შენისამან“,^{42*} რომლისა-იგი⁴³ მომცემელმან ყოვლისა კეთილისამან ღმერთმან უწოდა „ნათელ კეთილ“, და თქუა: „იხილა ღმერთმან ნათელი, რამეთუ კეთილ არს“.^{44*}

ესე არს, რომელი ქალწულისაგან ხარებულ იქმნა⁴⁵ გამობრწყინებად⁴⁶ ნათლისაჲ, რამთა განაქარვოს ბნელი კერპთმსახურებისაჲ⁴⁷. რამეთუ ვითარცა სახედ საჩინოსა მას სოფელსა მზისა ნათელი განაბრწყინებებს, ესრცთვე⁴⁸ უხილავთა ღმერთი განანათლებს, [B143r] რამეთუ ღმერთი თვთშუენიერებით და თვთელვარც⁴⁹ გამობრწყინებულითა მადლითა არს, ესე არს, რომელი არს მამა და ძე და სული ყოვლადწმიდაჲ⁵⁰, ერთარსებაჲ უწინარცს საუკუნეთა, და არს უკუდავებისა ბუნებაჲ, რომლისა გამოჩინებაჲ თვსობისაჲ ჭეშმარიტ

33 * დაბ. 1,4.

34 * შდრ. ლკ. 2,32.

35 მის - B

36 იოვანე B

37 * ინ. 1,9.

38 ვითარმედ] თუ A

39 * 1 ინ. 1,5.

40 * ინ. 12,46.

41 * შდრ. ინ. 8,12.

42 * ფს. 43,4.

43 რომლისაცა-იგი A

44 * დაბ. 1,4.

45 იქმნა] იყო B

46 გამობრწყინებაჲ B

47 კერპთმსახურებაჲ A

48 ესრცთვე] + და A

49 და თვთელვარც] ელვარც A

50 წმიდაჲ B

- არს, ხოლო ბუნება ერთ არს, სამნი საესებით სრულნი. სამგუამოვნება
გამოჭეშმარიტებით ბრწყინვალე⁵¹, და ერთი სრული საუკუნომ ნათელი, სამნი
დაუსაბამონი⁵², სამარადისონი, განუშორებელნი და შეუყოფელნი და ერთ
ხატად სწორ პატივითა და უზრუნველებითა, რომელთა ღმრთეება ერთ არს,
5 ბუნება იგივე არს და ძლიერება დაუსრულებელი. კელმწიფებითა თვითუფალ
არიან, პეტობა ერთ არს, მეუფება ერთი და გვრგვნი დაუსრულებელი⁵³.
- ნათელი ერთ⁵⁴ არს და სამნი გამოტეგებულნი მზისა⁵⁵ თუალნი
დაუწყუედელნი, ბუნება ერთ⁵⁶ არს და იგივე სამნი ნათელნი. ყოვლისა
მპყრობელობა ერთარსებითა აქუს, რამეთუ სრული ღმერთი არს მამად⁵⁷,
10 ძცა⁵⁸ და სრული ღმერთი არს ყოვლადწმიდა სული⁵⁹. ბუნება ერთი არს
და იგივე ღმრთეება და არა განკუეთო, რამეთუ ერთარსება არს უკუდავი,
გარნა თვს-თვსობა განვყო, რამეთუ მამად მარადის მამად არს და არა
იცვალეზის ძედ, გინათუ სულად; და სული მარადის სული არს და არა
იცვალეზის მამად და გინათუ - ძედ, რამეთუ სული არა მშობელ არს და
15 არცა შობილ, არამედ სული ღმრთისა პირისა არს და შთაბერვა ქრისტეს
ითქუმის, და არს გამოდინება სამარადისომ, დაუწყუედელი, შემკული, სამი
ბრწ[A196r]ყინვალეზა ნათლისა ღმრთეზისა, სამი არს არსება⁶⁰: სიტყუად
და სული არს და ერთარსება ღმრთისა.
- იშვა მამისაგან სიტყუად, განცხადებულად სრული გუამი, ვითარცა
20 მდინარე წყაროსაგან და ანუთუ ვითარცა შტომ მდინარისაგან განიყოფვის
და არა მოაკლდების, გინა ვითარცა სუეტი ნათლისა და ნათელი მზისაგან
გამობრწყინებული⁶¹, დაუსრულებელი და უჟამომ თქუმულისაებრ თუ:
„ვითარცა მამასა აქუს ცხორება თავისა თვსისა თანა, ეგრეცა ძესა მოსცა⁶²,
რამთა აქუნდეს ცხორება თავისა თვსისა თანა“, ^{63*} ვითარცა იტყოდა

51 ბრწყინვალე B

52 დაუსაბამონი - A

53 დაუსრული A

54 ერთი B

55 მზის B

56 ერთი B

57 მამად] + და სრული ღმერთი არს B

58 ძცა B

59 ~ სული ყოვლადწმიდა B

60 არსება] ბუნება B (იგულისხმება „გუამოვნება“. ვ. ვ.)

61 გამობრწყინებული B

62 მისცა B

63 * ივ. 5,26.

შემდგომად ამისა⁶⁴: [B143v] „ვიდრელა ვარ სოფელსა ამას, ნათელი ვარ სოფლისა“,⁶⁵ და თუ⁶⁶ „მრავალთა წინამსწარმეტყუელთა და მართალთა სწადოდა ხილვად და ვერ იხილეს, და სმენად და არა ესმა“,⁶⁷ და თუ „ვიდოდეთ ნათელსა, ვიდრელა ნათელი თქუენ თანა არს“,⁶⁸ რამეთუ მოგზაურ იქმნების, ვითარცა ნაზარეველი სანახეთაგან გალილეველთაჲსა⁶⁹, 5
კაცობრივ უქცეველ ღმრთეებითა და განსრულებული კაცებითა⁷⁰ მოვალს და მოიწევის ხერთვისთა შესაყოფელთა იორდანისა მდინარისათა, შემთხუევად დიდისა ქადაგისა იოვანე⁷¹ ნათლისმცემელისა, რამთა ნათელ-ილოს მისგან სიმდაბლით ვორცითა ამითვე კაცობრივითა სიგლახაკითა. რომლისა-იგი ღრუბელი მტუერ არიან ფერვთა მისთა, რომელმან-იგი დაჰბეჭდა უფსკრულთა 10
ზღვსათა მოძღურებისა სიტყვთა მამულისა ბუნებისა არსებითა⁷², რომელი არაეინ იხილა დაბადებულთაგანმან და ვერცა ვის⁷³ ველ-წიფების ხილვად მისა, რომელი-იგი დაუსაბამო და უჟამოა არსებაჲ არს, რომელი-იგი იხილა დიდმან⁷⁴ აღდგომილმან ნაშობმან დედათა შორის იოვანე, მეყსეულად თითითა უჩუენებდა მას სიმრავლესა კრებულისასა, ზეგარდამო ქონებითა⁷⁵ 15
ბრძანებისაჲთა ეტყოდა მათ: „აჰა, კრავი ღმრთისაჲ, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი“⁷⁶ და შემდგომი ამისი.

მაშინ დასაბამს ჰყოფდა ნათლისღებასა ჭეშმარიტისა გამოვსნისა მსახურებისასა, რომელი იყო ცხოვრებისათჳს ყოვლისა სოფლისა და განთავისუფლებისათჳს კერპთმსახურებისაგან შეკრულებისა⁷⁷. ითხოვდა 20
ველისდადებასა ნათლისღებისასა დიდისა იოვანესაგან. ვითარცა იხილა იგი, შეძრწ[A196v]უნდა და მიუგებდა განკრეპული შიშით და ეტყოდა მას⁷⁸: ზ, უფალო, ჩემდა ჯერ-არს შენ მიერ განწყედაჲ, რომელი

64 ამისსა B

65 * ინ. 9,5.

66 თუ - B

67 * შდრ.] მათ. 13,17.

68 * შდრ. ინ. 12,35.

69 გალილეადსათა B

70 კაცობითა A

71 იოვანე B

72 ბუნებისა არსებითა] არსებისა ბუნებითა B

73 ვის] - A

74 დიდმან] + მერმე A

75 გქონებითა B

76 * ინ. 1,29.

77 კერპთმსახურებისა შეკრულებათა B

78 ეტყოდა მას] იტყოდა მისა მიმართ B

- განმწმედელი ხარ ყოველთასა⁷⁹, „და შენ ჩემდა მოხუალა?“⁸⁰ ჩემდა ჯერ-
 არს შენ მიერ ნათლისღებაჲ, რომელი-ეგე წყაროჲ ხარ ნათლისაჲ და⁸¹
 დასაბამი უკრწნელებისაჲ⁸² და ჭეშმარიტისა ცხორებისაჲ. ჩემდა ჯერ-არს
 შენ მიერ განმწმედაჲ, ვითარცა მარადის ყოვლადწმიდისა და ცხორებისა⁸³
 5 მომცემელისა⁸⁴ წყაროჲსაგან, ვითარცა განხრწნადსა უხრწნელისა ნათლისაგან,
 ვითარცა მოკუდავსა [B144r] განმაცხოველებელისა ძლიერებისაგან, ვითარცა
 დაბადებულსა დაბადებელისაგან; ჩემდა ჯერ-არს შენგან ნათლისღებაჲ,
 ვითარცა რაჲ მცირისა ნათლისა დიდისაგან ალემბრ საკუმილისაგან, გინათუ
 ვითარცა ვარსკულავსა ხილვითა მბრძვნვარესა⁸⁵ დიდისა ბრწყინვალისა მზის
 10 თუალისაგან. რომელი-ეგე შემოქმედი ხარ ყოველთა განმანათლებელთაჲ, შენ
 ჩემდა მოხუალა? რომელსა⁸⁶ მიუგო ყოვლითურთ სახიერმან მშუდმან და
 კაცთმოყუარემან და პრქუა სიმშუდითა⁸⁷ და ფრიად სიმდაბლითა⁸⁸: „მომიშუ
 აწ, ესრეთ ჯერ-არს აღსრულებად ყოველი სიმართლჲ“,⁸⁹ რამეთუ არა არს
 ჟამი სიმართლისა, მამულისა კელმწიფებისა დიდად გამობრწყინვებისა და
 15 გულისსათქუმელისა ჟამისაჲ, არამედ⁹⁰ სიმდაბლისა კაცობრივისა ხატისა
 მიწისაგანისაჲ დაბადებულისაჲ და მსახურებისა ჟამი, რამეთუ არა მოვედ,
 რაჲთა⁹¹ ვიმსახურე, არამედ მსახურებად და მიცემად თავისა ჩემისა⁹² საჟსრად
 მრავალთათჳს; რამეთუ მოვედ, რაჲთა გზა -ვექმნე შეცთომილთა და წინამძღუარ
 სოფლისა ამის უდაბნოჲსა, მშიერთა - სიტყჳსა მიმართ ცხორებისა; მოვედ
 20 ნათლისა მის საცნაურისა გამობრწყინვებად მათ ზედა, რომელნი სხენან
 ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა კერპთმსახურებისა მიმართ და ყოვლისა
 არასათნოჲსა საქმისა; მოვედ განკურნებად წყლულებითა შეცდომილთა კელსა
 ქუეშე უკორცოთა ავაზაკთასა⁹³; მოვედ მოქცეჳად იერიქოებრთა მრავალსახეთა

79 ყოველთასა] + წმიდათაჲ B

80 * მათ. 3,14.

81 და] - B

82 უკრწნელისაჲ B

83 ცხორების B

84 მომცემელი A

85 მღვწვარესა B

86 რომელსა] - B

87 სიმშუდით B

88 სიმდაბლით B

89 * მათ. 3,15.

90 არამედ] ან A

91 რაჲთამჳცა B

92 ჩემისა] - A

93 ავაზაკთასა] ანგელოზთასა B

შეცთომილებისა⁹⁴ გზათაგან ადამიანთა ნათესავთა; მოვედ მწყსად პირმეტუელთა ცხოვართა, შეცთომილთა სასიკუდინოთა საძოვართაგან და შუათაგან მრავალთავისაჲ მის ვეშპისათა⁹⁵ გამოტაცებად და წინაწარძლომად⁹⁶ მათა ცხორებასა [A197r] ზეცისა იერუსალიმისასა; მოვედ წოდებად კუალად უძღებისა მის შვილისა მრავალსაცთურთა შეცოდებათაგან, არათუ რამთა 5 დავსაჯო იგი უწინარწს ჟამისა, არამედ განესწავლო იგი სინანულად, რამეთუ არა მოვედ დაშჯად, არამედ განთავისუფლებად საშჯელისაგან.

ხოლო მას ვითარცა ესმნეს ესევეითარნი სიტყუანი, მეყსეულად დააყენა [B144v] თავი თჳსი სიტყვსგებისაგან და დადუმნა და პრცხუენოდა საშინელითა შეძრწუნებითა ყოველთა მცხნელისაგან⁹⁷, ხოლო უფალმან განიშიშულა 10 თავი თჳსი განჯრწნადისა სამოსლისაგან და შთავიდა⁹⁸ წყალთა მათ ნათლისღებისათა⁹⁹, და განჯსნა საკრველნი ცოდვისანი ყოვლისა სოფლისანი, შეკრა ვეშაპი იგი განუჳსნელითა საკრველითა სიბოროტისა¹⁰⁰ წამლითურთ ფერჯთა ქუეშე ყოველთა მორწმუნეთა მისთა¹⁰¹. მას ჟამსა მოიღო ბრძანებაჲ ნათლისმცემელმან მისგან სიწმიდისა მადლითა განწმედაჲ წყალთაჲ. 15 პერმელა კელისა დადებით ნათელ-სცა უფალსა მიშუებითა ღმრთიველმწიფებისათა.

მას ჟამსა იორდანწ, დიდი იგი მდინარწ, შეძრწუნდა შიშითა უხილავისა დიდებისაგან შუენიერებისა ღმრთეებისა და უკუნ-იქცა თჳსსავე კუალსა¹⁰², ვითარცა აღჯრსხმული დიდად პატოისნისა დიდებისაგან და დაუსრულებელისა კელმწიფებისა, სადაათცა იგი ჟამსა მას დიდებანი ღმრთისა ისრაჴლისანი 20 გამოჩნდეს ღელვამოქცევათა ზედა წყალთა, გამობრწყინდეს¹⁰³ ნათელი ზედა მაცხოვარსა, გამოუცხადნა ყოველთა ცისკიდეთა გჯრჯნი ნათლისაჲ სამებისა სარწმუნოებაჲ, რომლისათჳს სული ყოვლადწმიდაჲ¹⁰⁴, ვითარცა სპეტაკშემოსილი ტრედი, მოვიდოდა ზეცით¹⁰⁵, მოაქუნდა კელითუქმნელი იგი გჯრჯნი და დაადგმიდა თავსა მისსა, ხოლო მამამან ჳმა-ყო ზეცით და წამა 25

94 შეცთომილობისა A

95 ვეშპისაჲ A

96 წინაძლომად B

97 მცხნელისა B

98 შთავიდა] შთაჯდა B

99 ნათლისღებად B

100 სიბოროტისაჲ A

101 მისთა] თჳსთა B

102 თჳსსავე კუალსა] კუალად თჳსავე B

103 გამობრწყინდა B

104 ~ ყოვლადწმიდაჲ სული B

105 ზეცით] + და B

მისთვის: „ეგე არს ძმ ჩემი საყუარელი“, ^{106*} ღმერთი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა, სასოა ცხორებისა ყოვლისა სოფლისაჲ.

- მას ჟამსა დასნი იგი ზეცისა მღვდარეთანი ¹⁰⁷ გარე-მოადგეს დიდად მღელვარესა ღმრთის შემწყნარებელსა მას მდინარესა ¹⁰⁸. ერთობისა ვითა
- 5 ღალადებდეს უხილავად გამოუთქუმელისა მიმართ ღმრთისა ძლევისა გალობასა, სამგზის [A197v] წმიდითა ვითა აკურთხევდეს დაუსაბამოსა თანაარსსა უკუდავებისა ერთარსებასა, მასვე ვიტყვ მაღლად გამობრწყინებულსა სამებასა, ვითარცა-იგი თქუა მოციქულმან: „რომელსა აქუს მხოლოსა უკუდავებაჲ და ნათელსა შინა დამკვდრებულ არს მიუწდომელსა“. ^{109*} და ესრეთ აღასრულა
- 10 დიდი იგი [B145r] საიდუმლოჲ წმიდისა მის ნათლისღებისაჲ იორდანესა ¹¹⁰.

- ამიერითგან განვალს უდაბნოდ ძალითა სულისა წმიდისაჲთა, სამხილე-ბელად მტერისა, რომელი-იგი არს კაცთა ნათესავისაჲ, რომელი-იგი მართლუკუნ იქცა და სირცხლეული განდევნა მისგან ორმოცისა დღისა დიდითა მით მარხვითა, ავოცითა დაადნო იგი, ვითარცა რაჲ - ცვლი
- 15 მზისა თუალისა, გამოსატევებელთაგან ჯელისა მიერ ჯორცთშესხმისა თვისისა სამგზის გამოცდისა. მუნით მოვალს კუალად გალილეაჲთ კერძოთა მათ და ჰყოფს შეკრებასა ათორმეტთა მოწაფეთასა, რომელთაცა იგი წინამსწარ პატივ-უპყრობს უმეტეს უფროჲს ყოველთა თანა-ნაშობთა კაცთაჲსა. უწოდა მათ არა ხოლო თუ მარტოდ სანთლები სიმალლისაებრ ძუელისა შჯულისა
- 20 დავითისსა, ვიტყვ შარავანდედისა და წინამსწარმეტყუელისა და კუალად იოვანე ¹¹¹ ნათლისმცემელისასა, არამედ ახლისა ხარებისაებრ და სარწმუნოებისა გვრგვინოსნებისა მადლითა უწოდს მათ ნათლად სოფლისა, არათუ ვითარცა პირველთა, რომელნი მშიერ და წყურიელ იყვნეს საცნაურისა მის მადლისა. პირველთა მათ მართალთასა ვიტყვ, რომელთა-იგი წყაროჲ მარტოდ ხოლო
- 25 აქუნდა, გამომცენარე ქუეყანით სარწყავად პირისათჳს ქუეყანისა, ვითარცა ხარკი რაჲ ¹¹² დადებული ბრძანებისა წესისაჲ ცხოველსმოფელისა ძალისაჲ, ესე იგი არს, საწინამსწარმეტყუელოჲ იგი ხოლო მადლი. არამედ სავსებით სრული იგი ნათელი ვერ იხილეს. გარნა ოთხთა მათ ხოლო მახარებელთა,

106 * მათ. 3,17.

107 მღვდარეთანი B

108 მდინარესა + და B

109 * მდრ. 1 ტიმ. 6,16.

110 იორდანეს B

111 იოვანე B

112 რად] ხარკისაჲ B

რომელნი ემსგავსნეს ოთხ თავად განყოფილთა მათ მდინარეთა, რომელნი ედემეანისა მთისაგან საქალწულობასა სიმაღლისაგან მოივლინეს განბანისათჳს და ნათლისღებისათჳს და¹¹³ სრულისა ღმრთის მეცნიერებისათჳს კათოლიკე სამოციქულომ ეკლესიამსა. რომლისა-იგი შორით გული-უთქუმიდა სახარებისა ვმი[A198r]საებრ; მართალთასა ვიტყვ და წინამსწარმეტყუელთასა, რომე- 5
ლთა-იგი არა მისცალდა თუალითა ხილვამ მიუწდომელისამ მის და დაუსრულებელისა ნათლისა, რომლისა-იგი წინამსწარ თქუა ღმერთმან გამოვსნამ ველისა მიერ ჯუარისამ, [B145v] რამეთუ ვიდრე პირველ ჯუარისა ცხოველსმოფეელისადმდე¹¹⁴, რომელსა ზედა დამოეკიდა ტევანი იგი ცხორებისამ სიხარულისათჳს ყოველთა ცისკიდეთა¹¹⁵ სოფლისათა. 10

მას ჟამსა საკანდლენი იგი მართალნი ითქუმოდეს მბდვნვარც¹¹⁶, ხოლო შემდგომად ჯუარისა და სულისა განთავისუფლებისა არღარა ეწოდების აწ ამათ მბდვნვარედ¹¹⁷, არამედ განმანათლებელ სოფლისა, რომელ-იგი იწოდნეს პირისაგან ღმრთისა შვდგზის დასნი ნათლისანი ზედა ქუეყანასა, დიდად პატიოსანნი ნათელნი, რომელთა-იგი უწოდა მათ ვმითა მოციქულ; რომელთა 15
აღუთქუა, რამთა იყვნენ იგინი მსახურ უფრომს ხოლო და ეზომსმოძღუარ მაღლისა სიტყუათა, და არა ხოლო თუ ესე, არამედ აღ-ცა-უთქუა მათ, ვითარმედ¹¹⁸ კუალად შემდგომად მცირედთა დღეთა: „დასხდეთ თქუენ¹¹⁹ ათორმეტთა საყდართა განშჯად ათორმეტთა ნათესავთა ისრაელისათა“, ^{120*} ვითარცა უმაღლეს არიან ჭეშმარიტად უფრომს ყოველთა მართალთასა და 20
სწორ თჳსისა სიმდიდრისა.

აწ დასაბამს ჰყოფს ამიერითგან ვორციელად სასწაული¹²¹ საქმეთა: გარდასცვალებს წყალთა¹²² ღვნოდ, მიიწოდების ქორწილსა მას თჳსით სანატრელით დედით და მოწაფეთა დასითურთ საიდუმლომსა აღსრულებად, რომელი-იგი იყო კანას გალილემასა მესამესა მას გამოჩინებულსა დღესა. 25

113 და] - B

114 ცხოველსმოფეელისადმდე B

115 კიდეთა B

116 მდვნვარც B

117 მდვნვარედ B

118 ვითარმედ] - A

119 თქუენ] + ათორმეტნი B

120 * მათ. 19,28.

121 სასწაულისა B

122 წყალსა B

მიერთგან გამოჩნდებოდა მოწოდებაა წარმართთაა კრებულისა დიდისა მიმართ ნათლისა წმიდისა სამებისა, სარწმუნოებასა ერთისა მიმართ გუამისა კათოლიკე¹²³ ეკლესიისა ნათლისღებითა, მამისა და ძისა და ყოვლადწმიდისა სულისა მიმართ, განუყოფელისა ერთარსებისა სამებისა წმიდისა, რომლისაა⁵ არს დიდებაა აწ და მარადის¹²⁴ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

123 კათოლიკე] B

124 აწ და მარადის] - A

თქუმული კჳრილჳსი ნათლისღებისათჳს
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა^{1,2°}

„იხარებდინ ცანი და გალობდინ ქუეყანაჲ“^{3*} მათჳს, [A78r] რომელნი-
იგი სხურებითა მით ბანად არიან და განწმედად არიან საპკურებელითა მით
ცნობისაჲთა და ძალითა მით ვნებისა მისებრ,⁴ რომელსა-იგი უსუპითა და
ლერწმითა ასუეს, და ძალნი ცათანი იხარებდეს და რომელნი-იგი სულნი
მოსლვად არიან, ზეცისასა მას სიძესა შეერთებოდეთ.

5

„ჲჲჲ ღალადებისაჲ უდაბნოსა: განჰმზადენით გზანი უფლისანი“.^{5*} რამეთუ
არა მცირე არს საქმჳ ესე, ვითარმცა უცნობელი რამჲე შერთვაჲ იყო, არამედ
სულისა მიერ შეერთებაჲ არს⁶, რომელი-იგი ყოვლისა გამოემძიებელი არს
და სარწმუნოთა გამოირჩევს. რამეთუ ამის სოფლისანი იგი ქორწილნი არა
ეგრჳთ არიედ⁷ განკითხვით, არამედ სადაცა სიმდიდრჳ გინათუ სიკეთჳ⁸, მუნ
უადრე⁹ მიხედის სიძემან. ხოლო აჲა არათუ სადა-იგი ვორცთა სიკეთჳ¹⁰ არს,
არამედ სადა სულისაჲ იგი შეუგინებელი გონებაჲ; აჲა არათუ მამონადისი იგი
შეკდემული, არამედ სულისაჲ იგი ღმრთის მოშიშებით სიმდიდრჳ.

10

აწ უკუე ერჩდით, შეილნო, იოვანეს სიმართლისა ქადაგებასა¹¹,
რომელი გლო[B192v]ცაგს თქუნ და იტყვს: „წრფელ-ყვენიით გზანი
უფლისანი“^{12*} განიშორეთ ყოველი დრკუჲ და საცთური, რაჲთა წრფელსა
მას ხვდოდით ცხორებად საუკუნოდ, განჰმზადოთ სულისაჲ¹³ ჳურჳელი
წმიდაჲ შეუორგულებელითა მით სარწმუნოებისაჲთა შეწყნარებითა სულისა
წმიდისაჲთა.

15

1 თქუმული კჳრილჳსი ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსა] საკითხავი,
თქუმული წმიდისა კჳრილე ებისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს B

2 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (77v-84v); B – A
19, X ს. (192r-194v). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: სინური მრავალთავი 1959:
83-89 (Sin.32-57-33, 77v-84v).

3 * ეს. 49,13.

4 ვნებისა მისებრ] ვნებისამებრ B

5 * ეს. 40,3; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ლკ. 3,4; ინ. 1,23.

6 არს] - B

7 არიან B

8 სიკეთე B

9 ადრე B

10 სიკეთე B

11 ქადაგსა B

12 * მდრ. ეს. 40,3; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ლკ. 3,4; ინ. 1,23.

13 სულისა B

- იწყეთ განრცხად სამოსელთა თქუენტა სინანულითა¹⁴, რაათა სასძლოსა მას, რომელსა ჩინებულ ხართ, წმიდად იპოვნეთ. რამეთუ სიძმ იგი უწყეს ყოველთა¹⁵ ერთად უხუებით, რამეთუ ნიჭით არს მაღლი და ჳმამალთაგან¹⁶ ქადაგთა ჳმითა შეჰკრებს [A78v] ყოველთა, ხოლო შინაგან შესრულთა მათ¹⁷
- 5 განიკითხავს და აღიხილავს იგი თვთ თავადი.
- ნუ იყოფნ უკუე აწ სახელდებულთა ამათ სმენად ესე: „მოყუასო, ვითარ შემოსუედ აქა, რომელსა არა გმოსიეს სამოსელი საქორწინც?“^{18*} არამედ იყავნ თქუენ ყოველთა სმენად: „ეჰა, მონაო სახიერო და სარწმუნოო, მცირესა ჴედა სარწმუნო-იქმენ და მრავალსა ჴედა დაგადგინო შენ¹⁹. შევედ
- 10 სიხარულსა უფლისა შენისასა!“^{20*} რამეთუ აწ გარეშელა სდგა კართა, არამედ იყავნ, რაათა თქუენ, ყოველთა, სთქუათ: „იხარებდინ სული ჩემი უფლისა მიმართ, რამეთუ შემმოსა მე სამოსელი ცხორებისა²¹; ვითარცა სიძესა, დამადგა მე გვრგვნი და ვითარცა სძალი, შემმოსა მე სამკაულითა“^{22*} რაათა იპოოს²³ თქუენ ყოველთა სული შეუგინებელ და უბიწო. არა ვიტყვ, პირველ
- 15 მოღებადმდე მაღლისა რაჲსა-მე-მცა უკუე იჩინენით მოტევებასა ცოდვათასა, არამედ შემდგომად მოღებისა მის მაღლისა, რაათა უბრალო იპოვოს გონებაჲ შენი და თანამორბედ-ექმნეს²⁴ მაღლსა მას. ნანდვლვე დიდ არს საქმც ესე, ძმანო.
- აწ კრძალვით მოუვდეთ მას, რამეთუ კაცად-კაცადი თქუენი წარდგომად
- 20 არს წინაშე ღმრთისა და წინაშე ბევრთა მათ²⁵ ანგელოზთა, და სულმან წმიდამან აღბეჭდნეს თქუენ და²⁶ სული თქუენი²⁷, და აღწერად ხართ თქუენ ერისაკაცად დიდისა მეუფისა. ამიერითგან განემზადენით და განეკრძალენით.

14 სამოსელთა თქუენტა სინანულითა] სამოსელსა თქუენსა სინანულად B

15 ~ ყოველთა უწყეს B

16 ჳმად-მალალთაგან A

17 შინაგან შესრულთა მათ] შინაგანთა მათ შესრულთა B

18 * მათ. 22,12.

19 შენ] - B

20 * მათ. 25,21.

21 ცხორებისაჲ და B

22 * ეს. 61,10.

23 იპოოს B

24 იქმნეს B

25 ბევრთა მათ] ბევრეულთა B

26 თქუენ და] - B

27 სულნი თქუენნი B

[A79r] არათუ სამოსელი ბრწყინვალჳ ვამს აქა შემოსად²⁸, არამედ სულისა²⁹ იგი გონიერებით ღმრთის მოშიშებაჲ. ნუ ვითარცა წყალსა ლიტონსა ხედავ შენ ბანასა მას³⁰, არამედ – წყალსა თანა მოცემულსა მადლსა, ვითარცა³¹ ბომონთა მათ ზედა კერძოთასა შეწირული იგი დაღათუ ბუნებით არნ ლიტონ, ხოლო შე-ვე-გინებულ იქმნის სახელდებითა³² კერპთაჲთა, ეგრე ცვალებულად³³ ლიტონმან მან [B193r] წყალმან³⁴ სახელდებითა მით მამისა, ქრისტჳსითა და წმიდისა სულისაჲთა ძალი სიწმიდისაჲ მოიღო.

რამეთუ მრჩობლი არს კაცი – სულთაგან და ვორცთა შეყოფილ. ეგრეცა მრჩობლ არს განსაწმედელი იგი: უსხეულოჲ იგი – უსხეულოსა, ვორცი³⁵ იგი – ვორციელსა, წყალი³⁶ იგი განსწმედს ვორცთა³⁷ და სული წმიდაჲ ალჳბეჭდავს³⁸ სულთა, რაჲთა სხურებულნი³⁹ გულითა, განბანილნი⁴⁰ ვორცითა წყლითა მით წმიდითა მოუკდეთ ღმერთსა⁴¹. აწ, რაჟამს წყალსა ამას შეხვდოდი⁴², ნუ წყალსა ამას⁴³ ლიტონსა ხედავ⁴⁴, არამედ შეწვენასა სულისა წმიდისასა და ცხოვრებასა⁴⁵ ელოდე, რამეთუ თჳნიერ მათ ორთასა, ვერ ეგების სრულყოფაჲ.⁴⁶

არათუ მე ვიტყვ ამას, არამედ უფალი იესუ, რომელსა-იგი კელმწიფებაჲ აქუს საქმისაჲ ამის და იტყვს: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლითა და სულითა, ვერ შევიდეს სასუფეველსა ღმრთისასა“.^{47*} [A79v] არცაღა რომელი წყლითა ხოლო ბანილ არს და ვერ ღირს-ქმნულ არს იგი სულისა, ვერ კელ-ეწიფების მას, ვითარმცა სრული აქუნდა მადლი; და არცაღათუ ვინმე

28 შემოსად] მოსად A

29 სულისა B

30 ხედავ შენ ბანასა მას] ჰხედავთ ბანას B

31 ვითარცა] + იგი B

32 სახელისდებითა B

33 ცვალებულად + ჩუენცა AB

34 წყალმან] წინაღსწარმეტყუელმან B

35 ვორცი] და ვორციელი B

36 წყალი] წინაღსწარმეტყუელი B

37 ვორთა A

38 ალჳბეჭდავს B

39 სხურებოლნი A

40 განბანილნი] განწმედილნი B

41 ღმერთსა - B

42 შეხვდოდი] ხვდოდი B

43 მას B

44 ჰხედავ B

45 ცხოვრებასა B

46 სრულყოფაჲ] სრულებაჲ B

47 * ინ. 3,5.

იყოს საქმით სრულ⁴⁸ და არა მოედოს⁴⁹ ბეჭედი იგი სულისაჲ, ვერ შევიდეს⁵⁰ სასუფეველსა ცათასა. საკადრებელ არს სიტყუად ესე, არამედ⁵¹ არა მე ვიტყვ ამას, არამედ⁵² იესუ არს, რომელი იტყვს ამას.

მოვედით აწ სიტყვსა ამის გამოცხადებასა საღმრთოთაგან წიგნთა:

- 5 კორნელიოს იყო კაცი მართალი, რამეთუ ანგელოზთა ხილვასა ღირს-იქმნა⁵³, ვითარცა ძეგლი⁵⁴ კეთილი. ლოცვანი მისნი და საქმენი კეთილნი ცათა შინა წინაშე ღმრთისა აღემართნეს, ხოლო⁵⁵ რაჟამს პეტრე მოვიდა, მას ჟამსა შინა მეყსეულად სული წმიდაჲ მო-ხოლო-ფეინა მორწმუნეთა მათ. მაშინ იტყოდეს ენათა და წინააღმართეულებდეს. შემდგომად მოცემისა მადლისა სულისა
- 10 წმიდისა, – იტყვს წიგნი, – „უბრძანა მათ პეტრე სახელითა უფლისა იესუ ქრისტესითა ნათლისღებაჲ“,^{56*} რამთა პირველად სარწმუნოებითა მით სული იგი იშვეს და მერმედა მიიღონ კორცთა ვრწნილი⁵⁷ იგი.

და უკუეთუ ვისმე სწადის⁵⁸ კითხვად, ვითარმედ: რამსა წყლისაგან და არა სხვსაგან წესისა მოეცემის მადლი იგი⁵⁹, საღმრთონი წიგნნი აიხუენ და

15 ჰპოო⁶⁰, ვითარმედ დიდ და მთავარ არს [A80r] წყალი და ოთხთა საჩინოთა მათ წესთა⁶¹ უმჯობეს. ანგელოზთა საყოფელ⁶² ცანი არიან, არამედ წყალთაგანვე არიან. ქუეყანაჲ არს საყოფელი კაცთაჲ, ეგ[B193v]რევე წყალთა ზედა არს; და უწინარეს ყოველთა⁶³ მათ შობათა შესაქმესა ექუსთა დღეთასა⁶⁴ „სული ღმრთისაჲ⁶⁵ იქცეოდა ზედა წყალთა“. ^{66*}

- 20 დასაბამი სოფლისაჲ არს წყალი, დასაბამი სახარებისაჲ იორდანსჲ არს,

48 საქმით სრულ] საქმითა A

49 მოედოს + მას B

50 შევიდეს + იგი B

51 არამედ] ხოლო B

52 არამედ + უფალი B

53 ღირს-იქმნა] + და B

54 ძეგლი + იგი B

55 ხოლო - B

56 * შდრ. საქმე 10,48.

57 ხრწნილი B

58 სწადოდის B

59 ~ მადლი იგი მოეცემის B

60 ჰპოვო B

61 მათ წესთა] წიგნთა მათ B

62 საყოფელნი B

63 ყოველთა] წყალთა B

64 დღეთა B

65 ღმრთისაჲ] წმიდაჲ B

66 * დაბ. 1,2.

განთავისუფლებამ ისრაელისაჲ⁶⁷ ფარაოშგან ზღუთა მით და განთავისუფლებამ⁶⁸ ცოდებათგან განბანითა მით წყლისაგან სიტყუთა,⁶⁹ სადაცა ვის⁷⁰ მიმართ იყოს აღთქუჲმად, მუნცა – წყალი.

შემდგომად წყლითრღუნისა დაიდვა შჯული ნოვცს მიმართ; და ისრაჲლისა მიმართ მოეცა შჯული მთასა სინასა, არამედ შემდგომად სხურებისა მის 5 წყლისა მატყლითა მეწამულითა და უსუპითა.⁷¹ ელია ამაღლდა, არამედ არა თვნიერ წყლისა⁷², პირველად წიაღ-ჳდა იორდანესა და მაშინლა მჳედრ აღვიდა ზეცად. ეგრევე პირველად მღდელთმოდღუარი იგი იბანის და მაშინლა კუმეკად წარდგის, პირველად აჰრონ განიბანა და მაშინლა იქმნა მღდელთმოდღუარ. ვითარმცა უკუე შეჰგვანდა სხუათა მლოცველად⁷³, რომელი-იგი წყლითა არა 10 განწმედილ იყო! და მუნ სახც ნათლისცემისაჲ – ემბაზი იგი [A80v] საბანელ იყო კარავსა მას შინა წამებისასა.

ძუელისა შჯულისა დასასრული და ახლისა შჯულისა დასაბამი⁷⁴ არს ნათლისღებაჲ, რამეთუ იოვანე იყო წინამძღუარ საქმისა მის, რომლისა-იგი უფროშს არავინ იყო შობილი დედათაგანი და⁷⁵ დასასრული 15 წინაშწარმეტყუელთაჲ⁷⁶, „რამეთუ წინაშწარმეტყუელნი ყოველნი⁷⁷ და შჯული ვიდრე იოვანცსამდე⁷⁸“, ⁷⁹ ხოლო სახარებისა მის საქმეთა დასაბამ, რამეთუ დასაბამი სახარებათაჲ⁸⁰ იესუ ქრისტც არს.⁸¹ და მისა შემდგომად იტყვს: „იყო იოვანე უდაბნოსა და ნათელ-სცემდა“.⁸² დაღათუ ელიაშსი თქუა, რომელი ამაღლდა, არამედ არავე უფროშს იყო იოვანცსა. არათუ მე ვიკადრებ 20 წინაშწარმეტყუელთა შეტყუებად, არამედ უფალი იგი მათი და ჩუენი იესუ ქრისტც იტყვს: „უფროშსი დედათაჲ⁸³ ნაშობი იოვანცსა არავინ აღდგომილ

67 ისრჳლოთაჲ B

68 განთავისოფლებად A

69 * შდრ. ეფ. 5,26.

70 ვისა B

71 * იბ.: გამ. 24,8; ებრ. 9,19.

72 წყლისა + რამეთუ B

73 მლოცველად] მცველად AB

74 დასაბამი - A

75 და] - B

76 წინაშწარმეტყუელთაჲ A

77 ყოველნი - B

78 იოვანესამდე B

79 * მათ. 11,13.

80 სახარებისაჲ B

81 * შდრ. მარკ. 1,1.

82 * მარკ. 1,4; იბ. 1,28.

83 დედათა A

არს“.⁸⁴ არა თქუა: „შობილი ქალწულისაგან“, არამედ – დედათაგან, რამეთუ მონისაჲ მის მონათა მიერ არს შეტყუებაჲ, ხოლო ძისა მადლი მონათა მიერ შეუტყუებელ არს.

- აწ იხილე, რომელი კაცი წინამძღურად მადლისა მის გამოირჩია ღმერთმან,
- 5 უპოვარი და უდაბნოჲსმოყუარე, ხოლო არათუ⁸⁵ კაცის⁸⁶ მოძულე,⁸⁷ მკალსა ჭამდა და ფრთოვან იქმოდა სულსა, თაფლითა იზრდიდა და თაფლისა უტკბოჲსსა და უსარგებლესსა იტყოდა. [A81r] სამოსლად ემოსა სტევისაგან აქლემისა და მონაზონებისა საქმესა თჳსაგან აჩუენებდა, რომელი-იგი სულისაგან წმიდისა საშოსა შევიდა დედისასა.
- 10 განწმიდნა იერემიაცა, არამედ არა წინამწარმეტყუელებდა საშოსა შინა, ხოლო იოვანე ხლდებოდა წინავე საშოსა შინა სიხარულით, დაღათუ ვორციელითა თუალითა არა ხედვიდა უფალსა, არამედ სულითა იცნა იგი. რამეთუ დიდ არს ნათლისღებისა მადლი, ჯერ-იყო დიდიცა იგი წინამძღუარი აღდგინებად.
- 15 ესე ნათელ-სცემდა იორდანესა ზედა მდინარესა და „განვიდოდეს მისა ყოველი იერუსალემი“^{88“89”} და პირველსა მას ნაყოფსა ნათლისცემისასა მოიღებდა: უფროჲს ყოველთა მათ კეთილთა პატრივი იერუსალემს⁹⁰ შინა.
- არამედ გულისხმა-ყავთ და ცანთ, იერუსალემელნო⁹¹, რავდენნი-იგი განვიდოდეს და ნათელს-იღებდეს მისგან და აუვარებდეს ცოდვათა მათთა, პირველად უჩუენებდეს მას წყლულებათა მათთა⁹². მაშინლა დასდებდა წამალსა მას მორწმუნეთა მათ, მოსცემდა გამოჯანსაღებისა ცეცხლისა მისგან საუკუნოჲსა.
- 20 და გნებაჲს თუ ცნობად, რამეთუ ვსნაჲ არს ნათლისღებაჲ ცეცხლისა მისგან საუკუნოჲსა: „ნაშობნო იქედნეთანო, ვინ გიჩუენა თქუენ სივლტოლად მომავალისა მისგან რისხვისა?“⁹³ ამიერიითგან ნულარამცა ხართ იქედნე,
- 25 არამედ ოდესმე იყვენით. [A81v] აწ განიძარცუეთ პირველისა საცოდველისა ცხოვრებისა ძალი ყოველივე.

84 * მათ. 11,11.

85 არაფთუ A

86 კაცისა B

87 ° აქედან A 19-ს (B ლიტერი) ტექსტის ვრცელი მონაკვეთი აკლია.

88 იქ~მი A

89 * მათ. 3,5.

90 იქ~ლმს A

91 იქ~ლმელნო A

92 მათათა A

93 * მათ. 3,7.

გუელი ჳურელსა იწროსა შევალს და განიდარცუავს სიბერესა და სიძუელჳ შეჭირებითა მით იწროებისადათა განიყარის და მიერთგან ახალ არნ იგი ჳორცითა. ესრჳთ შევედ შენცა იწრომას მის მიერ და შესაჭირვებელისა კარისა, შეიიწრე თავი შენი მარხვითა. იიძულე, განიშორე შენგან წარსაწყმედელი იგი,^{94*} „განიდარცუე ძუელი იგი კაცი საქმითურთ მისით“^{95*} და თქუ, რომელი- 5 იგი „ქებათასა“ წერილ არს: „განვიდარცუე სამოსელი ჩემი, ვიდრემდე შევიმოსო იგი“.^{96*}

უკუეთუ ვინმე იყოს თქუენ შორის ორგული, კაცთმოთნჳ და ღმრთისმოშიშად საგონებელ იყოს და გულითა არა ჰრწმენეს, ეგევითარსა მას სჳმონ მოგჳსაჲ აქუს ორგულეზაჲ; არათუ რაჲთა მოვიდეს და მიიღოს მადლისა მისგან, არამედ 10 რაჲთა ვაჭრობდეს მიცემულსა მას. ისმინენ ეგევითარმან მან იოვანჳსგანვე, ვითარმედ: „აწვე ეგერა ცული ძირთა ხეთასა ძეს. ყოველმან ხემან, რომელმან არა გამოიღოს ნაყოფი კეთილი, მოეკუეთოს და ცეცხლსა დაედვას“.^{97*} რამეთუ თუალუხუავ არს მსაჯული იგი, ამისთჳს განიშორე შენგან ორგულეზაჲ და რომელნი-იგი არიან ნაყოფნი სინანულისანი. 15

„და რომელსა ედვას ორი სამოსელი, მიეცინ, [A82r] რომელსა-იგი არა აქუნდეს; და საზრდელი ეგრევე ყავნ“.^{98*}

სარწმუნო იყო მოძღუარი იგი, რამეთუ პირველ ჰყოფდა, რომელსა-იგი ასწავებდა; არა ჰრცხვენოდა, რომელსა-იგი იტყოდა, და არა დააყენებდა იჳჳ ენასა თჳსსა. 20

აწ შენ სულისა წმიდისა მადლი მოღებად გნებაჲს და საჭმელთა წარმავალთა გლახაკთა არა გნებაჲს ცეჲად! დიდსა ეძიებ და მცირჳ იგი გეწყალის; დაღათუ მეზუერჳ ხარ, გინათუ ვინმე მეძავი ხარ, შეინანე და ესევედ ცხოვრებასა, რამეთუ იტყჳს: „მეზუერენი და მეძავნი წინა-გიძღუნ სასუფეველსა ღმრთისასა“.^{99*} უწამებს ამას პავლე და იტყჳს: „არცა მეძავთა, 25 არცა მეკერპეთა, არცა შემდგომითი-შემდგომად, ვითარცა იტყჳს, სასუფეველი ღმრთისაჲ ვერ დაიჲკჳდრონ. და ესრე ოდესმე იყვენით, არამედ განიბანენით, არამედ განიწმიდენით“.^{100*} არა თქუა: „ვიეთნი ხართ“, არამედ: „ვიეთნი-ეგე

94 * შდრ. იგ. 16,26.

95 * კოლ. 3,9.

96 * ქებ. 5,3.

97 * მათ. 3,10.

98 * ლკ. 3,11.

99 * მათ. 21,31.

100 * შდრ. 1 კორ. 6,9-11.

იყვენით“ უმეცრებასა შინა, ცოდვამ მიეტევების, ხოლო რომელი დაადგრეს ბოროტსა მას ზედა, დაისაჯოს.

გაქუს შენ სიქადულად ნათლისღებისად თავადი ძქ ღმრთისად მხოლოდშობილი. ამიერიტგან რაღლა-მე მივმს კაცისათჳს სიტყუად? დიდი

- 5 იყო იოვანეცა, არამედ რამ სწორება უც უფლისა თანა? ვმოვან იყო ვმითა, არამედ რამ სწორება იყო სიტყჳსა მის? კეთილ იყო [A82v] ქადაგი იგი, არამედ რამ ესწორების მეუფესა? უმჯობჳს იყო იგი, რომელი-იგი ნათელ-სცემდა წყლითა, არამედ რამ სწორება უც მის თანა, რომელი-იგი ნათელ-სცემდა სულითა და ცეცხლითა? ნათელ-სცა მოციქულთა მაცხოვარმან,
- 10 რაჟამს-იგი „იყო მეყსეულად ზეცით ოხრამ, ვითარცა ქარისა სასტიკისაჲ, და აღიესო ყოვლად სახლი იგი, სადაცა-იგი სხდეს, და ერუენეს მათ განყოფანი ენათანი, ვითარცა ცეცხლისანი და დაადგრა თითოეულსა კაცად-კაცადსა მათსა და აღიესნეს ყოველნი სულით წმიდითა“.^{101*}

რომელმან არა ნათელ-ილოს, მას ცხორებამ არა აქუს, გარნა მარტულთა

15 ხოლო, რომელთა თჳნიერ წყლისა ნათლისღებისა დაიპყრან სასუფეველი, რამეთუ რაჟამს ივსნიდა ჯუარითა სოფელსა მაცხოვარი და გუერდსა უგმირეს¹⁰², გამოვდა სისხლი და წყალი, რამთა რომელთამე ჟამსა მშჳდობისასა სულითა წმიდითა და წყლითა ნათელ-ილონ და რომელთამე კუალად ჟამსა დევნისასა თჳსითა სისხლითა ნათელ-ილონ.

- 20 და წამებს ამას, იცის ნათლისღებად სახელი წოდებად იესუ და იტყჳს: „შემძლებელ ხართა სასუმელისა მის შესუმად, რომელ-იგი მე შეესუა, და ნათლისღებაჲ იგი, რომელი მე ნათელ-ვილო, ნათელ-ილოთ?“^{103*} და მარტულთა აღიარეს და სოფლისა საჩუენებელ იქმნეს და ანგელოზთა და კაცთა.^{104*} ხოლო შენ წუთ მელიოდე და აღვიარო, არამედ არღა არს ჟამი სმენად შენდა.

- 25 ამისთჳს განწმიდა ნათლისღებაჲ უფალმან იესუ, რამეთუ მან თავადმან პირველად ნათელ-ილო. უკუეთუ ძემან¹⁰⁵ ღმრთისამან ნათელ-ილო, ვინ-მე უკუე შეურაცხ-ყოს ნათლისღებაჲ და ეგევითარი იგი ღმრთისმსახურ იყოს? ხოლო ნათელ-ილო ამისთჳს: არათუ მან მოტევებამ ცოდვათაჲ მოილო, რამეთუ იგი უცოდველ არს, არამედ დაღათუ უცოდველ არს, ნათელ-ვე-ილო, რამთა მადლი
- 30 თჳსი და პატივი მოსცეს ნათლისმღებელთა. „ვითარცა-იგი ყრმანიცა იზიარნა

101 * საქმე 2, 2-4.

102 უგმირის A

103 * მათ. 20, 22.

104 * მდრ. 1 კორ. 4, 9.

105 ძემაღ A

ვორცთა და სისხლთა და მანცა იგივე ენებაჲ მოიღო^{106*} რაჲთა ვითარცა-
იგი ვორციელად მოსლვასა მისსა¹⁰⁷ ზიარ ვიქმენით, ეგრეცა ღმრთეებისა
მის მადლსა ვეზიარნეთ. თავადმან ნათელ-იღო იესუ, რაჲთა ამისთჳსცა ჩუენ
ზიარებაჲ იგი მოვიღოთ და ცხოვრებასა თანა – პატრივი.

ვეშაპი იყო წყალთა შინა, ვითარცა იტყჳს იობი, „რომელმან შთაიწრიდის 5
იორდანჳ თუალსა მისსა“^{108*} და რამეთუ ჯერ-იყო შემუსრვად თავები
ვეშაპისაჲ მის, შევიდა თავადი წყალთა მათ შინა და შეკრა ძლიერი იგი,
რაჲთა ფლობაჲ მოგუეცეს ჩუენ დათრგუნვად გუელთა ზედა და ღრიაკალთა
და ყოველსა ძალსა მტერისასა. არა მცირჳ მჴეცი იყო, არამედ საშინელი.
[A83v] „ყოველი ნავი მესათხველეთაჲ ვერ შემძლებელ იყო მოღებად ერთსა 10
ქეცსა ბოლომსა მისისასა“¹⁰⁹ „წინაშე მისა რბის წარსაწყმედელი“^{111*} და
მოსრვიდა, რომელი შეემთხუეოდა მას.

წარმოუძღუა ცხოვრებაჲ, რაჲთა დაიკრას პირი სიკუდილმან, რაჲთა
ყოველთა მათ ცხოვრებულთა თქუან: „სადა იყო ძლევაჲ შენი, სიკუდილო?
ანუ სადა იყო ძლევაჲ შენი, ჯოჯოხეთო?“^{112*} ... რომელი-იგი არს ნათლისღებაჲ. 15

რამეთუ შეხუალ შენ წყალსა მას და შე-ღა-გმოსიეს ცოდვაჲ იგი, არამედ
მადლისა მის მოსლვამან აღბჴედოს სული შენი და მიერიოგან არღარა უტეოს
შთანთქმად საშინელისა მისგან ვეშპისა¹¹³. მომკუდარი ცოდვითა შეხუალ მას
და ამოხვდე¹¹⁴ მიერ განმართლებული სიმართლითა.

უკუეთუ თანანერგ ექმნე შენ მსგავსებასა მას სიკუდილისა მისისასა, ეგრეცა 20
აღდგომასა ღირს-იქმნე, ვითარცა-იგი იესუ ცოდვანი სოფლისანი თავს-ისხნა
და მოკუდა, რაჲთა მოაკუდინოს ცოდვაჲ და სიმართლით აღდგეს. ეგრეცა
შენ შთახვდე წყალსა მას და ვითარცა სახედ რაჲმე დაეფლვი წყალთა
მათ შინა, ვითარცა-იგი იესუ კლდესა მას შინა, მერმე კუალად აღსდგე და
განახლებული ცხოვრებითა ხვდოდი.^{115*} 25

და ოდეს-იგი ნიჭსა მას [A84r] ღირს-იქმნე მოღებად, მაშინცა მვდომისა
მის ბრძოლად მოგეცეს შენ კელმწიფებაჲ. ვითარცა-იგი ნათლისღებისა

106 * ებრ. 2,14.

107 მისა A

108 * იობ. 40,18.

109 მისისა A

110 * იობ. 40,26.

111 * იობ. 41,13.

112 * ოსე 13,14; 1 კორ. 15,55.

113 ვეშპისა A

114 და ამოხვდე A

115 * მდრ. რომ. 6,4.

შემდგომად უფალი გამოიცადებოდა ორმოც დღე, არათუ უწინარწესა მისა ძლევად ვერ ეძლო, არამედ ყოველივე წესით და შემდგომითი-შემდგომად ეგულებოდა ყოფად; ეგრეცა შენ პირველ ნათლისღებისა მკდომთა მათ ნუ იკადრებ ბრძოლად, ხოლო რაჟამს მიიღო მადლი იგი, მიერიოგან გულპყრობილ

5 იყავ სიმართლისა მის საჭურველითა, მკნდებოდე მას შინა და გინდეს თუ, ახარებდესა.

იესუ, ძჳ ღმრთისამ, პირველ ნათლისღებისა არა ახარებდა. უკუეთუ თვთ უფალი მოვიდა ჟამითი-ჟამად წესიერად ჟამთა მათ ჩუენ, მონათა, ვპრიდოთ-მეა უწესოდ ჟამთა მათ გარდასლვად? „მიერიოგან იწყო იესუ ქადაგებად“. ^{116*}

10 „მაშინ გარდამოვდა სული წმიდამ, ვორციელად ხილული, ვითარცა ტრედი“, ^{117*} არათუ რამათა იესუ იხილოს იგი პირველად, რამეთუ იცოდა იგი მისა წინაცა, ვორციელად მოვიდა, რამათა იხილოს იოვანე ნათლისმცემელმან. და იტყვს: „მე არა ვიცოდე იგი, არამედ, რომელმან მომავლინა მე ნათლისცემად, მან მრქუა მე: რომელსა ზედა იხილო სული წმიდამ, გარდამომავალი მის ზედა, იგი

15 არს თავადი“. ^{118*} უკუეთუ გაქუნდეს შენცა შეუორგულელებელი სარწმუნოებად ღმრთის [A84v] მოშიშებისამ, მოვიდეს შენ ზედაცა სული წმიდამ და ვამა მამისამ ზეცით ოხრიდეს შენ ზედა, რამეთუ არა „ესე არს ძჳ ჩემი“, არამედ: „ესე აწ იქმნა ძედ ჩემდა“.

იესუს ზედა არსებად იგი ითქუა, რამეთუ „დასა[B194r]ბამსა“ ^{119°} იყო

20 სიტყუამ და სიტყუამ იგი იყო ღმრთისა თანა და ღმერთი იყო სიტყუამ იგი“, ^{120*} მის ზედა არსებად იგი, რამეთუ მარადის და ოდესევე არს ძჳ ღმრთისამ; ხოლო შენ ზედავე ¹²¹ „აწლა“ ¹²² იქმნა ძე ^{123*}, რამეთუ არა ბუნებით ხარ ძჳ, არამედ მადლით შვილებასა მას მიიღებ. იგი სამარადისო ¹²⁴ არს, ხოლო შენ წარმოჩინებით მიიღებ მადლსა მას.

25 აწ უკუე განუმზადე თავისა შენისა ჭურჭელი, რამათა იქმნე შვილ ღმრთის და მკვდრ ღმრთისა მიერ. უკუეთუ ეგრჭთ განჰმზადო თავი შენი, რამათა მი-ცა-

116 * მათ. 4,17.

117 * ლკ. 3,22.

118 * ინ. 1,33.

119 ° ეს მონაკვეთი: „მკალსა ჭამდა და ფრთოვან იქმოდა სულსა... იესუს ზედა არსებად იგი ითქუა, რამეთუ დასა...“ – ტბეთის მრავალთავს (A 19, B ლიტერი) აკლია.

120 * ინ. 1,1.

121 ზედავე] ზედა + ესე B

122 აწყა A

123 ძედ B

124 სამარადისოდ B

ილო, და თუ სარწმუნოებით მოხუალ, რამათა სარწმუნოცა იქმნე. განიშორე¹²⁵ ძუელი იგი კაცი ნეფსით თჳსით. ყოველი¹²⁶, რამცა გიქმნიეს¹²⁷, – გინათუ სიძვამ, გინათუ მრუშებად, გინათუ სხუად რამე არაწმიდებად, – შეინანე და მოგეტეოს. არარამ უფროს ცოდვა არს¹²⁸ ჯუარცუმისა ქრისტესისა და ამის განმწმედელი ნათლისღებად არს.

5

რომელნი-იგი მოუვდეს პეტრეს სამ ათასნი და ეტყოდა მათ, რომელთა-იგი ჯუარს-აცუეს¹²⁹ ქრისტე, ჰკითხვიდეს მას და ეტ¹³⁰ [ყოდეს]:¹³¹ „რამე ვყო, კაცნო ძმანო?“^{132*} რამეთუ დიდი წყლულებად შესძინე, პეტრე, ცოდვათა ჩუენთა ზედა, რომელ-იგი სთქუ, ვითარმედ: წინამძღუარი ცხორებისად მოჰკალთ. აწ, რომელი წამალი იპოვოს ესთენისათჳს წყლულებისა, რომელი განმწმედელი არს ესევეითარისათჳს მწინკულევანისა, ანუ რომელი ცხორებად არს ესევეითარისა წარწყმედისათჳს? და ჰრქუა მათ პეტრე: „შეინანეთ და კაცად-კაცადმან თქუენმან, სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, ნათელ-იღეთ მისატყეებელად ცოდვათა და მოილოთ ნიჭი იგი სულისაგან წმიდისა“.^{133*}

10

15

ჴ გამოუთქუმელი ესე ღმრთისა კაცთმოყუარებად, ცხორებასა არა ესვენ და სულისა წმიდისა ნიჭსა ღირს-იქმნებიან.

აწ იხილე ნათლისღებისა ძალი, უკუეთუ ვინმე თქუენგანმან სიტყვთა გმობისამათა ჯუარს-აცუა ქრისტე, გინათუ საქმეთაგან ბოროტთა განემზადა გმობად შჯულისა ჩუენისა, კეთილისმოსავ იქმენინ სინანულსა შინა.

20

რამეთუ მოწევნულ არს აწცა იგივე მაღლი, „ნუ გეშინინ, იერუსალჴმ, რამეთუ მოგისპნა უფალმან ცოდვანი შენნი, განრცხეს უფალმან ყოველი მწინკულევანებად შენი, ძეთა და ასულთა შენთად, სულითა შემწუველითა, სულითა საშჯელისამათა გასხუროს თქუენ წყალი იგი წმიდად და განგწმიდნეს თქუენ ყოველთაგან ცოდვათა თქუენთა“.^{134*}

25

125 განიშორე A

126 ყოველივე B

127 გიქმნიე A

128 ცოდვა არს + უფროდს B

129 ჯუარს-აცუა A

130 ° აქ წყდება ტექსტი სინურ მრავალთავეში (sin.32-57-33, A ლიტერი).

131 რომელთა-იგი ჯუარს-აცუეს ქრისტე, ჰკითხვიდეს მას და ეტყოდეს - B.

132 * საქმე 2,37.

133 * საქმე 2,38.

134 * შდრ. ეს. 4,3-4.

- რამეთუ განწყობილ არიან თქუენ ზედა ან[B194v]გელოზნი და იტყვან, ვითარმედ: „ვინ არს ესე, რომელი აღმოვალს განბრწყენილი და დამტკეცილი დისწულსა თჳსსა ზედა?“^{135*} რამეთუ რომელი-იგი კირთი იყო პირველად სული, აწ დისწულად თჳსა იჩემა უფალმან იგი, რომელმან-იგი გულსმოდგინებაჲ
- 5 თქუენი შეიწყნაროს და თქუას: „აჰა ესერა, ვითარ კეთილ ხარ“,^{136*} „კბილნი შენნი ვითარცა კოლტი მორისულთა“^{137*} გონიერად აღსარებისა მისთჳს, და ამისა შემდგომად იტყვს: „ყოველივე მარჩბიოსანი“.^{138*} მრჩობლისა მისთჳს მადლისა ვიტყვ, რომელი-იგი წყლისა და სულისა წმიდისაგან აღივსების და რომელი-იგი ძუელისაგან და ახლისა შჯულისა ქადაგებულ არს.
- 10 და იყავნ, თქუენ, ყოველთა სრბაჲ მარცვალთაჲ ამათ განსრულებულ და გეჴსენედ თქუშული ესე, და ნაყოფიმცა გამოგიღებიეს საქმეთაგან კეთილთა, და უბიწოდ სერისა მის წარდგომად ხართ და მო-მცა-გაქუს მოტევებაჲ ღმრთისაგან ქრისტე იესუმს მიერ, უფლისა ჩუენისა, სულით წმიდითურთ, მისა დიდებაჲ და პატივი და ძალი აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე,
- 15 ამენ.

135 * ქებ. 6,9.

136 * ქებ. 1,15; 4,1.

137 * ქებ. 4,2; 6,5.

138 * ქებ. 4,2; 6,5.

1. ¹თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა² იოვანე ოქროპირისა
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა³
იოვანეს მიეხ იოხანესა მდინაჲსა^{4:5°}

(ფსევდოოქროპირი)

I. კაცნო ღმრთისმოყუარენო^{6**} და ძმათმოყუარენო, მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ჩემთა^{7**} და ყურნი თქუენნი^{8**} განჰმარტენით შეწყნარებად თქუმულთა ჩემთა და მიიღეთ ჩემგან ცხოველსმყოფელი სმენაჲ ქადაგებისათჳს ნათლისღებისა⁹ უფლისა იორდანესა ზედა, რომელი-იგი ჩუენთჳს აღასრულა, რამეთუ შთასლევითა¹⁰ მისითა წყალთა მათ შინა უფროჲს კადნიერ ვიქმნენით¹¹ მეცა და თქუენცა¹².

დალათუ¹³ დღესასწაული ესე გარდავდეს მაცხოვრისა გამოჩინებისაჲ, არამედ მადლი იგი მისი¹⁴ მარადის დადგრომილ არს ჩუენ თანა. ამისთჳსცა ვიშუებდეთ¹⁵ სიხარულით,^{16**} რამეთუ არა არს განცხრომაჲ ჩუენი უძლებებით,

1 დასაწყისი] + თუესა იანვარსა ვ DEF

2 წმიდისა მამისა ჩუენისა] -A; მამისა ჩუენისა] -D

3 ქრისტესა B; თქმული... ქრისტესა] ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, თქმული წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა იოანე ოქროპირისა+გუაგურთხენ, მამაო F

4 მდინარესა] -B, +გუაგურთხენ, მამაო DE; იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა] -F

5 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (186r-190r); B – A 95, XI ს. (130v-134v); C – A 1109, IX ს. (4r-4v, თავნაკლული); D – A 90, XIII ს. (229r-232v); E – Q 662, XVII ს. (244v-247r); F – A 1525, 1791 წ. (10r-14v). გამომც. ლაშა ტყეშელაშვილი. // გამოც.: კოტლამაზაშვილი 2009: 361-374. ჰომილია ფსევდოოქროპირისეულად არის მიჩნეული. კვლევამ ცხადყო, რომ ის წმ. გრიგოლ ნოსელს ეკუთვნის.

6 ** ღმრთისმოყუარენო] φιλόχριστοι κα φιλόξενοι Gr. (PG 10, col. 1177, C 5): ქრისტესმოყვარენო და უცხოთმოყვარენო.

7 ** και τήμερον [ἄλ. σήμερον] Gr. (PG 10, col. 1177, C 6-7): და დღეს] om. Iber.

8 ** ὡς πάλαι Gr. (PG 10, col. 1177, C 7): როგორც კარიბჭე] om. Iber.

9 ნათლისღებისათჳს A

10 შთასლევთა E

11 ვიქმნეთ DE

12 ~ თქუენცა და მეცა DE

13 დალათუ] და თუ AE

14 მისი] -A

15 ვიშუებდეთ DE

16 ** ἀπλήστως ψυχῆς Gr. (PG 10, col. 1177, C 15): უძლები სულებით] om. Iber.

არამედ გალობით.^{17**}

მოვედით ყოველნი გალილეამთ¹⁸ ჰურიასტანად¹⁹ და მივრბიოდით იესუმს²⁰ თანა, რამეთუ ნეტარ არს, რომელი მოგზაურ ექმნეს თანა გზასა ცხორებისასა.

მოვედით^{21°} და^{22**} მივიწინეთ²³ იორდანედ და ვიხილოთ ნათლისმცემელი
5 იოვანე და მისგან ნათელღებული²⁴ იესუ, რომელსა-იგი არა უკმა²⁵
ნათლისღებამ, არამედ ნათლისღებისა მის²⁶ მადლსა²⁷ მოგუანიჭებს.

მოვედით²⁸ და ვიხილოთ ჩუენისა ამის მეორედ შობისა ხატი, აჩრდილად
გამოსახული²⁹ წყალთა შინა.

„მას ჟამსა შინა³⁰ მოვიდა იესუ გალილეამთ³¹ იორდანედ იოვანესა³²
10 ნათლისღებად მისგან^{33**}.^{34*}

ჟ სიმდაბლჳ³⁵ უფლისაჲ³⁶ – გარდამოსლვამ მეუფისაჲ³⁷ ზეცით! რამეთუ
განკაცნა ჭეშმარიტად^{38**} და მოვიდა იოვანესა³⁹.^{40**} არა შეძრნა ანგელოზთა⁴¹

17 ** რამეთუ არა არს განცხრომად ჩუენი უძღვებებით, არამედ გალობით] καλή γὰρ ἐπὶ τὸν σωτηρίων πραγμάτων ἡ ἀπληστία, καλή Gr. (PG 10, col. 1177, C 15-16): რადგან კარგია გამომხსნელობითი საქმეებით გაუმაძღრობა, კარგი.

18 გალილეად BDE, ἐκ τῆς Γαλιλαίας Gr. (PG 10, col. 1177, D 1)

19 ჰურიასტანად ABD

20 იესუს BDE

21 მოვედით] +ღმრთისმოყუარენო F. ° A 1525-ში (F ლიტერი) ტექსტი იწყება აქედან.

22 ** τοῖς τῆς διανοίας ποσὶ Gr. (PG 10, col. 1177, D 3): გონიერი ნაბიჯებით] om. Iber.

23 მივიწინეთ] მივისწრაფოთ ADEF, καταλάβομεν Gr. (PG 10, col. 1177, D 3-4)

24 ნათლისღებული D, ნათელსღებული F

25 უკმა F

26 მის] -E

27 მადლსა] + ჩუენ DEF

28 მოვედით] +საყუარელნო F

29 გამოსახული] გამოჩინებული ABDE, σκιαγραφουμένην Gr. (PG 10, col. 1177, D 8)

30 შინა] -B

31 გალილეათ E, გალილიათ F

32 იოვანესა] იოვანესა B, -D; იორდანედ იოვანესა] -EF

33 მისგან] მისა DE, იოანესგან F

34 * შდრ. მათ. 3,13; მარკ. 1,9.

35 სიმდაბლე DEF

36 უფლისაჲ] +და DEF

37 მეუფისაჲ] -E

38 ** τὸν οὐρανὸν Gr. (PG 10, col. 1180, A 5)] add. რამეთუ განკაცნა ჭეშმარიტად Iber.

39 იოვანესა] იოვანესა B, იოანესა F

40 ** τὸν ἑαυτοῦ πρὸδρομον Gr. (PG 10, col. 1180, A 5): თავის წინამორბედთან] om. Iber.

41 ანგელოსთა F

ძალნი,^{42**} არცა წინამცურვალნი⁴³ წარმოავლინნა⁴⁴ ანგელოზთა⁴⁵ დასნი,^{46**} არამედ სიმდაბლით მოვიდა^{47**} და ვითარცა ერთი მრავალთაგანი⁴⁸, შეერთო ნათლისმღე[E245r]ბელთა^{49**} და მოვიდა იოვანცსა.⁵⁰

[B131r] შეერთო ტყუეთა თანა განმათავისუფლებელი;⁵¹ შეეყო⁵² საწყალობელთა მოწყალე⁵³ იგი; შეერაცხა წარწყმედულთა მათ ცხოვართა 5 [A186v] მწყემსი იგი კეთილი, რომელი შეცთომილისათჳს⁵⁴ ცხოვრისა⁵⁵ ზეცით⁵⁶ გარდამოვდა და ცათა⁵⁷ არა⁵⁸ დააკლდა; თანამოდგამ⁵⁹ ექმნა ქუეყანისა შობილთა ზეცისა იგი ნაყოფი⁶⁰, უთესლოდ აღმოცენებული⁶¹.

II. ხოლო ნათლისმცემელმან იოვანე⁶², ვითარცა იხილა, იცნა იგი, რომელი⁶³ ვიდრე შობადმდევე⁶⁴ [D229v] იცოდა და თავუანის-სცა⁶⁵ მას,^{66*} 10

42 ** ანგელოზთა ძალნი] τὰ τῶν ἀγγέλων στρατόπεδα [ἄλ. στρατεύματα] Gr. (PG 10, col. 1180, A 6-7): ანგელოზთა მხედრობა.

43 წინამცურვალნი BD

44 წარავლინნა BDEF

45 ანგელოზთა F

46 ** ანგელოზთა დასნი] τὰς ἀσωμάτων δυνάμεις Gr. (PG 10, col. 1180, A 7-8): უსხეულო ძალნი.

47 ** არამედ სიმდაბლით მოვიდა] ἀλλὰ λιτὸς [ἄλ. λιτῶς] οὕτως ἐν τῇ στρατιωτικῇ παραγενόμενος μορφῇ, πρὸς τὸν ἑαυτοῦ παραγίνεται στρατιώτην Gr. (PG 10, col. 1180, A 8-10): არამედ ასე უბრალოდ, მხედრის სახით მოვიდა და თავის მხედარს მიეახლა.

48 მრავალთაგანი] სხუთაგანი F

49 ** τὸν πολλῶν Gr. (PG 10, col. 1180, A 11)] add. შეერთო ნათლისმღებელთა Iber.

50 და მოვიდა იოვანცსა] -ADEF, αὐτῷ προσερχόμενος Gr. (PG 10, col. 1180, A 11): მიდის მასთან

51 შეერთო ტყუეთა თანა განმათავისუფლებელი] -ADEF, καὶ συναριθμὼν ἑαυτὸν τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ Λυτρωτὴς Gr. (PG 10, col. 1180, A 11-12)

52 შეეყო] შეერთო A, συντάττων Gr. (PG 10, col. 1180, A 12)

53 მოწყალე DEF

54 შეცთომილისათჳს] შეცდომილისა BF, შეცდომილისაჲ DE, +მისთჳს BDEF

55 ცხოვარისა DEF

56 ზეცით] +ქუეყანად ADEF, οὐρανόν Gr. (PG 10, col. 1180, A 15)

57 ცათა] მუნ F

58 არაჲ AB

59 თანამდგომ A

60 ნაყოფი] მეუფე A

61 აღმოცენებული B

62 იოვანც B

63 რომელი] რამეთუ B

64 შობადმდევე A

65 თავუანის-სცა A

66 * იბ. ლკ. 1,41.

შეძრწუნდა გონებითა,^{67**} რამეთუ გულისჴმა-ყო⁶⁸ საღმრთოჲსა მის ბუნებისა სიმდაბლჴ^{69, 70**} და ვითარცა მონამან უფლისმოყუარემან⁷¹, შიშით და ძრწოლით^{72;73**} აღიმაღლა ჴამა თჳსი და ეტყოდა⁷⁴:

- [F10v] „უფალო, მე შენგან მიჴმს ნათლისღებაჲ, და⁷⁵ შენ ჩემდა მოხუალა?“^{76*}
- 5 რასა⁷⁷ იქმ, უფალო ჩემო, რასა⁷⁸ სცვალეზ წესსა? რად მონათა თანა მონისა მოხუედ⁷⁹ და ითხოვ, რომლისათჳს არა წადიერ ხარ?^{80**}
- „მე შენგან მიჴმს ნათლისღებაჲ“ და არა შენ – ჩემგან⁸¹; რამეთუ მდაბალი იგი დიდისაგან⁸² იკურთხის⁸³ და არათუ დიდი იგი – მდაბლისაგან!^{84**} გლახაკი იგი მდიდრისაგან მოიღებ⁸⁵ და⁸⁶ არათუ მდიდარი იგი – გლახაკისაგან!^{87**}
- 10 სნეული იგი მკურნალისაგან განიკურნის, და არათუ მკურნალი⁸⁸ –

67 ** προσεκύνθησε Gr. (PG 10, col. 1180, B 5)] add. შეძრწუნდა გონებითა Iber.

68 გულისჴმა-ყო A, გულისჴმა-ჴყო F

69 სიმდაბლე DEF

70 ** რამეთუ გულისჴმა-ყო საღმრთოჲსა მის ბუნებისა სიმდაბლჴ] και σαφὺς ἐπιγινὺς τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι, δι' ὃν ἐν τῇ μητρὶ τῆς μητρὸς ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐσκήρτησε, βιαζόμενος τοὺς ὄρους τῆς φύσεως, συνέσπειλεν ἕσω τῆς διπλοῦδος τὴν δεξιάν, καὶ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν ὑποκλίνας Gr. (PG 10, col. 1180, B 5-9): და შეიცნო რა ცხადად, რომ ეს არის ის, ვის გამოც დედის მუცელში ვიდრე ასაკამდე კრთებოდა, ბუნების საზღვრების დამრღვევი, მოსასხამის შიგნით დამალა მარჯვენა და თავი მოუდრიკა მას.

71 უფლისამოყუარემან DEF

72 ძწოლით B

73 ** ὡς φιλοδέσποτος δοῦλος Gr. (PG 10, col. 1180, B 9)] add. შიშით და ძრწოლით Iber.

74 იტყოდა DF

75 და] -A

76 * მათ. 3,14.

77 რაჲსა DF

78 რაჲსა BDF

79 მოხუალ DEF

80 ** Τί τῇ πολλῇ συγκαταβάσει βαρύνεις [ἄλ. βαρεῖς] μὲ τὸν οἰκέτην τὸν σὸν Gr. (PG 10, col. 1180, B 15-C 2): რატომ მამძიმებ, ჴენს მსახურს, ამდენი შემწყნარებლობით?] om. Iber.

81 და არა შენ ჩემგან] შენ ჩემდა მოხუალა A

82 დიდისაგან] მაღლისაგან DEF

83 იკურთხეს E, იკურთხევის F

84 ** Ὁ λύχνος ὑπὸ τοῦ ἡλίου περιλάμπεται, οὐχ ὁ ἡλῖος ὑπὸ τῆς θρυσάλιδος καταυγάζεται. Ὁ πηλὸς ὑπὸ τοῦ κεραμέως καταρτίζεται, οὐχ ὁ κεραμεὺς ὑπὸ τοῦ πηλοῦ διαπλάττεται Gr. (PG 10, col. 1180, C 5-9): სანთელი მზისგან ნათლება, და არა მზე – ჴატრუქისგან! თიხა მეთუნისგან იქმნება, და არა მეთუნე – თიხისგან!] om. Iber.

85 მიიღებ BDE

86 და] -E

87 ** ბერძნულში (PG 10, col. 1180) ამ წინადადებებს: „გლახაკი იგი მდიდრისაგან...“ და „უფროჲსლა შექმნილი იგი შემოქმედისაგან...“ ადგილები აქვთ შეცვლილი.

88 მკურნალი] +იგი C

სნეულისაგან!⁸⁹ უფროდ⁹⁰ შექმნილი იგი შემოქმედისაგან დამტკიცების და არათუ⁹¹ შემოქმედი – შექმნულისაგან!

„მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ, და⁹² შენ ჩემდა მოხუალა⁹³?“ ანუ არა გიცი⁹⁴, ვინ ხარ შენ⁹⁵ და ვისგან⁹⁶ გამოხუედ? დაღათუ⁹⁷ მე დამესწორე⁹⁸ სიმდაბლითა შენითა, ხოლო მე არა უვარ-ვყო⁹⁹ სიმაღლ¹⁰⁰ ღმრთეებისა შენისაჲ,^{101**} რამეთუ ჩემისა ცხორებისათჳს შეგიმოსიეს ჩემი ესე დასაბამი.

ანუ არა გიცი¹⁰², ვინ ხარ შენ, რომელმან „შეიმოსე¹⁰³ ნათელი, ვითარცა სამოსელი?“^{104*} დაღათუ¹⁰⁵ ვორცნი შეიმოსენ და კაცად იჩუენები¹⁰⁶, არამცა უწყოდეა¹⁰⁷, ვინ ხარ შენ? დაღათუ ჩემითა ხატითა გხედავ შენ, უვარ-მცა-ვყავ-ა¹⁰⁸ ღმრთეებაჲ შენი უხილაგი?¹⁰⁹

გიცი შენ, უფალო ჩემო, გამოცხადებით¹¹⁰; გიცი შენ, უფალო ჩემო¹¹¹, ჭეშმარიტად¹¹²; და შენგან ვისწავები¹¹³, რამეთუ არავის კელ-ეწიფების ცნობაჲ

89 სნეულისაგან] +და რაილა-მე ABDE

90 უფროდ A, უფროს E, უფროსლა F

91 არათუ] არა D

92 და] -A

93 და შენ ჩემდა მოხუალა] და არა შენ – ჩემგან DEF

94 გიციაა F

95 ~ შენ ვინ ხარ B

96 ვინაჲ F

97 დაღაცათუ B

98 დამესწორე A

99 უვარ-ვყავ C, უარ-ვყო D, უარ-ვჰყო F

100 სიმაღლ¹⁰⁰] სიმდაბლ¹⁰⁰ B, სიმაღლე DEF

101 ** Μὴ γὰρ ἐπειδὴ τοιοῦτον μοι συγκατέβη, ὅσον ἐγγὺς γένεσθαι τῷ σώματι καὶ ὄλον ἐμὲ φέρειν ἐν ἑαυτῷ, ἵνα σάτω ὄλον τὸν ἄνθρωπον· ἐγὼ δὲ τὸ ὀράμενον σου σῶμα, τὸ νοοῦμενον τῆς θεότητος παροῶν Gr. (PG 10, col. 1180, D 4-8): მას შემდეგ, რაც შენ იმ დონემდე შემიწყნარე, რომ სხეულით დამიახლოვდი და სრულად შემიმოსე საკუთარ თავში, რათა გეცხოვნებინა მთლიანი ადამიანი, მე შენი ხილული სხეულის გამო როგორღა უგულებელვყოფ შენს გონებით შეცნობად ღვთაებრიობას?] om. Iber.

102 გიციაა F

103 შეიმოსე A

104 * ფს. 103,2.

105 დაღათუ] დაღაცათუ B, +ან F

106 იჩუენები] ეჩუენები+და DE, იხილვები F

107 უწყოდი D, უწყოდაა F

108 უვარ-მცა-ვყავ-ა] უმეცარ-მცა-ვყავ-ა B, უარ-ვყო DE, უარ-ვჰყო-ა F

109 უხილაგი +არამედ F

110 გამოცხადებით] ჭეშმარიტად B

111 უფალო ჩემო -DF

112 ჭეშმარიტად] გამოცხადებით B

113 ვისწავებ B

შენი, თვნიერ უწყებისა¹¹⁴ მამისა შენისა.

- გიცი შენ, უფალო ჩემო, კეთილად, რამეთუ გიხილე [B131v] შენ სულიერებრ და ვიდრე ხილვადმდე¹¹⁵ გიცოდე შენ. [A187r] შენ ხარ, რომელი¹¹⁶ იყავ უვორცოა წიაღთა მამისათა, და ვორციელად¹¹⁷ – წიაღთა
- 5 ქალწულისათა. გიცოდე¹¹⁸ შენ, ვიდრე ვიყავ¹¹⁹ მე საშოსა ელისაბედისა¹²⁰ [F11r] და შემდგომად შობისა, ვიდრე სიჩქოსა და სიყრმესა შეპყრობილ ვიყავ, სიხარულით დღესასწაულსა შენსა გარდავივდიდი. ხოლო აწ¹²¹, უკუეთუ შობისა შენისა მოსლვასა ვქადაგებდ, არცა¹²² შემდგომად შობისა მოსლვაჲ შენი მიკვრს.
- 10 რომელი სიჩქოსა და სიყრმესა ველმწიფებისა შენი[D230r]სა წინამორბედ¹²³ ვიყავ, აწ¹²⁴ ესერა, კუალად¹²⁵ ყრმად ჩჩვლად¹²⁶ შევიქმნები და ვერ შეუძლებ მსახურებად შენდა, რომელსა თაყუანის-გცემენ¹²⁷ ყოველნი დაბადებულნი, და ვერცა ქადაგებასა შენსა ღირსად შემძლებელ ვარ, რომელი-იგი ცამან ვარსკულავისა მიერ გუაუწყა¹²⁸ და ქუეყანამან უწინარეს პატივ-გცა მოგუთა
- 15 მათ მოსლვითა¹²⁹ და წესნი ანგელოზთანი¹³⁰ ზეგარდამო გაქებდეს და მწყემსნი გარემყოფნი¹³¹ შესწირვიდეს¹³² შენდა კურთხევასა.
- ვერ შემძლებელ ვარ შენ თანა დგომად¹³³, რამეთუ „მე – ვჰამა ღალადებისაჲ

114 უწყებისა] ცნობისა DF

115 ხილვადმდევე BDEF

116 რომელი] და DF

117 ვორციელად] -DF

118 გიცოდი F

119 ვიყავ-ღა B

120 ელისაბედისასა F

121 აწ] -F

122 არცაღა BDEF

123 წინამორბედ] მორბედ DEF

124 აწ] აჰა A

125 კუალად] -ADEF

126 ჩჩვლად B, ჩჩვილად F

127 თაყუანის-გცემენ] თაყუანის-გცემენ A, გმსახურებენ B, προσκυνοῦμενον Gr. (PG 10, col. 1181, B 5)

128 აუწყა BDEF

129 მოსლვთა E

130 ანგელოზთანი F

131 გარემყოფნი A, გარემომყოფნი DE, გარემოსმყოფნი F

132 შესწირვდეს E

133 დადგომად E

უდაბნოსა ზედა: განმზადენით¹³⁴ გზანი უფლისანი^{135*}.^{136**} რამეთუ მე რაა ვიშევ, მშობელისა ჩემისა¹³⁷ უშვილოება¹³⁸ ხოლო¹³⁹ განვჰყენ¹⁴⁰ და მამისა ჩემისა¹⁴¹ უტყუება¹⁴² განვჰყურნე¹⁴³ შენ მიერ მოღებითა საკვრველებისა¹⁴⁴ მაღლისაჲთა. [E245v] ხოლო შენ იშევ ქალწულისაგან, ვითარცა შენ მხოლომან იცი, და არა განვჰყენ¹⁴⁵ ქალწულებამ მისი, არამედ დაამტკიცე¹⁴⁶ და უფროსლა¹⁴⁷ [დედობისა მისისა]¹⁴⁸ სახელისწოდებაჲ მიაწიჭე¹⁴⁹, რამეთუ¹⁵⁰ არცა ქალწულებამან მისმან შობაჲ შენი დააყენა და არცა შობამან შენმან ქალწულებამ მისი განჰრწნა¹⁵¹, არამედ ორნივე ესე, მკდომნი ურთიერთას, ერთად შეჰკრიბენ¹⁵², რამეთუ ადვილ არს ესე შენ მიერ, შემოქმედისა ბუნებათაჲსა¹⁵³.

5

10

მე კაცი ვარ საღმრთოჲსა ბრძანებისაგან შენივეთ[F11v]ზული, ხოლო შენ – ღმერთი ჭეშმარიტი და კაცი სრული. „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ, და¹⁵⁴ შენ ჩემდა მოხუალა?“

შენ ხარ, რომელი პირველითგანვე¹⁵⁵ იყავ ღმრთისა თანა და ღმერთ¹⁵⁶ იყავ

134 ° A 19-ში (A ლიტერი) არ იკითხება: „უდაბნოსა ზედა განმზადენით“.

135 * ეს. 40,3; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ლკ. 3,4; ინ. 1,23.

136 ** Έγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ τοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μὲν Gr. (PG 10, col. 1181, B 13-14): „მე მივმს შენ მიერ ნათლისღებაჲ, და შენ ჩემდა მოხუალა?“ (მათ. 3,14)] om. Iber.

137 ჩემისაჲ B

138 უშვილოებაჲ A

139 ხოლო] -DEF, ~ ხოლო უშვილოებაჲ C

140 განვჰყენ E, განვჰყენ F

141 ჩემისა] -AE

142 უტყუება DE

143 განვჰყურნე F

144 საკვრველისა DE, საკვირველისა F

145 განვჰყენ] განვჰყურნე A, განვჰყენ F

146 დაამტკიცე ABE

147 უფროსლა D, უფროსლა EF

148 დედობისა მისისა] დიდებისა მისისა ADEF, დიდებასა მისსა B, τῆς μητρὸς αὐτῆς Gr. (PG 10, col. 1181, C 6-7). აქ „დიდება“ ამოვიღეთ ტექსტიდან და შევცვალეთ „დედობით“ ბერძნული დედნის შესაბამისად. როგორც ჩანს, საკითხავის ქართულ დედანში ქარაგმით ეწერა „დდბისა“, რაც გადამწერმა შეცდომით ამოიკითხა როგორც „დიდებისა“.

149 მიაწიჭე] მიაწიჭე A, +მას B

150 რამეთუ] რადთა DE, რათა F

151 განვჰრწნა B, განვჰხრწნა F

152 შეკრიბენ DE

153 შემოქმედისა ბუნებათაჲსა] - DEF, τῶ πλαστῇ τῆς φύσεως Gr. (PG 10, col. 1181, C 11-12)

154 და] -A

155 პირველითგან DEF

156 ღმერთი BDEF

მის თანა.^{157*}

შენ ხარ ნათელი დიდებისა მამისა^{158, 159*}

შენ ხარ ჭეშმარიტად მსგავსი მამისა^{160**}

„შენ ხარ ნათელი ჭეშმარიტი, რომელი განანათლებ^{161°} ყოველსა კაცსა,

5 [A187v] მომავალსა სოფლად“.^{162*}

შენ ხარ, რომელი [B132r] სოფელსა ამას¹⁶³ იყავ და მოხუედ¹⁶⁴ სოფლად, სადა-იგი იყავ^{165, 166*}

შენ ხარ, რომელი ვორციელ^{167°} იქმენ¹⁶⁸, არამედ არა ვორცად¹⁶⁹ გარდაიცვალე¹⁷⁰. შენ ხარ, რომელი დაემკვდრე ჩუენ თანა, მონათა შენთა¹⁷¹

10 ეჩუენ¹⁷² მონისა ხატითა.

შენ ხარ, რომელმან ცაჲ და ქუეყანაჲ ვიდ-ჰყავ ვორციელად მოსლვისა შენისათჳს¹⁷³, და „შენ ჩემდა მოხუალა?“

რომელი¹⁷⁴ ყოველთა დაბადებულთა მეუფე¹⁷⁵ ხარ და შემოქმედ¹⁷⁶, მოხუალ¹⁷⁷ მონისა? დაღათუ ვორცნი შეიმოსენ და დამსდაბლდი¹⁷⁸; და¹⁷⁹

15 კაცთა თანა იქცეოდე¹⁸⁰ და არა სირცხულ-გიჩნდა¹⁸¹ თჳსობაჲ მათი; ხოლო მე

157 * შდრ. ინ. 1,1.

158 მამისაჲ] მამისა AEF, +შენისაჲ A

159 * შდრ. ებრ. 1,3.

160 ** შენ ხარ ჭეშმარიტად მსგავსი მამისაჲ] τὸ τέλειος χαρακτήρ τοῦ τελείου Πατρὸς [ἄλ. τελείου φωτὸς, διηλαδὴ τοῦ Πατρὸς] Gr. (PG 10, col. 1181, D 2-4): შენ ხარ სრული მამის სრული ხატი.

161 ° A 19-ში (A ლიტერი) არ იკითხება: „რომელი განანათლებ“.

162 * შდრ. ინ. 1,9.

163 ამას] ამა A, შინა EDF

164 მოხუედ DE

165 და მოხუედ სოფლად, სადა-იგი იყავ] -F

166 * შდრ. ინ. 1,10.

167 ° A 19-ში (A ლიტერი) „ხორციელ“ წერია განსხვავებული (შავი) ფერის მელნით.

168 იქმენ] იყავ D

169 ვორცად] ვორციელად DE

170 გარდაიცვალე] A

171 შენთა] -B

172 ეჩუენ] DE

173 შენისა A; მოსლვისა შენისათჳს] მოსლვითა შენითა DEF

174 რომელი] რამეთუ ADF

175 მეუფე] B

176 შემოქმედი BDEF

177 მოხუედ A, მოხვალ F

178 დამსდაბლდი] დამდაბლდი A, დამდაბლდი F

179 და] -A

180 იქცევი F

181 სირცხვილ-გიჩნს F

ბუნებისა ჩემისა საზომი¹⁸² უწყი და არა მნებაჲს გარდასლვად¹⁸³.^{184°} რამეთუ გიცი, ვინ ხარ შენ, [D230v] და ვიცი, ვინ ვარ მე, და ვიცი, რავდენ¹⁸⁵ არს შორის მონისა და შორის შემოქმედისა.^{186**} ვხედავ და უწყი¹⁸⁷, რომელი¹⁸⁸ ნათელი გაქუს შენ და სიმართლჲ¹⁸⁹.^{190**} დაღათუ ღრუბლითა დაფარულ ხარ, ვიცი ჳელმწიფებაჲ¹⁹¹ შენი და აღვიარებ მონებასა ჩემსა.^{192**} ექადაგებ თავით 5 თჳსით¹⁹³ უძღურებასა ჩემსა და ვიტყჳ: „არა ღირს ვარ განვსნად ჳამლის¹⁹⁴ საბელთა ფერჳთა შენთასა“^{195*} და არცა¹⁹⁶ ვიკადრებ მიახლებაღ შენდა.

ვითარ განვირთხა მარჯუენჲ¹⁹⁷ ჩემი შენ ჴედა, რომელმან „გარდაართხენ ცანი“^{198*} და „დააფუძნე ქუეყანაჲ“^{199*;200**}

ვითარ განვიმარტნე თითნი ჩემნი საღმრთოსა მაგას ჴედა²⁰¹ თავსა²⁰² შენსა? 10

ვითარ განგზანო შენ, უბიწოა და შეუცოდებელი^{203?} ანუ ვითარ [F12r] ნათელ-გცე შენ, რომელი ხარ ნათელი საუკუნოა?^{204;205**}

182 საზომი] სასოჲ B, საზღვარი DF, საზღუარი E

183 გარდასლვად B

184 ° A 19-ში (A ლიტერი) აქედან (187v) ტექსტი ნაწერია განსხვავებული (შავი) ფერის მელნით, რომელიც მოიცავს 12 ფურცელს.

185 რავდენ] რაბამ ADEF

186 ** Ἐπίσταμαι πόσον τὸ διάφορον πλοῦν καὶ πλάσθαι Gr. (PG 10, col. 1184, A 5-6): ვიცი რამდენად ღიდი განსხვავებაა თიხასა და შემოქმედს შორის] om. Iber.

187 უწყი] ყოველი E

188 რომელი] რამეთუ B, πόσον Gr. (PG 10, col. 1184, A 6)

189 სიმართლჲ DEF

190 ** καμὸν τοῦ λύχνου σου τῆς χάριτος Gr. (PG 10, col. 1184, A 7-8): მე კი შენი მაღლის (წყალობის) მანათობელი ვარ] om. Iber.

191 ჳელმწიბაჲ A

192 ** κηρύττω τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν. Ἐπιγινώσκω τὴν σὴν δεσποτείαν τελείαν Gr. (PG 10, col. 1184, A 10-12): ექადაგებ შენს სიდიადეს. ვაღიარებ შენს სრულ მეუფებას] om. Iber.

193 თჳსით] ჩემით DEF

194 ჳამლისა DEF

195 * შღრ. მათ. 3,11; მარკ. 1,7; ლკ. 3,16; ინ. 1,27.

196 და არცა] დაღაცათუ B

197 მარჯუენე DF, მარჯუჳნა E

198 * შღრ. ფს. 103,2; იობ. 9,8.

199 * ფს. 101,26; ფს. 118,90; ფს. 135,6; ებრ. 1,10.

200 ** ἐπὶ σδάτων Gr. (PG 10, col. 1184, A 16): „წყალთა ჴედა“ (ფს. 135,6)] om. Iber.

201 ჴედა] -F

202 ~ თავსა ჴედა E

203 შეუცოდებელი] შეეგინებელი BDEF, τὸν ἀναμάρτητον Gr. (PG. 10, col. 1184, A 17)

204 საუკუნე DEF

205 ** Ποίαν ποιῆσθαι ἐπὶ σὲ προσεσχὲν, τὸν προσδεχόμενον καὶ τὰς τῶν ἀγνοούντων σε προσεσχὰς Gr. (PG 10, col. 1184, A 17-18): რა ლოცვა წარმოვთქვა შენ მიმართ, ვინც იმათ ლოცვებსაც კი იწყნარებ, რომელნიც არ გიცნობენ შენ?] om. Iber.

რამეთუ სხუათა ნათელ-ვსცემ²⁰⁶ სახელითა შენითა, რაათა ჰრწმენეს²⁰⁷ შენი, „რომელი²⁰⁸ მოსლვად ხარ დიდებითა მამისადათა“. ^{209*}; ^{210**} სოლო შენ ვისითა²¹¹ სახელითა²¹² ნათელ-გცე?

– მამისადათა?²¹³ – არამედ აჰა, ესერა²¹⁴, მოგაქუს ერთარსებითა.^{215**}

5 – ძისადათა-მე-ა?²¹⁶ – რამეთუ არა ვიცი სხუად ძმ²¹⁷ ბუნებით²¹⁸, თჳნიერ შენსა²¹⁹, რომელი ჳორციელ იქმენ.^{220**}

– ანუ სულისა წმიდისადათა?²²¹ – არამედ ესე შენ თანა არს მარადის განუშორებელად, თანაარსი და ერთპატივ ყოვლადძლიერი,^{222**} რომელი შენ²²³ თანა თაყუანის-იცემების ყოველთაგან თანაერთობითა მამისადათა, რომელი

10 ვიცი მიცემად მორწმუნეთა შენთა პირისა შენისაგან.^{224;225**}

არამედ შენ მე²²⁶ ნათელ-მეც, უფალო²²⁷, უკუეთუ²²⁸ ჳერ-გიჩს²²⁹, განმანათლე მე, ნათლისმცემელი. განმაახლე მე მეორედშობითა, რომელმან დაჰბადე²³⁰

206 ნათელ-ვცემ A, ნათელს-ვსცემ E

207 ჰრწმენეს A

208 რომელი] რამეთუ A

209 * შლრ. მათ. 16,27; მათ. 25,31.

210 ** σὲ βαπτίζων, τίνος ἐπινοήσθω Gr. (PG 10, col. 1184, B 3): შენი მომნათელელი, ვის ვისხენებდე?] om. Iber.

211 ვისითამე DEF

212 სახლითა B

213 მამისადათა AD, მამისათა E, მამისათა F

214 ესერა] ესე DE, +ესე F

215 ** არამედ აჰა ესერა მოგაქუს ერთარსებითა] Ἀλλ' ὅλον τὸν Πατέρα ἔχεις ἐν αὐτῷ, καὶ ὅλος ὑπάρχεις ἐν τῷ Πατρὶ Gr. (PG 10, col. 1184, B 4-5): მაგრამ მამა სრულად ჰგიეს შენში და შენ სრულად მყოფობ მამაში.

216 ძისადათა D, ძისათა EF

217 ძე DEF

218 ბუნებითა B

219 ~ თჳნიერ შენსა ბუნებით A

220 ** παρὰ σὲ Gr. (PG 10, col. 1184, B 6)] add. რომელი ჳორციელ იქმენ Iber.

221 წმიდისადათა-მე-ა BD, წმიდისათა-მე-ა E, წმიდისათა-მე-ა F

222 ** თანაარსი და ერთპატივ ყოვლადძლიერი] ὡς ὁμοούσιον σοὶ καὶ ὁμόβουλον, καὶ ὁμόγνημον, καὶ ὁμόδυναμον, καὶ ὁμότιμον Gr. (PG 10, col. 1184, B 8-10): როგორც თანაარსი შენი და ერთნება, და ერთზრახება, და ერთძალი, და თანასწორი.

223 შენ] -B

224 პირისა შენისაგან] პირისაგან შენისა DEF

225 ** τὴν παρὰ πάντων προσκυνήσιν Gr. (PG 10, col. 1184, B 10-11) add. თანაერთობითა მამისადათა, რომელი ვიცი მიცემად მორწმუნეთა შენთა პირისა შენისაგან Iber.

226 ~ მე შენ DEF

227 უფალო] +ჩემო F

228 უკუეთუ D, უკუეთუა E

229 ჳერ-გიჩს EF

230 დაჰბადე] +მეორედ DEF

შობამ. განჰმარტე²³¹ საშინელი [B132v] მარჯუენც²³² შენი, რომელი დიდებულ არს ძალითა, და გვრგვნო[A188r]სან²³³ - მყავ მე²³⁴ მიხლებითა შენითა, რამათა წინამორბედებითა²³⁵ მეუფებისა²³⁶ შენისამათა გვრგვნოსან ვიქმნე²³⁷, ვითარცა წეს²³⁸ არს წინამსროლისა²³⁹. რამათა ღალად-ვყო²⁴⁰ კადნიერად: „აჰა, კრავი ღმრთისამ, რომელმან აიხუნეს²⁴¹ ცოდვანი სოფლისანი“. ^{242*}

5

და შენ, მდინარეო იორდანე²⁴³, გიხაროდენ ჩემ თანა,^{244**} რამეთუ შემოქმედი შენი მოვალს ჯორციითა შენდა²⁴⁵. მაშინ სადამე იხილე შენ²⁴⁶ [E246r] ისრაჴლი²⁴⁷ წიაღმავალი და კილობანი იგი²⁴⁸ შჯულისა²⁴⁹ შორის მისა²⁵⁰, და განიყავ და უკუნ-იქეც და ელოდე²⁵¹ წიაღმავალთა მათ განსლვასა.^{252;253*} ხოლო აწ იხარებდ გამობრწყინებასა²⁵⁴ თვთ უფლისასა და შემოსლვასა შენდა და²⁵⁵ 10 გარე[D231r]შეემოსე²⁵⁶ უბიწოსა მას გუამსა, რომელმან-იგი მაშინ ებრაელნი დაამკვდრნა²⁵⁷.

[F12v] „იხარებდით მთანი და ბორცუნი, ღელენი და ჳევნი²⁵⁸, ჴლუანი

231 განჰმარტე B, განმარტე EF

232 მარჯუენე D, მარჯუენე E, მარჯვენე F

233 გვრგვნოსან A

234 მე] -B

235 წინამორბედობითა F

236 მეუფებისა E

237 ვიქმნე] ვიყო BDEF

238 წეს] წესი C, წერილ DEF

239 წინამსროლისაჲ] წინამორბედისაჲ B, πρὸδρομος Gr. (PG 10, col. 1184, C 1)

240 ვლალად-ვყო B, ვლალად-ყო DE, ვლალად-ვჳყო F

241 აიხუნა DE, აღიხვნეს F

242 * ინ. 1,29.

243 იორდანეო B

244 ** καὶ κίνησον εὐρύθμῳ τὰ ῥεύματα, καθάπερ σκυρτήματα Gr. (PG 10, col. 1184, C 5-6): და თანაბრად აამოძრავე ნაკადები, ღელვათა შესაბამისად] om. Iber.

245 ~ შენდა ჯორციითა BDEF

246 შენ] -B

247 ისრაილი F

248 იგი] -BDEF

249 სჯულისა EF

250 მისა] მათსა BDEF

251 ელოდე] ივლტოდე F

252 განსლვად B

253 * იბ. ისუ ნავ. 3,6-17.

254 გამობრწყინებასა AD

255 და] -B

256 გარეშეემოსე B

257 დაიმკვდრნა B, διαπορθμεύσαντος Gr. (PG 10, col. 1184, C 12)

258 ჳევნი] ველნი DEF

და მდინარენი²⁵⁹ და წყაროები, აკურთხევდით უფალსა“,^{260*} რამეთუ შევიდა წყალთა მათ²⁶¹ იორდანისათა²⁶² და მათ მიერ²⁶³ ყოველთა წყალთა მიანიჭა²⁶⁴ განწყმედა.

- III. მაშინ იესუ ჰრქუა მას: „აცადე აწ²⁶⁵, რამეთუ ესრეთ²⁶⁶ ჯერ-არს
 5 აღსრულებად ჩუენდა²⁶⁷ ყოველი სიმართლ²⁶⁸“. ^{269*} აცადე და²⁷⁰ მიუშუ, ნათლისმცემლო²⁷¹, ჟამსა²⁷² და სახელისა^{273**} ჩემისაჲ დუმილი²⁷⁴; ისწავე²⁷⁵ საქმე²⁷⁶ და ვითარ სახედ მნებაეს; ისწავე მსახურებაჲ²⁷⁷ და რომლისათჳს-
 იგი²⁷⁸ მოსრულ ვარ;^{279**} მიუტევე²⁸⁰ ნებასა თჳსსა და ნულარა ჰქადაგებ
 10 ღმრთეებასა ჩემსა და მეუფებასა²⁸¹ ენითა შენითა, ნუუკუე²⁸² გულისჴმა-
 ყოს²⁸³ მაცთურმან მან²⁸⁴ და ივლტოდეს²⁸⁵ და დასცხრეს განზრახვისა²⁸⁶

259 ზღუანი და მდინარენი] -DEF

260 * შდრ. დან. 3,75-78; ფს. 113,4.

261 მათ] -B, +შინა E

262 იორდანისათა] მდინარისათა AB, τῷ ποταμῷ Ἰορδάνῃ Gr. (PG 10, col. 1184, C 14)

263 მიერ] -A

264 ~ მიანიჭა ყოველთა წყალთა B

265 აწ] -A; აცადე აწ] -B

266 ესრე ABD

267 ~ ჩუენდა აღსრულებად BDEF

268 სიმართლე DEF

269 * მათ. 3,15.

270 და] -BDEF

271 ნათლისმცემლო] +და B

272 ჟამისა B

273 ** სახელისა] οἰκονομία Gr. (PG 10, col. 1184, D 5): განგებულების.

274 დუმილით BDEF

275 ~ ისწავე დუმილით B

276 საქმე DEF

277 მსახურებაჲ F

278 რომლისათჳს DEF

279 ** καὶ μὴ ποσπραγμόνῃ ἅπερ βούλομαι Gr. (PG 10, col. 1184, D 7-8): და ნუ ცნობისმოყვარეობ, როგორ მსურს] om. Iber.

280 მიუტევე] მიუშე DEF

281 მეუფებასა] +ჩემსა DEF

282 ნუკუე A, ნუუკუ DE

283 გულისჴმა-ყოს] გულისხმა-ყოს A, გულისჴმა-ჴყოს F

284 მან] -EF

285 ივლტოდეს B

286 განზრახვისა E

მისგან²⁸⁷, რომელი აქუს²⁸⁸ ჩემთჳს²⁸⁹. უტევე²⁹⁰ იგი²⁹¹ და მოვიდეს ჩემდა და წინააღმდეგით მიიღოს²⁹² ჩემგან წყლულებად სრული.

მაცადე მე აღსრულებად საქმისა²⁹³, რომლისათჳს მოსრულ ვარ, რამეთუ საიდუმლო არს დაფარული, რამთა ამას დღესა იორდანეს²⁹⁴ აღესრულოს ჩემთჳს და ყოველთა ჩემკერძოთათჳს²⁹⁵.^{296*} საიდუმლო არს დაფარული არათუ 5 ნებაჲ ჩემი აღსრულებად, არამედ განკურნებისათჳს წყლულებათა კაცთაჲსა. საიდუმლო არს დიდისა²⁹⁷ განზრახვისაჲ²⁹⁸, ემზახისაგან, წინამორბედო და მქადაგებელო, წინაცნობაჲ არს^{299**} ამას შინა წყალთა მიერ ცხოველსმყოფელი, [B133r] კაცთა მეორედ შობაჲ მიცემაჲ. მიუტევე მჯდომი იგი ნებასა თჳსსა.^{300**}

რაჟამს მიხილო მე ღმრთივშუენიერებით³⁰¹ დაბადებულთა³⁰² თანა, რომელსა- 10 იგი მოელიან, მას ჟამსა შემკობისა³⁰³ [A188v] ქებასა განჰმზადებდ³⁰⁴.

რაჟამს მიხილო მე კეთროვანთა განმწმედელად³⁰⁵, მას ჟამსა შემოქმედი ბუნებათაჲ ადიდე.

რაჟამს მიხილო მე მკელობელთა³⁰⁶ აღმადგინებელად³⁰⁷, მას ჟამსა³⁰⁸

287 მისისაგან ADEF

288 აქეს F

289 ჩემთჳს] ჩემდა მომართ B

290 უტევე] აცადე DEF

291 იგი] -DF

292 მიუღოს DE

293 საქმის E

294 იორდანეს] იორდანესა B, -DEF

295 ჩემკერძოთა DEF

296 * იხ. ისე ნაგ. 24,16; 24,21; 24,24.

297 დიდებისა B

298 განზრახვას EF

299 ** Μυστήριον ἐστίν Gr. (PG 10, col. 1185, A 8)] add. დიდისა განზრახვისაჲ, ემზახისაგან, წინამორბედო და მქადაგებელო, წინაცნობაჲ არს Iber.

300 ** Ἄφεξ ἄρτι Gr. (PG 10, col. 1185, A 11)] add. მჯდომი იგი ნებასა თჳსსა Iber.

301 ღმრთისშუენიერებით AB, ღმრთისშუენიერებით DE, ღმრთივშუენიერებით F

302 დაბადებულთა] დიდებულთა A, τοῖς γενόμενοις Gr. (PG 10, col. 1185, A 13)

303 შემკობილსა DEF

304 განმზადებდ B, განმზადებდ DEF

305 განმწმედელად] განმწმედასა AF, განმწმედად DE

306 მკელობელთა] მკუდართა AD, მკუდრისა EF, χαλὸς δρομαῖος Gr. (PG 10, col. 1185, B 1)

307 აღმადგინებელად] აღდგინებასა A, აღდგინებდ DE

308 მას ჟამსა] -DEF

შეძრვითა³⁰⁹ ფერვთა³¹⁰ [F13r] შენთაფთა³¹¹ ჩემისა გალობისათჳს ვამაღლად
ენაჲ შენი აღძარ.

რაჟამს მიხილო მე ეშმაკთა განმსხმელად³¹², მას ჟამსა მეუფებასა ჩემსა³¹³
თაყუანის-ეც.

- 5 რაჟამს მიხილო მე საფლავით აღდგომილი³¹⁴, მას ჟამსა აღდგომილთა³¹⁵
თანა მაკურთხევდ³¹⁶, ვითარცა ცხორებისა³¹⁷ განმყოფელსა.

რაჟამს მიხილო მე მჯდომარე³¹⁸ მარჯუენით³¹⁹ მამისა, მას ჟამსა მიგალობდ
მე, ვითარცა თანამოსაყდრ[D231v]ესა მამისასა.^{320**} ხოლო აწ აცადე, „რამეთუ
ესრე³²¹ ჯერ-არს ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლ³²²“.

- 10 რამეთუ შჯულისმდებელი³²³ ვარ და ძე³²⁴ შჯულისმდებელისა³²⁵. ჯერ-
არს ჩემდა³²⁶ აღსრულებად ყოველი წესი³²⁷ და მერმე წინადადებად ყოველთა
პატივისა ჩემისა მოძღურებაჲ³²⁸.

ჯერ-არს ჩემდა აღსრულებად შჯული³²⁹ და მერმე მიცემად მადლი.

ჯერ-არს ჩემდა განქარვებად აჩრდილი და მერმე ზედაშემოლებად

- 15 ჭეშმარიტებაჲ³³⁰.

309 შეძრვთა E

310 ფერვთაფთა D, ფერვთათა E, ფერხთათა F

311 შენთაფთა] -DEF

312 განმსხმელად] განსხმასა A, განსხმად DEF

313 ჩემსა] -DEF

314 აღდგომილი A

315 აღდგომილთა E

316 მაკურთხევდ] +მე B

317 ცხორების F

318 მჯდომარე DEF

319 მარჯუენით DE, მარჯვენით F

320 ** ვითარცა თანამოსაყდრესა მამისასა] ὡς συνθρονον, καὶ συναΐδιον, καὶ ὁμότιμον τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι Gr. (PG 10, col. 1185, B 9-10): როგორც მამისა და სულიწმიდის თანამოსაყდრეს, თანამარადიულსა და თანასწორს.

321 ესრე] -DEF

322 სიმართლ^ე DEF

323 შჯულისმდებელ B, სჯულისმდებელ DE

324 ძე DEF

325 რჩელსმდებელისა B, სჯულისმდებელისა DE, სჯულისმდებელისა F

326 ჩემდა] ჩვენდა F

327 ~ ყოველი წესი აღსრულებად B

328 მოძღურებაჲ] მოღუაწება B, τὰ διδάγματα Gr. (PG 10, col. 1185, B 15)

329 სჯული F

330 ჭეშმარიტებაჲ] ცხორება B, ἀληθειαν Gr. (PG 10, col. 1185, C 2)

ჯერ-არს ჩემდა ალებად³³¹ ძუელი³³² იგი³³³ აღთქმად³³⁴ და მერმე ახალი დადებად გულსა³³⁵ კაცთასა, დაწერად სისხლითა³³⁶ ჩემითა³³⁷, დაბეჭდვად სულითა ჩემითა.

ჯერ-არს ჩემდა ჯუარცუმად და სამშჭულითა დამშჭულვად³³⁸ და ლახურითა წყლულებად და წყლულებითა ჩემითა განკურნებად კაცთა წყლულებად.^{339**} 5

ჯერ-არს ჩემდა შთასლვად³⁴⁰ ჯოჯოხეთად³⁴¹, საყოფელსა მას³⁴² მაცთურისასა და აღმოყვანებად³⁴³ მას შინა შეყენებულთა.

ჯერ-არს ჩემდა სიკუდილი ვორცითა³⁴⁴ და [E246v] მესამესა დღესა აღდგომად და დაჴსნად მრავალჴამისა იგი სიკუდილისა ძალი.

ჯერ-არს ჩემდა ვორცთა ჩემთა სანთელი აღნთებად შეწყდომილთათჳს 10 „ზნელსა შინა³⁴⁵ და აჩრდილთა სიკუდილისათა“^{346*} ^{347**}

[F13v] ჯერ-არს ჩემდა აღმოყვანებად³⁴⁸ ადამისი და ჩემითა მეუფებითა³⁴⁹ დადგინებად იგი მეუფედ³⁵⁰.

ჯერ-არს ჩემდა ამის ყოვლისა ყოფად³⁵¹, [B133v] რამეთუ ამისთჳს მოსრულ ვარ ჩემთა³⁵² დაბადებულთა თანა. 15

331 ალებად] აღსრულებად B, აღსრულებად E, καταπαῦσαι Gr. (PG 10, col. 1185, C 2)

332 ძუელი E, ძველი F

333 იგი] -B

334 აღთქმისად D, აღთქმისა EF, +აღსრულებად E

335 გულთა BD

336 სისხლითა] +და DEF

337 ჩემითა] +და B, -DEF

338 დამსჭულვად E; სამშჭულითა დამშჭულვად] სამსჭვალთა დამსჭვალვად F

339 ** და ლახურითა წყლულებად და წყლულებითა ჩემითა განკურნებად კაცთა წყლულებად] καὶ παθεῖν κατὰ τὸ δυνάμενον παθεῖν, καὶ πᾶθει τὰ πᾶθι ἰάσασθαι [ἢ καὶ πᾶθις πᾶθει ἰάσασθαι] - καὶ διὰ ἔνδλου θεραπεῦσαι τὴν διὰ ἔνδλου γενομένην τοῖς ἀνθρώποις πλῆγην Gr. (PG 10, col. 1185, C 7-10): და ვივნო, რამდენადაც შესაძლებელია ვნება, და ვნებით განვკურნო ვნებანი, და ძელის მიერ განვკურნო ძელისგან აღმოცენებული ადამიანთა წყლული.

340 შთასვლად B

341 ჯოჯოხეთა AB

342 მას] -DEF

343 აღმოყვანებად ADE

344 ვორცითა] +ჩემითა B

345 შინა] - ADEF

346 * შლრ. ფს. 87,7; ფს. 106,10; იობ. 12,22; ეს. 9,1; მათ. 4,16; ლკ. 1,79.

347 ** Δεῖ με ἀνελθεῖν τῇ σαρκί, ὅπου εἰμι τῇ θεότητι Gr. (PG 10, col. 1185, D 1): უნდა ჩავიდე სხეულით იქ, სადაც ვარ ღმრთიებით] om. Iber.

348 აღმოყვანებად B

349 მეუფებითა E

350 მეუფედ A, მეუფედ EF

351 ყოფად DEF

352 ჩემთა] -B

ჯერ-არს ჩემდა ნათლისღებაჲ ესე³⁵³ აწ და მერმე, ამისა შემდგომად, ერთარსებისა³⁵⁴ სამებისა სახელითა³⁵⁵ ნა[A189r]თლისღებაჲ ყოველთა კაცთა მიმადღებად³⁵⁶.

5 მაგასხე მე აწ^{357**} მარჯუენც³⁵⁸ შენი, ვითარცა მაგასხა³⁵⁹ მე შობისათჳს მუცელი ქალწულმან³⁶⁰.

შთამიყვანე³⁶¹ მე იორდანესა, ვითარცა მშობელმან ჩემმან ჩჩჳლთა ყრმათა სახუეველითა³⁶² შემხვა მე³⁶³.

ნათელ-მეც მე, ვითარცა-იგი ქალწულმან მაწოვა მე³⁶⁴ სძე³⁶⁵.^{366**}

10 კელი შემახე³⁶⁷ და დამდევე³⁶⁸ თავსა ჩემსა, რამეთუ რომელსა აქუნდეს ესე³⁶⁹ კეთილმსახურებით³⁷⁰, არაოდეს შეიმუხროს თავი მისი.

ნათელ-მეც^{371;372**} მორწმუნეთა საუკუნოჲ³⁷³ ესე ნათლისცემაჲ წყლითა და

353 ესე] -F

354 ერთარსებითა DE, ერთარსებით F

355 ° A 19-ში (A ლიტერი) 188v-ის ბოლოს მინანერი გადაშლილია, მხოლოდ მისი ბოლო ნაწილი იკითხება: „შ~ნს ღ~ნ“ (შეუნდოს ღმერთმან).

356 მიმადღებაჲ DEF

357 ** Βαπτιστὴν, πρὸς τὴν παροῦσαν οἰκονομίαν Gr. (PG 10, col. 1185, D 7-8): ნათლის-მცემელი, ახლანდელი განგებულებისთვის] om. Iber.

358 მარჯუენე D, მარჯუენე E, მარჯვენე F

359 მაგასხე DE

360 მუცელი ქალწულმან] ~ ქალწულმან მუცელი+თჳსი B, ἢ Μαρία Gr. (PG 10, col. 1185, D 9)

361 შთამიყვანე E

362 სახუეველითა A, სახუეველითა DE, სახეველითა F

363 მე] -DEF

364 მე] -EF

365 სძე DE, სძე F

366 ** Κράτισον τὴν ἐμὴν κεφαλὴν, ἢν σέβει [ἄλ. σέβεται] τὰ σεραφίμ. Κράτισον τὴν συγγενὴ τῆς σῆς δειξιᾶς. Κράτισον τὴν πεφυσῖαν κατέχεσθαι. Κράτισον τὴν διὰ τοῦτο κατασκευασθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ, καὶ τοῦ Πατρὸς Gr. (PG 10, col. 1188, A 2-6): შეეხე ჩემს თავს, რომელსაც ეთაყვანებოდა სერაფიმები. შეეხე შენს თვისტომს შენი მარჯვენით. შეეხე წარმომშობელს თავშეკავებით. შეეხე ამის გამო ჩემსა და მამის მიერ გამზადებულს] om. Iber.

367 შემახე B

368 დამსდე F

369 ესე] -B

370 კეთილმსახურებით F

371 ნათელ-მეც] ნათელ-ეც BDE, ნათელ-ვსცე F; Βάπτισόν με Gr. (PG 10, col. 1188, A 8)

372 ** τὸν μέλλοντα βαπτίζειν Gr. (PG 10, col. 1188, A 8): მომავალს ნათლისღებად] om. Iber.

373 საუკუნე B, საუკუნე D, საუკუნო EF

სულითა და ცეცხლითა. წყლითა წმიდითა – ცოდვანი განბანად, [C4r]³⁷⁴ ხოლო სულითა წმიდითა – მიწისაგანი ესე სულიერყოფად³⁷⁵, ხოლო ცეცხლითა მით ძლიერითა – უშჯულოებათა³⁷⁶ იგი ეკალნი შეწუვად!

ვითარცა ესმეს³⁷⁷ სიტყუანი ესე უფლისანი ნათლისმცემელსა, მიიღო³⁷⁸ საი[D232r]დუმლომასა³⁷⁹ მის სწავლაჲ, მორჩილებით შეიწყნარა³⁸⁰ და^{381**} 5
ჰმსახურა³⁸² საღმრთოსა მას ბრძანებასა, რამეთუ იყო იგი მოშიშ და მყუდრო³⁸³, და მიყო მარჯუენ³⁸⁴ თჳსი ძწოლით³⁸⁵ და ღუმილით და სიხარულით ნათელ-სცა უფალსა.

IV. ხოლო რომელნი იყვნეს მუნ ჰურიათაგანნი მახლობელნი და შორიელნი³⁸⁶, 10
განიზრახვიდეს³⁸⁷ და იტყოდეს, რამეთუ: ცუდად გუეგონა³⁸⁸, ვითარმედ³⁸⁹ იოვანე³⁹⁰ უფრომს³⁹¹ არს იესუმსა³⁹².^{393**} აჰა, თჳთ ნათლ[F14r]ისლებაჲ მისი მოწამე არს. ნათლისმცემელსა კეთილად ჰრწამს³⁹⁴,^{395**} რამეთუ ერთსა ვისმე ნათელ-სცა, ვითარცა უზემთაესსა³⁹⁶, ხოლო სხუათა ნათელ-სცემს, ვითარცა

374 ° უდაბნოს მრავალთაგმი (A 1109 – C ლიტერი) ამ ჰომილიის ნაკლები ტექსტი იწყება აქედან (4r).

375 ხოლო სულითა წმიდითა – მიწისაგანი ესე სულიერყოფად] -B, Πνεύματι, συναμένδ τοὺς χεῖρας, πνευματικὸν ἀπεργάσασθαι Gr. (PG 10, col. 1188, A 11-12)

376 უშჯულოებისა A, უსჯულოებისა EF, τῶν ἀνομιμάτων Gr. (PG 10, col. 1188, A 13)

377 ესმნეს EF

378 მიიღო C, παρέλαβεν Gr. (PG 10, col. 1188, B 1)

379 საიდუმლოვსაჲ A

380 შეიწყნარა] +რა BE

381 ** χωρίσας τὸ μυστήριον ὃ παρέλαβεν Gr. (PG 10, col. 1188, B 1)] add. მორჩილებით შეიწყნარა და Iber.

382 მსახურა DEF

383 ყუდრო CDE

384 მარჯუენე D, მარჯვენე EF

385 ძრწოლით DEF

386 მახლობელთაგანნი და შორიელთანი C

387 განიზრახვიდეს E

388 გუეგონა DE, გვეგონა F

389 ვითარმედ] რამეთუ DE

390 იოვანე B, იოანე F

391 უფრომს] უმეტეს BC, უმეტეს DEF

392 იესუმს C

393 ** Μὴ μᾶλλον ἐνομιζομεν ἐκεῖνον κρείττονα τοῦτου Gr. (PG 10, col. 1188, B 8-9): ამაოდ არ ჩავთვალეთ ის მასზე უფრო ძლიერად] om. Iber.

394 ჰრწამ C

395 ** προσμαρτυρεῖ Gr. (PG 10, col. 1188, B 10-11)] add. ნათლისმცემელსა კეთილად ჰრწამს Iber.

396 უზემთაესსა C, უზესთაესსა F

მდაბალთა. და³⁹⁷ ვერ გულისჯმა-ეყო³⁹⁸ მათ³⁹⁹ საიდუმლოდ იგი მეუფისად, რომელი-იგი მხოლოდ არს უფალი და⁴⁰⁰ ბუნებათა მამად, რომელი-იგი⁴⁰¹ მან მხოლომან⁴⁰² შვა მხოლოდ ულმობელად⁴⁰³.^{404**}

5 ჟ შეცთომილი განზრახვად⁴⁰⁵ ჰურიათად⁴⁰⁶, განახუნა მამამან ბჭენი ცათანი⁴⁰⁷ და გარდამოვდა სულიწმიდად სახედ⁴⁰⁸ ტრედისა და დაადგრა მის⁴⁰⁹ ზედა,^{410*} და⁴¹¹ თითითა საჩუენებელ⁴¹² ჰყოფდა ახალსა მას ნოვეს⁴¹³,^{414**} და ჳმად იყო ზეცით მამისა მიერ⁴¹⁵ და იტყოდა⁴¹⁶:

„ესე არს ძჳ⁴¹⁷ ჩემი⁴¹⁸ საყუარელი, რომელი მე⁴¹⁹ სათნო-ვიყავ“. ^{420*}

ესე არს იესუ, რომელმან ნათელ-ილო, და არა იოვანე, რომელმან ნათელ-
10 სცა მას⁴²¹.

397 და] -C

398 გულისჯმა-ეყო AC

399 მათ] მას C

400 და] -CF

401 რომელი-იგი] რომელი EF

402 მხოლომან] - A

403 ულმობელად] უენებელად DEF

404 ** და ვერ გულისჯმა-ეყო მათ საიდუმლოდ იგი მეუფისად, რომელი-იგი მხოლოდ არს უფალი და ბუნებათა მამად, რომელი-იგი მან მხოლომან შვა მხოლოდ ულმობელად] Τοιαῦτα θρῆσκουστων τῶν ἀγνοουστων τὸ τῆς οἰκονομίας μυστηρίου, ὁ μόνος Κύριος καὶ φῶς Πατὴρ τοῦ Μονογενοῦς, ὁ μόνος εἰδὸς ἀκριβῶς ὃν μόνος ἐγέννησεν ἀπαθῶς Gr. (PG 10, col. 1188, B 12-15): ამგვარად ჩურჩულებდნენ ისინი, რომელთაც ვერ შეიცნეს განგებულების საიდუმლო, მხოლოდ უფალი და მხოლოდმობილის ბუნებითი მამა, მხოლოდ მან იცის ზედმიწევნით, ვინც მხოლოდ შვა უენებოდ.

405 განზრახვა EF

406 ჰურიათათად A

407 ცათანა F

408 სახედ] მსგავსად ABC

409 მის] მას F

410 * შდრ. მათ. 3,16; მარკ. 1,10; ლკ. 3,21-22; ინ. 1,32.

411 და] +ვითარცა A

412 საჩუენებელს ACD, საჩუენებელ E, საჩვენებელ F

413 ნოეს DEF

414 ** καὶ διημισυρῶν τοῦ Νῶε, καὶ τῆς ναυαγοσύης φῶσεως ἀγαθὸν κυβερνήτην Gr. (PG 10, col. 1188, C 5-6): და ნოეს შემოქმედს, და დაცემული (ცოდვის მორევში დანაწეული) ბუნების სახიერ მესაჭეს] om. Iber.

415 მამისა მიერ] -A

416 იტყოდა] თქუა AED, სთქუა F

417 ძე DEF

418 ჩემი] -C

419 მე] -AED

420 * მათ. 3,17; მარკ. 1,11; ლკ. 3,22; II პეტრ. 1,17; კოლ. 1,13.

421 მას] -DEF

ესე არს, რომელი ჩემგან იშვა უწინარეს⁴²² ყოველთა საუკუნეთა და არა რომელი-იგი ზაქარიასგან⁴²³ გამოსრულ არს⁴²⁴.

[B134r] ესე არს, რომელი ქალწულისა მარიამისგან⁴²⁵ იშვა ვორციელად და არა რომელი-იგი ელისაბედისგან უშვილოე[A189v]ზისა⁴²⁶ სასოებასა⁴²⁷ მას, არამედ უზრწნელისა⁴²⁸ ქალწულისაგან⁴²⁹ უშურომელი⁴³⁰ იგი ნაყოფი.^{431**} 5

„ესე არს ძმ⁴³² ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“; ძმ⁴³³ ჩემი, ბუნების⁴³⁴ მტე⁴³⁵ არსებითა და არა უცხო⁴³⁶ ჩემგან,⁴³⁷ ძმ⁴³⁸ ჩემი, მხოლოდშობილი უხილავებრ და⁴³⁹ იგივე⁴⁴⁰ მხოლოდ თქვენისა ხილვისაებრ⁴⁴¹ უცოდველად⁴⁴².^{443**}

ესე არს, რომელმან^{444**} შექმნა კაცი და უქცეველად იქმნა კაც.^{445**} 10

„ესე არს ძმ⁴⁴⁶ ჩემი საყუარელი, რომელი მე⁴⁴⁷ სათნო-ვიყავ“;

422 უწინარეს AC

423 ზაქარიასგან F

424 არს] -AC; გამოსრულ არს] გამოსრულა DE

425 მარიამისგან F

426 უშვილოებასა C, უშვილოებისა E

427 სასოებასა] -C, παρ' ἐλπίδα Gr. (PG 10, col. 1188, C 12)

428 უზრწნელისა BC

429 ქალწულისაგან] მამისაგან C, ქალწულისგან D, παρθενίας Gr. (PG 10, col. 1188, C 13)

430 უშურომელი ABDEF

431 ** ὁ ὅς ἐκ τῆς λυθείσης στεῖρας, κλάδος· ὁ μὲθ' ἡμῶν ἀναστραφεῖς, ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ τραφεῖς Gr. (PG 10, col. 1188, C 13-15): უნაყოფობისგან დაუშლელი რტო; თქვენსკენ მემობრუნებული, და არა უდაბნოში გამოზრდილი] om. Iber.

432 ძე DEF

433 ძე DEF

434 ბუნებით DEF

435 მტე B

436 უცხო F

437 ძმ ჩემი, ბუნების მტე არსებითა და არა უცხო ჩემგან] - A; Ὑῖς ὁμοῦσιος, ὁ ἐτεροῦσιος Gr. (PG 10, col. 1188, D 1-2)

438 ძე DEF

439 და] -B

440 იგივე] იგი A

441 ხილვისაებრ E

442 უცოდველად C

443 ** ძმ ჩემი, მხოლოდშობილი უხილავებრ და იგივე მხოლოდ თქვენისა ხილვისაებრ უცოდველად] ὁμοῦσιος ἔμοι κατὰ τὸ ἀόρατον, καὶ ὁμοῦσιος ἡμῖν κατὰ τὸ ὁράμενον, χωρὶς ἀμαρτίας Gr. (PG 10, col. 1188, D 2-4): ჩემი თანაარსი უხილავად და თქვენი თანაარსი ხილულად, გარდა ცოდვისა.

444 ** რომელმან] ὁ συν ἔμοι Gr. (PG 10, col. 1188, D 4): რომელმაც ჩემში.

445 ** τὸν ἀνθρῶπον] add. და უქცეველად იქმნა კაც Iber.

446 ძე DEF

447 მე] -A

არა სსუა⁴⁴⁸ არს, რომელი ჩემგან, და არა სსუა არს, [C4v] რომელი ქალწულისა მარიამისგან⁴⁴⁹.^{450**} არა სსუა არს, რომელი [F14v] ქუაბსა შინა შობილ⁴⁵¹, და არა სსუა არს, რომელი იორდანესა ზედა⁴⁵² წამებულ.

„ესე არს ძჳ⁴⁵³ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“;

- 5 ნუ ეძიებთ ღმრთეებით⁴⁵⁴ დედასა მისსა ცათა შინა, რამეთუ უდედო არს; და⁴⁵⁵ ნუცა ეძიებთ ჯორციელად⁴⁵⁶ მამასა მისსა ქუეყანასა ზედა, რამეთუ უმამო არს.

ნუ განაშორებთ⁴⁵⁷ [E247r] ღმრთეებასა⁴⁵⁸ მისსა კაცებისა მისისაგან, [D232v] და ნუცა⁴⁵⁹ განაყენებთ⁴⁶⁰ კაცებასა მისსა ღმრთეებისა მისისაგან,

- 10 რამეთუ განუშორებელ არს⁴⁶¹ შემდგომად შეერთებისა.

ნუ ვინმე ერთი ღმერთი შიშუელი⁴⁶² და⁴⁶³ ერთი კაცი ლიტონი უწოდის ქრისტესა⁴⁶⁴, არამედ იგი თვთ⁴⁶⁵ თავადი ღმერთად⁴⁶⁶ და კაცად გრწმენინ, რამეთუ ესე⁴⁶⁷ ნათლისღებასა მას მხოლოდშობილისა ძისასა იორდანესა ზედა ვმა-ყო⁴⁶⁸ მამამან, ხოლო ფერისცვალებასა მას⁴⁶⁹ მისსა მთასა თაბორსა,

- 15 ჰხედვიდეს⁴⁷⁰ რამ მოწაფენი „და გამობრწყინდა პირი მისი ვითარცა მზე^{471*},^{472*}

448 სსუად] მხოლოდ C

449 მარიამისაგან F

450 ** ἄλλ' οὐτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὁ βλεπόμενος καὶ νοούμενος Gr. (PG 10, col. 1188, D 7-8): არამედ „ესე არს ძჳ ჩემი საყუარელი“ ხილული და შეცნობადი] om. Iber.

451 შობილ] +არს B

452 ზედა] -C

453 ძე DF

454 ეძიებ ღმრთეებრ C; არა სსუად არს, რომელი ქალწულისა მარიამისგან... ნუ ეძიებთ ღმრთეებით] -E

455 და] -C

456 ჯორციელებრ A

457 განაშორებთ C

458 ღმრთეებისა C

459 ნუცა] ნუ ADE

460 განაყენებთ] განჰყოფთ F

461 რამეთუ განუშორებელ არს] -DEF

462 შიშუელი DE, შიშველი F

463 და] -DE

464 უწყის ქრისტე F

465 ~ თვთ იგი DEF

466 ღმრთად C

467 ესე] -B

468 ვმა-ჰყო F

469 მას] -ADEF

470 ხედვიდეს BCDEF

471 მზე DEF

472 * მათ. 17,2.

და⁴⁷³ კუალად, მოსცა ჳმად თჳსი მამამან⁴⁷⁴ და თქუა:]^{475**} „ესე არს ძჳ⁴⁷⁶ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“; „მაგისი ისმინეთ“^{477*} და გრწმენინ.^{478**} უკუეთუ⁴⁷⁹ თქუას – „რომელმან მიხილა მე, იხილა მამად ჩემი“^{480*} – მაგისი ისმინეთ.

უკუეთუ⁴⁸¹ თქუას⁴⁸² – „მე მამისა თანა ვარ და მამად ჩემ თანა“^{483*} – მაგისი ისმინეთ.

უკუეთუ თქუას – „ყოველი, რაოდენი“⁴⁸⁴ აქუს მამასა, ჩემი არს“^{485*} – მაგისი ისმინეთ.^{486;487**}

უკუეთუ თქუას – „მამად ჩემი უფროჲს ჩემსა“⁴⁸⁸ არს“^{489;490*} – ჳორცი-ელებისა⁴⁹¹ მისისა სახელისაებრ⁴⁹² შეიწყნარეთ.^{493**}

10

უკუეთუ თქუას – „ესე არს ჳორცი ჩემი, თქუენთჳს მიცემული და სისხლი ჩემი“⁴⁹⁴, თქუენთჳს დათხეული [B134v] მისატევებელად ცოდვათა“, ^{495*} ვითარცა

473 და] -A

474 ~ მამამან ჳმად თჳსი BCDEF

475 ** ὁ Μαρίας υἱός Gr. (PG 10, col. 1188, D 7-8)] add. „არა სხუად არს, რომელი ქებასა შინა მობილ... და კუალად მოსცა ჳმად თჳსი მამამან და თქუა“ Iber.

476 ძჳ DEF

477 * რჯლ. 18,15; მათ. 17,5; მარკ. 9,7; ლკ. 9,35.

478 ** Ἐάν εἴπῃ: Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἑσμέν, αὐτοὺν ἀκούετε Gr. (PG 10, col. 1188, D 10-11): უკუეთუ თქუას – „მე და მამად ჩემი ერთ ვართ“ (იბ. 10,30) – მაგისი ისმინეთ] om. Iber.

479 უკუეთუ C, უკუეთუ F

480 * იბ. 14,9.

481 უკუჭთუ D, უკუეთუ F

482 თქუას] +თუ A

483 * იბ. 14,10.

484 რაოდენი] რავდენი BC, +რად BDEF

485 * იბ. 16,15.

486 უკუეთუ თქუას – „ყოველი რაოდენი აქუს მამასა, ჩემი არს“ – მაგისი ისმინეთ] -A

487 ** ἀκούετε Gr. (PG 10, col. 1188, D 12)] add. უკუეთუ თქუას – „მე მამისა თანა ვარ და მამად ჩემ თანა“ – მაგისი ისმინეთ. უკუეთუ თქუას – „ყოველი, რაოდენი აქუს მამასა, ჩემი არს“ – მაგისი ისმინეთ Iber.

488 ~ ჩემსა უფროჲს B

489 ~ არს ჩემსა C

490 * იბ. 14,28.

491 ჳორციელობისა C, ხორცისა F

492 მისისა სახელისაებრ] მისისაებრ DEF

493 ** „მამად ჩემი უფროჲს ჩემსა არს“ – ჳორციელებისა მისისა სახელისაებრ შეიწყნარეთ] Ὁ ἐμψυὰς με, μείζων μου ἐστὶ τῇ οἰκονομίᾳ τῇν φωνῇν προσεαγμὸςατε Gr. (PG 10, col. 1189, A 1-2): „რომელმან მომავლინა მე, უფროჲს ჩემსა არს“ – ეს სიტყვები განგებულებას დაუკავშირეთ.

494 ჩემი] -C

495 * მათ. 26,26-28.

გიჩუენოს⁴⁹⁶ თქუენ⁴⁹⁷, გულისჴმა-ყავთ^{498 499*}

უკუეთუ თქუას – „შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილდმდე“^{500;501*}
– ჯორცთა ბუნებისათჴს⁵⁰² გულისჴმა-ყავთ⁵⁰³ და არა ღმრთეებისა].^{504**}

უკუეთუ გრქუას თქუენ – „რამ თქჴან⁵⁰⁵ ჩემთჴს⁵⁰⁶, ძისა⁵⁰⁷ კაცისა
5 ყოფად?“^{508;509*}, მიუგეთ თქუენ პეტრეს⁵¹⁰ თანა:^{511;512**} „შენ ხარ ქრისტე⁵¹³, ძე⁵¹⁴
ღმრთისა⁵¹⁵ ცხო[A190r]ველისა“. ^{516**;517**} და შენდა შუენის⁵¹⁸ მამისა თანა⁵¹⁹
დიდებად და პატივი⁵²⁰ და თაყუანისცემაჲ ერთბამად სულით წმიდითურთ აწ
და მარადის და უკუენითი-უკუენისამდე, ამენ.

496 გიჩუენოს DE

497 თქუენ] -C

498 გულისხმა-ყავთ AC, გულისხმა-ჴყავთ F

499 ° ეს აბზაცი A 19-ში (A ლიტერი) ერთი აბზაცი ქვევით არის გადატანილი („ჯორცთა ბუნებისათჴს გულისჴმა-ყავთ და არა ღმრთეებისა“-ს შემდეგ).

500 სიკუდილდმდე CDE, სიკუდილადმდე F

501 * მათ. 26,38.

502 ბუნებისათჴს] ბუნებისა მისთჴს BCDE, ბუნებისა მისისათჴს F

503 გულისხმა-ყავთ AC, გულისხმა-ჴყავთ F

504 ** *πρωταρχισατε* Gr. (PG 10, col. 1189, A 2)] add. უკუეთუ თქუას – „ესე არს ჯორცი ჩემი, თქუენთჴს მიცემული... ჯორცთა ბუნებისათჴს გულისჴმა-ყავთ და არა ღმრთეებისა“ Iber.

505 თქუან DE, სთქვიან F

506 ჩემთჴს] -DEF

507 ძისა] +ამის ABF, -DE

508 ყოფა E, ყოფად F

509 * მათ. 16,13; მარკ. 8,27. ° აქედან A 1525-ში (F ლიტერი) ტექსტი წყდება.

510 პეტრეს C

511 თანა] +ვითარმედ B

512 ** *ἀποκρίνεσθε* Gr. (PG 10, col. 1189, A 3-4)] add. თქუენ პეტრეს თანა Iber.

513 ქრისტე AB

514 ძე DE

515 ღმრთისად C

516 * მათ. 16,16. ° A 19-ში (A ლიტერი) 190r-ზე, ტექსტის ზედა მხარეს მინაწერია XVIII ს-ის მხედრულით (ტექსტი შეწყვეტილია): „იკითხევდი შვენიერს ამას გულსმოდგინედ და გულისჴმიერად. თურმე არიან...“

517 ** *Τούτοις τοῖς ῥήμασιν οὐρανὸνθεν βροντοειδῶς ἐκ Πατρὸς ἐλθόνσι, κατηγγάσθη τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἐπέγυναν διαφορὰν Πουτὸν καὶ ποιήματος, Βασιλέως καὶ στρατιώτου, Τεχνίτου καὶ τεχνήματος, καὶ τῇ πίστει βεβαιωθέντες, προσήλθον διὰ τὸν βαπτίσματος Ἰωάννου, τῷ ἐν Πνεύματι καὶ πυρὶ βαπτίζοντι Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν θεῷ* Gr. (PG 10, col. 1189, A 5-11): ზეციდან გრვენივით მამისგან წამოსულმა ამ სიტყვებმა გაანათლა ადამიანთა მოღვათა, გაიზარეს განსხვავება შემოქმედისა და ქმნილებისა, მეფესა და მხედარს, ხელოვანსა და შემოქმედებას შორის, და რწმენით განმტკიცებულნი, იოანე ნათლისმცემლის მეშვეობით სულითა და ცეცხლით ნათლისმცემელ ქრისტესთან, ჩვენს ჴეშმარიტ ღმერთთან მივიდნენ] om. Iber.

518 შუენის DE

519 მამისა თანა] მისთანა BDE

520 ~ პატივი და დიდებაჲ E

**2. ნმიდისა და ნეტახისა მამისა ჩუენისა
გჩიგოლ¹ ნოსელისაჲ განმარტებაჲ სიტყვასაჲ მის,
ვითახმედ: "ესე ახს ძე ჩემი საყუახელი"**

იკითხვების წინა დღით განცხადებისა²

გუაკუროხენ, მამაო³

წყალობისმოყუარემან აჲან მამამან გარდამატებულებითა თქუენდა მომართისა წყალობისაჲთა მომიძღუანა მე ნეშტი პირველ- დაშთომილისა სიტყვასა და ჩემ მიერ ქმნილისა მის წილ თქუენ მიერ მისსა მიმართისა⁴ ქებისა მოგაგო თქუენ სასყიდელად აწინდელი ესე მეტყუელებაჲ, ვინაჲთ- 5 გან შესაძინელად თვსსა⁵ შეურაცხიეს სარგებელი შვილთა თვსთაჲ. ხოლო მე სიხარულით შევიწყნარე ბრძანებაჲ და კუალადცა მინდობითა ჳმათა აღმოუტევებ თქუენდა მომართ⁶ და გუელსმოდგინებით მოსწრაფე ვარ მორ- ჩილებად მისსა, რომელი-იგი ბრძანებს, რაჲთა მივსცე პირველ დაწყებულსა მას სიტყუასა აღსასრულიცა.

რამეთუ მე პირველ გარდასრულსა მას კურიაკესა დაწყებითა მით სი- 10 ტყვასაჲთა გიჩუენე თქუენ ქრისტე, მონათა თანა გარდამოსრული და ნათლისღებაჲ ნათლისმცემელისა მიმართ⁷ მოსრული.⁸ ამისსა შემდგომად ნათლისმცემელი, მეცნიერქმნული მეუფისაჲ, და მღტოლველი და მჯმნე- ლი არამიცემად ნათლისცემისაჲ მომცემელსა მას ნათლისღებისასა,⁹ და კუალად, უკუანადსკნელ – აღმასრულებელი განგებულებისაჲ¹⁰ ბრძანებისა 15 მისთჳს მაცხოვრისა, ყოვლისავე¹¹ ჯეროვნად განმგებელისა.

ამისსა შემდგომად გამოგისახე თქუენ წერით ღმერთი და მამაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, ზეცით ზეგარდამო მჳმობარე¹²: „ესე არს ძე ჩემი

1 გრიგოლი B

2 იკითხვების წინა დღით განცხადებისა] - B

3 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 162, XI ს. (46v-51v); B – A 1170, XI-XII ს. (154v-162r). გამოც.: კოჭლამაზაშვილი 2002 (A 162, 46v-51v; A 1170, 154v-162r).

4 მისა B

5 თვსად B

6 მართ A

7 მომართ B

8 * იხ.: მათ. 3,13-17; მარკ. 1,9-11.

9 * იხ.: მათ. 3,14.

10 * იხ.: მათ. 3,14-15.

11 ყოვლისა B

12 მჳმობარედ B

- საუარელი, რომელიც მე სათნო-ვიყავ“. ¹³ და ვიდრე წამებასა ამას [A47r] სიტყვსა ამის საწამებელისასა მოვიწოდე, გარდამოვკედ¹⁴ საკურთხეველით და დავაყენე და განგკუეთე¹⁵ საგრობად იგი¹⁶ სიტყვსად. მნებაეს უკუე დღეს კუალად მასვე დაწეებად, რომლისა-იგი მაშინ შეიწრებისაგან¹⁷ ვიიძულე დატევებად. და ესრეთ ურთიერთას შევაწყო ჯაჭუ იგი სიტყვსად, რადთა მტკიცედ პერობითა მისითა აღვიწინეთ¹⁸ მის მიერ მისსა, რომლისა მიერ იგი ესრეთ კვლოვნად გამოიპირა ნაკურცხალთა მიერ სულისათა მოქმედებითა მამისადთა.
- და რად-მე არს კმად იგი? – მოვედით, და სასმენელ-ვეყოთ, რადთა
- 10 წადიერებით მიენიჭოს სასმენელსა სმენისმოყუარეთასა.
- „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. ესე არს, რომელი-იგი ჩემ თანავე თავსა თვსსა ზედა მომავლინებელ იქმნა სულისა წმიდისა. და იქმნა შემწენარებელ მისსა¹⁹, რომელი-იგი თვთ მის მიერვე მოვლინებულ იქმნა.
- 15 ესე არს, რომელი პირველ ყოველთა საუკუნეთა იშვა ჩემგან. იშვა, არათუ დაიბადა. იშვა, არათუ კვლთდასხმულ იქმნა. ძედ ჩემდა იშვა ჩემგან, მხოლოდშობილი მხოლოდსაგან. იშვა²⁰, ვითარცა მე მხოლომან უწყი, და ვითარ-იგი მან მხოლომან იცის.
- ესე არს ხატი სრულებისა ჩემისად.
- 20 ესე არს თავსა შორის თვსსა გამომსახველი ღმრთეებისა ჩემისად.
- ესე არს, რომელი არსებასა ჩემსა განცხადებულად წარმოაჩინებს.
- ძე არს ჩემი, განსაკუთრებული, და არათუ მოპოვნებული.
- ძე არს ჩემი, ყოვლად მსგავსი, და არად²¹ უცხო²² ჩემგან.
- ძე არს ჩემი, თანაზიარი არსებით; უცოროცო უცოროცოდსაგან და²³ უხილავი უხილავისაგან და უვნებელი უვნებელისაგან; რომელი-ესე უჟამოდ მისვე არსებისაგან გამობრწყინდა, და არარად ნაკლულევანებად მის შორის იხილვა.

13 * მათ. 3,17.

14 გარდამოვკედ B

15 განგკუეთო B

16 იგი] - B

17 შეიწრებისა B

18 აღიწინეთ B

19 მისისა B

20 იშვა] - B

21 არარად B

22 უცხო A

23 და] - B

ძე არს ჩემი²⁴ ბუნებით და ერთარსებით, და არათუ მადლით და მინიჭებით.

ძე არს ჩემი, არაოდეს დაწყებული და არცა ოდეს მოკლებადი, არამედ თანადაუსაბამოდ და თანადაუსრულებელი. არა უმრწამესი²⁵, არცა²⁶ მეორე პირველისად. არცა უკუანადსკნელ შემოსრული არაარსისაგან არსებად, არამედ არს იგი ძე, ერთარს და თანაარს ჩემდა, ვითარცა ნათელი ნათლისაგან, და ვითარცა ცხორებად ცხორებისაგან, ვითარცა წყაროდ წყაროსაგან და ვითარცა ჭეშმარიტებად ჭეშმარიტებისაგან, ვითარცა ძალი ძლიერებისაგან და ვითარცა ღმერთი ღმრთისაგან.

მე ვშევ და ეგე იშვა. ხოლო განმწვალებელ შორის ჩემსა და მაგისა არცა ერთი რად იქნა. მე ვშევ, ვითარ-იგი²⁷ შეჰგვანდა ჩემდა შობად, ბუნებით ღმრთისა; და ეგე იშვა, ვითარ-იგი შეუნოდა შობად ღმრთისა სიტყვსა. კაცობრივი არს სახელი შობისად, არამედ საიდუმლო²⁸ არს უპირატესი იგი ჟამთა [A47v] შობად ჟამთა დამბადებელისად. რამეთუ ჟამთა ყოვლად უმეცარ არს საიდუმლოდ იგი ჩემგან შობილისად, ოდეს-იგი არცა²⁹ ანგელოზნი იყვნეს. ამისთვის არცა ანგელოზთა უწყიან, ვინათგან უკუანადსკნელ შექმნულ არიან. რამეთუ²⁹ ქერობინნი³⁰ იგი და სერაბინნი³¹, მრავალსახენი იგი³² და ფრთემრავალნი, სიმრავლითა მით თუალთა მათთადა. ამისსა³³ განცდად ვერ შემძლებელ არიან. ამისთვისცა ფრთეებითა, ვითარცა კვლებითა, პირთა თუსთა იფარვენ, და დაუდუმებელად ჳმობენ: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ“.³⁴ არა იტყვან, ვითარმედ: წმიდა არს და უწმიდეს არს და წმიდა იყავნ. არცა შეჰმზადებენ³⁵ ხარისხსა აღსავალსა და უფროდსა გზასა ჯოჯოხეთად შთასავალსა³⁶. არა სახელ-სდებენ ზესთა ამაღლებულად, და კუალად, დღითი-დღედ³⁷ აღმატებად და მცირედ-მცირედ ღმრთეებისა მიმართ აღყვანებად³⁸. არა

24 ჩემი] - B

25 უმრწამესი B

26 არცა] - B

27 ვითარ A

28 საიდუმლოდ B

29 რამეთუ] და B

30 ქეროვინნი A

31 სერაფინნი A

32 იგი] - B

33 ამისდა B

34 * ეს. 6,3.

35 შეჰმზადებს B

36 შთავალსა B

37 დღითი-დღე B

38 აღყვანებად B

განჰკუთვნენ ერთსა მას არსებასა მთავრობად შეუსწორებელად, არცა შჯულისმდებლობით³⁹ გამოიტყვან მას, რომლისა-იგი ხილვად ვერ შემძლებელ არიან, არცა ზედამიწევნით წარმოიტყვან, რომლისა განცდად ვეროდეს მკადრე⁴⁰ არიან.

- 5 აქებენ და არა გამოეძიებენ; და რომელსა-იგი აქებენ, თაყუანის-სცემენ⁴¹; და რომელსა-იგი თაყუანის-სცემენ⁴², ჰმსახურებენ; და რომელსა-იგი ჰმსახურებენ, მისსა მსაჯულ და სიტყვსმიმცდელ-ყოფასა არაოდეს თავს-იდებენ. რამეთუ შეუცვალებელად უპყრიეს მათ შეურევნელი იგი თვთებად გუამთად. და განუყოფელი იგი ერთობად⁴³ ღმრთეებისად – ერთარსისა მის და
- 10 ყოვლადწმიდისა სამებისად. ესრეთ უკუე ერთ არს, ვითარ-იგი ღმრთეებად, ეგრეთვე დიდებისმეტყუელებადცა ღმრთეებისად, – ჩემი, მამისად, და ჩემგან უვნებელად მხოლოდშობილისა ძისად და თანაარსისა და ჩემგან გამოშვალისა⁴⁴ სულისა წმიდისად. და ესევითარი აქუს ცხორებად ანგელოზთა: გამოუძიებელი ყოვლისავე მათგან მიუწდომელისად და გამოეძიებელი ყოვ-
- 15 ლისავე ჯეროვნად მისაწდომელისად⁴⁵. რამეთუ თვთ ცხორება⁴⁶ მათდა ესე არს, რათა დაუდუმებელად უგალობდენ დამბადებელსა მათსა ღმერთსა. და ესე იყავნ ზეცისათა მათთვის. ხოლო კუალად, თვთ მათ ცათათვს ესრეთ ითქუმის: „ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა“,⁴⁷ ღმრთისა დამბადებელისა მათისასა. და არა გამოეძიებენ არსებასა შემოქმედისა მათისასა.
- 20 „ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა“,⁴⁸ დუმილით სახილველობითა და არარაღს უმეტესისა გამომეტყუელებითა. და ესე იყავნ ცათათვს. ხოლო საცნაურთა მათ ღრუბელთათვს, რომელ არიან წმიდანი წინაღწარმეტყუელნი, ესრეთ განცხადებულ არს, ვითარმედ ვერ კადნიერ⁴⁹ იქმნებიან გამოთქუმად გამოუთქუმელსა, და ეგრეთვე ყოველი ბუნებად კაცთად უძღურ არს დატ-
- 25 ვენად დაუტევნელისა. გონებად ვერშემძლებელ არს გამოძიებად გა[A48r] მოუძიებელისა. სიტყუად ვერგამომეტყუელ არს განკაცებასა სიტყვსასა, გარნა მხოლოდ სარწმუნოებად იპყრობს შეუპყრობელთა, და მორწმუნე

39 სჯულისმდებლობით B

40 მკადრე B

41 თაყუანი-სცემენ A

42 თაყუანი-სცემენ A

43 ერთობად B

44 გამოშვალის A

45 მისაწდომელისად B

46 ცხორება B

47 * ფს. 18,2.

48 ღმრთისა დამბადებელისა მათისასა. და არა გამოეძიებენ არსებასა შემოქმედისა მათისასა. „ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა“] - A

49 მკადრე B

ხოლო მხილველ იქმნების უხილავთა. და სარწმუნოებაჲ⁵⁰ მიესების შეუხე-
ბელთა, რაოდენი-იგი⁵¹ მისცეს ძალი დატევნად დაუტევნელმან, და რაოდენ
აუფლოს განცდად განუცდელმან.

„ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. ესე არს თანამო-
ქმედი ჩემი, მოქმედებითა კელმწიფებითითა და არათუ შრომითა მუშაკო- 5
ბითითა.

ამან დაჰბადა ცად და ქუეყანად.

ამან განართხა ზედაკერძოდ იგი სამყაროჲსად, და სიმრგულე იგი მისი სი-
მაღლედ შეყინებულ ყო, და დაუპყრობელობად მისი სიერცედ განფენილ ყო.

ამან ხილული ესე პირი ცისად ვარსკულავებითა, ვითარცა თუალებითა, 10
თითოფერ ყო.

ამან შექმნა მზე მთავრად და მფლობელად დღისა.^{52*}

ამან შეაუღლა არმურსა მას ღამისასა ნათელი იგი მთოვარისად, გან-
მდევნელად მგმუნვარებასა მას ბნელისასა.⁵³

ამან განჰფინა ღბილი⁵⁴ იგი ბუნებაჲ ჰაერისად, რადთა ადვილად იენოსე- 15
ბოდის მათგან, რომელნი მას შინა მოქალაქობდენ, და მაღლიად განიჰე-
ბოდის წინაშე პირსა მას შინა მავალთასა, და კუალად, შეუწუხებელად
შეიყოფოდის უკუანა⁵⁵ კერძო ზურგსა თანაწარმავალთასა.

ამან დაუდვა შჯული⁵⁶ ორნატთა⁵⁷ მიწისათა, რადთა აღმოაცენებდენ
თითოფერობასა ნაყოფთასა, და ბრძანებანი თჳსნი⁵⁸ ყენა მის შორის თეს- 20
ლოვან⁵⁹ და ნაყოფიერ. და ესრეთ ბევრეულთა მათ მიერ ნერგთა და ყუა-
ვილთა გვრგვინოსან ყო პირი ყოვლისა ქუეყანისად.

ამან შორის ზღუსა და კმელისა საზღვრად საკვრველად განწავალა მწულ-
ილი იგი ბუნებაჲ ქვშისად, რომელი-იგი იხილოს რად ზღუამან, დაადგრების
შინაგან საზღვართა თჳსთა და არა იკადრებს გარდავლად მისსა, არცა 25
მძლავრებად მეზობელისა მის მისისა ქუეყანისა.

ამან განაჩინნა ქცევანი ჟამთანი და ცვალებანი წამთანი⁶⁰ და შეუწუხე-
ბელნი იგი მონაცვალეობანი წელთანი.

50 სარწმუნო A

51 რაოდენ-იგი A

52 * იხ.: დაბ. I, 16.

53 ბნელისასა] ღამისასა B

54 ღბილი] - B

55 უკანა B

56 სჯული B

57 ურნატთა A

58 თჳსნი] მისნი B

59 თესლოან B

60 წმთანი B

- ამან დაჰბადა ხილული და უხილავი სოფელი, რომელთა დაბადები-
სათუს არა იცუმი მიმყოფრებად ჟამთად, არცა თანამოქმედი სხუად, არცა
ჭურჭელი შესაქმისად. არა დაემონა ტკივილსა შრომათასა, არცა მოქნე
იქმნა გარდამოდინებასა⁶¹ ოფლისასა, არამედ ინება ხოლო, და ყოველივე
5 ადვილად აღსრულებულ იქმნა. წამ-უყვნა ხოლო, და წამისყოფად იგი არ-
სება⁶² ექმნა არსთა. მოიგონნა ოდენ, და მოგონებად იგი ბრძანება იქმნა; და
თუნიერ ბრძანებისა, იქმნა აღსრულებად ბრძანებულისად. უწოდა არაარსსა
მას, ვითარცა არსსა⁶³, და ყოველნივე არა-ყოფილნი, ვითარცა ყოფილნი და
მონანი, შიშით და ძრწოლით [A48v] მოუკდებოდეს ბრძანებასა სამეუფოსა.
10 ესე არს, რომელსა ვარქუ ზოგადისა მისთუს განზრახვისა: „ექმნეთ კაცი
ხატად და მსგავსად ჩუენდა“.^{64*}
- ესე არს, რომელმან ჩემ თანავე დაჰბადა კაცი. და აწ თუთ იგი⁶⁵ თავადი
იქმნა კაც. არა შეიცვალა მისგან, რად-იგი იყო, ქმნითა, რად-იგი არა იყო;
არცა განეკუა ღმრთეებასა განკაცებითა და მიღებითა დასაბამსა კაცები-
15 სასა. არა დაუტევა, არცა განიძარცუა პატივი ღმრთეებისად, რამეთუ ყოფ-
ლითურთ იქმნა კაც, და ყოვლითურთ ჰგიეს ღმრთეებასა შინა.
- ესე არს, რომელი წიადთაგან ჩემთა არა განეშორა და წიადთა შინა
ქალწულისა მარიამისთა დაისაყდრა. ვინადცა ჩემ თანაცა ეგო განუშორებე-
ლად, და მის თანა⁶⁶ დაემკვდრა გარეშეუწერელად, რომელი-იგი ცათა შინა-
20 ცა იყოფების შეუსაზღვრებელად, და ქალწულისა საშოსა შეუმწიკულებ-
ელად⁶⁷. და რომელი-იგი აქუნდა, არა შეაფარილა, და რომელი-იგი მიიღო,
უქცევად დაიცვა.
- ესე არს, რომელი-იგი⁶⁸ გამოვიდა მუცლისა მისგან სანატრელისა, ვი-
თარცა სასძლოდსაგან უქორწინებელისა სიძე შეუნიერი; რომელმან-იგი შო-
25 ბითა თუსითა პატივ-სცა შობასა ქუეყანისა ნაშობთასა, და დაჰბეჭდა საშო-
სა მშობელისა თუსისასა; რომელი-იგი⁶⁹ ბჭით ქალწულებისადთ შემოვიდა
სოფლად, ვინად-იგი არაოდეს განშორებულ არს, და მოქლონნი უბიწოებისა

61 გარდამოდინებასა B

62 არსებად A

63 არსა AB

64 * დაბ. 1,26.

65 იგი] - B

66 და მის თანა] - B

67 შეუმწიკულებელად A

68 რომელი A

69 რომელი B

ბჭეთანი არა შეფქუნა⁷⁰. და წიაღითა⁷¹ დედისაჲთა იტვრთა⁷² მტვრთველი იგი ყოველთაჲ; რომელი-იგი მოქენე იქმნა სძისა, ვითარცა ჩწული, და ზრდის ყოველსა ბუნებასა, ვითარცა ღმერთი, მზრდელი ყოველთაჲ; რომელი-იგი სახუეველითა ჩწვლთაჲთა შეიხჴა, ვითარცა ყრმაჲ, და ვითარცა ღმერთი, განმკწსნის სახუეველთა ცოდვისათა.

5

ბაგასა მიწვენილი სახილველ-იქმნა უწყებითა ვარსკულავისაჲთა. ვითარცა დამბადებელი ურიცხუებისა ვარსკულავთაჲსა⁷³.

ჰეროდეს მიერ იდევენბოდა ვითარცა კაცი, და სჴმეონისგან⁷⁴ ღმრთად აღსაარებულ⁷⁵ იქმნებოდა, ვითარცა უფალი წინაჲსწარმეტყუელისაგან, და ვითარცა მეუფე მღდელისაგან.

10

ივლტოდა ეგჴპტედ, ვითარცა კაცი, არამედ შეჴმუსრვიდა ჴელით ჴმნულთა ეგჴპტისათა, ვითარცა ღმერთი.

აღმოვიდოდა ეგჴპტით ვითარცა კაცი, და აღმოსლვითა მისითა⁷⁶ აღასრულებდა წინაჲსწარმეტყუელებასა ჩემსა, ვითარმედ: „ეგჴპტით უწოდი ძესა ჩემსა“, ⁷⁷* რომლისა-იგი წარმატება იქმნებოდა ჴასაკითა ჴორციელითა და არა ღიდებითა ღმრთეებისაჲთა, რამეთუ ვიდრემცა⁷⁸ წარემატა, რომელი-იგი ყოველგან არს?!

15

ნათელს-იღებს ნათლისმცემელისაგან, არამედ⁷⁹ ნათლითა აღავსებს⁸⁰ ყოველთა დაბადებულთა. „ესე არს ძე ჩემი [A49r] საყუარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ“.

20

არა სხუად არს ძე ჩემი და სხუად არს ძე მარიამისი.

არა სხუად არს მიწვენილი ბაგასა და სხუად – თაყუანისცემული მოგუთად.

არა სხუად არს ნათელღებული და სხუად – არა-ნათელღებული. არამედ „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი“.

25

ესევე ერთი არს საცნაური და ხილული. ერთ არს უხილავი და ხილული თქუენგან, უჴამოდ და ჴამიერი; ერთ არს და იგივე. ყოვლითურთ თანაარსი

70 შეფქუნა A

71 წიაღთა B

72 იტვრთა B

73 ურიცხოებისა ვარსკულავთაჲსაჲთა B

74 სჴმეონის მიერ B

75 აღსარებულ B

76 მისთა B

77 * მათ. 2,15; მდრ. ოსე 11,1.

78 ვიდრემცა B

79 არამედ - B

80 აღავსებს A

ჩემი ღმრთეებითა და ყოვლითურთ თანაარსი თქუენი კაცებით, თუნიერ ხოლო ცოდვისა.

- ნუ ეძიებთ ჳორციელად მამასა მისსა⁸¹ ქუეყანასა ზედა, რამეთუ უმამო არს ქუე⁸². ნუცა ეძიებთ ღმრთეებით დედასა მისსა ზეცათა შინა, რამეთუ უდედო არს ზე. ნუ განჰყოფთ ღმრთეებასა მისსა კაცებისაგან მისისა. ნუცა იქმნებით ბოროტად განმყოფელ განუყოფელისა მის. ნუცა უცხო ჰყოფთ კაცებასა მისსა ღმრთეებისაგან მისისა, რამეთუ განუყოფელ და შეურევნელ არს შემდგომად შეერთებისა. ნუ განაშორებთ მისგან მის-თანასა მას, არამედ შესწავებულად იცანთ მის-თანად იგი. ნუ ჰყოფთ ორ პირ, არამედ ერთად პირად ქადაგებდით ქრისტესა. ნუ ჳელთდასხმულ ჰყოფთ ორთა მხოლოდშობილთა, რამეთუ ერთ არს მხოლოდშობილი. ნუ განაშორებულად დაადგინებთ ძესა ჩემსა, და განაშორებულად გუამსა მას, რომელი-იგი მან მიიღო. ნუ იკადრებთ განკუეთად შეურევნელსა მას ერთობასა, რომლისა დაჰსნად შეუძლებელ არს. ნუცა ღმერთსა შიშუელსა, ნუცა კაცსა ღიტონ-სა მარტოდ იტუნეულ⁸³ ხარო⁸⁴ ყოფად განკაცებასა შინა უფლისასა, არამედ ერთბამად ღმრთად და კაცად გრწმენინ იგი, მარადისყოფი და პირველ საუკუნეთა მყოფი⁸⁵ ღმრთეებითა. ხოლო არა მარადის და პირველითგან მქონებელი კაცებისად, არამედ უკუანადისკნელ⁸⁶ მოწყალებითა ღმრთეებისა მისისადათა თავსმდებელი განკაცებისად, ვითარ-იგი მას სათნო-უწნდა მიღე-ბად მისი თესლისაგან აბრაჰამისსა. ვინადცა ამიერითგანვე განისწავლენით, რადთა დადაცათუ იხილოთ ძე ესე ჩემი, მშიერ⁸⁷ გინა წყურიელ მავალ, გინა მაშურალ, გუემულ, გინა ცემულ⁸⁸, ჯუარცუმულ ნეფსით, ანუ მიმთუალ-ველ წყლულებასა სამსჭუალთასა⁸⁹ წადიერებით, მკუდრად განგებულებით, ანუ შეწყუდეულად⁹⁰ საფლავსა ჯერ-ჩინებით, – ესე ვითარი იგი ყოველი ჳორცთა მისთა მიაჩემეთ. და კუალად, დაღათუ იხილოთ ძე ჩემი განმწმედელად⁹¹ კეთროვნებისა სიტყუთა და განმკურნებელად სიბრმესა⁹² თივითა,

81 ~ მამასა მისსა ჳორციელად B

82 ქუე AB

83 იტუნეულ B

84 ხარ A

85 და პირველ საუკუნეთა მყოფი] - B

86 უკანადისკნელ B

87 მშიერი B

88 ცემული B

89 სამსჭუალთასა A, სამსჭუალთასა B

90 შეწყუდეულ B

91 განმწმედილად A

92 სიბრმისა A

განმახლებელად ბუნებასა⁹³ წამისყოფითა, და ხუთ ათასთა განძებად ხუთთა მათ პურთა განტეხითა, [A49v] რაჟამს-იგი ნებნი⁹⁴ მოწაფეთანი ყვნა ორნატ⁹⁵, უშრომელად აღმომაცენებელად⁹⁶ უმუშაკოსა მას განმაძღებელობასა. და კუალად, იხილოთ თუ იგი მავალად ღელვათა უფსკრულისათა, ვითარცა კმელსა ქუეყანასა, და სიტყვით ხოლო დამაწყნარებელად სი- 5 ბორგილესა ზღვსასა, და ბრძანებით უჩინომყოფელად მთის მწვერვალთა⁹⁷ მიმსგავსებულსა მას აღდუღებასა მათსა. და კუალად, ოდეს იხილოთ იგი ეშმაკთა მეუფებრ მბრძანებელად და სახედ უკმართა მონათა, შეურაცხებით მიმომყვანებელად⁹⁸, ესე ყოველი ღმრთეებასა მისსა მიაჩემეთ. ხოლო ამას ყოველსა ზედა ნუ სხვსად შეგირაცხიან მაღალნი იგი, და კუალად 10 სხვსად ჰგონებთ მდაბალთა მათ საქმეთა, არამედ მისვე და⁹⁹ ერთისა მიერ აღსრულებულად შეჰრაცხენით ყოველნივე¹⁰⁰ იგი, რამეთუ მისნივე არიან საღმრთონიცა და მისნივე არიან კაცობრივნიცა იგი საქმენი, და ერთისა ქრისტესდაჲ ქადაგებდით ვნებათა და საკურველებათა, რამეთუ¹⁰¹ ერთი და იგივე არს ძე ჩემი, მოქმედი თვსთა მათ საქმეთა ღმრთეებისათა¹⁰². და კუალ- 15 ად იგივე არს აღმასრულებელი საქმესა ჴორცთა მისთა განგებულებისასა.

„ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. იგი არს ვენაჴი და კარი არვისა ცხოვართა მათ¹⁰³ შეცთომილთაჲსა¹⁰⁴.

ვენაჴ არს, რომლისა ძირნი მისნი ზეცას დანერგულ არიან, და ქუეყანასა ზედა მწვერვალნი მისნი განფენილ არიან. 20

ვენაჴ არს, რომლისა გუამი სახედ რტოთა მოისხლვის, ხოლო ღმრთეებასა მისსა, სახედ ძირთა, მოსხლვითა მით რტოთაჲთა განჴმოზად არა შეეხების.

ვენაჴ არს, რომელი შემდგომად სამისა დღისა მოსხლვისა მის, აღმო- 25 ცენებს ტევანსა აღდგომისასა.

93 ბუნებისა B

94 რაჟამს-იგი ნებნი] რაჟამს ნებნი იგი B

95 ურნატ A

96 აღმომაცენებელ B

97 მწვერვალთა მათისათა B

98 მიმომყვანებელად B

99 და] - B

100 ყოველნი B

101 რამეთუ] - A

102 ღმრთეებისა B

103 მათ] + ჳერეთ B

104 შეცთომილთაჲსა B

ხოლო ბჳე¹⁰⁵ ესევე არს, და კარ უწოდიან, რამეთუ მის მიერ შემოვლენ ჩემდა მორწმუნენი ჩემნი. და ესე არს შუამდგომელი¹⁰⁶ ჩემი და მონათა მისთაჲ.^{107*} და განვრდომილთა¹⁰⁸ მათ შეიერთებს თავსა თვსსა. ესე არს ძე¹⁰⁹ და კრავი ჩემი. და თუთვე არს მღვდელი შემწირველი და ტარიგი შეს-
 5 აწირავი. და იგივე არს მოძღუანებული და მიმთუალველი ძღუნისაჲ. იგი¹¹⁰ არს მსხუერპლი და მემსხუერპლე, რამეთუ თუთვე იქმნების მსხუერპლ და თუთვე მიითუაღას მსხუერპლთა.

ესე უკუე და ამათნი მომასწავებელნი სიტყუანი აღმოთქუნა მამამან იორდანესა ზედა ძისათჳს მხოლოდშობილისა, და კუალად მთასა ზედა
 10 თაბორსა, ოდეს-იგი ხედვიდეს მოწაფენი ფერისცვალებასა ქრისტესსა და კრთომასა მას შარავანდედთასა პირით მისით, რომელნი დაჰფარვიდეს [A50r] ბრწყინვალეებასა მზისასა, და მაშინცა ესევე ჳმად აღმოთქუა მამა-
 მან, ვითარმედ: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. ^{111*} ესრეთ უკუე მრავალგზის უწოდს მამად ძესა ძედ, ვითარცა ერთსა და
 15 მხოლოდშობილსა ძესა, და ჳმითა, ვითარცა თითითა უწუენებს და იჰყ-
 რობს მას მტკიცედ, რადთა ვერვინ განაშოროს იგი მათგანმან, რომელნი-
 იგი წადიერ არიან განყოფად მისსა მამისაგან¹¹². და ამას ჰყოფს ამათჳს¹¹³,
 რომელნი-იგი ზრახვენ, ვითარმედ ჟამიერად იშვა უჟამოდ იგი. და დაბადე-
 ბულთა თანა აღჰრაცხვენ¹¹⁴ დამბადებელსა დაბადებულთასა, და ქმნულთა
 20 თანა შეჰრაცხვენ¹¹⁵ შემოქმედსა ქმნულთასა და მონათა თანა დაამდაბლე-
 ბენ¹¹⁶ განმათავისუფლებელსა მას მონა-ქმნულთასა.

ამისთჳსცა, მათთჳსცა¹¹⁷, რომელნი-იგი სხუასა და სხუასა იტყვან ძესა მისსა, თავადი იგი მამად ზედადსხედა წამებს მისთჳს: „ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ; მაგისი ისმინეთ“.

105 ბეჳე B

106 შუამდგომელი B

107 * შდრ. I ტიმ. 2,5.

108 განვრდომილთა] განდგომილთა B

109 ძე] + ჩემი B

110 იგი] და იგივე B

111 * მათ. 17,5; მარკ. 9,7; ლკ. 9,35.

112 მისა მამისა B

113 მათთჳს B

114 აღრაცხვენ B

115 შეჰრაცხიან A

116 დამდაბლებენ B

117 მათთჳსცა] + მათთჳს B

უკუეთუ თქუას, ვითარმედ – „მე და მამად ერთ ვართ“,^{118*} – მისი ისმინეთ ღმრთივშუენიერად.

უკუეთუ თქუას, ვითარმედ – „მე მამისა თანა და მამად ჩემ თანა“,^{119*} – მისი ისმინეთ.

უკუეთუ თქუას, ვითარმედ – „რომელმან მიხილა მე, იხილა მამად ჩემი“,^{120*} 5
– მისი ისმინეთ, და გრწმენინ¹²¹, რამეთუ ჭეშმარიტად ეგრეთ არს საქმით, ვითარ-იგი იტყვს სიტყვით.

უკუეთუ¹²² თქუას, ვითარმედ – „რომელმან მომავლინა მე მამამან, უფროდს ჩემსა არს“,^{123*} – ეგევიტარი¹²⁴ იგი ჴმად და სიტყუად მისი განგებულებასა 10
მას განკაცებისასა მიამსგავსეთ.

უკუეთუ თქუას, ვითარმედ – „ესე არს ჴორცი ჩემი, თქუენთჳს განტეხილი მისატევებელად ცოდვათა“,^{125*} – იხილეთ ჴორცი იგი, მის მიერ ჩუენებული; იხილეთ და განიცადეთ თქუენგან მიღებული და თქუენთჳს დაუღვენელად წარგებული და თქუენთჳს განტეხილი¹²⁶.

უკუეთუ გრქუას, ვითარმედ¹²⁷ – „ესე არს სისხლი ჩემი“,^{128*} – ნუ სხვსა 15
ვისდამე¹²⁹, არამედ მისდა სისხლად შეჴრაცხეთ, რომელი-იგი გეტყვს თქუენ.

უკუეთუ თქუას, ვითარმედ¹³⁰ – „შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილადმე¹³¹“, ^{132*} – შეწუხებაჲ იგი სულისა მისისაჲ ვნებასა¹³³ მას ჴორცთა მისთასა მიახემეთ.

ესე¹³⁴ ესევიტარი გჳსწავიეს ჩუენ ღმრთისა მიერ მამისა. 20

ესე ესევიტარი გუესწავების¹³⁵ ძისა მიერ მხოლოდშობილისა.

ესრეთ განვისწავლებით სულისა მიერ ყოვლადწმიდისა.

ესე აღიარების ღმრთივსულიერთა წერილთა მიერ.

118 * ივ. 10,30.

119 * ივ. 14,10.

120 * ივ. 14,9.

121 გრწმენით B

122 უკუეთუ] - B

123 * ივ. 14,28.

124 ეგევიტარი] ესევიტარი A

125 * მათ. 26,26; მარკ. 14,22; ლკ. 22,19.

126 განტეხილი] შემუსრვილი B

127 ვითარმედ] - A

128 * მათ. 26,28; მარკ. 14,24; ლკ. 22,20.

129 სხვსა ვისდამე] სხვსდა ვისამე B

130 ვითარმედ] - A

131 სიკუდილადმე B

132 * მათ. 26,38.

133 ვნებას A

134 ესე] - A

135 გუესწავიეს A

ესე იქადაგების ღმერთშემოსილთა¹³⁶ მამათა მიერ, ვინაჲცა ჩუენ რად-ესე მოგვდიეს, ესე დავიცვათ. და რად-ესე გვსწავიეს, დაუვიწყებლად ვიპყრათ. რადსა ამაოდ ვიბრძოლებით ურთიერთას?!

რადსა ვშუღლობთ მეგობართა, რომელნი-ესე მტერთაცა შეეუარებად ბრ-
5 ძანებულ ვართ?!

[A50v] რადსა დაგვტყუებთ სარწმუნოებად და მოგვპოვებთ კვლოვნებით-
თა სიტყუათა სარწმუნოებისათჳს განმრავლებად, ვითარმედ: „იშვა“ – „არა
იშვა“; „ივნო“ – „არა ივნო“; „აღდგა“ – „არა აღდგა“.

რადსა ვშჯით¹³⁷ მსაჯულსა?!

10 რადსა ვეწყვებით დამკსნელსა წყობათასა?!

რად სიტყუა-უგებთ ქველისმოქმედსა?!

რად ვის დაგამონებთ გამომკსნელსა ჩუენსა მონებისაგან, რომელმან-იგი
ერთგზის ინება, და რად-იგი ინება, ქმნა; და ივნო და მოკუდა და აღდგა;
და მომავალ არს განშჯად¹³⁸ ცხოველთა და მკუდართა. მომავალ არს, ვი-
15 თარ-იგი პირველ მოვიდა ხატითა ჩუენითა, რამეთუ არა განუძარცვეს იგი,
რომელი-იგი ესოდენ სიყუარულით შეიმოსა. არცა განუგდიეს, რომელი-იგი
საკმრად სამეუფოდ სათნო-იყო. არცა დაუტყუებიათ სამარესა შინა ჳორცნი
თჳსნი, რომელნი-იგი კაცთმოყუარებისათჳს საშოთგანვე შეიერთნა თავსა
თჳსსა, არამედ კუალად ეგრეთვე მომავალ არს განშჯად¹³⁹ ცხოველთა და
20 მკუდართა, რადთა იხილოს იუდა, თუ ვინ მიჰყიდა მკვლელთა უფლისათა;
რადთა იხილონ ჰურიათა, თუ ვისი თავი გვრგვინოსან-ყვეს ეკალთა მიერ;
რადთა, რაჟამს იხილონ მჯდომარედ საყდართა სამეუფოთა და ქერობინ-სე-
რაბინნი¹⁴⁰ წინაშე დგენ შიშით და ძრწოლით. და უკუეთუ თქუან, ვითარმედ
– ჩუენ ესე არა ჯუარს-გვცუამს, არამედ სხუად¹⁴¹ ვინმე იესუ ნაზარეველი
25 და ბეთლემელი დავსაჯეთ, – მაშინ უჩუენოს მათ გუერდი, რადთა იხილონ,
რომელსა-იგი უგუმირეს¹⁴².^{143*} და ვითარ-იგი¹⁴⁴ არა უნდეს, ეგრეთ თაყუანის-
სცენ¹⁴⁵.

136 ღმერთშემოსილთა B

137 ვსჯით B

138 განსჯად B

139 განსჯად B

140 ქერობინ-სერობინნი B

141 არამედ სხუად] - A

142 უგუმირეს B

143 * იხ.: ინ. 19,37.

144 ვითარ-ეგე B

145 თაყუანისცენ A

აწ უკვე ჩუენ რადსა დაგუტეობიეს¹⁴⁶ სარწმუნოებაჲ და ჳელონებით ვმეტყუელებთ სარწმუნოებისათჳს?

რადსა აღვასრულებთ წადიერებასა ზოგადისა მის ჩუენ ყოველთა მტერი-სასა¹⁴⁷? რამეთუ ესრეთ განიზრახა ეშმაკმან, ზოგადმან მან¹⁴⁸ მომსრველმან კაცთა ნათესავისამან, ვითარმედ მყუდროებით და კეთილადმსახურებით განეგების¹⁴⁹ ცხორებაჲ ჩუენი. და ესრეთ განუყოფელითა ერთობითა ფერ-შუენიერად ყუავილოვან ვართ ყოველნი. და ბრწყინვიდეს რად სარწმუნოე-ბაჲ, ყოველთა მპყრობელ იქმნების პატიოსნებაჲ და წესიერებაჲ ცხორები-საჲ. ხოლო რაჟამს წარემართოს ღმრთისმოყუარებით მოქალაქობაჲ ჩუენი, ნეტარებისა ღირს იქმნების ცხორებაჲ ესევეთარი. ხოლო რაჟამს ნეტარებაჲ 5
შუემადგომელ¹⁵⁰ იყოს ცხორებისა¹⁵¹ ჩუენისა, მიერთგან ვიქმნებით საყუ-არელ მეგობარ დამბადებელისა, და მოსწრაფებით აღვიწვეით სასურველსა მას ჩუენსა. ამის ყოვლისათჳს შეეშინა ბოროტსა მას, ნუუკუე ჩუენ აღვი-დეთ მუნ, ვინაჲ-იგი გარდამოვარდა.

იხილე, თუ რად ყო [A51r] და ვითარითა სივერაგითა ანუ რაბამითა 15
მზაკუვარებითა¹⁵² შეგუთხზნა ჩუენ ურთიერთას ბრძოლანი, ჰავგვლოვან-მან სიბოროტითა. და რეცა ბრძენმან მაცთურებითა, მრავალფერმან სი-ვერაგითა და მდიდარმან უკეთურებითა. რამეთუ განმზადებულ და აღმჳე-დრებულ¹⁵³ ყვნა ვიეთნიმე, სახითა რეცა კეთილადმსახურებისაჲთა¹⁵⁴, და გამოძიებაჲ სარწმუნოებისაჲ აღჳურვა სარწმუნოებასა ზედა. და ყოველთა 20
შორის ღმრთისმსახურთა დასთესა უჟამოდ რაჲმე და სულთა განმხრწნელი შფოთისმოყუარებაჲ. და ასონი იგი ეკლესიისანი ურთიერთას¹⁵⁵ წინა-გა-ნაწყენა. ამისსა შემდგომად იცინის სიცილითა განვრცდელბულითა, ხედავს რად მორწმუნეთა თჳსისა მის მისისა განზრახვისათა, ვითარ იბრძოლებიან ურთიერთას და ეკიცხევენ და ემღერიან თავთა თჳსთა საქმეთა მიერ სა- 25
ბრალობელთა და¹⁵⁶ საბასრობელთა, რომელთა ჰყოფენ ურთიერთას¹⁵⁷, და არცალა შემდგომად გამოცდილებისა ევლტიან მიზეზსა მას ბოროტთასა.

146 დაგუტევებიეს B

147 მტერისა B

148 მან] - A

149 განეგების A

150 შუამდგომელ B

151 ცხორებისაჲ B

152 მზაკუვარებითა B

153 ამჳედრებულ B

154 კეთილმსახურებისაჲთა B

155 ურთიერთარს A

156 საბრალობელთა და] - B

157 ურთიერთარს A, ურთიერთა B

ვინაცა¹⁵⁸ გევედრები, დავთრგუნოთ თავი ყოვლადბოროტისა¹⁵⁹ მის და სიბოროტესა ზედა განბრძნობილისა¹⁶⁰ და მხიარულება¹⁶¹ იგი მისი შეეცვალოთ საღმობად და ტკივილად ულხინებელად. გუსუროდენ მშუდობისათჳს, რომლისა-იგი მოძულე არს. დაუტყოთ აღმწონელობა¹⁶² და გან-
 5 მზომელობა სიტყუათა მათ შჯულისათა¹⁶³. დავსცხრეთ ტრფიალებისაგან, მოძღუართა მოძღურობისა¹⁶⁴. მოვიძაგოთ სიტყუამბრძოლება¹⁶⁵, ვითარცა დამაქცეველი მსმენელთა. გურწმენინ, რად-იგი მამათა ჩუენთა¹⁶⁶ მოუცუ-
 მიეს. არა ვართ ჩუენ უბრძნეს ყოვლად ბრძენთა მათ მამათა; არა ვართ ჩუენ უმოძღურეს მოძღუართა; არცა ვართ ჩუენ მწყემს მწყემსთა, არამედ
 10 ცხოვარ მათდა. არაოდეს იმწყესებიან მწყემსნი სამწყესოთაგან, არამედ ჯე-
 როვნად იმწყესებიან იგინი მწყემსთაგან.

მშუდობად მოწოდებულ ვართ ღმრთისა მიერ, და არათუ ბრძოლად. ვეგ-
 ნეთ, ვითარ-იგი ვიწოდენით. შევიშინოთ საიდუმლოდსა მის ტრაპეზისაგან, ვინა-იგი მოვიდებთ საიდუმლოთა [ზეცის]ათა. ნუმცა ვიქმნებით¹⁶⁷ ერთ
 15 მენაკეობითა, და მბრძოლ – მზაკუვარებითა. ნუმცა ვართ აქა შინაზიარ, და გარე რად განვიდეთ, – მკდომ. ნუცა ვართ აქა მორწმუნე, და გარე –
 უცხოთესლ, რადთა არა თქუას ჩუენთჳს უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან, ვითარმედ: შვილ ვისხენ და აღუზარდენ კორცითა ჩემითა და მოვრწყენ
 სისხლითა ჩემითა, ხოლო მათ შეურაცხ-მევეს მე.

20 მან, თავადმან მაცხოვარმან ყოველთამან და დამბადებელმან მშუდო-
 ბისამან, განჴადენინ თქუენგან შფოთისმოყუარე იგი და ბრძოლისმოსურნე
 ეშმაკი. მან [ყოვლად]სახიერმან [A51v] [მშუდ]ობით [გურგუნო]სან-ყავნ ეკლე-
 სიად. მან განამჴნვენ ღიდებული ესე არვე. მანვე დაიცვეინ მთავარი არვისა
 თქუენისად. მანვე დაიფარენ მეფე ქრისტესმოყუარე. მანვე შემოკრიბენინ
 25 ბაკსავე თჳსსა შეცთომილნიცა იგი ცხოვარნი, რადთა „იქმნენ ერთ სამწყსო
 და ერთ მწყემს“. ^{168*} მისსა ღიდებად, აწ და ყოველთა მიმართ დაუსრულე-
 ბელთა მათ საუკუნეთა უკუნისამდე. ამენ.

158 ვინაცა A

159 ყოვლადბოროტისად B

160 განბრძნობილისად B

161 მხიარულება A

162 აღმწონელობა A

163 სჯულისათად B

164 მოძღურობისა A, მოძღურებისა B

165 სიტყუამბრძოლობად B

166 ჩუენდა A

167 ვქმნებით A

168 * ინ. 10,16.

1. საკითხავნი განცხადებისანი¹, თქუძული წმიღისა და ნეტახისა
მამისა ჩუენისა² იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლეისაჲ³
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა
იოვანესგან იორდანესა მდინაჲსა^{4:5°}

კეთილ არს ნათელი და პატიოსან და ყოვლითავე⁶ სარგებელ⁷, რამეთუ
კაცთა უძღვს⁸ იგი სარგებელად. კეთილ არს ნათელი, რამეთუ ამათ
სახედველთა თუალთაგან⁹ განვიცადით¹⁰ და განვიკითხით ყოველი ნათელსა
შინა¹¹. ნათელსა რომელსამე ვიტყვთ?¹² ამას¹³, მზესა დაბადებულსა¹⁴? დაღათუ
დიდად¹⁵ საგონებელ¹⁶ არს, არამედ ღრუბელმან და-ვე-ფარის იგი¹⁷ და მერმე¹⁸
ბრძანებით თჳსსავე¹⁹ წესსა დაჰვდის და²⁰ მოეწევის²¹ მას უკანა ბნელი²² იგი 5

1 საკითხავნი განცხადებისანი] საკითხავნი წმიღისა განცხადებისანი, თუესა იანვარსა ვ
B, თუესა იანვარსა ვ, განცხადებისად საკითხავნი C; - DE

2 და ნეტარისა მამისა ჩუენისა] - DE

3 იოვანე მთავარეპისკოპოსისა კოსტანტინეპოვლეისაჲ] იოვანე მთავარეპისკო-
პოსისაჲ კოსტანტინეპოვლეისაჲ B, იოვანე ოქროპირისაჲ კონსტანტინეპოვლეისაჲ
C, იოვანე ეპისკოპოსისაჲ კონსტანტინეპოვლეისაჲ D, იოვანე ეპისკოპოსისა
კონსტანტინეპოვლეისა E

4 იოვანესგან იორდანესა მდინარესა] იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა B, იოვანეს
მიერ იორდანესა C, - DE

5 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A - A 19, X ს. (167r-169r); B - A 95, XI
ს. (115r-117v); C - Ath.11, X ს. (32v-34v); D - A 90, XIII ს. (235v-237v); E - Q 662, XVII ს.
(249r-250v). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: ათონის მრავალთავი 1999: 260-
263 (Ath.11, 32v-34v).

6 ყოვლითა A, ყოვლისა B

7 და ყოვლითავე სარგებელ] - DE

8 უძღვნ E

9 სახედველთა თუალთაგან] სახედველთაგან C; + ყოველივე A

10 განვიცადით BC

11 განვიკითხით ყოველი ნათელსა შინა] განვიკითხით ყოველივე A, განვიკითხით
ყოველივე ნათელსა შინა B, ყოველივე ნათელსა განვიკითხით C

12 ნათელსა რომელსამე ვიტყვთ] რომელსამე ვიტყოდით B, რომელსამე ნათელსა
ვითყოდით C, ნათელსა რომელსამე ვითყოდით DE

13 ამას-მე C

14 დაბადებულსა ABDE

15 დიდ ADE

16 საგონებელ] სარგებელ C

17 იგი] - A

18 მერე CE

19 თჳსსავე] თჳსსა + მას C

20 და] - C

21 მოეწევის] უწევის D, უწევის E

22 უკანა ბნელი] უკანადსენელი C

- ლამისაჲ. და²³ ოდეს იწყებნ ნათელი ესე²⁴ შემოსლვად, ცნიან მფრინველთა ცისათა²⁵ და იწყიან ვმობად²⁶ და მათსა მას ვმასა²⁷ აღიმსთჳან²⁸ კაცთა, რომელთამე – ლოცვად²⁹ და საქმედ³⁰, საქმესა ღმრთისასა და სულიერსა^{31;32} გალობასა³³, რომელნიმე – გზავნასა³⁴, რომელნიმე – მუშაკობად და შრომად³⁵
- 5 და განიყვის³⁶ ბუნებაჲ კაცისაჲ.
- და ვითარცა³⁷ მოეახლებინ ნათელი იგი³⁸, მეყსეულად აღმოჰყდის მთიები იგი წინამორბედად [D236r] და მაუწყებელად ნათლისა მის მზისა და განწითნის³⁹ [C33r] აღმოსავალით⁴⁰ ცაჲ. ცან ჭეშმარიტად⁴¹, რამეთუ განწითებაჲ ცისაჲ⁴² ხედავს მზესა მას და ჩუენ გულისჴმა-ვეყვით და ნუგეშინის-ვიციოთ, რამეთუ⁴³
- 10 აღმოვალს⁴⁴ მზეც⁴⁵ განმანათლებელად სოფლისა. და ოდეს გამობრწყინდის⁴⁶ მზეც⁴⁷ იგი⁴⁸ და⁴⁹ ჩანს⁵⁰, ვითარცა თუალი⁵¹ ყოველსა ქუეყანასა ზედა

23 და] - C

24 ესე] იგი E

25 ცისათა] - ABDE

26 ~ ვმობად იწყიან C

27 მათსა მას ვმასა] მათსა ვმასა BDE, ვმასა მათსა C

28 აღიმსთჳან D

29 ლოცვასა AC

30 საქმედ] - ACDE

31 სულიერსა] + მას ADE

32 ° ათონის მრავალთავის გამოცემაში წერია „სულიერსა“ (იხ.: ათონის მრავალთავი 1999: 260), ხოლო ხელნაწერ Ath.11-ში იკითხება „სულიერებსა“ (32v).

33 საქმესა ღმრთისასა და სულიერსა გალობასა] სულიერებსა გალობასა და საქმესა საღმრთოსა C, + და DE

34 გზავნასა] გზად C, გზავნად DE

35 და შრომად] - AB

36 განიყვს E

37 ვითარცა] - A

38 იგი] - B

39 განწითნის] განწმინდის + მზისა DE

40 აღმოსავალით] აღმოვალით A, აღმოსავლით E

41 ცან ჭეშმარიტად] ჩას ჭეშმარიტად AB, ჭეშმარიტად ჩას C

42 ცისაჲ] - AB

43 რამეთუ] რადთა E

44 აღმოვალს AB

45 მზე DE

46 გამობრწყინდის] + ღღეს B

47 მზე DE

48 იგი] - B

49 იგი და] - C

50 ჩან BCDE

51 თუალი] თოვლი C, თული D

დაუშრომელი^{52;53*} იგი ნათელი და ატფობნ იგი⁵⁴ სოფელსა და ყოველსა ქუეყანასა⁵⁵, მათა და ბორცუთა⁵⁶, ღელეთა და ველთა და⁵⁷ ზღუასა⁵⁸, ნისლი იგი და არმური ზედამდებარც⁵⁹ გარდასწმიდის და მისისა⁶⁰ სიტფოჲსაგან⁶¹ ყოველნი⁶² მფრინველნი თითოფერად⁶³ ჳმობედ⁶⁴, და ნათლისა მისგან მჳეცნი⁶⁵ მტაცებელნი და ავაზაკნი და მპარავნი ივლტიედ და⁶⁶ [B115v] ზნელსა შინა 5 და ჳურელთა დაიმაღნიან, და კაცნი ნუგეშინისცემით და კადნიერებით ვლენედ⁶⁷ ზღუათა და გზათა⁶⁸ ზედა⁶⁹ და ყოველთა ადგილთა და⁷⁰ ნათლისა მისგან იხარებედ.

აწ უკუეთუ [A167v] მან⁷¹ ნათელმან მზისამან ესოდენი⁷² ესე⁷³ სარგებელი და ნუგეშინისცემა⁷⁴ მოსცის კაცთა და ყოველთა მფრინველთა და ყოველნი 10 დაბადებულნი იშუებედ [E249v] და იხარებედ⁷⁵ შექმნულისა მისგან⁷⁶ ნათლისა, აწ უკუე⁷⁷ რამ-მე ვთქუათ საშინელისა და გამოუთქუმელისა და

52 დაუშრომი C

53 * ათონის მრავალთავის გამოცემაშიც არის: „ვითარცა თუალი ყოველსა ქუეყანასა ზედა დაუშრომელი“ (იხ.: ათონის მრავალთავი 1999: 260), თუმცა ხელნაწერ Ath.11-ში ასე იკითხება: „ვითარცა თოვლი ყოველსა ქუეყანასა ზედა დაუშრომი“ (33r).

54 იგი] + ყოველსა AB, - D

55 ქუეყანასა] ადგილსა C

56 ბორცუთა] + და DE

57 და] - AB

58 ზღუათა DE

59 მდებარც AB, მდებარე DE

60 მისისა] + მის AD, მზისა მის B

61 სიტფოჲსაგან] სიტფოვებისაგან A

62 ყოველნი] ყოველნივე-იგი A, ყოველნი-იგი BDE

63 თითოფერად] თითოეულად DE

64 ჳმობენ E

65 მჳეცნი] + და AD

66 და] - ABC

67 და კადნიერებით ვლენედ] ვლენედ და კადნიერებით B, და კადნიერად ვლენედ C, და კადნიერებით ვლენან D

68 და გზათა] - DE

69 ზედა] - C

70 და] - ADE

71 ამან BDE

72 ესოდენი E

73 ესე] - B

74 ~ ნუგეშინისცემა და სარგებელი A

75 იშუებედ და იხარებედ] იხარებედ და იშუებედ B, იშუებენ და იხარებდ E

76 შექმნულისა მისგან] ქმნულისა ამის DE

77 უკუე DE

- ჭეშმარიტისა და დიდებულისა და საკვრველისა⁷⁸ დიდისა ამის⁷⁹ ნათლისათჳს? რომლითა პირითა შეუძლოთ გამოთქმად⁸⁰, რომელმან-იგი ყოველი⁸¹ სოფელი მისითა⁸² კაცთმოყუარებითა განანათლა და განაშუენა⁸³? ოდეს-იგი ბნელ⁸⁴ იყო ყოველი დაბადებული ცდუნებითა⁸⁵ ეშმაკისაჲთა პირველ⁸⁶ და
- 5 ვერ ხედვიდა⁸⁷ იგი⁸⁸ ღმერთსა, შეიწყალა ღმერთმან⁸⁹ დაბადებული და ქმნული თჳსი⁹⁰, ჯერ-იჩინა მოძიებად წარწყმედული იგი⁹¹ მოახლებასა მას წელთასა და მოწივნასა ჟამთასა ჭეშმარიტისა ნათლისასა⁹². ანგელოზთა და წინამწარმეტყუელთა მიერ სულითა წმიდითა იქადაგებოდა და მისითა⁹³ მით უწყებითა ნუგეშინის-იცემებოდა ყოველი დაბადებული მოლოდებითა მის⁹⁴
- 10 ნათლისაჲთა. ამათ ყოველთა შორის, ვითარცა მთიები ცისკრისაჲ, გამოჩნდა წმიდაჲ⁹⁵ წინამორბედი მზისაჲ მის მბრწყინვალისაჲ, იოვანე ნათლისმცემელი, ქადაგებდა⁹⁶ და იტყოდა, ვითარმედ: „მოვალს უძლიერესი ჩემსა⁹⁷!“⁹⁸ [D236v] მაშინ ცაჲ იხარებდა მომავალისა მისთჳს⁹⁹ ნათლისა, მოსე მოჰრიდებდა, შჯული იცვალეზოდა¹⁰⁰ და სულთა ჩუენთა ჰრცხუენოდა¹⁰¹ [C33v] ამისთჳს,

78 საკვრველისა] + და B

79 მის AB

80 შეუძლით გამოთქმად E

81 ყოველივე A

82 მისითა] + მით ნათლითა და B

83 განაშუენა DE

84 ბნელი A

85 ცდუნებითა ABD

86 პირველ] - B

87 ხედვდა E

88 იგი] - DE

89 ღმერთმან] + ყოველი B

90 თჳსი] + და B, მისი + და DE

91 იგი] + და D

92 ჭეშმარიტისა ნათლისასა] ჭეშმარიტისა მის სანთლისასა B, საცნაურ იყო მის ნათლისა C, ჭეშმარიტისა მის ნათლისასა DE

93 მათითა BE

94 მის] ამის C, მით DE

95 წმიდაჲ] + და E

96 წინამორბედი მზისაჲ მის მბრწყინვალისაჲ, იოვანე ნათლისმცემელი, ქადაგებდა] წინამორბედი იოვანე, მზისა მის სიმართლისა მქადაგებელი და ნათლისმცემელი, ღალადებდა C

97 ~ ჩემსა უძლიერესი C

98 * მარკ. 1,7; ლკ. 3,16.

99 მის A

100 მოსე მოჰრიდებდა, შჯული იცვალეზოდა] - ABDE

101 ჰრცხუენოდა E

რამეთუ საესე ვიყვენით¹⁰² ცოდვითა. ესევეთარნი¹⁰³ წარმოუძლეს¹⁰⁴ მას, შემდგომად მათსა გამობრწყინდა¹⁰⁵ მზღ¹⁰⁶ იგი სიმართლისაჲ ჭეშმარიტი და¹⁰⁷ მაცხოვარი წიაღთაგან მამისათა. და გამობრწყინებითა¹⁰⁸ მით ნათლისაჲთა მამათა, მამათმთავართა^{109, 110} წინაჲსწარმეტყუელთა და მართალთა მწუხარებაჲ იგი ბნელისაჲ მის განაგდეს¹¹¹ და განიხარეს ნათლისა მისგან. და 5
შეკრძალულნი¹¹² იგი სულნი შუენიერთა¹¹³ მათ გალობათა [B116r] ღმრთისა მიმართ შესწირვიდეს¹¹⁴. ხოლო უკეთურნი იგი ეშმაკნი, მგელნი¹¹⁵ მტაცებელნი, განიბნინეს და განიდევნეს¹¹⁶; და აწ¹¹⁷, ნუგეშინისცემითა მით ნათლისაჲთა გონებანი ჩუენნი წრფელთა გზათა¹¹⁸ ვლენან უშიშად ყოველთა ადგილთა¹¹⁹, ვმელსა [A168r] და ზლუასა¹²⁰ ზედა ნავითა. და სოფელსა ამას მოეცნეს 10
მახარებელნი, მწყემსნი და¹²¹ მოძღუარნი და¹²² მღღელნი¹²³.

და ესე ყოველნი ჭეშმარიტისა მისგან ნათლისა იხარებენ, რამეთუ ნათელი არს ქრისტე ჭეშმარიტი¹²⁴ და¹²⁵ გამოუთქუმელი, თუალი არს სულისაჲ,

-
- 102 საესე ვიყვენით] საესსქ იყვენეს A, საესსქ ვიყვენით B, საესე ვიყუქნით E
103 ესევეთარნი] ესე-რომელნი CDE
104 წარმოუძლეს DE
105 გამობრწყინდა] გამოუბრწყინდა + მათ C
106 მზღ DE
107 და] - B
108 გამობრწყინებითა E
109 მამადმთავართა CDE
110 °ათონის მრავალთავის გამოცემაში წერია „მამათმთავართა“ (იხ.: ათონის მრავალთავი 1999: 261), ხოლო ხელნაწერ Ath.11-ში იკითხება „მამადმთავართა“ (33v).
111 განაგდეს] განანათლეს DE
112 კრძალულნი C
113 შუქნიერთა E
114 ღმრთისა მიმართ შესწირვიდეს] შესწირვენ ღმრთისა მიმართ C
115 მგელნი] - AB, იგი ეშმაკნი, მგელნი] - DE
116 განიდევნეს AB
117 და აწ] - C
118 გზათა] ალაგთა AB
119 ყოველთა ადგილთა] ყოველსა ადგილსა BDE
120 ზლუათა DE
121 და] - BDE
122 და] - ABC
123 მღღელნი] - C
124 ქრისტე ჭეშმარიტი AB, ~ ჭეშმარიტი ქრისტე C
125 და] - A

- საუკუნე¹²⁶ განუქარვებელი, ნათელი¹²⁷ არს დაუშრეტელი¹²⁸, ნათელი არს ქრისტე¹²⁹ ზეცისა¹³⁰ და ქუეყანისაჲ, ნათელი არს უბრწყინვალესი¹³¹ მზისაჲ, ცხორების მომცემელი. „ამან ნათელმან¹³² ცაჲ, ვითარცა კამარაჲ¹³³, ქუეყანასა ზედა¹³⁴ გარდაართა“¹³⁵ და მას შინა მნათობნი იგი დღისა და ღამისანი
- 5 დასხნა და ურიცხვნი¹³⁶ იგი ვარსკულაენი. ამან ნათელმან ქუეყანაჲ ესე¹³⁷ არარასა ზედა დაამტკიცა და აღაესო იგი ყოვლითა კეთილითა და მას ზედა მკვდრ-ყვნა კაცნი¹³⁸, ქმნულნი მისნი¹³⁹, და დაჰბადნა ოთხფერვნი და მფრინველნი, რომელთაჲ არა არს რიცხვ, და ყოველსაჲ¹⁴⁰ მას თითოეულად¹⁴¹ მისცა და განუმზადა საზრდელი. ამან ნათელმან ღელვანი იგი ზღუსანი¹⁴²
- 10 დააცხრენა¹⁴³ და მას ზედა ქარნი იგი შეზაენა და¹⁴⁴ ყოვლადვე საზღვარი განუწესა არა გარდასლვად, ნუუკუმცა¹⁴⁵ მიიქცეს¹⁴⁶ ერთბაჲად¹⁴⁷ და¹⁴⁸ დაფარეს პირი ყოვლისა¹⁴⁹ ქუეყანისაჲ.

და ვინ არს, რომელმან შეუძლოს გამოთქმად ყოველთა ქმნულთა მის¹⁵⁰ ჯელოვნისათა? არამედ მცირედი¹⁵¹ რამე ვიკადროთ და¹⁵² ვთქუათ, რაოდენ-

126 საუკუნე] საუკუნოდ B, - DE

127 ნათელი] სანთელი C

128 ნათელი არს დაუშრეტელი] - DE

129 ქრისტე AB

130 ზეცისაჲ AD

131 უბრწყინვალესი] - DE

132 ამან ნათელმან] მან C

133 კამარაჲ] + ყოველსა BDE

134 ზედა] - ABDE

135 * შდრ. ფს. 103,2; ეს. 40,22; III ეზრა 16,60.

136 ურიცხვნი BC

137 ესე] - DE

138 მას ზედა მკვდრ-ყვნა კაცნი] მკვდრ-ყვნა მას ზედა კაცნი C, ამას ზედა მკვდრ-ყვნა კაცნი D, მკვდრ-ყვნა კაცნი E

139 მისნი] თჳსნი A

140 ყოველსა BDE

141 თითოეულსა BDE

142 ღელვანი იგი ზღუსანი] ღელვანი და ზღუსანი C, ზღუსანი იგი ღელვანი BDE

143 დააცხრენა E

144 და] - DE

145 ნუუკუმცა C, ნუუკუმცა DE

146 მიეცეს C

147 ერთბაჲად] - AB

148 და] - D

149 ყოვლისა] - C

150 მისთა B

151 მცირედ E

152 და] ვითარცა E

ესე¹⁵³ მის მიერ მოგუემადლა¹⁵⁴ და ვცანთ, რამეთუ მან, ნათელმან, შექმნა პირველი იგი კაცი¹⁵⁵ ადამ¹⁵⁶ და მისგან განამრავლნა ყოველნი ნათესაენი [D237r] კაცთანი. ამის ნათლისა¹⁵⁷ მიერვე ემხილა კაენს ძმისმკლველობად¹⁵⁸ იგი.

[C34r] ესე იგი¹⁵⁹ ნათელი¹⁶⁰ [E250r] არს, რომელმან ენუქი ამიერ¹⁶¹ 5 ქუეყანი¹⁶² გარდაცვალა და მერმჴ მეთაჴ იგი ნოვე¹⁶³ წყლითრლუნისაგან¹⁶⁴ განარინა. ესე ნათელი¹⁶⁵ ჰრწმენა აბრაჰამს¹⁶⁶ და შეერაცხა მას სიმართლედ, რომლისათჳს ძესაცა¹⁶⁷ თჳსსა აზმნა¹⁶⁸ შეწირვად, ამისთჳს, რამეთუ იცოდა, ვითარმედ ჟამთა სიბერისათა მოეცა შვილი იგი მის ნათლისა მიერვე¹⁶⁹. ჰრწმენა, [B116v] ვითარმედ, თუ უნდეს, ქვათაგანცა¹⁷⁰ აღმიდგინოს მე 10 შვილი¹⁷¹.

შეწევნითა ამის¹⁷² ნათლისადთა მწირობით იქცეოდა [A168v] იაკობ და იხილნა მან¹⁷³ კიბენი იგი მაღალნი, რომელთა¹⁷⁴ თავი მისწუდებოდა¹⁷⁵ ვიდრე ცადმდე¹⁷⁶ და მოწვენადიცა¹⁷⁷ აუწყა მას. ამან ნათელმან¹⁷⁸ იოსებ ეგვპტეს¹⁷⁹

153 რაოდენ-ესე] რავდენი-ესე BC, რაოდენი-ესე DE

154 მოგუქმადლა D, მოგვემადლა E

155 ~ კაცი იგი E

156 ადამი BCDE

157 ნათლისაგან DE

158 ძმისა მკლველობად D, ძმისმკულელობად E

159 იგი] - A

160 ნათელი] ნათესავი DE

161 ამიერ] - C

162 ქუეყანი] - A

163 მერმჴ მეთაჴ იგი ნოვე] მერვჴ ადამითგან ნოე C, მერმე ნოვე მეთაე იგი DE

164 რლუნისაგან ABDE

165 ნათელი] - CDE

166 აბრაჰამს] აბარაჰამს A, + ნათელი DE

167 რომლისათჳს ძესაცა] რომლისათჳსცა ძესა DE

168 აზმნო AC

169 ნათლისა მიერვე] ნათლისა მიერ + და B, ნათლისაგანვე + და DE

170 ქვათან A

171 შული E

172 ამისვე ADE

173 იხილნა მან] უჩუენნა მას ABD, უჩუქნნა მას E

174 რომელთად ABD

175 ~ მისწუდებოდა თავი AB, მისწუთებოდა თავი DE

176 ცადმდე A

177 მონვენადიცა] + იგი A, მონვენადი DE

178 ნათელმან] - ABDE

179 ეგვპტეს B

მძღაერისა მისგან დედაკაცისა ივსნა¹⁸⁰; გან-ლათუ-იცადა, არამედ¹⁸¹ მერმე¹⁸² ყოველსა ეგვტესა ზედა¹⁸³ მფლობელ-ყო იგი¹⁸⁴.

- ესე ნათელი შეეწია მოსეს გამოყვანებასა¹⁸⁵ მას¹⁸⁶ ძეთა ისრაჲლისათა¹⁸⁷ და ტანჯნა მეგვტელნი იგი¹⁸⁸ ბნელითა მით წყუდიადითა. ამის ნათლისა
- 5 მიერ განიბო ზღუამ იგი მეწამული ორად¹⁸⁹, რომელსა ძენი¹⁹⁰ ისრაჲლისანი განჯდეს¹⁹¹, ვითარცა ვმელსა, და ფარაო და¹⁹² ერი მისი გულფიცხელობისა მისგან დაანთქა უფსკრულთა მათ. ამან ნათელმან¹⁹³ მოსცა შჯული მოსეს¹⁹⁴ მთასა ზედა სინასა და უკუანამსკნელი იგი აუწყა. ამის ნათლისა შეწევნითა იძლია ამალეკი¹⁹⁵ განპყრობასა მას ჯუარისა¹⁹⁶ სახედ მვართა მოსესთა¹⁹⁷.
- 10 ესე ნათელი დადგრომილ იყო კიდობანსა მას შჯულისასა¹⁹⁸ და შთასლვასა ოდენ მისსა დასწყდა იორდანე¹⁹⁹ ყოვლად და ყოველი ისრაჲლი²⁰⁰ წიაღ-ვდა²⁰¹ ვმელად.

ესე ნათელი შეეწეოდა²⁰² სამსონს, ვიდრემდის არლა²⁰³ ერჩდა ცოლსა თვსსა. ამან ნათელმან²⁰⁴ მიჰმადლა სამოელ²⁰⁵ დედასა თვსსა და დავითს

180 ივსნა] + არამედ B

181 არამედ] - B

182 მერმე A

183 ზედა] - DE

184 იგი] - BDE

185 გამოყვანებასა E

186 მას] + მოსეს D

187 ისრაჲლისათასა ABC

188 იგი] - E

189 ორად] ორგან A, - CDE

190 ° ათონის მრავალთავის გამოცემაში „ძენი“-ს ნაცვლად წერია „შენი“ (იხ.: ათონის მრავალთავი 1999: 262). Ath.11-შია „ძენი“.

191 განჯდეს] გამოჯდეს C

192 და] + ყოველი B

193 ნათელმან] - ABC

194 შჯული მოსეს] მოსეს სჯული CDE

195 ამალეკი] ეშმაკი B, + იგი DE

196 ჯუარის BD

197 მოსესთასა DE

198 სჯულისასა DE

199 იორდანე] A

200 ისრაჲლი] ერი DE

201 წიაღ-მოვდა BDE

202 შეენია DE

203 არლარა DE

204 ამან] + ნათელმან DE

205 სამოელი DE

შეწეოდა ბრძოლასა მას გოლიათისასა²⁰⁶. ესე ესადა²⁰⁷ განხერხვასა მას²⁰⁸ და იერემიამ²⁰⁹ ქვისა დაკრებასა და ზაქარიამ²¹⁰ ტაძარსა²¹¹ შინა მოკლვასა ხედვიდა²¹². ამან ელია აღამაღლა ეტლითა²¹³ და ელისე²¹⁴ ამის მიერვე²¹⁵ დედაკაცსა მას უთხოვა²¹⁶ შვილი²¹⁷. ესევე²¹⁸ დანიელს ბაბილონს შინა ნუგეშინისმცემელ ექმნა ჯურღმულსა მას შინა და სამნი იგი ყრმანი 5
სავეუმილისაგან განარინნა²¹⁹, და სუსანა მოხუცებულთა მათგან უკეთურთა²²⁰ [D237v] განამართლა გულისვმისყოფითა მით ჭაბუკისადთა. ამანვე²²¹ ნათელმან დაიცვა იონა მუცელსა შინა²²² ვეშაპისასა და მესამესა²²³ დღესა გამოიყვანა²²⁴ იგი²²⁵ უვნებელად²²⁶.
[C34v] ფრიადლა თუ განვაგრძენ²²⁷ სიტყუანი²²⁸ სასწაულთანი, ვერ 10
შემძლებელ ვარ²²⁹ გამოთქუმად მისთა მათ თითოეულისა²³⁰ შეწევნათა. ვერცაღა²³¹ ყოველი სოფელი [A169r] შემძლებელ არს გამოთქუმად [B117r] და დაწერად, ვითარცა თქუა მახარებელმან, არამედ ესოდენ²³² ვთქუათ,

206 შეწეოდა ბრძოლასა მას გოლიათისასა] შეწეოდა ბრძოლასა მას გოლიათისასა A, შეწეოდა ბრძოლასა გოლიათისასა B, ბრძოლასა შინა შეწეოდა გოლიათისასა C

207 ესადასა A, ესადას D

208 განხერხვასა მას] მას განხერხვასა A, განხერხვასა მას E

209 იერემიას C

210 ზაქარიას C

211 ტაძარსა] + მას C

212 ხედვიდა E

213 ელია აღამაღლა ეტლითა] ელია ეტლითა აღამაღლა BDE, ეტლითა აღამაღლა ელია C

214 ელისე A

215 ~ ამის მიერვე ელისე C, მიერ DE

216 უთხოვა CDE

217 შვილი E

218 ესევე] + ნათელი DE

219 განარინნა] იწვნა DE

220 მოხუცებულთა მათგან უკეთურთა] უკეთურთა მათგან მოხუცებულთა CDE

221 მანვე A

222 შინა] - C

223 მესამე CE

224 გამოიყვანა E

225 იგი] + მიერ A

226 უვნებელად] უვნებელი A, + და BDE

227 განვაგრძენ] A, განვაგრძენ B, განვაგრძენ CDE

228 სიტყუანი] + ესე DE

229 ვარ] + მე CE

230 თითოეულთა B

231 ვერცა DE

232 ესოდენ] - B, ესოდენი D

რაოდენცა²³³ შემძლებელ ვიყვნეთ²³⁴ დატევნად ამის დღესასწაულისათჳს, რომელსა შინა გამოჩნდა ნათელი იგი და²³⁵ მზე²³⁶ სიმართლისაჲ²³⁷. დღეს ესე ნათელი მოვიდა იორდანედ იოვანესა²³⁸ და სულსა მას²³⁹ ყოველთა კაცთასა განსწმედდა წყლითა.

- 5 დღეს მოვიდა ყოველსა ზედა დაბადებულსა და²⁴⁰ ნათლითა მით ღმრთეებისაჲთა ყოველი სოფელი განანათლა. აწ დიდებაჲ იგი²⁴¹ მისი ვინებოთ და კეთილითა მით საქმიითა²⁴² განვნათლდეთ. და მან ყოველნი მორწმუნენი და²⁴³ მოშიშნი მისნი განგუანათლნეს²⁴⁴ და მოგუცეს²⁴⁵ ღმერთმან ესე [E250v] ნათელი, რაჲთა ამათ დღესასწაულთა ყოველნი ზოგადითა სარწმუნოებითა
- 10 და²⁴⁶ სიყუარულითა²⁴⁷ შიშით²⁴⁸ აღვასრულებდეთ და ვადიდებდეთ მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

233 რაოდენცა] რავდენ C

234 იყვნენ D, იყუნენ E

235 და] - ABDE

236 მზე DE

237 სიმართლისაჲ] + და B

238 იოვანესა B, იოვანესსა D

239 მას] - CE

240 და] - AE

° და] - ათონის მრავალთავი 1999: 263.

241 იგი] - B

242 კეთილითა მით საქმიითა] საქმიითა კეთილითა C

243 და] - B

244 განანათლნა B

245 მოგუეცინ AB, მოგუეცინ + ჩუენ DE

246 და] - CE

247 სიყუარულითა] + და B

248 შიშითა B

2. საკითხავნი წმიდისა განცხადებისანი, თქმული წმიდისა და ნეტაჲისა მამისა ჩუენისა იოვანე მთავარეპისკოპოსისად ჟოსტანტინეპოვდელისად ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს^{1:2°}

დასაბამი სახარებისად სასუფეველისათჳს³ ცათამსა⁴ არს დღენდელი ესე წმი-
დამ⁵ დღესასწაული და⁶ აღთქმამა გუაქუს ცხორებისა⁷ საუკუნომსად მის მიერ,
რომელმანცა-იგი გამოგვჩინა⁸ კეთილი⁹ სარწმუნოება და გამოგვბრწყინა¹⁰
უკუდავება.

დღეს დღესასწაულობს¹¹ ყოველი სოფელი და პატივ-სცემს ეკლესიამ.

დღეს ეწამების მამად და ბრწყინვალე-ჰყოფს სული წმიდამ ჩუენებითა¹²
ვითარცა ტრედისამათა.

დღეს გალობენ ქერობინნი¹³ და სერაბინნი, ადიდებენ ანგელოზნი, და¹⁴
მთავარანგელოზნი აქებენ¹⁵.

1 საკითხავი თქმული მისივე, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, იოვანეს მიერ B, მეორე თქმული იოვანეს ეპისკოპოსისად ღმრთისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს ნათლისღებისათჳს C, თქმული წმიდისა ოქროპირისად ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იორდანეს D, თქმული იოვანე ეპისკოპოსისად კოსტანტინეპოვდელისად, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა F, თქმული იოვანე ოქროპირისად ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა G

2 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (70v-72v); B – A 19, X ს. (169r-170v); C – A 95, XI ს. (117r-118v); D – Ath.11, X ს. (34v-36r); E – A 1109, IX ს. (3r-v, თავნაკული); F – A 90, XIII ს. (237v-239r); G – Q 662, XVII ს. (250v, ბოლონაკული). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: სინური მრავალთავი 1959: 74-76 (sin.32-57-33, 70v-72v); უდაბნოს მრავალთავი 1994: 49-50 (A 1109, 3r-v, თავნაკული); ათონის მრავალთავი 1999: 263-266 (Ath.11, 34v-36r).

3 სასუფეველისათჳს] სასუფეველისა DFG

4 ცათამსად F

5 დღენდელი ესე წმიდამ] წმიდად დღენდელი ესე B, წმიდად ესე დღენდელი CDF + ესე C, წმიდად ესე დღენდელი G

6 და] - C

7 აქუს ცხორებისად D

8 რომელმანცა-იგი გამოგვჩინა] + ჩუენ C, რომელიცა-იგი გამოგვჩინა D

9 კეთილი] + იგი DF

10 გამოგვბრწყინა CFG, გამოგვბრწყინდა D

11 დღესასწაულობს A

12 ჩუენებითა] ჩინებითა C, ჩუენებით FG

13 ქერაბინნი DFG

14 და] აქებენ D

15 ~ აქებენ მთავარანგელოზნი BFG; აქებენ] ღალადებენ D

დღეს მამამთავარნი¹⁶ და წინამწარმეტყუელნი¹⁷ წმიდისა მისთვის¹⁸ დღესასწაულისა¹⁹ იხარებენ.

დღეს იხარებს²⁰ ცა და ქუეყანა, ზღუა²¹ და ყოველნი დაბადებულნი²² აღიდეგენ²³.

5 ამას დღესა იხარებს²⁴ იოვანე²⁵ და პატიოსან იქმნების მონაჲ ამისთვის²⁶, რამეთუ ერუენების²⁷ უფალი და გამოუბრწყინდების²⁸ ღმრთეებაჲ.

დღეს განწმინდების²⁹ [F238r] ჯორცი და განივსნების კრულებისაგან ადამ.

დღეს გვრგვოსან იქმნების წმიდაჲ და [B169v] დიდებული ღმრთისმშობელი მარიამ, და ყოველნი წინამწარმეტყუელნი მის თანა იხარებენ; რომელნი-იგი

10 წინათვე³⁰ მისთვის ქადაგებდეს³¹ ღმერთსა უხილავსა, აწ თუალითა ხედვენ ჯორციელად.

[A71r] ამას დღესა³² ცხორებაჲ [D35r] სიკუდილსა დაამკობს და უკუდავებაჲ [C117v] გამოჩნდების, ბნელი იმხილების და ჭეშმარიტებაჲ გამოჩნდების,³³ შჯული³⁴ დასცხრების და მოსე³⁵ მოპრიდებს³⁶; წინამწარმეტყუელნი დადუმნეს,

15 რამეთუ³⁷ მაღლი გამობრწყინდების³⁸.

16 მამადმთავარნი ADFG

17 წინამწარმეტყუელნი C

18 ამისთვის B, ამის CDFG

19 დღესასწაულისა] დღესასწაოლისა A, + გამოჩინებასა D, დღესასწაულისათვის CF + გამოჩინებისა F

20 იხარებს] მხიარულ არს A, იხარებნ G, - F

21 ზღუაჲ] - A

22 ყოველნი დაბადებულნი] ყოველი რად არს + მას B, ყოველი დაბადებული + მას CDFG

23 აღიდეგს G

24 უხარის DFG

25 იოვანე B, იოვანეს DFG

26 ამისთვის] - FG

27 ერუენების F

28 გამოუბრწყინდების] განბრწყინდების G, + უხილავი A

29 განწმინდების] განბრწყინდების G

30 წინათ AFG

31 მისთვის ქადაგებდეს] ქადაგებდეს მისგან F, ქადაგებდნენ მისგან G

32 დღეს D

33 ბნელი იმხილების და ჭეშმარიტებაჲ გამოჩნდების] ბნელი ემხილების და ჭეშმარიტებაჲ განცხადების FG, - A

34 სჯული FG

35 მოსე BC

36 მოპრიდებს] + და BC

37 რამეთუ] და DF

38 გამობრწყინდა D, გამობრწყინდების G

ამას დღეს³⁹ ეშმაკი იწყლა, ვეშაბი განსთქდა⁴⁰ და⁴¹ ყოველივე⁴² ძალი⁴³ მისი დაეცა ამისთჳს, რამეთუ ღმერთი⁴⁴ გამოჩნდა, რამეთუ ესე ესრჳთ არს⁴⁵. და მრავალნი⁴⁶ მოწამენი გუასწავებენ, უფროჲს ხოლო ესე ოთხმეოცდამეათე⁴⁷ ფსალმუნი⁴⁸, რომელსა⁴⁹ გვთხრობს, ვითარმედ: „დაეცნენ მარცხენით შენსა ათასნი და ბევრნი – მარჯუენით⁵⁰ შენსა, და შენ არა მიგეახლნენ⁵¹“. ⁵ ჯერ- არს, რათამცა ყოველი⁵³ წარმოვთქუთ⁵⁴ და გამოვაჩინეთ⁵⁵ დიდებაჲ ღმრთისაჲ, და ვითარ-იგი წერილ არს, ძლევაჲ ეშმაკისაჲ და რომელი-ესე⁵⁶ დღეს⁵⁷ სახარებისაგან გუესმა იორდანესა ზედა მოსლვისათჳს მხოლოდმოზილისა.

გარნა⁵⁸ აწ ფსალმუნისაჲ იგი სხჳსათჳს დაგჰმარხოთ⁵⁹ და რომელი-ესე⁶⁰ წინა-გვც⁶¹, მას⁶² მოვისწრაფდეთ⁶³ დღესა ამას შუენიერსა⁶⁴ გამოჩინებასა ¹⁰ მას⁶⁵ ღმრთეებისაჲსა, რავდენ-ესე⁶⁶ ჩუენ ცნობაჲ⁶⁷ მოგუცა⁶⁸.

39 დღეს G

40 განსთქდა] განიპო BCDFG

41 და] - G

42 ყოველი BCDFG

43 ძალი] - A

44 ღმერთი] + ჩუენი CFG

45 რამეთუ ესე ესრჳთ არს] რამეთუ ესრეთ არს D, რამეთუ ესე ესრეთ არს FG, - A

46 მრავალნი] ყოველნი D

47 ოთხმეოცდამეათე DF, + იგი D

48 ფსალმუნი] ყოველნი FG

49 რომელსა] + იგი BCFG

50 მარჯუენით FG

51 მიგეახლნენ] მოგეახლნენ + და D, + და BCFG

52 * ფს. 90,7.

53 ყოველივე BDFG

54 წარმოვთქუთ DFG

55 გამოვაჩინოთ C

56 რომელი-ესე] ვითარ-იგი B, რომელი-იგი C, რომელ-იგი D, რომელ-ესე FG

57 დღეს] - A

58 გარნა] ხოლო A

59 და-ლა-ვჰმარხოთ BC, და-ლათუ-ჰმარხოთ D, და-ველა-ვჰმარხოთ FG

60 რომელ-ესე FG

61 წინა-გვც] წიგნი გვცს G

62 ამას D

63 მოვისწრაფოთ CFG

64 შუენიერსა FG

65 გამოჩინებასა მას] გამოცხადებასა D

66 რაოდენ-ესე BFG, რავდენი-ესე C

67 ცნობად BC, ~ ცნობად ჩუენ D, ცხოვრებაჲ FG

68 მოგუეცნეს C, მოგუეცა D, მოგუეცა FG

აჰა, დღეს⁶⁹ განშუენდების⁷⁰ ქრისტეშემოსილი⁷¹ იგი⁷² კრებული, რამეთუ ამან დღეს⁷³ ჩუენთს⁷⁴ ნაყოფი კეთილი გამოიღო⁷⁵ სარწმუნოებისაჲ, და ღმრთისგამოჩინებისა⁷⁶ იგი ნათელი⁷⁷ გუაუწყა და ღმერთი ჯორციელად⁷⁸ გვჩვენა⁷⁹.

- 5 ამან დღეს წერილნი იგი წმიდანი გულისჴმა-გვყვნა⁸⁰ და სასუფეველი მოგუატყუა.

ამას დღესა იხარებს ყოველი დაბადებული⁸¹ და⁸² დღესასწაულობს⁸³ ეკლესიაჲ⁸⁴, რამეთუ⁸⁵ იდიდების მამაჲ და⁸⁶ ძე⁸⁷ და სული წმიდაჲ.

- 10 ამას დღესა ყოველნი ზეცისანი⁸⁸ იხარებენ⁸⁹; იხარებს დღეს ქუეყანაჲ და⁹⁰ ყოველი დაბადებული მას ზედა, ოხრის ზღუაჲ, [A71v] რამეთუ უხარის და მას შინა⁹¹ მყოფნი ყოველნი⁹² მას აღიდეგენ, რამეთუ იორდანე⁹³ მიიწია⁹⁴ და ახარა.

69 დღეს] ესერა DFG

70 განშუენდების FG

71 ქრისტეშემოსილი C, ქრისტეშემოსილი D, ქრისტესშემოსილი FG

72 იგი] - C

73 დღეს] - FG

74 ~ ჩუენთს დღეს BCD

75 ~ გამოიღო კეთილი A

76 ღმრთისგამოჩინებისაჲ BC, ღმრთისა გამოჩინებისა F

77 ნათელი] თესლი ABC

78 ჯორციელად A

79 გვჩვენა C, გვჩვენა FG; და ღმერთი ჯორციელად გვჩვენა] - D

80 გულისხმა-გვყვნა A, გულისჴმა-ყვნა CD, გულისჴმა-გვყვნა G

81 იხარებენ ყოველნი დაბადებულნი D

82 და] - B

83 დღესასწაულობს A, დღესასწაულობს C, დღესასწაულობენ + ყოველნი D

84 ეკლესიანი D

85 რამეთუ] + მათ შინა D

86 და] - B

87 ძე FG

88 ზეცისანი] ზეცისათა + თანა D

89 იხარებენ] აღიდეგენ BCDFG

90 ქუეყანაჲ და] - A

91 შინა] ზედა F

92 ყოველნი] - D

93 იორდანე CFG, იორდანედ D

94 მიიწია] მოვიდა D

იხარებენ მამათმთავარნი^{95, 96} იშუებენ წინააღმართუელნი, რამეთუ ჰხედვენ⁹⁷ ღმერთსა დიდებულსა იორდ[B170r]ანესა ზედა. ამას დღესა იორდანე⁹⁸ პატოისან იქმნა და⁹⁹ ყოველნი წყალნი მისგან განწმინდნეს, იოვანე¹⁰⁰ განშუენდების¹⁰¹, [F238v] ღმრთეებად გამოჩნდების, მეუფებად იცნობების¹⁰², უფლებად გამოცხადების, შჯული დასცხრების¹⁰³ და ჰურიანებრი 5 იგი საბურველი გულსა მორწმუნეთასა მოეძარცუვის¹⁰⁴. წინადაცუეთად¹⁰⁵ იგი პირველი¹⁰⁶ დაჰჳსნდების¹⁰⁷ თჳნიერ ჳელთა¹⁰⁸ და¹⁰⁹ წინადაცუეთისა წილ არს სარწმუნოებად¹¹⁰.

[C118r] ამას დღესა ცხორებად გამოჩნდა, სიკუდილი განქარდა, ზნელი იმხილა¹¹¹, ეშმაკი იგლოვს, ვეშაპი განსთქდა¹¹². [D35v] ამას დღესა აღდგების 10 ნიში უკუდავებისად და ყოველი მედგარი¹¹³ უშჯულოებისად¹¹⁴ დაეცემის.

დღეს ქალწული იდიდების, რამეთუ რომელი-იგი¹¹⁵ მისგან იშვა ღმერთი და კაცად იბოვა, რომლისა¹¹⁶ მამად არა¹¹⁷ იცოდა უხილავი და უჳოროცომ, ესე დღეს იორდანესა ზედა¹¹⁸ იხილვა, ჳეცით მამისა მიერ წამებული.

95 მამადმთავარნი ABDFG

96 ° აქ წყდება ტექსტი Q 662-ში (G ლიტერი).

97 ხედვენ ADF

98 იორდანე BCDF

99 და] რამეთუ F

100 იოვანე] იოვანე B, იორდანე D

101 განშუენდების] + და C, განშუენდების F

102 მეუფებად იცნობების] - A

103 შჯული დასცხრების] - AC

104 მოეძარცუვის C, მოეძარცუვის D, მოეძარცუვის F

105 წინადაცუეთილებად C, წინადაცუეთილებად D, წინადაცუეთილებად F

106 პირველი] - C

107 დაჰჳსნდების] + და CDF

108 ჳელისა D, ჳელსა F

109 წინადაცუეთად იგი პირველი დაჰჳსნდების თჳნიერ ხელთა და] - B; და] - DF

110 წინადაცუეთისა წილ არს სარწმუნოებად] წინადაცუეთად იგი სარწმუნოებისად დაე-
ნერგების BC, წინადაცუეთად იგი სარწმუნოებისად დამტკიცების D, წინადაცუეთად იგი
სარწმუნოებისად დამტკიცების F

111 ემხილების F

112 განსთქდა] შვიმუსრა D

113 მედგრობად CD

114 უსჯულოებისად F

115 რომელი-იგი] - F

116 რომლისად CD

117 არა] არაფინ B

118 ჳელად] - BCDF

- [E3r]^{119°} ეჰა¹²⁰, რადენითა¹²¹ სიხარულითა საესე¹²² არს მარიამ¹²³! რომელი-
იგი¹²⁴ არა¹²⁵ იცოდა, არცა ეგონა, სულისა წმიდისა მიერ ღირს იქმნა
შობად; და ესე მერმე¹²⁶ მდინარესა¹²⁷ ზედა კელმწიფებით შთასლვასა მას და
განკურნებასა¹²⁸ წყალთასა იდიდა¹²⁹, განხუმასა ცათასა და გარდამოსლვასა
5 სულისა წმიდისასა სახედ¹³⁰ ტრედისა მის¹³¹ ზედა და ჳმასა მამისა მიერ¹³²
ზეგარდამო¹³³ მეტყუელსა¹³⁴ წამებით, ვითარმედ: „ეგე¹³⁵ არს¹³⁶ ძჳ¹³⁷ ჩემი
საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. ^{138*} და ხედვიდა¹³⁹ იოვანწს¹⁴⁰ დგომასა¹⁴¹
და¹⁴² ანგელოზთა კრე[A72r]ბულსა, ჰურიათა განლიგებულთა¹⁴³ და ეშმაკისა¹⁴⁴
მწუხარებით სივლტოლასა¹⁴⁵.
- 10 ამას ყოველსადა¹⁴⁶ ხედვიდა ქალწული იგი, კადნიერებით¹⁴⁷ ჰურიათა

119 ° უდაბნოს მრავალთაჲში (A 1109 - E ლიტერი) აქედან იწყება თავნაკლული ტექსტი.

120 აჰა C

121 რადენითა F

122 საესე C, აღსავსე D

123 მარიამ] + რამეთუ C

124 რომელ-იგი F

125 არცა E

126 მერმე] მერმე B, - D

127 მდინარეთა CDEF + მათ DF

128 განკურნებასა] განკურნებასა AD

129 იდიდა] + და E, ხედვიდა DF + და F

130 სახედ] + ვითარცა BCEF

131 მას BCE

132 მიერსა C; მამისა მიერ] მას მამისასა D

133 ზეგარდამო] - B

134 მეტყუელსა F

135 ეგე] ესე CEF

136 ეგე არს] ეგეა D

137 ძე F

138 * მათ. 3,17.

139 ჰხედვიდა AB

140 იოვანწს] იოვანეს BCF, იორდანეს D, იოვანწსსა E

141 დგომასა] + მას A

142 და] - F

143 განლიგულთა E

144 ეშმაკთა D, F

145 სილტოლასა F

146 ყოველსა E

147 კადნიერებით] ყუედრებით D

მათ ეტყოდა: ზ პურიანო და¹⁴⁸ შჯულისა¹⁴⁹ გარდამავალნო¹⁵⁰, სიმართლისა მბრძოლნო¹⁵¹ და ჭეშმარიტებისა მტერნო¹⁵², მშუდობისა შემასმენელნო, აწ თავისუფალ-მყო მე თქუენსა მას დრკუებასა¹⁵³ და თქუენსა მას განსაკითხავსა¹⁵⁴ წყლისა მისგან მხილვითა¹⁵⁵. აწ გიჩუენო¹⁵⁶ თქუენ იოსებისი¹⁵⁷ სიმართლჳ¹⁵⁸ და სიწმიდით ღმრთისმსახურებაჲ და ჩემი უბიწოებაჲ¹⁵⁹ და სიწმიდჳ¹⁶⁰ და¹⁶¹ 5 მუცლისა ნაყოფი¹⁶².

გარნა აწ საქმენი იგი¹⁶³ ახლად [B170v] იჩუენებიან¹⁶⁴ შობილისა¹⁶⁵ მისგან და შჯულისმდებელისა¹⁶⁶, რამეთუ შჯულისაჲ¹⁶⁷ და წინაჲსწარმეტყუელთაჲ მოგუეცა დამასრულებელი¹⁶⁸, და რომელ-იგი¹⁶⁹ პირველ სიტყუანი¹⁷⁰ ითქუნეს¹⁷¹, აწ გამოჩნდეს. ამას ყოველსა¹⁷² მარიამ სულისა სიხარულითა¹⁷³ იტყოდა¹⁷⁴. 10

-
- 148 და] - BDF
 149 რჩელისა C, სჯულისა F
 150 გარდამავალნო] + და D
 151 მბრძოლნო] მოძულენო E
 152 მტერნო] + და CEF
 153 დრკუებასა A, დრკუეებასა B, დრკოებასა E
 154 განსაკითხავსა] განსაკითხველსა D, განკითხავსა E
 155 მხილვებისა B, მხილვებასა DF; წყლისა მისგან მხილვითა] - CE
 156 გიჩუენა BC, გიჩუენოს D, გიჩუქნო F
 157 იოსების BCDEF
 158 სიმართლჳ F
 159 ობიწოებაჲ E
 160 სიწმიდჳ CEF
 161 და] + ჩემისა F
 162 სიწმიდჳ და მუცლისა ნაყოფი] სიწმიდით ნაყოფი მუცლისა ჩემისაჲ D
 163 იგი] - F
 164 იჩუენებიან D
 165 შობისა C
 166 შჯულის მდებელისა] შჯულისა მისგან დამდებელისა F
 167 შჯულისა D
 168 რამეთუ შჯულისაჲ და წინაჲსწარმეტყუელთაჲ მოგუეცა დამასრულებელი] რამეთუ შჯული საწინასწარმეტყუელოჲ მოგუქცა და აღუასრულებთ F
 169 რომელნი-იგი D
 170 სიტყუანი] - D
 171 ითქუნეს] + და CF, + სხუანი D
 172 ამას ყოველსა] ამის ყოველისათჳს D
 173 სიხარულისათჳს D
 174 იტყოდა] + და E

- [F239r] აწ ამას ეკლესიამცა გამოჩინებულსა მას ქრისტეს¹⁷⁵ კაცთმოყუარებასა იტყვს ესაიამს მიერ: „ნათელ-ილე, ნათელ-ილე, იერუსალემ¹⁷⁶, რამეთუ მოწევნულ არს¹⁷⁷ ნათელი შენი [C118v] და დიდებამ უფლისამ შენ ზედა გამობრწყინდეს¹⁷⁸“. ¹⁷⁹* ჭეშმარიტად გამოგვბრწყინდა^{180;181} ნათელი, 5 რომელნი¹⁸² ვიყვენით ბნელსა და აჩრდილთა სიკუდილისათა¹⁸³ ¹⁸⁴*
რომელ-იგი¹⁸⁵ ბეთლემს იშვა და აღვასრულეთ დღესასწაული შობისა მისისა¹⁸⁶ უწინარეს¹⁸⁷ მცირედთა¹⁸⁸ ამათ¹⁸⁹ დღეთა, ესე დღეს იორდანედ მოვიდა და¹⁹⁰ ნათელ-ილო იორდანესა¹⁹¹ იოვანცსგან¹⁹² და განანათლნა ყოველნი დაბადებულნი მისნი. ამიერითგან ჩუენცა მათ¹⁹³ ქერობინთა და 10 სერობინთა¹⁹⁴ თანა¹⁹⁵ [D36r] ვიხარებდეთ დღენდელსა [A72v] ამას დღესა და ვიტყოდით წინამსწარმეტყუელისა მის¹⁹⁶ თანა და ვთქუათ, ვითარმედ¹⁹⁷:

-
- 175 ქრისტეს] - F
176 იერუსალემ A, E, იერუსალემ CDF
177 მოწევნულ არს] მოვიდა BF
178 გამობრწყინდა BCDEF + და CEF
179 * ეს. 60,1.
180 გამოგვბრწყინდა] + ჩუენ BCEF
181 °ათონის მრავალთავის გამოცემაში „გამოგვბრწყინდა“-ს ნაცვლად „გამობრწყინდა“ წერია (იხ.: ათონის მრავალთ ავი 1999: 266). Ath.11-შია „გამოგვბრწყინდა“.
182 რომელ F
183 სიკუდილისათა] + და BCDF, სიკუდილისათა + და E
184 * შდრ. ეს. 9,2; მათ. 4,16; ლკ. 1,79.
185 რომელი-იგი BCD
186 შობისა მისისაჲ] მისი BCDEF
187 უწინარეს CDF
188 მცირეთა CDE
189 ამათ] - B, მათ E
190 და] - CF
191 იორდანესა] - ABEF, იორდანესგან C
192 იოვანესგან BDF
193 მათ] - C
194 ქერობინთა და სერობინთა] ქერაბინთა და სერაბინთა D, ქერაბინთა მათ და სერაბინთა E; და სერობინთა] - A
195 თანა] + ანგელოზთა თანა DF
196 მის] - BE, ~ მის წინაგსწარმეტყუელისა CDF
197 ვითარმედ] - CE

„ესე არს დღე¹⁹⁸, რომელ ქმნა უფალმან, ვიხა[E3v]რებდეთ და ვიშუებდეთ¹⁹⁹ ამას შინა“,^{200*} რაათა ყოველსა ჟამსა მტკიცედ დადგენ²⁰¹ ფერჳნი ჩუენნი სიწრფელესა²⁰² ეკლესიასა შინა და²⁰³ მარადის ვაკურთხევდეთ მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა²⁰⁴ აწ და მარადის და²⁰⁵ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ²⁰⁶.

198 დღე C

199 ვიშუებდეთ F

200 * ფს. 117,24.

201 დგენ D

202 სიწრფელესა] სინმიდით F

203 და] - A

204 სულსა] + რომლისად არს დიდებაჲ F

205 აწ და მარადის და] - E

206 უკუნისამდე, ამენ] - D

3. მისივე, იოვანეს თქმული კოსტანტინეპოვლელ¹ ეპისკოპოსისაჲ,² ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა^{3:4°}

[C207v] სიხარულ არს ჩუენ, ყოველთათჳს⁵, ძმანო, ღმრთისა მიერ მომადლებული დღენდელი ესე დღე⁶ – დასაბამი ცნობისაჲ⁷ და გზაჲ სარწმუნოებისაჲ⁸, საფუძველი ცხოვრებისაჲ⁹ და დასასრული არს იგი წერილისა მის ჰურიათაჲსა¹⁰ და თავი სახარებისაჲ^{11°} ქადაგებისა იესუ ქრისტესი¹², რომელი-იგი¹³ ჩუენ არა ვიცოდეთ და გამოგზნდა, და სასურველი გუაყნობა, საძიებელი გამოგზნინა, დაფარული გამოგვცხადა¹⁴.

1 კოსტანტინეპოვლელ A

2 მისივე, იოვანეს თქმული კოსტანტინეპოვლელ ეპისკოპოსისაჲ] თქმული წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ C, თქმული იოვანე კოსტანტინეპოვლელ ეპისკოპოსისაჲ E, თქმული წმიდისა იოვანე კონსტანტინეპოლელ ეპისკოპოსისა F

3 მისივე, იოვანეს თქმული... იესუ ქრისტესა] ნათლისღებისათჳსვე თქმული იოვანე ოქროპირისაჲ B; ქრისტესა] ქრისტესა + იორდანესა იოვანესგან C, + იორდანესა მდინარესა იოვანეს მიერ E, + იორდანესა ზედა მდინარესა იოვანეს მიერ F

4 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (170v-171r); B – A 95, XI ს. (136r-v); C – Ath.11, X ს. (207r-208r); D – A 1109, IX ს. (6v-9v, თავნაკული); E – A 90, XIII ს. (232v-233v); F – Q 662, XVII ს. (247r-v). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: უდაბნოს მრავალთავი 1994: 55 (A 1109, 6r); ათონის მრავალთავი 1999: 277-278 (Ath.11, 207r-208r).

5 ყოველთათჳს] ყოველთა მორწმუნეთაჲ E, ყოველთა მორწმუნეთა F

6 დღე EF

7 ცნობისაჲ] ცხოვრებისაჲ C

8 და გზაჲ სარწმუნოებისაჲ] - AB

9 საფუძველი ცხოვრებისაჲ] - C, საფუძეული ცხოვრებისა F

10 დასასრული არს იგი წერილისა ჰურიათაჲსა] დასასრული არს იგი ჰურიათაჲ B, და დასასრული არს წერილისა მის ჰურიათაჲსაჲ C; წერილისა ჰურიათაჲსა] წერილისაჲ ჰურიათაჲ E, წერილისა ჰურიათა F

11 ° ათონის მრავალთავის გამოცემაში „სახარებისაჲ“-ს ნაცვლად წერია „სახარულისაჲ“ (იხ.: ათონის მრავალთავი 1999: 277).

12 და თავი სახარებისაჲ ქადაგებისა იესუ ქრისტესი] - AB; ქრისტესი] + და დასასრული არს წერილისა მის ჰურიათაჲსაჲ C, ქრისტესი EF

13 რომელი-იგი] რომელი C

14 და სასურველი გუაყნობა, საძიებელი გამოგზნინა, დაფარული გამოგვცხადა] და სასურველი გუაყნობა, საძიებელი გამოგვჩინდა, დაფარული გამოგვეცხადა და B, დასაბამი გუეყნობა, საძიებელი გამოგვჩნდა, დაფარული გამოცხადნა C, და სასურველი გუეყნობა, საძიებელი გამოგვჩნდა და დაფარული გამოაცხადა E, და სასურველი გუეყნობა, საძიებელი გამოგვჩნდა, დაფარული გამოცხადნა F

არა ვიცოდეთ ჩუენ ქალწულისა მარიამისგან¹⁵ შობილი, არა¹⁶ ვიცოდეთ ღმრთეება¹⁷ [E233r] ვორცთა შინა დაფარული, არა ვიცოდეთ ბნელსა შინა ნათელი დაფარული¹⁸, არცა მზც¹⁹ ღრუბელთა²⁰ შინა მყოფი²¹. არა ვიცოდეთ საუკუნეთა²² წინა იგი²³ გამოუთქუმელად შობილი და²⁴ არცა ზესკნელთა²⁵ იგი მყოფი²⁶ გამოუთქუმელი²⁷ ღმერთი მხოლოდ²⁸, სიტყუამ [A171r] 5
უბრწყინვალესი მზისამ, მბრძანებელი ყოველთა²⁹ ცათა შინა მყოფთამ და³⁰ მცველი ყოვლისა სოფლისამ, შემოქმედი ველოვანი, „რომელმან გარდაართხა ცამ³¹, ვითარცა კამარამ³²“, ^{33*} და შეამკო ყოვლითავე³⁴, და³⁵ ქუეყანამ ესე³⁶ აღაესო ყოვლითავე საშუებელითა³⁷, და ზღუამ ესე³⁸ ვრცელი მცირითა ქვითა შეზღუდა და ყოველნი ჰაერნი³⁹ მშვდობით შეზავნა. 10

ესევეთარი ღმერთი, დიდი და ძლიერი, სიყუარულისათჳს კაცთამსა მოვიდა და დაემკდრა ვორცთა შინა ქალწულისათა [B136v] და ჩუენ არა ვიცოდეთ, რომელი-იგი მამისა მიერ მოსრულ იყო ზეცით, რამთა⁴⁰ [D6r]^{41°} ნათესავი

-
- 15 ქალწულისა მარიამისგან] ქალწულისაგან EF
16 არცა C
17 ღმრთეებად F
18 ბნელსა შინა ნათელი დაფარული] ნათელი ბნელსა შინა ყოფად A; ნათელი დაფარული] ~ დაფარული ნათელი EF
19 მზც] მზე E, დღე F
20 ღრუბელსა BF
21 მყოფი] დაფარული AB
22 საუკუნის A, საუკუნოდ C, საუკუნისად E, საუკუნისა F
23 ~ იგი წინა EF
24 და] - EF
25 ზესკნელს + ცათა B, ზესკნელთად C
26 ~ მყოფი იგი A
27 გამოუთქუმელად B
28 მხოლოდ] იხილა F
29 ყოველთად A
30 და] - B
31 ცანი EF
32 კამარანი EF
33 * ეს. 40,22; ჰდრ. ფს. 103,2.
34 ყოვლითავე] ყოველივე CF
35 და] - C
36 ესე] - C
37 ყოვლითავე საშუებელითა] კეთილითა ყოვლითა და საშუებელითა C, ყოვლითავე საშუებელითა F
38 ~ ესე ზღუად AB; ესე] - F
39 აერნი A
40 რაითა] რომელმან B
41 ° უდაბნოს მრავალთავში (A 1109 - D ლიტერი) აქედან იწყება თავნაკლული ტექსტი.

ჩუენი⁴² სარწმუნოებითა ღმრთისადათა⁴³ აღორძნდეს⁴⁴, რამეთუ ღმერთი⁴⁵ – მამა საუკუნო⁴⁶, მიუწდომელი, უხილა[F247v]ვი, გამოუცხადებელი⁴⁷, გამოუთქუმელი, ცხორება⁴⁸, ჭეშმარიტად⁴⁹ ცხორება!

- ამან უკუანადგენელთა ჟამთა ცხორებისათჳს კაცთაჲსა მოავლინა⁵⁰ ძე⁵¹
- 5 თჳსი მხოლოდშობილი⁵², ნიჭი საუკუნოჲსა⁵³ ცხორებისაჲ⁵⁴. გარნა მოავლინა⁵⁵ იგი, ვითარცა⁵⁶ კეთილი მკურნალი და მასწავლელი, ვითარცა მამა შვილთმოყუარე⁵⁷; მკურნალად⁵⁸ ამისთჳს, რადთამცა სულთა საღმობანი განკურნნა; მოძღურად ამისთჳს⁵⁹, რადთა⁶⁰ უგუნურთა გონებანი, რომელნი-იგი⁶¹ ცოდვითა შეპყრობილ იყვნეს⁶², მოაქცინეს და გონიერ ყვნეს⁶³; მამად
- 10 ამისთჳს, რადთამცა შვილნი იგი ისრაჴლისანი⁶⁴ შეკრიბნა.

ესე მოავლინა მამამან, რადთა ძლიერი იგი⁶⁵ ეშმაკი განდევნოს და კეთილი სარწმუნოება⁶⁶ ქრისტეანეთად⁶⁷ დაამტკიცოს⁶⁸. ესე მოავლინა ღმერთმან,

42 ჩუენ F

43 ღმრთისადათა] - A

44 აღორძინა B

45 რამეთუ ღმერთი] რომელი F

46 საუკუნე C, საუკუნეთად E, საუკუნეთა F

47 გამოუცხადებელი] განუცხადებელი C, განუცხადებელი EF

48 ცხორებად] - C

49 ჭეშმარიტი C

50 მოავლინა] + იესუ ქრისტე B

51 ძე EF

52 ~ მხოლოდშობილი ძე თჳსი D

53 საუკუნისა AC, საუკუნოსა F

54 ცხოვრებისად A

55 გარნა მოავლინა] გარდამოავლინა D

56 ვითარცა] - F

57 შვილთა მოყუარე C, შვილთმოყუარე AD

58 მკურნალად B

59 რადთამცა სულთა საღმობანი განკურნნა. მოძღურად ამისთჳს] - C

60 რადთამცა D

61 რომელთანი-იგი BD

62 იყვნეს F

63 ყვნეს F

64 ისრაჴლისანი] + განხეულნი A

65 იგი] - D

66 სარწმუნოებად A

67 ქრისტეანეთა A, ქრისტეანეთად C, ქრისტეანობისა EF

68 დაუმტკიცოს A, ~ დაამტკიცოს ქრისტეანეთად D

რამათა ბნელი იგი უმეცრებისა⁶⁹ განდევნოს⁷⁰ და ნათელი იგი მეცნიერებისა⁷¹ გამოგვბრწყინდეს⁷² და⁷³ საცთური იგი წარმართთა⁷⁴ დაჰყსნდეს⁷⁵ და ეკლესია⁷⁶ ქრისტესი⁷⁷ ყოველსა სოფელსა გამოუბრწყინდეს⁷⁸, სიმყრალე⁷⁹ იგი პირველი განაქარვოს⁸⁰ და სულნელება⁸¹ სულისა წმიდისა⁸² მოჰფინოს. ესე ღმერთმან მოავლინა⁸³, რამათა წინამსწარმეტყუელთა⁸⁴ იგი [C208r] 5
საიდუმლოა გამოაჩინოს⁸⁵ და მოციქულთა კრებული დაამტკიცოს.

ესე დღეს თვით⁸⁶ [E233v] მოვიდა იორდანედ; მოვიდა⁸⁷ და თვსსა მონასა ნათლისცემასა⁸⁸ ეტყოდა⁸⁹, რამთამცა დაამტკიცა დასაბამი [A171v] მაღლისა და შვეული დააცხრო⁹⁰.

აწ გულისკმა-ყვით⁹¹ სახარებისა⁹² ესე⁹³, რამეთუ გუესმა და ვისწავეთ⁹⁴ 10
მისგან ყოველივე საარგებელი ცხორებისა ქრისტე⁹⁵ იესუმს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისა⁹⁶ არს⁹⁷ დიდება⁹⁸ მამისა თანა სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და⁹⁹ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

69 უმეცრებად D

70 და კეთილი სარწმუნოებად ქრისტეანეთად დაამტკიცოს. ესე მოავლინა ღმერთმან, რამათა ბნელი იგი უმეცრებისა⁷⁰ განდევნოს] - C

71 გამობრწყინდეს B, გამოუბრწყინდეს CD

72 ნათელი იგი მეცნიერებისა⁷² გამოგვბრწყინდეს და] - EF

73 წარმართად D

74 დაჰყსნდეს A, დაჰყსნეს EF

75 ეკლესიად D

76 ქრისტესი ACEF

77 გამოუბრწყინდეს] + და BD

78 სიმყრალე CEF

79 განაქარვოს F

80 სუნელება D

81 ~ მოავლინა ღმერთმან EF

82 წინამსწარმეტყუელთად BE, წინამსწარმეტყუელებად C

83 გამოაჩინოს] გამოაცხადოს EF

84 თვით] - CEF

85 მოვიდა] - CEF

86 ნათლისღებასა B

87 ეტყოდა] + და E

88 დააცხრო CE, დააცხრო F

89 გულისხმა-ყვით A, გულისკმა-ყვით CD

90 ესე] იგი B

91 რამეთუ გუესმა და ვისწავეთ] რომელ გუესმა და ვინყოთ + ყოველივე C, რომელ გუესმა, ვისწავეთ E, რომელ გუესმა, ვისწავეთ F

92 ქრისტე CD, ქრისტეს EF

93 რომლისა⁹³ არს] მისა A

94 აწ და მარადის და] - CEF; მამისა თანა სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და] - D

4. თქმული მისივე¹, იოვანე მთავახეზისკოპოსისაჲ²
 ჯოსტანტინეპოვლიისაჲ, ნათლისღებისათჳს უფლისა^{3;4}

უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე⁵, ცხორებაჲ და სიტყუაჲ, ნათესავისა ჩუენისაჲ⁶
 დამბადებელი, ნეტარი⁷, გამოუთქუმელისა ბუნებისაგან⁸ შობილი, ნათელი⁹
 საუკუნოჲ, საწამებელი ღმრთეებისაჲ, [C6v] ყოვლად განმაშუენებელი¹⁰,
 გამოუჩნდა სოფელსა ჟამთა, რომელი უწინარეს¹¹ ყოველთა ჟამთასა
 5 არს¹². [B137r] მოვიდა და კაცთა თანა¹³ იქცეოდა, რომელი უწინარეს¹⁴
 ანგელოზთასა¹⁵ იყო და¹⁶ ჳორცნი შეიმოსნა ქალწულისა მარიამისგან,
 რომელმანცა-იგი პირველი¹⁷ კაცი შექმნა.

მოვიდა იორდანელ ნათლისღებაჲ თჳსისა მონისაგან, რაჲთა ძუელი¹⁸ იგი
 კაცი¹⁹ კრულებისაგან განჰჳსნეს²⁰ ღმრთეებითა თჳსითა, რამეთუ ჰურიათა იგი
 10 ნათლისღებაჲ პირველი ვერ შესაძლებელ იყო განწმედად ცოდვათა. შთაჳდა

1 მისივე] იოვანესივე D

2 იოვანე მთავარებისკოპოსისაჲ] - D

3 ნათლისღებისათჳსვე თქმული იოვანე ოქროპირისაჲ B, თქმული ნათლისღე-
 ბისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, იოვანე ოქროპირისაჲ C; უფლისა] + იესუ
 ქრისტესა D (Q 662-ში სათაური არ იკითხება)

4 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A - A 19, X ს. (171v-172r); B - A 95, XI ს.
 (136v-137r); C - A 1109, IX ს. (6r-v, ბოლონაკლული); D - A 90, XIII ს. (233v-234r); E - Q
 662, XVII ს. (247v-248r). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: უდაბნოს მრავალთავი
 1994: 55-56 (A 1109, 6r-v).

5 ქრისტე CDE

6 ჩუენისა BE

7 ნეტარი] + და DE

8 გამოუთქუმელისა ბუნებისაგან] გამოუთქუმელისაგან ბუნებისა D, გამოუთქუმელისგან
 ბუნებისა E

9 ნათელი] - D

10 განმაშუენებელი DE

11 უწინარეს C

12 უწინარეს ყოველთ ჟამთა არს] ყოველსა იქმს უწინარეს არს DE

13 თანა] შორის BC

14 უწინარეს BDE

15 ანგელოზთა D

16 და] - DE

17 იგი პირველი] პირველი იგი D

18 ძუელი D

19 კაცი] + ადამ DE

20 განჳსნეს C, განჳსნას DE

იგი²¹ წყალთა და მისითა მით²² ნათლისღებითა ღმრთეებით²³ და სულით
წმიდით²⁴, ცეცხლებრ შეზავებით ყოველნი²⁵ იგი ცოდვანი განაქარვნა.

მოვიდა და გამოჩნდა; არა ხოლო თუ მაშინ²⁶ გამოჩნდა, არამედ იყო,
რამეთუ²⁷ იტყჳს სახარებაჲ, ვითარმედ: „სოფელსა შინა იყო და სოფელი მის
მიერ შეიქმნა და სოფელმან იგი ვერ²⁸ იცნა“.^{29*} სოფელსა შინა იყო, ძალთა³⁰ 5
იქმოდა³¹, კაცთმოყუარებასა ჰყოფდა, წყალობით³² ჰკურნებდა, და ცაჲ³³
მანვე³⁴ შექმნა და მას შინა მზე³⁵ და მთოვარე³⁶ და ვარსკულაენი დასხნა
და ზღუადცა მის მიერვე³⁷ შეიქმნა და განუწყესა მას საზღვარი³⁸ და მას ზედა
ქარნი იგი დაჰბადნა, და ყოველნი დაბადებულნი მის მიერ³⁹ შეიქმნნეს. ამან
არარადასაგან ყოველი⁴⁰, ვითარცა⁴¹ ყოფილი, შექმნა. 10

აწ ისწავე მამათა ჩუენთაჲცა იგი⁴² მისმიერი თითოეულისა⁴³ შეწევნაჲ,
რამეთუ მეშვდ⁴⁴ იგი მამაჲ ჩუენი ენუქ ქუეყანით ჰაერთა⁴⁵ [E248r] მიცვალა⁴⁶

21 ~ იგი შთაჴდა ACDE

22 მით] - DE

23 ღმრთეებითა B

24 სულითა წმიდითა B, სულით წმიდითურთ DE

25 ყოველთნი D

26 არა ხოლო თუ მაშინ] არათუ მაშინ ხოლო DE

27 რამეთუ] - DE

28 ვერ] არა DE

29 * იბ. 1,10.

30 ძალთა] რასა DE

31 იქმოდა] + და DE

32 წყალობით] წყალობითა + თჳსითა DE

33 ცაჲცა DE

34 მან C

35 მზე DE

36 მთოვარე DE

37 მიერ DE

38 საზღუარი E

39 მის მიერ] მისგან DE

40 ყოველივე BDE

41 ვითარცა] - DE

42 ჩუენთაჲცა იგი] ჩუენთაგანცა DE

43 მის მიერ თითოეული DE

44 მეშვდე DE

45 აერთა AC

46 მიიცვალა ABCE

- და ნოვე⁴⁷ წყლითრღუნისაგან⁴⁸ განარინა⁴⁹ და მის თანა შუდნი⁵⁰ სულნი. მანვე აბრაჰამ⁵¹ ქუეყანით⁵² ქალდეველთაჲთ [D234r] აქა [A172r] პალესტინედ⁵³ კეთილად⁵⁴ სარწმუნოვებად⁵⁵ მოცვალა. ესე ერუენა⁵⁶ ქორებს მოსეს⁵⁷, ამის მიერ⁵⁸ მოივლინა⁵⁹ ფარაოჲსა⁶⁰, მეფისა მის მეგვპტელთაჲსა, და მოდრიკა
- 5 მეგვპტელთაჲ⁶¹ იგი დაუმორჩილებელი⁶² გონებაჲ⁶³. თითოეულისა მოვსენებად ვერლარა⁶⁴ შემძლებელ ვართ⁶⁵. მცირედ რამჲე მოვივსენოთ ისუჲსიცა, ძისა⁶⁶ ნავესი⁶⁷, რომელსა შეეწია, და წიალ-მოიყვანა⁶⁸ იორდანესა⁶⁹ ერი ჳმელად,^{70°} რამეთუ პირველ⁷¹ სასწაულად გვჩუენა⁷².
- ესე⁷³ მოვივსენოთ მცირედ რამჲე დავითისი, რომელი-იგი⁷⁴ გამოიყვანა⁷⁵
- 10 ბოსლისაგან ცხოვართაჲსა და ყო იგი შარავანდედ, რამეთუ მისისაგან⁷⁶

47 ნოვე] მის თანა C, ნოე E

48 წყლითრღუნისაგან] წყალთაგან რღუნისა B, წყალთაგან რღუნისა C, წყალთა მათ რღუნისათა D, წყალთა მათ ზღუსათა E

49 განერა ABC, განერნა E

50 შუდნი] რგანი DE

51 აბრაჰამი AC

52 ქუეყანით E

53 პალესტინედ] - DE

54 კეთილად] - B

55 სარწმუნოვებად BDE

56 ერუენა DE

57 ქორებს მოსეს] ქორებს მოსეს B, მოსეს ქორებს DE

58 მიერ] - A

59 მოივლინა BCDE

60 ფარაჲსა C, ფარაოჲს D, ფარაო E

61 და მოდრიკა მეგვპტელთაჲ] - E

62 ~ დაუმორჩილებელი იგი BC

63 გონებაჲ] + და B, გული + და DE

64 ვერლარა] ვერცალა BDE

65 ვარ BC

66 ძისა] - DE

67 ნავესი BC

68 წიალ-მოიყვანა E

69 იორდანედ DE

70 ° აქ წყდება ტექსტი უდაბნოს მრავალთაჲში (A 1109 - C ლიტერი).

71 პირველვე DE

72 გვჩუენა] გვსუენა A, გვჩუენა DE

73 ესე] - B

74 რომელ-იგი DE

75 გამოიყვანა E

76 მისისაგან] + ნათესავისა B, მისისა + ნათესავისაგან DE

ჯერ-იჩინა ვორცთა შესხმაჲ. აწ ყოველთა⁷⁷ თუალგაჲ⁷⁸ მნებაჲს [B137v] წინამსწარმეტყუელთაჲ, ვითარ⁷⁹ ამათ⁸⁰ შორის გამობრწყინდა მოუგონებელი იგი და ყოვლად⁸¹ საცნაური ყოვლისა კეთილისა მიზეზი, რამეთუ კაცთა უკმა⁸² ღმერთი მწყალობელი და მაცხოვარი. მოვიდა იგი და ვორცნი შეიმოსნა, და რომელი-იგი⁸³ განხრწნილ⁸⁴ იყო მაცთურისაგან, რამთამცა 5 წყლულებაჲ იგი განკურნა და ესე⁸⁵ ყოველი საქმით⁸⁶ აღასრულა.

დღეს იორდანეს⁸⁷ ნათელს-იღებს⁸⁸. არათუ წმიდასა მას⁸⁹ დიდებულსა უკმა რაჲ განწმედაჲ, გარნა ჩუენისათჳს⁹⁰ შენდობისა⁹¹ ყო ესე, რამთამცა განგუბანნა ჩუენ არაწმიდებისაგან და ყოველი ზაკუვაჲ⁹² გუელისაჲ⁹³ 10 განგუაშორა⁹⁴.

აწ ჯერ-არს გამოძიებად⁹⁵ სიტყუაჲ იგი წინამსწარმეტყუელისაჲ, რამეთუ მას⁹⁶ შინა ჰპოვოთ⁹⁷ გამოჩინებად⁹⁸ საკითხავი ბრწყინვალისა სიტყჳსა ღმრთისაჲ. ეწამების იგი სახარებასა⁹⁹, რამეთუ¹⁰⁰ იტყჳს: „აღმოვცდე¹⁰¹ მე¹⁰²

-
- 77 ყოველთა D
 78 თუალგაჲ] თუალთაჲ B, - DE
 79 ვითარ] + იგი DE
 80 ამას A
 81 ყოვლად] კუალად BDE
 82 მოუკდა B
 83 რომელ-იგი DE
 84 დაწრწნილ B, დახრწნილ DE
 85 ესე] - DE
 86 საქმე DE
 87 იორდანესა B, იორდანისა + მდინარეთა DE
 88 ნათელ-იღო BDE
 89 მას] + და BDE
 90 ჩუენისა DE
 91 შენდობისათჳს DE
 92 ზაკულებად DE
 93 გუელისაჲ] - DE
 94 განგუაშორა] + რადთა A
 95 გამოძიებად] გამოძიებაჲ + და B, გამოძიება DE
 96 მათ DE
 97 ვპოვოთ DE
 98 გამოჩინება DE
 99 სახარებასა] + შინა AB
 100 რამეთუ] და BDE
 101 აღმოვცედ DE
 102 მე] - DE

ვითარცა ლომი იორდანისაგან, ადგილსა¹⁰³, რომელსა ჰქვან¹⁰⁴ ჰეთამ¹⁰⁵,
რამეთუ ღმრთით ვილოცე¹⁰⁶ სიტყვსა მისთვის¹⁰⁷ და ეგრეცა ვითხოვე¹⁰⁸,^{109*}
ქრისტე¹¹⁰ იესუდს მიერ უფლისა ჩუენისა, რომლისაჲ არს ღიღებაჲ მამით და¹¹¹
სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ¹¹².

103 ადგილსა] + მას D

104 ჰქვან DE

105 ჰეთამ B, ეთამ DE

106 ვილოცე A

107 ამისთვის BDE

108 ვითხოვე] ვისწავე DE

109 * იერ. 49,19; 50,44.

110 ქრისტე AB, ქრისტეს E

111 რომლისაჲ არს ღიღებაჲ მამით და] მისა ღიღებაჲ მამისა თანა DE

112 ამენ] - D

5. თქუმული¹ იოვანე ოქროპირისად ნათლისღებისათვის² უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა^{3;4*}

უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან ოდეს-იგი⁵ იხილა დედაკაცი⁶ სამარიტელი⁷ ჯურღმულსა მას ზედა, არათუ მარტოდ ყოფად იგი⁸ დედაკაცისად მის შე-რად-პრაცხა⁹, არამედ სწავლადცა მოუწოდა და¹⁰ დადებულსა¹¹ მას¹² მის მიერ¹³ სარწმუნოებასა¹⁴ აუწყებდა და გარდამატებულსა¹⁵ მას¹⁶ ბუნებისასა¹⁷ [B172v] სიბრძნით უთხრობდა. [F234v] ხოლო დედაკაცმან მან პრქუა¹⁸: 5 „უფალო¹⁹, მამანი ჩუენნი მთასა ამას თაყუანის-სცემდეს^{20*}.^{21*} პრქუა მას იესუ: „სულ²² არს ღმერთი და თაყუანისმცემელთა მისთა ეძიებს სულითა ჭეშმარიტებისადთა^{23**}.^{24*}

1 თქუმული] მისივე თქუმული B; + მისივე წმიდისა C, + წმიდისა DG

2 ~ ნათლისღებისათვის, თქუმული იოვანე ოქროპირისად E; ნათლისღებისათვის] ნათლისღებისათვის BCFG

3 უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა] - ACDE

4 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (72v-74v); B – A 19, X ს. (172r-173v); C – A 95, XI ს. (134v-136r); D – Ath.11, X ს. (206r-207r); E – A 1109, IX ს. (5r-v, ბოლონაკული); F – A 90, XIII ს. (234r-235v); G – Q 662, XVII ს. (248r). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: სინური მრავალთავი 1959: 76-79 (sin.32-57-33, 72v-74v); უდაბნოს მრავალთავი 1994: 53-54 (5r-v).

5 ოდეს-იგი] ვითარ B, ოდეს DE, + იგი G

6 დედაკაცი] + იგი DFG

7 სამარიტელი] იგი B

8 იგი] - D

9 შე-პრად-პრაცხა G

10 და] - DFG

11 დადებულსა] დაბადებულსა B

12 მას] - B

13 მიერსა CD

14 სარწმუნოებასა B

15 აუწყებდა და გარდამატებულსა] - D

16 მას] - F

17 ბუნებასა BCEF

18 პრქუა] + მას A

19 უფალსა D

20 თაყუანის-ცემდეს AG

21 * იბ. 4,20.

22 სულ] კეთილ G

23 სულითა ჭეშმარიტებისადთა] სულითა და ჭეშმარიტებითა BCFG

24 * იბ. 4,24.

- უკუეთუ ქრისტემან²⁵ მას დედაკაცსა მარტოსა²⁶ მერწყულსა²⁷ მაღალი იგი სარწმუნოებაჲ წინა-დაუდვა კიბედ და ასწავებდა და მერმე²⁸ სხუათა მათ სამარიტელთა ქუე²⁹ მყოფთა მაღალსა³⁰ სწავლასა ეკლესიისასა წინა-უძლოდა³¹, რავდენ³² უფროჲს³³ ჩუენ, რომელ-ესე³⁴ დღეს აქა³⁵ შეკრებულ ვართ³⁶, დაღათუ რამე მცირედ არიან, არამედ მათისა³⁷ მოსწრაფებისათჳს³⁸ გვლირსე³⁹ სწავლად, რამეთუ იგინიცა⁴⁰ წყლადვე მოსრულ არიან, ვითარცა-იგი⁴¹ დედაკაცი⁴² სამარიტელი. არათუ⁴³ ვორცთა ნებისა [A73r] წყურილი აქუს, რამთამცა ვორცნი იგი⁴⁴ განაძღნეს⁴⁵, არამედ რამთამცა სული⁴⁶ იგი შემწინკულებული⁴⁷ განბანეს⁴⁸ და განწმიდეს⁴⁹; არათუ ვორცთაჲ⁵⁰ იგი მწინკული რამ ენება⁵¹ განბანად, არამედ რამთამცა ურვილი⁵² იგი სული განასპეტაკეს, რამეთუ წერილსა მას გულს-ეტყოდეს აღსრ[G248v]ულებად,

-
- 25 ქრისტემან] ქანანელსა B
 26 მარტოსა] - D
 27 ~ მერწყულსა მარტოსა B
 28 მერმე B
 29 ქუე BFG
 30 მაღალსა] + მას BDFG
 31 ეკლესიისასა წინა-უძლოდა] ეკლესიადსასა უძლუდა E
 32 რავდენ BFG
 33 უფროჲს] - BFG
 34 რომელ-ესე] რომელ BFG, რომელნი-ესე E; რავდენ უფროჲს ჩუენ, რომელ-ესე] ვითარცა ჩუენ D
 35 ~ აქა დღეს D
 36 ვართ] არიან BCEFG
 37 მათისა] მათისათჳს D, + მის FG
 38 მოსწრაფებისა D
 39 გვლირს DFG
 40 იგიცა A
 41 ვითარცა G
 42 დედაკაცი] - B, + იგი FG
 43 არადთუ C
 44 იგი] - BCE
 45 განაძღნეს AG
 46 სული CE, სულისა FG
 47 შემწინკულებული A, შემწინკულებული C, შემწინკულებუანებული D, შემწინკული E, მწინკული F, მწინკული G
 48 განბანეს CE
 49 განწმიდეს AC
 50 ვორცთა FG
 51 მწინკული რამ ენება] მწინკულებუანებაჲ ჰნებაჲ B, მწინკულებუანებაჲ ენება D
 52 ურვილი] სურვილი B, სულიერი C, სურვიელი DE, უშუქრი FG

ვითარმედ⁵³: „განმზანო⁵⁴ მე და უფრომს თოვლისა განესპეტაკნე⁵⁵“. ^{56*}

აწ ნუმცა შეურაცხ-ვჰყოფთ, რომელი-იგი ქრისტემან არა შეურაცხ-ყო შემოსად, და ნუმცა⁵⁷ გუწუნს⁵⁸ ჩუენ⁵⁹ [C135r] სიმცირე⁶⁰ ესე⁶¹ კრებულისად ამის⁶², რომელსა ქრისტეცა⁶³ თანა-შეერთო⁶⁴. არა მცირე არს და შეურაცხ⁶⁵, რომელთა თანა ქრისტე⁶⁶ მახლობელ არს. უკუეთუ რავდენნი⁶⁷ ქრისტეს⁶⁸ 5 მიერ ნათელს-იღებენ⁶⁹, ქრისტესა შეიმოსენ^{70, 71*} რომელ-ეგე⁷² შენცა შეიმოს, ნუ აღვილ⁷³ და მცირე⁷⁴ გგონიეს.

^{75°} ეჰა, რომელი-ეგე იხარებ ძალითა და სულითა⁷⁶ ელიამსითა, ესთენთა⁷⁷ საკრველებათა წინამორბედო! უკუეთუ „ვამა უფლისად წყალთა ზედა“, ^{78*} შენ ვითარ კადნიერად სდგა⁷⁹ წყალთა შინა? რამეთუ „ვამამან უფლისამან 10 განკუეთის [E5v] ალი ცეცხლისაგან“, ^{80*} და კუალად: „ვამამან უფლისამან

53 ვითარმედ] რამეთუ FG

54 განმზანქ B, განმზანო DG

55 განესპეტაკნქ B

56 * ფს. 50,7.

57 ნუცა E

58 გუწუნ D

59 ჩუენ] - FG

60 სიმცირე] სიმცირე DF, სიმწირე G

61 ესე] იგი BD, - E

62 მის D

63 რომელსა ქრისტეცა] რომელსაცა ქრისტე B, რომელ ქრისტეცა D, რომელსა ქრისტეცა E, რომელსაცა ქრისტე FG

64 თანავე-შეერთო F, თავე-შეერთო G

65 და შეურაცხ] - D

66 ქრისტე DEFG

67 რაოდენნი BFG

68 ქრისტეს BC, ქრისტეფს E

69 ნათელს-იღებენ] ნათელ-იღებენ A, + და DF

70 ქრისტესა შეიმოსენ] ქრისტე შეიმოსეს A, ქრისტე შეიმოსეს CE, ქრისტესა შეიმოსენ DFG, + და D

71 * შდრ. გალ. 3,27.

72 რომელ-იგი D

73 აღვილ G

74 მცირე BC

75 ° აქედან BDFG-ში ტექსტის ნაწილი აკლია.

76 ~ სულითა და ძალითა CE

77 ესთენთა] ესოდენთა CE

78 * ფს. 28,3.

79 შენ ვითარ კადნიერად სდგა] და შენ ვითარ სდგა კადნიერად C

80 * ფს. 28,7.

- შეძრის უდაბნოა“,^{81*} ვითარ არა⁸² შესძრწუნდი? არამედ სთქუა სამე, წინამორბედო, და მასწაო ჩუენ, ვითარმედ: „ვამა უფლისამ ეგოდენტო ძლიერებით, არამედ დიდადცა შუენიერ^{83*};^{84*} და კუალად: „ვამან უფლისამან განამტკიცნის⁸⁵ ირემნი“;^{86*} და „უფალმან წყალი რლუნისა⁸⁷ დააწყნარის“;^{88*}
- 5 და ისმინო ხოლო თუ, რამეთუ⁸⁹ „უფალმან ძალი ერსა თვსსა მოსცეს“^{90*}.^{91*}
- აწ დავდუმენ ვითარცა ძლეული ამას სიტყუასა და სხუათა სახეთა [A73v] გამოვეძიებდე;⁹² უკუეთუ იოვანეს და მისთანათა⁹³ მათ⁹⁴ ღალადება იგი⁹⁵ ესმა, ვითარმედ: „ვამა უფლისამ წყალთა ზედა“, და მირბიოდეს იგინი⁹⁶ იორდანედ⁹⁷; და⁹⁸ კუალად, ესმა⁹⁹ ესევეთარი ვამა ზეცით: [D208v] „ესე არს
- 10 ძმ¹⁰⁰ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“,^{101*} და ესმა მათ, ვითარმედ წყალთა ზედა შესვლად¹⁰² არს¹⁰³ ქრისტე¹⁰⁴, არა ხოლო თუ ხილვად მოვიდეს¹⁰⁵, არამედ რამთამცა შთავდეს მის თანა. და ცნეს, რამეთუ ნათლისღებითა¹⁰⁶

81 * ფს. 28,8.

82 არად C

83 დიდად შუენიერებით E

84 * შდრ. ფს. 28,4.

85 განამტკიცნეს C

86 * ფს. 28,9.

87 რლუნისად] + დაამშვიდის და C

88 * ფს. 28,10.

89 რამეთუ] - CE

90 მოსცეს] + ძალი E

91 * ფს. 28,11.

92 ეჰა, რომელი-ეგე იხარებ ძალითა და სულითა ელიადსითა... და სხუათა სახეთა გამოვეძიებდე] - BDFG

93 მისთანათა B

94 მათ] - B

95 იგი] - FG

96 იგინი] - C, იგი E

97 იორდანესად G

98 და] - D

99 ესმა] + მათ FG

100 ძე FG

101 * მათ. 3,17.

102 შესულად A, შთავლად B, შესვლად FG

103 არს] - FG

104 ქრისტე DEFG

105 არა ხოლო თუ ხილვად მოვიდეს] არათუ ხილვად ხოლო მივიდეს B

106 ნათლისცემითა BDFG

მით¹⁰⁷ უფლისაჲთა წყალნი¹⁰⁸ განწმიდნებოდეს¹⁰⁹; და ცნეს, რამეთუ ნათელს-
ილებდა¹¹⁰ უფალი¹¹¹. არათუ¹¹² წყალთაგან რამ-იგი¹¹³ განწმიდნა, არამედ
წყალნი¹¹⁴ მისგან განწმედბოდეს¹¹⁵; [B173r] ცოდვამ მის თანა არა იყო,
არამედ წყალნი¹¹⁶ მისგან განწმენდილ იქმნნეს¹¹⁷.

მკურვალედ ჰხედვიდეს¹¹⁸ სანათლოსა¹¹⁹ მას და¹²⁰ შთაცვოდეს ნიჭსა 5
მას მადლისასა¹²¹ და ხედვიდეს¹²² იგინი¹²³ [F235r] სახესა ტრედისა მის¹²⁴
მფრინვალისასა¹²⁵ და¹²⁶ თავთა თუსთა¹²⁷ ზიარ-ჰყოფდეს ძეობასა¹²⁸.

აწ იხილე, ვითარ უკუდავ¹²⁹ არიან კმანი იგი მართალთანი! რავდენი¹³⁰
ჟამი არს იოვანს¹³¹ ქადაგებითგან და¹³² აქამომდე¹³³ ყოველნივე მირბიოდეს¹³⁴

-
- 107 მით] - B
108 წყალნი] + იგი CDG
109 განწმედბოდეს BC, განწმიდებიან FG
110 ნათელ-ილებდა ACG
111 უფალი] იგი BFG, - D
112 არათუ] არათუმცა BFG
113 რამ B
114 წყალნი] + მის B, + იგი DE
115 განწმიდნებოდეს A, განწმედებიან B, განწმიდნებოდეს G
116 წყალნი] + იგი C
117 იქმნნეს] + ცოდვათა BC, იქმნეს + ცოდვათა EFG; ცოდვამ მის თანა არა იყო, არამედ
წყალნი მისგან განწმენდილ იქმნნეს] - D
118 ჰხედვიდეს] ხედვიდეს + და C, ხედვიდეს DEF, ხედვდეს G
119 სანათლოსა] ნათელსა E
120 და] - C
121 სანათლოსა მას და შთაცვოდეს ნიჭსა მას მადლისასა] და სანათლოსა მას
მადლისასა შთაცვოდეს იგინი ნიჭსა მას B
122 ხედვდეს G
123 იგინი] - B
124 მის] - CE
125 ტრედისა მის მფრინვალისასა] ტრედისასა მფრინვალისა B, მას ტრედისასა
მფრინვალესა D
126 და] + ხედვიდეს C
127 თავთა თუსთა] თავსა თუსსა BD
128 ძეობასა] + მას B
129 უკუდავ] უკუქ FG
130 რავდენი BFG
131 იოვანეს BCDGF
132 და] + მიერთგან BDFG
133 აქამომდე] მოაქამდე C
134 მირბიან BDFG

- ნათლისღებად დღესა¹³⁵ მას. იოვანე ბუნებისა¹³⁶ იგი შჯული¹³⁷ შეუნდო, ხოლო გონიერ[C135v]თათჳს ვჰამ იგი იოვანჭსი¹³⁸ ყურთა განუხუამს და მორბიან, არათუ¹³⁹, რამთამცა ცოდვანი იგი ხოლო¹⁴⁰ მოეტევნეს¹⁴¹, არამედ¹⁴² იოვანე¹⁴³ ამას¹⁴⁴ ქადაგებდა, რამთამცა სიწმიდჭცა¹⁴⁵ იგი¹⁴⁶ მოიღეს, რამეთუ ესრჭთ¹⁴⁷
- 5 ღირს, რომელნი¹⁴⁸ ქრისტჭს თანა ნათელს-იღებენ¹⁴⁹. იოვანჭსსა¹⁵⁰ მას ნათლისცემასა¹⁵¹ შთავიდოდა წყალსა¹⁵² კაცი [A74r] ტვრთოსანი¹⁵³ ცოდვითა¹⁵⁴ და აღმოვიდოდა სულმცირჭ¹⁵⁵. ხოლო ქრისტჭს¹⁵⁶ სახელითა რომელნი ნათელს-იღებენ¹⁵⁷, შთავლენან ტვრთოსანნი ცოდვათაგან, გარნა¹⁵⁸ აღმოსლვასა არა ხოლო თუ ცოდვაჲ იგი¹⁵⁹ განეყენის¹⁶⁰, არამედ სულიცა სიწმიდისაჲ¹⁶¹
- 10 შეემოსის¹⁶²; იოვანჭსსა¹⁶³ მას¹⁶⁴ ნათლისცემასა სინანულისასა¹⁶⁵ საღმობანი

-
- 135 დღესა] მღღელსა D
 136 ბუნებისაჲ B, იოვანეს ბუნებისაჲ D
 137 სჯული FG
 138 იოვანესი BDFG
 139 არათუ] არა ხოლო თუ E
 140 ხოლო] - D
 141 მიუტევნეს D
 142 არამედ] რამეთუ BDFG
 143 იოვანეჭ C
 144 ამას] + ხოლო D
 145 სიწმიდე DFG
 146 იგიცა D
 147 ესრეთ BDFG
 148 რომელნი] + იგი C
 149 ნათელ-იღებენ A
 150 იოვანესსა BCDFG
 151 ° აქ წყდება ტექსტი უდაბნოს მრავალთაჲში (A 1109 - E ლიტერი).
 152 წყალსა] - BDFG
 153 ტვრთოსანი] + ყოვლითა B
 154 შთავიდოდა წყალსა კაცი ტვრთოსანი ცოდვითა] შთავიდოდა კაცი ტვრთოსანი ცოდვითა წყალსა C
 155 სულმცირე FG
 156 ქრისტეს BF
 157 ნათელ-იღებენ A
 158 გარნა] ხოლო B
 159 არა ხოლო თუ ცოდვაჲ იგი] არათუ ცოდვაჲ იგი ხოლო FG
 160 განეყენების D
 161 წმიდაჲ B
 162 შეიმოსის DFG
 163 იოვანესსა BDFG
 164 მას] - B
 165 სინანულითა D

ცოდვათანი¹⁶⁶ განიკურნებოდეს, ხოლო ქრისტეს¹⁶⁷ მიერ ნათლისცემითა¹⁶⁸ უშუერი¹⁶⁹ იგი¹⁷⁰ სული შუენიერ¹⁷¹ იქმნებოდა¹⁷² და გვრგვნოსან¹⁷³; შთავდის მეზუერჳ¹⁷⁴ და აღმოვდის მახარებელი¹⁷⁵; შთავდის მეძავი და აღმოვდის¹⁷⁶ ნელსაცხებლის შემწირველი¹⁷⁷; შთავდის მევეცი და აღმოვდის¹⁷⁸ ცხოვარი.

აჲ ესოდენსა ამას¹⁷⁹ საიდუმლოსა ნიჭსა¹⁸⁰ განვიმზადნეთ¹⁸¹ თავნი თჳსნი¹⁸², 5
საყუარელნო, და ნელსაცხებლისა¹⁸³ იგი ჭურჭელი განვიმზადოთ, რამეთუ სიძესა მას ნათლისასა მიგებებად ვართ, და განვშუენდეთ¹⁸⁴ და ვიცხებოდით¹⁸⁵ ნელსაცხებელითა¹⁸⁶ მით სარწმუნოებისაჲთა და¹⁸⁷ სულით და კორციითურთ¹⁸⁸ დავივიწყნეთ პირველნი იგი საქმენი ცოდვისანი¹⁸⁹ და ამით ესევითარიოთა ჩუენ, ქუეყანისათა¹⁹⁰, მოვიპოვოთ¹⁹¹ უფალი¹⁹².

არა ჩემი არს სიტყუაჲ ესე, არამედ დავით იტყჳს, ვითარმედ¹⁹³: „ისმინე¹⁹⁴,

166 ცოდვათანი] - AC

167 ქრისტეს BCF

168 ნათლისცემასა C

169 უშუერი FG

170 იგი] - C

171 შუენიერ FG

172 იქმნებოდა B, იქმნის C, იქმნეს DFG

173 გვრგვნოსან] ყვის DFG

174 მეზუერჳ FG

175 მახარებელად A

176 აღმო-რად-ვდის B

177 ნელსაცხებლის შემწირველი] ნელსაცხებელსა შესწირავნ AB

178 აღმოვდის G

179 ესოდენისა ამის D, მას F, ესოდენსა მას G

180 საიდუმლოჲსა ნიჭისა D, ~ ნიჭსა საიდუმლოსა FG

181 განვიმზადნეთ F

182 თავნი თჳსნი] - B

183 ნელსაცხებლისაჲ F

184 განვშუენდეთ FG

185 ვიცხებოდით] განვსცხებოდით B, ვიცხებდეთ D

186 ნელსაცხებელითა BCDF

187 და] - BCDG

188 კორციით C

189 ცოდვათანი BDFG

190 ქუეყანისათა] ქრისტე D

191 მოვიპოვოთ CDG

192 უფალი] + და B

193 ვითარმედ] - BCG

194 ისმინე B

- ასულო, და იხილე¹⁹⁵, [B173v] მოყავ ყური შენი¹⁹⁶, დაივიწყე ერი შენი და სახლი მამისა შენისა და¹⁹⁷ სთნდეს მეუფესა სიკეთე¹⁹⁸ შენი¹⁹⁹“. ^{200*} აწ [D209r] ჩუენ ნათლისღებამდე²⁰¹ სიბოროტე²⁰² იგი პირველი განვიშოროთ²⁰³ და²⁰⁴ გესლი²⁰⁵ იქედნისა²⁰⁶ წარმოვსთხოთ, ნუუკუე²⁰⁷ სადამე²⁰⁸ ჩუენცა გურქუას²⁰⁹ იოვანე²¹⁰: „ნაშობნო [F235v] იქედნეთანო, [G249r] ვინ გიჩუენა²¹¹ თქუენ სივლტოლაჲ მომავალისა მისგან²¹² რისხვისა?“^{213*} რამეთუ ხედვიდა²¹⁴ იგი სიმწარესა²¹⁵ მას, დამკვდრებულსა²¹⁶ გესლსა²¹⁷ ჰურიათასა, [A74v] რომელნი-იგი არა ღირსად მოვიდოდეს მისა, [C136r] და უწოდა მათ ნაშობად იქედნისა²¹⁸. და ეტყოდა მათ²¹⁹: „ვინ გიჩუენა²²⁰ თქუენ სივლტოლაჲ რისხვისაგან²²¹?“ და რომელთა-იგი²²²

195 იხილქ BC

196 მოყავ ყური შენი] - A, + და G

197 და] - B

198 სიკეთედ D, სიკეთე FG

199 სახლი მამისა შენისა და სთნდეს მეუფესა სიკეთე შენი] - A, + და C

200 * ფს. 44,11.

201 ნათლისღებამდე C

202 აწ ჩუენ ნათლისღებამდე სიბოროტე] აწ ნათელს-ვიღებდეთ და სიბოროტე D, აწვე ნათლისცემამდე სიბოროტე FG

203 ჩუენ ნათლისღებამდე სიბოროტე იგი პირველი განვიშოროთ] ჩუენი ნათლის-ღებამდელი იგი სიბოროტე განვიშოროთ B

204 და] - FG

205 გესლი] + იგი BDF

206 იქედნეთად CG

207 ნუუკუე FG

208 სადამე] - FG

209 სადამე ჩუენცა გურქუას] ჩუენცა სადა გურქას B, ჩუენცა სადამე გურქუას D

210 იოვანე C

211 გიჩუენა FG

212 მომავალისა მისგან] მომავალისაგან A

213 * მათ. 3,7.

214 ჰხედვიდა B, ხედვდა G

215 მწარესა B, სიმწარისა C

216 დამკვდრებულსა] - B, დამკვდრებულთა D, დამკვდრებად FG

217 გესლთა D

218 იქედნისად CD

219 მათ] - DFG

220 გიჩუენა FG

221 სივლტოლაჲ რისხვისაგან] სივლტოლაჲ მომავალისა მისგან რისხვისა BDFG

222 რომელ-იგი ACF

იოვანე²²³ იქედნედ²²⁴ უწოდდა²²⁵, მათ ქრისტე²²⁶ ძალად და ღორად ხადოდა²²⁷ და იტყოდა²²⁸: „ნუ მისცემთ სიწმიდესა ჩემსა ძალთა²²⁹, ნუცა დაუსხამთ²³⁰ მარგალიტსა²³¹ წინაშე²³² ღორთა, ნუუკუე²³³ დათრგუნონ²³⁴ ფერჯითა მათითა და²³⁵ მოგექცენ და განგხეთქნენ თქუენ²³⁶“. ^{237*} რამეთუ ანგაჰრებასა²³⁸ და უძლებებასა²³⁹ მათსა ძალად იტყოდა²⁴⁰, ხოლო არაწმიდებასა მას ვორცთასა 5 და შებღალულებასა ღორად ამსგავსებდა.

აწ იყვენ განმზადება²⁴¹ ჩუენი მოღებად გვრგვნსა მას სარწმუნოებისასა და უხილავსა მას სარწმუნოებასა²⁴² თუალითა ხედვად²⁴³. ღირსმცა ვართ დამკვდრებად ცხორებასა მას საუკუნესა²⁴⁴ ქრისტე²⁴⁵ იესუმს მიერ, უფლისა ჩუენისა, რომლისა²⁴⁶ დიდება²⁴⁷ თანა მამით და²⁴⁸ სულით წმიდითურთ²⁴⁹ აწ 10 და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ²⁵⁰.

223 იოვანე] იოვანე] B, + ნაშობად C, - D

224 იქედნესად C

225 უწოდა BCD

226 ქრისტე DFG

227 ხადოდა] ჰხადოდა B, + მათ C

228 ეტყოდა CDG

229 ძალთა] + და AFG

230 დაუსხამთ] დაუგებთ BD, დაუფენთა F, დაუფენთ G

231 მარგალიტსა] + თქუენსა BFG, + ჩემსა D

232 წინაშე] - FG

233 ნუუკუე] FG

234 დათრგუნონ] + იგი D

235 და] - BF

236 ფერჯითა მათითა და მოგექცენ და განგხეთქნენ თქუენ] - A

237 * მათ. 7,6.

238 ანგაჰრებასა] + მათსა D, ანგარებასა G

239 უძლებებასა] + მას A, უღმრთოებასა D

240 ეტყოდა ABD

241 განმზადებულებაჲ G

242 სარწმუნოებასა] აწინდელთა BF, აწინდელითა DG

243 ხედვად] ჰხედვად + და B, ხილვად C, + და D, ხილვად + და FG

244 საუკუნე B

245 ქრისტეს A, ქრისტე D, ქრისტესა F

246 რომლისა] - C, + თანა შენდა BDFG

247 დიდებაჲ] - C, დიდებასა + შევსწირავთ DFG

248 თანა მამით და] - AB

249 თანა მამით და სულით წმიდითურთ] მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა D

250 ამენ] - BG

6. თქმელი წმიდისა იოვანე ოქროპირისა¹ ნათლისუბისათჳს²
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა^{3,4*}

და⁵ ვითარცაღა ველნი შუენიერნი და⁶ სავსენი⁷, ყუავილითა ოქროფერიითა⁸
შემკულნი, და ვითარცა⁹ ხენი¹⁰, შუენიერად¹¹ შემოსილნი¹² ფურცლითა, და¹³
სადგურნი მფრინველთა¹⁴ სულნელმჰმობარეთანი¹⁵, რომელთა-იგი¹⁶ სმენითა
ყურნი კაცთანი განაცხრვნიან¹⁷ და თუალნი¹⁸, ოდეს-იგი გამოეფინის¹⁹
5 მზღ²⁰ ადგილთა მათ²¹; და ვითარცა წყარონი²² გულისსათქუმელნი, რომელნი
დაუცხრომელად დიედ, ეგრეცა აქა, ეკლესიათა²³ შინა²⁴, სიტყუათა²⁵

1 წმიდისა იოვანე ოქროპირისად] მისივე A, წმიდისა ოქროპირისად D, იოვანე ოქროპირისად E, + კოსტანტინეპოვლეელისად F

2 ნათლისუბისათჳსვე D

3 ჩუენისა იესუ ქრისტესა] - B; იესუ ქრისტესა] - E; უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა] - D

4 * გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – Sin. 32-57-33, 864 წ. (74v-77v); B – A 19, X ს. (173r-176r); C – A 95, XI ს. (118r-120v); D – Ath.11, X ს. (207r-209r); E – A 1109, IX ს. (3v-4v, ბოლონაკლული); F – A 90, XIII ს. (239r-241r). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი.
// გამოც.: სინური მრავალთავი 1959: 79-82 (sin.32-57-33, 74v-77v); უდაბნოს მრავალთავი 1994: 50-51 (A 1109, 3v).

5 და] რამეთუ B, - DF

6 და] - B

7 სავსენი] + ყოვლითა კეთილითა D

8 ოქრო-ფერიითა] თითო-ფერიითა B

9 ვითარცა] - D

10 ხენი] ტევანი F

11 შუენიერად] პათიოსნად B, შუენიერნი D, შუენიერნი F

12 შემოსილნი] - D

13 და] - D

14 მფრინველთანი F

15 სულნელმჰმობარეთანი] სულიერად მჰმობელთანი B, ნელად მჰმობარეთანი C, სუნელმჰმობელთანი E, სულნელმჰმობელთანი F; მფრინველთა სულნელმჰმობარეთანი] სულმჰმობელთა მფრინველთანი D

16 რომელთა-იგი] რომელთა მიერ იგი B

17 განაცხრვნიან] განახუნიან CE, განაცხოველნიან D

18 და თუალნი] - D

19 მოეფინის BCD, მოჰფინის E

20 მზღ F

21 მათ] - B

22 წყარონი] + იგი B

23 ეკლესიასა BCEF

24 შინა] + ღმრთისათა B, ღმრთისასა D, + ღმრთისა F

25 სიტყუთა D

ღმრთი[A75r]სათა²⁶ წურთანი და ღმრთისა მიერ სწავლანი განანათლებენ ნათესავსა კაცთასა.

მუნ [B174r] მფრინველთა²⁷ ფერად-ფერადთა²⁸ სახიობით²⁹ რეცა ჳმანი, ხოლო აქა წმიდათა ფსალმუნთაგან რჩეულთა³⁰ გალობანი; მუნ გურიტნი³¹ უდაბნოსა შინა მყოფნი³², მღუმინველნი³³ და ზაფხულისა მაუწყებელნი³⁴, 5 ხოლო³⁵ აქა მწუანვილსა მდელოთასა³⁶ და თაფლსა ველურსა³⁷ მჭა[F239v] მელი წინამორბედი სულიერითა მით ქადაგებითა აღსძრავს³⁸ ეკლესიათა³⁹ [D209v] ღმრთისათა და ზეცისა⁴⁰ იგი ზაფხული გუაუწყა – ქრისტე⁴¹, რომელი გამოჩნდა მაცხოვრად სოფლისა⁴², რამეთუ იტყვს, ვითარმედ⁴³: „მათ დღეთა შინა⁴⁴ მოვიდა⁴⁵ იოვანე⁴⁶ ნათლისმცემელი⁴⁷, ქადაგებდა უდაბნოსა⁴⁸ 10 და იტყოდა: [C119r] შეინანეთ, რამეთუ მოახლებულ არს სასუფეველი ცათაჲ⁴⁹“. 50* დღეთა მათ⁵¹, რომელთა გამოჩნდა⁵² ძჳ⁵³ ღმრთისაჲ და ზეცისა

26 ღმრთისათა] საღმრთოთა BDF, + წერილთა D

27 მფრინველთა] + იგი DEF

28 ფერად-ფერად BCE

29 სახიობით] - E

30 რჩეულთა] რვეულთა D

31 გურიტნი C

32 მყოფნი] + და BCEF

33 მღვნიველნი D

34 მაუწყებელნი] მომატყუებელნი A

35 ხოლო] - D

36 მწუანვილსა მდელოთასა] მწუერვალთა მდელოფსათა BCDE, მწუქრვალსა მდელოფსასა F

37 თაფლსა ველურსა] ველურისა თაფლისა BCDE, ველურსა თაფლისასა F

38 აღძრავს E

39 ეკლესიათა] + მათ D

40 ზეცისაჲ BDF

41 ქრისტე ABC

42 სოფლისა] - F

43 ვითარმედ] - A

44 შინა] - CDEF

45 მოვალს D

46 იოვანე BC

47 ნათლისმცემელი] + და BCE

48 უდაბნოსა] - D, + ზედა F

49 ცათაჲ] ღმრთისაჲ A, - B

50 * მათ. 3,1-2.

51 მათ] - F

52 გამოუჩნდა D

53 ძე F

მეუფე⁵⁴, მისთვის ესრე⁵⁵ თქუა მახარებელმან, ვითარმედ: „მათ დღეთა შინა⁵⁶ მოვიდა იოვანე ნათლისმცემელი, ქადაგებდა და იტყოდა: შეინანეთ, რამეთუ მოახლებულ არს სასუფეველი ღმრთისა⁵⁷“.

- აწ სინანულითა⁵⁸ ვითარ მოგუატყუებს⁵⁹ სასუფეველსა ღმრთისასა!⁶⁰
- 5 ეპა, სინანული და ცრემლი⁶¹, რომელსა-იგი⁶² მადლი და მოტევებად აქუს ცოდვათა⁶³, და სამოსლისა სასიძობელისა შემოსელი!⁶⁴ ეპა, სინანული და ცრემლი⁶⁵ მწოთლვარე⁶⁶, რომელმან-იგი⁶⁷ საღმობანი ცოდვათანი⁶⁸ განკურნის და საუკუნო⁶⁹ იგი⁷⁰ გეჰენი⁷¹ ცეცხლისა⁷² დაშრიტის! ეპა, სინანულო, ეშმაკისა⁷³ მარცხუენელო⁷⁴ და მონანულთა ჳელისამპყრობელო⁷⁵!
- 10 [A75v] აწ ვითარ⁷⁶ სახარება⁷⁷ გვთხრობს, ვითარმედ: „გამოვიდოდა⁷⁸ იჭრუსალემი და ყოველი ჰურიასტანი და ყოველნი გარემომს მყოფნი იორდანისანი და ნათელს-იღებდეს⁷⁹ იოვანესგან⁸⁰ და აღუვარებდეს⁸¹ ცოდვათა

54 მეუფე] + და C, მეუფე F

55 ესრე C

56 შინა] - CDEF

57 ღმრთისად] ცათად F

58 სინანულით F

59 მოგუატყუებს] + ჩუენ BE, გუაცხოვნებს + ჩუენ D, მოგუატყუებს + ჩუენ F

60 აწ სინანული ვითარ მოატყუებს სასუფეველსა ღმრთისასა] - C

61 ცრემლი CD

62 რომელ-იგი AD

63 ცოდვათად] - CDE

64 სამოსლისა სასიძობელისა შემოსელი] სამოსლითა სასიძობელითა შემკული D; ეპა, სინანული და ცრემლი, რომელსა-იგი მადლი და მოტევებად აქუს ცოდვათად და სამოსლისა სასიძობელისა შემოსელი] - F

65 ცრემლი C

66 მწოთლვარე] მწოთლვარენი C, - D, მწოთლვარე F

67 რომელმან-იგი] რომელმან D

68 ცოდვათანი] - D

69 საუკუნოდა D

70 ° ეს მონაკვეთი: „რომელსა-იგი მადლი და მოტევებად აქუს ცოდვათად... და საუკუნოდ იგი“ - A 19-ში (B ლიტერი) არ იკითხება.

71 გჳნა F

72 ცეცხლისად] - BCEF

73 ° აქ წყდება ტექსტი უდაბნოს მრავალთავში (A 1109 - E ლიტერი).

74 მარცხუენელო F

75 ჳელისა ამპყრობელო D

76 ვითარცა BCD

77 სახარება] - ABC

78 მოვიდა C

79 ნათელ-იღებდეს D

80 იოვანესგან A

81 აუვარებდეს A

მათა^{82*} და სიმრავლესა მას ერისასა თავადიცა იესუ⁸³ შეერთო მათ.

ხოლო იოვანე⁸⁴ ვერ იცნა იგი, ვითარცა⁸⁵ თვთ იგივე⁸⁶ იტყვს, ვითარმედ: „მე არა ვიცოდე იგი, არამედ რომელმან⁸⁷ მომავლინა მე წყლითა ნათლისცემად, მან მრქუა მე“,^{88*} და ჭეშმარიტად მადლმან სულისა წმიდისამან გულისცმა-
უყო⁸⁹ მას მაცხოვრისადცა⁹⁰ მათ შორის ყოფამ.

5

და ვითარცა მოვიდა⁹¹ იესუ იოვანესა⁹², რამთამცა ნათელ-ილო მისგან⁹³, მიხედა⁹⁴ იოვანე⁹⁵ და⁹⁶ წინამძღურებითა სულისა წმიდისამათა იცნა იგი. ზე-
უკუ[B174v]ნ-იპყრა⁹⁷ იოვანე⁹⁸ ჯელი⁹⁹ და¹⁰⁰ თავი მოუდრიკა¹⁰¹; დაუტევა მან
ნათლისცემა და შეერთო იგი¹⁰² ნათლისმღებელთა.

და იყო სიტყუაჲ მათ შორის განგრძობილი¹⁰³. იოვანე ჯელსა მას¹⁰⁴ 10
იფარვიდა¹⁰⁵, ხოლო იესუ ასწრაფებდა მას ნათლისცემასა¹⁰⁶; ხოლო იგი
ძწოდა¹⁰⁷ და ვერ იკადრებდა შეახლებად¹⁰⁸ მისა; და სიმრავლ¹⁰⁹ იგი ერისად

82 * მათ. 3,5-6.

83 იესუ] უფალი BC, ღმერთი D, - F

84 იოვანე] B

85 ვითარცა] + იგი B

86 იგივე] - BCD

87 რომელმან] + იგი F

88 * ინ. 1,33.

89 გულისხმა-უყო AB

90 მაცხოვრისადცა] + იგი BD, მაცხოვრისად + იგი F

91 მოვიდოდა D

92 იოვანესა A, იოვანესა F

93 მისგან] იოვანესგან B

94 მიხედა BC, მიხედნა DF

95 იოვანე] B

96 და] - C

97 ზე-უკუნ-მოიპყრა DF

98 იოვანე] - DF

99 ჯელი] + მისი D

100 და] მისი F

101 მოუდრიკა] + და D

102 იგი] - C

103 სიტყუაჲ მათ შორის განგრძობილი] მათ შორის სიტყვსგებაჲ განგრძობილად C,
მათ შორის სიტყუაჲ განგრძობილად DF

104 მას] თვსსა D, - F

105 ზეუკუნ-იპყრა იოვანე ჯელი... იოვანე ჯელსა მას იფარვიდა] - B

106 ნათლისცემად C

107 ძრწოდა D

108 მიახლებად D

109 სიმრავლე F

- დაყოვნდებოდა¹¹⁰: უნდა მათ, რამათამცა გულისხმა-ყვეს¹¹¹, ვითარმედ: რამ-
მე¹¹² არს დაცადებაჲ ესე¹¹³? და რომელნი¹¹⁴ შორს იყვნეს, მორბიოდეს¹¹⁵,
რამათამცა ცნეს, ვითარმედ¹¹⁶ რამ-მე რამ¹¹⁷ არს? და ვითარცა მიიწინეს¹¹⁸,
ხედვიდეს¹¹⁹ და ესმოდა, ვითარ-იგი იოვანე ევედრებოდა¹²⁰ უფალსა¹²¹
5 იესუს¹²², ვითარმედ¹²³: [F240r] „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ და¹²⁴ შენ
ჩემდა მოხუალა¹²⁵“^{126*} ფრიად განჰკრთეს და დაუკვრდა¹²⁷ ყოველთა, [C119v]
და ეტყოდა იოვანე: [D210r] ნუ მაიძულებ¹²⁸, [A76r] უფალო, რამეთუ
„მე¹²⁹ შენგან მივმს ნათლისღებაჲ¹³⁰“ და¹³¹ მარჯუენც¹³² ჩემი სხუათაცა
ნათლისცემად¹³³ [არს]¹³⁴. ვინათგან შენ გიხილე¹³⁵, არასადა ვიცი¹³⁶ ბანაჲ¹³⁷
10 მზისა მბრწყინვალისაჲ¹³⁸, არცაღა¹³⁹ განბანის თიჯამან წყაროჲ¹⁴⁰. და რომელნი-

-
- 110 დაყოვნდებოდა] + და BCD
111 გულისხმა-ყვეს AB
112 რამ-მე] + რამ CF
113 ესე] იგი F
114 რომელნიმე F
115 მორბიოდეს CF
116 ვითარმედ] - C
117 რამ] - B
118 მიიწინეს A
119 ჰხედვიდეს B
120 ევედრებოდა] + იოვანე C
121 უფალსა] - E
122 იესუს C, უფალსა იესუს] - D
123 ვითარმედ] + უფალო CF
124 და] - D
125 მოხუალა] + და D
126 * მათ. 3,14.
127 დაუკვრდებოდა BCF
128 მაიძულებ] + მე B
129 მე] - C
130 ნათლისღებაჲ განწმედაჲ BCF
131 და] რამეთუ B
132 მარჯუენე D
133 ნათლისცემად] ვერვისად[...]ჰ მიყოფად B, - C
134 არს] - ABCDF
135 შენ გიხილე] გიხილე შენ B
136 ვიცი] + მე BCDF
137 ბანაჲ განწმედაჲ D
138 ბრწყინვალისაჲ CDF
139 არცა B
140 წყალი B

იგი მუნ ღგეს¹⁴¹ და იგინიცა¹⁴², რომელნი შორით მორბოდეს¹⁴³ ხილვად იოვანტსა¹⁴⁴, დაცადებასა მას ნათლისცემისასა ჰხედვიდეს¹⁴⁵ და ესმოდა იოვანტსი¹⁴⁶, ვითარ-იგი¹⁴⁷ სიმდაბლით ესევითარსა¹⁴⁸ ევედრებოდა იესუს¹⁴⁹ და ეტყოდა. ჰკითხვიდეს¹⁵⁰ ერთი-ერთსა და ეტყოდეს¹⁵¹, ვითარმედ: ვინ-მე არს ესე, რომელსა ნათლისცემელი ვითარცა ცოდვილი შეუვრდების¹⁵² და 5 ეტყვს, ვითარმედ: „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ?“ ანუ რამსათჳს ესრტ¹⁵³ დაიმდაბლა თავი, რომლისაგან ჩუენ ნათელ-ვიღებთ¹⁵⁴, და განწმიდნების¹⁵⁵, ვითარლამცა¹⁵⁶ შჯულისმდებელი¹⁵⁷ ვინმე¹⁵⁸ იყო, ეგრე დაემორჩილების?

და ვინმე არს ესე, რომელმან ესოდენი ერი შეაძრწუნა და ოდეს-იგი სადუკეველთა და ფარისეველთა¹⁵⁹ მთავართა ნათელ-სცემდა¹⁶⁰, ესოდენ არა 10 შეეშინა? ეგრტ¹⁶¹ ვისმე განკვრევით ხედავს, ვითარლამცა¹⁶² უფრომს¹⁶³ მისა¹⁶⁴ იყო¹⁶⁵ და ყოველსა შჯულსა¹⁶⁶ უფრომს ყოველთა კაცთასა¹⁶⁷ იგი აღმასრულებელ იყო?

141 რომელნი-იგი მუნ ღგეს] რომელნი ღგეს მუნ F

142 იგინიცა] იგიცა C, - D

143 მირბოდეს DF

144 იოვანესა BF, იოვანესსა + და D

145 ხედვიდეს CDF

146 იოვანესი BDF, იოვანტსგან C

147 ვითარ C

148 ესევითარსა] ვითარ ესე F

149 იესუჲს C

150 ჰკითხვიდა AB

151 ეტყოდა A

152 შეუვრდების] შეუვრდების ABD, + მას BCDF

153 ესრეთ DF

154 ნათელს-ვიღებთ DF

155 განწმიდებით B, განგუწმიდნეს D

156 ვითარლამცა] ვითარ ღმრთისამცა D

157 რჩულისმდებელი C

158 ვინმე] - D

159 და ფარისეველთა] - D

160 ~ ნათელ-სცემდა მთავართა CDF

161 ეგრე BC, ეგრეთ DF

162 ვითარლა D

163 უფრომს BC

164 მისსა CD

165 ვითარლამცა უფრომს მისა იყო] ვითარლამცა უმჯობესი იყო მისა F

166 ყოველსა შჯულსა] ყოველისა შჯულისასა C, + ღმრთისასა DF

167 კაცთა BCDF

- და ვინმეცა¹⁶⁸ უფროს იოვანცსა¹⁶⁹ იყო¹⁷⁰, რომელი უდაბნოსა¹⁷¹ [B175r]
 გარე იყოფოდა¹⁷² და მწუერვალსა¹⁷³ მდელმოსასა ჭამდა? და არცა¹⁷⁴ მიხედვამ
 ამისი¹⁷⁵ და სამოსელი იოვანცსა¹⁷⁶ ესწორების, რამეთუ¹⁷⁷ უჩჩო¹⁷⁸ არს,
 რამეთუ ამისი¹⁷⁹ ხატი – ფეროვან და შუენიერ¹⁸⁰, ხოლო იოვანცსი¹⁸¹ ფერი –
 5 ყუთელ¹⁸² და ჰმოსიეს მას ძაძამ, [A76v] ანუ¹⁸³ ვინამე¹⁸⁴ არს ამისი მოსლვამ?
 და ვითარ-იგი ერთმანერთისაგან¹⁸⁵ ეძიებდეს¹⁸⁶ მისთჳს და იკითხვიდეს,
 გულისხმა-ყვეს¹⁸⁷ იოვანცსგან¹⁸⁸, ვინ იყო იგი, რამეთუ სიმდაბლით იგი¹⁸⁹
 გამოჩნდა და არა ამპარტავანებით და¹⁹⁰ ყოველსავე¹⁹¹ შჯულსა¹⁹² სიმდაბლით
 აღასრულებდა: წინადაცუეთისადაცა¹⁹³ იგი შჯული¹⁹⁴ აღასრულა, და
 10 შესაწირავიცა იგი და ძლუენი¹⁹⁵ შეწირა¹⁹⁶, და ტაძრისადაცა¹⁹⁷ იგი შესლვამ

168 ვინმეცა] + იპოვა BCD, ვინმცა + იპოვა F

169 იოვანესსა D

170 იყო] - BCD

171 უდაბნოს D

172 იყოფოდა] იყოფვოდა B, იქცეოდა D

173 მწუერვალსა F

174 არცაღა CDF

175 მისი F

176 იოვანესსა BDF

177 რამეთუ] ხოლო B

178 უჩჩო] ჩინო C

179 მისი F

180 ~ შუენიერ და ფეროვან BCDF

181 იოვანესი BDF

182 ყუთელ C

183 ანუ] - C

184 ვინამე-რაღ D

185 ერთი ერთისაგან BCDF

186 ეძიებდა F

187 გულისხმა-ყვეს DF

188 იოვანესგან BDF

189 იგი] - F

190 და] რამეთუ BC

191 ყოველსა C

192 სჯულსა F

193 წინადაცუეთაღცა B, წინადაცუეთილუებაღცა C, წინადაცუქეთისაღცა F

194 შჯულისაღ C, სჯული F

195 ძლუენი] მსხუერპლი B, ძლუქნი F

196 შევიწირა BD

197 ტაძრისაღცა BCD

არა¹⁹⁸ შეურაცხ[F240v]-ყო; და მოსცეს¹⁹⁹ მიერ წიგნთაცა²⁰⁰ მოსწრაფე²⁰¹ იყო²⁰²,
და იოვანესგანცა²⁰³ ნათლისღებასა ყოველთა²⁰⁴ ეზიარა. არათუ²⁰⁵ წყალმან
რამ განწმიდა იგი²⁰⁶, [C120r] რამეთუ იგი იყო განწმედელი წყალთაჲ²⁰⁷,
– ამას ყოველსა ჩუენისა ცხორებისათჳს²⁰⁸ აღასრულებდა და ესრეთ²⁰⁹
ასწავებდა ნათლისმცემელსა მას²¹⁰ [D210v] უფალი და²¹¹ ეტყოდა: „აცადე აწ, 5
რამეთუ²¹² ესრე²¹³ წეს არს²¹⁴ აღსრულებად ყოველი სიმართლჳ²¹⁵“, ²¹⁶* რამეთუ
საწუთროსა მომცემ მე დიდებასა და არღა არს ჟამი გამოჩინებად²¹⁷ დიდებისა
მის²¹⁸ ჩემისაჲ²¹⁹; და ნუ გამოუჩინებ²²⁰ საიდუმლოსა ღმრთეებისა ჩემისასა
ეშმაკსა, რომელი არღა მნებაჲს: ნუუკუე²²¹ მიცნას მე ეშმაკმან²²² და ვერღარა
მკადროს მე განცდად, ვითარცა ადამსა²²³, ამისთჳს, რამეთუ²²⁴ დაეცეს 10
იგი ღმრთეებისა ჩემისაგან და სიბრძნისა, და აწ ნუ აოტებ²²⁵ ნადირსა მას.

198 არაჲ C, არაჲ F

199 მოსეს DF

200 მიერთაცა წიგნთა CF, + კითხვად F, მიერთა მათ წიგნთა D

201 მოსცეს მიერ წიგნთაცა მოსწრაფე] მოსეს მიერთაცა წიგნთა მოსწრაფე] B

202 იყო] + კითხვად D

203 იოვანესგანცა BDF, იოვანესსაცა C

204 ყოველთასა D

205 არაჲთუ A

206 განწმიდა იგი] იგი განწმიდა BC

207 წყალთაჲ] + და BCDF

208 ცხორებისათჳს A

209 ესრეთ DF

210 მას] - B

211 და] - F

212 აწ რამეთუ] - D

213 ესრეთ BC

214 წეს არს] შეენის BC, ჯერ-არს D, შექნის F

215 სიმართლე D, ყოველივე სიმართლე F

216 * მათ. 3,15.

217 გამოჩინებად] გამოძიებად B

218 მის] - BCDF

219 ჩემისა BC

220 გამოუჩინებ] + შენ BCDF

221 ნუუკუე F

222 მიცნას მე ეშმაკმან] ეშმაკმან მიცნას BCF, ~ ეშმაკმან მიცნას მე D

223 ადამს CD

224 რამეთუ] რაჲთა BCDF

225 აოტებ] უტევებ C, აუნყებ F

- მოვიდენ ჟამნი²²⁶, რომელსა ვიდიდო მე და სიტყუანი ჩემნი²²⁷. გარნა²²⁸ „აწ
 ესრე²²⁹ შუენის²³⁰ აღსრულებად ყოველი სიმართლ²³¹“, რამეთუ მაცხოვრად²³²
 ნათესა[A77r]ვისათჳს²³³ კაცთამსა მოსრულ ვარ, რამთა თანანადები იგი მათი²³⁴
 მე²³⁵ გარდავიჯადო²³⁶; ვითარცა კრავი ნათესავისათჳს კაცთამსა მოვედი²³⁷
 5 დაკლვად. აწ ჯერ-არს ჩემდა²³⁸, რამთა კაცთა თანა ვიქცეოდი²³⁹, და ნულა²⁴⁰
 მაღიდებ მე²⁴¹, არამედ²⁴² ვითარცა კაცსა²⁴³, „აცადე აწ, რამეთუ ესრე²⁴⁴
 შუენის²⁴⁵ აღსრულებად ყოველი სიმართლ²⁴⁶“.
- მას ჟამსა²⁴⁷ იყო [B175v] მუნ²⁴⁸ ხილვაჲ დიდი და საკვრველი და²⁴⁹
 საშინელი²⁵⁰ ფრიად²⁵¹, რამეთუ²⁵² იოვანე აღიპყრა მარჯუენ²⁵³ თჳსი ძწოლით²⁵⁴
 10 და დასდგა შიშით²⁵⁵ თაესა ზედა უფლისასა და ზეცანი²⁵⁶ განეხუნეს და

226 მოვიდენ ჟამნი] მოვიდეს ჟამი B, C

227 სიტყუანი ჩემნი] სიტყუანი ღმრთეებისა ჩემისანი BCF, სიტყუანი ღმრთეებისა ჩემისაგანნი D

228 გარნა] - D

229 ესრე] B, ესრეთ C

230 შუქნის F

231 სიმართლე F

232 მაცხოვრად] მსხოვრად A, მსტოვრად C, მსახურად D, მსახურებად F

233 ნათესავისა BDF

234 მათი] - F

235 მე] - BCDF

236 გარდავიჯადო] + და BDF, + რამეთუ C

237 მოვედი] მოვედ BCF, მოსრულ ვარ D

238 ჩემი F

239 ვიქცეოდი] + ვითარცა კაცი BCDF

240 ნულარა DF

241 მე] + ვითარცა ღმერთსა და BF

242 არამედ] - CD

243 არამედ ვითარცა კაცსა] - BF

244 ესრე] B, ესრეთ C

245 შუქნის F

246 ~ ყოველი სიმართლ²⁴⁶] აღსრულებად C, სიმართლე F

247 ჟამსა] + შინა F

248 მუნ] - F

249 დიდი და საკვრველი და] - F

250 ~ საშინელი და საკვრველი D

251 მას ჟამსა იყო მუნ ხილვაჲ დიდი და საკვრველი და საშინელი ფრიად] - AD

252 რამეთუ] - F

253 მარჯუენ D, მარჯუენად F

254 ძწოლით D

255 შიშით] - F

256 ცანი C

ანგელოზნი ზეგარდამო განკვრევებით²⁵⁷ ხედვიდეს²⁵⁸, რომელ-იგი²⁵⁹ იქმნებოდა, და სული წმიდაჲ სახედ ტრედისა²⁶⁰ გარდამოჴდა და დაადგრა თავსა ზედა²⁶¹ უფლისასა.

ხოლო ერი იგი განკვრევებით დგა და იტყოდეს²⁶²: რამე²⁶³ არს საკვრველებად ესე, ანუ ვინმე²⁶⁴ არს ესე, რომლისათჳს ესოდენი²⁶⁵ საკვრველებად იქმნების? 5

და ვითარ იგინი²⁶⁶ ამას განკვრევასა და ზრახვასა²⁶⁷ შინა იყვნეს, მუნთქუესვე²⁶⁸ ზეცით²⁶⁹ ჳმად ესმა²⁷⁰ მამისაგან, ვითარმედ: „ესე²⁷¹ არს ძჳ²⁷² ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ²⁷³“, ^{274*} „მაგისი ისმინეთ“. ^{275*}

აჲ²⁷⁶, საყუარელნო, ჯერ-არს ჩუენდა, რამათ ცენათ და გულისჴმა-ვეყოთ²⁷⁷ სახიერებაჲ იგი²⁷⁸ კაცთ[F241r]მოყუარისა²⁷⁹ ღმრთისაჲ, რამეთუ ესრჳთ²⁸⁰ 10 შეიყუარა ღმერთმან²⁸¹ სოფელი ესე²⁸², ვითარმედ²⁸³ ძჳცა²⁸⁴ თჳსი მხოლოდშობილი

257 განკვრევებით] - C, ~ განკვრევებით ზეგარდამო D

258 ზეგარდამო განკვრევებით ხედვიდეს] განკვრევებით ზეგარდამო ჰხედვიდეს B

259 რომელი-იგი CF

260 სახედ ტრედისა] სახედ ვითარცა ტრედი BC, + ზეცით D

261 ზედა] - C

262 განკვრევებით დგა და იტყოდეს] დგა და განკვრევებით იტყოდეს BC, განკვრევებით ხედვიდეს, დგეს და იტყოდეს D

263 რამე] რამე-რამ BD

264 ვინმე-რამ D

265 ესოდენი] + ესე CDF

266 იგი CDF

267 და ზრახვასა] - C

268 მუნთქუესვე D, მუნთქუჳსვე F

269 ზეცით] - D

270 ზეცით ჳმად ესმა] ჳმად ესმა ზეცით BC, ზეცით ჳმად ისმა F

271 ესე] ეგე D

272 ძე F

273 რომელი მე სათნო-ვიყავ] - A

274 * მათ. 3,17.

275 * რჳლ. 18,15; მათ. 17,5; მარკ. 9,7; ლკ. 9,35.

276 ან] - D

277 გულისხმა-ვეყოთ AB

278 იგი] + და CD

279 კაცთმოყუარებაჲ BCDF

280 ესრეთ CDF

281 ღმერთმან F

282 ესე] - BCD

283 ვითარმედ] ვიდრემდე A, ვითარ F

284 ძეცა BF, ძჳ D

- მოსცა²⁸⁵ მონათათჳს უკეთურთა²⁸⁶, [C120v] მოძულეზულთათჳს²⁸⁷ – საყუარელი იგი²⁸⁸, ცოდვილთათჳს – უცოდველი იგი²⁸⁹. აწ ვორცთა²⁹⁰ იგი სიმდაბლჳ²⁹¹ – ჩუენთჳს და არა²⁹² ღმრთეებისა ბუნებისათჳს, რამეთუ ღმრთეებაჲ არასადა²⁹³ დამცირდების და ვორცნი იგი, რომელ განუშორებელად²⁹⁴ არიან ღმრთეებასა
- 5 მას²⁹⁵ თანა, ვორცთა მათ²⁹⁶ მისთა გარდა[A77v]მატებული დიდებაჲ აქუს²⁹⁷.
- იოვანჳსსა²⁹⁸ მას ნათლის[D211r]ცემასა ყოველთა მათ ეზიარებოდა, არამედ მისგან და ყოველთა მიერ²⁹⁹ თაყუანის-იცემებოდა; და³⁰⁰ მერმე მიიყიდებოდა³⁰¹ იუდაისგან იეზრაელისა³⁰², არამედ³⁰³ განმსყიდელსა მას განსყიდაჲ იგი შიშთვილ³⁰⁴ ექმნა; გვრგვნი დაედგმოდა მას³⁰⁵ ეკლისაჲ, არამედ მას³⁰⁶
- 10 ყოვლისა მეუფებისა³⁰⁷ გვრგვნი მიეცემოდა; ჯუარს-ეცუმოდა³⁰⁸, არამედ მან, ჯუარცუმულმან, მზჳ³⁰⁹ ბნელად გარდააქცია; ავაზაკნი დამოკიდებულ იყვნეს მის თანა, არამედ³¹⁰ მუნტჳესვე³¹¹ ავაზაკი სამოთხედ³¹² შეიყვანა; საფლავსა

285 მისცა F

286 მონათათჳს უკეთურთა] მონათა მათ უკეთურთათჳს BCDF

287 მოძულეზულთათჳს] მოძულეზულთა BCF, - D

288 იგი] - C

289 იგი] - F

290 ვორცთაჲ D

291 სიმდაბლჳ DF

292 არა] არათუ C

293 არადსადა D

294 განუშორებელ B

295 მას] - BCDF

296 მათ] - F

297 აქუნდა BCDF

298 იოვანჳსსა BF

299 ყოველთა მიერ] ყოველთათაგან C

300 და] - C

301 იყიდებოდა A; არამედ მისგან და ყოველთა მიერ თაყუანის-იცემებოდა; და მერმე მიიყიდებოდა] - F

302 იეზრაელთა BC, იჳსრაელსა F

303 არამედ] და A

304 შიშთვილად D

305 ამას D

306 მას] + უფროჲს F

307 მეუფებისა] უფროროჲსი D

308 ჯუარს-ეცუმოდა] ჯუარს-ეცუმდა A, - D

309 მზჳ F

310 არამედ] + მან BCDF

311 მუნტჳესვე D, მუნტჳესვე F

312 სამოთხეს D

დაიდებოდა³¹³, არამედ მან მკუდარნი საფლავისაგან აღადგინნა³¹⁴; დაღათუ იცვებოდა ვითარცა მკუდარი, არამედ მცველნი იგი შეაძრწუნნა; სამსა მას დღესა³¹⁵ დაღათუ³¹⁶ ჯოჯოხეთისაგან³¹⁷ იპყრობებოდა, არამედ მან სამითა მით დღითა ჯოჯოხეთი წარმოტყუენა³¹⁸ და უკუნისამდე³¹⁹ იძლია. [B176r] დაღათუ³²⁰ ვისმე ეგონოს, ვითარმედ არა³²¹ ჩუენთჳს მან³²² ესოდენი³²³ ესე³²⁴ 5 თავს-იდვა, რამეთუ³²⁵ იგი თჳთ³²⁶ დიდებულ³²⁷ არს და დიდებისა მისისაჲ³²⁸ ვინ³²⁹ შეუძლოს გამოთქუმაღ?

აწ მოვედით, საყუარელნო, და ჩუენცა³³⁰ ყოველთა დიდებაჲ მისა³³¹ შეგწიროთ, ვითარცა პავლე მოციქულმან³³² გუასწავა³³³, და ვთქუათ³³⁴: „მადლი ღმერთსა, გამოუთქუმელთა მათ³³⁵ ნიჭთა მისთა!“^{336*} და რომელ- 10 იგი ჳამა გუესმა³³⁷: „ესე³³⁸ არს ძმ³³⁹ ჩემი საყუარელი“ მამისაგან სულით

313 დაიდვა DF

314 მან მკუდარნი საფლავისაგან აღადგინნა] საფლავით მკუდარნი აღადგინნა B, მან საფლავით მკუდარნი აღადგინნა CDF

315 სამსა მას დღესა] სამ დღე B, სამსა დღესა C

316 დაღათუ] ღათუ B, - D

317 დაღათუ ჯოჯოხეთისაგან] ჯოჯოხეთისაგან ღათუ A

318 წარმოტყუენა F

319 უკუნისამდე] უკუე F

320 დაღათუ] ღათუ A

321 არა] - CDF

322 ~ მან ჩუენთჳს D

323 ესოდენი BC

324 ესე] - F

325 რამეთუ] არამედ BCDF

326 თჳთ] - CDF

327 დიდებული F

328 მისისა D

329 ვინმე BDF

330 ჩუენცა] ჩუენ BCD, - F

331 დიდებაჲ მისა] მისა დიდებაჲ BDF

332 პავლე მოციქულმან] წმიდამან მოციქულმან პავლე BC, წმიდამან მოციქულმან პავლე DF

333 გუასწავა] გუაუნა D

334 თქუა BF

335 მათ] + ჳეღა BCDF

336 * 2 კორ. 9,15.

337 გუეცმა F

338 ესე] ეგე D

339 ძე F

წმიდითურთ³⁴⁰, თაყუანის-ვსცემდეთ³⁴¹ და ვადიდებდეთ³⁴² მამასა და ძესა და
წმიდასა სულსა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ³⁴³.

340 წმიდითურთ] + აწ C

341 თაყუანის-ვსცემთ D

342 და ვადიდებდეთ] ყოველნი C, და ვადიდებთ D

343 ამენ] - D

7. საკითხავი, თქმული მისივე, წმიდისა იოვანე ოქროპირისად, ღმრთის გამოცხადებისათვის^{1*}

I. წყაროსა, სახარებისა მიერ მოსწავებულსა, განღებულსა, აქუს წარსადინელი და რომელთა სწყურის, სუმენ მის წყაროსაგან და ცხოველ იქმნებიან. ხოლო ცხოველ იქმნებიან სულისა მიერ და მადლისა^{2**} და მცნებითა სიხარულით. და ღვწომ სარწყავად, რომლისაგან იწდია სიტკბოება სულიერებრი,^{3**} არათუ მხიარულ იქმს მუცელსა, არამედ გულსა და გონებასა – სარწმუნოებით და ღმრთის მოვსენებით კეთილად. 5

გესმა-ა სახარებისაგან ნათლისმცემელისა იოვანეს ჯამა მათა მიმართ, რომელ-იგი მოსრულ იყო მისა ჰურიათა სიმრავლეს და ნათელს-იღებდეს მისგან: „მე ნათელ-გცემ თქვენ წყლითა სინანულად, ხოლო შემდგომად ჩემსა მოვალს, რომელი უძლიერეს ჩემსა არს,^{4**} რომლისა არა ვარ მე ღირს ჯამლთა მისთა ტვრთვად“.^{5*6**} 10

აწ ჯამლად ღმრთისა განგებულებასა იტყვს საიდუმლოსა, და ჯამლად განკაცებასა ღმრთეებისასა პირველადვე იტყოდა. და მისთვს წამებს თავადი უფალი წინამსწარმეტყუელისა მიერ და იტყვს: „იდუმადმდე წარმემართოს სლვა ჩემი“.^{7*} და ამისთვსვე კუარცხბეკად ესმა უფლისა განკაცება და ქუეყანასა გამოჩინება და იგივე ტყავი ქუეყანისა მიიღო, ვითარცა 15

1 ° ტექსტი დასტურდება მხოლოდ ტბეთის მრავალთაგან – A 19, X ს. (190r-192r). გამომც. ლამა ტყუენავა.

სათაურის მარჯვნივ მინაწერია მხედრულად: „ვინცე გადაწერა ამ სიტყვისა 1884 წ. 12 მარტს მღ. პ. კარბელოვმა“.

2 ** δὲ κατὰ πνεῦμα Gr. (PG 50, col. 805, 3-4)] add. და მადლისა Iber.

3 ** და მცნებითა სიხარულით. და ღვწომ სარწყავად, რომლისაგან იწდია სიტკბოება სულიერებრი] καὶ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν, εὐφροσύνην ὑπὲρ οἶνον δεχόμενος. Ἀκόρεστος γὰρ ἢ γλακῦτης τῶν πνευματικῶν λογίων Gr. (PG 50, col. 805, 4-6): და ღვინოზე უფრო მეტად სიხარულის მომნიჭებელი მცნებათა რჯულით, რადგან გაუძღომელია სულიერი სიტყვების სიტკბოება.

4 ** Ὁ: ὁπίσω μου ἐρχόμενος: ὁπίσω, δὲ τὸν τόκον τῆς γεννήσεως. Ὁ δὲ ὁπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν Gr. (PG 50, col. 805, 12-15): ჩემს შემდგომ მომავალი, შემდგომია ხორციელი შობით. „ხოლო რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, უძლიერეს ჩემსა არს“] om. Iber.

5 * მათ. 3,11.

6 ** Καὶ ποῖα υποδήματα, βαστακτέα ὑπεφέρετο ὁ Κύριος, ὅτι ἔλεγεν, Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ υποδήματα βαστάσαι Gr. (PG 50, col. 805, 16-18): და რომელ ხამლს ატარებდა უფალი, რომ თქვა: „რომლისა ვერ შემძლებელ ვარ ჯამლთა მისთა ტვრთვად?“] om. Iber.

7 * ფს. 59,8; 107,9.

წინააღმართულები უფროს განცხადებულად⁸ ვმა-ყო: „აღამაღლებდით უფალსა ღმერთსა ჩუენსა და თაყუანის-ეცით კუარცხბეკსა ფერჯთა მისთასა, რამეთუ წმიდა არს“.^{9*}

- „მე ნათელ-გცემ თქუენ წყლითა სინანულად, ხოლო შემდგომად ჩემსა
5 მოვალს, რომელი უძლიერეს ჩემსა არს, რომლისა არა ვარ ღირს ვამლთა მისთა ტვრთვად. მან ნათელ-გცეს თქუენ სულითა წმიდითა და ცეცხლითა, რომლისა ნიჩაბი ველთა მისთა და განწმიდოს კალომ თვისი და შეკრიბოს იფქლი საუნჯესა თვისსა, ხოლო ბზც იგი დაწუას ცეცხლითა უშრეტითა“.^{10*}

- II. ამას იოვანე ეტყოდა და უძლიერესსა ქადაგებდა უფალსა, ხოლო მის
10 მიერ ნათელდებულნი ერნი^{11**} ეტყოდეს: არს ვინ უფროს შენსა, უფალო^{12**} წინააღმართუელი? რასა მაგას ცილსა სწამებ? დიდისა მის მღდელთ[190v] მოძღურისა^{13**} ზაქარიას ძე ხარ შენ, კაცთა სასურველო და მვეცთა საშინელო, არს ვინ უძლიერესი შენსა? რასა იტყვ, არავინ არს უძლიერესი შენსა.

- 15 შენ ხარებით იშევ, შენ გაბრიელის მიერ მოეტყუე¹⁴, შენ საკურთხეველსა ზედა იცნობე,^{15**} შენ საკურთხეველსა ზედა გამოსცხადენ, შენ ენაჲ შეკრული მშობლისაჲ გაბრიელის მიერ განჰყენ. შენ იოვანე, რომელი მღდელად ღმრთისა^{16**} ითარგმანების, რამასათჳს აწ ამას ცილსა სწამებ? არავინ არს უძლიერესი¹⁷ შენსა.

- 20 ხოლო იოვანე, ვითარცა უფლისა მოწამემან ღირსმან^{18**}, თქუმულნი¹⁹ ესე მისამიმართნი არად შეჰრაცხნა,^{20**} არამედ ჰრქუა მათ, რომელნი სიტყუას-უგებდეს ერნი: თქუენ, რომელი არა იცით, იტყვთ, ხოლო მე, რომელი ვიცი, მას ვწამებ.

8 განცხადებულა

9 * ფს. 98,5.

10 * მათ. 3,11-12.

11 ** ერნი] ἀντέβαινον τῷ Ἰωάννῃ Gr. (PG 50, col. 805, 36): ეწინააღმდეგებოდნენ იოანეს.

12 ** ἰσχυρότερόν σοι τίνα Gr. (PG 50, col. 805, 37)] add. უფალო Iber.

13 ** τοῦ μεγάλου Gr. (PG 50, col. 805, 38)] add. მღდელთმოძღურისა Iber.

14 მოეტყუე

15 ** ἐμὸν θῆς Gr. (PG 50, col. 805, 42)] add. შენ საკურთხეველსა ზედა იცნობე Iber.

16 ** მღდელად ღმრთისა] ὁ χῆρις Θεοῦ Gr. (PG 50, col. 805, 45): მაღლი ღმრთისა.

17 უძლიერესი

18 ** ღირსმან] δούλος Gr. (PG 50, col. 805, 47): მონამ.

19 თქუმულნი

20 ** თქუმულნი ესე მისამიმართნი არად შეჰრაცხნა] θεῖκῃν ἀξίαν σφειτερίσασθαι μὴ καταδεῖξάμενος Gr. (PG 50, col. 805, 47-48): საღვთო ღირსებები არ მიისაკუთრა (უკანონოდ არ მიიღო).

უძლიერესი^{21**} მოვალს, მე – მის მიერ და იგი – არა ჩემ მიერ; მე – ბერწისაგან, იგი – ქალწულისაგან; მე – მვედარი, იგი – მეუფე; მე – წინამორბედი, იგი – ზეცისად; მე სული ვივასხე, იგი ცხორებასა მოსცემს ყოველთა^{22**}; მე – სინანულისა ქადაგი, იგი – შვილ ღმრთის იქმს.

მე ნათელ-გცემ თქვენ წყლითა წმიდითა^{23**} საწმედელად თქვენთა 5
ჭურჭელთა, შებღალულთა ცოდვითა, რაათა იგი მოვიდეს და შთაასხას ნელსაცხებელი მადლისა მისისაჲ. მან ნათელ-გცეს თქვენ სულითა წმიდითა და ცეცხლითა არა შემწუველითა, არამედ განმანათლებელითა.

მე – მეცნიერებითა ენა წარმართებრ,^{24**} ხოლო მას სიმართლისა სარჩელისა ნიჩაბი აქუს და მართალთა, ვითარცა იფქლთა, შეჰკრებს თვსთა საუნჯეთა. 10
ხოლო ცოდვილნი და არა შენანებულნი, ვითარცა ბზენი დაწუნეს ცეცხლითა უშრეტითა, რამეთუ შემდგომად ჩემსა მომავალი,^{25**} მას მოელოდეთ, მის მიერ სრულსა მოელოდეთ ნათლისღებასა.

მე სანთელი ვარ დღისაჲ, იგი – მზე ყოვლადვე. „შემდგომად ჩემსა მომავალი უძლიერეს ჩემსა არს“. 15

ესე იოვანე თქუა და^{26**} სიმრავლე იგი, რომელნი მის მიერ ნათელს-იღებდეს, ერნი^{27**} ურთიერთას იტყოდეს: მოველოდით და ვიხილოთ, რომელსა-იგი ეგულების წარმოსლვაჲ მეუფესა^{28**}; საუცარი რამე აჰკიდა სასმენელთა ჩუენთა იოვანე; უძლიერეს მისსა მოსლვასა იტყვს, ნიჩაბი და ცეცხლი და სული მოაქუს. ვინ არს ესე? მოველოდეთ და ვიხილოთ, თუ ჭეშმარიტ არს 20
იოვანეს წამებული.^{29**}

III. და მისთვის ერი მოელოდა და მსოფლიოსა საუცარსა მოელოდეს^{30**} და

21 ** μου Gr. (PG 50, col. 805, 50): ჩემზე] om. Iber.

22 ** ἀνθρώποις Gr. (PG 50, col. 805, 55): კაცთა] om. Iber.

23 ** ἐν ὕδατι Gr. (PG 50, col. 805, 56)] add. წმიდითა Iber.

24 ** მე – მეცნიერებითა ენა წარმართებრ] Ἐγὼ νομοθεσίας γλῶτταν κινῶ Gr. (PG 50, col. 805, 60): მე რჩევა-დარიგებით საუბარს წარმართავ.

25 ** ἰσχυρότερός μου ἐστίν Gr. (PG 50, col. 806, 5): „უძლიერეს ჩემსა არს“] om. Iber.

26 ** παραπλήσια τούτων Gr. (PG 50, col. 806, 9-10): მათ მახლობლად] om. Iber.

27 ** ἀντιβάλλοντες Gr. (PG 50, col. 806, 11): მოკამათენი] om. Iber.

28 ** ἢ φαντασίαν Gr. (PG 50, col. 806, 13): თუ ფანტაზიას (წარმოსახვითს, არარეალურს)] om. Iber.

29 ** φέροντα Gr. (PG 50, col. 806, 15)] add. ვინ არს ესე? მოველოდეთ და ვიხილოთ, თუ ჭეშმარიტ არს იოვანეს წამებული Iber.

30 ** და მსოფლიოსა საუცარსა მოელოდეს] κοσμικῆς βασιλείας παρουσίαν Gr. (PG 50, col. 806, 16-17): მსოფლიო მეუფების გამოჩენას

- [191r] არა სულიერებრსა კეთილისყოფასა,^{31**} ანუთუ ყოველთა^{32**} ღმერთსა^{33**} მომავალსა. ხოლო უფალი ხილვითა კაცებისადათა,^{34**} ვითარცა არს მხოლოდ სრული კაცი, იორდანესა მდინარესა მოვიდა და მოუდრიკა თავი იოვანეს და უნდა ნათლისღებაჲ მისგან.
- 5 ესევეთარი სიმდაბლჳ³⁵ უფლისაჲ^{36**} იხილა იოვანე, უდიდჳსსა მოელოდა; შეძრწუნდა, განჰკრთა, მიდრკა ადგილსა საოხსა; იხედვიდა, უნდა აღფრენაჲ და ვერ შეუძლო; უხილავსა მოელოდა და იხილა,^{37**} ჳმა-ყო მპყრობელისა მიმართ უფლისა და თქუა:
- „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“^{38*} რასა იქმ, უფალო, რად მიმცემ მე ერსა სიკუდიდ? აწ, ვითარცა ცრუმოწამესა, ჳვამ დამკრიბონ; მე დიდად შენთჳს ვჳადაგე და შენ, ვითარცა ლიტონი და უცხოჲ, მოხუედ.
- 10 რასა იქმ, უფალო, ჴეცას – ძეო მეუფისაო და ჳუეყანასა – ძეო მეუფისაო?^{39**} სადა არიან შენნი ანგელოზნი? სადა არიან შენ თანა ანგელოზთმთავართა განგებულეზანი? სადა არიან ჳერობინნი, წინაშე მდგომარენი? სადა არიან სერაბინნი, ეჳს-ეჳს ფრთენი მსახურნი?^{40**} სადა არს ნიჩაბი, სადა არს ცეცხლი, სადა არს სული შენი წმიდაჲ?
- 15 მოსე დიდებულ-ჳყავ⁴¹, ღრუბელი ნათლისაჲ განუმზადე, სუეტი ცეცხლისაჲ წინამძღუარად მოეც, პირი მისი ანგელოზებრითა დიდებითა განაბრწყინევე, შენი მონაჲ ესოდენსა დიდებასა ღირს-ჳყავ და შენ, უფალი, სიმდაბლით^{42**} მოხუედ და თავსა მე მომიდრეჳ?

31 ** κοσμητῆς βασιλείας παρουσίαν] add. და არა სულიერებრსა კეთილისყოფასა Iber.

32 ** Δεσπότης καὶ Gr. (PG 50, col. 806, 17): უფალსა და] om. Iber.

33 ** ἄνωθεν Gr. (PG 50, col. 806, 18): მაღლიდან] om. Iber.

34 ** μόνος, λιτὸς μονοχίτων Gr. (PG 50, col. 806, 19): მარტო, უბრალო, ერთადერთი სე-ლის სამოსით] om. Iber.

35 სიმდაბლე

36 ** τὸν Χριστὸν Gr. (PG 50, col. 806, 22-23)] om. Iber.

37 ** უხილავსა მოელოდა და იხილა] ἀοράτος γὰρ ἢ κρατοῦμενος καὶ συνεχόμενος Gr. (PG 50, col. 806, 26-27): რადგან უხილავად იყო მეპყრობილი და შეჩერებული.

38 * მათ. 3,14.

39 ** καὶ οὐδὲμῶς, σκῆπτρον βασιλικόν; Δεῖξόν σου τὴν ἀξίαν· τί μόνος καὶ λιτὸς παραγέγονας Gr. (PG 50, col. 806, 34-35): და სადაა სამეფო კვერთხი? გამოაჩინე შენი ღირსება; რატომ მოხვედი მარტო და უბრალო?] om. Iber.

40 ** სადა არიან ჳერობინნი, წინაშე მდგომარენი? სადა არიან სერაბინნი, ეჳს-ეჳს ფრთენი მსახურნი?] πὸν σου ἡ ἐξαιτέρουτος τῶν Χερουβὶμ λειτουργία Gr. (PG 50, col. 806, 37-38): სადაა ეჳს ფრთა ჳერუბიმების მსახურება?

41 დიდებულ-ჳყავა

42 ** სიმდაბლით] ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι Gr. (PG 50, col. 806, 43): უბრალო გარეგნობით.

აღიღე თავი, ყოვლადდაუსაბამო.^{43**} ვითარ არუენე სიმდაბლზე, არუენე სიმალღეცა. ნათელ-ეც აქა მდგომარეთა და პირველ ყოველთასა – მე. რამ ნათლისღება გინებს, რომელსა ცოდვამ არა გაქუს?^{44**}

დალატათუ მე ნათლისცემამ შენი მნებაეს, იორდანზე არა თავს-იდებს. გიცნა შენ, შემოქმედი, და უკუნ-აქცინა ღელვანი თვსნი უკუმართ, არა 5 წარვალს წარმართ, უვარ-ჰყოფს წესსა.

კბოდენი გიცნობენ შენ, დალათუ მე ვერ გიცან. უკუეთუ გნებაეს ნათლისღება, თვთ ნათელ-ილე, არა მოვჰყოფ კელსა.^{45**} „მე შენგან მივმს ნათლისღება და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“

რასა იქმ, უფალო?^{46**} გიცი, ვინ ხარ შენ.^{47**} რასა მემალვი, რომელმან გიცი 10 შენ? საშოსა დედისასა ვიყავ შეყენებულ და უწინარეს ჟამისა გამოსლვისა შენ, მოყვანებული მომყვანე[191v]ბელისა მიერ, გიცან და^{48**} დედისა ჩემისა პირითა ვმა-ვყავ და ვთქუ: „ვინამ არს ესე ჩემდა, რამთა მოვიდეს ღელამ უფლისა ჩემისა ჩემდა?“^{49*}

მუნ გიცან და აქა ვერ გიცნობ-ა? „მე შენგან მივმს ნათლისღება, შენ 15 ჩემდა მოხუალ-ა?“^{50*}

ხოლო უფალმან ჰრქუა იოვანეს:^{51**} „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ⁵² შუენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლზე“. ^{53*} აცადე აწ, იოვანე^{54**}; არა იცი, რასა იტყუ; მე ვიცი, რომელსა ვიქმ. დიდებასა ღმრთეებისასა ითხოვ გამოცხადებად; არა არს ჟამი; ყოველივე კეთილ არს ჟამსა თვსსა. შენ 20 ჰსწამებ, არამედ არა ჰრწამს, ურწმუნო არს ჰურიათა ნათესავი.

43 ** δειξον ὄπερ εἰς Gr. (PG 50, col. 806, 45): გამოაჩინე ვინაობა] om. Iber.

44 ** πρὸ πάντων ἐμέ Gr. (PG 50, col. 806, 47)] add. რამ ნათლისღება გინებს, რომელსა ცოდვამ არა გაქუს? Iber.

45 ** ἀρνοῦνται τὴν σύνθεσιν, νερκῶσι, συστέλλονται· ὁ οὐκ ἐδιδάχθησαν κρατεῖν, οὐκ ἐπιδέχονται Gr. (PG 50, col. 806, 52-54): უარობენ შეერთებას, ბნდებიან, ყოვნდებიან, რისი ფლობაც არ უსწავლიათ, მას არ იღებენ] om. Iber.

46 ** πρὸς με Gr. (PG 50, col. 806, 55)] add. რასა იქმ, უფალო? Iber.

47 ** καὶ γινώσκεις ὅτι οἶδ' αὖ Gr. (PG 50, col. 807, 1): და შენთვის ცნობილია, რომ გიცნობ მე] om. Iber.

48 ** τί λαλεῖν μὴ εὐρίσκων Gr. (PG 50, col. 807, 5): ვერ მოვძებნე რა მეთქვა] om. Iber.

49 * ლკ. 1,43.

50 * მათ. 3,14.

51 ** καθὼς ἀπίως ἤκουες Gr. (PG 50, col. 807, 11): როგორც ახლახანს მოისმინე] om. Iber.

52 ესრე

53 * მათ. 3,15.

54 ** Ἀφες ἄρτι Gr. (PG 50, col. 807, 13)] add. იოვანე Iber.

არა ნაშობად იქედნისად შენ პირველ სთქუენ?^{55*} ვითარ აწ მათა გამოცხადება ჩემი გნებაეს? არა თავს-იღებენ შენსა ჩემთჳს წამებასა;^{56**} აცადე აწ, უფრომსსა მოწამესა მოელოდიან; „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ⁵⁷ შუენის აღსრულებად ჩუენდა ყოველი სიმართლჳ“.

- 5 ხოლო იოვანე უფალსა^{58**} ჰრქუა: ვითარ, უფალო? ხოლო უფალმან იოვანეს^{59**} ჰრქუა: ვითარცა წინადავიცვთე, ეგრეცა ნათელ-ვილო.^{60**} წინადავიცვთე, რამათა შჯული აღვასრულო; ნათელ-ვილო, რამათა მადლი ვქადაგო. უკუეთუ ერთკერძომ აღვასრულო და ერთკერძომ დავჳსნე, დავაკლებ განგებულებასა. შეჳგავს ჩემდა ყოველივე აღსრულებად, რამათა
- 10 ამისთჳს დაწეროს და თქუას^{61**} პავლე: „დასასრული შჯულისა⁶² ქრისტე არს სიმართლითა ყოვლითა, რომელთა ჰრწამს“. ^{63*;64**}

IV. აცადე აწ, იოვანე, და წყალთა ბუნებანი განწმიდნენ; შეჳგავს ჩემდა აღსრულებად. უკუეთუ მე შენგან არა ნათელ-ვილო, არა ღირს-იჩინოს მეფემან მღდელისა გლახაკისაგან ნათლისღება.

- 15 აცადე აწ, ზეცით მამამან ჳმა-ყოს: „ესე არს ძჳ ჩემი საყუარელი“, ^{65*} რამათა არა აღიღონ სიტყუად ჰურიათა და ვეგონო მე ძედ შუილისად^{66**}, არამედ ზეცისა მამისა.

აცადე, იოვანე,^{67**} გარდასლვისათჳს ადამისა მეორე ადამ ვიქმნე^{68**} და მისი ცოდვამ და უშჯულოებამ ტჳრთად ვინებე.^{69**} უკუეთუ არა ნათელ-

55 * ლკ. 3,7.

56 ** ὑπονοῦσι σε διὰ τὸ ὑποπτον, ὥς εἶναι πρόδρομον Gr. (PG 50, col. 807, 20-21): ეჭვქვეშ გაყენებენ, ხარ თუ არა წინამორბედი, თავიანთი უნდობლობის გამო] om. Iber.

57 ესრე

58 ** უფალსა] πρὸς αὐτόν Gr. (PG 50, col. 807, 24): მას

59 ** იოვანეს] πρὸς αὐτόν Gr. (PG 50, col. 807, 25): მას

60 ** Ὡσπερ Gr. (PG 50, col. 807, 25)] add. წინადავიცვთე, ეგრეცა ნათელ-ვილო Iber.

61 ** γράψῃ Gr. (PG 50, col. 807, 29)] add. და თქუას Iber.

62 შჯული

63 * რომ. 10,4.

64 ** Ἀφες ἄρτι· οὐκ ἔστι γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πάσαν δικαιοσύνην Gr. (PG 50, col. 807, 30-31): „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ შუენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლე“ (მათ. 3,15)] om. Iber.

65 * მათე 3,17; მარკ. 1,11; ლუკა 3,22; 2 პეტრე 1,17; კოლ. 1,13.

66 ** შუილისად] τὸν τέκτονος Gr. (PG 50, col. 808, 6): ხუროს

67 ** იოვანე] ἄρτι Gr. (PG 50, col. 808, 7): აწ

68 ** გარდასლვისათჳს ადამისა] καὶ ἀντιβαίνει τῷ Ἀδάμ Gr. (PG 50, col. 808, 7): ნუ ეწინააღმდეგები ადამს.

69 ** და მისი ცოდვად და უშჯულოებად ტჳრთად ვინებე] τὸν ἐκείνου ῥῆπον τὸν πλημμελήματων ἐκπλῆναι θέλων Gr. (PG 50, col. 808, 8-9): მის უსამართლოებათა (უშჯულოებათა) ჳუჳყის ჩამორეცხვის მსურველი.

ვილო, იგი ვერ განწმინდეს. ამისთვისცა ოცდაათისა წლისაჲ ნათელ-ვილებ, მისთა წელთა მოველოდე.^{70**}

აცადე აწ, „ესრეთ“⁷¹ შეუენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლჳ“. ^{72**}
 აცადე აწ აღსრულებად თქუშული იგი წინაჲსწარმეტყუელისაჲ: „ვჲმად
 უფლისაჲ უდაბნოსა: განჰმზადენით გზანი უფლისანი და წრფელ ყვენით 5
 ალაგნი მისნი“. ^{73*;74**} მაშინ მიუშუა მას ^{75**} [192r] და იხილა ხილვაჲ საკვრველი.
 და შეაზო თავსა უფლისასა კელი იოვანე; და ცანი განესუნეს და იჭვრობდეს
 ძწოლით წმიდანი ანგელოზნი; ხოლო სული მადლისაჲ ხილვითა ტრედისაჲთა
 უფლისა თავსა ზედა დაენერგა. იოვანეს კელი დაედვა და დგა ყოველი
 სიმრავლჳ კიდესა წყლისასა და ვინ არს ესეო? – ურთიერთას განკვრეებულნი 10
 იტყოდეს.

მერმე აღმოსლვასა მისსა ^{76**} ჳმა-ყო ზეცით ^{77**} მამამან და თქუა: „ესე
 არს ძჳ ჩემი საყუარელი, რომელი სათნო-ვიყავ“; ^{78*} „მაგისი ისმინეთ“. ^{79*}
 ჳმა-ყო ძისა მიმართ მამამან ^{80**} საყუარელად, რაჲთა იცნობოს შემოქმედი,
 სოფლისა მომცემელი, ვითარმედ ესევეთარი ძჳ ესევეთარსა მონასა მოსცა: 15
 მოძულეებულსა – საყუარელი, შეცოდებულსა – უცოდველი, არადიდებულსა
 – დიდებული.

ვადიდებდეთ აწ, რომელი გამოცხადნა უფალი ქრისტე ღმერთი ჩუენი,
 რამეთუ მისი არს სუფევაჲ და დიდებაჲ თანა მამით და წმიდით სულითურთ,
 აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ. 20

70 ** ἵνα τῷ ἐκείνους τὸ ἐμὸν κερᾶθῃ Gr. (PG 50, col. 808, 11): რათა მისეული ჩემმა აღასრულოს (განამტკიცოს)] om. Iber.

71 ესრე

72 ** κερᾶθῃ] add. აცადე აწ, „ესრეთ შეუენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლჳ“ Iber.

73 * ეს. 40,3; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ინ. 1,23.

74 ** „ვჲმად უფლისაჲ უდაბნოსა: განჰმზადენით გზანი უფლისანი და წრფელ ყვენით ალაგნი მისნი“] *Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων* Gr. (PG 50, col. 808, 13-14): „ვჲმად უფლისაჲ წყალთა ზედა“ (ფს. 28,3).

75 ** *τῶν ὑδάτων*] add. მაშინ მიუშუა მას Iber.

76 ** მერმე აღმოსლვასა მისსა] *Εἶτα ὡς ἀποκρινάμενος τοῖς πλῆθεσι, Τίς ἐστὶν οὗτος; πρὸς ἀλλήλους ζῆτοῦσιν* Gr. (PG 50, col. 808, 21-23): შემდეგ, იმ ხალხისთვის პასუხის გასაცემად, ერთმანეთში რომ გამოეძიებდნენ, თუ ვინ იყო ის.

77 ** ἐβόησεν Gr. (PG 50, col. 808, 23) add. ზეცით Iber.

78 * მათ. 3,17; მარკ. 1,11; ლკ. 3,22; 2 პეტრე 1,17; კოლ. 1,13.

79 * რჯლ. 18,15; მათ. 17,5; მარკ. 9,7.

80 ** მამამან] *ὁ γεννῆτωρ* Gr. (PG 50, col. 808, 25): მშობელმან.

1. თქმული წმიდისა ჰოიელ¹, ჯოსტანტინეპოლელ² მთავახუბისკოპოსისაჲ³,
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა^{4:5°}

I. დღეს ქრისტე⁶ სოფელსა გამოუჩნდა და სოფელი იგი⁷ უშუერი განაშუენა და განაკეთა^{8**} და სოფლისა ცოდვანი აღიხუნა⁹ და მტერი იგი სოფლისაჲ დასცა და აკურთხნა წყარონი იგი წყალთანი და განანათლნა გულნი¹⁰ და გონებანი^{11**} ძეთა კაცთანი და საკრველებად იგი¹² უმეტესი¹³ შეიმოსა.

- 5 დღეს ზღუამან¹⁴ და ქუეყანამან მაცხოვრისა იგი მადლი განიყვეს და ყოველი დაბადებული სიხარულითა აღსავსე¹⁵ არს; და პირველსა მას დღესასწაულსა ესე უმეტეს¹⁶ აჩუენებს საკრველებასა, რამეთუ პირველსა მას¹⁷ დღესასწაულსა¹⁸, ოდეს¹⁹ უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე²⁰ იშვა ჳორციელად, ქუეყანად იხარებდა, რამეთუ ბაგასა მას ყოველთა უფალი ეტჯრთა. ხოლო დღენდელსა ამას
- 10 დღესასწაულსა ნათლისღებისასა ზღუად²¹ აღივსო სიხარულითა ამისთჳს, რამეთუ კურთხევად იგი²² იორდანისაჲ²³ მოილო²⁴, მიიწია და [B124v]

1 თქმული წმიდისა პროკლე] წმიდისა პროკლეს თქმული A; პროკლე] პროკლესი B, პროკლესი D

2 კოსტანტინეპოლელ BC

3 ეპისკოპოსისაჲ C, ეპისკოპოსისაჲ BD

4 იესუ ქრისტესა] -CD, იესუ ქრისტესა B

5 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (179v-181v); B – A 95, XI ს. (124r-126r); C – Ath.11, X ს. (36r-37v); D – A 90, XIII ს. (244v, ნაკლული). გამომც. ლამა ტყეებუჩავა.

6 ქრისტე BC

7 იგი] -A

8 ** განაშუენა და განაკეთა] κοσμήσας Gr. (PG 65, col. 757, B 8): შეამკო.

9 აიხვნა C

10 გულნი] სულნი D

11 ** გულნი და გონებანი] ψυχὰς Gr. (PG 65, col. 757, B 11): სულნი.

12 იგი] -D

13 უმეტესი B

14 ზღუამან C

15 საესჳ AB

16 უმეტესსა B, უმეტესსა D

17 მას] -A

18 დღესასწაულსა A

19 ოდეს] რომელსა CD

20 იესუ ქრისტე] იესუ ქრისტეს AB, -D

21 ზღუად B

22 იგი] რომელი CD

23 იორდანემან BC, იორდანედ D

24 მოილო] -D

განეფინა მას ზედა.^{25**}

პირველი იგი დღესასწაული არა ყოვლად სრულ-იყო²⁶, რამეთუ ყრმად ერუენებოდა^{27;28**} და ჩუენსა ამას უსრულებასა გუემსგავსებოდა^{29;30**} და³¹ მასვე³² დღესა შობისასა მზის აღმოსავალით ვარსკულავი ურუენებდა³³, ხოლო დღეს, რომელი ნათელს-იღებს³⁴, მამამ ზეცით ეწამების,^{35**} რომელსაცა³⁶ იგი განსაგებელი უშობიეს³⁷.

მუნ³⁸ მოგუთა^{39;40**} ძლუენი⁴¹ ვითარცა მეუფისა შეწირეს⁴², ხოლო ამას დღესა ანგელოზნი ზეცით მოვიდეს და ვითარცა ღმერთსა [A180r] ღმრთისაგანსა ღირსად⁴³ მსახურება შეწირეს.

25 ** მოილო, მიიწია და განეფინა მას ზედა] μεταλαμβάνουσα Gr. (PG 65, col. 757, C 8): ნაწილი მიილო (იორდანის კურთხევის).

26 სრულ-ყო C

27 ერუენებოდა D

28 ** პირველი იგი დღესასწაული არა ყოვლად სრულ-იყო, რამეთუ ყრმად ერუენებოდა] 'Επί τῇ περιλαβούσῃ ἑορτῇ ἀτελὲς βρέφος ἐδείκνυτο Gr. (PG 65, col. 757, C 8-9): წინა დღესასწაულზე უმნიერარ ყრმად წარმოჩნდა.

29 ემსგავდებოდა C, გუქმსგავსებოდა D, δεικνύμενον Gr. (PG 65, col. 757, C 10)

30 ** ἐν δὲ τῇ σήμερον ἑορτῇ τέλειος ὀρᾷται, τὸν ἐκ τελείου τέλειον αἰνιττόμενος Gr. (PG 65, col. 757, C 10-11): ხოლო დღევანდელ დღესასწაულზე სრულად (მოწიფულად) იხილვება, მოასწავებს რა სრულისაგან სრულს] om. Iber.

31 და] -C

32 მასვე] მას A

33 ვარსკულავი ურუენებდა] ვასკულავითა მოგვნი მოეყვანა ბეთლემდ C, προκύψας ἀστήρ Gr. (PG 65, col. 757, C 12)

34 რომელი ნათელს-იღებს] ნათლისღებასა მისა C, δὲ τῷ βαπτισμένῳ Gr. (PG 65, col. 757, C 13)

35 ** μαρτυρεῖ ἄνωθεν ὁ γεννήσας Πατήρ Gr. (PG 65, col. 757, C 13-14)] add. რომელსაცა იგი განსაგებელი უშობიეს Iber.

36 რომლისაგა C

37 უშობიეს] უშობია D

38 მუნ] -ABD, 'Εκεῖ Gr. (PG 65, col. 757, C 14)

39 მოგვთა C

40 ** ἐξ ἀνατολῶν πεζοπορήσαντες Gr. (PG 65, col. 757, C 14): აღმოსავლეთიდან მოსულებმა] om. Iber.

41 ძლუენი D

42 ვითარცა მეუფისა] -C, ~ შეწირეს ვითარცა მეუფისა D, ὡς βασιλεῖ δῆρα προσέφερεν Gr. (PG 65, col. 757, C 14-D 1)

43 ვითარცა ღმერთსა ღმრთისაგანსა ღირსად] ვითარცა ღმრთისაგანსა ღირსი იგი B, ვითარცა ღმრთისა ღირსი იგი C, ვითარცა ღმრთისაგან ღირსი იგი D, ὡς Θεῷ τὴν πρέπουσαν Gr. (PG 65, col. 757, D 2)

^{44**} ამას დღესა შეთხზულსა მას ცოდვასა^{45°} ძეთა კაცთასა^{46**} განჰჳსნის⁴⁷.

მას დღესა, ვითარცა მეუფემან სამოსელი სამეუფოა შეიმოსნა⁴⁸ ჳორცნი იგი⁴⁹, ხოლო აქა დღეს წყარონი იგი მდინარეთანი⁵⁰ შეიმოსნა.

- II. აწ მოვედით და იხილეთ⁵¹ უმეტესი⁵² იგი საკურველი, რამეთუ მზისა⁵³
- 5 იგი მზს იორდანესა შინა იბანების; ცეცხლი წყალსა⁵⁴ შინა განათლდების; და კაცნი ღმერთსა ღმერთად იცნობენ და აღიარებენ;^{55**} და^{56**} ყოველი დაბადებული უგალობს მას, რომელი-იგი⁵⁷ დღეს ნათელს-ილებს [C36v] და იტყვან, ვითარმედ⁵⁸:^{59**} „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისადათა“.^{60*} და⁶¹ კურთხეულ არს მარადის მომავალი, არათუ⁶² პირველად⁶³, აწ მოვიდა
- 10 კურთხეული სახელითა⁶⁴ უფლისადათა.^{65**}

არამედ პირველითაცა მით⁶⁶ დაბადებულითა⁶⁷ ჩნდა მისი იგი⁶⁸ მოსლვამ,

44 ** Ἐκεῖ ἐδέσμευτο σπάργανον δεσμοῖς Gr. (PG 65, col. 757, D 3-4): იქ შეახვიეს ტილოების სახვევლით] om. Iber.

45 ° აქედან A 90-ში (D ლიტერი, 244v) ტექსტი წყდება.

46 ** τὰς τῶν ἀμαρτιμάτων σειράς Gr. (PG 65, col. 757, D 4)] add. ძეთა კაცთასა Iber.

47 განჰჳსნის] განჰჳსნიდა A, +ხოლო C

48 სამოსელი სამეუფოა შეიმოსნა] შეიმოსნა სამოსლად A, სამოსელი შეიმოსნა B

49 იგი] -AB

50 მდინარეთან C

51 ვიხილოთ C

52 უმეტესი B

53 მზისად B

54 წყალთა B

55 ** კაცნი ღმერთსა ღმერთად იცნობენ და აღიარებენ] ὑπὸ ἀνθρώπου τὸν θεὸν ἀγινῶμενον Gr. (PG 65, col. 760, A 3-4): აღამიანის მსახურებით ღმერთი იკურთხევა.

56 ** და] Σήμερον Gr. (PG 65, col. 760, A 4): დღეს, ახლა.

57 რომელი-იგი] რომელი C

58 ვითარმედ] -A

59 ** ἀνυμνῶσα βοᾷ Gr. (PG 65, col. 760, A 4-5)] add. რომელი-იგი დღეს ნათელს-ილებს და იტყვან, ვითარმედ Iber.

60 * ფს. 117,26.

61 და] -B

62 არათუ] არა ხოლო თუ AB

63 პირველად A

64 სახელითა] კურთხევითა A

65 ** კურთხეული სახელითა უფლისადათა] „Εὐλογιμένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου“ Gr. (PG 65, col. 760, A 7-8): „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისადათა“.

66 პირველითაცა მით] პირველითა მითცა C

67 დაბადებულითა] დიდებული C

68 ჩნდა მისი იგი] მისი იგი ჩნდა A, იგი მისი ჩნდა C

რამეთუ⁶⁹ ცანი იგი მაღალნი მან დაამტკიცნა⁷⁰, რაჲთა არა დაეცნენ⁷¹; და მისითვე ბრძანებითა მზღ თჳსსა ზედა წესსა⁷² ვალს; და ვარსკულავთა⁷³ იგი⁷⁴ სიმრავლჳ⁷⁵ შეუშფოთებელ არს; და⁷⁶ აერნიცა⁷⁷ ყოვლისა სარგებელად შეზავნა; და ქუეყანამ ესე ყოვლითავე შეამკო და ნაყოფიერ-ყო⁷⁸; და⁷⁹ ზღუასა მას, მრავალმღელვარესა⁸⁰, მცირითა⁸¹ ქჳშითა⁸² აღჴრ-ასხნა; და⁸³ წყარონი 5 იგი⁸⁴ უხილავთაგან უფსკრულთა გამოაჩინნა; და წყალთა მათ მდინარეთა უცთომელად სლვამ მისცა.

ამას ყოველსა ვხედვიდეთ, უფროდსა ვღალადებდეთ:⁸⁵ „კურთხეულ არს⁸⁶ მომავალი სახელითა უფლისაჲთა“. ვინ არს ესე? გვთხარ ჩუენ, ნეტარო დავით, განცხადებულად!⁸⁷ და იგი იტყჳს:^{88*} „ღმერთი უფალი⁸⁹ და გამოგჴნდა 10 ჩუენ“^{90*}.^{91**} და წმიდამ მოციქული პავლე⁹² ეწამების მასვე⁹³ და იტყჳს: „რამეთუ გამოჩნდა მაღლი იგი ღმრთისამ მაცხოვრად [B125r] ყოველთა

69 რამეთუ] -C

70 დაამტკიცნა] დამოდრიკნა C, ἄπλωτον συντηρῶν Gr. (PG 65, col. 760, A 9-10)

71 დაეცნენ] ეცნენ B

72 ~ წესსა თჳსსა ზედა C

73 ვასკულავთად C

74 იგი] -B

75 სიმრავლჳ] ქცევად C, πληθος Gr. (PG 65, col. 760, A 11)

76 და] -C

77 პაერნიცა B, პაერნი C

78 ნაყოფიერ-ქმნა C

79 და] -C

80 მრავალმღელვარესა C

81 მცირედითა A

82 მქჳშითა AB

83 და] -C

84 იგი] -C

85 ამას ყოველსა ვხედვიდეთ, უფროდსა ვღალადებდეთ] ან ამას ყოველსაღა ვხედავ, უფროდს ხოლო ვღალადებ და ვიტყჳ AC, Ταῦτα οὖν πάντα ὁρῶντες, λέγωμεν Gr. (PG 65, col. 760, B 1)

86 კურთხეულ არს] კურთხეულს A

87 გვთხარ ჩუენ, ნეტარო დავით, განცხადებულად!] ნეტარო დავით, განცხადებულად გვთხარ ჩუენ! BC

88 ** Δαβὶδ Gr. (PG 65, col. 760, B 3)] add. და იგი იტყჳს Iber.

89 ~ უფალი ღმერთი A

90 * ფს. 117,27.

91 ** Οὐ μόνον δὲ ὁ προφήτης λέγει Δαβὶδ Gr. (PG 65, col. 760, B 4): არა მარტო ნინასწარმეტყველი დავითი ამბობს] om. Iber.

92 პავლჳ AB

93 ~ მასვე ეწამების BC, προσμαρτυρῶν αὐτῷ Gr. (PG 65, col. 760, B 5)

კაცთა⁹⁴,⁹⁵ არათუ⁹⁶ რომელთამე⁹⁷, არამედ ყოველთა – ჰურიათა⁹⁸ და წარმართთა – ნათლისღებითა მიანიჭებს ცხორებასა ზიარი იგი⁹⁹ სარგებელი ნათლისღებისა¹⁰⁰, რომელი ჩუენ სახედ დაგვდვა¹⁰¹.

III. აწ მოვედით და იხილეთ ახალი ესე წყლითრღუნამ, უმჯობესი¹⁰²
5 და უსაკრველესი¹⁰³ პირველისა მის,¹⁰⁴** რომელი¹⁰⁵ იყო ნოვეს-ზე¹⁰⁶. რამეთუ მან წყლითრღუნამან ნათესავი კაცთა [A180v] წარწყმიდა¹⁰⁷, ხოლო ამან წყალმან¹⁰⁸ ნათლისღებისამან¹⁰⁹** მკუდარნი განაცხოველნა.

მუნ ძელისაგან უღბოლველისა კიდობანი შექმნა ნოვე, ხოლო აქა ქრისტემან¹¹⁰** წმიდა იგი ქალწული კიდობნად გამოაჩინა და მას შინა¹¹¹
10 ვორცნი შეისხნა¹¹².

ნოვეს¹¹³ კიდობანი იგი გარჯთ¹¹⁴ კირითა განეკრძალა, ხოლო აქა ქრისტემან ჭეშმარიტითა სარწმუნოებითა¹¹⁵ ვორცთა¹¹⁶ იგი კიდობანი მტკიცე-ყო¹¹⁷.

მუნ ტრედსა¹¹⁸ რტომ იგი ზეთისხილისა მოაქუნდა¹¹⁹ და¹²⁰ მაშინვე

94 ყოველთა კაცთა] ყოველისა სოფლისა C, πᾶσιν ἀνθρώποις Gr. (PG 65, col. 760, B 7)

95 * ტიტ. 2, 11.

96 არათუ] არა C

97 რომელთამე] ხოლო თუმე ხოლო C, +ხოლო B

98 ჰურიათა] A

99 იგი] +და AC

100 ნათლისღებისა] ნათლისღება BC, +მისი AB

101 რომელი ჩუენ სახედ დაგვდვა] რომელმან ჩუენ ცხორებად დაგვდვა ქრისტემან C

102 უმჯობესი B

103 უსაკრველესი B

104 ** κρείττονα Gr. (PG 65, col. 760, B 14)] add. პირველისა მის Iber.

105 რომელი] რომელ A, +იგი C

106 ნოვეს-ზე AB

107 ნათესავი კაცთა წარწყმიდა] ნათესავნი წარწყმიდა კაცთანი B, τὴν ἀνθρώπειαν φῦσιν ἐθανάτωσεν Gr. (PG 65, col. 760, B 15)

108 წყალმან] წყლითრღუნამან AB, τὸ ὕδωρ Gr. (PG 65, col. 760, C 1)

109 ** διὰ τοῦ βαπτισθέντος Gr. (PG 65, col. 760, C 1-2): ნათელღებულის მიერ (მეშვეობით)] om. Iber.

110 ** ὁ νοητὸς Νῶε Gr. (PG 65, col. 760, C 4)] om. Iber.

111 და მას შინა] -C

112 შეისხნა] შეიმოსნა+ხოლო C

113 ნოვეს C

114 გარჯთ] შინად-გარეთ C, ἔξωθεν Gr. (PG 65, col. 760, C 6)

115 სარწმუნოებითა A

116 ვორცთა

117 მტკიცე-ყო AB

118 ტრედსა] +მას C

119 მოაქუნდა C

120 და] -C

სულნელებასა ქრისტეს¹²¹ მოსლვისასა აუწყებდა, ხოლო აქა სულიწმიდასა სახედ ტრედისა გარდამოვდა¹²² და ყოველსა სოფელსა^{123**} მოწყალე¹²⁴ ღმერთი გამოუცხადა¹²⁵.

აწ მე ამას ყოველსა ზედა მიკვრს და განვჰკრთები^{126**} ფრიადსა მას სიმდაბლესა მაცხოვრისასა.^{127**} და ესე არამე კმა-იყო-ა^{128?} რამეთუ ღმერთი ღმრთისაგანი^{129**} და¹³⁰ თანამოსაყდრჳ ძჳ¹³¹ მამისაჲ, რომელი ჩუენისა ცხორებისათჳს გარდამოვდა ზეცით და^{132**} ყრმად იშვა ქალწულისაგან^{133**} [C37r] და „ხატი მონებისაჲ შთაიცუა^{134**}, ^{135*} და კუალად, ვითარცა ცოდვილი¹³⁶, მოვიდოდა ნათლისღებად¹³⁷.

აწ უკუე, ნუმცა იყოფვის ყოველთაჲ¹³⁸ ესე სარგებელი¹³⁹, რომელთა ესმოდის, დასაბრკოლებელ. რამეთუ უფალი ყოველთაჲ ნათელს-იღებს.¹⁴⁰ არათუ¹⁴¹ მას უვმდა¹⁴² განწმედამ, არამედ ორკერძოვე ჩუენისა ცხორებისათჳს^{143**} აღასრულებდა, რამთამცა წყალთაცა მათ¹⁴⁴ სიწმიდისა იგი მადლი მისცა

121 ქრისტჳ A, ქრისტჳ BC

122 გარდამოვდა] +ზეცით AB, παραγενόμενον Gr. (PG 65, col. 760, C 11-12)

123 ** παραγενόμενον] add. და ყოველსა სოფელსა Iber.

124 მონყალჳ AB, τὸν ἐλεῖμονα Gr. (PG 65, col. 760, C 12)

125 გამოუცხადა C, ὑποδείκνυσαι Gr. (PG 65, col. 760, C 12)

126 ** მიკვრს და განვჰკრთები] ἐκπλήττει με Gr. (PG 65, col. 760, C 12-13)

127 ** მაცხოვრისასა] τοῦ Κυρίου Gr. (PG 65, col. 760, C 13): უფლისასა.

128 არამე კმა-იყო-ა] მე არა კმა-მეყო-ა C, οὐκ ἤρκεσε Gr. (PG 65, col. 760, C 13)

129 ** ღმერთი ღმრთისაგანი] τὸν ἐκ τελείου τέλειον Gr. (PG 65, col. 760, C 14): სრული-საგან სრული.

130 და] -C

131 ძჳ] -AB

132 ** τέλειον] add. და თანამოსაყდრჳ ძჳ მამისაჲ, რომელი ჩუენისა ცხორებისათჳს გარდამოვდა ზეცით და Iber.

133 ** οὐκ ἤρκεσε τὸν σύνθρονον τοῦ Πατρὸς Gr. (PG 65, col. 760, C 15-D 1): არ იყო საკმარისი, მამის თანამოსაყდრისთვის] om. Iber.

134 შთაიცუა C

135 * შდრ. ფილ. 2,7.

136 ცოდვილი] +რეცა AB

137 ~ ნათლისღებად მოვიდოდა C

138 ყოველთა BC

139 სარგებელი] სიხარული C, εὐεργέτιμα Gr. (PG 65, col. 760, D 3)

140 უფალი ყოველთაჲ ნათელს-იღებს] ნათელს-იღებდა ყოველთა უფალი AB, Βαπτίζεται γὰρ ὁ πάντων Δεσπότης Χριστὸς Gr. (PG 65, col. 760, D 4-5)

141 არათუ] არა AB

142 უვმდა] +რად C

143 ** ცხორებისათჳს] τὸ συμφέρον Gr. (PG 65, col. 760, D 6): სარგებლობისთვის.

144 წყალთა მათჳს C

და¹⁴⁵ ყოველთა კაცთა ნათლისღებად მოგვწოდა¹⁴⁶.

IV. „მოვიდა^{147**} იესუ გალილეადთ იორდანედ იოვანესა¹⁴⁸ ნათლისღებად¹⁴⁹ მისგან“. ^{150*} რამ ესე იყოფვოდა¹⁵¹, ძმანო¹⁵², რამეთუ მოსაგონებელადცა საკრველ არს და კაცისა თუალისა¹⁵³ ესე უფრომ არს ხილვად. და შეშინებულ და შეძრწუნებულ^{154**} არს გონება ჩემი¹⁵⁵ და ენა ესე ერიდების¹⁵⁶ [B125v] პირსა გამოთქმად გამოუთქმელსა მას.

ოდეს-იგი¹⁵⁷ იხილა იოვანე¹⁵⁸ ყოველთა უფალი მომავალი მისა¹⁵⁹, ვერ სცნობდა¹⁶⁰ იგი და^{161**} უფრომს გულითა შეიწრდებოდა¹⁶², ^{163**} შეუვრდებოდა¹⁶⁴ ფერჯთა მისთა, ევედრებოდა მას და ეტყოდა:^{165°}

10 რად მაიძულებ, ყოვლისა მძლეო, მე¹⁶⁶ ამას უძლურსა¹⁶⁷ საქმედ შეუძლებელსა,^{168**} ანუ [A181r] ვითარ-მე¹⁶⁹ ვიკადრო შენდა ნათლისცემად, ოდეს სადა¹⁷⁰ ცეცხლი თივამან განწმიდის^{171?} გინათუ¹⁷² თივამან წყარო

145 და] +ჩუენ AB

146 მოგვწოდა] -C

147 ** γάρ, φησὶν Gr. (PG 65, col. 760, D 9): კიდევ ითქვა] om. Iber.

148 იოვანესა B

149 მოვიდა იესუ გალილეადთ იორდანედ იოვანესა ნათლისღებად] -C

150 * მათ. 3,13.

151 იყოფვოდა A

152 ~ ძმანო, რამ ესე იყოფვოდა C

153 თუალითა B, თუალსა კაცისასა C

154 ** შეშინებულ და შეძრწუნებულ] Τρέμει Gr. (PG 65, col. 761, A 1): ქართველ მთარგნელს ორმაგი შესატყვისით უთარგმნია (τρέμα - მეშინია, შიშისაგან ვცახცახებ).

155 ჩემი] -A

156 ერიდების] ეძიებს B

157 ოდეს A

158 იოვანეს B

159 მისა] -B

160 სცნობდა C

161 ** ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν Gr. (PG 65, col. 761, A 4)] add. ვერ სცნობდა იგი და Iber.

162 შეიწრდებოდა] შეიწყნარებდა C, συνεχόμενος Gr. (PG 65, col. 761, A 5)

163 ** προσπίπτων καὶ ὑποκατακλινόμενος Gr. (PG 65, col. 761, A 5): თაყვანს სცემდა და თავს უდრევდა] om. Iber.

164 შეუვრდა AC, ἐφαπτόμενος Gr. (PG 65, col. 761, A 6)

165 ° A 19-ში (A ლიტერა) წერია „ეტყო“, ხოლო თავზე აწერია, სავარაუდოდ, „და“.

166 მე] -C

167 ~ უძლურსა ამას C

168 ** ποιῆσαι ταῦτα οὐ δύναμαι Gr. (PG 65, col. 761, A 8-9): ამას ვერ აღვასრულებ] om. Iber.

169 ვითარ-მე] მე ვითარ C

170 სადა] რად A

171 ~ განწმიდის ცეცხლი თივამან C

172 გინა B

განრცხის? ანუ ვითარ-მე¹⁷³ ნათელ-გცე¹⁷⁴, დაშვილმან ამან¹⁷⁵, მსაჯულსა ყოველთასა? ვითარ-მე რამ ნათელ-გცე შენ, უფალო, რამეთუ მე ყოვლითურთვე შენთანა¹⁷⁶ ბიწსა არას ვხედავ¹⁷⁷? რამეთუ¹⁷⁸ „ცოდვამ არა ჰქმენ¹⁷⁹“^{180*} და წყევასა მას ადამისა¹⁸¹ არა შეჰვარდი,^{182**} დაღაცათუ გარდამოჰყედ ზეცით, არამედ არავე¹⁸³ გარდაიქეც.

5

რად მაიძულებ მე, უფალო, შეუძლებელსა ამას? რამეთუ არასადა ვიკადრე¹⁸⁴ მცნებათა შენთა¹⁸⁵ გარდასლვამ¹⁸⁶, არამედ¹⁸⁷ ვითარცა მონამან უფლისმოყუარემან¹⁸⁸ მოსლვამ შენი უწინარესვე ექადაგე¹⁸⁹, და ვიდრე არლა შობილ ვიყავ, მუცელსავე შინა დედისასა¹⁹⁰ ეჰრთებოდე, და¹⁹¹ მისითვე პირითგამო ყოველთა¹⁹² ვაუწყე¹⁹³, რამთამცა მიგეგებვოდეს¹⁹⁴ შენ.^{195*}

10

V. ^{196**} აწ ვითარ თავს-იდვას მზემან¹⁹⁷ ხედვად¹⁹⁸, დადებად ნები მონისა¹⁹⁹

173 ვითარ C

174 ნათელ-გცე] +მე AB

175 დაშვილმან ამან] ~ ამან დაშვილმან, +შენ AB

176 ყოვლითურთვე შენთანა] შენთანა ყოვლითურთ A, ~ შენთანა ყოვლითურთვე B

177 არას ვხედავ] არარას ვჰვობ A

178 რამეთუ] რომელმან C

179 ცოდვამ არა ჰქმენ] არა იცი ცოდვამ C

180 * შდრ. I პეტრ. 2,22.

181 ადამისა C

182 ** ბერძნულში გადაადგილებულია წინადადებები: «Τῇ κατάρξει τοῦ Ἀδὰμ οὐκ ὑπέπεσας· ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησας» Gr. (PG 65, col. 761, A 12-13)

183 არაფე C

184 ვიკადრე] A

185 მცნებასა შენსა B

186 გარდასლვად A

187 არამედ] -C

188 უფლისამოყუარემან C

189 ექადაგე AB

190 დედისა+ჩემისასა C

191 და] -C

192 ყოველთა] -C

193 ვაუწყებდ A, ვაუწყებდი C, ἐκήρυξα Gr. (PG 65, col. 761, B 5)

194 მიგეგებვოდე C

195 * იბ. ლკ. 1,41-45.

196 ** Εἶπε γὰρ μοι, Δέσποτα Gr. (PG 65, col. 761, B 8): მითხარ მე, უფალო] om. Iber.

197 მზემან] სმენად C, ὁ ἥλιος Gr. (PG 65, col. 761, B 8)

198 ხედვად] მიხედვად B, +და BC

199 ნები მონისად] ნებმან მონისამან C

- თავსა ზედა²⁰⁰ უფლისასა^{201**} და²⁰² არა²⁰³ მუნქუესვე დამწუას²⁰⁴, ვითარცა სოდომელნი²⁰⁵ ანუ^{206*} ვითარ უძლოს დათმენად ქუეყანამან, რაჟამს²⁰⁹ მიგეახლებოდი,^{210**} რომელმან-იგი ანგელოზნი წმიდა-ჰყვენ, კაცისაგან²¹¹ ცოდვილისა²¹² ნათელს-ილებ-ა²¹³, და²¹⁴ მყის არა²¹⁵ განალოს²¹⁶ პირი თჳსი და
- 5 დამნთქას²¹⁷ მე, ვითარცა დათან და აბირონ?^{218*}
- და²¹⁹ ვითარ-მე²²⁰ ნათელ-გცე შენ, უფალო, რამეთუ შობასა შენსა ბიწი არა იპოვა^{221?} ქალწულისაგან^{222**} იშევე²²³ უთესლოდ²²⁴ ნაყოფი, და ვითარ-მე ამან შეცოდებულმან განგწმიდო ღმერთი უცოდველი? რამეთუ „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ, შენ ჩემდა მოხუალ-ა“^{225**226*}
- 10 სსუათა ნათლისცემად მომავლინე მე, უფალო, და არასადა გარდაეჰყედ

200 ზედა] -C

201 ** დადებად ნები მონისად თავსა ზედა უფლისასა] τὸν πάντων Δεσπότην ὑπὸ δούλου τοῖς κτηρὶν ὑβρίζμενον Gr. (PG 65, col. 761, B 9-10): ყოველთა მეუფეს, კადნიერი მონისგან შეურაცხყოფილს.

202 და] -C

203 არამე A

204 დამწუასა AB

205 სოდომელი A

206 * იხ. დაბ. 19,24.

207 ** ταῖς ἐμπύροις αὐτῶν μαρμαρυγαῖς Gr. (PG 65, col. 761, B 10-11): თავისი ცეცხლოვანი ელვარებით] om. Iber.

208 ანუმე AB

209 რაჟამს-იგი AB

210 ** ἢ γῶ Gr. (PG 65, col. 761, B 12)] add. რაჟამს მიგეახლებოდი Iber.

211 კაცისაგან] -B

212 ცოდვილისაგან B

213 ნათელს-ილებ-ა] ნათლისღებად AB

214 და] ქუეყანამან C, +მან B

215 არა] -C

216 გალოს A

217 მთანმთქას C

218 * იხ. რიცხ. 16,31-33.

219 და] -C

220 ვითარ C

221 იპოა C

222 ** ქალწულისაგან] ἐξ ἀλοχεύτου γαστρὸς Gr. (PG 65, col. 761, C 2): უბინო (უმანკო) მუცლიდან.

223 იშევე] +შენ AC, προῆλθες Gr. (PG 65, col. 761, C 2-3)

224 უთესლოდ B, ἀσπρὰς Gr. (PG 65, col. 761, C 2)

225 ქალწულისაგან იშევე შენ უთესლოდ ნაყოფი და ვითარ-მე ამან შეცოდებულმან განგწმიდო ღმერთი უცოდველი, რამეთუ „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ, შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“] -C

226 * მათ. 3,14.

შენსა ბრძანებასა, [C37v] არამედ ყოველთა მოუწოდე ნათლისღებად²²⁷ და ვიტყოდე: „აუვარებდით²²⁸ უფალსა, რამეთუ სახიერ არს²²⁹“. ^{230*}

არა არს მომავალი ფიცხელ, არამედ სახიერი²³¹ სახიერისაგან იშვა ძმ. არა ხოლო თუ²³² საწუთ[B126r]როსა ამას²³³ სახიერებასა აჩუენებს,^{234**} არამედ „უკუნისამდე²³⁵ არს წყალობაჲ მისი“. ^{236*} და უფროსდა აურაცხელ არს კაცთმოყუარებაჲ მისი²³⁷, ამისთჳსა ძალნი ზეცისანი უგალობდეს და იტყოდეს²³⁸: „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისაჲთა; ღმერთი უფალი და გამოგზნდა ჩუენ“. ^{239*} და გამოგზნდა²⁴⁰ მზღ იგი სიმართლისაჲ და ბნელი იგი [A181v] უმეცრებისაჲ²⁴¹ განგუაშორა²⁴² ჩუენგან.

დღეს²⁴³ გამოგზნდა ჩუენ მწყემსი იგი ზეცისაჲ და ეშმაკისა²⁴⁴ იგი²⁴⁵ 10
ბგელნი წარდევნა სამწყსოჲსაგან²⁴⁶.

დღეს გამოგზნდა²⁴⁷ მხოლოდშობილი ძმ ღმრთისაჲ^{248**} და ნათლისღე-

227 ~ ნათლისღებად მოუწოდე C

228 აუვარებდით C

229 სახიერ არს] +და C

230 * ფს. 105,1; ფს. 134,3.

231 სახიერი] -C

232 არა ხოლო თუ] არათუ AB, Οὐ πρὸς Gr. (PG 65, col. 761, C 10)

233 საწუთროსა ამას] +ხოლო AB, ὀλίγον Gr. (PG 65, col. 761, C 10-11)

234 ** καὶ ἐνθὺς μεταβαλόμενος Gr. (PG 65, col. 761, C 11-12): და უმაღლ ზებრუნდება] om. Iber.

235 უკუნისამდე] უკუდავ C, τὸν αἰῶνα Gr. (PG 65, col. 761, C12)

236 * ფს. 105,1; ფს. 135.

237 და უფროსდა აურაცხელ არს კაცთმოყუარებაჲ მისი] -AB, Καὶ ἐπειδὴ ἀμέτρητόν ἐστι τὸ ἔλεος αὐτοῦ Gr. (PG 65, col. 761, C 11-12)

238 უგალობდეს და იტყოდეს] უგალობენ და იტყვან AC, ἀνυμνεῖσαι αὐτὸν ἑφασκον Gr. (PG 65, col. 761, C 14)

239 * ფს. 117,26-27.

240 და გამოგზნდა] -C, Ἐπεφάνη Gr. (PG 65, col. 761, D 1)

241 ბნელი იგი უმეცრებისაჲ] დაბნელებული იგი უმეცრებაჲ AB, τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας Gr. (PG 65, col. 761, D 2)

242 განგუაშორა C

243 დღეს] და C

244 ეშმაკნი AC, τοὺς διαβόλους Gr. (PG 65, col. 761, D 3-4)

245 იგი] ვითარცა C

246 ~ სამწყსოჲსაგან წარდევნა C

247 გამოგზნდა] +ჩუენ C

248 ** ღმრთისაჲ] τὸν Πατὲρ Gr. (PG 65, col. 761, D 5): მამისაჲ.

ბითა მისითა ყოველნი მორწმუნენი²⁴⁹ შვილ ღმრთისა²⁵⁰ გვწოდნა²⁵¹.

დღეს გამოგზრნდა ყოველთა ცხორება²⁵² და სიკუდილითა სიკუდილი მოაკუდინა და ვითარცა²⁵³ უკუდავმან, მკუდარნი²⁵⁴ ცხოველ-ყვნა²⁵⁵.

5 VI. ესე ყოველილა აღესრულებოდა, ზეცით მამამან სიხარულით²⁵⁶ გარდამეტებულსა მას სიმდაბლესა ძისასა მწრაფლ ბჭენი ცისანი განუხნა²⁵⁷ და მსგავსად²⁵⁸ ქუხილისა ვმა-ყო^{259**} და თქუა:^{260**} „ესე არს ძმ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ²⁶¹“.^{262*}

10 და კუალად, რამთამცა არა ორგულებდეს, რომელთა-იგი ესმოდა ზეცით ვმად მამისად²⁶³,^{264**} ვითარმედ: ვისთჳს-მე იყო ვმად ესე²⁶⁵ ზეცით, რომელმან-იგი²⁶⁶ ნათელი მოიღო, მისთჳს-მე²⁶⁷ ანუ ნათლისმცემელისათჳს²⁶⁸? გარდამოჴდა სულიწმიდამ სახედ ტრედისა და ვითარცა თითითა განცხადებულად უჩუენებდა

249 ნათლისღებითა მისითა ყოველნი მორწმუნენი] თჳსითა ნებითა ძლიერებით C, διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῖς πιστοῖς Gr. (PG 65, col. 761, D 5-6)

250 შვილ ღმრთისა] შვილ ღმრთის B, შვილად თჳსა C, τὴν υἱοθεσίαν Gr. (PG 65, col. 761, D 6)

251 გვწოდნა C

252 ყოველთა ცხორება] ჩუენ ნათელი ცხორებისად C, ἢ πάντων ζῶν Gr. (PG 65, col. 761, D 7)

253 ვითარცა] -C

254 მკუდარნი] მოკუდავნი BC, +იგი B, τοὺς θανόντας Gr. (PG 65, col. 761, D 8)

255 ცხოველ-ყვნა B, ἦξισεν Gr. (PG 65, col. 761, D 9)

256 სიხარულით] -A, ἀγαλλόμενος Gr. (PG 65, col. 764, A 2)

257 განახუნა AB, διῶσθ Gr. (PG 65, col. 764, A 3)

258 ° A 19-ში (A ლიტერი) წერია „მსგავსავ“, რასაც შემდეგ მინანერი აქვს დაქარაგმებული „სდ“.

259 ** πεπληρωμένον διαθήσεως πατρικῆς Gr. (PG 65, col. 764, A 3): მამობრივი წადილით სავსემ] om. Iber.

260 ** πατρικῆς] add. და თქუა Iber.

261 სათნო-ვიყავ] +მავისი ისმინეთ C

262 * მათე 3,17; მარკ. 1,11; ლუკა 3,22; II პეტრე 1,17; კოლ. 1,13.

263 მამისად] -A

264 ** μὴ πλάττει Gr. (PG 65, col. 764, A 6)] add. რომელთა-იგი ესმოდა ზეცით ვმად მამისად Iber.

265 ~ ესე ვმად AB

266 რომელმან-იგი] რომელმან C

267 მისთჳს-მე B

268 ნათლისმცემელისა მისთჳს BC

მას²⁶⁹, რომელმანცა იგი ნათელი მოიღო და ეწამებოდა²⁷⁰ მას.^{271**} და ჩუენ, ყოველთა, გურწამს²⁷² და ვადიდებთ მამასა ღმერთსა და მხოლოდშობილსა ძესა ღმრთისასა, უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა²⁷³ და სულსა წმიდასა²⁷⁴, სამებასა ერთარსებასა²⁷⁵, ^{276**} აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

269 განცხადებულად უჩუენებდა მას] ~ უჩუენებდა მას განცხადებულად B, უჩუენებდა განცხადებულად C

270 ეწამებოდეს B

271 ** ὅτι αὐτὸν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος Gr. (PG 65, col. 764, A 10): რადგან მისია დიდება და ხელმწიფება] om. Iber.

272 გვრწამს C

273 ქრისტესა BC

274 ~ წმიდასა სულსა C

275 სამებასა ერთარსებასა] სამებასა წმიდასა, ერთსა ღმრთიეებასა AC

276 ** μαρτυροῦμενον Gr. (PG 65, col. 764, A 10)] add. და ჩუენ ყოველთა გურწამს და ვადიდებთ მამასა ღმერთსა და მხოლოდშობილსა ძესა ღმრთისასა, უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა და სულსა წმიდასა, სამებასა ერთარსებასა Iber.

**2. ამასვე დღესა, წმიდათა შოხის მამისა ჩუენისა
ჰოყელ ჯოსტანტინეპოლელ ჰატხიხიქისაჲ¹ სიტყუაჲ განცხადებისათჳს
უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა^{2,3}**

I. ქრისტე განცხადნა სოფელსა, ყოველი სოფელი განანათლნა და განაშუენა⁴ და ყოვლისა სოფლისა ცოდვანი აიხუნა⁵ და მტერი ყოვლისა სოფლისა დაამკო და განწმიდა⁶ წყარონი წყალთანი და განანათლნა სულნი კაცთანი და⁷ შეასმინა სასწაული [B255r] მრავალთა სასწაულთა.

5 დღეს ქუეყანაჲ და ზღუაჲ მაცხოვარებისა მადლსა განიყოფენ და ყოველი სოფელი შუებითა⁸ აღივსების და წინასწრობილისა დღესასწაულისა უფროსად დღეინდელი დღესასწაული გამოჩნდების სასწაულთა აღყუავებითა⁹, რამეთუ წინასწრობილსა დღესასწაულსა¹⁰ მაცხოვრის შობისასა ქუეყანაჲ იხარებს ბაგასა შინა ყოველთა მეუფისა მხილველი. ხოლო დღეინდელსა დღესასწაულსა
10 ღმრთისა განცხადებისასა ზღუაჲ ფრიად განსცხრების, რამეთუ¹¹ იორდანეს მიერ ნათლისღება შეიწყნარა.

ხოლო წინასწრობილი დღესასწაული უსრულსა ასაკითა ჩჩვლსა¹² გუაჩუენებს¹³, ჩუენისა უსრულებისა შემასმენელსა, ხოლო დღეინდელსა დღესასწაულსა¹⁴ შინა სრული იხილვების, რომელი არს სრულისაგან სრული
15 და ქებულცა, რამეთუ მუნ შობილსა ქადაგებდა აღმოსავლეთით ვარსკულავი თაყუანისმცემელი, ხოლო აქა ნათელღებულსა ქადაგებს ზეგარდამო მამაჲ, რომელმან შვა¹⁵.

1 პატრიარქისა B

2 იესუს ქრისტესაჲ A

3 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 112, XVII ს. (121v-123r); B – H 2176, 1785 წ. (254v-259r). გამომც. ლაშა ტყეშელაშვილი.

4 განაშუენა A, განაშუენა და განანათლა B

5 ° A 112-ში (A ლიტერი) „აიხუნა“ წერია განსხვავებული (მონითელი) ფერის მელნით.

6 განსწმინდა A, განსწმიდა B

7 და] -B

8 შუებითა A, შვებითა B

9 აღყუაველებითა A, აღყუავებითა B

10 დღესასწაულსა] -A

11 რამეთუ] ხოლო A

12 ჩჩვილსა B

13 გუაჩუენებს A, გუაჩუენებს B

14 დღესასწაულისა B

15 შვაჲ A

მუნ მოგუნი მკვრცხლნი ვიდოდეს და ვითარცა მეფისა ძღუწნსა შესძნობდეს, ხოლო აქა ანგელოზნი ზეცით მოვიდოდეს და¹⁶ ვითარცა [B255v] ღმერთსა შუჭნიერებით მსახურებასა შესწირვიდეს.

მუნ შეხვევს მწურისა სახუველითა¹⁷, ხოლო აქა დაივსნებიან¹⁸ საკრველნი ცოდვითანი.

5

მუნ მეუფისა ვორცთა¹⁹ საბლარდნელითა შემოსენ, ხოლო აქა წყარონი მდინარეთანი განემზადებიან.

II. მოვედით უკუ²⁰ და იხილეთ ჟამთა დიდებული სასწაული. მზი[A122r] საგან მზე იორდანესა²⁰ შინა განიბანების და ცეცხლი წყალსა შინა ნათელს-იღებს და კაცთაგან ნათლისღებასა მიიღებს.

10

დღეს ყოველი დაბადებული ქებით ნათელდებულსა უგალობს: „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისადა“, ^{21*} კურთხეულ არს ყოველსა ჟამსა მომავალი. რამეთუ არა პირველი ესე აწ მოვალს, არამედ მარადის კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისადა²², რომელი დაბადებულთათჳს ზეშთა ცნობისა მოვიდა, ზეცისა უკუ²³ სიმაღლისა დაუცხრომელად მცველი, ხოლო მზისა სრბისა და ვარსკულავთა სიმრავლისა გამოუთქმელისა რიცხვსა კელოვნებით მოქმედი. აერთა მიერ მცენარეთა ზედა კეთილშეზავებით მატფობელი, ხოლო ზღვსა მრავალმღელვარისა მცირითა ქვშითა²³ აღვრმსხმელი. წყაროთა სიღრმი[B256r]საგან უხილავისა გამომაჩინებელი²⁴, რომელი დაუბრკოლებლად²⁵ მოადინებს²⁶ მდინარეთა²⁷ სრბასა.

15

20

ამის ყოვლისა განმგებელსა ვიტყვ: „კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისადა“. ვინ არს ესე? გურქუა²⁸ ცხადად, ჳ ნეტარო დავით: „ღმერთი უფალი და გამოგვჩნდა ჩუენ“.^{29*}

16 და] -A

17 სახუცვლითა A, სახვევლითა B

18 დაიხსნებიან B

19 ჳორცსა B

20 იორდანესად B

21 * ფს. 117,26.

22 უფლისადათად A, უფლისათა B

23 ქვიშითა B

24 გამომაჩინებელი B

25 დაუბრკოლებლად AB

26 დამოადინებს A

27 მდინარესა B

28 გურქუვა B

29 * ფს. 117,27.

ხოლო ვინაიდან³⁰ გამოგზნდა³¹ ჩუენ, არა მხოლო წინამსწარმეტყუელი დავით იტყვს, არამედ პავლეცა გუასწავებს³² ამისთვის და იტყვს: „გამოჩნდა მადლი ღმრთისაჲ, მაცხოვრად ყოველთა კაცთა“,^{33*} რომელი მიგვძღუა³⁴ ჩუენ, რამეთუ არა ერთსა, არამედ ყოველთა, ხოლო ჰურიათა და წარმართთა
5 ნათლისღებითა ცხორებასა მონიჭებს³⁵ ზოგადმოქმედებითა წყალთა³⁶ შინა ნათლისღებითა.

III. მოვედით უკუჲ და იხილეთ საშინელი რღუნა, მრავლითა უფროსი და უმჯობესი, რომელი იქმნა ნოვესზე^{37.38*} რამეთუ მუნ რღუნამან წყლისამან კაცთა ბუნებაჲ მოაკუდინა, ხოლო აწ წყლითა ნათლისღებამან მომწყდარნი
10 ცხოველ-ჰყუნა³⁹.

მუნ ნოე ძელითა ულპოლველითა კიდობანი ქმნა⁴⁰, ხოლო აქა აწ ჩვენ გონიერმან ნოე უხრწნელისა მარიამისგან⁴¹ ვორციელი კიდობანი შეგვმზადა⁴².

მუნ ნოე კიდობანი მოჰფისა ნავითთა [B256v] და დაჰმა⁴³ შინაგან, ხოლო აქა ქრისტემან დაჰმა მორწმუნეთა ვორციელი კიდობანი და დაამტკიცა.

15 მუნ ტრედმან რტო ზეთისხილისა იტვრთა და მეუფისა ქრისტესა სათნოყოფა მოგვთხრა⁴⁴, ხოლო აქა სულიწმიდაჲ სახითა ტრედისათა გარდამოვდა, რომელი გვჩუენებდა⁴⁵ მოწყალებასა ღმრთისასა⁴⁶.

არამედ განმაკვრევს მე სიმდაბლე მაცხოვრისა⁴⁷ და სიბრძნით ნებაჲ,

30 ვინადგან B

31 გამოგვიჩნდა B

32 გუასწავებს] გუეაუწყებს B

33 * ტიტ. 2,11.

34 მიმიძღუა A, მიგვძღუა B

35 მონ~გებს B

36 წყალსა B

37 ნოესზე B

38 ° A 112-ში (A ლიტერი) ცუდად იკითხება: „მოვედით უკუჲ და იხილეთ საშინელი რღუნა, მრავლითა უფროსი და უმჯობესი, რომელი იქმნა ნოვესზე“. რთულად ამოსაკითხია 122r-ზე b სვეტის თითქმის ნახევარი.

39 ცხოველ-ყუნეს A

40 ქმნაჲ A

41 უხრწნელისგან მარიამისა B

42 შეგვმზადა] განგვმზადა B

43 დაჰმნა A

44 მოგვითხრა B

45 გვჩუენებდა B

46 ღმრთისას B

47 მცხოვრისა B

ვითარმედ არა კმა-იყო⁴⁸, რომელი სრულისაგან⁴⁹ სრული ყრმა იშვა, მანვე აწ კმა-იყო სრულისაგან⁵⁰ მამისა მიღებად⁵¹ მონისა ცხებისა და ვითარცა ცოდვილი, მოვალს ნათლისღებად. არამედ ნუ იყოფინ⁵² საზოგადოსა⁵³ მადლისა მოქმედება დასაბრკოლებლად. ვისმინოთ, რამეთუ ნათელს-იღებს ქრისტე მეუფე და არა განწმედასა მიიღებს, არამედ ორისაებრ სახისა მოვალს და ჰყოფს, რაათა წყლითა⁵⁴ საღმრთო ნიჭი მოგუანიჭოს⁵⁵ და ყოველნი კაცნი [A122v] ნათლისღებად მოიყუანნეს.

IV. რამეთუ იტყვს: „მოვიდა იესუ გალილეამთ⁵⁶ იორდანედ⁵⁷ იოვანესა ნათლისღებად მისგან“.^{58*} რაათა იყო მაშინ აღსრულებული, ძმანო, რამეთუ გულისჴმა-ყავით⁵⁹ ესე გამოუთქმელ⁶⁰. და საჭირო [B257r] არს, რამეთუ თუალნი კაცობრიენი მაღალთა თავით თჳსით ვერ შემძლებელ არიან ხილვად. ხოლო ძრწის გონებაჲ ჩემი და ივლტის ენაჲ⁶¹ ჩემი პირთაგან⁶² შეუძლებელი გამოთქმად გამოუთქმელთა⁶³.

ვინაჲცა⁶⁴ იხილა იოვანე იესუ მომავალი მისდა მიმართ, ღუაწლითა მრავლითა გული შეეძროდა, შეუვრდებოდა და თაყუანის-სცემდა, და ვედრებით მოავსენებდა⁶⁵: რად აღმიძულებ მე, ყოვლადძლიერო⁶⁶, უძლურსა, რომელი ყოფად უფროჲს⁶⁷ ძალისა ჩემისა არს.

48 კმა-იყო B

49 სრულისგან B

50 სრულისგან B

51 მიღებად A

52 იყოფინ A

53 საზოგადოსა B

54 წყლითაჲ A

55 მოგვანიჭოს

56 გალილეამთ AB

57 იორდანეს B

58 * მათ. 3,13.

59 გულისჴმა-ჰყავით B

60 გამოუთქმელ] +ძმანო A

61 ენა AB

62 პირითგან B

63 გამოუთქმელთაჲ A

64 ვინაჲცა AB

65 მოხსენებდა B

66 იყ̃დძლიერო B

67 უფროს AB

ვერ უძლო ნათლისღება⁶⁸ შენი, ვერ შევეხო თივამ⁶⁹ ცეცხლსა, ანუ ვერ უძლო განწმედა⁷⁰ შენი. ვერ ნათელ-გცე⁷¹ მსაჯულსა ყოველთასა მე, თანამდებმან.

ვერ ნათელ-გცე⁷² შენ, მეუფეო⁷³, ბიწსა შენ შორის ვერ ვხედავ⁷⁴, რამეთუ
5 „ცოდვამ⁷⁵ არა გიქმნიეს“. ⁷⁶* წყევასა ქუჭშე ადამისასა⁷⁷ არა შევარდნილ ხარ, ხოლო უკუეთუ გარდამოვდცა⁷⁸, არამედ⁷⁹ არა განშორებულ ხარ დიდებასა მაჰისასა.

რად ილუწი, ზ მეუფეო⁸⁰ და ითხოვ თივისაგან უძლურისა ნათლისცემასა? რამეთუ არასადა მიძულებულთა⁸¹ მიერ რამსამე შემსგავსებულისა ვიკადრე ყოფად.

10 V. მარადის ჯერ-არს⁸² ჩუენდა, ძმანო, [B257v] ღუაწლი კეთილი, სარწმუნოებითა და სიყუარულითა სწრაფა სჯულსა შინა უფლისასა გამოჩინებულ. და ცნობად ვარ და რად არარაჲსაგან არსებად ღმრთისა მიერ ქმნილ იქმნა, და ეგრეთვე ზაკუთა გუელისათა⁸³ მარადის ცხორებულნი სიკუდილად შევიცვალენით. და ხრწნილებასა ბოროტსა შინა შთაცვუნულნი⁸⁴
15 განვეშორენით ღმრთისაგან, და რომელი ჩუენდა ჯელდებულ იყო და დამორჩილებულ, დაბადებული მას დავემონენით და ღმერთ ვყუენით⁸⁵. ხოლო ვიტყვ⁸⁶ მზესა და მთოვარესა, მდინარესა და წყაროთა და ყოველთა განხრწნადთა ვიდრე ქუჭწარმავალადმდე, ყოველსავე დავემონენით, და ოდეს

68 ° აქ H 2176-ში (B ლიტერი) წერია „განწმედა“, რომელიც გადაშლილია და თავზე აწერია „ღება“ – „ნათლისღების“ მაგიერ.

69 თივა B

70 განწმედა AB

71 ნათელს-გცე B

72 ნათელს-გცე B

73 მეუფო B

74 ~ ვერ ვხედავ შენ შორის B

75 ცოდვა AB

76 * შდრ. I პეტრე 2,22.

77 ადამისასა A

78 გარდამოვდცა] +და A, დად B

79 არამედ] -B

80 მეუფო B

81 მიძულებულთა A

82 ჯერ~დ არს A

83 გუჭლისათა A, გუველისათა B

84 შთაცვუნულნი B

85 ვყუენით B

86 ვიტყვი B

სასოწარკუჭითილებისა⁸⁷ ამის ცხორებისასა დაგვისენით⁸⁸, მაშინ მოგუხედნა ჩვენ მადლმან ღმრთისამან და ძალმან და დიდებამან ღმრთისამან, და ღმერთი ბუნებასა შინა ჩუენსა დაიტია⁸⁹ და იქმნა ღმერთი და კაცი. ორითა ბუნებითა ვნებანი და უვნებლობანი⁹⁰ და უძლურებანი ჩუენნი თავს-ისხნა. უთესლოდ ჯორციელ იქმნა, რომელსა აქუნდა შობაჲ პირველი დაუსაბამოდ და ზემთა⁵ მამისაგან საუკუნოდ⁹¹ უდედოდ, ზეცისა ძალთა⁹² დაუცხრომელად სადიდებელსა. ხოლო მანვე კუალად ჯორციელი შობაჲ [B258r] მიითვალა ჩუენთჲს, უმამოდ ქალწულისაგან ყოვლადწმიდისა, რომელსა ღმრთისმშობლად ეწოდების, და შობითა თჲსითა განაახლა ცოდვითა დაძულებული⁹³ ნათესავი ჩუენი.

[A123r] დღეს წყალსა ზედა იორდანისასა მოვიდა მონისა ხატიითა¹⁰ გამოჩინებული და ყოვლად პატიოსანი თავი თჲსი მოუდრიკა ჳელთა⁹⁴ ქუჭშე მიწიერისა ბუნებისასა. ძნად⁹⁵ უკუჭ სახილველ იყო ზეცისა ძალთა, ვითარმედ სიგლახაკისა სახითა მოვიდა რა, ვითარცა კაცი⁹⁶ ლიტონი და თავსა თჲსსა მოუდრეკს მონასა, რომლისა მხილველმან იორდანე ღმრთისგანვე⁹⁷ სასწაულისა იცნა თჲსად დამბადებლად და ძრწოლით უკუნ-იქცა.^{98*} დაბადებული, უსულო¹⁵ მყოფი, შიშით მონებს შემოქმედსა თჲსსა.

და ჩუენ, ძმანო სულიერნო⁹⁹, პატივ-ვსცემდეთ შემოქმედსა თჲსსა და¹⁰⁰ ნუ ვითარცა ღორი მწვრესა¹⁰¹ შინა ცოდვათასა ვერეგით თჲთნებებითა¹⁰² და მორჩილები¹⁰³ ვართ შურსა, რისხჲთა საგსესა, საცთურსა – გულისთქუმიითა, ცხორებისა თჲსისა დაბნელებულნი უწყალოებითა და ანგარებითა, და²⁰ უფროსლა¹⁰⁴ უდებებითა [B258v] მოკლებულნი თჲსისა კეთილისანი.

87 სასოწარკუჭითილებისასა A

88 დაგვისენით B

89 დაიტიაჲ AB

90 და უვნებლობანი] -B

91 საუკუნოდ მამისაგან B

92 ძალთაჲ A

93 დაძულებული A, დაძველებული B

94 ჳელთა] +მინა A

95 ძნად A

96 ~ ვითარცა რა კაცი B

97 ჳღმრთისგანვე B

98 * მდრ. ფს. 113,3.

99 ს~ლიერნო B

100 და ჩვენ ძმანო, სულიერნო, პატივ-ვსცემდეთ შემოქმედსა თჲსსა და] -A

101 მეივრესა B

102 თვითნებებითა B

103 ემორჩილებულ A, ემორჩილები B

104 უფროსლა AB

- ვინაცა¹⁰⁵ გლოცავ თქუნ, ნუ აღსასრულადმდე ვგიეთ ესევითარსა ბოროტსა შინა, არამედ განვიფრთხოთ და ვითარცა ძილისაგან, განვიღძოთ¹⁰⁶, სინანული¹⁰⁷ შევიწყნაროთ, სიმდაბლით შევიმკვებოდეთ, ძმათმოყუარებითა ღმერთსა მივეახლებოდეთ¹⁰⁸, მარხვთა ცად ავმალდებოდეთ, მოწყალებით ძედ ღმერთისად¹⁰⁹ ვიყოფოდეთ¹¹⁰ და მოვიღებდეთ ღირსად¹¹¹ ყოვლადწმიდასა ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესა¹¹². და ესრეთ ცოდვთაგან თვსთა განვწყმდებოდეთ, რამეთუ იტყვს წმიდა მოციქული: „რომელი არა ღირსად მიიღებდეს¹¹³ ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესა, იგი დასაშჯელად¹¹⁴ თავისა თვსისა სჭამს და სვამს, რამეთუ არა გამოიკითხნა ჯორცნი ქრისტესნი“.^{115*}
- 10 არა არს, ძმანო, ესე ლიტონი მსახურებაჲ ანუ შენდობაჲ, რომელსა¹¹⁶ მოვიღებთ¹¹⁷, არამედ თვთ განმაცხოველებელ და ყოვლისაგანმწმედელი მსხუერპლი¹¹⁸ სიტყვერი, რომელსა სერაბინნი და ქერაბინნი შიშით უძრწიან, და ყოველნი უჯორცონი¹¹⁹ ძალნი ვერ იკადრებენ მიხედვად მის ზედა და ძრწოლით შეირყევინ. ამისთვის [B259r] უკუშ ძალთა ზეცისათა¹²⁰ ჩუენცა
- 15 მივემსგავსნეთ, ძმანო, შიშით და სიყუარულით მოვიღებდეთ ჯორცსა მისსა და კეთილითა საქმითა მივეახლებოდეთ¹²¹ მას და შევიწყნარებდეთ, რამეთუ¹²² მანცა თავადმან შეგვწყნარნეს ჩვენ დაუსრულებელსა თვსსა სასუფეველსა, რომლისა არს დიდება თანა მამით და სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ¹²³.

105 ვინაცა AB

106 განვიღვიძოთ A

107 სინანულით A

108 მივეახლებოდეთ B

109 ღმერთისა B

110 ვიყოფოდეთ A

111 ღირსად] -A

112 ყოვლადწმიდისა ჯორცისა და სისხლისა ქრისტესა AB

113 მიღებდეს B

114 დასაშჯელად B

115 * I კორ. 11,29.

116 რომელი AB

117 მივიღებთ B

118 მსხუერპლი B

119 ყოველნივე უჯორცოთა A

120 ზეცისათაჲ B

121 მივეახლებოდეთ B

122 რამეთუ] რათა B

123 ამინ] -B

3. ამასვე დღეს¹, თქმული წმიდათა შოხის მამისა ჩუენისა
 ჰხოჯე კოსტანტინეპოლიელ პატრიარქისა ნათლისღებისათჳს
 უფლისა ჩუენისა იესუ² ქრისტესა^{3,4*}

I. საყუარელნო, დღეს დღე ესე ჭეშმარიტი ქადაგებისა შემტკობელი, ხოლო
 ვიტყვ სატყუასა პავლე მოციქულისასა⁵, მღალადებელი თქუენდა მომართ:

„გა[C517r]მოგზნდა მადლი ღმრთისა⁶ მაცხოვრად ყოველთა კაცთა“.^{7*}

გამოგზნდა მხოლოდშობილი ძე და სიტყუამ მამისა⁸, მხოლოდშობილი
 მხოლოსაგან მარიამ ქალწულისა. 5

გამოგზნდა შემოქმედი ზეციერთა დაბად[A123v]ებულთა, რამეთუ
 მვედრობანი ანგელოზთანი მოიყუანნეს ქუეყანასა ზედა.

გამოგზნდა შემოქმედი შარავანდედთა მზისათა, მზე სიმართლისა⁹
 სოფელსა შინა და ბნელი [B259v] უღმრთოებისა¹⁰ განდევნა¹¹.

გამოგზნდა დამბადებელი კაცთა ბუნებისა, რამათა პირველ, პირველქმნულსა¹² 10
 ადამს აღმოუწოდოს პირველსავე შინა მისსა დიდებასა.

გამოგზნდა მწყემსი პირმეტყუელთა ცხოვართა¹³ სახითა ცხოვარისათა¹⁴,
 რამათა მოზიდოს მტერსა¹⁵ და ცხოვართა თჳსთა დასათრგუნველ-ჰყოს.

გამოგზნდა მწყემსი კეთილი, რამათა კუჭრთხითა ჯუარისა¹⁶ არაწმიდანი¹⁶
 მგელნი განსდევნეს სამწყსოსაგან თჳსისა¹⁷. 15

1 ამასვე დღესა] თუესა იანვარსა ვ C

2 იესუს A

3 ქტ~სად A, ქ~სად BC

4 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 112, XVII ს. (123r-125r); B – H 2176, 1785 წ. (259r-263v); C – A 220, 1726 წ. (516v-520v). გამომც. ლაშა ტყეშელაშვილი.

5 მოციქლისა C

6 ღმრთისად] უფლისად A

7 * ტიტ. 2,11.

8 მამისა BC

9 სიმართლისა BC

10 უღმრთობისა A, უღთოებისა BC

11 განდევნად A

12 ქმნილსა B

13 ცხოვართად A

14 ცხოვართასა B

15 მტერსა B

16 არაწმინდა C

17 თჳსისად C

გამოგზნდა შეცდომილთა ცხოვართა, მოწყალე¹⁸ მწყემსი სამწყსოსა, რამათა შეიყვანეს პალატსა შინა¹⁹ ცხოვარნი, ესე იგი არს სასუფეველსა შინა თჳსსა²⁰.

5 გამოგზნდა წმიდამ წმიდისაგან ქალწულისა, რამათა არაწმიდებანი²¹ ჩუენნი განბანოს²². გამოგზნდა განმყოფელი წყალთა და წყალთა მიმართ მოვიდა, რამათა²³ ბუნება²⁴ წყალთა განწმიდოს²⁵.

გამოგზნდა მეუფე²⁶ სოფლისა²⁷ სოფელსა შინა, ვითარცა ერთი სოფლისაგანი მშჳდობისათჳს.

10 გამოგზნდა დამბადებელი²⁸ ზეციერთა და ქუჭყნიერთა დაბადებულთა, ვითარცა კაცი იორდანეს ნათლისღებად.

II. იოვანესგან ნათლის[C517v]ღება ინება, ნათელმან ნათლისაგან [B260r] და ითხოვდა ნათლისღებასა ცეცხლი – თივისაგან, ვითარმედ იოვანე სცნობდა შემოქმედსა ბუნებათასა და ღაღადებდა მისა მიმართ მეტყუელი:

„მე მივმს შენგან ნათლისღებამ და შენ ჩემდა მოხუალა“^{29*}

15 მე მივმს ნათლისღებისა შენისა ნათელი, მე შენისა კუალადობისა³⁰ კუალად მინებს.

მე მონა ვარ შენისა შობისა, ჟ მეუფეო³¹, მონა ვარ შენისა მარჯუენისა³².

მე თივა³³ ვარ შენისა წმიდისა ქუეყანისა.

ვერ ვიკადრო³⁴ კაცმან ბიწიანქმნილმან³⁵ განწმედა³⁶ ღმრთისა უცოდველისა.

18 მოწყალე] -C

19 შინა] +თჳსსა B

20 თჳსსად A

21 უწმიდებან C

22 განბანოსა B

23 რადთა] -B

24 ბუნება] რულნ~ბდ B

25 განწმიდოს AB

26 მეუფეჳ B

27 სოფლისა] -C

28 დამბადებული B

29 * მათ. 3,14.

30 კუალადობისა ABC

31 მეუფო A, მეუფეჳ B, მჳუფო C

32 მარჯუენისა AC, მარჯუჳნისა B

33 თივჳ C

34 ვკადრო AB

35 ბილწქმნილმან C

36 განწმენდა A

ვერ ვიკადრო განყოფა³⁷ ველისა ჩემისა თავსა ზედა ყოვლისა³⁸ მპყრობელისასა.

ვერ კადნიერ ვიქმნე შესხმად, რომელსა გუნდნი ანგელოზთანი გიძღვან³⁹.

ვერ ვიკადრო მიახლებად, რომელსა⁴⁰ სერაბინნი ვერ იკადრებენ მიხედვად, ვინაცა⁴¹ შიშით ღალადებენ: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს, ჭეშმარიტად 5
საესე არიან ცანი დიდებითა შენითა და ქუეყანა⁴² – საკურველებითა შენითა“.^{43*}

ვერ ვიკადრო მიახლებად შეუხებელისა მიმართ, რომელსა ქერაბინნი გიძრწიან⁴⁴ და ყოველნი მვედრობანი მაღალთა⁴⁵ ძალთა.

ვერ კადნიერ⁴⁶ ვიქმნე ნათლისცემად, რომელსა ცანი და ქუეყანა⁴⁷ [B260v] 10
გიძრწიან⁴⁸.

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისაგან იორდანე კდემული მართლ-უკუნ-იქცა.^{49*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომელსა მაყვალ ალექსინებოდა⁵⁰ და არა შეიწოდა⁵¹.^{52*} 15

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლი[C518r]სა მთა ვერ დამთმენელი კმოოდინ⁵³.^{54*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე [A124r] ნათლისცემად, რომლისა მხილველი აბრაჰამ⁵⁵, რაოდენ ძალ-უც ხილვად ბუნებასა კაცობრივსა, მიწად და ნაცრად

37 განყოფი C

38 ყოვლის A

39 გიძღვან] გიძრწიან B, გიწრწიან C

40 რომელსა] -BC

41 ვინაცა ABC

42 ქუენა B

43 * შდრ. ეს. 6,3.

44 გიწრწიან C

45 მაღალთა] მღდელთა B

46 კადნიერ B

47 ქვეყნა B

48 იგიწრწიან C

49 * შდრ. ფს. 113,3.

50 ალექსინებოდა B

51 შეიწოდა C

52 * იხ. გამ. 3,2.

53 კმოოდინ A

54 * იხ. გამ. 19,18.

55 აბრაჰამ C

თავსა⁵⁶ უწოდა^{57, 58*}

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისა ისაკ, ძილსა შინა მხილველმან, შიშითა⁵⁹ საკურთხეველი აღგიდგა.^{60*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომლისა თანა იაკობ მრკინალი⁶¹
5 კურთხეულ იქმნა და სანატრელ.^{62*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომლისაგან იოსებ შეიკდიმა ქმნად უსჯულობისა და მთავარ ყოვლისა სოფლისა⁶³ იქმნა.^{64*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომლისა მხილველი მოსე განკრთა და ენაბრგუნილი⁶⁵ უწოდა თავსა თავსა.^{66*}

10 ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისა შემწედ მქონებელმან ისო ნავესმან მიწადმდე [B261r] დაარღვა⁶⁷ იერიქო.^{68*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად⁶⁹, რომლისა მხილველი ესაია თავსა თავსა უბადრუკად უწოდდა^{70*} და ეზეკია⁷¹ ქუეყანად მიმართ შეგივრდა მხილველი^{72, 73*}

15 ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომელ დანიელ, დიდისა მის ხილვისა ღირსქმნილი, ძრწოდა.^{74*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომელ ენუქ სათნომყოფელი ადგილსა განსასვენებელსა⁷⁵ მიცვალებულ იქმნა.^{76*}

56 თვისსა B

57 უწოდდა C

58 * იხ. დაბ. 18,27.

59 შიშით BC

60 * იხ. დაბ. 26,24-25.

61 მრკინალი] მორკინა+და B, მორკინე C

62 * იხ. დაბ. 32,24-30.

63 სოფლისა] ს~ყლის B

64 * იხ. დაბ. 39,7-13; 41,39-44.

65 ენაბრგუვილი C

66 * იხ. გამ. 4,10; 6,12.

67 დაარღვივა C

68 * იხ. ისუ ნავ. 5,13-6,27.

69 ნათლისცემად] -A

70 * იხ. ეს. 6,5.

71 ეზეკია] ეზეკიაჲ A, +მხილველი BC

72 მხილველი] -BC

73 * იხ. ეგ. 1,28.

74 * იხ. დან. 7,13-15; 8,15-17; 10,8-9.

75 განსვენებისასა BC

76 * იხ. დაბ. 5,24.

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისა მხილველმან ელია ჰურიათა⁷⁷
[C518v] ებრაელთა რკინითა დაუმტკიცა და დაუვშა⁷⁸ ცანი.^{79*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე⁸⁰ ნათლისცემად⁸¹, რომლისა მიერ იგივე ელია
შეწყალებულ⁸² იქმნა და⁸³ ეტლთა⁸⁴ ზედა ცეცხლისათა აღმვედრდა.^{85*}

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისა ელისე მვედრებელმან იორდანე 5
ვმელად განვლო.^{86*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომლისა ვედრებითა სამფსონ⁸⁷ ყბითა
გირისათა ფრიადნი წარმართნი მოსრნა და წმიდა იგი ღმრთისაა უძლეველ
იქმნა⁸⁸.^{89*}

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომლისა მვედრებელმან⁹⁰ გედეონ მცირითა 10
მოყუსითა [B261v] მოსრნა მიდიაშელნი.^{91*}

ვერ კადნიერ ვიქმნე ნათლისცემად, რომლისა მვედრებელმან დავით
მოაკუდინა⁹² გოლიათი.^{93*}

ვერ ვიკადრო ნათლისცემად, რომელი ქალწულმან წმიდამან მარიამ გშვა
და კუალად შემდგომად⁹⁴ შობისა⁹⁵ ქალწულად ეგო. რომელსა⁹⁶ ნეტარნი 15
და⁹⁷ წმიდანი კაცნი ვერ უძლებენ ხილვად, ქალწულმან წმიდამან საშოთ⁹⁸
შვა⁹⁹, ვითარცა სათნო-იჩინა.

77 ჰურიათა] +და C

78 დაუხშნა B, დაუვშნა C

79 * იხ. III მეფ. 17,1.

80 ვიქმნა B

81 ნათლისცემად] -A

82 შეწყალებულ] შეწყალებული B, შეწუხებული C

83 იქმნა და] -BC

84 ეტლთაჲ AC

85 * იხ. IV მეფ. 2,11.

86 * იხ. IV მეფ. 2,14.

87 საფსონ AC

88 იქმნაჲ A

89 * იხ. მსაჯ. 15,14-16.

90 მვედრებელი ABC

91 * იხ. მსაჯ. 6,36-7,22.

92 მოაკუდინა B

93 * იხ. I მეფ. 17,1-51.

94 შემდგომად] -A

95 შობისაჲ B

96 რომლისაჲ C

97 და] -C

98 საშოთა A, საშოთ BC

99 შვაჲ ABC

III. შენ გხედავ ვორცთა შინა დაფარულსა, არამედ გიცნობ ანგელოზთა და კაცთა შემოქმედად, რამეთუ¹⁰⁰ ვითარცა მუცელსა შინა შენ განგიკრთი^{101, 102*} ეგრეთვე¹⁰³ აწ¹⁰⁴ უძრწი. ღმრთეებრსა შარავანდსა შენსა¹⁰⁵ ვერ უძლებ.

ვერ ვიკადრებ ნათლისცემად შენდა, რამეთუ ვარსკულავითა¹⁰⁶ მოგუთა
5 ასწავებდი შენისა მიმართ შობისა მოსლვად^{107, 108*}

ვერ ვიკადრებ ნათლის[C519r]ცემად შენდა, უფალო, რამეთუ ჰეროდე, მსმენელი შენისა მეუფებისა¹⁰⁹, [A124v] შეძრწუნდა ფრიად და უსამართლოსა ჩჩულთა ზედა მოაწვედა^{110*} და მიწა¹¹¹ თვსა შემომქმედსა სიკუდილ გეძიებდა და მტვერი ცეცხლსა წინა-აღვიდგებოდა¹¹².

10 ზ მეუფეო¹¹³, უფალო, რამასამე მიბრძანებ ყოფად შესაძრწუნებელსა¹¹⁴ და¹¹⁵ შეუძლებელსა?

რამას¹¹⁶ მაჭირებ მე პყრობად [B262r] შეუპყრობელისა^{117?} რად მიბრძანებ შეუძლებელსა ჩემსა? არა უსწავლიეს ჯელსა ჩემსა¹¹⁸ კადნიერება ცეცხლსა ზედა, არა ოდეს განუბანიეს წყარო თიჯასა¹¹⁹, არცა განუწმენდიეს¹²⁰

15 მოკუდავსა უკუდავი¹²¹, არცა განაახლოს¹²² ცოდვილმან ღმერთი ანგელოზთა, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი.

100 რამეთუ] რათა C

101 განკრთი AC

102 * იხ. ლკ. 1,41.

103 ეგრეთვე] -C

104 აწცა BC

105 ღმრთეებრსა შარავანდსა შენსა] მღუთაებრსა შენსა შარავანდსა A, ღმრთეებრასა შარავანდელსა შენსა C

106 ვარკულავითა B, ვარსკვლავითა C

107 მოსულვად B

108 * იხ. მათ. 2,1-11.

109 მეფებისა C

110 * იხ. მათ. 2,16.

111 მიწა C

112 წინა-აღვიდგებოდა A, წინა-აღვიდგებოდა C

113 მეუფეო B

114 შეძრწუნებელსა A

115 შესაძრწუნებელსა და] -BC

116 რასად C

117 შეუპყრობლისა A

118 ჯელთა ჩემთა C

119 თიჯასად A, თიჯისა C

120 განუწმენდიეს C

121 მოკუდავსა უკუდავი C

122 განაახლოს C

უწყი, თუ რაა ვარ და ანუ¹²³ რაა ვიქმნები¹²⁴, არა დაგივიწყო. უწყი¹²⁵, ვინ¹²⁶ ხარ, რომელმან ფრიადნი უწყნი. უწყი, თუ რაა ვარ მე, რომელიცა იყო და იქმნა. და გრქუა¹²⁷ შენ, უფალო, უფალი და მე მონა შენი¹²⁸; შენ – შემოქმედი, ხოლო მე – დაბადებული; შენ – მზე, ხოლო მე – შუქი; შენ – მწყემსი, მე – ცხოვარი; შენ – მეფე, მე – მკვდარი; შენ – ნათელი¹²⁹, მე – 5
სასანთლე; შენ – მღდელმთავარი¹³⁰, მე – მსახური; შენ – საყდარსა ზეცისასა მჯდომარე, მე – კუარცხლბეკი¹³¹ ფერჯთა შენთა; შენ – ზეციერი, მე – ქუეყნიერი¹³² და¹³³ კუალად, შენ ჩემთჳს ქუეყნიერი¹³⁴; ხოლო მე – ვორციელ, შენ – უჯორცი; მე – მოკუდავ, შენ – უკუდავ¹³⁵, შენითა სიკუდილითა მომკუდარნი¹³⁶ საკურველთაგან¹³⁷ განათავისუფლენ; მე – სახესა შინა, ხოლო 10
შენ – საუკუნე¹³⁸ და იქმენ სახესა შინა ჩემთჳს, რადთა მე მაცხოვ[C519v]ვნო.
[B262v] არა სირცხულ-იჩინე¹³⁹ დედაკაცისაგან¹⁴⁰ შობად¹⁴¹, უფალო ჩემო¹⁴², ქალწულად მიიხუენ და¹⁴³ დედა ჰყუენ¹⁴⁴ და კუალად ქალწულად გამოაჩინენ¹⁴⁵ იგი. წყალთა მიმართ მოხუედ¹⁴⁶ და კაცისაგან გნებაჲს ნათლისღებაჲ, დამბადებელსა ყოველთასა. დედისაგან მხოლოდშობილი 15

-
- 123 ანუ] +თუ B
124 ვიქმნე BC
125 უწყი] -C
126 ვნა B, ვინა C
127 გრქუვა B, გრქუად C
128 შენი] -BC
129 ნათელი] სანთელი C
130 მღდელმთავარი B
131 კუვარცხლბეკი BC
132 ქუქყნიერი A, ქვეყნიერი B
133 და] +და C
134 ქვეყნიერ BC
135 უკდავ C
136 მომკუდარნი C
137 საკურველთაგან C
138 საუკუნო C
139 სირცხვილ-იჩინე C
140 დედაკაცისა C
141 შობად] +მ BC
142 ჩემო] -B, ან C
143 და] -C
144 ჰყუქ A, ჰყვენ BC
145 გამოაჩინე C
146 მოხუცდ A, მოხუედ BC

გამოსჩნდი¹⁴⁷, რომელი წყლითა ბუნებასა საცნაურ ჰყოფ¹⁴⁸, რომელი¹⁴⁹ ძუელსა¹⁵⁰ შინა და ახალსა¹⁵¹ აღთქმასა ჰქადაგებ¹⁵². რომელმან ეკლესიანი ორთაგან ერთა¹⁵³ აღაშენენ, ხოლო ვიტყვ წარმართთა და ებრაელთაგან.

ესე გამოუთქმელისა შენისა სიბრძნისა განზრახვა, რამეთუ წინამ-
5 სწარმეტყუელი სულითა წმიდითა შორითვე ღაღადებდა: „კურთხეულ¹⁵⁴
არს მომავალი სახელითა უფლისაჲთა, ღმერთი უფალი, და გამოგზნდა¹⁵⁵
ჩუენ“.^{156*}

რასა ჰყოფ, უფალო ჩემო, გიცნობ შენ, ბუნებასა მეუფეთასა; გიცნობ
შენ, შემოქმედსა დაბადებულთასა; გიცნობ შენ, უპირველეს¹⁵⁷ ცათა და
10 ქუეყანისასა¹⁵⁸; გიცნობ¹⁵⁹ შენ, დამბადებელსა ადამისასა; გიცნობ¹⁶⁰ შენ,
უხუცესსა¹⁶¹ აბრაჰამისასა.^{162*}

IV. ხოლო იესუ ჰრქუა¹⁶³ მას: „აცადე აწ“, ვითარცა წინამსწარმეტყუელმან
უფროს ყოველთა წინამსწარმეტყუელთა, მქადაგებელმან ჩემისა ღმრთეებისა¹⁶⁴
და კაცებისამან, რამეთუ ჩემი არს ვჰამ მეტყუელი: „უფროს [B263r] იოვანე
15 ნათლისმცემელისა წინამსწარმეტყუელთა შორის არა აღდგომილ არს“.^{165*}
„აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ ჯერ-არს ყოველი ჩემდა¹⁶⁶ აღსრულებად ყოვლისა
სიმართლისა“.^{167*}

მაშინ იტყოდა მისა მიმართ იოვანე: განწმედად ჩემდა მოსრულ ხარ

147 გამოჩნდი C

148 ყოფს C

149 რომელ BC

150 ძუელსა A, ძველსა BC

151 ~ და ახალსა შინა BC

152 გქადაგებ A, გქადოგებ B

153 ერთად B

154 კურთხეულ] კ~ცი C

155 გამოგვიჩნდა AB

156 * ფს. 117,26-27.

157 უპირველეს] უპირატეს A, ურრველეს B

158 ქვეყანათასა B

159 გიცნობთ C

160 გიცნობთ C

161 უხუცესა C

162 * იბ. ინ. 8,58.

163 ქვად C

164 ღთაებისა C

165 * მათ. 11,11.

166 ~ ჩემდა ყოველი BC

167 * მათ. 3,15.

და წყლისა, არა [A125r] ვიტყოდე, უფალო, წინააღმდგომსა¹⁶⁸ ჳელ[C520r] მწიფებისა შენისასა, შემუსვრად მოსრულ ხარ თავსა გუელისასა¹⁶⁹ წყალთა შინა ნათლისღებითა¹⁷⁰ შენითა. იყავნ ნებაჲ შენი, რომელსა¹⁷¹ გნებაჲს მეორედ შობაჲ¹⁷² კუალად კაცთა. მიმიშუ უკუშ მსახურებად შენდა, რამეთუ ურჩება ვერ ვიკადრო. უკუეთუ დასაბამცა კადნიერ ვიქმნე, განვმარტო მარჯუენე¹⁷³ 5 ჩემი შენ ზედა, მჯდომარესა მარჯუენით მამისა. დავდვა ნები ჩემი თხემსა ზედა ცათა სრულმყოფელისა.

და შეახო იოვანე ყოვლადწმიდა თხემსა უფლისასა, ნათელ-სცა¹⁷⁴ ერთსა წმიდისა სამეებისაგანსა და „მეყსეულად¹⁷⁵ იხილნა¹⁷⁶ ცანი განხმულნი და სულიწმიდა, ვითარცა ტრედი გარდამომავალი მას ზედა“. ^{177*} დადუმნა იოვანე, 10 ესმა ჳამა მამისა, რომელი წამებდა მხოლოდშობილისა ძისასა:

„ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი სათნო-ვიყავ“. ^{178*}

ესე არს, რომელმან ჩემითა ჳყო¹⁷⁹ კაცი პირველ¹⁸⁰ სამოთხეს¹⁸¹ შინა. [B263v]

ესე არს, რომელმან „ცანი გარდაართხნა“. ^{182*}

ესე არს, რომელმან წესნი ანგელოზთანი განაწესნა. 15

ესე არს, რომელმან მზე და მთოვარე ჳელოვნებით¹⁸³ შექმნა და მზემან სიმართლისამან იორდანესა შინა ნათელ-ილო¹⁸⁴.

„ესე არს ძე ჩემი საყუარელი, რომელი სათნო-ვიყავ“.

კუალად, მამისა ჳმისა მსმენელი მთასა ზედა თაბორსა მოწაფეთა¹⁸⁵ თანა

168 წინააღმდგომსა A

169 გუქლისასა AB, გველისასა C

170 ნათლისღებითაჲ A

171 რომელთა A

172 შობითა A, შობისა BC

173 მარჯუქნა B, მარჯუქნა C

174 ნათელ-სცაჲ B

175 მეყსეულად C

176 იხე~ლ~ღ B

177 * მათ. 3,16; მარკ. 1,10; ლკ. 3,21-22; იბ. 1,32.

178 * მათ. 3,17; მარკ. 1,11; ლკ. 3,22; II პეტრე 1,17; კოლ. 1,13.

179 ~ ჳყო ჩემითა A

180 ~ პირველ კაცი BC

181 სამოთხესა BC

182 * ფს. 103,2; იობ. 9,8.

183 ჳელოვნებითა BC

184 ნათელს-ილო ABC

185 მონჳეთა B, მონამეთა C

ქმნილი მაცხოვრისა, მამამან უშობელმან მხოლოდშობილისა თჳსისა ძისამან¹⁸⁶ მოავლინა ყოველთაგან მაუწყებელი, რამეთუ მხოლოდშობილმან ძემან მისმან ყოველივე ქმნა¹⁸⁷ ცათა შინა¹⁸⁸ და ქუეყანასა ზედა.

- არამედ ჩუენ აქა სიტყუად დავადგინეთ და ჩუენთჳს [C520v] ქალწულისაგან
- 5 შობილსა და¹⁸⁹ იორდანესა შინა ნათელღებულსა იოვანესგან¹⁹⁰, და თაყუანის-
ვსცემდეთ, რომლისა მიერ ყოველი სოფელი განიწმიდების¹⁹¹ და ერნი ცხონ-
დებიან¹⁹² და სასუფეველსა იცვებიან და საღმრთო კრებულნი იხარებენ¹⁹³
და ღმრთისმეცნიერებით¹⁹⁴ განათლდებიან და კერპთმსახურებანი დაემჯობიან
გამოცხადებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, რომლისა არს დიდება
- 10 და სიმტკიცე თანა მამით და სულით წმიდითურთ, აწ და¹⁹⁵ მარადის და
უკუნიითი უკუნისამდე, ამინ¹⁹⁶.

186 ~ ძისამან თჳსისა A

187 ქმნად A

188 შინა] -B

189 და] -A

190 იოვანესაგან C

191 განიწმიდების A

192 ცხოვნდებიან A

193 იხრებენ A

194 ღმრთისმეცნიერებითა B

195 აწდაჲ C

196 ამინ] -B

1. თქმული წმიდისა ეგვები მთავარებისკოპოსისა აღესანდიხიელისა
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა¹

I. ამისთჳს, რამეთუ გუშინ შობისათჳს უფლისა სიტყუამ დავწერეთ, საყუარელნო, და ნათლისღებისათჳსცა ვიწყით თქუამად. მოვედით დღეს და ვიხილოთ სიტყუამ, ვითარ მოვიდა უფალი ნათლისღებად, და შემდგომად რავდენთა წელთა შობისა მისისათა ქალწულისაგან ნათელ-ილო.^{2**} ოცდაათისა წლისა იქნა რამ უფალი, მოვიდა ნათლისღებად^{3**} და წყალთა განწმიდა ბუნებაჲ, და სოფელსა განწმედაჲ და გამოჴსნაჲ მოანიჭა და შენდობაჲ შეცოდებულთაჲ, და თავი თჳსი გამოუცხადა სოფელსა. პირველ ნათლისღებისა მისისა არცა სასწაული ქმნა, არცა სოფელსა გამოეცხადა, ვითარცა-იგი ოთხნი მახარებელნი ამას იტყვიან^{4.5**}

ხოლო ნათელ-ილო, არათუ⁶ მას ეგმარებოდა საბანელი, რამეთუ „მან ცოდვამ არა ქმნა, არცა იპოვა ზაკუვამ პირსა მისსა“,^{7*} არამედ ჩუენთჳს ნათელ-ილო, რამათა ჩუენ სახე მოგუანიჭოს ნათლისღებისაჲ. დათრგუნა ეშმაკი წყალთა შინა [და თავი მისი შემუსრა, [211v] ვითარცა იტყჳს წინადაწარმეტყუელი: „შენ შეჴმუსრე თავები ვეშაპისაჲ მის და მიეც იგი საჭმელად ერსა მას ჰინდოეთისასა“. ^{8*} ხოლო ვეშაპად თქუა მრავალგულარძნილი ეშმაკი, წყლად – იორდანესა ნათლისღებაჲ, ჰინდოდ – ჩუენ, რომელთა-იგი წარმართთაგანთა გურწმენა ქრისტე. ხოლო რამსათჳს ეთიოპად თქუა? ამისთჳს, რამეთუ პირველ ნათლისღებისა შაენი ვიყვენით სიშავითა მით ცოდვისაჲთა ამომწუბებულნი. ხოლო საჭმლად ჩუენდა მოგუეცა, არა რამათა ვჭამოთ იგი, არამედ რამათა დავთრგუნოთ იგი ნათლისღებითა, რამათა იგი დათრგუნვილი ჩუენ მიერ,

1 ° ტექსტი დასტურდება მხოლოდ ათონის მრავალთავში – Ath.11, X ს. (209r-212r). გამომც. ლაშა ტყეუჩავა.

2 ** ὁ Κύριος ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην Gr. (PG 86a, col. 372, C 8-9): უფალმა იორდანეში om. Iber.

3 ** ἐβαπτίσθη Gr. (PG 86a, col. 372, C 8)] add. ოცდაათისა წლისა იქნა რამ უფალი, მოვიდა ნათლისღებად Iber.

4 იტჳნ

5 ** ὅτι μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτὸν τότε ἤρξατο ποιεῖν σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ Gr. (PG 86a, col. 372, D 1-2): „ვითარმედ შემდგომად ნათლისღებისა მისისა მაშინ იწყო ყოფად სასწაულებისა და ნიშებისა შორის ერსა მას“ (A 19, 198v; A 95, 137v)] om. Iber.

6 არაფთუ

7 * I პეტრე 2,22.

8 * ფს. 73,14

თვსისაგან სიბოროტისა ცოხნილი შეიჭამოს].^{9**} რამეთუ უკუეთუ დავიცვათ ნათლისღება უბიწოდ, კელმწიფება გუაქუნდეს დათრგუნვად მისა, ვითარცა-იგი უფალმან თქუა: „აჰა ესერა, მიგეც თქუენ კელმწიფება დათრგუნვად ზედა გუელთა და ღრიაკალთა და ყოველსა ზედა ძალსა მტერისასა“.^{10*}

- 5 ხოლო იხილე, ვითარ მაუწყებს ჩუენ, ვითარმედ ძალსა ზედა მტერისასა მოგეც თქუენ კელმწიფება დათრგუნვად გუელთა და ღრიაკალთა და ყოველსა ზედა ძალსა მტერისასა.^{11**}

- II. ამისთვის უკუე მოვიდა იორდანედ დათრგუნვად მტერისა ძალსა, ხოლო გამოცხადებად, ვითარმედ იგი არს ძმ ღმრთისა.^{12**} არამედ ვითარ იცნობა, 10 არათუ¹³ თავადმან თავისა თვსისათვს წამა, არამედ იოვანე თითითა უჩუენა და თქუა: „აჰა, კრავი ღმრთისა, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი“.^{14*} და ოდეს მოვიდა ნათლისღებად, აყენებდა მას იოვანე და ეტყოდა: „მე მივმს შენ მიერ ნათლისღება, შენ ჩემდა მოხუალა?“^{15*} ვერ ძალ-მიც ნათლისცემად, იტყოდა, ვერ ვიკადრებ თივისაგანისა კელისა ამაღლებად ზედა 15 თხემსა უკუდავსა. ქერობინნი შენგან ძრწიან და სერაბინნი ვერ იკადრებენ მიახლებად, გინა განცდად პირსა შენსა.^{16**} ანგელოზნი წამისყოფასა ოდენ შენსა შეძრწუნდებიან,^{17**} ცანი ძრწიან,^{18**} მთანი კუმოლვიან,^{19*;}^{20**}

9 ** ἐν τῷ ὕδατι πατήσωμεν τὸν διάβολον Gr. (PG 86a, col. 372, D 6-7)] add. და თავი მისი შემესრა... თვსისაგან სიბოროტისა ცოხნილი შეიჭამოს Iber.

10 * ლკ. 10,19; მდრ. ფს. 90,13.

11 ** σκορπίων πατεῖν Gr. (PG 86a, col. 373, A 3)] add. და ყოველსა ზედა ძალსა მტერისასა Iber.

Ὁ ὄφις ἐν τῇ γλώττῃ ἔχει τὸ κέντρον, καὶ ὁ σκορπίος ἐν τῇ οὐρᾷ, τοὔτέστιν ἀπὸ κεφαλῆς ἕως οὐρᾶς. Ἐξουσίαν οὖν δέδωκεν ἡμῖν καταπατεῖν πάσας τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τὰς δυνάμεις Gr. (PG 86a, col. 373, A 3-7) რამეთუ გუელსა მას ენასა თვსსა აქუს გესლი იგი, ხოლო ღრიაკალსა – ბოლოსა. ესე თვთ თავითგან ვიდრე ბოლოდმდე კელმწიფებად მოგუცა ჩუენ, რადთა დავთრგუნოთ კელმწიფებად და ძალი მისი (A 19, 198v-199r; A 95, 138r)] om. Iber.

12 ** ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος γωσθῆναι τῷ κόσμῳ Gr. (PG 86a, col. 373, A 10-11): „რამეთუ ნათლისღებასა მას გულისგმა-ყო“ (A 19, 199r; A 95, 138r)] om. Iber.

13 არადთუ

14 * იბ. 1,29.

15 * მათ. 3,14.

16 ** და სერაბინნი ვერ იკადრებენ მიახლებად, გინა განცდად პირსა შენსა] τὰ Σερραφίμ ὑμνοῦσιν Gr. (PG 86a, col. 373, B 5): სერაფიმები გიგალობენ.

17 ** ანგელოზნი წამისყოფასა ოდენ შენსა შეძრწუნდებიან] ἢ γῆ ἐν τῷ βλέπειν σε τρέμει Gr. (PG 86a, col. 373, B 5-6): ქვეყანა (მინა) მოხედვასა შენსა შეძრწუნდის

18 ** ცანი ძრწიან] οὐρανοὶ κλονοῦνται Gr. (PG 86a, col. 373, B 5): ცანი გრგვინავენ.

19 * იბ. გამ. 19,18; მდრ. ფს. 103,32.

20 ** მთანი კუმოლვიან] καὶ σείεται ὄρη Gr. (PG 86a, col. 373, B 6): მთები ირყევიან.

ბორცუნი²¹ იცვალეზიან,^{22*} „ზლუამან გიხილა შენ და ივლტოდა“,^{23*;}^{24**} ყოველნი ძრწიან შენისა ძალისაგან. ვითარ მე, მოკუდავმან, უკუდავსა შენსა თხემსა ვიკადრო შეხებად? თივასა უვჳს მეკეცე შესაქმედ, მვედარსა ევმარების მეფე,^{25**} მონასა უვჳს უფალი შემწედ, სანთელსა უვჳს ზეთი იგი სიმართლისა.^{26**} [212r] უფალო, ვერ ვიკადრებ უკუდავსა შენსა თხემსა გარდასხმად წყალსა, „მე მივჳს შენ მიერ ნათლისღებად“. ^{27*;}^{28**}

ხოლო უფალმან ჰრქუა მას:^{29**} აცადე აწ, არა მნებაჳს უწყებად, თუ ვინ ვარ.^{30**} ამისთჳს კაც ვიქმენ და ვორცნი მოვიხუენ, რამთა იორდანემან უშიშად შემიწყნაროს მე, და კაცნი უძრწოლველად ჩემდა მოვიდენ. აცადე უკუე აწ ესე, და იყო, ვითარ ხარ ნათლისმცემელ,^{31**} რამეთუ არა ჯერ-არს შენდა მარტომსა წამებად ჩემდა. უკუეთუ არა, ეგონოს სოფელსა, ვითარმედ ნიჭით ჩემთჳს ამას იტყჳ³². არამედ სამართალ არს, რომელ მამამან ჩემმან ზეგარდამო უწამოს ამისთჳს სოფელსა^{33**} და ნუგეშინისმცემელი მოვიდეს და მაშინ მიცნან, თუ ვინ ვარ. ამისსა შემდგომად მიცნან მე ჩემთა და ვიცნობო ჩემთა მიერ.

მაშინ მოიყვანა იოვანე უფალი და ნათელ-სცა მას იორდანესა შინა და აღმო-რაჲ-ვიდოდა იგი წყლით, იხილა სულიწმიდაჲ გარდამომავალი, ვითარცა

21 ბორცუნი

22 * შდრ. ეს. 40,4, 41,15; იერ. 4,24; ნაუმ 1,5; ლკ. 3,5; გამოცხ. 6,14.

23 * ფს. 113,3.

24 ** και σείεται ὄρη Gr. (PG 86a, col. 373, B 6)] add. ბორცუნი იცვალეზიან, ზლუამან გიხილა შენ და ივლტოდა Iber.

25 ** ἐπισκέψας Gr. (PG 86a, col. 373, B 9)] add. მვედარსა ევმარების მეფე Iber.

26 ** τῆς βοήθειας Gr. (PG 86a, col. 373, B 10)] add. სანთელსა უვჳს ზეთი იგი სიმართლისაჲ Iber.

27 * მათ. 3,14.

28 ** ὦδω Gr. (PG 86a, col. 373, B 12)] add. „მე მივჳს შენ მიერ ნათლისღებად“ Iber.

29 ** Ἀφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἥμῃν ἐστὶν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην Gr. (PG 86a, col. 373, B 12-14): „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ შეენის ჩვენდა აღსრულებად ყოველი სიმართლე“ (მათ. 3,15)] om. Iber.

30 ** διὰ τοῦτο σῶμα ἐφόρεσα, διὰ τοῦτο ἄνθρωπος ἐγενόμην, ἵνα πληρῶσω πᾶσαν δικαιοσύνην· ἐπειδὴ πρὸ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας, θάλασσα ἰδοῖσα ἔφυσεν, καὶ Ἰορδάνης οὗτος ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐσκίρτησαν Gr. (PG 86a, col. 373, B 15-C 5): „ამისთჳს ჳორცნი შევისხენ და კაც ვიქმენ, რადთა აღვასრულო ყოვლითურთ სამართალი იგი, რამეთუ უწინარჳს განკაცებისა ჩემისა, ზლუამან იხილა და ივლტოდა, და იორდანჳს უკუნ-იქცა კუალსა, და მთანი და ბორცუნი იხარებდეს“ (A 19, 199r; A 95, 138v)] om. Iber.

31 ** κατὰστίσόν με Gr. (PG 86a, col. 373, C 7)] add. აცადე უკუე აწ ესე, და იყო, ვითარ ხარ ნათლისმცემელ Iber.

32 იტყჳს

33 ** ამისთჳს სოფელსა] περὶ ἐμοῦ Gr. (PG 86a, col. 373, C 10): ჩემთვის.

ტრედი და დაადგრა მის ზედა და კმაჲ, რომელი იტყოდა: „ესე არს ძჲ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ“. ^{34*}

- III. მაშინ ესმა ეშმაკსა იოვანეს წამებაჲ, რომელსა იტყოდა: „აჰა, კრავი ღმრთისაჲ, რომელმან აიხუნეს ცოდვანი სოფლისანი“, ^{35*} და მამაჲ ზეგარდამო ³⁶
- 5 იტყოდა: „ესე არს ძჲ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ“, და სული გარდამომაგალი და დადგრომილი მის ზედა. განკვრეებაჲნ შეიპყრა იგი და ვერ ძალ-ედვა დაყუდებაჲ, რამეთუ ვიდრე ნათლისღებაჲ მოსლვისა უფლისა არა უწყოდა ეშმაკმან, თუ ვინ არს. რამეთუ ჰგონებდა მას, ვითარცა ერთსა კაცთაგანსა ყოფად.
- 10 იხილა იგი, დედაკაცისაგან შობილი და ვერ ცნა ^{37**}, ვითარმედ გარდასლვისათჳს ევამსა, ქალწულისაგან გამოვიდა, რამთა დედათაჲ იგი ნათესავი წყევისაგან განათავისუფლოს. იხილა იგი, რამეთუ ქალწულისა ძუძუსა სწოვდა და ჰგონებდა, ვითარმედ ყრმაჲ არს ლიტონი მამაკაცისა და დედაკაცისაგან, და ვერ ცნა, ვითარმედ „სიტყუაჲ ვორციელ იქმნა და დაემკვდრა ჩუენ
- 15 შორის“, ^{38*} და ჩუენთჳს სძითა იზარდებოდა, რომელმან-იგი მანანაჲ მოსცა. ^{39*}
- იხილა იგი, რამეთუ პურითა იზარდებოდა და ვერ გულისვმა-ყო, ვითარმედ იგი არს, „რომელი მოსცემს საზრდელსა ყოველსა ვორციელსა“. ^{40*} იხილა იგი მსუმელი წყლისაჲ და ვერ ცნა, ვითარმედ იგი არს, რომელსა ზღუაჲ და მდინარენი და წყარონი უგალობენ. ^{41*} ვერ ცნა, ვითარმედ იგი არს, რომელმან
- 20 მოაქცია წყალი ზღვსაჲ [212v] მეგვბტელთა ზედა „და დაანთქა ფარაო, ვითარცა ტყვეი ზღუათა შინა“. ^{42*43**} ეგრეთვე იგი ეშმაკთა მისთა თანა ^{44**} გეპენიასა ცეცხლისასა წარსცეს.

34 * მათ. 3,17; მარკ. 1,11; ლკ. 3,22; II პეტრ. 1,17; კოლ. 1,13.

35 * იბ. 1,29.

36 ზეგარდა

37 ** τὸ μυστήριον Gr. (PG 86a, col. 373, D 10): საიდუმლო] om. Iber.

38 * იბ. 1,14.

39 * იბ. გამ. 16,1-36.

40 * ფს. 135,25.

41 * შდრ. დან. 3,77-78.

42 * შდრ. ფს. 135,15; გამ. 15,10; იბ. გამ. 14,19-29.

43 ** πάσῃ σαρκί Gr. (PG 86a, col. 376, A 6)] add. იხილა იგი მსუმელი წყლისაჲ... და დაანთქა ფარაო, ვითარცა ტყვეი ზღუათა შინა Iber.

Ὁὐκ ἐνόησεν ὅτι ὥσπερ τὸν Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θάλασσαν κατεπόντισεν Gr. (PG 86a, col. 376, A 6-8): „არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ ვითარცა ფარაო და ძლიერებაჲ მისი დაანთქა ზღუასა მას“ (A 19, 200r; A 95, 139r)] om. Iber.

44 ** διὰ τοῦ βαπτίσματος Gr. (PG 86a, col. 376, A 9): ნათლისღების მიერ] om. Iber.

იხილა იგი წიაღთა დედისათა მჯდომარე და ვერ ცნა, ვითარმედ იგი არს, რომელი ესაიას მიერ წინამწარმეტყუელისა გუეუწყა ჩუენ, „საყდართა ზედა მაღალთა და აღმატებულთა და სერაბინნი გარემომს მისსა ღალადებდეს და იტყოდეს: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, საესე არიან ცანი და ქუეყანაჲ დიდებითა მისითა“.^{45*}

5

იხილა იგი წიაღთა შინა დედისათა მჯდომარე და ვერ ცნა, ვითარმედ „ცაჲ მისი საყდარი არს, ხოლო ქუეყანაჲ – კუარცხლბეკი ფერჯთა მისთა“.^{46*} ვერ ცნა, ვითარმედ მისთჳს იტყოდა დავით და თქუა: „რომელი ჰჳი ქერობინთა, განცხადენ“.^{47*}

იხილა იგი მწოლარე და დაძინებული და ვერ ცნა, ვითარმედ მისთჳს იტყოდა დავით: „არა მიერულოს, არცა დაძინოს მცველმან ისრაჴლისამან“.^{48*} ვერ ცნა, ვითარმედ იგი არს, რომელსა ეგულების სოფელი სიკუდილისაგან, ვითარცა ძილისაგან, აღდგინებად].^{49**}

10

იხილა იგი მომავალი ნათლისღებად,^{50**} ვითარცა კაცი^{51**} და ვერ ცნა, ვითარმედ იგი არს, რომელსა ჰნებაჲს სოფლისა ნათლისცემაჲ სულითა¹⁵ წმიდითა^{52**}.

IV. ესე იხილა და მსგავსნი ამისნი^{53**} და ჰგონებდა მას კაცად ყოფად^{54**} და მოელოდა მისსა ჯოჯოხეთს შინა შეწყუდომასა⁵⁵, ვითარცა ყოველთა. ხოლო ოდეს ესმა იორდანესა ზედა, ვითარცა იგი პირველ ვთქუ, იოვანეს

45 * ეს. 6,3

46 * შდრ. ეს. 66,1; მათე 5,34-35.

47 * ფს. 79,2

48 * ფს. 120,4.

49 ** *τῆς δόξης αὐτοῦ Gr.* (PG 86a, col. 376, B 2)] add. [იხილა იგი წიაღთა შინა დედისათა მჯდომარე და ვერ ცნა, ვითარმედ „ცაჲ მისი საყდარი არს... ვითარცა ძილისაგან, აღდგინებად] Iber.

50 ** ὁ δὲ βασιλεὺς, καὶ ἐνόμισεν αὐτὸν ἀνθρώπον εἶναι· εἶδεν αὐτὸν μόνον ἐπὶ τὸ βάπτισμα Gr. (PG 86a, col. 376, B 3-4): ეშმაკმა, და ჩათვალა, რომ ის ადამიანი იყო; იხილა ის მარტო ნათლისღებისას] om. Iber.

51 ** ვითარცა კაცი] ὡς ἓνα τῶν ἀνθρώπων Gr. (PG 86a, col. 376, B 4): „ვითარცა ერთი ვინმე კაცთაგანი“ (A 19, 200r; A 95, 139v)

52 ** καὶ περὶ Gr. (PG 86a, col. 376, B 5): და ცეცხლითა] om. Iber.

53 ** τὸν Κύριον καταρχόμενον ἐπὶ τὸ βάπτισμα, οὐκ ἐνόησεν ὅτι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θεὸς κατοικεῖ, καὶ ἦεν ὅτε βαπτίσθη ὁ Κύριος, οὐδὲν αὐτῷ ἔμελλεν. Οὐδέποτε γὰρ αὐτῷ προσηλθε πειρᾶσαι αὐτὸν καὶ μαθεῖν τίς ἐστιν Gr. (PG 86a, col. 376, B 6-10): [უფალი მომავალი ნათლისღებად], „არა გულისჴმა-ყო, ვითარმედ კაცსა შინა ღმერთი დამკვდრებულ არს. ვიდრე ნათელს-იღებდა უფალი, უზრუნველ იყო ეშმაკი. არასადა წარდგა გამოცდად მისა და ცნობად მისა, თუ ვინ არს“ (A 19, 200r; A 95, 139v)] om. Iber.

54 ** τὰ τοῦτων ὅμοια Gr. (PG 86a, col. 376, B 6) add. და ჰგონებდა მას კაცად ყოფად Iber.

55 შეწყუდომასა

წამება და მამისა ზეგარდამო ვამა,^{56**} განკურდა და იტყოდა თავით თჳსით: ვინ არს ესე? ესე, ვიცი, მარიამისგან იშვა და ნაზარეთს აღიზარდა,^{57**} და მამამ მისი ხურომ ვიცი. და ვითარ აწ ესევეთარი მესმის მისთჳს?

ნუუკუე ესე არს, რომელსა ჰნებაგს ჳსნამ ისრაჴლისამ?^{58**}

- 5 ნუუკუე⁵⁹ ესე არს,^{60**} რომელსა მე ურჩ ვეჴმენ და გარდამოგვარდი ჴუეყანად? არამედ ურწმუნო ვარ, ვითარმედ იგი არს.^{61**} რამეთუ არა მრწამს, ვითარმედ რომელმან შეჴმნა კაცი ველითა თჳსითა, კაცისა ჳორცნი შეიმოსნა. რომელმან „ცანი გარდაართხნა“^{62*} და ვასკულავითა იგი შეამკო, ესევეთართა ხატითა სიმდაბლისამათა მოვიდა?^{63**} რამ ვყო, ვითარ ვისწაო, ვითარმედ იგი
- 10 არს ჴემმარიტად?

რამ ვყო, ნუუკუე⁶⁴ იგი არს, გინა არა იგი არს?^{65**} უკუეთუ იგი არს, ჩემთჳს მოვიდა, და ვამ მე, უბადრუკსა. არამედ უკუეთუ შეუძლო ცნობად, ვითარმედ იგი არს, ვივლტოდი და არა დავდგე წინაშე პირსა მისსა. უწყი, ვითარმედ უკუეთუ იგი არს,^{66**} დაითრგუნა ჩემი ძალი, და დაბრჯგუვლდეს

- 15 ჩემნი საწერტელნი.^{67**}

[რამ ვყო, ვიდრე ვივლტოდი? „უკუეთუ [213r] აღგვედ ცად, მუნ არს“.^{68*}

56 ** καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος παρουσίαν Gr. (PG 86a, col. 376, B 14-15): „და წმიდისა სულისა იგი გარდამოსლვად“ (A 19, 200v; A 95, 139v)] om. Iber.

57 ** γεννηθέντα Gr. (PG 86a, col. 376, C 2)] add. და ნაზარეთს აღიზარდა Iber.

58 ** ნუუკუე ესე არს, რომელსა ჰნებაგს ჳსნამ ისრაჴლისამ? Μὴ ἄρα οὐκ οἶσιν ὁ Χριστὸς Gr. (PG 86a, col. 376, C 3-4): ნუთუ ეს არის ქრისტე?

μὴ ἄρα οὐκ οἶσιν ὁ μέλλων λυτρωῖσθαι τὴν οἰκουμένην Gr. (PG 86a, col. 376, C 4-5): „ნუუკუე ესე იყოს, რომელი განმზადებულ არს განმზად ცისკიდეთა?“ (A 19, 200v)] om. Iber.

59 ნუკუე

60 ** ὁ ἐν ἀρχῇ Λόγος Gr. (PG 86a, col. 376, C 5-6): „რომელი-იგი დასაბამითგან იყო სიტყუად“ (A 19, 200v; A 95, 139v)] om. Iber.

61 ** τὴν γῆν Gr. (PG 86a, col. 376, C 7)] add. არამედ ურწმუნო ვარ, ვითარმედ იგი არს Iber.

62 * იოზ. 9,8; ფს. 103,2; ეს. 40,22; იერ. 10,12; 51,15.

63 ** ἐνεδύσατο Gr. (PG 86a, col. 376, C 8-9)] add. რომელმან „ცანი გარდაართხნა“ და ვასკულავითა იგი შეამკო, ესევეთართა ხატითა სიმდაბლისამათა მოვიდა? Iber.

64 ნუკუე

65 ** τὸ ἀκριβὲς ὅτι ἐκεῖνος ἐστὶν Gr. (PG 86a, col. 376, C 9-10)] add. რამ ვყო, ნუუკუე იგი არს, გინა არა იგი არს? Iber.

66 ** τὸ ἀθλίον Gr. (PG 86a, col. 376, C 11)] add. არამედ უკუეთუ შეუძლო ცნობად, ვითარმედ იგი არს, ვივლტოდი და არა დავდგე წინაშე პირსა მისსა. უწყი, ვითარმედ უკუეთუ იგი არს Iber.

67 ** ἡσθνήθην μοι τὸ κράτος Gr. (PG 86a, col. 376, C 12-13): „მოუძლურდა ძლიერებაჲ ჩემი“ (A 19, 200v; A 95, 140r)] om. Iber.

68 * ფს. 138,8

უკუეთუ შთაგვდე ჯოჯონეთა და დავიმალო, ნუუკუე მომავალმან ინებოს ძებნაჲ ჩემი, განახუნეს ბჭენი და განიყვანეს, რომელნი შევაწყუდიენ ადამისითგან და წარტყუენოს ჩემი საუნჯე და ტყუენულ ვიქმნე? ვამ მე, უბადრუკსა, უკუეთუმცა მეცნა, ვითარმედ იგი ესევეთარსა ხატსა მიიღებს და ჰნებაეს ქუეყანად მოსლვამ, მე ქუეყანად არა გარდამოვიდოდე. მე ვჰგონებდი, 5 ვითარმედ დასასრულადმდე ვეუფლო კაცთა, არა უწყოდე, ვითარმედ ვიუფლო მე მათგან. უკუეთუ იგი არს დასაბამითგან სიტყუამ და თავს-იდვა კაცისაგან ნათლისღებაჲ იორდანესა შინა, კადნიერებაჲ მისცა ყოველთა კაცთა ყოველი ძალი ჩემი დათრგუნვად და შეურაცხყოფად ჩემი კელმწიფებაჲ.

რამ ვყო, არა უწყი? უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ ვივლტოდი, სრულიად 10 დავითრგუნე. უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ ვდგა, ვერ დაუთმოზ მისსა ქადებასა. რამ ვყო მე, უბადრუკმან? წყეულმცა არს დღე იგი, რომელსა განიზრახა შექმნაჲ კაცთა ნათესავისაჲ, ამისთჳს გარდამოგვარდი ზეცით, ამისთჳს ესევეთარისა დიდებისაგან უცხო ვიქმენ].^{69**}

და ამას ესევეთარსა განიზრახვიდა^{70**} და არა უწყოდა, თუ რამცა 15 ქმნა. დაბნელდა, არა იცოდა, თუ რასა იქმოდა.^{71**} მერმეცა ესე განიზრახა გონებითა და თქუა თავით თჳსით: მოუკდე და განვცადო იგი და უკუეთუ იგი არს ძჴ ღმრთისაჲ, განმდევნოს^{72**} და არა თავს-იდვას ჩემ მიერ განცდამ, არამედ ერთითა სიტყუთა დევნულ მყოს მე განცდისაგან^{73**}.

უკუეთუ^{74**} ცვნა, ვითარმედ არა იგი არს და იკადრა იოვანე წამებაჲ 20 მისთჳს^{75**} და შეუძლო მათი შეწყუდომაჲ⁷⁶ საუნჯესა ჩემსა და ვასწაო მათ ესევეთართა არა თქუმად, არამედ ვთქუა: იოვანე მას მიანიჭა სიტყუამ და ნუგეშინის-ვიცე თავსა. ხოლო ზეგარდამო რომელ ესმა^{77**} ვმისაგან, მეშინის და ვძრწი, ვითარმედ ჭეშმარიტ არს.

69 ** τὸ κράτος Gr. (PG 86a, col. 376, C 13)] add. [რამ ვყო, ვიდრე ვივლტოდი... ამისთჳს ესევეთარისა დიდებისაგან უცხო ვიქმენ] Iber.

70 ** καὶ ἀποδύρμενος Gr. (PG 86a, col. 376, C 14): „გოდებით“ (A 19, 201r; A 95, 140r)] om. Iber.

71 ** τί ἔπραττεν Gr. (PG 86a, col. 376, C 14)] add. დაბნელდა, არა იცოდა, თუ რასა იქმოდა Iber.

72 ** განმდევნოს] μαχθάνει με Gr. (PG 86a, col. 376, D 2): განმსწავლოს მე.

73 ** φυγαδεύει με] add. განცდისაგან Iber.

74 ** ἐκ τοῦ πειρασμοῦ Gr. (PG 86a, col. 376, D 4): „გამოცდასა მას“ (A 19, 201r; A 95, 140v)] om. Iber.

75 ** καὶ οὕτως με ἐλύπησεν Gr. (PG 86a, col. 376, D 6): „და შემანუხა მე“ (A 19, 201r; A 95, 140v)] om. Iber.

76 შეწყდომაჲ

77 ** ἤκουσεν Gr. (PG 86a, col. 376, D 9)] add. რომელ ესმა Iber.

- [და კუალად, უკუეთუ ნანდვლვე⁷⁸ ძმ ღმრთისად არს და თავს-იდვა ქალწულისაგან განჯორციელებამ, დედაკაცისაგან ვიდრე მე დავითრგუნვი. ვამ მე, უბადრუკსა, რამეთუ მოველოდე მსგავსად ყოფასა მალლისა, „მიმსგავსებულ ვიქმენ პირუტყუთა უგუნურთა და მივემსგავსე მათ“.^{79*} და
- 5 მოველოდე ყოველთა ზედა უფლებასა, არცალათუ ღორთა ზედა მოვილე ჳელმწიფებამ.^{80*}^{81**}

- V. იხილა უფალმან, ვითარმედ ფრიად შეეშინა და ეგულებოდა სივლტოლად და ვერ იკადრებდა მიახლებად მისა, იწყო კაცობრივისა⁸² ჩუენებად^{83**} და დაფარა პატივი იგი ღმრთეებისა. ხოლო ეშმაკმან იხილა კაცობრივად მავალი
- 10 უფალი ჩუენთჲს, მცირედ გულსმოდგინებამ მოილო, [213v] იწყო მიახლებად და განცდად მისა. ხოლო უფალმან მისცა მას, რადთა წარიყვანოს მის მიერ. მაშინ ვითარ იტყჳს მახარებელი:^{84**} „წარიყვანა იგი და აღიყვანა მთასა ფრიად მაღალსა და უჩუენნა მას ყოველნი სუფევანი სოფლისანი და ჰრქუა მას: ესე ყოველი შენ მიგცე, უკუეთუ შემივრდე და თაყუანის-მცე მე“.^{85*}
- 15 რასა იტყჳ, უბადრუკო ეშმაკო, შემოქმედსა ყოველთა დაბადებულთასა აღუთქუამ მინიჭებად? რომელი მეუფჳ არს ყოველთა და ხარებასა^{86**} მიჰმადლებს მეფეთა, შენ აღუთქუამ მიცემად სუფევასა? ვინ ხარ შენ, რომელი მის მიერ ქმნულთა მიანიჭებ? რომელი ხედავს ყოველთა დაბადებულთა, შენ უჩუენებ სუფევათა სოფლისათა?^{87**} „ესე ყოველი შენ მიგცე, უკუეთუ
- 20 შემივრდე და თაყუანის-მცე მე“.

78 ნანდვლვე

79 * შდრ. ფს. 48,13; 48,21.

80 * იხ. მათ. 8,31; მარკ. 5,12; ლკ. 8,32.

81 ** ὅτι ἀληθινὸς ἐστὶν Gr. (PG 86a, col. 376, D 10)] add. [და კუალად, უკუეთუ ნანდვლვე ძმ ღმრთისად არს... არცალათუ ღორთა ზედა მოვილე ჳელმწიფებამ] Iber.

82 კაცობრივსა, ἀνθρώπων Gr. (PG 86a, col. 377, A 1)

83 ** καὶ ἐπεδήμῳ ἑαυτὸν εἰς τὸ πειρασθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ Gr. (PG 86a, col. 377, A 1-2): „და მისცა თავი თჳსი გამოცდად მისგან“ (A 19, 201r; A 95, 140v)] om. Iber.

84 ** Ὁ δὲ Κύριος Gr. (PG 86a, col. 377, A 5)] add. მისცა მას, რადთა წარიყვანოს მის მიერ. მაშინ ვითარ იტყჳს მახარებელი Iber.

85 * შდრ. მათ. 4,8-9; ლკ. 4,5-7.

86 ** ხარებასა] τὴν σωτηρίαν Gr. (PG 86a, col. 377, A 12): „ცხორებასა“ (A 19, 201v; A 95, 140v).

87 ** βασιλεῖαν Gr. (PG 86a, col. 377, A 13)] add. ვინ ხარ შენ, რომელი მის მიერ ქმნულთა მიანიჭებ? რომელი ხედავს ყოველთა დაბადებულთა, შენ უჩუენებ სუფევათა სოფლისათა? Iber.

და აწ იხილე ბოროტისა ბოროტი ჳელოვნებაჲ, ვითარი განსაცდელი განიზრახა. ამისთჳს, რამეთუ კაცთაჲ ნათესავი განუძღებელობითა დაეცა,^{88**} ამისთჳს ესე განსაცდელი მოიღო და თქუა: უკუეთუ კაცი არს, მეყსეულად საფასეთა აღთქუებითა მოვიყვანო იგი ქუეშე ფერჳთა ჩემთა. [რამეთუ ეგრევე ადამს ვაზრზენდი დასაბამსა და უთქუემდი მას სოფლისა სუფეჳსა, კაცთა 5 სიმდიდრესა, ქუეყანისა შუეზასა, და შთავიყვანე იგი ქუეშე ფერჳთა ჩემთა, რამეთუ ესე მიუთხრა სიმაღლესა ღმრთეებისასა აღყვანებად და შთავიყვანე იგი მთხრებლსა მას წარსაწყმედელსა. აღვაზრზინე იგი ხისა მისგან მოღებად და შეცთუნებულ ყყავ იგი გარდასლვისასა მას გზასა.^{89*} და აწ ამას აღუთქუა სოფლისა სუფეჳჲ. უკუეთუ ესე კაცი არს, მისდრკეს ქუეყანისა შუეზასა და 10 განშიშულდეს ზეცისა მადლისაგან და ვეუფლო მას].^{90**} უკუეთუ კუალად არა კაცი არს, არამედ ღმრთისა სიტყუაჲ, რამთა ვცნა, რამ-იგი ვყო?

ესე უკუე განზრახებაჲ მტერისაჲ ცნა უფალმან, არცა კაცობრივ აჩუენა, არცა ღმრთეებრი, არამედ საშუალითა ჳმითა მოვიდა და მიუგო მას და თქუა: „წერილ არს, უფალსა ღმერთსა შენსა თაყუანის-სცე და მას მხოლოსა 15 მსახურებდ“.^{91*} ერთითა ჳმითა სძლო მისსა უკეთურებასა,^{92**} ერთითა სიტყუთა ყოველნი სიბოროტენი მისნი დათრგუნნა^{93**} და განდევნა იგი^{94**} და არცალა გზაჲ მას მისცა, არამედ დაუტეჳა იგი ესრეთსა გუემულად.

VI. ხოლო ეშმაკმან არა მიიღო რამ განჩინებაჲ, სხუასა⁹⁵ სახესა განსაცდელსა

88 ** ამისთჳს, რამეთუ კაცთაჲ ნათესავი განუძღებელობითა დაეცა] Ἐπειδὴ οἱδὲν ἐξ ἀρχῆς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐπίβητες καὶ πρὸς τὸν εἰς πλεονεξίαν Gr. (PG 86a, col. 377, A 16-B 2): „რამეთუ დასაბამითგანვე მეცნიერ იქმნა ნათესავისათჳს კაცთაღსა, ვითარმედ მიმხუეველ ანგაჳრების არიან“ (A 19, 201v; A 95, 141r) [რადგან დასაბამში გაიგო ადამიანთა მოღვმის მიდრეკილება და მზადყოფნა სიხარბისკენ].

89 * იხ. დაბ. 3,1-6.

90 ** τὸ τὸν πόντον μου Gr. (PG 86a, col. 377, B 4-5)] add. [რამეთუ ეგრევე ადამს ვაზრზენდი დასაბამსა... და განშიშულდეს ზეცისა მადლისაგან და ვეუფლო მას] Iber.

91 * მათ. 4,10; ლკ. 4,8; რჯლ. 6,13; 10,20.

92 ** λατρεύεις Gr. (PG 86a, col. 377, B 10)] add. ერთითა ჳმითა სძლო მისსა უკეთურებასა Iber.

93 ** ერთითა სიტყუთა ყოველნი სიბოროტენი მისნი დათრგუნნა] Ἀπὸ μιᾶς φωνῆς ἐνίκησεν αὐτὸν τὴν ἐπίνοιαν Gr. (PG 86a, col. 377, B 10-11): „ერთითა მით სიტყუთა ყოველი ზრახვად მისი დაარღჳ“ (A 19, 202r; A 95, 141r).

94 ** და განდევნა იგი] καὶ οὕτε ἐδίδωξεν αὐτὸν Gr. (PG 86a, col. 377, B 11): „და არა განდევნა იგი“ (A 19, 202r; A 95, 141r)

95 სხვასა

- მოვიდა. და უდაბნოა განავლო მას და იწყო სიტყუად უფლისა მიმართ: [214r] „უკუეთუ ძჳ ხარ ღმრთისაჲ, თქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“.^{96*} ორმოცი დღჳ იმარხა უფალმან და შეეშია^{97**} მონისა ხატითა. ხოლო ეშმაკმან ესე ვითარ ცნა...^{98**} „თქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“. ურცხვო
- 5 ეშმაკო, „თუალნი ყოველთანი მას ესვენ და იგი მოსცემს საზრდელსა მათსა ჟამსა თჳსსა“,^{99*} და ქვათაჲ პურად შექმნაჲ ვერ ძალ-უცა?
- [„თქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“, უბადრუკო, თქუა და ცანი, რომელნი არა იყვნეს, შეიქმნეს; ქუეყანაჲ დაემყარა, მთანი ამაღლდეს, კლდენი დაემტკიცნეს; ხენი, მცენარენი ყოველნი სიტყუთა მისითა წარმოვიდეს,^{100*} და
- 10 ჰგონებ, ვითარმედ სიტყუთა მისითა ქვანი პურ არა იქმნენა? ჰრქუა წყალთა გამოყვანებად მრავალფერი ნათესავი მფრინველთაჲ და თევზთაჲ,^{101*} და ქვანი პურად არა იქმნენა სიტყუთა მისითა? ჰრქუა ქუეყანასა გამოყვანებად ქუეწარმავალი საშუმინველი ცხოველი, მსგავსად ნათესავისა^{102*} და სიტყუთა მისითა გამოვიდეს ყოველნი, და ქვათა პურად შექმნაჲ ვერ შეუძლოსა? რომელმან
- 15 კაცი ქუეყანით დაჰბადა, მტუერი ჳორცად და ძუალად შექმნა,^{103*]}^{104**} ქვათა იგი ბუნებაჲ პურად გარდაქცევად ვერ შეუძლოსა? ჰე, შეუძლებს, არამედ, რაჲთა შენ შეგაშინოს და კელ-გიგდოს...^{105**} რაჲ უკუე უფალმან თქუა? „არა ხოლო პურითა ცხონდების კაცი, არამედ ყოვლითა სიტყუთა ღმრთისაჲთა“.^{106*}

96 * მათ. 4,3; ლკ. 4,3.

97 ** οὐκ ἔθελον, ἀλλ' ὁ Gr. (PG 86a, col. 377, C 3-4): არა ღმრთეებით, არამედ] om. Iber.

98 ** ხოლო ეშმაკმან ესე ვითარ ცნა] Ἀλλ' ὁ δὴ διάβολος τοῦτο οὐκ ἔγνω· ἀλλὰ τοῦτο ἔλεγεν Gr. (PG 86a, col. 377, C 4-5): „ხოლო ეშმაკმან მან არა გულისჴმა-ყო, არამედ ჰრქუა მას“ (A 19, 202r; A 95, 141r)] om. Iber.

99 * ფს. 144,15.

100 * იხ. დაბ. 1,1-12.

101 * იხ. დაბ. 1,20.

102 * იხ. დაბ. 1,24.

103 * იხ. დაბ. 1,26-27; 2,7.

104 ** [„თქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“, უბადრუკო, თქუა და ცანი, რომელნი არა იყვნეს, შეიქმნეს... რომელმან კაცი ქუეყანით დაჰბადა, მტუერი ჳორცად და ძუალად შექმნა] Ὁ τὸ μάνα ἐπομνήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ Ἰσραήλ, τοὺς λίθους ἄρτους ποιῆσαι οὐκ ἰδύνατο, ὁ ἄθλιε διάβολε; Εἶπεν, καὶ οἱ σῦρανοι, καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα ἡ κτίσις ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήχθησαν Gr. (PG 86a, col. 377, C 9-13): რომელმაც მანანა აწვიმა უდაბნოში ისრაელს, ქვების პურებად ქმნა არ შეუძლია, საბრალო ეშმაკო? თქვა, და ცანი, და მიწა, და ყოველი ქმნილება არარსებობიდან არსებობაში შემოიყვანა.

105 ** οὐ λέγει ἵνα οἱ λίθοι ἄρτοι γίνωνται Gr. (PG 86a, col. 377, D 1-2): არ ამბობს: „რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“ (მათ. 4,3)] om. Iber.

106 * მათ. 4,4; ლკ. 4,4; რჯლ. 8,3.

რაჟამს უკუე იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ არცა ერთი სიტყვსგებად განცხადებულ იქმნა, მერმეცა ბორგდა განცდად მისა. და მეყსეულად „წარიყვანა იგი და მოვიდა წმიდად ქალაქად და აღიყვანა იგი ფროთესა ზედა ტაძრისასა და ჰრქუა მას: უკუეთუ ძჳ ხარ ღმრთისამ, გარდაიგდე თავი შენი ქუე“.^{107*} მაშინ იხილა უფალმან მრავალი იგი მისი ურცხვნობამ, განალო მცირედ კარი ღმრთეებისა მისისამ, შეჰრისხნა მას და ჰრქუა: „მართლ უკუნ-იქეც ჩემგან, ეშმაკო“,^{108*} „არა განსცადო უფალი ღმერთი შენი“.^{109*} მუნ ივლტოდა ეშმაკი, ვერ დაუთმო ბრძანებასა სიტყვსასა.

ხოლო ესე განსაცდელნი დაითმინნა უფალმან ეშმაკისაგან ჩუენთჳს, არათუ¹¹⁰ ვერ შეუძლებდა მისსა განშორებასა, არამედ დაიფარა ღმრთეებამ, რაათა არა მეოტ იქმნას მტერი და უცხო ვიქმნეთ ჩუენ ადგომისაგან. არამედ ამისთჳს გამოიციდა უფალი და დადუმნა, რაათა იგი კელთ-იგდოს და ჩუენ აღმოგვწოდნეს განსაცდელისაგან, რამეთუ მისი არს ძალი და სიმტკიცე, უკუენითი უკუენისამდე, ამენ.

107 * შდრ. მათ. 4,6; ლკ. 4,9.

108 * მათ. 4,10; ლკ. 4,8.

109 * მათ. 4,7; ლკ. 4,12; რჯლ. 6,16.

110 არაფთუ

2. საკითხავი¹, თქუელი ევსები მთავაჩეპისკოპოსისა²
ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა³

I. აწ, რამეთუ გუშინ გითხართ⁴ შობისათჳს⁵ ქრისტესისა⁶, საყუარელნო, აწ ნათლისღებისათჳსცა ვიწყოთ⁷ თქუმად⁸. მოვედ და⁹ ამიერიტ[A198v] გან ვისწაოთ¹⁰ სიტყუათათჳს¹¹, ვითარ მოვიდა ნათლისღებად ანუ რავდენისა წლისა¹² შემდგომად შობისა მისისა ქალწულისაგან,^{13**} რამეთუ ოცდაათის
⁵ წლის ყოფილ უფალი ჩუენი, რაჟამს მოვიდა ნათლისღებად,^{14**} ნათელ-ილო და სიმრავლ^{15**} იგი წყალთაჲ განწმიდა, და ყოველთა ცისკიდეთა განწმედა¹⁶ და ჯსნაჲ მოგუანიჭა.^{17**} და თვთ გამოეცხადა სოფელსა, რამეთუ¹⁸ უწინარეს ნათლისღებისა თჳსისა, არცა სასწაული რაჲ ექმნა და არცა სოფელსა¹⁹ განცხადებულ იყო. რამეთუ ოთხთა მათ მახარებელთა ესრე გვთხრეს²⁰
¹⁰ ჩუენ, ვითარმედ: შემდგომად ნათლისღებისა მისისა²¹ მაშინ იწყო ყოფად სასწაულებისა და ნიშებისა²² შორის ერსა მას²³.

1 საკითხავი] - B

2 მთავარეპისკოპოსისაჲ ეპისკოპოსისა+ალექსანდრიელისაჲ B

3 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (198r-202v); B – A 95, XI ს. (137v-142r). გამომქ. ლაშა ტყეშელაშვილი.

4 გითხარ B

5 შობისათჳს] +უფლისა ჩუენისა იესუ B

6 ქრისტესა B, τοῦ Κυρίου Gr. (PG 86a, col. 372, C 4)

7 ვიწყო B

8 თქუმად] თხრობად B

9 მოვედ და] -B, Δεῦρο Gr. (PG 86a, col. 372, C 6)

10 ვისწაოთ] დავინყოთ B, κατείδμεν Gr. (PG 86a, col. 372, C 6)

11 სიტყუათათჳს] სიტყუად+თუ B

12 რავდენის წლისა A

13 ** ἐβaptισθὶ ὁ Κύριος ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην Gr. (PG 86a, col. 372, C 8): ნათელ-ილო უფალმა იორდანეში] om. Iber.

14 ** ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην] add. რამეთუ ოცდაათის წლის ყოფილ უფალი ჩუენი, რაჟამს მოვიდა ნათლისღებად Iber.

15 ** სიმრავლ^{15**}] φθισ Gr. (PG 86a, col. 372, C 9): „ბუნებაჲ“ (Ath.11, 211r).

16 სიწმიდ¹⁶ B

17 ** καὶ συγχάρισεν ἁμαρτιῶν Gr. (PG 86a, col. 372, C 11): „და შენდობად შეცოდებულთაჲ“ (Ath.11, 211r)] om. Iber.

18 რამეთუ] -A

19 სოფლისა B

20 ესრე გვთხრეს] ესე მითხრეს A

21 ნათლისღების მის A

22 სასწაულებსა და ნიშებსა B

23 მას] -B

აწ, რამეთუ ნათელ-ილო, არათუ მას²⁴ უკმდა ნათლისღებად, რამეთუ „ცოდვამ მან არა²⁵ ქმნა და²⁶ არცა იპოვა ზაკუევამ პირსა მისსა“, ^{27*} [B138r] არამედ ჩუენთჳს ნათელ-ილო, რამთა ჩუენ მოგუეცეს²⁸ სახედ ნათლისღებისა მის ნიჭი, რამეთუ წყალთა შინა დათრგუნა ეშმაკი [და თავი მისი შემუსრა, ვითარცა თქუა დავით წინამსწარმეტყუელმან: „შენ შეჰმუსრე თავები ვეშაპისად მის ზედა წყალთა და მიეც იგი საჭმელად²⁹ ერსა მას ჰინდოეთისასა“. ^{30*} ვეშაბად თქუა გონებაგულარძნილი³¹ ეშმაკი, ხოლო წყლად თქუა იორდანისაგან ნათლისღებად იგი, ხოლო ჰინდოდ – ჩუენ³², რომელნი-ესე³³ წარმართთაგანნი ვართ მორწმუნენი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტეჲსნი. და რამსათჳსმე ეთიოპელ თქუა? რამეთუ უწინარეს³⁴ ნათლისღებისა შავ³⁵ 5 ვიყვენით და სიშავისა მისთჳს³⁶ ცოდვისა თქუა შესუარულნი მასვე, რამეთუ საჭმლად მოგუეცა ჩუენ, არათუ რამთა ვჭამოთ იგი, არამედ რამთა დათრგუნოთ იგი კელითა ნათლისღებისადთა, რამთა იგი დასათრგუნველად ჩუენდა³⁷ დაეცეს თჳსთაგან სიბოროტილთა და თავი თჳსი³⁸ დაცოხნილი³⁹ შეჭამოს]. ^{40**} უკუეთუ ნათლისღებად⁴¹ იგი უბიწოდ დავიცვენთ⁴², კელმწიფე 1 5 ვართ დათრგუნვად მისა⁴³, ვითარცა თქუა უფალმან: „აჰა ესერა, მიგეც⁴⁴ თქუენ კელმწიფებად დათრგუნვად გუელთა და ღრიაკალთა და ყოველსა

24 მას] +რად A

25 არად B

26 და] -B

27 * I პეტრ. 2,22.

28 მოგუეცეს A

29 საჭმელად] -B

30 * ფს. 73,14.

31 გონებად გულარძნილი A

32 ჩუენი B

33 რომელნი-ესე] ესე რომელ B

34 უწინარეს A

35 ვშავ B

36 სიშავისა მისთჳს] სიშავისათჳს B

37 ~ ჩუენდა დასათრგუნველად B

38 და თავი თჳსი] -A

39 დაცოხნი A

40 ** τὸν δὲ βόλον Gr. (PG 86a, col. 372, D 7)] add. [და თავი მისი შემუსრა... და თავი თჳსი დაცოხნილი შეჭამოს] Iber.

41 ნათლისღებად] ნათლისცემად A

42 დავიცვენთ B

43 ~ მისა დათრგუნვად A

44 მიგეც B

ზედა⁴⁵ ძალსა მტერისასა“. ^{46*}

იხილე ესეცა, ვითარ-იგი⁴⁷ მოგუასწავა ჩუენ დათრგუნვად ძალსა მტერისასა⁴⁸ და ჯელმწიფებაჲ მოგუცა ჩუენ, რომელი-იგი თქუა, „დათრგუნვად ჩუენდა⁴⁹ ზედა გუელთა და ღრიაკალთა და⁵⁰ ყოველსა ზედა⁵¹ ძალსა მტერისასა“. ^{52**}

5 რამეთუ გუელსა მას ენასა თვსსა აქუს გესლი იგი, ხოლო ღრიაკალსა – ბოლოსა. ესე თვთ თავითგან ვიდრე ბოლოდმდე ჯელმწიფებაჲ მო[A199r]გუცა ჩუენ⁵³, რამათა დავთრგუნოთ ჯელმწიფებაჲ და ძალი⁵⁴ მისი.

II. ამისთვის მოვიდა იორდანედ, რამათა დაჰჴსნას⁵⁵ ძალი იგი მტერისაჲ და გამოცხადებად თავი თვისი, ვითარმედ იგი⁵⁶ არს ძჴ ღმრთისაჲ, რამეთუ
10 ნათლისღებასა მას გულისჴმა-ყო, ვითარმედ ესე არს ძჴ ღმრთისაჲ. და ვითარ-იგი საცნაურ იქმნა⁵⁷, არათუ თვთ თავისა⁵⁸ თვისისათჴს რაჲ წაჲ, არამედ^{59**} თითითა უჩუენებდა⁶⁰ და თქუა⁶¹: „აჴა ესერა, კრაგი ღმრთისაჲ, რომელმან ავოცნეს ცოდვანი სოფლისანი“. ^{62*} არამედ რაჴამს მოვიდა ნათლისღებაჲ მისგან, აყენებდა თავსა თვსსა იოვანე და⁶³ შიშით და ძწოლით განკრთომილი
15 იტყოდა: ^{64**} „ჩემდა ჴამს შენგან ნათლისღებაჲ⁶⁵ და შენ ჩემდა მოხუალა?“ ^{66*}

45 ზედა] -A

46 * ლკ. 10,19; მდრ. ფს. 90,13.

47 ვითარ A

48 ძალთა მტერისათა A

49 ჩუენდა] ჩუენ B

50 ღრიაკალთა და] -A, σκορπίων πατεῖν Gr. (PG 86a, col. 373, A 3)

51 ~ ზედა ყოველსა A

52 ** σκορπίων πατεῖν] add. და ყოველსა ზედა ძალსა მტერისასა Iber.

53 ჩუენ] -A

54 და ძალი] -A, καὶ τὰς δυνάμεις Gr. (PG 86a, col. 373, A 7)

55 დაჴსნეს A

56 იგი] ესე A

57 ექმნა A

58 თვთ თავისა] თავადისა A

59 ** Ἰωάννης ἐμαρτύρησεν Gr. (PG 86a, col. 373, A 12-13): იოანე ეწამებოდა] om. Iber.

60 აჩუენებდა A

61 და თქუა] -A, καὶ λέγων Gr. (PG 86a, col. 373, A 13)

62 * იბ. 1,29.

63 და] -B

64 ** აყენებდა თავსა თვსსა იოვანე და შიშით და ძწოლით განკრთომილი იტყოდა] διεκάλυσεν αὐτὸν Ἰωάννης λέγων Gr. (PG 86a, col. 373, A 15-B 1): „აყენებდა მას იოვანე და იტყოდა“ (Ath.11, 211v).

65 ~ ნათლისღებაჲ შენგან B

66 * მათ. 3,14.

არა მიძლავს ნათლისცემად შენდა, თქუა⁶⁷, არა მიძლავს აღმალლებად მიწისაგანი ესე ჯელი⁶⁸ ზედა უკუდავსა მაგას თავსა შენსა⁶⁹, რამეთუ ქერობინნი შენგან ძწიან [B138v] და სერაბინნი ვერ იკადრებენ შეახლებად და მიხედვად პირსა შენსა.^{70**} ანგელოზნი მოხედვასა შენსა შეძრწუნდიან^{71**} და ცანი შეიგრაგნიან⁷², ვითარცა წიგნისა ტყავნი.^{73*;74**} მთანი კმოლვედ^{75, 76*;77**} ბორცუნი იცვალნიან^{78, 79*} და⁸⁰ „ზღუამან იხილა⁸¹ და ივლტოდა“,^{82*;83**} და ყოველივე ძწის შენისა მაგის ძლიერებისაგან⁸⁴. და ვითარ მოკუდავი ესე კადნიერ ვიქმნე მიახლებად⁸⁵ თავსა მაგას უკუდავსა შენსა^{86?} აწ⁸⁷ მიწისაგანსა⁸⁸ ამას უვმს მოძიებად⁸⁹ შემოქმედისაგან,^{90**} რამეთუ ერისაგანი ესე მოელის შარავანდელისაგან,^{91**} და მონაჲ მოვალს⁹² კუალსა შემწეობისასა,^{93**} და 10

67 არა მიძლავს ნათლისცემად შენდა, თქუა] -B, Ὁ δὲ δύναμαι, φησὶν Gr. (PG 86a, col. 373, B 2-3)

68 აღმალლებად მიწისაგანი ესე ჯელი] მიწისაგანი ჯელი აღმალლებად B

69 შენსა] -B

70 ** და სერაბინნი ვერ იკადრებენ შეახლებად და მიხედვად პირსა შენსა] τὰ Σερραφίμ ἰμυοῦσιν Gr. (PG 86a, col. 373, B 5): სერაფიმები გიგალობენ.

71 ** ანგელოზნი მოხედვასა შენსა შეძრწუნდიან] ἢ γῆ ἐν τῷ βλέπειν σε τρέμει Gr. (PG 86a, col. 373, B 5-6): ქვეყანა (მიწა) მოხედვასა შენსა შეძრწუნდის.

72 შეიგრაგნიან B

73 * იხ. გამოცხ. 6,14.

74 ** და ცანი შეიგრაგნიან, ვითარცა წიგნისა ტყავნი] οὐρανοὶ κλονοῦνται Gr. (PG 86a, col. 373, B 5): „ცანი ძრწიან“ (Ath.11, 211v) [ცანი გრგვინავენ].

75 კმოლვედ] კუმანედ B

76 * იხ. გამ. 19,18; ფს. 103,32.

77 ** მთანი კმოლვედ] καὶ σείεται ὄρη Gr. (PG 86a, col. 373, B 6): მთები ირყევიან.

78 იცვალნიან B

79 * იხ. ეს. 40,4, 41,15; იერ. 4,24; ნაუმ 1,5; ლკ. 3,5; გამოცხ. 6,14.

80 და] -B

81 გიხილა B

82 * ფს. 113,3.

83 ** καὶ σείεται ὄρη Gr. (PG 86a, col. 373, B 6)] add. ბორცუნი იცვალნიან, და ზღუამან იხილა და ივლტოდა Iber.

84 მაგისგან ძლიერებისა B

85 მიახლებად] +შენდა და B

86 შენსა] -A

87 აწ] არამედ B

88 მიწისაგანისასა B

89 მოძიებად] მორიდებად B, ἐπισκέψεως Gr. (PG 86a, col. 373, B 9)

90 ** აწ მიწისაგანსა ამას უვმს მოძიებად შემოქმედისაგან] Ὁ πηλὸς χρεῖαν ἔχει τοὺς κεραμέας τῆς ἐπισκέψεως Gr. (PG 86a, col. 373, B 9): „თიჯასა უვმს მეკეცე შესაქმედ“ (Ath.11, 211v).

91 ** τῆς ἐπισκέψεως] add. რამეთუ ერისაგანი ესე მოელის შარავანდელისაგან Iber.

92 მოვალს] მოელის B

93 ** და მონაჲ მოვალს კუალსა შემწეობისასა] ὁ δούλος χρεῖαν ἔχει τοὺς Δεσπότης τῆς βοήθειας Gr. (PG 86a, col. 373, B 10): „მონასა უვმს უფალი შემწედ“ (Ath.11, 211v).

სანთელი⁹⁴ ესე⁹⁵ მღვწარე⁹⁶ წადიერ არს ზეთისა მაგისგან წყალობისაჲსა.^{97**} მეშინის მე, უფალო, და ვერ კადნიერ ვიქმნები ზედა უკუდავსა⁹⁸ მაგას დასხმად წყლისა, რამეთუ „ჩემდა ჳამს შენგან ნათლისღებაჲ“. ^{99**}

- ხოლო უფალმან¹⁰⁰ ჰრქუა მას: „მომეახლე¹⁰¹ აწ, რამეთუ ესრე წეს-არს ჩუენდა¹⁰² აღსრულებად ყოვლისა¹⁰³ მის სიმაართლისა¹⁰⁴ ღმრთისაჲსა^{105*}, ^{106*}; ^{107**} ხოლო მერმე გამოვეცხადო სოფელსა, ვინ ვარ მე.^{108**} ამისთვის ვორცნი შევისხენ და კაც ვიქმენ, რამათა აღვასრულო ყოვლითურთ სამართალი იგი, რამეთუ უწინარჱს განკაცებისა ჩემისა და სოფლად მოსლვისა¹⁰⁹ ჩემისა¹¹⁰, ^{111**} „ზღუამან იხილა¹¹² და ივლტოდა, და იორდანჱ უკუნ-იქცა კუალსა“, ^{113*} და¹¹⁴ მთანი და ბორცუნი იხარებდეს“. ^{115*} ამისთვის [A199v] კაც ვიქმენ, რამათა იორდანეშინცა უშიშად შემეწყნაროს და კაცნიცა¹¹⁶ შეუძრწუნებელად

94 სანთელი] ნათელი A

95 ესე] -B

96 მღვწარე] A

97 ** თქვ. βολθεια] add. და სანთელი ესე მღვწარე წადიერ არს ზეთისა მაგისგან წყალობისაჲსა Iber.

98 უკუდავსა A

99 ** შბაპ Gr. (PG 86a, col. 373, B 12)] add. რამეთუ „ჩემდა ჳამს შენგან ნათლისღებაჲ“ Iber.

100 უფალმან] +რად B

101 მომეახლე] მომიშე B

102 ჩუენდა] ჩემდა B

103 ყოვლისაჲ A

104 სამართლისა A

105 ღმრთისაჲსა] უფლისაჲსა B

106 * შდრ. მათ. 3,15.

107 ** მომეახლე აწ, რამეთუ ესრე წეს-არს ჩუენდა აღსრულებად ყოვლისა მის სიმაართლისა ღმრთისაჲსა] Ἄφεξ ἄρτι· οὐτως γὰρ πρέπον ἦμῖν ἔστιν πληρῶσαι πάντων δικαιοσύνην Gr. (PG 86a, col. 373, B 12-14): „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ შეენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სიმაართლე“ (მათ. 3,15).

108 ** ხოლო მერმე გამოვეცხადო სოფელსა, ვინ ვარ მე] Τὸ Ἄφεξ ἄρτι, οὐτως ἔστιν· Οὐ θέλω, φοβέω, γινώσκω· ὅστις εἰμὶ Gr. (PG 86a, col. 373, B 14-15): „აცადე აწ, არა მნებავს უწყებად, თუ ვინ ვარ“ (Ath.11, 212r).

109 ~ მოსლვისა სოფლად B

110 ჩემისა] -B

111 ** თქვ. ἐσθάρκου παρουσία Gr. (PG 86a, col. 373, C 2-3)] add. და სოფლად მოსლვისა ჩემისა Iber.

112 იხილა] მიხილა+მე A, ἰδοῦσα Gr. (PG 86a, col. 373, C 3)

113 * ფს. 113,3.

114 და] -B

115 * ფს. 113,4.

116 კაცნი B

მომეახლნენ მე¹¹⁷. მომიშუ¹¹⁸ აწ ამას და¹¹⁹ რომელსა-იგი¹²⁰ ჩინებულ ხარ, ნუ დაჰმედგრდები¹²¹ ნათლისცემად ჩემდა,^{122**} რამეთუ¹²³ არა წეს-არს შენდა წამებად ჩემთვის, რადთა არა ეგონოს სოფელსა, ვითარმედ მომადლებისა ჩემისათჳს სთქუ¹²⁴ ესე. არამედ წეს-არს მამისა ჩემისა¹²⁵ ზეცით წამებად ჩემდა¹²⁶ და სოფლისა^{127**} და¹²⁸ ნუგეშინისმცემელი იგი მოვიდეს და მიერიტგან განვეცხადო სოფელსა, თუ ვინ ვარ და ამისა შემდგომად მიცნან ჩემთა მათ მე და საცნაურ ვექმნე ჩემთა მათ.

მაშინ აღდგა იოვანე და ნათელ-სცა მას იორდანესა¹²⁹ მდინარესა. ხოლო რაჟამს აღმოვიდოდა მიერ¹³⁰ წყლით, აჰა ესერა, სულიწმიდაჲ მსგავსად ტრედისა გარდამოვიდოდა მის¹³¹ ზედა და იყო ვამა, რომელი იტყოდა¹³²: „ესე არს ძჲ ჩემი საყუარელი, რომელი¹³³ მთნდა“. ^{134*}

III. მაშინ ესმა ეშმაკსა წამებაჲ იგი იორდანეს, რაჟამს აღმოვიდოდა წყლით, რომელსა ეტყოდა:¹³⁵ „აჰა, კრავი ღმრთისაჲ, რომელმან ავოცნეს ცოდვანი სოფლისანი“. ^{136*} [B139r] და მამაჲ ზეგარდამო იტყოდა: „ესე არს ძჲ

117 მე] -A

118 მომეშუ A

119 აწ ამას და] ამას აწ და A

120 რომელსა-ეგე B

121 დაჰმედგრდები A

122 ** κατάστροφόν με Gr. (PG 86a, col. 373, C 7)] add. მომიშუ აწ ამას და რომელსა-იგი ჩინებულ ხარ, ნუ დაჰმედგრდები ნათლისცემად ჩემდა Iber.

123 რამეთუ] -A

124 ვითარმედ მომადლებისა ჩემისათჳს სთქუ] რეცა ღათუ მომადლებად ჩემდა თქუ A

125 მამასა ჩემსა A

126 წამებად ჩემდა] წამებაჲ ჩემთვის B, +ამათთვის A

127 ** περι έμοι Gr. (PG 86a, col. 373, C 10)] add. და სოფლისა Iber.

128 და] -B

129 იორდანესა] +ზედა B

130 მიერ] იგი B

131 მას A

132 ეტყოდა A

133 რომელი] +მე B

134 * მათ. 3,17; მარკ. 1,11; ლკ. 3,22; II პეტრ. 1,17; კოლ. 1,13.

135 მაშინ ესმა ეშმაკსა წამებაჲ იგი იორდანეს, რაჟამს აღმოვიდოდა წყლით, რომელსა ეტყოდა] მაშინ იტყოდა იოვანე, რაჟამს აღმოვიდოდა იგი წყლით B, Τότε άκούσας ό διάβολος τήν τού Ιωάννου φωνήν και μαρτυρίαν λέγοντος Gr. (PG 86a, col. 373, D 1-2): „მაშინ ესმა ეშმაკსა იოვანეს წამებაჲ, რომელსა იტყოდა“ (Ath.11, 212r).

136 * ინ. 1,29.

ჩემი საყუარელი, რომელი¹³⁷ მთნდა¹³⁸“, და სულიწმიდა გარდამოვიდა¹³⁹ და დაადგრა¹⁴⁰ მას ზედა. შესულეზმან¹⁴¹ შეიპყრა ეშმაკი და ვერ შეუძლებდა¹⁴² დათმენად, რამეთუ ვიდრე ნათლისღებადმდე¹⁴³ ვერ შემძლებელ იქნა ეშმაკი ცნობად მისა¹⁴⁴, თუ ვინ არს, არამედ ეგონა, ვითარმედ ერთი ვინმე კაცთაგანი არს.

რამეთუ იხილა, ვითარ-იგი დედაკაცისაგან იშვა და ვერ გულისვმა-ყო¹⁴⁵ ზრახვამ იგი^{146*}, ვითარმედ შეცოდებისა მისთვის ევამსა¹⁴⁷ გამოგუეცხადა¹⁴⁸ ქალწულისაგან, რამთა ნათესავი იგი დედათაა განათავისუფლოს^{149**}. არამედ რაჟამს იხილა იგი ქალწულისა ძუძუსა მწოვარად¹⁵⁰, ეგონა, ვითარცა¹⁵¹ ყრმამ რაჟამს იხილა¹⁵² შეურაცხი, დედისაგან და მამისა შობილი¹⁵³. არა გულისვმა-ყო¹⁵⁴ საწყალობელმან¹⁵⁵, ვითარმედ „სიტყუამ¹⁵⁶ იგი ვორციელ იქმნა და დაემკვდრა¹⁵⁷ ჩუენ შორის“, ^{158*} რომელი ჩუენთვის სძითა იზარდებოდა, რომელი-იგი მანანამსა მის¹⁵⁹ განმყოფელი იყო.^{160*}

იხილა იგი ეშმაკმან^{161**} და არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ ესე არს, „რომელი

137 რომლისაჲ B

138 მნთდა A

139 გარდამოვიდოდა B

140 დაადგრებოდა B

141 შესულეზმან A

142 შეუძლებდა] დაუთმობდა B

143 ნათლისღებადმდე] ნათლისღებისა+მოსვლადმდე B

144 მისა] -B

145 გულისხმა-ყო A

146 ** ზრახვად იგი] τὸ μυστήριον Gr. (PG 86a, col. 373, D 10): საიდუმლო.

147 ევამსისა B

148 გამოეცხადა B

149 ** ἐκ τῆς κατάρτας Gr. (PG 86a, col. 373, D 12): წყევლისაგან (Ath.11, 212r)] om. Iber.

150 მწოვარად] მწოვარქ+და B

151 ვითარცა] ვითარმედ B

152 უნდოდ] ხუნად B

153 შობილი] +და B

154 გულისხმა-ყო A

155 საწყალობელმან] + მან B

156 სიტყვად B

157 დაემკვდრა B

158 * იოან. 1,14.

159 მის] -B

160 * იბ. გამ. 16,1-36.

161 ** ἐν ἄρτῳ τρεφόμενον Gr. (PG 86a, col. 376, A 5): „პურითა იზარდებოდა“ (Ath.11, 212r)] om. Iber.

მოსცემს საზრდელსა ყოველსა ჯორციელსა¹⁶².^{163*} [იხილა იგი, რამეთუ სუმიდა წყალსა და არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ ესე არს, [A200r] რომელმან გამოაცენნა წყალნი უღალისა¹⁶⁴ მისგან კლდისა.^{165*} არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ ესე არს, რომელსა წყარონი და მდინარენი და ზღუაჲ აკურთხევენ მას.¹⁶⁶ არა გულისვმა-ყო¹⁶⁷, ვითარმედ ესე არს, რომელმან მოაქცინა წყალნი იგი¹⁶⁸ 5
ზღვსანი მეგვპტელთა¹⁶⁹ მათ ზედა „და დაანთქა ფარაო და ძლიერებაჲ მისი ზღუასა მას მეწამულსა“. ^{170*} ^{171**} არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ¹⁷² ვითარცა ფარაო და ძლიერებაჲ მისი დაანთქა¹⁷³ ზღუასა მას, ეგრეცა ესე საკრველებითა თვსითა,^{174**} ჯელითა ნათლისღებისადთა¹⁷⁵, ^{176**} შთაავლინა ცეცხლსა მას გეჰენიამასა საუკუნესა^{177**}. 10

რამეთუ იხილა იგი წიალთა [დედისათა]¹⁷⁸ მჯდომარჲ და არა გულისვმა-ყო¹⁷⁹, ვითარმედ თვთ იგი არს, რომელი-იგი ესაია წინამსწარმეტყუელისა მიერ გუეუწყა ჩუენ¹⁸⁰, რამეთუ იხილა იგი საყდართა ზედა¹⁸¹ მაღალთა¹⁸² მჯდომარჲ და სერაბინნი გარემოჲს მისსა ლაღადებდეს¹⁸³ და იტყოდეს: „წმიდა

162 ყოველთა ჯორციელთა A

163 * ფს. 135,25.

164 უღალისა] ძლიერისა B

165 * იბ. რიცხ. 20,11; შდრ. რჯლ. 8,15.

166 არა გულისვმა-ყო, ვითარმედ ესე არს, რომელსა წყარონი და მდინარენი და ზღუაჲ აკურთხევენ მას] -A

167 გულისვმა-ყო] ცნა B

168 იგი] -B

169 მეგვპტელთა A

170 * ფს. 135,15; შდრ. გამ. 15,4; იბ. გამ. 14,19-29.

171 ** πᾶσι τοῖς Gr. (PG 86a, col. 376, A 6)] add. [იხილა იგი, რამეთუ სუმიდა წყალსა... და ძლიერებაჲ მისი ზღუასა მას მეწამულსა] Iber.

172 ვითარმედ] არამედ B

173 დაანთქა A

174 ** ეგრეცა ესე საკრველებითა თვსითა] οὐτως καὶ τοῦτον μετὰ τῶν δαίμονων αὐτοῦ Gr. (PG 86a, col. 376, A 8-9): „ეგრეთვე იგი ეშმაკთა მისთა თანა“ (Ath.11, 212v).

175 ნათლისღებისადთა] +მით A

176 ** ჯელითა ნათლისღებისადთა] διὰ τοῦ βαπτίσματος Gr. (PG 86a, col. 376, A 9): ნათლისღების მიერ.

177 ** εἰς τὴν γέεναν Gr. (PG 86a, col. 376, A 9-10)] add. საუკუნესა Iber.

178 დედისათა] მამისათა AB, τῆς μητρὸς Gr. (PG 86a, col. 376, A 11): „დედისათა“ (Ath.11, 212v). აქ „მამისათა“ შეუსაბამოდ მივიჩნიეთ კონტექსტისთვის და შევცვალეთ ბერძნული ტექსტისა და ჰომილიის ათონური თარგმანის შესაბამისად.

179 გულისვმა-ყო A

180 ჩუენ] -A

181 ~ ზედა საყდართა B

182 მაღალთა A

183 ლაღადეს A

არს უფალი საბაოთ, საესე არიან ცანი და ქუეყანაჲ დიდებითა მისითა¹⁸⁴“. ^{185*}

[იხილა იგი წიაღთა [დედისათა]¹⁸⁶ განსუენებული და არა გულისხმა-ყო¹⁸⁷, ვითარმედ „ცანი საყდარ არიან მისა და ქუეყანაჲ – კუარცხლბეკ¹⁸⁸ ფერვთა მისთა¹⁸⁹“. ^{190*} [B139v] არა გულისხმა-ყო¹⁹¹, ვითარმედ¹⁹² დავით თქუმასა

5 თვსსა¹⁹³ მისთვს იტყოდა¹⁹⁴: „რომელი ჰჳი ქერობინთა, განცხადენ¹⁹⁵“. ^{196*}

არამედ იხილა იგი, რამეთუ ჰრუღინ და დაიძინის და ჰგონებდა მისსა, ვითარმედ¹⁹⁷ ვითარცა ერთი კაცი შეურაცხი ვინმე არს იგი¹⁹⁸ და დაიძინის. არა გულისხმა-ყო¹⁹⁹, ვითარმედ დავით მისთვს თქუა, ვითარმედ²⁰⁰: „არა ჰრუღინ, არცა დაიძინის მცველმან ისრაჴლისამან“. ^{201*} არა გულისხმა-ყო²⁰², ვითარმედ

10 თვთ²⁰³ არს, რომელი განმზადებულ არს ცისკიდეთა სიკუდილისაგან, ვითარცა ძილისაგან, განლჳძებად]. ^{204**}

იხილა იგი, რამეთუ²⁰⁵ მოვიდოდა ნათლისღებად, ^{206**} ვითარცა ერთი ვინმე კაცთაგანი და არა გულისხმა-ყო²⁰⁷, ვითარმედ ესე არს, რომელი განმზადებულ

184 მისითა] შენითა+ვინ B

185 * შდრ. ეს. 6,1-3.

186 დედისათა] მამისათა AB; აქაც „მამისათა“ შევცვალეთ ჰომილიის ათონური თარგმანის შესაბამისად (PG-ში ეს მონაკვეთი არ არის).

187 გულისხმა-ყო A

188 კუარცხლბეკი B

189 მისთა] მისთაჲ+არს B

190 * შდრ. ეს. 66,1; მათ. 5,34-35.

191 გულისხმა-ყო A

192 ვითარმედ] ვითარ+იგი B

193 თქუმასა თვსსა] -B

194 ~ იტყოდა მისთვს+ვითარმედ B

195 განცხადნი A

196 * ფს. 79,2.

197 ვითარმედ] -A

198 იგი] -B

199 გულისხმა-ყო A

200 ვითარმედ] -B

201 * ფს. 120,4.

202 გულისხმა-ყო A

203 თვთ] იგი B

204 ** *πῶς δόξης αὐτοῦ* Gr. (PG 86a, col. 376, B 2)] add. [იხილა იგი წიაღთა დედისათა განსუენებული... ვითარცა ძილისაგან განლჳძებად] Iber.

205 რამეთუ] რომელი B

206 ** *ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐνόμισεν αὐτὸν ἄνθρωπον εἶναι· εἶδεν αὐτὸν μόνον ἐπὶ τὸ βάπτισμα* Gr. (PG 86a, col. 376, B 3-4): ეშმაკმა, და იფიქრა, რომ ის ადამიანი იყო; იხილა ის მარტო ნათლისღებისას] om. Iber.

207 გულისხმა-ყო A

არს²⁰⁸ ცისკიდეთა ნათლისცემად სულითა წმიდითა და ცეცხლითა.

IV. ესე იხილა და მსგავსი ამათი, რამეთუ თვთ იცვალა ჩუენთჳს და ჰგონებდა მისა²⁰⁹, ვითარმედ მარტომ ხოლო კაცი იყოს²¹⁰ და^{211**} არა გულისხმა-ყო²¹², ვითარმედ კაცსა შინა ღმერთი დამკვდრებულ არს. ვიდრე ნათელს-იღებდა უფალი, უზრუნველ იყო ეშმაკი. ჰგონებდა, ვითარმედ ერთი ვინმე კაცთაგანი²¹³ არს ესე და^{214**} არასადა წარდგა გამოცდად მისა და ცნობად მისა, თუ²¹⁵ ვინ არს, არამედ ჰგონებდა მისსა²¹⁶ ჯოჯოხეთს დაყენებასა, ვითარცა-იგი სხუანი ყოველნი. და რაჟამს ესმა იგი²¹⁷ იორდანეს²¹⁸, ვითარცა-იგი ვთქუ, წამებაჲ იგი იოვანესი²¹⁹ და მამისა იგი ჳმაჲ და [A200v] წმიდისა სულისა იგი²²⁰ გარდამოსლვამ, ჰკითხვიდა ეშმაკი და ჰრქუა თავსა თჳსსა²²¹: ვინმე არს ესე? ხოლო ესე ვიცი მარიამისგან შობილად და ნაზარეთს აღზრდილად^{222;223**} და მამამ მისი²²⁴ ხუროდ ვიცი. ვითარ-ესე აწ ესევითარნი ესე²²⁵ მესმიან მაგისტჳს?^{226**}

ნუუკუე²²⁷ ესე იყოს, რომელი განმზადებულ არს განშჯად ცისკიდეთა?²²⁸

208 რომელი განმზადებულ არს] -A, μέλων Gr. (PG 86a, col. 376, B 5)

209 მისა B

210 ~ იყოს კაცი A

211 ** რამეთუ თვთ იცვალა ჩუენთჳს და ჰგონებდა მისა, ვითარმედ მარტომ ხოლო კაცი იყოს და] τὸν Κύριον κατερχόμενον ἐπὶ τὸ βάπτισμα Gr. (PG 86a, col. 376, B 6-7): უფალი მომავალი ნათლისღებად.

212 გულისხმა-ყო A

213 კაცთაგანი] კაცი A

214 ** οὐδὲν αὐτὸν ἔμελλεν Gr. (PG 86a, col. 376, B 9) add. ჰგონებდა, ვითარმედ ერთი ვინმე კაცთაგანი არს ესე და Iber.

215 მისა თუ] ვითარმედ B

216 მისა A

217 ~ იგი ესმა B

218 იორდანესა B

219 ~ იოვანესი იგი წამებაჲ A

220 იგი] -B

221 ~ თავსა თჳსსა და ჰრქუა B

222 გაზრდილსა A

223 ** γεννηθέντα Gr. (PG 86a, col. 376, C 2)] add. და ნაზარეთს აღზრდილად Iber.

224 მისი] მაგისი B

225 ესევითარნი ესე] -B, τοιαῦτα Gr. (PG 86a, col. 376, C 3)

226 ** Μὴ ἄρα οὐτός ἐστιν ὁ Χριστός Gr. (PG 86a, col. 376, C 3-4): ნუთუ ეს არის ქრისტე] om. Iber.

227 ნუკუე A

228 ნუკუე ესე იყოს, რომელი განმზადებულ არს განშჯად ცისკიდეთა? -B (აკლია ათონურ მრავალთაჲში შესულ თარგმანსაჲ); μὴ ἄρα οὐτός ἐστιν ὁ μέλων λυτροῦσθαι τὴν οἰκουμένην Gr. (PG 86a, col. 376, C 4-5)

- ნუუკუე²²⁹ ესე იყოს²³⁰, რომელი განმზადებულ არს ჳსნად ისრაჴლისა?^{231**}
- ნუუკუე²³² ესე არს, რომელი-იგი დასაბამითგან იყო სიტყუად, რომელსა-იგი მე ურჩ ვეჴმენ და არა თაყუანის-ვეც ჴმნულსა²³³ მისსა^{234**} და გარდამოვარდი ჴუეყანად? არა მრწამს, თუ²³⁵ იგი არს.^{236**} არა მრწამს, ვითარმედ რომელმან-
- 5 იგი კაცი შეჴმნა კელითა თჳსითა, და მან ჳორცნი კაცთანი შთაიცუნა²³⁷. რომელმან „ცანი გარდაართხნა“^{238*} და ვარსკულავითა შეამკო იგი, და იგი²³⁹ ესევეითართა ხატითა შეიმოსოს?^{240**} რამე ვყო, რამთა მე დავისწაო ჴეშმარიტად, თუ იგი იყოს ანუ არა?^{241**}
- უკუეთუ იგი იყოს, მჳდომად ჩემდა მოსრულ არს, და ვაჲ არს ჩემდა,
- 10 საწყალობელისა ამის. არამედ უკუეთუ შეუძლო²⁴² ცნობად მისა, ვითარმედ²⁴³ იგი არს, ვეელტოდი²⁴⁴, და არა დავდგე წინაშე მისსა. [B140r] ესე უწყი, უკუეთუ იგი²⁴⁵ არს,^{246**} დასათრგუნველ მისა იყოს ყოველი²⁴⁷ ძლიერებაჲ

229 ნუკუე A

230 ესე იყოს] ესევე იყო A

231 ** τὸν οἰκουμένην] add. ნუკუე ესე იყოს, რომელი განმზადებულ არს ჳსნად ისრა-
ჴლისა? Iber.

232 ნუკუე A

233 ჴმნულ A

234 ** οὐ ἐγὼ παρήκουσα Gr. (PG 86a, col. 376, C 6)] add. და არა თაყუანის-ვეც ჴმნულსა
მისსა Iber.

235 თუ] +ესე B

236 ** τὸν γῆν Gr. (PG 86a, col. 376, C 7)] add. არა მრწამს, თუ იგი არს Iber.

237 შთაიცუნა] შეისხნა B, ἐνέδυσσας Gr. (PG 86a, col. 376, C 8-9)

238 * იობ. 9,8; ფს. 103,2; ეს. 40,22; იერ. 10,12; 51,15.

239 და იგი] -B

240 ** ἐνέδυσσας] add. რომელმან „ცანი გარდაართხნა“ და ვარსკულავითა შეამკო იგი,
და იგი ესევეითართა ხატითა შეიმოსოს? Iber.

241 ** ἐκεῖνος ἐστὶν Gr. (PG 86a, col. 376, C 9-10)] add. ანუ არა Iber.

242 უკუეთუ შეუძლო] თუ უძლო A

243 ვითარმედ] თუ A

244 ველტოდი A

245 იგი] ესე B

246 ** τῷ ἄθλῳ Gr. (PG 86a, col. 376, C 11)] add. არამედ უკუეთუ შეუძლო ცნობად მისა,
ვითარმედ იგი არს, ვეელტოდი, და არა დავდგე წინაშე მისსა. ესე უწყი, უკუეთუ იგი არს
Iber.

247 დასათრგუნველ მისა იყოს ყოველი] დასათრგუნველად მისა იყოს ესე და ყოვე-
ლივე A

ჩემი²⁴⁸, ^{249**} დაბრყვლენ ყოველნი²⁵⁰ საწერტელნი ჩემნი²⁵¹, მოუძღურდა ძლიერება ჩემი.

[რამდენ-ყო ანუ ვითარმე²⁵² ვივლტოდი? „უკუეთუ აღვვდე ცად, იგი მუნ არს“. ^{253*} უკუეთუ შთავვდე ჯოჯოხეთა და მუნ დავემალე, ნუკუე²⁵⁴ მოვიდეს და მეძიებდეს მე და განახუნეს ბჭენი ჯოჯოხეთისანი და გამოიყვანეს მიერ, ⁵ რომელნი-იგი²⁵⁵ დამეყენეს ადამისითგან მოაქამდე და წარმტყუენოს მე²⁵⁶ მიერ და ტყუედ წარმიყვანოს მე? და ვამ იყოს ჩემდა, საწყალობელისა ამის. უკუეთუმცა მეცნა, ვითარმედ²⁵⁷ ესევითარი ხატი შეიმოსოს და ქუეყანად მოვიდეს, მემცა ქუეყანად არა გარდამოსრულ ვიყავ. უკუეთუმცა მეცნა, ¹⁰ ვითარმედ ესრეთ²⁵⁸ მფარველ ექმნეს მიწისაგანსა მას კაცსა და ესრეთ²⁵⁹ იგი შეიყუაროს²⁶⁰ და მისთვის ზეცით გარდამოვდეს, მემცა ზეცით არა გარდამოსრულ ვიყავ²⁶¹. მე ესრე მეგონა, ვითარმედ სრულიად ვეუფლო ნათესავსა ზედა²⁶² კაცთასა და არა ვჰგონებდი²⁶³, ვითარმედ იგინი მეუფლნენ²⁶⁴ ჩემ ზედა. და არა ვცან, ვითარმედ იგი არს, რომელი დასაბამითგან²⁶⁵ [A201r] იყო სიტყუამ და თავს-იდვა²⁶⁶ მან კაცისაგან ნათლისღება იორდანესა და ¹⁵ კადნიერება მისცა ყოველთა კაცთა დათრგუნვად ყოვლისა ძალისა ჩემისა და შეურაცხებად კელმწიფებისა ჩემისა და განოტებად ძლიერებისა ჩემისა,²⁶⁷ და ყოვლად ყოველნივე²⁶⁸ ვითარცა გინებულსა მხედვენ მე.

248 ჩემი] +და B

249 ** დასათრგუნველ მისა იყოს ყოველი ძლიერება ჩემი] ὅτι καταπέπασται μοι ἡ δύναμις Gr. (PG 86a, col. 376, C 11-12): „დაითრგუნა ჩემი ძალი“ (Ath.11, 212v).

250 ყოველნი] -A

251 ჩემნი] +ან B

252 ვითარმე] ვიდრემე B

253 * ფს. 138,8

254 ნუკუე A

255 რომელ B

256 მე] -B

257 ვითარმედ] თუ B

258 ესრე A

259 ესრცთ A

260 ~ შეიყუაროს იგი B

261 ~ არა გარდამოსრულ ვიყავ ზეცით B

262 ~ ზედა ნათესავსა A

263 ვჰგონებდი B

264 მეუფლენ A

265 რომელი დასაბამითგან] რომელი-იგი A

266 თავს-იდვას B

267 და განოტებად ძლიერებისა ჩემისა] -A

268 ყოველნი B

- რაჲ ვყო, არა უწყი, უკუეთუ²⁶⁹ ვთქუა, ვითარმედ ვივლტოდი²⁷⁰, ყოვლად დასათრგუნველ ვიქმნე. უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ წინა-აღუდგე, ვერ შემძლებელ ვარ დათმენად თქუმათა²⁷¹ მისთა.^{272°} რაჲ ვყო²⁷³ უბადრუკმან ამან? წყეულ იყავნ დღჳ იგი, რომელსა იზრახა საქმჳ²⁷⁴ ნათესავისა მის 5 კაცთაჲსა, რამეთუ მათოჲს გარდამოვარდი მე²⁷⁵ ზეცით და მათოჲს ეგდენთა მათ დიდებათაგან²⁷⁶ უცხო ვიქმენ^{277**}.
- ამათ და ესევითართა ზრახვიდა გოდებით²⁷⁸ და არა უწყოდა, რამცა- 5 ყო²⁷⁹. მაშინლა ესე იზრახა და ჰრქუა თავსა თჳსსა ესრჳთ:²⁸⁰ წარვდგე²⁸¹ გამოცდად მისა. უკუეთუ იგი იყოს ძჳ ღმრთისაჲ, განმეშოროს მე^{282**} და არა 10 თავს-იდვას განცდად ჩემგან, არამედ ერთითა [B140v] სიტყჳთა მოოტოს მე. მაშინ უკუეთუ გამოცდასა მას ვცნა²⁸³, ვითარმედ არა იგი არს, და²⁸⁴ კადნიერ იქმნა იოვანე²⁸⁵ ესევითართა წამებათა მისთჳს²⁸⁶, და შემაწუხა მე, და შემძლებელ ვიქმნე შეყენებად მათა²⁸⁷ საუნჯეთა ჩემთა²⁸⁸, ვასწო არღარა თქუმად ესევითართა სიტყუათა, არამედ მერმეცა ვთქუავე²⁸⁹: იოვანე მოილო 15 მადლი რამე და თქუა სიტყუაჲ ესე მადლითა მით და ნუგეშინის-სცემდა

269 უკუეთუ] თუ A

270 ვევლტოდი B

271 თქუმელთა B

272 ° აქ A 95-ში (B ლიტერა) სტრიქონები გადაადგილებულია და წერია: „მე რაჲ ვყო, არა უწყი. უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ წინა-აღუდგე, ვერ შემძლებელ ვარ დათმენად თქუმელთა მისთა. რაჲ ვყო არა უწყი, უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ ვევლტოდი, ყოვლად დასათრგუნველ ვიქმნე“ (140r).

273 ვყო] +მე B

274 საქმედ B

275 მე] -B

276 ეგდენთა მათ დიდებათაგან] ეგოდენთა მათგან დიდებათა B

277 ** τὸ κράτος Gr. (PG 86a, col. 376, C 13)] add. [რამე-ვყო ანუ ვითარმე ვივლტოდი... და მათოჲს ეგდენთა მათ დიდებათაგან უცხო ვიქმენ] Iber.

278 გოდებით] გონებით B, ἀποδύρμενος Gr. (PG 86a, col. 376, C 14)

279 რამცა-ყო] რამცა-ქმნა B

280 მაშინლა ესე იზრახა და ჰრქუა თავსა თჳსსა ესრჳთ] და განიზრახა თავით თჳსით ესრჳთ B, τότε τὰν τὴν ἐλογίσατο τὴν ἐπίνοιαν, λέγων ἐν ἑαυτῷ Gr. (PG 86a, col. 376, C 14-15)

281 წარვდგე] +წინაშე მისსა A

282 ** განმეშოროს მე] μαρθάνει με Gr. (PG 86a, col. 376, D 2): განმსწავლოს მე.

283 ვიცნა A

284 და] რამეთუ B

285 იოვანჳ B

286 ესევითართა წამებათა მისთჳს] ესევითარითა წამებად მისა A, τοιαῦτα μαρτυρήσαι περὶ αὐτοῦ Gr. (PG 86a, col. 376, D 5-6)

287 მათა] -A

288 ჩემთა] +და B

289 თქუავე A

მას.^{290**} ხოლო ზეგარდამოხსა მისგან ჳმისა შეშინებულ²⁹¹ და²⁹² შეძრწუნებულ ვარ და ჳეშმარიტ არს²⁹³.

[და მერმე კუალად: უკუეთუ ჳეშმარიტად ძჳ ღმრთისაჲ არს და თავს-იდვა ქალწულისაგან შობაჲ²⁹⁴, აწ²⁹⁵ დედათაგანცა დასათრგუნველ ვიქმნები²⁹⁶. ვაჲ არს ჩემდა საწყალობელისა ამის, რომელი²⁹⁷ მოველოდე სწორებად უფლისა²⁹⁸, „ვემსგავსე საცხოვართა უგულისჳმოთა²⁹⁹ და³⁰⁰ ვესწორე³⁰¹ მათ“. ^{302*} ვჳგონებდ, ვითარმედ ვეუფლო ყოველთა ჳედა, არამედ არცალათუ ღორთა ჳედა მაქჳს კელმწიფებაჲ.^{303*}]^{304**}

V. ცნა უკუე³⁰⁵ უფალმან, ვითარმედ ფრიად³⁰⁶ შეეშინა ეშმაკსა³⁰⁷ და განმზადებულ არს³⁰⁸ სივლტოლად და არა კელ-ეწიფა³⁰⁹ წარდგომად და შეახლებაჲ მისა, იწყო კაცობრივისა სახისა^{310**} ჩუენებაჲ და მისცა თავი თჳსი გამოცდად მისგან³¹¹ და დაიფარა [A201v] დიდებაჲ იგი ღმრთეებისაჲ. ხოლო ეშმაკმან, ვითარცა³¹² იხილა კაცობრივი იგი სახჳ, რომელ აქუნდა

290 ** იოვანე მოიღო მადლი რადმე და თქუა სიტყუად ესე მადლითა მით და ნუგეშინის-სცემდა მას] ἄφ' ἑαυτοῦ τὰ ῥήματα ταῦτα Ἰωάννης ἐχαρίσατο, καὶ παραμυθισαὶ ὀλίγον ἑμαυτὸν Gr. (PG 86a, col. 376, D 9): „იოვანე მას მიანიჭა სიტყუად და ნუგეშინის-ვიცე თავსა“ (Ath.11, 213r).

291 შეშინებული A

292 და] -A

293 და ჳეშმარიტ არს] -B, ὅτι ἀληθινὸς ἔστιν Gr. (PG 86a, col. 376, D 10)

294 შობად A

295 აწ] არამედ A

296 ვიქმნები] +და A

297 რომელი] რამეთუ B

298 უფლისა] +ხოლო აწ B

299 უგულისხმოთა A

300 და] -B

301 მივესწორე B

302 * შდრ. ფს. 48,13; 48,21.

303 * იხ. მათე 8,31; მარკ. 5,12; ლკ. 8,32.

304 ** ὅτι ἀληθινὸς ἔστιν Gr. (PG 86a, col. 376, D 10)] add. [და მერმე კუალად: უკუეთუ ჳეშმარიტად ძჳ ღმრთისაჲ არს... არამედ არცალა-თუ ღორთა ჳედა მაქჳს კელმწიფებაჲ] Iber.

305 უკუე] -A, Τότε Gr. (PG 86a, col. 376, D 11)

306 ფრიად] -B, πᾶν Gr. (PG 86a, col. 376, D 11)

307 შეეშინა ეშმაკსა] შეშინდა მისგან A, ἐφοβήθη ὁ δαίμονος Gr. (PG 86a, col. 376, D 11)

308 არს] +მისგან A

309 კელ-იწიფა A

310 ** კაცობრივისა სახისა] ἀνθρώπινα Gr. (PG 86a, col. 377, A 1)

311 მისგან] -B, ὑπ' αὐτοῦ Gr. (PG 86a, col. 377, A 2)

312 ვითარცა] არა A

- უფალსა,^{313**} მცირედ კადნიერებით³¹⁴ წარმდებ იქმნა^{315**} და იწყო შეახლება და განცდად³¹⁶ მისა. ხოლო უფალმან მისცა თავი თვის განცდად მისგან³¹⁷ ნეფსით³¹⁸. მაშინლა³¹⁹ იტყვს:^{320**} „ალიყვანა იგი მთასა ფრიად მაღალსა და უჩუენა³²¹ მას ყოველი სუფევაჲ ამის სოფლისაჲ³²² და ჰრქუა მას: ესე ყოველი
- 5 შენ³²³ მიგცე, უკუეთუ დაჰვარდე და³²⁴ დამვედ თაყუანის-მცე მე“.^{325*}
- რასამე იტყვ, საწყალობელო³²⁶ და მზაკუვარო^{327**}, შემოქმედსა მაგას ყოველთასა აღუთქუამ³²⁸ შექმნულთა მისთა მიმადლებად მას?^{329**} და აღუთქუამ შარავანდედსა მაგას ყოველთა³³⁰, რომელი ცხორებასა მისცემს³³¹ ყოველთა შარავანდედთა? ვინ ხარ შენ, რომელი ყოველსა მის მიერ³³² ყოფილსა
- 10 მიჰმადლებ მას^{333?} რომელი ხედავს ყოველსა დაბადებულსა³³⁴, შენ უჩუენებ³³⁵

313 ** კაცობრივი იგი სახე, რომელ აქენდა უფალსა] τὸ ἀνθρώπινα μετερχόμενον τὸν Κύριον Gr. (PG 86a, col. 377, A 3-4): „კაცობრივად მავალი უფალი“ (Ath.11, 213r).

314 მცირედ კადნიერებით] მცირედ-მცირედ კადნიერებასა A

315 ** მცირედ კადნიერებით წარმდებ იქმნა] μικρὸν προθυμίαν λαβὼν Gr. (PG 86a, col. 377, A 4-5): „მცირედ გულსმოდგინებაჲ მოილო“ (Ath.11, 213r).

316 გამოცდად A

317 მისგან] +და B

318 ნეფსით] +გამოიყდებოდა მისგან B

319 მაშინლა] რამეთუ B

320 ** Ὁ δὲ Κύριος Gr. (PG 86a, col. 377, A 5)] add. მისცა თავი თვის განცდად მისგან ნეფსით. მაშინლა იტყვს Iber.

321 აჩუენა A

322 ~ სოფლისაჲ ამის A

323 შენ] -B

324 და] -A

325 * შდრ. მათ. 4,8-9; ლკ. 4,5-7.

326 საწყალო B

327 ** და მზაკუვარო] ὁ διάβολος Gr. (PG 86a, col. 377, A 9-10)

328 აღუთქუამა B

329 ** შემოქმედსა მაგას ყოველთასა აღუთქუამ შექმნულთა მისთა მიმადლებად მას] τῷ Ποιητῇ τῶν πάντων τὰ ποιήματα χαρίζεσθαι ἐπαγγέλλεις Gr. (PG 86a, col. 377, A 10-11): „შემოქმედსა ყოველთა დაბადებულთასა აღუთქუამ მინიჭებად“ (Ath.11, 213v).

τῷ Βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων Gr. (PG 86a, col. 377, A 11): „რომელი მეფეჲ არს ყოველთაჲ“ (Ath.11, 213v) [რომელიც მეფეა მეფობათა]] om. Iber.

330 შარავანდედსა მაგას ყოველთა] შექმნულთა მაგას ყოველთასა A, βασιλείαν Gr. (PG 86a, col. 377, A 13)

331 მოსცემს B

332 ყოველსა მის მიერ] ყოველთა მის მიერსა A

333 მას] +და B

334 ყოველთა დაბადებულთა B

335 აჩუენებ A

მას ყოველსა სუფევასა ამის სოფლისასა? რამეთუ სოქუ:^{336**} „ესე ყოველი შენ მიგცე, უკუეთუ დაჰვარდე და თაყუანის-მცე მე“.

აწ იხილე, საყუარელო, ბოროტად მანქანებაჲ იგი მზაკუვარისაჲ³³⁷, [B141r] რაბამი³³⁸ იგი გამოცდამ იზრახა. რამეთუ დასაბამითგანვე მეცნიერ იქმნა ნათესავისათჳს კაცთაჲსა, ვითარმედ მიმხუეჭელ ანგაჰრების არიან და ადვილად დააჯერებდა მას.^{339**} ამისთჳს ესევეთარი გამოცდამ წინა-დაუდგა მას, რამეთუ ჰგონებდა, ვითარმედ კაცი არს და დიდითა მით³⁴⁰ აღთქუმიტა მონაგებთადთა დაგამდაბლო იგი ფერჯთა ჩემთა³⁴¹.^{342**} [აღუთქუა მას სუფევამ ამის სოფლისაჲ და კაცობრივი ესე სიმდიდრჳ და ქუეყანისა ესე დიდებულებაჲ³⁴³ და დაგამდაბლო იგი ფერჯთა ჩემთა³⁴⁴, რამეთუ ესრეთ³⁴⁵ დასაბამითგან ადამი 1 0 მოვიბაძვე³⁴⁶ და შევიტყუე³⁴⁷, აღუთქუ მას მიწევნად სიმაღლეთა ღმრთეებისათა და³⁴⁸ შთავჳდე იგი მთხრებლსა მას წარსაწყმედელისასა. ესრეთ³⁴⁹ მოვიბაძვე³⁵⁰ იგი გემოხსილვად ხილისა მისგან და ადვილად ვაცთუნე იგი გზასა მას საცთურებისასა.^{351*} და აწ აღუთქუა ამასცა³⁵² სუფევამ ამის სოფლისაჲ და უკუეთუ³⁵³ კაცი იყოს, მარტოდ იპოვოს³⁵⁴ შუებად ამის ქუეყანისა დიდებასა 1 5

336 ** βασιλειαν Gr. (PG 86a, col. 377, A 13)] add. ვინ ხარ შენ, რომელი ყოველსა მის მიერ ყოფილსა მიჰმადლებ მას? რომელი ხედავს ყოველსა დაბადებულსა, შენ უჩუენებ მას ყოველსა სუფევასა ამის სოფლისასა? რამეთუ სოქუ Iber.

337 იგი მზაკუვარისაჲ] მისი A

338 რაბამი] ვითარ B

339 ** εις πλεονεξίαν] add. და ადვილად დააჯერებდა მას Iber.

340 მით] -B

341 ფერჯითა ჩემითა B

342 ** ამისთჳს ესევეთარი გამოცდამ წინა-დაუდგა მას, რამეთუ ჰგონებდა, ვითარმედ კაცი არს და დიდითა მით აღთქუმიტა მონაგებთადთა დაგამდაბლო იგი ფერჯთა ჩემთა] διὰ τοῦτο προσέβαλεν τὸν πειρασμὸν, λέγων ὅτι Ἐὰν ἄνθρωπός ἐστιν, εὐθὺς διὰ τῆς τῶν χρημάτων πειρασμοῦ καταφῆρα αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας μου Gr. (PG 86a, col. 377, B 2-5): „ამისთჳს ესე განსაცდელი მოიღო და თქუა: უკუეთუ კაცი არს, მეყსეულად საფასეთა აღთქუმიტა მოვიყვანო იგი ქუეშე ფერჯთა ჩემთა“ (Ath.11, 213v).

343 დიდებულებაჲ] დიდებაჲ B

344 ფერჯითა ჩემითა B

345 ესრეთ A

346 ადამი მოვიბაძვე] ადამ უფალსა ვაბაძვე A

347 შევიტყუე] B

348 და] ხოლო B

349 ესრეთ A

350 მოვიბაძვე A

351 * იხ. დაბ. 3,1-6.

352 ამას A

353 უკუეთუ] თუ A

354 იპოვოს B

და შიშუელი³⁵⁵ იპოვოს³⁵⁶ ზეცისათა მათგან³⁵⁷ მადლთა და ვეუ[A202r]ფლო³⁵⁸ მას ზედა].^{359**} უკუეთუ არა კაც³⁶⁰ ხოლო³⁶¹ არს³⁶², არამედ ღმერთი³⁶³ სიტყუამ, ვცნა, რამ ვყო.

- ესე უკუე განზრახვამ მაცთურისად³⁶⁴ მის ცნა უფალმან და არცა
 5 ღმრთეებამ იგი აჩუენა, არცა კაცობრივისაგან იცვალა, არამედ საშუეალი³⁶⁵
 სიტყუამ იგი³⁶⁶ ასმინა და დაუყო მას პირი³⁶⁷ და თქუა: „წერილ არს³⁶⁸,
 უფალსა ღმერთსა შენსა თაყუანის-სცე და მას მხოლოსა ჰმსახურებდე^{369*}.^{370*}
 და ერთითა მით სიტყუთა დაჰჳსნა ყოველი მანქანებამ მისი^{371**} და ერთითა
 მით სიტყუთა³⁷² ყოველი ზრახვამ მისი დაარღვა და არა განდევნა იგი³⁷³, არცა
 10 უტევა მას³⁷⁴ ვნებად თჳსა.^{375**}

VI. ხოლო მზაკუვარსა მას არა მოელო მისგან მცნებამ და სხუად სახედ
 განცდად იცვალა. და უდაბნოსალა მას³⁷⁶ ვიდოდეს, იწყო მერმეცა და

355 შიშსა A

356 იპოვოს B

357 ზეცისათა მათგან] ზეცისაგანთა მათ A

358 ° A 19-ში (A ლიტერი) 201v-ს ბოლოს მინანქრია მხედრულად: „ქ. ჩვენ ყოვლის“.

359 ** ὑπὸ τοῦ πόντος Gr. (PG 86a, col. 377, B 4-5)] add. [აღუთქუა მას სუფევად ამის
 სოფლისად და კაცობრივი ესე სიმდიდრე... და შიშუელი იპოვოს ზეცისათა მათგან მადლთა
 და ვეუფლო მას ზედა] Iber.

360 კაცი B

361 ხოლო] -B, μόνον Gr. (PG 86a, col. 377, B 5)

362 არს] იყო A

363 ღმრთისა B, Θεός Gr. (PG 86a, col. 377, B 6)

364 ესე უკუე განზრახვად მაცთურისად] ან ესე სახც მტერისად A, Τὸν οὖν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ
 Gr. (PG 86a, col. 377, B 6-7)

365 საშოვალი A

366 ~ იგი სიტყუად B

367 პირი] -A, ἐφίμασεν Gr. (PG 86a, col. 377, B 9)

368 წერილს არს] -A, Γέγραπται Gr. (PG 86a, col. 377, B 10)

369 ჰმსახურო A

370 * მათ. 4,10; ლკ. 4,8; რჯლ. 6,13; 10,20.

371 ** λατρεύσεις Gr. (PG 86a, col. 377, B 10)] add. და ერთითა მით სიტყუთა დაჰჳსნა
 ყოველი მანქანებამ მისი Iber.

372 ერთითა მით სიტყუთა] -B, Ἀπὸ μιᾶς φωνῆς Gr. (PG 86a, col. 377, B 10)

373 იგი] +და B

374 მას] იგი B

375 ** არცა უტევა მას ვნებად თჳსა] οὐτε εἰς ὅδον αὐτὸν ἔδωκεν Gr. (PG 86a, col. 377, B 11):
 „არცალა გზად მას მისცა“ (Ath.11, 213v).

ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸν οὕτω σχιζάσθαι Gr. (PG 86a, col. 377, B 11): „არამედ დაუტევა იგი
 ესრეთსა გუემულად“ (Ath.11, 213v)] om. Iber.

376 უდაბნოსა მასლა B

პრქუა უფალსა:^{377**} „არქუ ქვათა ამათ, რადთა პურ იქმნენ“.^{378*} რამეთუ³⁷⁹ ორმოცსა მას დღესა იმარხა³⁸⁰ და შეემშია, არათუ³⁸¹ ღმრთეებასა მას³⁸², არამედ მონებისა³⁸³ მას ხატსა. ხოლო ეშმაკმან მან³⁸⁴ არა გულისჴმა-ყო³⁸⁵, არამედ პრქუა მას: „არქუ ქვათა მათ, რადთა პურ იქმნენ“.³⁸⁶ ურცხვნოო და მზაკუეარო, „თუალნი ყოველთანი მას ესვენ“³⁸⁷ და იგი მოსცემს საზრდელსა მათსა^{388°} ჟამსა³⁸⁹, „^{390*} და ქვათა მაგათ ვერმე³⁹¹ უძლოსა, რადთა პურ იქმნენ“^{392?}

[და სთქუ, „არქუ, რადთა ქვანი ესე პურ იქნენ“.³⁹³ რამეთუ თქუა და ცანი, რომელ არა იყვნეს, დაებადნეს და ქუეყანად დაეფუძნა, მთანი [B141v] ამაღლდეს³⁹⁴, ხენი და მცენარენი, თივად და ყოველნი ყუაგილნი სიტყვთა ხოლო³⁹⁵ გამოჩნდეს,^{396*} და ჰგონებ³⁹⁷, ვითარმედ სიტყვთა ქვანი იგი პურ არამე იქმნენა^{398?} რამეთუ თქუა და წყალნი გამოეცნეს და მრავალსახენი მფრინველთანი და თევზთანი³⁹⁹ სიტყვთა მისითა აღივსნეს, ქარნი მფრინველითა და ზღუად მცურვალთა^{400*} და ქვანი ესე არამემცა პურ იქმნესა⁴⁰¹ სიტყვთა

377 ** Eī Yīdōs ēī tōm θεοῦ Gr. (PG 86a, col. 377, C 1): „უკუეთუ ძე ხარ ღმრთისად“] om. Iber.

378 * მათ. 4,3; ლკ. 4,3.

379 რამეთუ] -A

380 იმარხვიდა B

381 არათუ] არა ხოლო თუ A, არადთუ B

382 მას] -B

383 მონებისასა B

384 მან] იგი B

385 გულისხმა-ყო A

386 „არქუ ქვათა მათ, რადთა პურ იქმნენ“ (ლკ. 4,3)] „არქუ, რადთა ქვანი ესე პურ იქმნენ“ (მათ. 4,3)+ეჴა B

387 ესვენ] ჰხედვენ B

388 ° A 19-ში (A ლიტერი) 202r-ის a სვეტის ბოლოს მინანერია მხედრულად: „ქ. ჩვენ ყოვლის“.

389 ჟამსა] -B

390 * ფს. 144,15.

391 ვერმე] არამე B

392 იქმნენ] იქმნენ B

393 და სთქუ, „არქუ, რადთა ქვანი ესე პურ იქნენ“] -A

394 აღმაღლდეს B

395 ხოლო] მისითა B

396 * იხ. დაბ. 1,1-12.

397 ჰგონებდ B

398 იგი პურ არამე იქმნენა] ევე არა მემცა პურ იქმნესა B

399 მფრინველნი და თევზნი B

400 * იხ. დაბ. 1,20-21.

401 იქმნესა B

- მისითა? რამეთუ⁴⁰² ჰრქუა ქუეყანასა და გამოსცა ქუეწარმავალი, მშვნვიერი ცხოველი თესლად-თესლადი და სიტყვთა მისითა არარანი იგი იქმნეს⁴⁰³ და გამოჩნდეს მვეცნი და ქუეწარმავალნი და ყოველი ნათესავი პირუტყუთაჲ,^{404*} და ქვათა მაგათ ვერმე უძლოსა, რაჲთა პურ იქმნენ? რომელმან⁴⁰⁵ კაცი
- 5 იგი ქუეყანით შექმნა და ნაცარი იგი და მიწაჲ ვორცად და ძუალად გამოსახა^{406*} და ქვათა მაგათ ეგე ბუნებაჲ პურად ვერმე ცვალოსა?^{407°}^{408**} არამედ რაჲთა შენ წარგტყუენოს⁴⁰⁹, და იტყუ:^{410**} „არქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქმნენ⁴¹¹“. და რაჲმე ჰრქუა მას უფალმან? [A202v] „არა ხოლო თუ პურითა ცხონდების კაცი, არამედ ყოვლითა სიტყვთა, რომელი გამოვალს
- 10 პირისაგან ღმრთისაჲსა“.^{412*}

არამედ ვითარ⁴¹³ იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ არცალა⁴¹⁴ ერთი სიტყვსგებაჲ⁴¹⁵ ცხად იყო, მაშინ უფროჲს განბორგდა გამოცდად მისა⁴¹⁶. და „მასვე ჟამსა წარმოიყვანა იგი და მოვიდა წმიდასა მას⁴¹⁷ ქალაქსა და აღიყვანა იგი ზედა⁴¹⁸

402 რამეთუ] -A

403 იქმნეს B

404 * იხ. დაბ. 1,24-25.

405 რომელმან] +იგი A

406 * იხ. დაბ. 1,26-27; 2,7.

407 ° ეს ტექსტი: „რომელმან კაცი იგი ქუეყანით შექმნა და ნაცარი იგი და მიწაჲ ვორცად და ძუალად გამოსახა და ქვათა მაგათ ეგე ბუნებაჲ პურად ვერმე ცვალოსა?“ – A 19-ში (A ლიტერი) ცოტა ზემოთ წერია, „რამეთუ თქუა და ცანი, რომელ არა იყვნეს“-ს ნინ (202r).

408 ** [და სოქუ, „არქუ, რაჲთა ქვანი ესე პურ იქნენ“. რამეთუ თქუა და ცანი, რომელ არა იყვნეს, დაებადნეს და ქუეყანაჲ დაეფუძნა... და ქვათა მაგათ ეგე ბუნებაჲ პურად ვერმე ცვალოსა?] Ὁ τὸ μάννα ἐπομψήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ Ἰσραήλ, τοὺς λίθους ἄρτους ποιῆσαι οὐκ ἠδύνατο, ὃ ἄθλιε διάβολε; Εἶπεν, καὶ οἱ σὺρανοὶ, καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα ἡ κτίσις ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήχθησαν, οἱ δὲ λίθοι οὐπω ἐγίνοντο ἄρτοι τῷ λόγῳ αὐτοῦ; Ναὶ, ἐγίνοντο Gr. (PG 86a, col. 377, C 9-14): რომელმაც მანანა აწვიმა უდაბნოში ისრაელს, ქვების პურებად ქმნა არ შეუძლია, საბრალო ეშმაკო? თქვა, და ცანი, და მიწა, და ყოველი ქმნილება არარსებობიდან არსებობაში შემოიყვანა, ხოლო ქვებს პურებად ვერ გარდაქმნის თავისი სიტყვით? დიახაც, გარდაქმნის.

409 წარმოგტყუენოს B

410 ** და იტყუ] οὐ λέγει Gr. (PG 86a, col. 377, D 1): ნუ ამბობ.

411 იქმნენ B

412 * მათ. 4,4; ლკ. 4,4; რჯლ. 8,3.

413 არამედ ვითარ] და ვითარცა B

414 არცალათუ B

415 სიტყვსმიგებაჲ A

416 გამოცდად მისა] მისთვის გამოცდად A

417 მას] -B

418 ზედა] -A

გოდოლსა მას⁴¹⁹ ტაძრისასა და პრქუა მას: უკუეთუ ძლ ღმრთისად ხარ, გარდამოვარდი⁴²⁰ ამიერ, რამეთუ წერილ არს: ანგელოზთა მისთა უბრძანების, რამთა ჳელი აღგიპყრან შენ⁴²¹, რამთა არა წარსცე ქვასა ფერვი შენი“. ^{422*}; ^{423**} მაშინ ვითარცა⁴²⁴ იხილა უფალმან, რამეთუ ფრიად ურცხვნოვებდა⁴²⁵, განალო მცირედ ცნობად ღმრთეებისად, შეპრისხნა მას და პრქუა: „მართლ უკუნ-იქეც 5 ჩემგან, ეშმაკო“, ^{426*} „რამეთუ წერილ არს: არა⁴²⁷ განსცადო უფალი ღმერთი შენი“. ^{428*} მაშინ განეშორა და ივლტოდა მისგან, რამეთუ ვერ შეუძლო დათმენად⁴²⁹ შერისხვასა მისსა^{430**}.

ამათ განცდათა დაუთმო უფალმან ჩუენთვს, არათუ არა ეძლო განშორებად ეშმაკისა⁴³¹, არამედ დაიფარა⁴³² ღმრთეებად იგი, რამთა არა აოტოს მტერი 10 იგი და ჩუენ უცხო ვიქმნეთ⁴³³ აღდგომისაგან⁴³⁴. არამედ ამისთვს განიცადა და დაუთმო⁴³⁵, რამთა იგი შებორკილოს და ჩუენ [B142r] გვჳსნეს⁴³⁶ განსაცდელისაგან, რამეთუ მისა შუენის დიდებად თანა მამით და სულით წმიდითურთ,⁴³⁷ აწ და მარადის და უკუენითი უკუნისამდე, ამენ.

419 მას] მის A

420 გარდავარდი B

421 რამთა ჳელი აღგიპყრან შენ] -A

422 * მათ. 4,5-6; ლკ. 4,9-11; ფს. 90,11-12.

423 ** *κἀτα ἐντεῦθεν* Gr. (PG 86a, col. 377, D 9-10)] add. რამეთუ წერილ არს: ანგელოზთა მისთა უბრძანების, რამთა ჳელი აღგიპყრან შენ, რამთა არა წარსცე ქვასა ფერვი შენი Iber.

424 ვითარცა] -A

425 ურცხვნოვებდა B

426 * მათ. 4,10; ლკ. 4,8.

427 არა] არასადა A

428 * მათ. 4,7; ლკ. 4,12; რჯლ. 6,16.

429 რამეთუ ვერ შეუძლო დათმენად] და არა თმენად A

430 ** მისსა] *τοῦ λόγου* Gr. (PG 86a, col. 377, A 1): „სიტყვასა“ (Ath.11, 214r).

431 ეშმაკი B

432 დაეფარა B

433 ვიქმნეთ B

434 აღდგომისაგან B

435 დათმო B

436 გვჳსნეს A

437 რამეთუ მისა შუენის დიდებად თანა მამით და სულით წმიდითურთ] ქრისტქ იესუეს მიერ, უფლისა ჩუენისა, მისთანა ერთბამად დიდებად მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა A, ჭ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Gr. (PG 86a, col. 377, A 5)

თქემული ივლიანჲ, ეპისკოპოსისაჲ ტაბია ქალაქისაჲ,
ნათლისღებისათჳს ქრისტჳს, ძისა ღმრთისა, უფლისა ჩუენისა
იესუ ქრისტჳსა, იოვანჲს მიჲ^{1;2°}

ყოველთა დაბადებულთა უფალი წიაღთაგან მამისათა მოვიდა ჩუენდა და განამდიდრა ყოველი დაბადებული მადლითა მისითა [B121r] და გამოგზნდა ჩუენ, დაშჯილთა³, მაცხოვრად და ყოვლისა ცოდვისა გმობაჲ⁴ განაქარვა. გამოგზნდა [D241v] ღმერთი⁵, რაოდენ⁶ შემძლებელ ვიყვენით ხილვად⁷ მისა⁸
5 და კუალად, მონებად გვწოდა და მკვდრად⁹. შეიწყნარა მდინარემან წყაროჲ იგი მოწყალებისაჲ და ყოველთა შემნდობელად გამოჩნდა¹⁰.

ცეცხლი [C38r] იგი საიდუმლოჲ შეეზავა¹¹ წყალთა და¹² შეეზავა¹³ შეუზავებელთა¹⁴, სულნი ჯორცთა თანა განბანა¹⁵ და უფალმან მონისაგან ნათელ-ილო და ჩუენ, ყოველთა, ჭეშმარიტითა მით ჯორცითა სიწმიდისა
10 მისისაჲთა¹⁶ შეგინებული და შებლალული განვიბანეთ¹⁷, და რომელნი მეფობისაგან სიგლახაკესა¹⁸ შევრდომილ ვიყვენით, მეფობადვე მოგვყვანა, „რამეთუ მდიდარი იგი ჩუენთჳს დაგლახაკნა, რაჲთა ჩუენ მისითა მით

1 თქემული ნათლისღებისათჳს ქრისტჳს ღმრთისა ჩუენისა იოვანეს მიერ, ებისკოპოსისაჲ ტაბია ქალაქისაჲ C, თქემული ნათლისღებისათჳს ძისა ღმრთისა უფლისა ჩუენისა იოვანეს მიერ, ივლიანე ეპისკოპოსისაჲ ტაბია ქალაქისაჲ D (A 19-ში სათაური არ იკითხება).

2 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – A 19, X ს. (176r-179v); B – A 95, XI ს. (120v-124r); C – Ath.11, X ს. (37v-39v); D – A 90, XIII ს. (241r-244v). რედაქტორი: გიორგი ჩიქოვანი. // გამოც.: კეკელიძე 1918: 10-15 (A 95, 120v-124r).

3 დაშჯილთა] დარჩილთა BC, დასჯილთა D

4 ყოვლისა ცოდვისა გმობაჲ] ყოვლისა ცოდვისაჲ გმობისაჲ A, ყოველი ცოდვად D

5 ღმერთი] ჩუენ D

6 რაოდენცა BC, რაოდენცა D

7 ხილვასა C

8 მისა] მზისა BD

9 მკვდრად] მდიდრად A, მკვდრებად D

10 შემნდობელად გამოჩნდა] მდაბლად გამოგზნდა D

11 შეზავა B

12 და] - C

13 შეზავანა B, შეგავანა D

14 შეზავებელნი D

15 განბანასა A

16 ჭეშმარიტთა მათ ჯორცთა სიწმიდისა მისისაჲ ABD

17 შეგინებული და შებლალული განვიბანეთ] შეგინებულნი და შებლალულნი განვიბანეთ BC, + ნაბრძული C, შებლალული და შეგინებული განვიბანეთ D

18 სიგლახაკედ C

სიგლასაკითა განვმდიდრდეთ“. ^{19*} გამოგვბრწყინდა ჩუენ ²⁰ მზღ ²¹ იგი ²² სიმართლისაჲ, და რომელთა-იგი მწუხარებით ²³ გუეძინა ²⁴, განვიფრთხვეთ სისარულით.

და რომელნი ბნელსა შინა ვიყვენით და აჩრდილთა სიკუდილისათა, ნათელი გამოგვბრწყინდა ²⁵, ^{26*} განიბანა სოფელმან სიმრავლზ ²⁷ იგი ცოდვათაჲ ²⁸ წყლითა ⁵ მით ჭეშმარიტითა, განირცხა ყოველი ²⁹ ბუნებაჲ ³⁰ კაცისაჲ ნათლისღებითა ³¹, რომელი-იგი ³² გარდასლვითა მცნებისაჲთა ³³ [A176v] შეგინებულ იყო. ^{34°} აღიხილნეს ³⁵ გულთა ³⁶ გონებანი, რომელი-იგი ³⁷ დაბრმოზილ იყვნეს ცთომითა ³⁸ და მოეგო ხატი იგი ³⁹, რომლითა ⁴⁰ წარწყმედულ იყო.

„აწ გიხაროდენ უფლისა მიერ და ⁴¹ მერმე გეტყვ ⁴²: გიხაროდენ“, ^{43*} ვითარცა ¹⁰ თქუა მოციქულმან, რამეთუ კუალად უქორწინებელმან მან სანათლომან მეორედ გუშენა ⁴⁴ ჩუენ ⁴⁵, და ახლადშოზილთა ამათ კერტი იგი გონიერებისაჲ მოგუეცა ⁴⁶, რომელ არს სული წმიდაჲ, და ჩუენ მარადის სიწმიდისასა მას

19 * 2 კორ. 8,9.

20 ჩუენ] - CD

21 მზე D

22 იგი] - D

23 მწუხარებითა D

24 გუეძინა D

25 გამოგვბრწყინდა] + ჩუენ B

26 * შდრ. ეს. 9,2; მათ. 4,16; ლკ. 1,79.

27 სიმრავლჳ] სიმყრალე D

28 ცოდვისაჲ D

29 ყოველი] - B

30 ყოველი ბუნებაჲ] ბუნებაჲ ყოვლისა CD

31 ნათლისცემითა A

32 რომელ-იგი D

33 მცნებათაჲთა BCD

34 ° აქედან Ath.11-ში (C ლიტერი) ტექსტის დიდი ნაწილი აკლია.

35 აღიხილნეს] აღიხუნეს D

36 გულთა] + მათთა D

37 რომელ-იგი BD

38 ცთომითა] ცოდვითა D

39 ხატი იგი] - AB

40 რომლითაჲ B, რომელ D

41 და] - B

42 იტყვს D

43 * ფილ. 4,4.

44 გვშეა D

45 ჩუენ] - BD

46 მოგუეცა D

სძესა დაუწყუედელსა ტკბილსა⁴⁷ ესუამთ და ვიხარებთ.

„გიხაროდენ უფლისა მიერ⁴⁸“, რამეთუ⁴⁹ იორდანემან სძლო ეშმაკსა, რამეთუ ქრისტე⁵⁰ მას შინა განიბანა და ეშმაკნი განჰკრთეს⁵¹ და ღმრთეებისამან მან⁵² სამჭედურმან⁵³ ვეშაპი იგი შეიპყრა და მოსპო. მოუცდა იგი ძოვნად 5 ვორცთა მისთა და განეცუა ძალი⁵⁴ იგი დაფარული, რომელი⁵⁵ მან ვერ ცნა⁵⁶, რამეთუ კაცთა ბუნებრივითა⁵⁷ ხატითა ჰხედვიდა⁵⁸ მას და ჰკადრა, არამედ ღმრთეებისადათა⁵⁹ [B121v] შეიწყლო⁶⁰ იგი.

მას ეგონა, ვითარმცა შთანთქა⁶¹, ვითარცა ერთი თანამდები, არამედ ძალმან ღმრთეებისამან დასაჯა და დააშოო იგი. ჰხედვიდა⁶² რამ იოვანესსა⁶³ 10 მას⁶⁴ ველისდადება[D242r]სა⁶⁵ და ნათლისცემასა, რომელსა არა უკმა ნათლისცემა⁶⁶ და სიმდაბლესა მას მისსა ზედა შესცთა და თვთ შეიტყუვა იგი.

ყოვლით ძალით მისით⁶⁷ მიუცდა და დაინთქა⁶⁸, რამეთუ ესე ჩუენ სახარებაჲმან გუაუწყა – საკრველი იგი დიდი ყოველთაჲ, და მეორედ შობისაჲ⁶⁹ და⁷⁰ მხოლოდშობილისაჲ⁷¹ იგი ჩუენ თანა ზიარებაჲ ბანითა მით წყლისადათა თუსითა 15 სახიერებითა მოგუმადლა და არათუ⁷² რამ ჩუენ ძლით, რამეთუ იტყვს:

47 დაუწყუედელსა ტკბილსა] - D

48 მიერ] მიმართ D

49 რამეთუ] - B

50 ქრისტე D

51 განჰკრთეს] + და ივლტოდეს BD

52 მან] - B

53 სამჭედურმან B

54 ძალი] ძუალი D

55 რომელი] რომელ-იგი D

56 იცნა D

57 კაცთა ბუნებრივითა] კაცობრივითა D

58 ხედვიდა BD

59 ღმრთეებითა D

60 შეიწყლო] შეიწუა B, შეიწუვოდა D

61 შთანთქა] + იგი BD

62 ხედვიდა BD

63 იოვანესსა B

64 მას] - B

65 ველისა დადებასა B

66 რომელსა არა უკმა ნათლისცემაჲ] - D

67 მისითურთ BD

68 დაანთქა D

69 შობაჲ B

70 და მეორედ შობისაჲ და] - D

71 მხოლოდშობილისაჲ A, შობილისაჲ D

72 არადთუ D

„მაშინ მოვიდა იესუ გალილეათ იორდანედ იოვანესა⁷³, რაჲთამცა მანცა⁷⁴ ნათელ-ილო მისგან“.^{75*} ოდეს⁷⁶ აქუნდა ნელსაცხებელი სამსახურებელი ნათლისცემასა⁷⁷ მას და რომელნი-იგი მოვიდოდეს⁷⁸ ნათლისღებად, ზოგსა⁷⁹ ნიჭსა მას⁸⁰ მისცემდა⁸¹ და თანა სინანულსა ამცნებდა და პირველთა მათ შეცოდებათა მცნებითა მით სინანულისაჲთა ნუგეშინის-სცემდა.

5

რაჲეთუ მიცემულ იყო წინამსრბო[A177f]ლებაჲ⁸² იგი და დასრულებაჲ იგი⁸³ წინაჲსწარმეტყუელთაჲ. და ვითარცა სანთელი⁸⁴ წინა-უძლოდა ნათელსა მას⁸⁵ დაღამებასა მას შჯულისასა⁸⁶ და ჭეშმარიტსა მას მზესა აღმოსლვად⁸⁷ ნათლისცემითა მით⁸⁸ ქადაგებდა და მოსლვასა მას მეუფისასა წინა-აუწყებდა⁸⁹.

10

ქრისტჳ მეუფჳ⁹⁰ საუკუნოჲ⁹¹ და ღმერთი ჳელმწიფებისაჲ⁹², მთავარი მშუდობისაჲ, მამაჲ მერმისა მის⁹³ საუკუნოჲსაჲ, ჳრახვით აქუს ჩუენ თანა ძალი და ნებსით-ყო⁹⁴, რაჲცა უნდა, ვითარცა გჳრუენა⁹⁵ და ვითარცა გუასწავა. იქმნა იგი, რომელ არა იყო. იპოვა ვინა⁹⁶, თჳნიერ მისა, ძედ⁹⁷? და არცა კუალად

73 იოვანესა B, იოვანესსა D

74 მანცა] - D

75 * მათ. 3,13.

76 ოდეს] + იგი D

77 ნათლისმცემელსა D

78 მოვიდოდეს] მოვივიდოდეს A, + მისა D

79 ზოგს AD

80 მას] - D

81 მისცემდა] + მათ D

82 წინამსრბოლებაჲ] წინამორბედებაჲ D

83 დასრულებაჲ იგი] დასასრულებაჲ AB

84 სანთელი] ნათელი D

85 მას] + და B

86 სჳულისასა D

87 აღმოსლვად] აღმოსავალად D

88 ნათლისცემითა მით] ნათლისცემასა მას B

89 წინავე აუწყებდა D

90 ქრისტჳ მეუფჳ] ქრისტე მეუფე D

91 საუკუნჳ B, საუკუნე D

92 ჳელმწიფებისაჲ] + და B

93 მის] - D

94 ნეფსით-ყო B, ნებით-ყო D

95 გჳრუჳნა D

96 ვინ B

97 იპოვა ვინა, თჳნიერ მისა, ძედ] და რომელ იყო, იპოვა ძედ D

ნებსით⁹⁸ დამდაბლებითა⁹⁹ მით¹⁰⁰ რიცხუსა¹⁰¹ სამებისასა მო-რამ-აკლდა და სოფლისა გულთა შენდობით აღაშენებდა¹⁰² და სულთა განჰკურნებდა.

განჰყვნიდა კრულთა¹⁰³ ჳმითა აღდგომისაჲთა ჳმისა უმახვლეს¹⁰⁴ საკვრველი, რამეთუ სიტყვთ იქმს¹⁰⁵ შეუძლებელსა¹⁰⁶, ბრძანებით სიკუდილსა¹⁰⁷ დაჰყვნიის,

5 ფესვთა განჰკურნებს საღმობათა.

მოაქუს ნიჩაბი იგი¹⁰⁸ ჳელმწიფებისაჲ და განსწმედს კალოსა მორწმუნეთა [B122r] იფქლთაგან ჰურიებრსა მას¹⁰⁹ ბზოვანსა სიბოროტისასა და განარჩევს¹¹⁰ იფქლისაგან ღუარძლსა მას, და დასდებს იფქლსა მას საუნჯესა¹¹¹ სახარებისასა¹¹² და ღუარძლსა მას და ბზესა მისცემს ცეცხლსა დასაწუველად¹¹³.

10 აწ კუალად იტყვს: „მაშინ მოვიდა იესუ¹¹⁴ იოვანესა¹¹⁵ ნათლისღებად მისგან“. [D242v] აწ შენ¹¹⁶ ამის სიტყვსათჳს, რომელ ვთქვთ¹¹⁷ დამდაბლებისა მისისათჳს¹¹⁸, ნურაჲ¹¹⁹ ორგულ იქმნები, ვითარმცა დიდებასა ღმრთეებისა მისისასა¹²⁰ მო-რამ-აკლდა და¹²¹ ნუცაღა ჳორცთშესხმისა და აღზრდისა

98 ნეფსით AB

99 დამდაბლებით B

100 მით] - B

101 რიცხუსა] + მას BD

102 აღაშენებდა B

103 კრულთა] კრულებათა AC

104 უმახვლეს B

105 იქმნის D

106 შეუძრველსა B, შეუძლებელ D

107 სიკუდილთა + მათ D

108 იგი] - D

109 მას] - B

110 და განარჩევს] დაარჩევს D

111 საუნჯესა] - D

112 სახარებისასა] სიხარულისასა B

113 ~ დასაწუველად ცეცხლსა D

114 იესუ] - A

115 იოვანესა B, იოვანესა D

116 ან შენ] + ან შენ D

117 ვთქვთ BD

118 დამდაბლებისა მისისათჳს] დამდაბლებისათჳს B, დამდაბლებისა მისთჳს D

119 ნურას D

120 მისისა B

121 და] - BD

და განკაცებისა¹²² მისისათჳს¹²³, ნუცა მოსლვისა მისისა¹²⁴ და იოვანესგან¹²⁵ ნათლისღებისათჳს რას¹²⁶ ორგულეზ?

რამეთუ მან ესე ყოველი ჳორციელად¹²⁷ შენთჳს თავს-იდვა, რამთამცა შენ¹²⁸ წყალთა მათ შთაჰჳედ მონაჲ და აღმოჰჳედ ქრისტეშემოსილი¹²⁹, „მაშინ მოვიდა იესუ იოვანესა¹³⁰ ნათლისღებად მისგან“, ჴეცისაჲ – ქუეყანისა¹³¹, შემოჰმედი – 5
შექმნულისა, ღმერთი – კაცისა, უფალი – მონისა, [A177v] მეუფე¹³² საუკუნოჲ – წინამორბედისა; არათუ ღიდებასა მისსა მო-რად-აკლდა¹³³, ნუ იყოფინ! არამედ ჩუენისა ცხორებისათჳს ამას ყოველსა თავს-იდებს¹³⁴. ღმერთ არს და კაც¹³⁵ ჳორციელად შობითა მით¹³⁶. ყოველნი საქმენი და საკჳრველებანი მისნი, რომელ ჰმნნა, ურწმუნოთა მათ საცილობელ იჰმნნეს¹³⁷ და ნათლისცემაჲ იგი 10
შუენიერებით¹³⁸ მოილო¹³⁹, პირველ¹⁴⁰ აჩუენა¹⁴¹ შემდგომად, რამთამცა ყოველი იგი იჴჳ განაჰარვა.

მაშინ მოვიდა იესუ იოვანესა¹⁴² ნათლისღებად მისგან, ხოლო იოვანე¹⁴³ აყენებდა მას და ეტყოდა: „უფალო¹⁴⁴, მე შენგან მიჳმს ნათლისღებაჲ და

122 და განკაცებისა] - BD

123 მისისათჳს] + და BD

124 მისისათჳს B

125 იოვანესგან B

126 და იოვანესგან ნათლისღებისათჳს რას] იოვანესა ნათლისღებისა მისისათჳს რასა D

127 ჳორციელებით BD

128 შენცა D

129 ქრისტეშემოსილი AB, ქრისტესშემოსილი D

130 იოვანესა B, იოვანესსა D

131 ქუეყანად BD

132 მეუფე D

133 მო-რად-აკლდების D

134 თავს-იდებდა D

135 კაც] + და B

136 მით] + და D

137 საცილობელ იჰმნნეს] საცილობელად ჰმნნეს D

138 შუენიერებით D

139 მოილო] - B

140 პირველი BD

141 აჩუენა D

142 იოვანესა] იოვანესსა B, იორდანესა D

143 იოვანეს B

144 უფალო] - BD

- შენ ჩემდა მოხუალ-ა?^{145*} დალათუ¹⁴⁶ შენ, უფალო, თავი თუსი დაიმდაბლე¹⁴⁷
და სიგლახაკ¹⁴⁸ შეიმოსე¹⁴⁹, ვითარცა კაცმან, ხოლო მე სიმაღლისა შენისა
ცნობასა ვერ განვეშორო, რამეთუ დავდნები და ვძრწი¹⁵⁰ მეუფებისაგან
შენისა¹⁵¹. მისედვით გლახაკ ხარ, ვითარცა ჩუენ, ხოლო მე ღალად-ვყო¹⁵²,
5 ვითარცა ხარ. კრავად გიჩუენე¹⁵³ შენ, უფალო, ვნებისათუს, ხოლო ღმერთად
აღგიარებ, რამეთუ ყოვლისამპყრობელ ხარ, ვიდრე მზისა სილვადმდევე¹⁵⁴.
გიცან¹⁵⁵ შემოქმედი და მუცელსა შინა ვჰკრთებოდე¹⁵⁶ შენსა მოსლვასა¹⁵⁷,
უწინარეს მშობელთა ჩემთა მომეგონე¹⁵⁸, უმრწემეს ჩემსა შობით და უხუცეს¹⁵⁹
ხარ საუკუნეთა. „მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ [B122v] და შენ ჩემდა
10 მოხუალ-ა?“

შენ მოხუედ¹⁶⁰ მოტეგებად და¹⁶¹ არათუ შენდობისა მოღებად და აღშენებად
დაცხნილთა მათ¹⁶², მე ქადაგებად ყოვლისა ერისა¹⁶³ მოვლინებულ ვარ
შენდობისათუს¹⁶⁴,¹⁶⁵ არამედ არა განთავისუფლებულ¹⁶⁶ ვარ¹⁶⁷ მამულისაგან¹⁶⁸
თანანადებისა, რამეთუ ჩუენ ყოველნი, [D243r] ვიდრე¹⁶⁹ პირველისა მისგან¹⁷⁰

-
- 145 * მათ. 3,14.
146 დალაცათუ D
147 დაიმდაბლე A
148 სიგლახაკე BD
149 შეიმოსე AB
150 ვძრწი B
151 მეუფებისაგან შენისა] მეუფებისა შენისაგან D
152 ღალად-ყო AD
153 გიჩუენე D
154 სილვადმდევე AD
155 გიცან] + შენ BD
156 ვჰკრთებოდე A
157 მოსლვასა] + და D
158 მშობელსა ჩემსა მომეგონე A; მომეგონე] მგონე D
159 უხუცეს B
160 მოხუედ D
161 და] - B
162 დაჯ სხნილთა მათ] დაჯსნილთათუს D
163 ერისათუს D
164 შენდობისა D
165 აღიხილნეს გულთა გონებანი, რომელი-იგი დაბრმოხილ იყვნეს ცთომითა... მე
ქადაგებად ყოვლისა ერისა მოვლინებულ ვარ შენდობისათუს] - C
166 განთავისუფლებულ A
167 ვართ C
168 მამულისაგან] მამულისა მისგან D
169 ყოველნი ვიდრე] ყოველნივე BD
170 პირველისა მისგან] პირველისაგან B

შექმნულისა¹⁷¹ შეცოდებითა, თანამდებ¹⁷² ვიპოვენით, გარნა შენ მხოლოდსა¹⁷³ ხოლო¹⁷⁴ არა აქუს¹⁷⁵ ბიწი ეშმაკსა¹⁷⁶, რამეთუ ყოვლისა შემოქმედ¹⁷⁷ ხარ, და ჩუენ თანა არა ზიარ ხარ ცოდვისა¹⁷⁸.

„მე შენგან მივმს ნათლისღებაჲ და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“ მეუფე¹⁷⁹ ხარ მაღალი და¹⁸⁰ დამსდაბლდი, „მშუდ ხარ და მდაბალ გულითა“,^{181*} და უკადრებელ 5
ველმწიფებითა ჩემთანა სდგა და განუშორებელ ხარ საყდართაგან¹⁸².

არა მაქუს მე ენაჲ, რამსა¹⁸³ მიბრძანებ მე¹⁸⁴ ნათლისცემასა [A178r] შენსა¹⁸⁵? შენ სთქუ: „იყავნ ნათელი¹⁸⁶“, ^{187*} არა – მე, და¹⁸⁸ უწოდე არაყოფილსა¹⁸⁹ და ყოველნი, ვითარცა ყოფილნი, ეგრეთ¹⁹⁰ მორბოდეს¹⁹¹. რაოდენი-რაჲ ჰქმენ¹⁹², სათნო-გიჩნდა¹⁹³ ხატად შენდა და¹⁹⁴ შეჰქმენ კაცი¹⁹⁵, აღილე იგი თიჯაჲ 10
მკუდარი და უკუდავსა მას შეჰხვე¹⁹⁶ და ჰყავ უტყვ იგი მეტყუელად¹⁹⁷ და დაადგინე იგი მთავრად ყოველსა¹⁹⁸ ზედა¹⁹⁹ სამოთხესა²⁰⁰.

-
- 171 ქმნულისა C
172 თანამდებ] თანადებ D, + ცოდვისა C
173 მხოლოდსა C
174 ხოლო] - C, გარნა D
175 არაჲ გაქუს C
176 ეშმაკსა] - C
177 შემოქმედი BCD
178 ცოდვასა BC, ცოდვათა D
179 მეუფე AB
180 და] - AD
181 * მათ. 11,29.
182 საყდართაგან] - B, მამისაგან საყდრითა C
183 რამსა] ვითარ CD
184 მე] - D
185 შენსა] + რამეთუ B
186 ნათელი] + და C
187 * შეს. 1,3.
188 და] - C
189 არაყოფილსა] + მას C
190 ეგრეთ] - BC, ეგრე D
191 მირბოდეს BD
192 რაოდენი რაჲ ჰქმენ B, ჰქმენ D
193 ~ სათნო-გიჩნდა ჰქმენ C
194 და] - CD
195 კაცი] + და D
196 შეჰხვე] შეხვე + იგი B, შეხვეს C, შეხვე D
197 ჰყავ უტყვ იგი მეტყუელად] უტყვ იგი მეტყუელ ჰყავ C
198 ყოველთა C
199 ზედა] + და დაბადებულთა C, + დიდებულსა D
200 სამოთხესა] + შინა CD

- შეიშურვა მისი ეშმაკმან²⁰¹ და განაშიშულა იგი და მისითა მით შეცოდებითა ყოველი თანანადები²⁰² ცოდვისა²⁰³ მოვიდა ჩუენ ზედა²⁰⁴. აწ შენი არს საქმე²⁰⁵, ჯელოვანო, რამეთუ²⁰⁶ დაჰბადე, განკურნე, ვითარცა გნებაეს. „მე შენგან მივმს ნათლისღება და²⁰⁷ შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“ რად მიბრძანებ მე შეუძლებელსა?
- 5 [C38v] მე ქუეყანამან მშვა, ხოლო შენ – ღმერთმან, ვითარცა²⁰⁸ იცი²⁰⁹; მე – ხრწნილებამან²¹⁰, ხოლო შენ – სიბრძნემან²¹¹; მე – მღდელმან ურწმუნოებით²¹², ხოლო შენ – გამოუთქუმელმან²¹³; მე – მუცელმან ბნელით, ხოლო შენ – ნათელმან საუკუნემან²¹⁴; მე – ბერწმან მკუდარმან, ხოლო შენ – ზეცას²¹⁵ ცხორებამან²¹⁶ და ქუეყანასა ზედა ქალწულმან; მე ნებით კაცობრივისაგან²¹⁷
- 10 ბუნებისა²¹⁸ ვიშევ²¹⁹, ხოლო შენ – წმიდა წმიდათა²²⁰ და შეუახლებელი, და²²¹ „შენ ჩემდა მოხუალ-ა ნათლისღებად?“
- ხოლო იესუ ჰრქუა²²²: „აცადე აწ²²³, რამეთუ ესრე ჯერ-არს²²⁴“, ²²⁵* დადუმენ და მერმესა მას მოელოდე²²⁶, რამეთუ ჟამი ბრძოლისა არს და მოლუაწება ცხორებისა, რამეთუ ვეშაპი იგი, რომელ²²⁷ წყალთა შინა დამალულ არს, და

201 ეშმაკმან] მტერმან A
 202 ყოველივე თანამდებ C, ყოველივე თანამდები D
 203 ცოდვისა C
 204 მოვიდა ჩუენ ზედა] ვიქმენით C
 205 საქმე] + ესე D, საქმე AB, საქმედ C
 206 რამეთუ] რომელი C, - D
 207 და] - AD
 208 ვითარცა] + შენ D
 209 იცი] + შენ C
 210 ჯრწნილებამან B
 211 სიბრძნემან] უხრწნელებამან C
 212 ურწმუნეებით A, ურწმუნოებითა C
 213 გამოუთქუმელმან] + საუკუნემან C
 214 მე - მუცელმან ბნელით, ხოლო შენ - ნათელმან საუკუნემან] - C
 215 ზეცისა BC
 216 ცხორებამან] მაცხოვარმან C
 217 ნებითა კაცობრივითა C
 218 ბუნებისა] - C
 219 ვიშევ] - D
 220 წმიდა წმიდათა] წმიდათა წმიდად B
 221 და] - A
 222 ჰრქუა] + მას B
 223 აწ] + და B
 224 რამეთუ ესრე ჯერ-არს] - BCD
 225 * მათ. 3,15.
 226 მოელოდე C
 227 რომელი B

თუ მე არა [B123r] შთავდე და განვხეთქო უკეთური იგი, წყლულებად იგი მისმიერი ვერ განიკურნოს.

და უკუეთუ მე არა ნათელ-ვილო, ნათესავი იგი ადამისი შეკრული²²⁸ ვერ განივსნას²²⁹. „აცადე აწ, რამეთუ ესრე²³⁰ შუენის²³¹ აღსრულებად ყოველი²³² სიმართლ²³³“. ^{234*} მაშინ მიუშუა მას²³⁵ იოვანე და²³⁶ ნათელ-ილო იესუ²³⁷, 5 აღმოვდა იგი²³⁸ წყლით²³⁹, აპკურებდა იგი ცუარსა მას და განაშორებდა²⁴⁰ [D243v] ცოდვათა და ივსნიდა წარწყმედულთა. და მუნქუესვე²⁴¹ განეხუნეს მას²⁴² ცანი²⁴³, რომელნი-იგი²⁴⁴ მან დამოდრიკნა²⁴⁵, განეხუნეს²⁴⁶, არა²⁴⁷ რამთამცა ნახა მშობელი, რამეთუ მისთა წიაღთაგან განუშორებელ²⁴⁸ იყო²⁴⁹, არამედ რამთამცა გამოუჩინა²⁵⁰ კელმწიფებად იგი ყოველთა²⁵¹, რომელ [A178v] მას²⁵² 10 აქუნდა²⁵³ და²⁵⁴ საეჭუელი²⁵⁵ იგი, რამცა აქუნდა²⁵⁶ პატიოსნად²⁵⁷. განეხუნეს

-
- 228 შეკრული] - C
 - 229 განივსნას] განიკურნოს BCD
 - 230 ესრე A
 - 231 შუენის D
 - 232 ყოველივე C
 - 233 სიმართლე D
 - 234 * მათ. 3,15.
 - 235 მას] - CD
 - 236 და] + ოდეს BD
 - 237 იესუ] + და BD, + და ოდეს C
 - 238 იგი] - BC
 - 239 წყლითა B
 - 240 განაშორებდა] + იგი D
 - 241 მუნქუესვე D
 - 242 მას] - D
 - 243 ცანი] + და A
 - 244 რომელნი C
 - 245 დამოდრიკნა] დამოჰკიდნა C
 - 246 განეხუნეს] - C, + და D
 - 247 არა] არათუ A
 - 248 განუშორებელ A
 - 249 იყო] - D
 - 250 გამოჩინა] გამოუჩნდა D
 - 251 ყოველთაჲ A
 - 252 მას] - D
 - 253 აქუს B
 - 254 და] - D
 - 255 საეჭუელი D
 - 256 აქუნდა] გვჩვენა B, აჩვენა C, აჩუქნა D
 - 257 პატიოსნად] + მას A

- ცანი²⁵⁸, რამთამცა უჩუენეს²⁵⁹ გარდამოსრული იგი და²⁶⁰ სული წმიდაჲ მსგავსად, ვითარცა ტრედი²⁶¹, და არა ვითარცა კაცი, გარდამოვდა ზეცით, რამთა არლარა²⁶² იკადრონ²⁶³ ესევეითარითა მით²⁶⁴ ხედვითა²⁶⁵ გმობად, და ეყოს მათ მიზეზ, რომელნი-იგი ურწმუნოებით²⁶⁶ იტყვან, ვითარმედ: ზეცითვე
- 5 ვორციითა²⁶⁷ გარდამოვდაო.
- „განესუნეს ცანი და იხილვა²⁶⁸ სული წმიდაჲ, ვითარცა ტრედი²⁶⁹ გარდამომავალი²⁷⁰ და დადგრომილი²⁷¹ მას²⁷² ზედა და იყო ვმაჲ²⁷³ ზეცით²⁷⁴, რომელი იტყოდა: ესე²⁷⁵ არს ძე²⁷⁶ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ“. ^{277*} ესე²⁷⁸ არს ჩემ თანა დიდებულ და ძე²⁷⁹, რომელსა ხატითა მონებისაჲთა²⁸⁰
- 10 ჰხედავთ²⁸¹ და²⁸² არა²⁸³ არს ჩემ თანა დაკლებულ, თანაშემოქმედ ყოვლისა და არა მოწაფე²⁸⁴. თქუენ თანა ჩანს²⁸⁵, ვითარცა თქუენ და ჩემგან²⁸⁶

-
- 258 [ცანი] + და A
 259 უჩუენეს] უჩუეს A, უჩუენა C, უჩუენეს D
 260 და] - C
 261 მსგავსად ვითარცა ტრედი] მსგავსი ტრედისაჲ C, მსგავსად ტრედისა D
 262 არა D
 263 იკადროს C
 264 ამით C
 265 ხედვითა] ჰხედვითა A, ხილვითა D
 266 ურწმუნოებით A
 267 ვორციელად CD
 268 იხილა CD
 269 ვითარცა ტრედი] - A
 270 გარდამოსრული D
 271 დაადგრა BC
 272 მის B
 273 ~ ვმაჲ იყო D
 274 ~ ზეცით ვმაჲ C
 275 ესე] ეგე D
 276 ძე ABC
 277 * მათ. 3,16-17.
 278 ესე] - A
 279 ძე ABC
 280 მონისაჲთა C
 281 ხედავთ CD
 282 და] - D
 283 არა] - A
 284 მონათუქ ABC
 285 ჩას AB
 286 ჩემგან] ჩემ თანა C

განუშორებელ²⁸⁷ არს. გლახაკ კაცთა შორის და საშინელ ანგელოზთა²⁸⁸ შორის ეთჳსა²⁸⁹ ცოდვილთა²⁹⁰, არამედ ჩემგან განუშორებელ არს²⁹¹.

აწ ჩუენ ვიტყვთ, ვითარმედ: ესე არს ძე²⁹² ღმრთისად, ესე არს ეკლესიათა სიბრძნე²⁹³, ესე არს ქადაგებად მადიდებელთად²⁹⁴. არათუ ორსა ძესა ვიტყვთ, [C39r] დაღაცათუ ვინმე მწვალებელნი აცილობენ და გარდააქცევენ 5 ჩუენსა მას²⁹⁵ ჭეშმარიტსა და დიდებულსა²⁹⁶ სარწმუნოებასა, ხოლო ჩუენ განუშორებელსა მას ერთობასა სამებისასა ვიტყვთ და ჯორცთშესხმასა²⁹⁷ ძისა ღმრთისასა და გნებასა, არათუ გარდაქცევით, არცა გარდაცვალებით სიმდიდრისა მისისაგან. [B123v] ერთისა მხოლოდსა²⁹⁸ აღვიარებთ გნებასა და სასწაულთა²⁹⁹, რომელნი გუესწავლნეს³⁰⁰, რომლითამე ივნო და³⁰¹ რომლითამე 10 აცხოვნა³⁰².

და³⁰³ არა მისწავიეს მე განშორებად³⁰⁴ და ორპირობად³⁰⁵ განუყოფელისად მის, არამედ კრძალულად გჰმარხავ³⁰⁶ და არა განგჳყოფ, რამეთუ ღმერთი³⁰⁷ ჯორცად³⁰⁸ არა გარდაიქცა³⁰⁹, არცა ჯორცი ღმერთ იქმნა, გარნა სიტყუამან

-
- 287 განუშორებელ A
 288 ანგელოზთათჳს + არს B
 289 შორის ეთჳსა] - B, ერევის C
 290 შორის ეთჳსა ცოდვილთა] - D
 291 არს] - BD
 292 ძე ABC
 293 სიბრძნე C
 294 მადიდებელთად] მართლმადიდებელთად CD
 295 ამას D
 296 ჭეშმარიტსა და დიდებულსა] ~ დიდებულსა და ჭეშმარიტსა B, - A
 297 ჯორცთაშესხმასა C
 298 ერთსა მხოლოსა C
 299 სასწაულსა C
 300 გუასწავლნეს AB, გუქსწავეს D
 301 და] - C
 302 აცხოვნა C
 303 და] - BCD
 304 განშორებად BC
 305 ორპირობად] ორპირად ყოფად BC, ორპირად ყოფად D
 306 მარხვად D
 307 ღმერთი] ღმრთეებად BCD
 308 ჯორციელად CD
 309 გარდაიქცა] + და BD

- ვორცნი შეისხნა³¹⁰ და ჩემნი მისა³¹¹ ყენა და მისი³¹² იგი³¹³ არა განიშორა³¹⁴. აწ გვთხარ ჩუენ, ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისა³¹⁵ მბრძოლო და თავისა თჳსისა³¹⁶ დამშჯელო³¹⁷, უკუეთუ ჩუენნი ვორცნი არა შეისხნა [D244r] ქრისტემან, ვითარ დედა მისა ითქუა³¹⁸ ქალწული, უკუეთუ [A179r] ესოდენსა³¹⁹
- 5 საიდუმლოსა³²⁰ არა იპოვა³²¹, რამეთუ³²² ღმრთისმშობელად³²³ მრწამს და აღვიარებ, რამეთუ ევმანუილ³²⁴ შვა ვორციელად, ვითარცა მან შემოქმედმან და³²⁵ მხოლოდშობილმან ძემან მისმან³²⁶ იცის³²⁷. და მე³²⁸ ამას ვწამებ³²⁹ და დავსწერ მათ³³⁰ წმიდათა თანა ღმრთისმეტყუელთა³³¹ კრებულთა, მამათა ნიკეაძსათა³³² და ქალკიდონისათა³³³, რომელი-იგი³³⁴ ერთითა გონებითა
- 10 თქუეს³³⁵ და დაამტკიცეს სარწმუნოებაჲ.
 არა შევეპოები³³⁶ მეფეთა, არცა პირთა³³⁷ მთავართაგან³³⁸ მეშინის, არცა

310 შეისხნა] შეიმოსნა A

311 მის ABD

312 მისნი D

313 იგი] - D

314 განიშორნა D

315 ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისა] ჭეშმარიტი სარწმუნოებისა B, ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისა C, ჭეშმარიტისა და სარწმუნოებისა D

316 თავისა თჳსისა] თჳსისა თავის B, ~ თჳსისა თავისა CD

317 დამსჯელო D

318 დედა მისი ითქუა] დედასა მისსა ერქუა B, დედად ითქუმის C, დედა ითქუმის D

319 ესოდენსა] + მას B, ესოდენ C, ესეოდენსა + ამას D

320 საიდუმლოსა] + ამას C

321 იპოვა CD

322 რამეთუ] + მე CD

323 ღმრთისმშობლად ACD

324 ევმანუილ A, ენმანუეელ B, ევმანოელ D

325 და] - A

326 მისმან] ღმრთისამან C

327 ~ იცის ძემან მისმან B

328 მე] - A

329 ვიწამებ B

330 მას B

331 ღმრთისმეტყუელთა D

332 ნიკეაძსათა BD

333 ხალკიდონისათა C

334 რომელი-იგი] რომელთა-იგი C, რომელთა D

335 თქუეს D

336 შევეპოები] შევეპოვები A, + მე D

337 პირთა] პირისაგან A, პირთაგან B, - D

338 მთავართაგან AB

სათნოებისათჳს³³⁹ კაცთადას³⁴⁰ ვიტყვ ამას, საშინელსა მას მერმესა წარდგომასა მიმჴადენ მე შემატყუებელმან³⁴¹, რამეთუ არა ვტყუვი³⁴².

აწ თქუენცა გევედრები, ნუვინ ცუდითა სიტყვთა სცთებით, რამეთუ კათოლიკე³⁴³ ეკლესიად ერთსა ქრისტესა, ძესა ღმრთისა ცხოველისასა ქადაგებს, ვითარცა პეტრე³⁴⁴ ასწავა³⁴⁵. არათუ ვინ მას ძმად³⁴⁶ აქუნდა, არათუ სხუად³⁴⁷ 5 სხუად, არათუ ჭურჭლად³⁴⁸ სიტყვსა³⁴⁹ იყო მაცლითელთაებრ, არათუ წარმოჩინებით იქმნა ღმერთ, არათუ მთავრობის³⁵⁰ მოღებით სრული ძე³⁵¹ – სრულისა მამისად³⁵², ნათელი – ნათლისაგან, ცხორებად – ცხორებისაგან, წყაროდ უკუდავი³⁵³ – უკუდავისა წყაროსაგან. გარნა ჩუენისა ცხორებისათჳს³⁵⁴ უვორცოდ მამისაგან გარდამოჴდა და ჳორცნი შეიმოსნა ქალწულისაგან³⁵⁵. 10 და „ნუვინ სცთებით³⁵⁶, [C39v] რამეთუ³⁵⁷ განხრწნიან³⁵⁸ გონებანი ტკბილნი ჳრახვათა ბოროტთა“. ^{359*} უკუეთუ ვინმე ამას სარწმუნოებასა³⁶⁰, რომელი გვსწავიეს კათოლიკე³⁶¹ [B124r] ეკლესიისაგან³⁶², რომელი³⁶³ დადგეს წმიდათა მოციქულთა და³⁶⁴ მოძღუართა და წმიდათა³⁶⁵ მამათა³⁶⁶ და შესძინებდეს

339 სათნოებისათჳს BD

340 სათნოებისათჳს კაცთადას] კაცთა სათნოებისათჳს C

341 შემატყუებელმან] + მან BC, შემატყუებელმან + მან D

342 ვტყვი C

343 კათოლიკე AB

344 პეტრე AB

345 ასწავებს CD

346 ძმად D

347 სხუად] - C

348 ჭურჭლად B

349 სიტყვად D

350 მთავრობისა B

351 ძე] ძე AB, არამედ C

352 სრულისა მამისად] სრული სამებად C

353 ~ უკუდავი წყაროდ C

354 ცხოვრებისათჳს A; გარნა ჩუენისა ცხოვრებისათჳს] ცხოვრებისა ჩუენისათჳს C

355 ~ ქალწულისაგან ჳორცნი შეიმოსნა C

356 სცთებინ ACD

357 რამეთუ] - C

358 განხრწნიან B

359 * 1 კორ. 15,33.

360 სარწმუნოებასა BC

361 კათოლიკე AB

362 ეკლესიისაგან B, ეკლესიისაგან C

363 რომელ C

364 და] + წმიდათა C

365 და წმიდათა] - AC

366 და წმიდათა მამათა] - D

რას³⁶⁷ სსუასა გარდაქცევით, ანუთუ³⁶⁸ ზაკუევით და რასმე³⁶⁹ აკლებდეს, „შეჩუენებულ იყავნ³⁷⁰ იგი, მარანათა“.^{371*}

- აწ შესძინო თქმულთა და მნებავს თქუენი განკრძალვამ, რამეთუ ჟამად-ჟამად რომელნი³⁷² შეკრებულ³⁷³ იყვნეს განსაცდელთათჳს³⁷⁴,
 5 მანკიერება იგი³⁷⁵ ძირითურთ³⁷⁶ აღმოჰფხურეს და აწ ეკლესიაჲ ღმრთისაჲ³⁷⁷ მოციქულთა და მამათა³⁷⁸ დადებულსა კანონსა ვითარცა მოეცა, ეგრეცა ნათელ-სცემს³⁷⁹, ეგრეცა ჰრწამს [A179v] და ვითარცა ჰრწამს, ეგრეცა ქადაგებს. არა ლიქნისა სიტყვთა [D244v] აცთუნებს³⁸⁰ რას, რამეთუ რომელნი შორს არიან, მოუწეს და განყოფილთა შეაერთებს, და რომელნი მორბიან³⁸¹
 10 მისა, სიყუარულით შეიტკბობს³⁸², მდგომარეთა განამტკიცებს და რომელნი ირყევიან, დაამყარებს³⁸³, დაცემულთა აღჰმართებს³⁸⁴, ურწმუნოთა მოაქცევს, მაცილობელთა წყალობით ასწავებს, კეთილად მორწმუნეთა ადიდებს და გვრგვინოსან-ჰყოფს და განამდიდრებს და³⁸⁵ ღაღადებს და ეტყჳს³⁸⁶: „რომელი მიიღეთ და³⁸⁷ გესმა და ისწავეთ და იხილეთ³⁸⁸ ჩემ თანა³⁸⁹, ამას იქმოდეთ, და
 15 ღმერთი მშჳდობისაჲ იყავნ თქუენ თანა“,^{390*} რამეთუ მისი არს ღიდებაჲ³⁹¹ აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

367 შესძინებდეს რას] არას შესძინებდეს C; რას] მას D

368 ანუთუ] და A

369 რას C

370 შეჩუენებულ იყავნ] შე-მცა-ჩუენებულ არს BC, შე-მცა-ჩუენებულ არს D

371 * 1 კორ. 16,22.

372 რომელნი] - B, რომელნი-იგი C, რომელ-იგი D

373 შეკრებულ] შეკრულ B

374 განსაცდელთათჳს] განსაცდელისაჲ მის C, განსაცდელისათჳს D

375 იგი] - C

376 ძირით C

377 ღმრთისაჲ] ქრისტესი D

378 და მამათა] - C

379 ეგრეცა ნათელ-სცემს] - B, + და ვითარცა ნათელ-სცემს CD

380 აცთუნებს] არცა თუ უნებს D

381 მორბიედ B

382 შეიტკბობს AB

383 დაამყარებს] დაამტკიცებს C, და რომელნი ირყევიან დაამყარებს] - D

384 აჰმართებს C

385 და] - C

386 ეტყჳს B

387 და] - A

388 და იხილეთ] - C

389 ჩემ თანა] ჩემგან AB

390 * ფილ. 4,9.

391 ღიდებაჲ] + უკუნისამდე B

1. ნმიღისა¹ და ნეტახისა² მამისა ჩუენისა
სოფრონ³ იეხუსანიმელ პატრიარქისად სიტყუად
ნმიღისათჳს ნათლისღებისა მაცხოვრისა ჩუენისა⁴

გუაკურთხენ, მამაო^{5,6}

პირველ ჩუენ ბეთლემჲან ზეციერჲან საღმრთოდ სერობად* (B172v) მიგვწოდნა⁷ მდიდრად განმზადებითა თჳსისა ტაბლისადთა და განზავებითა მრავალსაყიდლისა ტაკუკისადთა და ყოველთა მიმართ კმობდა მალღითა ქადაგებითა: „მოვედით, ჭამეთ პური ჩემი და სუთ ღვნო, რომელი გიწდიე თქუენ, რამეთუ არს იგი სახლ პურისა საღმრთოდისა და საცნაურისა“. და 5
ესე წილ-სუდა მას წინადსწარმეტყუელებითად და შემსგავსებულად სახელად, რამეთუ პური ცხორებისად მიჩუენა ჩუენ, ზეცით ჩუენდა გარდამო-
მავლად და სოფლისა ცხორებისა მომნიჭებულად; და ღვნოდ შემიმზადა ჩუენ, მებინაჴეთა, გამოუთქუმელად⁸ მახარებელი გულთად⁹ და მაგინებელისა 10
სიმთრგალისა (E201v) არა შემქმნელი¹⁰ მსუჲმე(D22v)ლთა მისთად¹¹, რამეთუ 15
ღმერთი, კაცობრივ შობილი, წინა-დამიგო ჩუენ ყოვლადღიდებულჲან მან და ესე ღმრთივშემწყნარებელსა ბაგასა, ვითარცა ფეშხუემსა შინა, წინა-
დამიდვა ჩუენ¹²; და უზემთაესთა¹³ საიდუმლოთა მისთა მიერ პატივისმოყუ-
არებით მისტუმრნა ჩუენ.

არამედ ქალწულიცა წმიდა, გამოუთარგმანებულად მშობელი და სამა- 15

1 თუესა იანუარსა ექვთიწმინდისა EF

2 წმიდისა და ნეტარისა წმიდათა შორის CD, წმიდათა შორის ნეტარისა E

3 სოფრონ

4 მაცხოვრისა ჩუენისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა

5 გუაკურთხენ, მამაო – C, ~ მამაო, გუაკურთხენ

6 °გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – S 1276, XI-XIII ს. (89v-99v); – A 1170, XI-XII ს. (172r-186r); C – Jer.23, XII-XIII ს. (122v-131v); D – Jer.17, XII-XIV ს. (22r-34v); E – A 182, XIII ს. (201r-217r); F – Jer.38, XII-XIV ს. (198r-210v). გამომც. ლეკანოზი გიორგი ბერიშვილი.

7 მიგვწოდნა ABEF, მოგვწოდნა

8 გამოუთქმელად

9 გულთა

10 შემქმნელი

11 მისთა

12 ჩუენ – C

13 უზესთაესთა B

რადისოსა¹⁴ ქალწულებასა შინა დადგრომილი, ვითარცა სანოვაგე¹⁵ რაიმე ტკბილსულნე(C121r)ლი, საიდუმლოთა მათ საზრდელთა თვსთა თანა შეაყო და ესრეთ მდიდრად გამოზრდილნი და¹⁶ მრავალსასყიდლისად სუმეულნი¹⁷ განმიტყვნა ჩუენ, მხიარულნი ზენადთა¹⁸ მით სიმთრვალითა და აღსავსენი

5 საღმრთოთა კეთილთა უხუებითა.

ხოლო აწ, შემდგომად მისსა, საღმრთოდ მდინარე იორდანისად სერობად მიგვ(F198v)წო(B173r)დს და გვბრძანებს ზოგად ყოველთა, რომელთა კეთილი საინაჰე ღმრთივგანწესებულისა ბეთლემისად ინაჰ-ვიდგით, რამეთუ თანაშესწორებად მისი სწადის, რადთა არარადთ უდარესად გამოწნდეს

10 მეორე პირველისასა, განმზადები(A90r)თა მრავალსასყიდლისა სანოვაგეთადთა.¹⁹

ვინაცა²⁰ ესეცა ჴმასა და სიტყუასა საუდაბნოსა იჴუმევს ყოვლისა მიმართ მორწმუნისა და ღმრთისმოყუარისა საზრდელსა ზედა და გამო-საზრდელსა წმიდასა, ესრეთ ღაღადებითა: „მშიერნი ეგე მორბიოდეთ

15 და წყურიელნი ვლდებოდეთ და რომელთა ყოვლადწმიდასა მას და ყოვლადსამდდელოსა სერსა ისერეთ, ჩემთა ამაცა²¹ საზრდელთაგან²² მიიღეთ და სასუმელი (E202r) ჩემი სუთ, რამეთუ მასვე ტარიგსა ღმრთისასა, წინა-დაგიგებ თქუენ, რომელი ღმრთისმშობელმან ბეთლემმან დაგიგო: ღმრთე-ბრ ამხუმელი²³ იგი ცოდვათა სოფლისათად, რომელი ჩემ შორის განსწმედს

20 ბუნებასა კაცობრივსა და განასპეტაკებს მას ბიწთა²⁴ და მწიკულებანებათა²⁵ მისთაგან.

ისმინეთ ჴმისა, საყვრებრ მჴმობარისად²⁶ თქუენდა ჴმასა, სასმენელსა უდაბნოდსასა: (D23r) „აჰა, კრავი ღმრთისად, რომელი აღიხუამს²⁷ ცოდვათა სოფლისათა. რადსა სდროებთ, ჰოდ, კაცნო? მორბიოდეთ ჩემდა ფერკითა

14 სამარადისოდ B

15 სანუვაგე BDEF

16 და] –B

17 სმეულნი B

18 ზენადთ B

* B-ში (A-1170) 172 r გვერდის ბოლოში მიწერილია „ქრისტე, ღმერთო, შეიწყალე ქრისტეფორე და მშობელნი მისნი საუკუნოდ. ამინ“.

19 სანავაგეთადთა B, სანუვაგეთადთა E

20 ვინაცა D

21 ამათ D

22 საზრდელთაგან] +ისერეთ და D

23 აღმხუმელი E

24 ბილწთა F

25 მწიკლევანებათა B, მწიკულებანებათა CDE

26 მჴმობარისა BF

27 აიხუამს BF

მაღემსრობლითა²⁸, აღივსენით ჩემისა ამის განმადმრობელისა სერობისა-
გან და მიიღეთ საზრდელი და სასუმელი საღმრთოდ, რომელსა მე, იორ-
დანე²⁹, მივსცემ ჩემდა მომართ გუელსმოდგინედ მომავალთა.”

არამედ ვისმინოთ და ვისწრაფოთ ფერ(B173v)ვითა სრბით მავ(F199r)
ალითა³⁰ იორდანისადსა მიმართ შემწყნარებელობისა³¹ და გამომზრდელო- 5
ბისა და სიწმიდით მივსუნეთ მის შორის მყოფნი ცხოველსმყოფელნი
საზრდელნი და საღმრთოთა სასუმელთა საღმრთოდ მიმდებელ ვიქმნეთ³²,
რამეთუ უკმადა სადამე შემდგომად ზეციერისა მის ბეთლემისადსა აღყუა-
ვილებად³³ საღმრთოსა იორდანესა³⁴ და შემდგომად ქრისტეს³⁵ მიმოგანთქუ-
მულისა შობისა აღმობრწყინებობა ყოვლადსიბრძნით ყოვლადსაქებელსა 10
ნათლისღებასა და შემდგომად ყოვლადწმიდისა³⁶ ქალწულისა, ნამდვლევ
ქეშმარიტებით ღმრთისმშობელისა, განბრწყინებობა იოვანე³⁷ წინამ(C121v)
ორბედისად, რამეთუ ესეცა ბრწყინვალთა ქალწულებითა ჰაეროვან არს,
რომელი³⁸ წყლითა (E202v) ნათელ-სცემს ყოვლისავე³⁹ ცოდვისაგან⁴⁰ თავის-
უფალსა, ცხად არს, ვითარმედ ქრისტესა, მზესა⁴¹ მას პირველსაუკუნეთასა, 15
რომელი წინაუკმო⁴² ნათლისმცემელსა ნათელ-სცემს სულითა წმიდითა.

ამას იგი ზედამიწევნით მეცნიერ იყო. ამისთვს⁴³ იხილა რად იგი, ჳორ-
ციელად მისსა⁴⁴ მიმავალი, განცვბრდა სიდიდესა ზედა ესოდენისა მის
დამდაბლებისა მისისასა, რამეთუ სახე და მოძღუარ ყოვლისავე მადლისა
სიმდაბლისა იყო ქრისტესი იგი ესოდენ დიდად დამდა(A90v)ბლებად, რომ- 20
ელი აჩუნა იოვანეს⁴⁵ მიმართ მოსლვითა.

ხოლო იგი იტყვს⁴⁶: „მე მივმს, – ვმოვს, – მე მივმს შენ მიერ ნათლისღე-

28 მაღემსრობლითა D

29 იურდანე F

30 მავათა B

31 შემწყნარებელობისა ABCDF

32 ვიქმნეთ B

33 აღყუავებად E

34 იორდანეს E

35 ქრისტეს] +მიმართ D

36 ყოვლადწმიდისა] +მის D

37 იოანე DEF

38 რომლითა E

39 ყოვლისაგან D

40 ცოდვისა D

41 მზესა A

42 წინაუკუმო BE

43 ამითვს B

44 მისა C

45 იოანეს CDEF

46 ~ იტყვს იგი BF

- ბად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა⁴⁷?” რამეთუ უწყოდა იგი ღმრთად და პრწმენა, რომელსა-იგი მუცელქუმულმან⁴⁸ ღმრთად თაყუანის-სცა და უფლად ჰქმ-
მარიტად აღიარა, ჴუმევეთა დედისპირისაჲთა, რამეთუ თაყუანის(D23v)ცე-
მა⁴⁹ იყო აღმღერებაჲ და ცხად ღმრთისმეტყუელება⁵⁰ (F199v) – განცხადე-
5 ბუღ⁵¹ (B229r)* უფლად წოდებაჲ და ქადაგებაჲ, რომელი ყოვლადღირსმან
ელისაბედ ყოვლადწმიდისა ქალწულისა მიმართ, და საღმრთოდ მუცლად-
მღებელმან წინამორბედისამან უფლისა მუცლადმღებელისა მიმართ, აღ-
მოთქუა: „ვინაჲ ჩემდა ესე, – ჴმა-ყო, – რაჲთა მოვიდეს დედაჲ უფლისა
ჩემისაჲ ჩემდა?”
- 10 დაღათუ უმეცარ იყო, ვითარმედ⁵² იგი მას ნათელ-სცემს სულისა, არ-
ღასადა ეხილება წინამოსწაგებული მისგან სასწაული, არცა სული წმი-
დაჲ სახითა ტრედისაჲთა გარდამოსრული, რომელი-იგი მოეცა მას ნიშად⁵³
ქრისტეს ღმრთისა ღმერთყოფელისა განცხადებისა (E203r) და მოცემადისა
მის ყოველთა მნებებელთადა, საცხორებელისა და საღმრთოჲსა მისსა⁵⁴
- 15 მიმართ ნათლისღებისა, რომელი-ესე განცხადებულად საცნაურ-ყო სულისა
წმიდისა გარდამოსლვამან, მხოლოდ კმასაყოფელმან მაუწყებლად ყოვ-
ელთა, რამეთუ ეტყუხ: „რომელსა ზედა იხილო სული გარდამოშავალი და
დადგრომილი მის ზედა, იგი არს, რომელი ნათელ-სცემს სულითა წმიდითა
და ცეცხლითა”.
- 20 და ვინაჲ იტყოდა წინამორბედი პირველ⁵⁵ ნიშისა ამის უწყებისა: „მე მიჴმს
შენ მიერ ნათლისღებაჲ?” ნუჴკუე და, იკითხვიდეს ვინმე ამას ღმრთისმოყუ-
არეთაგანი, არამედ თუთ ნათლისმცემელისა იოანესაგან⁵⁶ იდიოს თხრო-

47 მოხუალაა E

48 მუცელქუმულმან B, მოციქულმან D

49 თაყუანისცემა AEF

50 ღმრთისმეტყუელება B

51 განცხადებული BCDEF

*A-1170 ხელნაწერში (B ლიტერი), 173 v-ს ბოლოს, ეს პომილია წყდება, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ნაკლული ნაწილი, რომელიც ერთ ფურცელს (229rv) მოიცავს, ჩასმულია ამავე ხელნაწერის მირქმის დღესასწაულის საკითხავში („მიგებებასავე უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა თქუშული მეთოდი ეპისკოპოსისა და მოწამისა სიტყუად სუმეონისათჴს და ანანასა და ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა“). როგორც ჩანს, აკინძვისას ამ ხელნაწერში 229rv ფურცელი შეცდომითაა ჩასმული, სინამდვილეში კი ის უნდა იყოს 173v და 174r გვერდებს შორის, მითუმეტეს, ამ ფურცლისა და ჩვენე პომილიის ხელი ერთი და იგივეა.

52 ვითარ BF

53 ნიჴად E

54 მისა C

55 პირველ] +პირველ C

56 იოანესაგან AB

ბად ამისი,⁵⁷ რომელმან-იგი ღმრთისა მიმართ წინაღწარმეტყუელებით⁵⁸ მი-
იღო სასწაული და პირველ სასწაულისა მის განცხადებულად ჩუენებისა
ბრწყინვალითა კმითა ქადაგა სულითა ნათლისმცემელობად ქრისტესი: „მე
მიკმს⁵⁹, – კმობითა, – შენ მიერ ნათლისცემა⁶⁰ და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“⁶¹
და ვი(F200r)ნად პქადაგებდ ამას, ჰოდ, ნათლისმცემელო, რომელსა⁶² ჯერეთ 5
არლა⁶³ გეხილვა⁶⁴ სასწაული მისი? მოგუგებს, ვითარმედ: „მე სინანულად
ნათელ-ესცემდ მომავალთა და არა სრული ცოდვა(C122r)თა მიტევებად აქუს
ნა(D24r) თლისცემასა ჩემსა, არცა შეილებისა მადლსა მიმნიტებელობად –
ნათელღებულთა ჩემგან”.

მოვიდა ქრისტე, არა ხოლო ყოვლისა ბიწისა ზეშთა⁶⁵ ქმნული, არამედ 10
ყოველთა ბიწთა განბანად შემძლებელი საღმრთოთა მით და ზეცისადთა
(E203v) ნათლისცემითა მისითა; რამეთუ ვერვინ სხუად შემძლებელ არს⁶⁶
მიტევებად ცოდვათა და ბრალთა, გარ(A91r)ნა მხოლოდ ღმერთი, რომელი
ცეცხლითა და სულითა ნათელ-სცემს ჩემსახედ მწინკუელევანსა,⁶⁷ მნებებ-
ელსა ნათლისღებისასა. ვინაიცა მისსა⁶⁸ მიმართ ვკმობ განცუბრებული: 15
„რასა ამას ჰყოფ, ჰოდ, უცოდველო? რასა ამას ჰყოფ,⁶⁹ უბრალოო? რასა
ამას ჰყოფ, ბიწთაგან შეუხებელო⁷⁰? რასა ამას ჰყოფ, ძურთშეუხებელო⁷¹?
მე მიკმს შენ მიერ ნათლისღებად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა⁷²? რად არს ესე,
მიუწდომელო? რად არს ესე, გამოუთარგმანებელო? რად არს ესე, მიუთხრო-
ბელო? მე მიკმს შენ მიერ ნათლისღებად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა⁷³? ღმერთ 20
მხოლო⁷⁴ ხარ და გიკმს-ა⁷⁵ ნათლისღებად? ღმერთ ხარ და ვითარ განწმედის

57 ამის B

58 წინაღწარმეტყუელებითა D

59 მიკმობს C

60 ნათლისღებად D

61 მოხუალაა E

62 რომელ DE

63 არა B

64 ~ არა გეხილვა ჯერეთ B, ~ არლა გეხილვა ჯერეთ F

65 ზესთა BD

66 შემძლებელ არს სხუად BF

67 მწინკუელევანსა CDE

68 მისა C

69 ყოფ] +ჰოდ D

70 რასა ამას ჰყოფ, ბიწთაგან შეუხებელო?] – D

71 ძურთა შეუხებელო B

72 მოხუალაა E

73 მოხუალაა E

74 მხოლოდ DE

75 გიკმსაა E

- მოქენე ხარ? ღმერთ ხარ და წყლით⁷⁶ განბანისა ვითარ⁷⁷ მიმღებელ ხარ? მიხუენენ მე ბიწნი და მოგცე ნათლისღება; წინა-დამისხენ მე ბრალნი და სრბით სრულ-გყო განწმედის-ყოფა; განმიცხადენ მწინკულევანებანი⁷⁸ და კადნიერ ვიქმნე განმბანელობასა⁷⁹, რამეთუ ესევეითართა წინაგანმწმედელ-
 5 ბად (F200v) აღსარებულ⁸⁰ არს ნათლისცემა ესე ჩემი, რომლისა⁸¹ მიცე-
 მაი⁸² რომელთადა საკმარ-იყოს მოყვანებით და მოწოდებითურთ მათით. შენ ღმრთეებრ ჰელთ-მიდეგ მე, ვითარცა ღმერთმან, რამეთუ არა თავით თვსით მოვედ მე, მეუფეო, კაცთა მიმართ⁸³ (E204r) ქმნად ამისსა; და ვითარ მე, კაც-
 10 თა ნათლისცემად მოვლინებულმან, უფლებისა მიერ შენისა, შენ ნათელ-
 გცე, მომავლინებელსა, ნამდვლვე ღმერთსა ჭეშმარიტსა, უცოდველსა და
 ბრალ(B174r)*თა მიერ შემწინკულებულთა⁸⁴ განმწმედელსა? ვითარ უკუე მე,
 სანთელქმნულმან⁸⁵ და წოდებულმან, შენ ნათელ-გცე, ნათელსა მიუჩრდილ-
 ებელსა⁸⁶, (D24v) რომლისა მიერ მე⁸⁷ კაცთმოყუარებით განათლებულ ვარ
 და ვითარცა სანთელი, სხუათაცა მირთუმად მისსა ბრძანებულ ვარ? ვითარ
 15 ნათელ-გცე ნათლისა ჩემდა მომნიჭებელსა და ყოველთავე ნათლისა მოქე-
 ნეთა განმანათლებელსა? ვინა⁸⁸ კუალადცა ვიკადრებ კმობად, შეპყრობი-
 ლი შიშითა ფრიადითა: მე მივმს შენ მიერ ნათლისღება, რათა უწმიდეს
 ვიქმნე თავისა თვსისა და უბრწყინვალეს გამოვნდეს ამისსა, რომელ-ესე აწ
 ვარ⁸⁹; და შენ მოხუალ⁹⁰ ჩემდა, არა თუ შენდა ნათლისმცემელად, არამედ
 20 შენდა წინა(C122v)მორბედად წინაითვე მოსრულ ვარ, წინამომთხრობელ-
 ყოვად მოსლვისა შენისა, და არათუ ნათლისცემად ნათლისა ბრძანებულ
 ვარ; (A91v) უწყი ჩემი ესე სიმაბლეს და უწყი შენი ზეშთა⁹¹ აღმატებულე-
 ბად, უწყი საზომი ჩემისა უნდოებისა და უწყი სიმაღლეს შენისა ძალგანუ-

76 წყლითა D

77 ვითა D

78 მწინკულევანებანი CDEF

79 განბანელობასა B

80 აღსარებულ E

81 რომლისა D, რომლისაჲ E

82 მიცემაჲ] ცემაჲ E

83 მომართ D

84 შემწინკულებულთა CDE

85 სანთელქმნილმან B

86 მიუჩრდილებელსა B

87 მე] -DE

88 ვინაჲცა E

* აქედან გრძელდება A-1170 ხელნაწერში (B ლიტერი) ტექსტი, რომელიც შეწყდა

173v გვერდზე.

89 ვარ] +მე D

90 მოხუალა B

91 ზესთა BD

ზომელობისად.

კაცი ვარ მე მიწიერი და ქუეყანიერი, ხოლო შენ – ღმერთი მაღალი ზეცისად; დაღათუ ჯორცნი (F201r) ჩემნი⁹² შეგიმოსიან, უწყი, რასა-ესე⁹³ ვხე-
დავ და განვიცდი თუაღითა, რაო(E204v)დენცა უფროდს ფრიაღითა დაფარ-
ვითა თჳსისა ღმრთეებისადთა, განაგებ გამოცნასა და ცხორებასა ჩემსა; 5
სიბრძნე ხარ ღმრთისა, მშობელისად, და სიბრძნით განაგებ დაბადებულთა,
რომელნი-იგი⁹⁴ არაარსობისაგან არს ჰქმნენ⁹⁵ და სიბრძნით ჰყოფ აღმართე-
ბასა შექმნულთა შენთასა; ვერ დამეფარვი მე დაფარული მიწიერთა ჯორც-
თაგან, არცა და(B174v)გეფარვის შენ მონად და წინამორბედი შენი, დაღაცა-
თუ ბოროტთა მათ ძალთა დაეფარე ცხორებისათჳს კაცისა⁹⁶, რომელი-იგი⁹⁷ 10
მათ⁹⁸, შურიითა⁹⁹ აღძრულთა, საცთურისადთა მით ისრებიოთა მოაკუდინეს¹⁰⁰;
ვინად ვიკადრო ნათლისცემა¹⁰¹, რომლისა ქმნად მიბრძანებ მე, წყლითა?
ვინმე იკადროს თუაღითა ხილვად შენი, განშიშულელებულისად¹⁰²? ნუჲკუე
იორდანისა წ(D25r)ყალნი დადგენ-ღა-მეა, რაჟამს შენ განიშიშულ¹⁰³ სამო-
სელთაგან? ანუ არა მეის ყოველივე ქუეყანადცა შეიძრას¹⁰⁴, იხილოს-რად 15
შენი განშიშულეებად განსაკრთომელი? უდარესი უმჯობესისაგან ჯერ-არს
კურთხევად და არათუ წინაუკმო¹⁰⁵, უმჯობესი – უდარესისაგან; მონა ვარ
და მსახურ მეუფებისა შენისა და მიბრძანებ მე ქმნად საქმესა მეუფებრივ-
სა; მეუფე და უფალ ხარ¹⁰⁶ ყოველთა და საქმედ მოხუალ მონებრივად და
გლახაკებრივად; კადნიერ-მყოფ მე და ურიდ ზეშთა¹⁰⁷ ჩემსადსა¹⁰⁸ ქმნად 20
ბრძანებითა¹⁰⁹; არა ურწმუნო ვარ ბრძანებასა, რამეთუ ღმრთად (E205r) გიც-
ნობ შენ, მბრძანებელსა მაგას, არამედ მოშიშ ვარ ბრძანებულისა მიმართ,

92 ჩემნი] –B

93 ესე] ეგე D

94 რომელნი-იგი] +პირველ BCF

95 ჰქმნენ AF

96 კაცთადსა E

97 რომელი E

98 მათ] +შორის E

99 შურიითა D

100 მოკუდინეს B, მოაკუდინეს D

101 ნათლისცემად D

102 განშიშულელებულისად E

103 განიშიშელო E

104 შეიძრასა BCDF, შეიძრასაა E

105 წინაუკუმო BF

106 ხართ B

107 ზესთა B

108 ჩემსადსა BE

109 ბრძანებისა D

(F201v) რომელი-იგი ზეშთა¹¹⁰ ტვრთ-მიჩნს საკადრებელად; ღმრთეებრ მას-
წავებ სიმდაბლესა, გარნა მე კაცობრივ ვეველტი ტვრთმძიმესა, ვინადცა ვი-
ჯმნი ბრძანებისაგან, დაღათუ მეშინის მბრძანებელისაგან¹¹¹, რამეთუ ერთი-
ერთისა¹¹² უფიცხეს არს; მძიმე არს არსმენად¹¹³ ღმრთისა მბრძანებელისა¹¹⁴,
5 არამედ უმძიმეს არს ნათლისცემა ღმრთისა ჭეშმარიტისად, რამეთუ აღ-
ხარ შემწუველ¹¹⁵ კელ-მყოფელთა ამის კადრებისათა¹¹⁶, რომელსა-ესე მე
ქმნად მიბრ(B175r)ძანებ, ვითარცა მეუფე¹¹⁷ და უფალი.”

(C123r) არამედ რადღა¹¹⁸ ესმის ამისსა მეტყუელსა და ქრისტეს დარ-
წმუნებად¹¹⁹ კელ-მყოფელსა? „აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ შუშნის ჩუენდა
10 აღსრულებად ყოველი სიმარ(A92r)თლე”; კეთილმცა იყო ღტოლვად¹²⁰ შენი
კელ-ყოფისა ამისგან, არა თუმცა მე, ქრისტე, გიბრძანებდი შენ ამას; კეთი-
ლად მოშიშ ხარ შეწუვისაგან, გარნა არავე ურწმუნო ხარ ჩემისა ძლიერები-
საგან; უკუეთუ ნამდვლვე¹²¹ პირველ ღმრთად აღმიარე, ვითარ შეუძლებელ
ვიყო ქმნად შეუძლებელთა? ამისთჳსცა, რომელი ღმერთი ვიყავ, გარეშეუ-
15 წერელად წილთა შინა მამისათა მყოფი, წილთაგან მამულთა გარდამოსლ-
ვითა წილნი იგი მშობელისანი არა დავაცალიერენ¹²², რადთა შვილ ღმრთი-
სა მამისა ვყვნ(D25v)ე კაცნი; ამისთჳს ყოველთა დაბადებულთა მეუფებისა
მქონებელი, თქუენ, მონათა მიმართ, გარდამოვკედ, რადთა თავისუფლებად
მიგმადლო თქუენ და განგაბრწყინენ თქუენ ნიჭითა შვილებისათა; (E205v)
20 ამისთჳს მოვდრიკენ ცანი და ქუეყანად გარდამოვკედ, რადთა ზეცისა ვყვნე
ქუეყანისა კაცნი; უკუეთუ ღმრთად მიცი მე, ვითარ ეგე იტყჳ, რადსა¹²³ ურწ-
მუნოებ ჩემ მიერ ბრძანებულსა? ქალწულისაგან ვიშვე და მუცლადმდებელი
იგი ჩემი არა შევწჳ, არცა აღვატყინე მშობელი, გინა დავწჳ მაწოვნებელი
და ვითარ აწ შენ შეგწჳა, ნათლისმცემელი? ღმერთი ვარ ყოვლადძლიერი,

110 ზესთა BD

111 დაღათუ მეშინის მბრძანებელისაგან] –DE

112 ერთიერთისაგან B, ერთიერთსა A

113 არასმენად BCDEF

114 ბრძანებულისად B

115 შემწუველ B

116 კადნიერებისათა B

117 მეუფე F

118 რადსაღა E

119 დარწმუნებისა E

120 ღტოლვად] ღოცვად E

121 ნანდვლვე D

122 დავაცარიელენ ABCF

123 რასა E

ყოვლისავე მოქმედ, ვითარცა მენებოს¹²⁴; ცეცხლგანმლეველ ვიქადაგები, არამედ მაშინ, ოდეს მონდეს განლევა; არათუ ბუნებისა საჭიროთა იძულებათა ქუეშე მყოფი ცეცხლი ვარ, არამედ ცეცხლ – თვთმფლობელ და უმეუფო; და არა ხოლო ესე, არამედ ყოვლისავე მეუფე¹²⁵ – აგებულებისა¹²⁶;

მაშინ ოდენ ვიქმ (B175v) ქმნადთა, რაჟამს ქმნად მათი მინდეს და ყო- 5
ვად განმეჩინოს; რად გეშინის წინაწარმოპავლინებელისაგან? რადსა სძრწი მბრძანებელისაგან? არავინ ღმრთისა მიერ ბრძანებულთაგანი კადნიერ შეი-
რაცხა აღსრულებასა ზედა ღმრთისა მიერ¹²⁷ ბრძანებულისასა, არამედ –
მორჩილ და კეთილად მორწმუნე¹²⁸.

ვაქებ შენსა კრძალულებასა, ჰოვ, ნათლისმცემელო! არცადა მე თვთ 10
ვაბრალე ჯმნასა, მივითუალავ¹²⁹ შენსა განცუბრებასა, არამედ უმეტეს ამ-
ათსა არს მორჩილება, რომელი-იგი განურყუნელად სცავს მოშიშებასადა,
რომლისა(E206r)თვს გეშინის, ვითარცა მონასა ერთგულსა; იქმენ აღმას-
რულებელ ბრძანებულისა; წინაღწარმეტყუელ ხარ და წინამორბედ, არამედ 15
უმეტეს ხარ განზრცა(C123v)ხვათა ჩემთა, უკუეთუ არა მე გამოვიცხადნე შენ
იგინი; ვერ ძალ-გიც დატევენად ყოვლისავე განზრცებისა ჩემისა, ვითარ-იგი
(A92v) ვერცა ყოველსავე¹³⁰ ძალს(D26r)ა ღმერთებისა ჩემისასა, რომელი-
იგი დაუტევენად არს და განუზ(F202v)ომელ და არა მიმღებელ საზომსა
გარეშეწერისასა; დაუტევე უკუე წინააღდგომით¹³¹ სიტყუად, ვითარცა მტერი
ჩემი, და იქმენ მყის¹³² მორჩილ, ვინაღთგან ცხორება¹³³ ყოველთა კაცთა ყო- 20
ვად არს აწ აღსრულებადი ესე მათდა, რომელნი მოსწრაფე არიან სოფლი-
ოისა ამის შერეულებისაგან მოქცევადა ჩემდა, რამეთუ მე ვარ ყოველთა
განწმედა¹³⁴ და მათი არა თავით თვსით მნებაეს განწმედა, რამეთუ უკუ-
ეთუ არა პირველად მე ჩემითა ნათლისღებითა განწმედიო ნათლისღება, 25
კაცთაგანი არცა ერთი ვინ¹³⁵ განწმედების, არცა¹³⁶ ვინ სრულიად წმიდა

124 ~ ვითარცა მენებოს, მოქმედი D

125 მეუფე F

126 აგებულებისა D

127 მიერ] –B

128 კეთილმორწმუნე DEF

129 მივითვალა B

130 ყოველსა C

131 წინააღდგომითი B

132 მყის] მოყუის C

133 ცხორება D

134 განწმედა ACDEF

135 ვინ] –B

136 არცა]+ერთი E

იქმნების¹³⁷, დაღათუ ბევრგზის ნათელ-ილოს და ბევრეული¹³⁸ იკუმისოს საპ-
კურებელი¹³⁹ წყალთა.

განგსნად¹⁴⁰ ვერ გიძლავს საბელსა ჳამლთა ჩემთასა და მეცნიერ(B176r)
ეპასა ჳგონებ ყოველთა განზრახვათა ჩემთასა; ხედავ¹⁴¹ ნიჩაბსა და კალოსა
5 და მაყენებ მე ჳმნად იფჳლისგანწმედასა¹⁴², რამეთუ უკუეთუ არა პირვე-
ლად უსწრო განწმედად მისი, იგიცა სადმე¹⁴³ ბზესა თანა დაწუვად¹⁴⁴ არს
(E206v) ცეცხლითა უშრეტითა; ცუელი ძირთა თანა ხეთასა გიხილავს და
არა გნებავს ჩემ მიერ მოკუეთად ხისა მის უნაყოფოფოსად¹⁴⁵, რამეთუ უკუეთუ
არა მუშაკებრ მოვქმნა იგი, ვითარცა შუენის, უეჭუელად ნაყოფიერიცა იგი
10 უნაყოფოსა მას თანა დაიწუვას¹⁴⁶; ტარიგად მშობელისა ღმრთისა მიცი მე,
ღმრთეებრ ამხუმელად¹⁴⁷ ცოდვათა სოფლისათა, და წინა-აღმიდგები ახუმად
ცოდვათა სოფლისათა. რომელი-ესე ვითარ იქმნეს, არათუ პირველ ნათელ-
ვილო და ცოდვად დაგჳვლა¹⁴⁸ წყალთა შინა ყოველად მსოფლიოფოსა ნათლის-
ღებისა ჩემისათა? ამისსა (F203r) შემდგომად დაკლვაიცა¹⁴⁹ მივითუალო,
15 ვითარცა კრავმან და მით მოვაკუდინო ადამის ბრალეულებად¹⁵⁰, რამეთუ¹⁵¹
ნათლისღებად ჩემი არს დასაბამ ჩემისა თქუენდა მიმართ¹⁵² განცხადებისა,
ხოლო ვნებად – დასასრულ ჩემისა თქუენ თანა ჳცევისა¹⁵³.

ამისთვს ნათელ-ვიდეზ, რადთა შენ განგწმიდო¹⁵⁴ წყალთა შინა, ჩემ-
და (D26v) ნათლისცემად ბრძანებული წყალთა შინა¹⁵⁵; არათუ ამისთვს
20 მოუკდები შენ მიერ ნათლისღებასა, რადთა მე მოვილო სიწმიდე, არამედ
რადთა შენ მოგანიჭო სიწმიდე¹⁵⁶. შენ მიერ, წინაღსწარმეტყუელისა და წი-

137 არცა ვინ სრულიად წმიდა იქმნების] –BF

138 ბევრეულ B

139 საპკურებელი] საკურნებელი D

140 განგსნასა D

141 ხედავა B, ჳხედავ E

142 იფჳლისა განწმედასა B

143 სადმე B

144 დაწუვად B

145 უნაყოფოფოსა D

146 დაიწუვას B

147 აღმხუმელად E

148 დაგვლა D

149 დაკლვაიცა B

150 ბრალეულობად C

151 რამეთუ] –B

152 მომართ D

153 ჳცევა BDF

154 განგწმიდნე B

155 ნათლისცემად ბრძანებული წყალთა შინა] –B

156 არამედ რადთა შენ მოგანიჭო სიწმიდე] –B

ნამორბედისა ჩემისა, ნათელს-ვიღებ¹⁵⁷, რამეთუ ყოვლისავე კაცთა ბუნები-
სათუს ნათელს-ვიღებ¹⁵⁸, (C124r) რომელთა პირი საიდუმლოდ მომაქუს¹⁵⁹ მე
და რომლისათუს, შემდგომად არა მრავლისა, ჯუარს-ვეცუმი, რადთა ადამის-
მიერისა ბიწისაგან განვწმიდო იგი და შვილებისა მადლითა განვა(E204r)
ბრწ(A93r)ყინვო. ხოლო შვილებისა მადლსა მიღებად¹⁶⁰ შეუძლებელ არს 5
მისგან, არათუ პირველად¹⁶¹

განწმედეს¹⁶² იგი მის შორის მყოფთა მათ მწინკულე(B176v)განებათაგან¹⁶³,
რამეთუ არცადა ვინ სასუფეველსა ღმრთისასა მიემთხუევის, უკუეთუ არა
პირველად მიეღოს ნათლისღებად წყლისაგან, ვიტყვ, და სულისა, რომ-
ლისა-იგი¹⁶⁴ მე მხოლოდ მიმცემელ და მიმნიჭებელ ვარ. არა წმიდა-მყოფ მე 10
ნათლისცემითა წმიდისადთა, არამედ¹⁶⁵ წმიდა-გყოფ შენ ნათლისღებითა შენ,
ნათლისმცემელისა, მიერ; უკუეთუ არა ნათელ-მცე მე წყალთა შინა, არცა
სადამე¹⁶⁶ შენ მიემთხოვ ზეცისა სასუფეველსა, დადაცათუ¹⁶⁷ ნათლისმცე-
მელ¹⁶⁸ და წინამორბედ¹⁶⁹ ხარ, რამეთუ შეუძლებელ და მიუთუალველ არს,
ვითარცა პირველ განგიჩინე შენ, არანათელღებუ(F203v)ლთად წყლისა მიერ 15
და სულისა¹⁷⁰ შესღვად¹⁷¹ განსასუენებელსა მას.

უწყო, ვითარმედ ჩემგან გივმს ნათლისღებად, რამეთუ კაცი ხარ ღიბო-
ნი და ქუეყანიერი¹⁷²; დადათუ შჯულისამიერი¹⁷³ სიმართლითა შემოსილ
ხარ და შჯულიერი¹⁷⁴ შეუნიერებითა ყუავილოვან¹⁷⁵ ხარ, გარნა აცადე,
რადთა პირველად შენმიერი ესე სრულ-გყო ნათლისღებად და მაშინდა ჩემ- 20
მიერი ნათლისღებად მივანიჭო ყოველთა კაცთა; მრავალთა ნათლისღებათა

157 ნათელ-ვიღებ BF

158 ნათელ-ვიღებ BF

159 მომაქუნდეს D

160 მიღებად] -D

161 პირველ D

162 განწმედეს]+მისგან D

163 მწინკულევანებათაგან CDE

164 რომლისა-იგი BDE

165 რამედ] +მე D

166 სადამე ACDEF

167 დადათუ C

168 ნათლისმცემელი B

169 წინამორბედი B

170 სულისა D

171 შესღვად C

172 ქუეყანიერი] +რამეთუ D

173 შჯულიერისამიერი BF, შჯულისამიერი CDE

174 შჯულიერი BCDE

175 ყუავილონ B, ყუავილონ C

- მისცემდა¹⁷⁶ შჯული,¹⁷⁷ არამედ არცა ერთსა მათგანსა აქუნდა სრულებად; პირველ შჯულისა¹⁷⁸ ნოე ნათელ-იღებდა წყლითრღუნასა შინა მავალო-ბითა¹⁷⁹ და შემდგომად შჯულისა¹⁸⁰ შენცა ნათლისცე(D27r)მად მოხუედ, არამედ ვერცა მან სრულებად (E207v) მისცა, ვერცა რად შჯულმან¹⁸¹ სრულ-ყო,
- 5 არცაღა შენ სრულებასა მისცემ, რამეთუ ესე ყოველნი: შენსა, ვიტყვ, და მოსესთა და ნოეს¹⁸² ნათლისღებასა, – ჩემისა ამის უსრულესისა ნათლის-ღებისა განცხადებულ წინასახე იყვნეს¹⁸³, რამეთუ წინაღწარმეტყუელებით იქმნებოდეს¹⁸⁴ უფროდს და არათუ ნათელღებულთა მათ სრულებისა¹⁸⁵ მიმ-ნიჭებულ ექმნებოდეს.
- 10 (B177r) ერთ მხოლო¹⁸⁶ არს მადლისა ნათლისღებად, რომელი უცთომელად სრულ-ჰყოფს სარწმუნოებით ნათელღებულსა მისგან, რომელი-ესე ყოველ-თა ნათლისღებათა უუკანანდსკნელესი¹⁸⁷ არს და ყოველთავე ნათლისღე-ბათა სახონებით დამბეჭდველ არს, რამეთუ სხუასა ნათლისღებასა არდ-არა ეგულების ამისსა შემდგომად მოსლვად, რადთა არა ამისსა შემდგომად
- 15 მომავალმან უსრულობად და ქუეყანიერობად (C124v) და საღმრთოთა მადლ-თაგან უნაწილობად¹⁸⁸ ამხილოს (E204r) მას, რომლისა-ესე მე ვარ მიმცემელ და არა სხუად ვინმე; ჩემდა დამარხულ არს სრულისადა სრული და არა თუ უსრულისა ვისგან¹⁸⁹ უყუარს მიცემად თვის სრულსა მას, რამეთუ ვითარ უსრული(A93v)სა ვისგანმე მიემადლოს ვისმე¹⁹⁰ სრულებად?
- 20 აცადე აწ, რამეთუ ესრეთ შეუენის ჩუენდა აღსრულებად ყოველი სი-მართლე; არამედ¹⁹¹ აღვასრულნე სახენი და დავჰბეჭდო ნათლისღებათა ჯეროვნად და მათ მიერ მიცემადთა სიმართლეთა დაცხრომად მივსცე; და

176 მისცემდ B

177 სჯული CDE

178 სჯულისა BCDE

179 მავლობითა B

180 სჯულისა BCE

181 სჯულმან BCDE

182 ნოეს CDE

183 იყვნეს] –B

184 იქმოდეს D

185 სრულების D

186 მხოლოდ B

187 უუკანანდსკნელესი B, უუკანანდსკნელესი E

188 უნაწილობად D

189 ვისგანმე D

190 ვისმე] –B

191 არამედ] პირველად BCEF

მაშინდა ჩემმიერი¹⁹² იგი¹⁹³ სრული ნათლისღება (E208r) შემოვიყვანო და¹⁹⁴ მისმიერი იგი უსრულესი სიმართლე მის მიერ ნათელდებულთა მივჰმადლო; უკუეთუ ჩემისა უსრულესობისა ტრფიად ხარ, პირველად ნათელ-მეც მე წყლითა და ამისსადა¹⁹⁵ შემდგომად მე შენ¹⁹⁶ ნათელ-გცე სულითა; უეჭუელად სრულ-ვყო თხოვად შენი, რამეთუ უეჭუელად ჩემმიერი¹⁹⁷ გივმს აღსავსება, 5 არამედ მაშინდა, რაჟამს პირველად სრულ-ჰყო ბრძანებული ჩემი; აწ უკუე პირველად სრულ-ჟავ ბრძანებული ჩემი და მაშინდა მე სრულ(D27v)-ვყო სათხოველი¹⁹⁸ შენი.

(B177v) სჯულისა¹⁹⁹ აღსრულებად მოვედ, წინაღწარმეტყუელთა ბეჭედ რადმე²⁰⁰ გამოვჩნდი, რამეთუ არცა ერთილა ვინ ჩემსა შემდგომად მოვალს; 10 მე, სიტყუამან ღმრთისამან და ღმერთმან, თანაარსმან ღმრთისა²⁰¹ მამისამან, რომელმან წინაღწარმეტყუელეზანი იგი ვთქუენ მათ შორის პირველ²⁰², უქცეველად ხორცი შევისხენ, რადთა მათ მიერ თქუმულთა წინამოსწავებათა²⁰³ ღმრთეებით მივსცე სრულ-ყოფად, ვითარცა ღმერთმან ჭეშმარიტმან, 15 სამარადისომან, დამბადებელმან ყოველთა დაბადებულთამან, რომელმან უკუეთუ არა პირველად შენი ნათლისღება მივიღო და შემდგომად ჩემი მივჰმადლო უწმიდესი²⁰⁴ იგი ნათლისღება, არცა ერთი ვინ კაცთაგანი (F204v) შემძლებელ არს ცხორებად, რამეთუ სხუებრ ყოველითურთ განზანად შეუძლებელ არს აღამისმიერისა ცოდვისა მწინკული²⁰⁵.

ესრეთ წინაღწარმეტყუელი და წინამორბედი და ნათლისმცემელი 20 და ყოველთა ნაშობთა დედათასა უმეტესქმნილი ესევითართა მიერ მის სამიმართთა ბრძანებათა (E208v) ქრისტეს ღმრთისათა მიუთხრობელითა სიმკნითა აღივსო და სულისა თვისისა²⁰⁶ იგი მოშიშებად განკადა, მოიწია იორდანესა ზედა და ნაკადულთა მისთა ზედა ძრწოლით დადგა და წმი-

192 ჩუენმიერი
193 იგი] -E
194 და] -B
195 ამისსადა B, მისსადა C
196 შენ] -C
197 მიერ C
198 სათხოველი F
199 სჯულისა BE
200 ~ რადმე ბეჭედ D
201 ღმრთისა] -E
202 პირველად D
203 წინამოსწავებითა D
204 უწმიდეს ABCF
205 მწინკული DE
206 თვისისა D

და იგი ჯელი განმარტა²⁰⁷ და ნათელ-სცა ქრისტესა წმიდათა მათ შინა წყალთა იორდანისათა. სრულ-ყო ბრძანებაჲ მეუფისაჲ, უფროდსდა თუთ სრულ-იქმნა მის მიერ სიწმიდითა და უსრულესსა მიემთხუა განწმენ(C124v) დასა და ცასა ქუეშე მეოფისა ამის აგებულებისაჲ სრულ-ყო ნათლისცემად,
 5 რადთა იხილნეს ცანი განხუმულნი და ესმეს ჳმად ღმრთისა, მშობელისაჲ, მწამებელი ქრისტეს ბუნებითსა²⁰⁸ ძეობასა, რომელი-იგი არსებისა მისისა- გან შობილობით აქუს და ესრეთ აჩუენებდა (B178r) თვსებასა მისსა და ერთარსებასა, რომელი-იგი²⁰⁹ აქუს მას ღმრთისა მამისა მიმართ ბუნებითად და დაუსაბამოდ, ვითარცა თვნიერ ვნებისა და განყოფისა (A94r) და
 10 შერევნისა შობილსა მისგან, რამეთუ ესრეთ იცის სიტყვსა და ძისა შობად ღმერთმან მამამან და მშობელმან.

და რად-მე არს ჳმად იგი, ზე(D28r)ცით გარდამოსრული²¹⁰ ღმრთისა მიერ მამისა? ანუ თუ რად არს უწყებაჲ ჳმისაჲ²¹¹ მის: „შენ ხარ ძმ²¹² ჩემი საყუარელი, შენ შორის²¹³ სათნო-ვიყავ?“ მხოლოდშობილისა მიმართ არს სიტყუად
 15 ესე, ერთისა მიმართ იხილვების თქუმილი ესე; არა ორთა ძეთა აჩუენებს, არცა ორთა (F205r) ქრისტეთა მომავალთა, არა ორთა მხოლოდშობილთა განასაზღ(E209r)ვრებს. ნუ ცუდად ბორგს ნესტორიოს, განწყოფელი საიდუმლოსა²¹⁴ ერთისა მის ძისა და ქრისტესსა და მხოლოდშობილისასა ორ ქრისტედ და ძეებად და მხოლოდშობილებად შექმნითა. რამეთუ²¹⁵ ვითარ
 20 განასაზღვროს ძეთა ორობაჲ²¹⁶ ანუ იცნობოს ქრისტეთა მრჩობლობად ანუ გამოჩნდეს მხოლოდშობილთა სხუაობად, სადა-ესე ერთი და იგივე გუამოვნებითა ძე²¹⁷ და ქრისტე და მხოლოდშობილი ერთობითად²¹⁸ იქადაგების? „შენ ხარ ძმ²¹⁹ ჩემი საყუარელი, შენ შორის სათნო-ვიყავ“. ჰხედავ-ა²²⁰ მარტოობითსა²²¹ ქადაგებასა? ნუმცადა ეძიებ ორობითსა მოპოვნებასა²²². აქა სა-

207 განმარტა B
 208 ბუნებითსა] შობითსა BF
 209 რომელი B
 210 მოსრული C
 211 ჳმისა D
 212 ძე BCDEF
 213 შორის] -D
 214 საიდუმლოსა E
 215 რამეთუ] და D
 216 ორებაჲ B
 217 ძმ A
 218 ერთობითა BF
 219 ძე BCDEF
 220 ხედავ-ა D, ჰხედავ-ა E
 221 მარტოობითსა BD
 222 მოპოვნებასა] +რამეთუ BCDEF

ყუარელისა თქუმად არა თუ თვსენებებითსა²²³ რასმე²²⁴ სიყუარულსა ცხად-
ჰყოფს, არცა მეგობრობითსა რასმე²²⁵ ოდენ აღრჩევასა შემოიყ(B178v)ვანებს,
რომელი-ესე ყოველსა ძესა აქუს ბუნებითად მშობელისა თვსისა მიმართ,
არამედ არსებითსა ცხად-ჰყოფს ერთობასა²²⁶, რამეთუ საკუთრებით²²⁷ საყუ-
არელ და სასურველ-ყოფად ესე არს არსებითი და ბუნებითი ერთობად, რომ- 5
ლითა კმობს: „შენ ხარ ძმ²²⁸ ჩემი საყუარელი, შენ შორის სათნო-ვიყავ“.
ყოველნივე უკუე უყუარან ღმერთსა, რამეთუ ყოველნივე მან დაჰბადნა და
არასადა მოიძულეს თვსთა დაბადებულთა, გარნა არა ბუნებითად, ესე იგი
არს, არა არსებითად უყუარან, არამედ წყალობით წინა-განაგებს და იპყ-
რობს და ჰმართებს, რომელთადა ღმრთად აღსარებულ²²⁹ არს, რამეთუ არა 10
თვს, გინა (E209v) თანამონათესვე²³⁰, მისსა არიან, რადთამცა არსებითი და
ბუნებითი²³¹ სიყუარული (F205v) აქუნდა (D28v) მათდა მიმართ. ამისთვსცა
ერთისა და არა (C125v) მრავალთა მიმართ არს აწინდელი ესე²³² აღთქუმად
ბუნებით საყუარელობისად, რამეთუ მრავალნი წოდებულ იქმნეს²³³ შვილ
ღმრთისა, არამედ არცა ერთსა ვის²³⁴ მათგანსა არსებითად საყუარელად 15
ეწოდა.

„ძმ²³⁵ ჩემი პირმშოდ, ისრაჴლი“, ბუნებით დაბადებულად²³⁶ საცნაურ ქმ-
ნილი, არამედ (A94v) ურჩებისათვს საძულელ ქმნილი; არა არსებითსა
შვილებასა მიმღებელი²³⁷, არამედ – წყალობითსა და მოწყალებით მნებებ-
ელობითსა; და კუალად: „ძენი²³⁸ ვშვენ და აღვამაღლენ²³⁹“, მხოლოდ კაცთ- 20
მოყუარებისა ოდენ ნებებითა, არამედ მათ, აღბორგებულთა, შეურაცხ-მყევს
მე, რაჟამს დაბადებულთა ჰმონეს ნაცვალად დამბადებელისა, გარნა არცა

223 თვსებითსა ნებებითსა D

224 რასამე B

225 რასმენ D

226 ეთობასა B

227 საკუთრებითა B

228 ძე BCDE

229 აღსარებულ F

230 მონათესვე BF

231 ბუნებით C

232 ესე] – C

233 იქმნეს BC

234 ვის] – D

235 ძე BCDEF

236 დაბადებულთა C

237 მიმღებელ B

238 ძმნი A

239 აღვამაჰენ C

- ერთი ვინ მათგანი იყო²⁴⁰ არსებისაგან და ბუნები(B179r)სა ჩემისა²⁴¹ და²⁴² არცადა არსებისა ჩემისაგან მეშვნეს იგინი, არამედ არაარსისაგან²⁴³ არსად მომეყვანეს და მხოლოდშობლობისა პატივითა შემემკვნეს იგინი; არცა ჩემისა ბუნებისაგან აღმომეცენეს²⁴⁴, დადაცათუ ღირსებისაგერ მიმეცა მათდა
- 5 შობისა აჩრდილ-ყოფად, რომლითა ყოველთა მიმართ ქმნულთა ჩემთა მაქუს წყალობად და მოღვაწებად²⁴⁵ და სიყუარული.
- „შენ ხარ ძმ²⁴⁶ ჩემი საყუარელი, შენ შორის სათნო-ვიყავ. მე შენ პირველ ყოველთა საუკუნეთა გშევ და დაუსაბამოდსა არსებისა ჩემისაგან დაუსა-ბამოდ განგაცხადე; შენ მიერ შევექ(E210r)მნენ ყოველნი და შენ მიერ საც-
- 10 ნაურ ვიქმენ ყოველთა მიერ; შენ ხარ განცხადებულ ხატ და მსგავსება ჩემდა, რომელსა გაქუს ჩემი ყოველთავე²⁴⁷ ბუნებითთა შინა მსგავსებითა²⁴⁸ (F206r) უცვალებელობად, რამეთუ ყოველად არარადთ²⁴⁹ განიყოფები ჩემ, მშობელისაგან, არსებითთა შინა საცნაურებათა, არცა ბუნებითი რადმე²⁵⁰ უდარესობად არს შენ შორის, ვინადაც ამის²⁵¹ არსებითისა და ბუნებითისა²⁵²
- 15 ერთობისა სიყუარულისასა არარად უმტკიცეს არს²⁵³ არსთა შორის, არცა რად უშემკრეველეს (D29r) და უშემამტკიცებელეს არს ერთობად ბუნებითად და იგივეობად; შენ ხარ ძმ²⁵⁴ ჩემი საყუარელი, შენ შორის სათნო-ვიყავ; არათუ აწლა ვიწყებ სათნო-ყოფად, არცა აწლა ვმოქმედებ პირველისა შო-რის სათნო-ყოფასა, რომელი-იგი უჟამოდ მაქუს და ბუნებითად და დაუსა-
- 20 ბამოდ, ვინადაც თვთ შენ, რომელი ამას იორდანესა აწ²⁵⁵ ნათელ-იღებ და ყოველსავე თბესა კაცთასა შენ მიერ განსწმედ, დაუსაბამოდ გაქუს შობი-ლობად და ჟამიერი ყოფის დასაბამი არასადა გქონებიეს, ვითარ-ესე თვთ მე, ბუნებით მშობელი შენი, დაუსაბამო ვარ (B179v) და უჟამო²⁵⁶ და დასა-

240 იყო] –C

241 ჩემისა] ჩუენისა იყო C

242 და] რამეთუ BCDEF

243 არსისა B

244 აღმომეცენეს] +იგინი E

245 მოღვაწებად] მოწყალებად B

246 ძე BCEF

247 ყოველთა F

248 მსგავსებისა CDEF

249 არარადსა

250 რადმე] +და BF

251 ამის] –B

252 ბუნებითისა] +და BF

253 არს] –B

254 ძე BCDEF

255 აწ] –D

256 უჟამოდ B

ბამი მამა-ყოფისად არა ოდეს მიმიღებიეს²⁵⁷; შენ ხარ ძმ²⁵⁸ ჩემი საყუარელი, (C126r) შენ შორის სათნო-ვიყავ; და ძეობისა ნიჭსა შენ მიერ მივჰმადლებ კაცთა, მხოლოდსა მაგის ჭეშმარიტად²⁵⁹ ძისა და²⁶⁰ ნაშობისა ჩემ მიერ”.

ეწამების უკუე ძესა მამისა თანა (A95r) სული წმიდადცა, ერთისა და მხოლოდსა და მხოლოდშობილისა ძისა არსებითსა (E210v) და ბუნებითსა 5 ძეობასა, სახითა ტრედისადთა მის ზედა გარდამოსლვითა, არათუ წმიდა-ყოფად მისსა, ვითარცა არაწმიდისა, რამეთუ ვინდა სხუად, და არამცა²⁶¹ ძე, წმიდა იყო შემდგომად განკაცებისადა, რომელი არა ვისსა მოქენე იყო გან-წმედისა, ვინადოგან წყაროდ²⁶² სიწმი(F206v)დისა²⁶³ იცნობების? არცა გან-სწმედდა მას²⁶⁴ ბიწთა²⁶⁵ რათამე²⁶⁶ და მწიკუელთაგან²⁶⁷, რამეთუ არცაღა ვინ 10 უკმდა განწმედელი, ვინადოგან იგი იყო ყოველთა განმწმედელი; არამედ წამებდა და უჩუენებდა მას, ვითარმედ იგი არს განცხადებულად და არა სხუად, რომელსა იგი ჳმად მამისად²⁶⁸ აუწყებდა, რადთა თვთ ნათლისმცემელ-მან მანცა ისწავოს²⁶⁹ და ჰრწმენეს, ვითარმედ იგი არს ქრისტე, რომელი²⁷⁰ ცეცხლითა ნათელ-სცემს²⁷¹ და სულითა და ნათელდებულთასა განსწმედს 15 ბრალთა და მისცემს²⁷² მათ პატიესა შეიღებისასა²⁷³ მშობელისა თჳსისა მიმართ, ვითარცა ძმ²⁷⁴ მისი ჭეშმარიტი.

ვინადცა აქა არღარა იგავთა და სახეთა რათამე²⁷⁵ (D29v) მიერ, ვი-თარცა პირველ, არამედ ბრწყინვალედ და თჳნიერ ყოვლისა დაფარულები-სა განცხადნა სამგუამოვნებად ნეტარისა სამებისად: მამად და²⁷⁶ ძმ²⁷⁷ და 20

257 მიმიღიეს ABEF
258 ძე BDEF
259 ჭეშმარიტისა D
260 და] -D
261 არმცა B
262 წყარო DE
263 სიწმიდისად C
264 მათ BF
265 ბილთა F
266 რათამე ACDEF
267 მწიკუელთაგან BCDF , მწიკუელეგანთაგან E
268 მამისა B
269 ისწავოს BCD
270 რომელიცა B
271 ნათელ-სცემ BF
272 მისცე C
273 შეიღებისასა] +და C
274 ძე BCDEF
275 რათამე ACDEF
276 და] -D
277 ძე BCDEF

სული წმიდაჲ. პირველი²⁷⁸ იგი ყოველთა მპყრობელ და ყოველთა დასაბამ არს, ხოლო თუთ არა მიმდებელ დასაბამსა²⁷⁹ ყოფისასა²⁸⁰, არამედ მისთანა სამარადისოდ(B180r)თა მით სახიერებითა თჳსითა იგი მისცემს ყოველთა დასაბამსა ყოფისასა; ამისთჳსცა ერთი ღმერთი²⁸¹ სამეებით²⁸² იქადაგების, არა ახალი, არცა ჟამიერი, არამედ სამარადისოდ და უჟამოდ; არა და(E211r) საბამსა ყოფისასა მიმდებელი, არამედ დასაბამსა ყოფისასა მიმცემელი მიმდებელთა²⁸³ მისგან; არა აგებული, არამედ აუგებული, რამეთუ ჯერ-იყო დასაბამსავე ჩუენისა სრულ-ყოფისა²⁸⁴ შემოყვანებისასა, წყლისა მიერ, ვიტყჳ, და სულისა, რადთა ერთმთავრობითმანცა²⁸⁵ ნეტარებაჲსა წმიდისა

10 სამეებისაჲსა განცხადებულ მოქმედება-ყოს თჳსი გამოცხადებაჲ, რადთა მის-სა მიმართ იყოს თუთ ნათლისღებაჲცა²⁸⁶ ესე (F207r) ჩუენი და ვისწავოთ²⁸⁷ დასაბამსავე სარწმუნოებისასა, ვითარმედ ვითარ²⁸⁸ ანუ ვისსა მიმართ გურ-წამს²⁸⁹ მის მიერ მოწოდებულთა.

ამისთჳსცა ნათელმდებელნი მოუკდებოდით რაჲ ღმერთსა, ნათელ-ვი-

15 ღებთ მამისა მიმართ და ძისა და სულისა ყოვლადწმიდისა, რომელი-ესე ესრეთ გუასწავა განცხადებულად ქრისტეჲსა ღმერთმან, ერთმან წმიდისა სამეებისაგანმან, დასაბამსა წმიდისა მის შვილებისა და წ(C126v)ოდებისა ჩუენისასა ნიჭთა მათ მიმართ მისთა საღმრთოთა, რაჟამს წარავლინებდა ქადაგთა: „წარვედით“, ჰრქუა მორწმუნეთა და განსწავლულთა საიდუმ-

20 ლოთა მისთასა, (A95v) „მოიმოწაფენით²⁹⁰ ყოველნი წარმართნი²⁹¹, ნათელ-სცემდით მათ სახელითა მამისაჲთა და²⁹² ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა“.

სამართლად უკუჲ იწყებდა რაჲ²⁹³ ქრისტე ნათლისღებასა, გამოცხადნა მამაჲ და თუთ ქრისტე – ძედ მხოლოდშობილად და სული ყოვლადწმიდაჲ; ამას საღმრთოსა (B180v) გამოცხადე(D30r)ბასა და სამეებითსა გამოჩინებასა

278 პირველი] რომელი BCDEF

279 დასაბამ D

280 ყოფისა D

281 ღმერთი] –DE

282 სამეებითა F

283 მიმდებელთა A B CDEF

284 შრულყოფისასა] +და E

285 ერთმთავრობითმცა E

286 ნათლისღება D

287 ვისწავოთ BCD

288 ვითარ] –D

289 გრწამს C

290 მოიმოწაფენით B

291 წარმართნი] +და D

292 და] –C

293 რაჲ] –B

და მისამიმართსა²⁹⁴ ცხორებაშემოსილსა მესაიდუმლოებასა²⁹⁵ არარად იყო ჩუენ, კაცთაოვს, უგანმაცხოველებელს²⁹⁶, (E211v) არცა ამის, ღმრთისა მიმართ მისლვისასა, უკმასაყოფელს, გინა უჟამოდსა მის ნათლისა დაწინდებისასა²⁹⁷ უბრწყინვალეს, უნათლეს და უჰაეროვნეს.

ესევეთარი არს ქრისტეს განსაკრთომელი ნათლისღებად, რომელსა ჩუენ 5 ვდღესასწაულობთ დღეს; ამას ყოველსა მოანიჭებს იგი კეთილადმსახურთა²⁹⁸, მიმადლებითა მათდა შევიდებისა წინდისადთა, რომელ-იგი არს მტკიცე და დაუცემელ²⁹⁹ და საღმრთოდ აღავსებს³⁰⁰ მათ ღმრთივმოცემულითა ჰაეროვნებითა. ესე არს შესავალ ზეცათა სასუფეველისა, (F207v) ესე არს წინაბჭე საუკუნოდსა ცხორებისად, ესე არს ჩუენდა ღმრთისა მიმართ სა- 10 კუთრებისა ძირ³⁰¹ და დასაბამ³⁰² და წინაშემყვანებელ, რამეთუ უკუეთუ არა იშვეს ვინმე, თქუემულ არს, წყლისაგან და სულისა, ვერ შევიდეს სასუფეველსა ღმრთისასა. აწ უკუე ვინადგან ქრისტემან, მხოლოდშობილმან ძემან მამისამან, ნათელ-ილო, ზეცათა აღსავალისა³⁰³ ბჭენი განმიხუნა ჩუენ და მოგუმადლა შესავალი მამისა მიმართ თვისისა, ამისთვსცა ბრწყინვალედ 15 დაღადებდა: „ვერვინ მივიდეს მამისა, გარნა ჩემ მიერ და უკუეთუ ვინმე ჩემ მიერ³⁰⁴ შევიდეს, შევიდეს და გამოვიდეს და საძოვარი³⁰⁵ პოოს³⁰⁶, რამეთუ მე ვარ კარ და გზა და³⁰⁷ ნათელ ცხორება³⁰⁸ და ჭეშმარიტება³⁰⁹“.

ამათ ყოველთა დღესასწაულებსა³¹⁰ ვდღესასწაულობთ ჩუენ (B181r) დღეს, რომელნი-ესე გარეგან სასოებისა ზიარ მადლისა ქრისტესისა 20 (E212r) ვიქმნენით. ამათ მიერ განვწმდებით და განვახლდებით³¹¹, ცხოველ-ვიქმნებით და განვღმრთდებით და ღმრთისა მიმართ მამისა შემავალნი

294 მისამიმართსა C
295 მესაიდუმლოებასა BF, მესაიდუმლოებასა C
296 უგანმაცხოველებელს C
297 დაწინდებისა E
298 კეთილად მსახურთა] კეთილმსახურთა DE
299 დაუცემელი D
300 აღვსებს B
301 ძირი D
302 დასაბამი D
303 აღსავალისა B
304 და უკუეთუ ვინმე ჩემ მიერ] –D
305 საძოვარი B
306 პოოს E
307 და] –BC
308 ცხორებად B
309 ჭეშმარიტებად B
310 დღესასწაულებთა D
311 განვახლდებით ABC

ვკმობთ: „ავეა,³¹² მამაო!” მუნ³¹³, სადა-იგი ჩუენგან ამაღლებული ქრისტე წინამორბედად ჩუენდა³¹⁴ შევიდა და თავისა მიერ (D30v) თვისსა განმი-
ახლა ჩუენ შესავალი* ზეცისა საგანეთად, ნამდვლვე³¹⁵ წმიდა და ცხოველი
და ახალი³¹⁶, არაოდეს³¹⁷ მოკუდავი, არცა მიმღებელი დაჯსნისა რადსმე³¹⁸
5 და³¹⁹ დარღუევისად, ვინაჲცა მა(96rA)დლით³²⁰ შეიღ ღმრთისა ვიცნობებით
და წიგ(C127r)ნთა საცნაურთა აღვიწერებით და ზეცისათა მათ პირმშოთა
შევეერთებით, ზეცისასა³²¹ სასუფეველსა³²² მიმღებლობ(F208r)ითა და ცხო-
რებისა საუკუნოჲსა მიმთხუევითა, ზეშთა³²³ გონებისასა მას და სიტყჳსა და
მოგონებისასა, რომლისათჳს პავლე წამებს და დაღადებს: „არცა თუალ-
10 მან იხილა, არცა ყურსა ესმა, არცაღა ყოვლად გულისა კაცისასა მოუჭდა,
რად-იგი განუშადა ღმერთმან მამამან მისთა და მხოლოდშობილისა ძისა
მისისა მოყუარეთა”.

მუნ აღყვანებისა ჩუენისათჳს მოვიდა ჩუენდა მომართ მხოლოდშობილი
ძმ³²⁴ ღმრთისად და ამას წილხუდომასა³²⁵ მოგუმაღლებს ჩუენ დღეს, რამეთუ
15 შთაჴდების წმიდათა ამათ წყალთა იორდანისათა, მოიდრეკს თავსა და ნა-
თელს-იღებს³²⁶ და გამოუთარგმანებელთა საიდუ(D31r)მლოთა სრულ-ჰყოფს,
რამეთუ³²⁷ წმიდა-ჰყოფს წყალთა იორდანისათა (B181v) და მათ თანავე წმი-
და-ჰყოფს ნათლისმცემელსა; ამას თანა შეჰმუსრავს (E212v) თავებსა ვეშ-
აბთასა წყალთა შინა და მათ შინა დაჰფლავს ცოდვათა, ჩუენ, კაცთასა
20 და გამომაჩინებს ჩუენ წმიდა ცოდვათაგან, რამეთუ არათუ იგი განწმ-
დების, ვითარ-იგი სცთებიან ვიეთნიმე, რომელი-იგი თჳთ სიწმიდე არს და
განმბანელ და ცეცხლგანმღეველ ყოვლისავე შეცოდებისა, უფროდსა ყოვ-
ლისავე ბილწებისა და შეგინებისა ყოვლად უჩინომყოფელ, არამედ რადთა

312 ავეა] აბაბა B

313 მუნვე B

314 ჩუენჯს ACDE

315 ნანდვლვე D

316 ახალი+და B, ახალი] -F

317 არაოდეს] არავე ოდეს B

318 რადსამე B

319 და] -D

320 მაღლით CD

321 ზეცისა BCE

322 სასუფეველისა D, სასუფეველად E

323 ზესთა BD

* აქედან D-ში მეორდება წინა ტექსტი: „მამისა მიმართ ... ჩუენ შესავალი” (იხ. 7-16 სტრიქონები ამავე გვერდზე).

324 ძე BCDE

325 წილთხუდომასა AE

326 ნათელ-იღებს D

327 რამეთუ] რომელი D

ჩუენ, მის³²⁸ მიერ განწმედლინი, წმიდა ვიქმნეთ³²⁹ მის მიერ და წმიდად შე-
ვიდეთ ბჭეთა ზეცისათა და ბრალთაგან თავისუფალნი მოუკდეთ³³⁰ მამასა
და სიწმიდით მოვიხუნეთ ნიჭნი იგი ზეცისანი და სიწმიდით ვიქცეოდით³³¹
წმიდათა მათ სულთა თანა, ყოვლითა სიწმიდითა აღსავსისა ანგელოზთა
მწყობრისასა.

5

(F208v) ამისთვსცა³³² ყოვლადსამსახურებელი იორდანე ჰკრთების და ის-
არებს წყალთა მისთა თანა ღმრთისა ნათლისღებად შეწყნარებითა, რომლ-
ითა განწმედლი-იქმნა ყოველი ბუნება მათი და მათ თანავე ჩუენიცა ბუნე-
ბად ბევრეულთა³³³ მწინკულთაგან³³⁴ განწმდა. ამისთვს მთანი იორდანისანი
ჰკრთებიან და ვერძთა კეთილად მიემსგავსებიან, ჭუმევეთა ვერძთა კეთი- 10
ლად აღმდერებისადა³³⁵; ამისთვს ბორცუნი იორდანისანი მახლობელობითა
ვერძთა მსგავსებისადათა კრავებსა ცხოვართასა ებაძვებიან და ვლდებიან
თანავლდომასა აწლა შობილთა კრავთასა; ამისთვს უ(B182r)დაბნოდ ყუავის
და შეიმოსს შროშანთ(E213r)მცენარეობასა³³⁶ და მეორედ ცად იქმნების³³⁷
საცნაურთა შროშანთა მცენარეობითა ჰაერ(96vA)ოვანქმნული³³⁸, რამეთუ 15
ვითარცა-იგი ვარსკულავთა³³⁹ შეუენიერებითა შეიმკვ(C127v)ების და თვსისა
შუენიერ ყოფისასა კუალად უშუენიერეს იქმნების, ეგრეთ(D31v)ვე ესე, საც-
ნაურთა შროშანთა გამოღებითა და წყალთა მიერ იორდანისათა ნათლის-
სახედ ნათლისშემოსილებითა, უბრწყინვალეს თავისა თვსისა გამოწნდების;
ამისთვს ჰაერი განშუენდების, საღმრთოთა ბრწყინვალეობითა ელვარექმ- 20
ნული³⁴⁰; ყოველივე დაბადებული თანად მოისწრაფის³⁴¹ დამბადებელისა და
მის მიერ კაცთა მონიჭებულსა მას ბრწყინვალეობასა თანა განბრწყინდების,
რამეთუ ყოველნივე მისსა ჰმორჩილობენ წამისყოფასა და თანა-უხარის და
მხიარულ არიან, რომელთაცა ზედა იგი თავადი იხარებს.

ამისთვსცა მე ვჰკრთები და ვიხარებ დღეს, მთათასა (F209r) ვებაძვე- 25

328 მის] -D

329 ვიქმნეთ B

330 მოუკდეთ] -D

331 ვიქცეოდეთ B

332 ამისთვს E

333 ბევრეულთა B

334 მწინკულთაგან BCE

335 ამდერებისადათა D

336 შროშანმცენარეობასა BF, შროშანთა მცენარეობასა D

337 და მეორედ ცად იქმნების] -E

338 ჰაეროვანქმნილი D

339 ვარსკულავთა B

340 ელვარექმნილი B

341 თანად მოისწრაფის] თანამოისწრაფის E

- ბი აღმდერებასა³⁴² და ბორცუთასა ვემსგავები მერთომარეობასა; ქრისტეს, ღმრთისასა, კრება-ვჰყოფ საიდუმლოსა და ჩემსა ვდღესასწაულობ ცხორებასა და განწმედასა³⁴³, რამეთუ ამათ მიერ ზეცისა ვიქმნები და ძეთა თანა ღმრთისათა აღვირაცხები, ზეცისა მკედრობათა თანა შერაცხვითა და
- 5 ბუნებით ჭეშმარიტისა მის ძისა ღმრთისა შეწყნარებითა და მისითა მეფედ და მკედართა მძღუანველად³⁴⁴ აღწერთა ჩემისა ამის ანგელოზებრივისა³⁴⁵ ბანაკისადთა.
- (E213v) არამედ ეკრძალენით, საყუარელნო, ეკრძალენით, რაოდენნი ქრისტეს რჩეულ მკედარ (B182v) ხართ, რაოდენნი ქრისტეს ნიჭთა შემ-
- 10 წენარებელ ხართ, რაოდენნი განჰბრწყინდით ნათლითა ქრისტესითა, რაოდენნი განცისკრდით³⁴⁶ საიდუმლოთა ქრისტესითა, რაოდენნი მის³⁴⁷ მიერ ძეთა თანა ღმრთისათა აღიწერენით, რაოდენთა ძუელი ადამ განიძარცუეთ, ჭუეყანით ქმნულებითა დაბადებული და კუალად ჭუეყანისათა მიღვენებულიებით ცხორებისათჳს მიწად მიქცეული; რაოდენთა ქრისტე, ახალი
- 15 ადამ, შეიმოსეთ, ზეცით ჩუენდამდე გარდამომაგალი და ზეცისა მყოფელი ჩუენი; რაოდენთა ძმ³⁴⁸ ღმრთისად შეიწ(D32r)ყნარეთ³⁴⁹ და მის მიერ ძედ³⁵⁰ ღმრთისად³⁵¹ იქადაგენით; რომელთა მიწიერი ცხორებაჲ უვარ-ჰყავთ³⁵² და ზეციერად ცხორებაჲ აღთქუმა-ჰყავთ, რომელთა განსაწმედელი საბანელი მითუალეთ და იორდანისა ნაკადულთა³⁵³ განსწმდით. ეკრძალენით, ნუსა-
- 20 და ყოველთაჲე ამათ ნიჭთა ღმრთისათა³⁵⁴ დამვიწყებელ³⁵⁵ იქმნეთ, კუალად ქცევითა პირველისაჲე მის მიმართ (F209v) ცხორებისა; ჰხედევდით³⁵⁶, ნუჲკუე ზეციერი სამოსელი განაგდოთ და კუალად ძუელიჲე იგი ადამ შეიმოსოთ; ჰხედევდით³⁵⁷ საღმრთოსა მას მესაიდუმლოე-ყოფასა, რომელი

342 აღდერებასა B

343 განწმედასა] +და D

344 მკედართა მძღუანველად B

345 ანგელოზრივისა F

346 განცისკრდით] განჰნათლდით BF, განცისკრდით ADE

347 მის] -D

348 ძე BCDEF

349 შეწყნარეთ B

350 ძმდ AF

351 ღმრთისა ACD

352 უარ-ჰყავთ C

353 ნაკადულთაგან D, ნაკადულთა E

354 ღმრთისთა D

355 დამვიწყებელ B

356 ხედევდით DE

357 ხედევდით DE

ის(C128r)წავეთ, საიდუმ(A97r)ლოშემოსილთა მიერ³⁵⁸ ნეკტართა³⁵⁹ იორდანისათა, მასწავლელობითა და განმწმედელობითა³⁶⁰ ქრისტესითა.

დაიცევით მადლი იგი და ბილწებითა ცოდვათადათა (E214r) ბრწყინვალეებასა მისსა ნუ შეამწინკულებთ³⁶¹, არამედ წარუტყუენველად დაჰმარხეთ ნიჭი მისი; იღუაწეთ უბიწოებად ნიჭისა³⁶², რამეთუ არა თავს-იდებს ქრისტე 5 უვარ-ყოფასა³⁶³, დაღაცათუ ფრიად კაცთმოყუარე არს.

იხილეთ³⁶⁴, დაიცევით ნამარხევი, რომელი მიიღეთ (B183r) ქრისტესგან წყალთა შინა იორდანისათა, ნუუკუე უდებ-ქმნითა დაცვისა მისისადათა³⁶⁵ უგრძნობელად წარსწყმიდოთ იგი და უჩინოდ წარიპარონ იგი ავაზაკთა, რამეთუ უძილ არს მბრძოლი ჩუენი და უყუარს წარპარვად უცხოფსა სიმ- 10 დიდრისა³⁶⁶, არათუ რადთა მან მოიგოს იგი, არამედ რადთა ჩუენი განაშიშულოს³⁶⁷ მისგან, საღმრთოდ განმდიდრებულებად, და მსგავს თვსსა გუყვენეს სიგლახაკითა.

იხილეთ, ნუ სადა განამწაროთ იგი³⁶⁸, გინა შეაწუხოთ ქრისტე, ესოდენ- 15 სა ღმრთეებრ სიყუარულსა დამდებელი ჩუენთვს, რამეთუ წუხს და განმწარდების, რაჟამს მიხილნეს ჩუენ შეურაცხისმყოფელად მისდა. ხოლო უკუეთუ, ვითარცა კაცთა, გრულოდის³⁶⁹ და პირველისავე ცხორებისა მიმართ მიიზიდვოდით³⁷⁰ და ბილწებითა უჯეროდათ თავნი თვსნი შეამწინკულნეთ³⁷¹, რამეთუ ადვილ მცთომ არს ბუნებად (D32v) კაცობრივი, არათუ მძლავრე- 20 ბითა და იძულებითა რადთმე³⁷² დამო(F210r)ნებული, არამედ თვთმფლობელითა³⁷³ ნებითა³⁷⁴ ვნებათა მიმართ მიდრეკილი, რაჟამს თვთ ნეფსით³⁷⁵ აღირჩია მან ესე. კუალად, თავნი (E214v) თვსნი განიწმიდენით³⁷⁶, კუალად,

358 მიერ] მათ C

359 ნეკტართა C

360 განმწმედლებითა B, განმწმედლობითა C

361 შეამწინკულებთ BCE

362 იღუაწეთ უბიწოებად ნიჭისა] -D

363 უვარის-ყოფასა B, უარ-ყოფასა C

364 იხილეთ] +და E

365 მისადათა C

366 სიმდიდრესა ABCEF

367 განაშიშლოს BD

368 იგი] -BCDEF

369 გურულოდის CD

370 მიიზიდვოდეთ D

371 შეამწინკულნეთ CDE

372 რადთამე B

373 თვთმფლობელობითა B

374 ნებითა B

375 ნებსით DE

376 განვიწმიდენით C

თავნი³⁷⁷ თუსნი სინანულითა³⁷⁸ განიბრწყინვენით³⁷⁹, რამეთუ ესეცა მომანიჭა ჩუენ ქრისტემან, კაცთმოყუარემან, მეცნიერებითა ჩუენ, კაცთა, უძღურებისაჲთა და ცოდვისა მიმართ მალემსრბოლობისაჲთა, დაღათუ ნავატიანნი მხოლოდ სახელისდებამდე ოდენ წმიდანი³⁸⁰ განიჭრებიან.

- 5 არამედ ჩუენ ნუმცა დავადგრებით ცოდვასა შინა, ნუცა³⁸¹ და(B183v)ვშთე-
ბით³⁸² ბრალთა შინა, ნუ³⁸³ დავადგრებით შეგინებასა ზედა თავთა თუსთასა
და ბორგნეულობასა³⁸⁴ შინა ბილწთა საქმეთასა და მაგინებელობასა³⁸⁵ ჩუენ-
და მოცემულისა მადლისასა; არა განვარისხოთ მომცემელი იგი მადლისაჲ
ქრისტე, რამეთუ ამისთჳს მომანიჭა ჩუენ შემდგომად ცოდვათა და ცთო-
10 მათა წამალი სინანულისაჲ, რაჲთა დაღათუ³⁸⁶ ვსცეთთ³⁸⁷, ვითარცა კაცნი,
კუალად მისსა მომართვე მოვიქცეთ განგდებითა ცოდვის³⁸⁸ მოქმედებისაჲთა
(A97v) და მის მიერ მომადლებული იგი ჩუენდა ბრწყინვალეობაჲ მივიტაცოთ
და კუალად მის მიერ საკუთარ ვექმნეთ მას.

- ისწავეთ, ძმანო, საყუარელნო, თუ ვინაჲ ესოდენ კაცთმოყუარე (C128v)
15 იგი ქრისტე, მარადის მოსურნე ცხორებისა ჩუენისაჲ, ესოდენითა რისხვითა
აღეტყინების ჩუენთჳს და ვითარ-ესე ხედავთ³⁸⁹, ესოდენ საწყალობელად
დაგუამონებს მტერთა, რომელთა მახვლითა უწყალოდ განვიღვეით? ცხად-
არს, ვითარმედ ამისთჳს, რამეთუ სამარადისოდ ვცოდავთ და მოქცევამ არა
ოდეს გუნებაჲს, არცა აღდგომაჲ (E215r) დღითიდღედთა დაცემათა ჩუენთა-
20 გან, არამედ გულის(F210v)მოდგინედ შეგვმშჳუალვან³⁹⁰ გონებანი ბოროტთა
საქმეთადა და მათგან განჭრად ამათი³⁹¹ არა გუნებაჲს. ვინაჲცა გლოცავ,
საყუარელნო, ვიდრემდის კინი ესე ჟამი გუაქუს, რამეთუ რაჲ არს კა-
ცობრივი ცხორებაჲ, გარნა თუ მსგავს მარადის (B184r) მღ(D33r)ტოლვა-
რისა აჩრდილისა? მოვიგსენებდეთ საღმრთოთა ამათ ნიჭთა ქრისტესთა და

377 განიწმიდენით, კუალად თავნი] –E

378 ~სინანულითა თავნი თუსნი B

379 განაბრწყინვენით D

380 ოდენ წმიდანი] –E, ოდენ D

381 ნუმცა E

382 ცოდვასა შინა, ნუცა დავშთებით] –D

383 ნუცა B

384 ბორგნეულობასა B

385 მაგინებელობასა E

386 დაღაცათუ BF

387 ვსცეთით C

388 ცოდვისა D

389 ვხედავთ D

390 შეგვმსჳუალვან B, შეგვმსჳუალვან CDE, შეგვმშჳუალვან F

391 ამითი B

კუალად მოვეგნეთ თავთა თვსთა, განვიწმიდნეთ თავნი ჩუენნი³⁹² ყოვლისა-
გან ბიწისა და კუალად მოსწრაფებით მოუკდეთ ქრისტესა; ყოველივე³⁹³
უდარეს ვკგონოთ მსახურებისა მისისა, რადთა კუალადცა მოვიხუნეთ ნიჭნი
მისნი, რამეთუ არარადთ ესრეთ მოიმადლები ქრისტე, უბიწოდ იგი და წმი-
დად, ვითარ სიწმიდითა სულისადათა და უბიწოებითა ჳორცთადათა, რამეთუ 5
კაცობრივი ყოველი და მიწიერი წუთუამისა³⁹⁴ არს და მსწრაფლ წარმავალ,
ხოლო ქრისტეს ცხორებაშემოსილნი იგი ნიჭნი დაუცემელ არიან და დაუს-
რულებელ და მარადის დაადგრებიან მიმღებელთა მათთა.

ხოლო უკუეთუ არცა სურვილმან მათმან საცხორებელმან, არცა სი-
ყუარულმან საღმრთომან შეუძლოს მოქცევაჲ ჩუენი ბოროტისაგან, სატან- 10
ჯველთაჲ სადამე³⁹⁵ და საგუემელთათჳს, რომელნი ამას ცხორებასა შეგ-
უემთხუევიან და რომელნი მერმესა მას მიგუელიან, რადთა აქა წუთუამ
ვიტანჯებოდით, ხოლო მუნ უკუდავად და დაუსრულებელად შევიყუაროთ
მოქცევაჲ მისსა მიმართ, რადთა რომელნი კეთილისა სურვილმან (E215v)
არა მოგუაქცინა, შიშმან სატანჯველთამან მოგუაქცინეს. ამისთჳს მადლნი 15
მიეცემიან, ამისთჳს ტანჯვანი³⁹⁶ წინადაესხმიან, ამისთჳს ნიჭნი განეყოფი-
ან, ამისთჳს საგუემელნი განემზადებიან, რადთა ერთითა მით ღმრთის(F211r)
მოყუარენი სულნი³⁹⁷ განმტკიცნებოდინ³⁹⁸ და ღმრთისმსახურებასა შინა
დაადგრებოდინ³⁹⁹ მიმღებელად საღმრთოთა მათ კეთილთა მისთა, ხოლო
მეორითა მით (A98r) ცოდვისმოყუარენი სულნი იტანჯებოდინ და, ვითარცა 20
ფრიად ფიცხელნი, იგუემებოდინ, გინა იწერტებოდინ, და კუალად ღმრთისა
მიმართ მოიქცეოდინ თჳსისა ტყუეობისა დატევებითა და კუალადმოქცევისა
ჩუენებითა.

ხოლო უკუეთუ მოუქცევებლ ეგნენ, ეგრეცა და ვიდრე სიკუდიდმდე ცოდვ-
ასა შინა ყოფად (C129r) აღირჩიონ, უკუდავთა მიეცნენ სატანჯველთა და 25
მიერთებან (D33v) სამართლად იტანჯებოდინ, ვითარცა არადამტევებლნი
ცხორებისანი, არცა ამასვე საწუთოსა მოქცეულნი ღმრთისა, რომლითა
მოიგებვის⁴⁰⁰ საღმრთოდ იგი მოწყალებად მისი, რამეთუ დაუსრულებელ არი-
ან სატანჯველნი იგი საუკუნენი. დაღათუ ორიგენეთნი⁴⁰¹ აღშფოთნებოდინ,

392 ჩუენნი] თჳსნი DE

393 ყოვლისავე B

394 წუთუამისაჲ BDF

395 სადამე B

396 ტანჯვანი] +წინა E

397 სულთა D

398 განმტკიცნებოდინ B, განმტკიცდებოდინ ABE

399 დაადგრებოდინ D

400 მოიგების D

401 ორიგენეთნი B, ორიგიანეთნი D

დაღათუ დიდუმონი და ევაგრენი აღბორგნებოდინ⁴⁰² შჯულისდებითა⁴⁰³ სა-
ტანჯველთა დასრულებისათჳს, ვითარმცა მტყუვარ-ჰყოფდეს ქრისტესა,
რომელი-იგი საუკუნეთა სატანჯველთა გუემისა და ცეცხლისა ოდესმე
დაუსრულებელობასა, ხოლო ოდესმე⁴⁰⁴ მოუკლებელობასა მატლისასა გა-
5 ნასაზღვრებს ცოდვილთათჳს, რომელთა აქა (E216r) სინანული არა ინებეს,
არცა მისსა მიმართ მოქცევაჲ აღირჩიეს, არამედ მათვე ცოდვათა მათთა
შინა⁴⁰⁵ შეემთხვა განსღვაჲ ამის ცხორებისაგან.

აწ უკუე, რადთა ორკერძოთავე, აწინდელთა ამათ და მერმე ყოფადთა,
მოუთმენელთა ძურთა სატანჯველისათა განვერნეთ, მაცხოვრისა ქრისტეს
10 მიმართ მოვიქცეთ და ყოველი სახე ცოდვისაჲ მოვიძაგოთ, მოვიქცეთ ყოვე-
ლთა (F211v)საქმეთა ბილწებისაგან, კეთილ საქმედ განცვალებითა მათითა,
რადთა ესრეთ მოწყალე და ურისხველ ჩუენ, ყოველთათჳს, ვყოთ იგი და ეს-
რეთ აწინდელთაჲ ამათ მაჭირვებელთა ჩუენთა მოუთმენელთა სავენებელ-
თაგან ვივსნენთ⁴⁰⁶ და საუკუნოდ ყოფადთა მათ დაუსრულებელთა ტანჯ-
15 ვათაგან განვერნეთ. და არა ხოლო ესე, რამეთუ არა ხოლო ვიდრე⁴⁰⁷ მოაქა-
მდე დაადგრებიან ღმრთივმონიჭებულნი მოსაგებელნი მათნი, რომელთა
დაიცვნენ ნიჭნი საცხორებელისა და ღმრთივმოცემულისა ნათლისღებისანი
და კეთილ ცხორება იქმნენ⁴⁰⁸ ბოროტად ცხორებისაგან, არამედ სასუფ-
ველსაცა ცათასა მივემთხვენთ⁴⁰⁹ და მკუდრობაჲ იგი ზეცათა პირმშოთაჲ
20 შეგუეძინოს და საუკუნეთა კეთილთა მათ თანავე მიმღებელ ვიქმნენთ.

(A98v, D34r) ყოვლადვე და⁴¹⁰ სამარადისოდ ვდღესასწაულობდეთ, ყოვე-
ლადვე და მარადის ვიშუებდეთ სამარადისოთა მათ თანა მედღესასწაუ-
ლეთა, მარადის მედღესასწაულენი, და გალობითა ღმრთისადთა შუებულნი
კმასა მედღესასწაულეთასა ვგალობდეთ და გალობასა⁴¹¹ ანგელოზებრსა
25 ზეციერად უგალობდეთ (E216v) დაუსაბამოსა ერთსა⁴¹² და მშობელსა ძისა
მხოლოდშობილისა და ღმრთისასა, რომელი-იგი ცხად არს, ვითარმედ

402 აღბორგნებოდინ B

403 სჯულისდებითა BCDE

404 ოდეს AC

405 ~შინა მათთა BF

406 ვივსნენით B

407 ვიდრემე E

408 იქმნენ BDF

409 მივემთხვენთ ABCEF

410 და] –ABCEF

411 გალობსა B

412 ერთსა] ღმერთსა BCDEF

არა დაუსაბამო არს მიზეზისაგანობისათჳს⁴¹³, ხოლო დაუსაბამო – ჟამთა პირველ, უჟამოდ მამისაგან შობილობისათჳს, (C129v) რამეთუ დაუსაბამოდ და უჟამოდ აქუს მამისაგან შობად, და ყოველთა წმიდამყოფელსა, სულსა ყოველად წმიდასა, რომელი-იგი მამისაგან გამოვალს და მამისა და ძისა თანა სამარადისო არს და ღმრთივშუენიერად⁴¹⁴ ბრწყინავს ყოველთავე შინა 5 ბუნებითთა საცნაურებათა, რომელთა შინა მამად იხილვების (F212r) და ძე⁴¹⁵ იცნობების, მათვე შინა, ცხად არს, სული წმიდადცა.

(B185v) რამეთუ სამ არს სამებად, მარადის სამსახურებელი, მარადის პატივისსაცემელი, მარადის საქებელი, მარადის სადიდებელი, და ერთ არს მისი სამარადისობად⁴¹⁶, ერთ არს მისი მეუფებად, ერთ არს მისი ყოველთა 10 ზედა მთავრობად და მიუდრეკელობად და ერთ⁴¹⁷ – მისი ზეშთა⁴¹⁸ მთავრობისა⁴¹⁹ მთავრობად და შეურყეველობად და ერთ – ზეშთა⁴²⁰ ნათელთად⁴²¹ იგი ბრწყინვალებად, ყოვლისავე, ხილულისა და უხილავისა, განმანათლებელი და ერთ – ზეშთა⁴²² ღმერთთად იგი ღმრთეებად, ყოველთა განმადმრთო- 15 ბელი⁴²³ მადლით, საღმრთოესა მადლისა ღირსქმნულთად; ერთ – ზეშთა⁴²⁴ ცხოველთად ცხორებად და უკუდავებად, ყოველთა ცხოველსმყოფელი⁴²⁵ ცხორების დასაბამობით⁴²⁶, თითოფერად და მრავალსახედ, თითოსახისა ცხორებისა მიმდებელთად მათ უკუდავმყოფელობით⁴²⁷ და წარუვალისა ცხორებისა შემსგავსებულობით⁴²⁸.

413 მიზეზისა გონებისათჳს B

414 ღმრთივშუენიერად C

415 ძე BCDEF

416 სამარადისობად ABEF

417 ერთ] +არს C

418 ზესთა BD

419 მთავრობის B

420 ზესთა BD

421 ნათელთა ADE

422 ზესთა BD

423 განმადმრთობელი] განმადმრთობელი C, განმანათლებელი D

424 ზესთა BD

425 ცხოველსმყოფელი] +და E

426 დასაბამობით E

427 უკუდავმყოფელობით B

428 შემსგავსებულობით BD

- (E217r) ამას ნეტარსა სამეხასა⁴²⁹, ყოველთა მეუფესა, ვადიდებთ⁴³⁰, ამას დაუცხრომელად ვაქებთ⁴³¹, ამას (D34v)* პატივ-ვსცემთ⁴³² და ვმსახურებთ⁴³³, რომელმან იორდანესა, ყოველთა წყალთა სიწმიდითა⁴³⁴ უპირატესსა, ზედა განცხადებულად მიჩუენა ჩუენ თავი თვისი, რაჟამს მამად ზეგარდამო
- 5 წამებდა, ძმ⁴³⁵ იორდანეს ჳორცითა ნათელს-იდებდა, სული წმიდაჲ, სახითა ტრედისადითა, ჰაერის⁴³⁶ განმკუთხელობდა და ქრისტესა ზედა, ვითარცა თანამონათესევესა⁴³⁷, გარდამოვიდოდა და თავსა⁴³⁸ მისსა⁴³⁹ ზედა დაჯდებოდა, რომლითა გამობრწყინდა სრული სამეხისა ღმრთისმეცნიერებაჲ და მისსა მიმართ განმტკიცნა სარწმუნოებაჲ⁴⁴⁰.
- 10 (A99r) ამას დაუცხრომელად ვადიდებდეთ⁴⁴¹, ამას მოუკლებელად (F212v) ვაქებდეთ ქებითა ღმრთივშუენიერითა, ამას უგალობდეთ ანგელოზებრივითა გალობითა. ღმრთად, ვითარ-იგი პირველ ვთქუ, ვიცნობთ მამასა, ღმრთად ვიცნობთ ძესა და სიტყუასა ღმრთისა მამისასა და⁴⁴² ეგრეთვე, ღმრთად აღვიარებთ ღმრთისა მამისაგან გამომავალსა სულსა წმიდასა, რამეთუ მისსა
- 15 შუენის⁴⁴³ ყოველივე დიდებაჲ, პატივი და⁴⁴⁴ თაყუანისცემად, დიდადგონიერებაჲ⁴⁴⁵ და დიდადშუენიერებაჲ⁴⁴⁶ ცათა შინა და ქუეყანასა და ზღუასა, თუთ

429 სამეხასა B

430 ვადიდებდეთ B, ვადიდებდეთ F

431 ვაქებდეთ BF

432 პატივ-ვსცემთ BCF

433 ვმსახურებთ BCDEF

434 სიწმიდით D

435 ძე BCDEF

436 ჰაერისა ABCEF

437 თანამონათესავესა B

438 თავისა D

439 მისისა D

440 სარწმუნოებაჲ] სასოებაჲ BF

441 ვადიდეთ F

442 და] –B

443 შუენისა B

444 და] –B

445 დიდგონიერებაჲ DE

446 დიდშუენიერებაჲ DE

* D-ში (Jer. 17) ტექსტის ბოლო გვერდზე (34v) აშიაზე ასომთავრული ასოებით მიწერილია ჯვრის სახელ: „თარგმნილი ...მსი“ (სახელის პირველი ასოები არ იკითხება).

მათ კიდეთადმდე⁴⁴⁷ სოფლისათა, ყოველსა ადგილსა უფლებისა მისისასა⁴⁴⁸,
ყოველთა მფლობელისასა, ყოვლადგე და⁴⁴⁹ აწ და მარადის და⁴⁵⁰ უკუნითი⁴⁵¹
უკუნისამდე, ამინ⁴⁵².*

447 კიდეთამდე ABCDF

448 მისისა ABEF

449 და] –BD

450 და] –C

451 საუკუნეთა D

452 ამენ E

*F-ში (Jer. 38) ტექსტის ბოლოში წერია: „სულსა იოვაკიმესსა შეუნდვენ ღმერთმან“.

K-ში (A-643) ჰომილიის ბოლოს მიწერილია: „უფალო იესო ქრისტე, ღმერთო, დაიცევ წმიდად ბეჭედი ჩემისა ნათლისღებისა და ნუ განმეშორებინ მე სული წმიდაჲ შენი, ცოდვილსა მღუდელსა პეტრეს, ნუცადა ჟამსა სულისა ჩემისა აღმოსვლისასა“. ამ პიროვნების სახელი აღნიშნული ხელნაწერის ბევრი საკითხავის ბოლოშია, საიდანაც ვიგებთ, რომ ის ყოფილა „პეტრე ტაბლაიშვილი, მარტყოფელი“ (მინაწერი ქაღალდმოწამე ფებრონიას წამების საკითხავის ბოლოში).

**2. მისივე¹, წმიდისა² მამისა ჩუენისა
სოფიონ იუხუსადიმელ ჰაყიაქისაჲ³, ნათლისუებისათჳს მაცხოვრისა
და ზედალდგომისათჳს სახინოზთაჲ⁴**

გუაკურთხენ, მამაო^{5,6°}

1. კუალად ნათელი გამოგუჩნდების⁷ და კუალად მე განვნათლდები; კუალ-
ად ქუეყანად განბრწყინდების⁸ და⁹ კუალად მე¹⁰ განვბრწყინდები; კუალად
ჰაერი ჰაეროვნობს და კუალად მე ჰაეროვან ვიქმნები. ყოველივე ნათელ¹¹
და ზეშთა¹² ბრწყინვალე, ყოველივე ცისკროვან და ელვარე¹³ და მკმობელ¹⁴
5 დღისა ბრწყინვალეობასა¹⁵. ძალნი ცათანი იხარებენ¹⁶, ქუეყანად ზეცისათა¹⁷
თანა იშუებს, მედღესასწაულენი ჩემისა განათლებისანი¹⁸. მთანი ჰკრთე-
ბოდელ დიდ-დიდებთა¹⁹ მათ ვლდომათა²⁰ ვერძებისათა²¹ მსგავსებითა²² და

1 მისივე] თქმული მისივე F, თქმული GK

2 მისივე წმიდისა] წმიდათა შორის B

3 პატრიარქისა B, პატრიარქისა GK, პატრიარქისა H

4 სარაკიანოზთაჲსა B, სარკინოზთა G

5 ~ მამაო, გუაკურთხენ BF, გუაკურთხენ, მამაო] –D

6 ° გამოყენებულ ხელნაწერთა ლიტერებია: A – S 1276, XI-XIII ს. (99r-106v); B – H 1347, XI-XII ს. (237r-246v); C – A 1170, XI-XII ს. (186r-198v); D – Jer.23, XII-XIII ს. (132r-140r); E – Jer.38, XII-XIV ს. (210v-224r); F – A 182, XIII ს. (217v-231v); G – A 394; H – H 2350; I – Q 103; J – Q 127; K – Q 485; L – S 139. გამომც. დეკანოზი გიორგი ბერიშვილი.

7 გამოჩნდების BCGHKL, გამოგუჩნდების] გამოგუბრწყინდების F

8 განბრწყინდები K

9 და] –B

10 მეცა BCDEFGHIL

11 ნათელი G

12 ზესთა BC

13 ელვარე] ჰაეროვან B

14 მამაკობელ I

15 ბრწყინვალეობასა C

16 იხარებენ] +და F

17 ზეცისა I

18 განათლებისანი] ნათლისდებისანი I

19 დიდ-დიდებთა G

20 ხლდომათა B, ვლდომათა C

21 ვერძებისა D („თა“ თითქოს წაშლილი ჩანს), ვერძებისათა G

22 მსგავსებითა] –I, მსგავსად B, მსგავსებისათა DG

ბორცუნი აღიმდერებდ²³ კრავთა²⁴ აღმდერებისა²⁵ მიბაძვებითა. ივლტოდედ²⁶ წყალნი ზღუსანი გამოსახვითა ვრცელობისა²⁷ (B237v) და ზღუსსახეობისა²⁸ ჩუენთა²⁹ ცოდვათადათა³⁰. იორდანე რბიოდედ ჩემთჳს³¹ სრბასა უკუდმართ-
სა, რამეთუ მე ვარ კეთილად მართლუკუნქცეული და კუაღად ყრმაქმ-
ნული სუღიერიითა მით და წყალთამიერიითა ა(C186v)დმოშობითა, რადთა 5
ესრეთ, ვითარცა აწლა შობილი და უმანკოდ ყრმად, სასუფეველად ზეცათა
აღყვანებულ-ვიქმნე.

ამისთჳს განფენილ არს სიხარული ზეცათად³² ჩემთჳს, ქუეყანით ზეცად³³
ამაღლებადისა³⁴; ამისთჳს შუენიერი მხიარულებად ქუეყანისათა³⁵ თანა შეზა-
ვებულ არს დღეს, (F218r) რამეთუ ხედავს ჩემისა ცხორებისა შობასა, რა- 10
მეთუ განიცდის ჩემსა ნათლის გამობრწყინვებასა, რამეთუ მიხედავს ჩემსა
მონებისა განგდებასა, რამეთუ მოხედავს ჩემისა³⁶ აზნაურებისა მოწვენასა,
რამეთუ იტჳრობს ჩემსა ბიწისაგან განბანასა, რამეთუ გულისჴმაჰყოფს³⁷
ჩემისა სიწმიდისა ბრწყინვალებასა³⁸, რამეთუ იხილა ჩემისა შვილებისა
შობად, უფროსიდა³⁹ საკურველი აღმოშობად⁴⁰, რამეთუ ესრეთ თქუმად უშუე- 15
ნიერეს არს, არა ნებითა ჳორცთადთა⁴¹ გამომჴურველად⁴², არცა ნებითა
მამაკაცისა(A99v)თა⁴³ აღმომაცენებელად, არამედ ნებითა სულისა წმიდის-

23 აღიმდერებდ BG, აღიმდერებდე C

24 კრავთა C

25 ამდერებისა E

26 ივლტოდენ BG, ილტოდენ I

27 ვრცელებისა C, ვრცელისა D

28 ზღუსსახეობითა BG

29 ჩუენ I

30 ცდვათადთა B, ცოდვათათა G

31 ჩუენთჳს BK

32 ზეცათა G

33 ზეცად] -B

34 აღმაღლებადისა B

35 ქუეყანისა C

36 ჩემსა C

37 გულიჴმაჰყოფს B, გულისხმაჰყოფს G

38 ბრწყინვალებისა C

39 უფროსიდა B, უფროსდა G

40 აღმოშობა G, აღმოშად I

41 ჳორცთათა G

42 გამომჴურველად I

43 მამაკაცისათა G

- აითა⁴⁴ გამობრწყინებულად⁴⁵. იგინი – ქუნა⁴⁶ შობისა, ესენი – ზენა⁴⁷ შობილობისა, იგინი – ადამის მადლ, რომელმან მოგუატყუა შვილთაცა თუსთა, ურჩ-ექმნა რად ღმერთსა და გარდაჰკლა⁴⁸ სწავლათა მისთა, ხოლო ესენი – მეორისა ადამის ნიჭ, რომელნი ჩუენ, მოწაფეთა მისთა, მოგუ-
- 5 მადლნა, იქმნა⁴⁹ რად მორჩილ ღმრთისა⁵⁰, მშობელისა მისისა, და დაიცვა მცნება⁵¹ მისი უქცეველად, რაჟამს მსგავს ჩემდა⁵² იქმნა კაც და აჩუენა მორჩილებად ვიდრე ჯუარცუმამდეცა⁵³ და სიკუდილადმდე, რამეთუ თუთ თავადი იტყვს: „მან მომცა მცნებად, რად ვთქუა⁵⁴ და რასა⁵⁵ ვიტყოდი და მცნებანი მამისა ჩემისანი დავიმარხენ“.
- 10 ამათ ესევეთართა არა უღირს-იჩინებს⁵⁶ თქუმად და სიტყუად⁵⁷ ჩემ ძლით, (C187r) რამეთუ იქმნაცა ჩემ(D130v)ებრობისა არა უღირსმჩინებულ, მიიხუნა რად⁵⁸ უვორცოჲმან ვორცნი და ქალწულებრივთა სისხლთაგან აღ(F218v) მოსცენდა და მიიღო მისგან სული გონიერი, საცნაური და უხილავი, თანა-მონათესავე⁵⁹ სულთა ჩუენთად⁶⁰, რამეთუ ესრეთვე სულისა⁶¹ და ვორცთაგან⁶²
- 15 არს ყოველი კაცი, ბუნებით ადამისგან შთამომავალი და სცავს თუსებასა მისსა მიმართ, ვითარცა თანაერთბუნებად და შვილთაშვილი.
- (B238r) ამათდავე სახედ იშვა ღმერთი, სიტყუად ღმრთისად, დამბადე-ბელი ამათი⁶³ ცხორებად მნებებულობითა კაცობრივისა თბისადთა⁶⁴, ვი-

44 წმიდისათა G

45 აღმობრწყინებულად B

46 ქუნას G

47 ზენას G

48 გარდახდა G

49 იქმანა C

50 ღმრთისად G

51 მცნება G

52 ჩუენდა BCGHI

53 ჯუარცუმამდეცა BG, ჯუარცმამდეცა C

54 ვთქუად G

55 რადსა G

*C-Si (A-1170) 186r გვერდის ბოლოში მიწერილია: „ქრისტე, ღმერთო, შეიწყალე ქრისტეფორე და მშობელნი მისნი საუკუნოდ. ამინ“.

56 ღირს-იჩინებს C, უღირს-იჩინებს GH

57 სიტყუად

58 რად] -I

59 თანამონათესავე C, თანამონათესავეთა GH

60 ჩუენთა G

61 სულისაგან BI

62 ვორცთა B, ვორცთასა I

63 ამათ GH

64 თბისათა G

თარცა თჳსისა⁶⁵ ქმნულ-დაბადებულისადა⁶⁶, და ესე მის თანა ნებებითა ღმრთისა მშობელისადა⁶⁷ და თანასათნო-ყოფითა სულისა წმიდისა⁶⁸, მის თანამონათესავისადა⁶⁹, რამეთუ ერთ⁷⁰ არს განზრახვად ნეტარისა სამეზბისა⁷¹, ვინათგან⁷² სარწმუნო არს ერთობად⁷³ ბუნებისადა და არსებისა მისისა. ამისთჳს⁷⁴ ნათელი სანთლისა მივალს ჩემსა განათლებასა გან- 5
საკუთრებად და უნათლეს-ყოფად⁷⁵ სანთლისა⁷⁶, ვითარ⁷⁷-იგი იყო, და სიტყუად კმისა მიიწვევის სიტყვერ-ყოფად და განბრძნობად მნებებელობითა ჩემ, პირუტყოქმნულისა⁷⁸, ჳორცთა⁷⁹ ვნებათა და გულისთქუმათაგან. და მეუფე⁸⁰ მონისა შთამოვალს წადი(E214r)ერებითა ჩემისა მონებისაგან თავისუფლებისადა⁸¹ და მკედარსა⁸² მეუფე⁸³ მოუდრკების⁸⁴ ჩემისა⁸⁵ სასუფევე- 10
ლად აღყვანებისათჳს⁸⁶ და ამას – ზეცისად, არა ქუეყანისად, ვინათგან⁸⁷ იგიცა მეუფე⁸⁸ არს ზეცისად და წინამორბედისა მიმართ აჩუენებს სრბასა, რომელი ყოველგან არს, (C187v) ვითარცა ღმერთი გარეშეუწერელი, და წინაშე მისსა სრბად წარმო(F219r)მავლინებელი წინამორბედისა, კმობად ცხორებისა მოსლვასა და ქადაგებად მისსა ღმერთმყოფელსა ღმრთის⁸⁹ 15
გამოცხადებასა, რამეთუ განმადმრთობს⁹⁰ მე ჳორცითა გამოჩინებული და

65 თჳსითა BG, თჳსთა I

66 მნულ-დაბადებულისათა G, ქმნულთა დაბადებულისათა I

67 მშობელობისადა B, ღმრთისა მშობელისადა] ღმრთისმშობელისათა GHL

68 წმიდისა] თანა B, ღმრთისა G

69 მონათესავისადა C, მონათესავისათა GHI

70 ესრჳთ B

71 სამეზბისათა J

72 ვინათგან G

73 ერთობა G

74 ამისთჳს C

75 უნათლესყოფად G

76 ნათლისა B

77 ვითარი B

78 პირუტყოქმნულისა CE

79 ჳორთა ჩ

80 მეუფე G

81 განთავისუფლებისადა FL, თავისუფლებისათა GHI

82 მკედარად B

83 მეფე ACDFGIJKL, მეუფე G

84 მოუდრკეს C, მოუდრკების] +თავსა C

85 ჩემისა] ყოვადისა B

86 აღყვანებათათჳს B

87 ვინათგან G

88 მეუფე G, მეუფედ J

89 ღმრთისა C

90 განმადმრთობს C

საკუთარ-ყოფს მშობელისა მისისა ღმრთისა⁹¹, ძუელ სადმე ღტოლვილსა ამას ღმრთისაგან და ვიდრე ამისდამდე განდგომილ-ყოფილსა.

2. (A100r) არამედ იორდანედცა⁹² და იორდანისა ნაკადულთა მოვალს წყაროდ ცხორებისა⁹³ და ზღუად უკუდავებისად, არა მარილოვნად⁹⁴ ჭავ-
 5 ლობით⁹⁵, არცა განხრწნადად⁹⁶ დიდრობით*, არამედ ცხოველსმოფელ-
 ბისა უფსკრულობით და ნათლისსახედ ელვარეობით. არამედ ნათლისმცე-
 მელისა მიმართცა, და წყლითა ხოლო ნათლისმცემელისა⁹⁷ სულითა
 ნათლისმცემელი⁹⁸ მოიწვევს და ნათლისღებასა ეძიებს და განწმედასა
 იხემებს განმწმედილი⁹⁹ იგი ყოველთა ბრალთად, ვინაცა¹⁰⁰ ყოველსავე
 10 სულიერსა ბიწსა განჰბანს სულითა, რაჟამს ჩემი მიიჩემა განწმედად და
 კელოვან-იქმნა სიწმიდისა ჩემისა. ამისთჳსცა ჳმად¹⁰¹ ჳმობს და დიდად
 ოხრიან-(D131r)ჰყოფს¹⁰² უდაბნოსა და შეაშინებს იორდანესა მეტყუელე-
 ბითა: „განმზა(B238v)დენით¹⁰³ გზანი უფლისანი¹⁰⁴, წრფელ-ყვენიო (E214v)
 ალაგნი ღმრთისა¹⁰⁵ ჩუენისანი¹⁰⁶”.

15 რამეთუ ღმერთი იყო მისი და უფალი და¹⁰⁷ დამბადებელი¹⁰⁸, მისსა ჳორ-
 ცითა მიმავალი¹⁰⁹ ძიებად ჳორციელსა ნათლისღებასა, რამეთუ ესე იყო
 სრულ-ყოფა¹¹⁰ ყოვლისავე გამოუთქუმელისა სიმართლისა. და ვინ, კაცო-
 ბრივისა პირისა მქო(F219v)ნებელი, (C188r) შეძლებელ არს გამოთარგ-
 მანებად სიმართლესა ღმრთისასა¹¹¹ რომელი¹¹² ყოვლისავე კაცობრივისა

-
- 91 ღმრთისად G
 92 იორდანედმცა J
 93 ცხორებისა G
 94 მარილოვნად C
 95 ჭავლობით BCG
 96 ანხრწნადად] +და BHI
 97 ნათლისმცემელისა B
 98 ნათლისმომცემელი C, ნათლისმცემელისა F
 99 განმწმედილი J
 100 ვინაცა G
 101 ჳმასა H
 102 ოხრიან-ჰყოფს G
 103 განმზადენით FG
 104 უფლისადნი G
 105 ღმრთისანი B ღმრთისად G
 106 ჩუენისანი] –B
 107 და] –I
 108 დამბადებელი G
 109 მომავალი B
 *D-ში „არცა განხრწნადად დიდრობით” აშიაზე მიწერილი.
 110 სრულყოფად
 111 ღმრთისად I
 112 რომელი] რამეთუ GH

ცოდვისა ჴევნებთა¹¹³ უღრმესობასა საღმრთოჲსა სავსებისაგან აღმოვსე-
ბულ-ჰყოფს და ყოველსა მთასა, მძლავრებრივსა¹¹⁴ და წარბმადლებრივსა,
და ყოველსა¹¹⁵ ბორცუსა, ამპარტავანსა და სნეულსა, ღმრთისა ზედა ქედ-
ფიცხელობითა მდაბლად გამოაჩინებს და ჴევნებ-ჰყოფს და გულარძნილო-
ბისაგან¹¹⁶ – მართალ¹¹⁷ და წრფელ, და ძნელთა და ფიცხელთა¹¹⁸, ძნიად სა- 5
ვალთა და ღირღუაროანთა¹¹⁹ გზათა შესცვალებს და ადვილსავალად გზად
გარდააქცევს? რამეთუ ნებებასა თანა სწორშედეგმული აქუს შეძლებადცა¹²⁰
და თანამორბედი განზრახვისაჲ მოაქუს¹²¹ ძალიცა. ამისსა რაჲ გამოჩინე-
ბასა მოშიშ იყო წინაღსწარმეტყუელი, და ფრიადცა სიმძაფრით ძრწოდა
მისლვისაგან, მცონარეობდა¹²² ჴელ-ყოფად მის მიერ ბრძანებულსა¹²³ და 10
ყოველთა უქადაგებდა წყლისამიერსა ნათლისღებასა, რომელი-იგი იყო წი-
ნამორბედ¹²⁴ საცხორებელისა ნათლისღებისა. რამეთუ მხოლოდ სინანულად
მოიყვანებდა წინაგანწმედითი იგი მისი ნათლისცემაჲ, რომლითა თვთ მის
თავადისა მჟუფისა¹²⁵ ნათლისცემაჲ დროებდა და ჰყოვნიდა და წინასაჩინოე-
ბით ძრწოლით შეშფოთნებოდა. (E215r) და იხილა რაჲ თუადითა ქრისტე, 15
ჴმითა დიდითა უღაღადებდა საღმრთოჲსა მის სიმართლისა ღმრთისა¹²⁶
ხუროთ(C188v)მოძღუარსა: „მე მივმს შენ მიერ ნათლისღებაჲ¹²⁷ (F220r) და
შენ ჩემდა მოხუალა?“ არა სადამე¹²⁸ ნაცილ¹²⁹ იყო ამისი¹³⁰ თქუმაჲ, რამე-
თუ იძლევის სიმართლითა ღმრთისაჲთა¹³¹ ყოველი და თანაშეუტყუებელად
ქუემდებარე არს ქუენა¹³² კერძო უსრულესისა მისგან თავისა სიმადლეოთა 20
მისთაჲსა¹³³. და ვითარ ნათელ-სცემ, ჰოჲ, ნათლის(B239r)მცემელო, თვთ მო-

113 ჴევნებთა] ჴელოვნებათა BCE, ჴევნებთა] ჴელოვნებითა GHL

114 მძლავრებრესა G

115 ყოველსავე C

116 გულარძნილებისაგან C

117 მართლ G

118 ფიცხელთა] +მართალ I

119 ღირღუაროვანთა BG, ღირღუნართა D

120 შეძლებადცა G

121 მაქუს I

122 მცონარეობად GH

123 ბრძანებულისა C, ~ ბრძანებულსა მის მიერ K

124 წინამორბედი G

125 მჟუფისა B

126 ღმრთისაჲ G

127 ნათლისღება G

128 სადამე CI

129 ნაცვალ G

130 ამის G

131 ღმრთისაჲთა G

132 ქუენაჲ C

133 მისთაჲსა CG

- ქენე ეგე ნათლისდებისად და ვითარ ბიწიანთა განსწმედ¹³⁴ ცოდვათაგან, თუთ მვედრებელი განმწმედელისად¹³⁵ ამისთჳსო, იტყჳს: „რამეთუ შორს ვარ საღმრთოისა¹³⁶ სრულე(B100v)ბისაგან და, ვითარცა კაცი, არა¹³⁷ მიუღებელ ბიწთა კაცობრივთაგან¹³⁸, რამეთუ ვერვინ წმიდა¹³⁹ (D131v) არს ბიწისაგან¹⁴⁰,
 5 დაღათუ ერთ¹⁴¹ დღე¹⁴² იყოს ცხორებად მისი¹⁴³ საწუთროსა¹⁴⁴ შინა და ვერვინ მიწისა¹⁴⁵ ბუნებისა¹⁴⁶ მკვდრთაგანმან¹⁴⁷ იქადოს წმიდად გული ქონებად. მე ნათელ-გცემ თქუენ, ჩემსა უფროს¹⁴⁸ ბიწის მქონებელთა, და ამას¹⁴⁹, წყლითა ოდენ მცირესა სინანულად განბანასა, მიგცემ თქუენ და წინა-განგ-წმედ¹⁵⁰ რეცა უფროისისაგან¹⁵¹ და ძნად განსაბანელისა მწინკულისა¹⁵².
 10 ხოლო შორის თქუენსა დგას, რომელი თქუენ არა იცით, მან ნათელ-გცეს თქუენ სულითა წმიდითა და ცეცხლითა დაწუგად ყოველსავე ხუავსა ცოდვათა თქუენთასა, რომელ არს განქრეული იგი ბზე¹⁵³ ყოვლისა შეცოდებისად, რომლისა საღმრთოთა¹⁵⁴ ჳელთა ნიხაბი უტკრთავს განწმედად ყოვლისა კაღოისა¹⁵⁵, რადთა სიწმიდით მორთუმული¹⁵⁶ მისდა, ყოვლისა სი-
 15 ბოროტისაგან¹⁵⁷ თავისუფალი იფქლი, ზეცისა¹⁵⁸ საუნჯეთა დადვას, სადა მ(C189r)დილი არა გამოჩნდებოდის¹⁵⁹, არცა (F220v) მპარავი მიეხებოდის.

134 განსწმედს G

135 განმწმედელისა G

136 საღმრთოისა G

137 ~ არა კაცი GHKL

138 ~ კაცობრივთა ბიწთაგან B

139 წმიდად G

140 ბიწისაგან] –C

141 ერთა G

142 დღე BCDEFG

143 მისი] –C

144 საწუთროსა BCDF

145 მიწსა C

146 ბუნებისაგანმან H

147 მკვდრმან H

148 უფროს G

149 ამათ G

150 წინაგანგწმედ] მცირედ განგწმედ F

151 უფროისისაგან G

152 მწინკულისა DFGH

153 ბზე BCDEFG

154 საღმრთოთა G

155 კაღოსა G

156 მორთუმულისა B, მორთმული CG

157 ბოროტისაგან B

158 ზეცისად G

159 გამოჩნდების G

პირველი იგი – (E215v) ბოროტად განხრწნად დაუნჯებულისა და მეორე¹⁶⁰ – მკვნეარედ წარპარვად საუნჯისა, ხოლო ბზც¹⁶¹ დაწუას ცეცხლითა უშრეტი-
თა, ვითარცა არადირსი ზეცისა¹⁶² საუნჯეთად. აქუს უკუე¹⁶³ საჭეთმპყრობ-
ელსა სიმართლისასა ცუელიცა თანა-მოყუსად ნიხბისა და მახლობელი ხის
ძირებისა, ყოველი ხც¹⁶⁴, რომელი არა¹⁶⁵ გამოიღებდეს ნაყოფსა ღმრთის¹⁶⁶ 5
სათნოსა, უშრომელად მოჰყუეთ მას, რამეთუ სიმართლით განიხინების ესე
ღმრთისა¹⁶⁷ მიერ, რადთა¹⁶⁸ იგიცა უშრეტად ცეცხლად წარავლინოს, სადა-
იგი ბზეცა¹⁶⁹ იწუვის, უშრეტითა აღითა გარემოცული.

ხოლო მე სინანულისა ოდენ ნაყოფთა¹⁷⁰ განუყოფ ღირსებით შემწყნარე-
ბელთა სინანულისა ნათლისღებისათა და უბრძანებ, რადთა არა¹⁷¹ ხოლო 10
აბრაჰამის წინამამა-ყოფითა იქადოდინ, არამედ სარწმუნოებითაცა¹⁷² და
საქმითა აბრამიანითა¹⁷³ შეიმკვებოდინ¹⁷⁴. და ამისდა¹⁷⁵ ქმნად არა-(B239v)
მნებებელთა¹⁷⁶ სამართლად უწოდ ნაშობ იქედნეთა¹⁷⁷ და არა მორჩ აბრა-
ჰამ მამათმთავრისა¹⁷⁸. ამას ვიტყუ და ჭეშმარიტსა გამოუჩინებ, ვითარმედ
ძალ-უც ყოვლისა შემძლებელსა ღმერთსა ქვებრისაგანცა¹⁷⁹ უნაყოფოებისა 15
წარმართთა უშვილოებისა¹⁸⁰ აღდგინებად შვილთა, წარჩინებულთა აბრამი-
ანითა¹⁸¹ სათნოებითა განშუენებულთა¹⁸² და აბრაჰამის სარწმუნოებითა გან-
ბრწყინებულთად და საკუთარ აბრაჰამისსა (F221r) ქმნილთა განკუთნებითა
მისისა სარწმუნოებისადთა. რომელნი ძუელ (C189v) სადგე ველურ ზეთის

-
- 160 მეორედ CE
161 ბზე BCDFG
162 ზეცისად G
163 უკუე] –C
164 ხე BCDEFG
165 არ CDE
166 ღმრთისად G
167 ღმრთისად G
168 რადთა] +არა GH
169 ბზეცა E
170 ~ ნაყოფთა ოდენ BGHIJ
171 არა] –I
172 სარწმუნოებითა B
173 აბრამეანითა D
174 შეიმკვებოდენ C შეიმკუზბოდინ G
175 ამისდა] ამის არა I
176 მნებებელთა I
177 იქმნეთა J
178 მამათმთავრისა F
179 ქვებრისაგანცა B
180 უშვილოებისა BF
181 აბრამიანისა B, აბრამეანითა ADEGHIJKL
182 აბრამეანითა სათნოებითა განშუენებულთა] –G

- ხისაგან აღმოცენებულნი და ქვათა¹⁸³ მკუდრობასა უნაყოფოებითა მიმს-
გავსებულნი, კეთილზეთისხილად გარდამყნითა და გარდა(D132r)რ(E216r)
გვითა¹⁸⁴ და კეთილისა შეცვალებისა მიერ შეცვალებითა, მოქმედსა მას
გარდამყნისა მათისასა, ღმერთსა, მორათუმენ ნაყოფად ნაყოფსა სახარუ-
5 ლევანსა, არა ძუელსა და მწარესა, არამედ ჭეშმარიტად ახალსა და ტკ-
ბილსა და განახლებულსა, უბიწ(A101r)ოსა მას ვიტყვ – სარწმუნოებასა
აბრაჰამისსა, რომლისაგან აწ განვრდომილ არს ჰურიად¹⁸⁵, და საქმეთა და
გულისსიტყუასა მამათმთავრებსა¹⁸⁶, რომლისაგან განვარდა ჯორციელი¹⁸⁷
ისრაჲლი.
- 10 რამეთუ ძუელნი და¹⁸⁸ დასაბამითნი წარჴდებიან და ყოველნივე ახალ-
იქმნებიან ახალგანკაცებულისა ღმრთისა მადლისა¹⁸⁹ ძუელთა ზედა გამო-
ბრწყინებებითა, რომელმან¹⁹⁰ ძალითა საღმრთოთა ქმნა განახლებაჲ მათი,
არღარა მიდრეკადი ოდესცა¹⁹¹ დაძუელებასა, არცადა ყოვლად მცნობელი¹⁹²
განსრწნილებისაჲ, არცადა მნებებელი კუალად ხილვად განსახრწნელსა,
15 რამეთუ¹⁹³ ამისთვის მოსენი სჯული¹⁹⁴ დაძუელებულ არს და¹⁹⁵ ქრისტე აღ-
მობრწყინებულ ზუენდა, რომელი განახლებს ადამისმიერსა დაძუელებ-
ულებასა და ყოველსავე ახალ-ჰყოფს და მიჰმადლებს ახალდაბადებულე-
ბასა სიბრძნითა და ძალითა საღმრთოთა”.
3. ამათ სიტყუათა იოვანე ჴმოზდინ ზაკუვით კითხვად მისსა¹⁹⁶ (F221v)
20 მნებებელთა, უფროდსა¹⁹⁷ ჰურიებრივითა¹⁹⁸ და ბოროტვერაგითა მოს-
წრაფებითა ესრეთ მეტყუე(C190r)ლთა: „რადსა უკუე ნათელ-სცემ შენ, უკუ-
ეთუ არა ხარ ქრისტე, არცა ელია¹⁹⁹, არცა წინადსწარმეტყუელი იგი?” რა-

183 ჰქვათა J

184 ~ გარდარგვითა და გარდამყნითა I

185 ჰურიანი GHIL

186 მამათმთავრებსა B

187 ჯორციელი] –F

188 და] –GH

189 მადლითა B, მადლი I

190 რომელნი I

191 ოდისაცა ABDEFIJK C, მიდრეკადი ოდესცა] მიდრეკადითისაცა GHL

192 მცნებელი F

193 რამეთუ] +არა F

194 სჯული BCDF

195 და] –I

196 ~ მისსა კითხვად B

197 უფროდსა C

198 ჰურიებრივითა C

199 ელია F

მეთუ²⁰⁰ დაღათუ²⁰¹ ქრისტე არა იყო, არამედ ქრისტეს წინამორბე(B240r)დად
 მოსრულ იყო, მოვლინებული წინაგანმზადებად უფლისა ერსა რჩეულსა,
 მობაძვად კეთილთა საქმეთა და ღირსად. ცხად არს, ვითარმედ მადლისად
 (E216v) არა იყო იგი ელია²⁰² კარმელი²⁰³, არამედ წინამოსრულ²⁰⁴ სუ-
 ლითა ელიადსითა და ემოსა ელიადის მოღუაწებადცა და სამოსელიცა და 5
 მასვე უდაბნოსა მკუდრობდა, ვინაჲ იგი ელია²⁰⁵ მოქმედებითა ანგელოზე-
 ბრივითა²⁰⁶ აღტაცებულ იქმნა; და არა თუ ცად, არამედ ვითარცა²⁰⁷ ზეცად
 აღყვანებულ. არცადა²⁰⁸ წინაღწარმეტყუელად წინაგანსაზღვრებულ იყო
 იოვანე მაცხოვრად²⁰⁹ სოფლისა მოსალოდებელად²¹⁰, რომელი-ესე ქრისტე-
 ესთჳს წინა-მაუწყა ჩუენ წინაღწარმეტყუელმან, აღნიშნულად თქუმიტა, 10
 და ესე დადგა²¹¹ შეცვალებულად სსუათაგან მოსწავებითა მისთჳს. რა-
 მეთუ წინაღწარმეტყუელ ეწოდების თითოეულსა²¹² წინაღწარმეტყუელ-
 თაგანსა, ვითარცა ზიარსა საწინაღწარმეტყუელოდსა მადლისასა, არამედ
 არა ზედადართვით აღინიშნვის²¹³, არცა განთჳსებულად რამე წოდებითა 15
 განიყოფების. ხოლო ქრისტე თჳსაგან²¹⁴ აღნიშნვით²¹⁵ სახელ-იდების წი-
 ნაღწარმეტყუელად, (D132v) ვითარმედ: „წინაღწარმეტყუელი იგი“. ვინ
 იგი? არამედ რომელმან წინაღწარ²¹⁶ თქუა განზრახვად მამული, ვითარცა
 ღმრთის²¹⁷ ნებაჲმან და სიტყუაჲმან (F222r) და ერთზრახვამან; და ყოველთა
 წინაღწარმეტყუელთა მან თავადმან მისცა წინამეტყუელება²¹⁸ და მიჰ-
 მადლა სული საწინაღწარმეტყუელოდ და ამით სახითა განყოფილ არს იგი 20

-
- 200 რამეთუ] და CE
 201 დაღაცათუ F
 202 ილია F
 203 კარმელი BH
 204 წინამოსრული F
 205 ილია F
 206 ანგელოზებრიტა F
 207 ~ ვითარცა არამედ I
 208 არცა B
 209 მაცხოვრად] +მაცხოვრად E
 210 მომლოდებელად I
 211 დადგა] – L
 212 წინაღწარმეტყუელ ეწოდების თითოეულსა] –C
 213 აღინიშნვის B
 214 თჳსაგან] –B
 215 აღნიშნვით] –K
 216 წინაწარ C
 217 ღმრთისა C
 218 წინამეტყუელებაჲ] წინაღწარმეტყუელებაჲ CE

სხუათაგან წინაღწარმეტყუელთა და არა ჰყოფს შეტყუებასა მათ თანა²¹⁹.
 არამედ რად არს ესე, რომელ იხილა რად იგი ნათლისცემელმან, სიმდ-
 აბლისა მისისათჳს²²⁰ ესრეთ თქუა მისსა მიმართ, აღესებულმან სულითა:
 „მე მიჰმს ნათლის(A101v)ღებად შენ მიერ და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?“ კეთი-
 5 ლად ეტყოდა²²¹ შჯული²²² მადლსა, რამეთუ უჰმდა შჯულსა²²³ მადლი²²⁴,
 (C190v) ვინადგან ვერარად სრულ-ექმნა მას²²⁵ მოსლვითა თჳსითა, ვერცა
 განეკურ(E217r)ნა კაცობრივი სენი, რომლითა სამოთხესა შინა დასნეულდა
 ბუნებად კაცთად, გარნა ხოლო²²⁶ მზარდულ კეთილ ექმნა და ჯეროვნად
 განმსწავლელ ქრისტეს მიმართ მათდა, რომელნი განიცდიდეს სიღრმესა
 10 მისსა საიდუმლოდ გულისჴმისყოფითა და არა მხოლოდ წერილისა²²⁷ ოდენ
 წარკითხვასა შინა წარაგებდეს ყოველსა ძალსა მათსა და ყოვლად²²⁸ უმე-
 ცარ იყენეს ძალსა მისსა და ვერ სცნობდეს მის შორის დაფარულსა კურ-
 ნებასა.

„მე მიჰმს შენ მიერ ნათლისღებად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა? ცოდვად
 15 შენ არა ჰქმენ, არცა აღმო(B240v)სთქუ ზაკუვად პირით შენით და რადსა
 მოქენე ხარ ჩემგან ნათლისღებისა? შენ მომავლინე მე²²⁹ ნათლისცემად ბი-
 წიანთა²³⁰ და ვითარ ნათელ-გცე²³¹ შენ, არა მქონებელსა ბიწისასა²³²? ვითარ
 ნათელ-გცე²³³ (F222v) შენ, წმიდა და უბიწოსა? თუთ მე ვერ მდიდარ²³⁴ ვარ
 სიწმიდითა; ვითარ ნათელ-გცე²³⁵ ყოველთა განმწმედელსა? მე მიჰმს შენ
 20 მიერ ნათლისღებად²³⁶, ვითარ ნათელ-გცე²³⁷ შენ, არა მოქენესა სინანულისა-
 სა? რამეთუ ჩემდა²³⁸ სინანულისა ნათლისღებად მოგინიჭებიეს, რომელი-ესე

219 და არა ჰყოფს შეტყუებასა მათ თანა] –GH

220 მისისათჳს] მისისამან B

221 იტყოდა CE

222 სჯული BCDF

223 სჯულსა BCF

224 რამეთუ უჰმდა შჯულსა მადლი] –GHL

225 მან J

226 მხოლოდ I

227 წერილსა C

228 ყოვლად] კუალად B

229 მე] –GHL

230 ~ ბიწიანთა ნათლისცემად BGHIL

231 ნათელ-სცე B

232 ვითარ ნათელ-გცე შენ, არა მქონებელსა ბიწისასა] –GHIL

233 ნათელ-გცე I

234 ვერ მდიდარ] –B

235 ნათელ-გცე I

236 ნათლისღებად] +და შენ ჩემდა მოხუალ-ა? L

237 ნათელ-გცე I

238 ჩემად B

ცოდეთა დამძიმებულთა ნათლისცემად არს, და არცაღა²³⁹ მათსა მიმცემელ მათდა მიტევებასა²⁴⁰, არამედ მომწოდებელ²⁴¹ მოქცევადა და სინანულად, რად-
თა შენდა მიმართ²⁴² პრწმენეს, მაცხოვრისა, რადთა შენდამი²⁴³, შემდგომად
ჩემსა გამოჩინებადისა, დამოჰკიდნენ სასოებანი თჳსნი²⁴⁴. ვითარ²⁴⁵ ნათელ-
გცე²⁴⁶ შენ²⁴⁷ წყლითა, რომელსა გეგულების ნათლისცემად სულითა მით 5
ნათლისცემითა, რომლისა პირველ ყოველთასა მე მოქენე ვარ, ვითარცა
მათ ყოველთავე თანა მქონებელი ბიწისად? მე მივმს შენ მიერ ნათლისღე-
ბად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა?”

4. (C191r) სანთელი მზესა ეზრახების, (E217v) ჳმად სიტყჳსა მიმართ
იტყჳს, თიჳად მეკეცესა მიუგებს, მონად მეუფესა ეტყჳს²⁴⁸ განკურვებული: 10
რასა იქმ ამას, ჰოდ, მეუფეო, გიცო²⁴⁹ შენ, ვინად²⁵⁰ ხარ და ვინად²⁵¹ მოსრულ.
მუცლით გამო თაყუანის-გეც²⁵² შენ, ჯერეთ საშოსაღა²⁵³ (D133r) შინა მყოფ-
მან აღვიარე ძალი შენი, წიადთადა დედისათა წარგრაგნილი მეცნიერ-
ვიქმენ²⁵⁴ მოსლვასა შენსა და საიდუმლოთა-რე²⁵⁵ აღმდერებითა განვიხარე
სახარულევანი ყოველთა მიმართ გამოცხადებად შენი და დედობრივითა 15
ენითა და პირითა ვქადაგე უფლებად შენი, რაჟამს ბუნებით²⁵⁶ (F223r) არა
შეჰგვანდა²⁵⁷ ჩემდა სიტყუად.

ხოლო აწ ვიტყჳ და განკურვებულ ვარ, ვინადოგან სიტყუად მოგინიჭე-
ბიეს²⁵⁸ ჩემდა და ცხოველად²⁵⁹ მეტყუელად ქუეყანასა ზედა დაგიბადებოე.

-
- 239 არცაღა] არა GH
240 მოტევებასა D
241 მოწოდებელ I
242 მომართ F
243 შენდამი] +პრწმენეს C
244 თჳსნი] –C
245 ვითარ] ვინ BGHIJL
246 ნათელ-გცეს BGHIJKL
247 თქუენ I
248 იტყჳს I
249 იგიცა J
250 ვინ I
251 ვინ I
252 თაყუანი-გეც C, თაყუანის-გცე J
253 საშოსა C
254 მეცნიერ-ვექმენ B
255 საიდუმლოთა-რე C
256 ბუნებითა C
257 შეჰგვანდა C
258 მოგინიჭების C
259 ჩხოველად] +და IJKL

- ცეცხლგანმლეველ ხარ ღმრთეებითა და ვითარ ვიკადრო თუ²⁶⁰ შეხებად
შენი, არა მყის ყოვლად დავიწუა? და ვითარცა²⁶¹ კადნიერი, ცეცხლით²⁶²
შემწუარ ვიქმნე²⁶³, მკადრეობითა საქმესა, კაცთადა ვერ საკადრებელსა.
დააცხრვე, მეუფეო, შჯულისდებად²⁶⁴ ჩემდა შეუძლებელსა²⁶⁵, რამეთუ
- 5 შეუძ(B241r)ლებელ და უღონო არს ესე არა ხოლო კაცთა, არამედ ანგელოზ-
თაგანცა, საკადრებელად. მზა ვარ (A102r) ბრძანებულისა მიმართ, არამედ
შიში დამაყენებს საქმედ და დამადგინებს ესევეითარისა ჰელყოფისაგან.
უწყი, ვითარმედ ფრიადი²⁶⁶ თანაშთამომავლობად²⁶⁷ გიჩუენებიეს ესოდენად
სიმდაბლედ გარდამოსლვითა, არამედ ზეშთა²⁶⁸ აღვალს ესე კაცობრივისა
- 10 უნდოებისა. რომელი ცეცხლი შთავალნ წყალთა და შთავიდის-თუ²⁶⁹, ვი-
თარ არა მყის დაივსის? ხოლო შენ ცეცხლი ხარ დაუსაბამოდ და ვითარ
მიბრძა(E218r)ნებ ნათლისცემად შენდა წუთ-ჟამისა წყლითა? ვითარ არა
ივლტოდის იორდანე, რაჟამს გიხილოს შენ, ეპოვ(C191v)ოსთუ²⁷⁰ ოდენ²⁷¹ ად-
გილი წარსავლტოლველი²⁷²? არათუმცა შენ იპყრობდი ბრძანებითა მისდა
- 15 დგომისაჲთა, რამეთუ ძალ-გიც ყოველი, ვითარცა ნამდვლვე აღვრთმჟყ-
რობელსა, დამბადებელსა და განმგებელსა და მმართველსა ყოველთასა.”
(F223v) არამედ ამათდა მიმართ რად მიუგო მკითხველსა ნათელმან ჭემ-
მარიტმან, გარნა თუ²⁷³ ესრეთ თქუმაჲ²⁷⁴: „უკუეთუ ღმრთად მიტყჷ²⁷⁵ მე,
ყოვლისა შემძლებელად, ვითარ არა ძალ-მედვას ამისიცა ყოფად, რადთა
- 20 არა შეგწუა შენ ყოვლისა²⁷⁶ შემწუველითა²⁷⁷ ძალითა ღმრთეებისა ჩემის-
აჲთა, რომელი-ეგე ჩემითავე ბრძანებითა და არა შეკადრებით ნათელ-მცემ?
უკუეთუ ჩემი წინაჲსწარმეტყუელი და წინამორბედი ხარ, ვითარ არა იხილე

260 თუ] –B, ~ თუ ვიკადრო GHL

261 ვითარცა] –C

262 ცეცხლითა D

263 ვიქმნე I

264 სჯულისდებად CD

265 დააცხრვე, მეუფეო, შჯულისდებად ჩემდა შეუძლებელსა] –GHL

266 ფრიადი] –K

267 შთამომავლობად BC

268 ზესთა B, ზესეთა C

269 შთავიდოდის-თუ F

270 ეპოსთუ BD

271 ოდენ] – CE

272 წარსავლტოლველი CD

273 თუ] – L

274 რქუმაჲ I

275 მეტყჷ CEF

276 ყოვლითა B

277 შემწუველითა] –B, შემძლებელითა CE

თუალითა საწინადსწარმეტყუელოდთა, ვითარმედ²⁷⁸ საშომან ქალწულისა-
მან შემიცვა მე და მუცელმან მუცლად-მიღო უთესლოდ და ბუნებაჲმან მდ-
ედრმან მშვა? და ვითარ მე, ვიშვე რად²⁷⁹ კაცობრივ, ქალწულებრივი ძუძუდ²⁸⁰
ვწოვე და დედობრივთა წიაღთაგან²⁸¹ ვიტვრთე²⁸² ჩნვლებრ?

და ამის ყოვლისა კორციელად (D133v) მოქმედებასა შინა არცა ერთი 5
მაგათგანი შევამთხვე, რომელთაგან აწ შენ სძრწი და იწიწვი, რამეთუ
არათუ დაშჯად²⁸³ სოფლისა მოვედ, არამედ ცხოვნებად სოფლისა მოვიგ-
ვინე და კსნად ჭირისაგან, ვითარცა თვთ ჩემგან და არა სხვსა ვისგანმე
დაბადებულისა. რადსა უკუე სდროებ და ჰყოენი²⁸⁴ ბრძანებულისათჳს? იხ-
ილე, ნუუკუე მოშიშებისა წილ უსმოზად დაგესაჯოს და იქმნე თანამოყუას 10
მამუ(E218v)ლისა ურჩებისა. მე ვბ(B241v)რძანებ²⁸⁵ და ვინ წინაგანწყობ? მე
განვაწესებ და ვინ სხუებრ განაწესებდეს? რამეთუ ვერ ეგების წინააღდგო-
მაჲ ჩემისა წამისყოფისაჲ”.

5. (C192r) ამითი²⁸⁶ ირწმუნა²⁸⁷ იოვანე და განისწავლა²⁸⁸ მისვე და ე(F224r)
რთისა ერთბამად²⁸⁹ დედა და ქალწულ-ყოფისაგან ჭეშმარიტებით, საიდუმ- 15
ლოთა ქრისტესთა, და დასცხრა წინააღდგომისა და წინაგანწყობისაგან;
მირბოდა²⁹⁰ საქმედ და წყაღთა შინა იორდანისათა ნათელ-სცა ქრისტესა,
თანად იოვანესცა განმწმედელსა და იორდანისა წმიდამყოფელსა²⁹¹ და ესე
რად ყო ღმრთივგანბრძნობილმან მან, მყის იხილნა ცანი განხუმულნი და
მიერ მამისაგან სული გარდამომავალი, არა ვითარი-იგი არს²⁹² არსებით, 20
რამეთუ ესე კაცობრივთა თუალთაგან შეუძლებელ არს, არამედ სა(A102v)
ხითა ტრედისადთა მფრინვალე და ვიდრე ქრისტესამდე მოწევნული, ვი-
თარცა თანამეტომე და ერთნათესავი და²⁹³ მისვე ამისისა ღმრთეებისაგანი

278 ვითარ B

279 რად] –B

280 ძუძუ C

281 წიაღთაგან C

282 ვიტვრთე B

283 სჯად BF, დასჯად CD

284 ~ ჰყოენი და სდროებ B

285 ვბძანებ B

286 ამით GI

287 ირწმუნე C

288 განისწავლე C

289 ერთბამად C

290 მირბოდა C

291 წმიდამყოფელი K

292 არს] – GH

293 და] – CE

- და ვითარცა²⁹⁴ ჳმასა უდაბნოდსასა, ესმოდა ჳმად მამისად, მაღლად და
 ბრწინვალედ მღაღადებელი: „ესე არს ძმ²⁹⁵ ჩემი საყუარელი, რომელსა
 ზედა სათნო-ვიყავ“. ეჰა, ჳმასადა ზეცისასა, მწამებელსა ქრისტეს მისვე
 მშობელისა²⁹⁶ ღმრთეებისაგანობისასა²⁹⁷, რამეთუ მამისად იყო²⁹⁸ ჳმად²⁹⁹, მშო-
 5 ბელისად, რომელი განსწავლიდა³⁰⁰ მსმენელთა, და პირველ ყოვლისა, თუთ
 მას, ნათლისმცემელსა, ნეტარისა ერთმთავრობითისა სამებისა ერთღმრთე-
 ბისათჳს.
- რამეთუ მაშინ სული წმიდად, განუშორებელი მამისაგან და განუყოფე-
 ლი ძისაგან, მამისა მიერ ძესა ზედა გარდამოჳდა ჩუენებად ორთა(E219r)
 10 ვე მათსა ბუნებითსა თჳსებასა, ვითარმედ ერთად იცნობების და ითქუმის
 ღმრთეებად ერთპატივისა სამებისად, რამეთუ ჳმად, მამისაგან აღმოთქუ-
 მული, სულისა მიერ ძესა ზედა გარდამოიდებოდა (F224v) და ნათლისმცე-
 მელსა განცხადებულად უჩუენებდა, ვითარმედ ძისათჳს ჳმობს მამად თა-
 ნაარსებასა, და ვითარმედ უჟამოდ და პირველ საუკუნეთად აქუს მისგან
 15 შობილობად³⁰¹ და თუთ ბუნებით ერთ არს (C192v) მის თანა არსებითა და
 ხატებითა და ღმრთეებითა და მარადის ეგრეთ მყოფებითა და სამარა-
 დისოდ მყოფებითა³⁰² და არა სხჳსა არსებისა ანუ სხჳსა გუამოვნებისა-
 გან შობილ არს, არამედ მისვე მამულისა არსებისა და გუამოვნებისა, და
 აქუს სხუაგუამოვნე(B242r)ბასა³⁰³ შინა თჳსსა იგივეობად მამისად არსებითი
 20 (D134r) და არარაით შეცვალებულებად³⁰⁴ საღმრთოთა კეთილთა ხატებისა-
 გან. რამეთუ ესე წინაღსწარმეტყუელებრივ წინა-ესწავებოდა ნათლისმცე-
 მელსა და ასმიოდა ჳმად მშობელისად მჳმობარედ: „რომელსა ზედა იხილო
 სული, გარდამომაგალი და დადგრომილი მის ზედა, იგი არს, რომელი
 ნათელ-სცემს სულითა წმიდითა და ცეცხლითა“. ამიერ უკუე პირველ ზე-
 25 გარდამოდსაცა წამებისა უწინაღსწარმეტყუელესადრე იტყოდა: „მე მიჳმს
 შენ მიერ ნათლისღებად და შენ ჩემდა მოხუალ-ა³⁰⁵“ რამეთუ, ვითარცა წმი-
 დად წინაღსწარმეტყუელი, ხედიდა პირველთქუმულთა აღსრულებასა, და

294 ვითარცა] –C

295 ძე BCDEF

296 მშობლისა B, მშობელი C

297 ღმრთეებისა გონებისასა JL, ღვთაებისა გონებისასა K

298 იყო] –I

299 ~ ჳმად იყო K

300 რომელი განსწავლიდა] რომლისგან სწავლიდა F

301 შობილებად C

302 და სამარადისოდ მყოფებითა] –B, და სამარადისოდ მყოფებისა I

303 სხუაგუამობასა DEF

304 შეცვალებად B, შეცვალება GI

305 მოხუალა F

ესე თუმცა არა ვითარ პირველ ნიშისა და საცნაურებისა³⁰⁶, ზეცით მოცემუ-
ლისა მისდა, ღაღადებდა გამოცხადებისა მიმართ მაცხოვრისა ქრისტესსა³⁰⁷,
ღაღადებდა და კმობდა: „მე მიკმს³⁰⁸ შენ მიერ ნათლისღება და შენ ჩემდა
მოხუალ-ა?“ გარნა ნამდვლვე დიდ არიან (E219v) საიდუმლონი ღმრთისანი,
რამეთუ არა ხოლო წინაღსწარმეტყუელებისა სულსა მიჰმადლებს წი- 5
ნაღსწარმეტყუელთა და ყოფადთა მხედველ-ჰყოფს, (F225r) არამედ პირველ
საცნაურებათა მოსღვისა მოჰბერავს თვთ მასცა ცნობადთა სასწაულთა
უწყებასა, და რადსათჳს მათ გამოუჩნდა ძალი ამათსა³⁰⁹ წინაუწყებისად?
რამეთუ ვისდა სხუასა შეეტყუებოდა ცეცხლითა და სულითა ნათლისმცემ-
ელობად, თვნიერ ქრისტესა? რომელი-იგი ცეცხლ არს საღმრთოესა ბუნები- 10
სათჳს და აქჳს თანანერგად სული წმიდად, ვითარცა თანაზიარი თჳსი³¹⁰
(C193r) არსებითითა და ბუნებითითა³¹¹ ღმრთეებითა.

(A103r) ესრეთ ქრისტე გორციელად ნათელს-იღებს და ერთად ნეტარისა
სამებისაგანად იცნობა და არა განიყო ღმრთად და ღმრთეებად³¹² ერთი იგი
და განუკუეთელი ღმრთეებად მისი. ესრეთ განსწავლა³¹³ ნათლისმცემელი 15
ვინობასა³¹⁴ ცეცხლითა და სულითა ნათლისმცემელისასა³¹⁵ და თუ რად არს
საიდუმლოდ ნათლისღებისა მისისად. ესრეთ განსწამედს ბუნებასა წყლითა,
რამეთუ ცეცხლითა საღმრთოთა თანად განსწამედს და გამოახურვებსცა
ყოველსავე საიდუმლოდ განწმედილსა და მოჰბერავს და წმიდა-ჰყოფს სუ-
ლითა ყოველსავე სულიერად განწმედილსა³¹⁶, რომლითაცა რადთმე³¹⁷ გან- 20
საწმედელად მოიყვანებოდის³¹⁸ და ღმრთეებასა³¹⁹ მისსა ჯეროვან³²⁰ ქადაგ-
ექმნებოდის.

6. (B242v) სადა არიან აწ არიოზ და ევნომიოზ³²¹, რომელთა მძუნვარედ

306 სასწაულებისა B

307 ქრისტესისა G

308 მიკმის C

309 ამათისა CEFG

310 თჳსი მისი K

311 ბუნებითითა] +და I

312 ღმრთაებად I

313 განსწავლა C

314 ვინობასა C

315 ნათლისმცემელისასა E

316 და მოჰბერავს და წმიდა ჰყოფს სულითა ყოველსავე სულიერად განწმე-
დილსა] -K

317 რადთამე C

318 მოიყვანებდის C

319 ღვთაებასა I

320 ჯეროვანად CDEK

321 ევნომიოს ADFHIJKL, ევნომიოს CE

- პბრძეს მხოლოდშობილსა და არა თანაარს-ყოფასა მისსა³²² მშობელისა
 მამისა მბორგელ იქმნეს³²³, რადთა აწ იხილონ ძმ³²⁴ მამისა მიერ³²⁵ წამე-
 ბული, ვითარ საყუარელ ძმ³²⁶ არს მითევობითა ბუნებისადთა და შეიკდიმონ
 ღმრთეებისაგან მისისა, (F225v) ვითარმედ არა სხუად არს იგი³²⁷ ბუნებით
 5 მამისაგან და სულისა, რამეთუ (D134v) ერთ არს ნეტარისა სამებისად,
 ვითარ-იგი არსებად და ბუნებად, (E220r) ეგრეთვე ღმრთეებადცა. სადა არს
 ყოვლად ბილწი მაკედონიოს, რომელსა, ღირსად ცნობისა, კეთილად დაუმ-
 კვდრდა სახელი³²⁸ სულისმბრძოლობისად, რადთა აწ იხილოს სული წმიდად
 მამისაგან ძესა ზედა გარდამომაგალი³²⁹ და განუშორებელსა მდგომობასა
 10 მეოფი მის თანა, რადთა არსებისადა მათისა³³⁰ განუყოფელობად საქმით აუ-
 წყოს³³¹. აწმცა ისწავა³³² ყოვლადბოროტმან მან, ვითარ თვს და თანაარს და
 ერთბატივ არს სული წმიდად მამისა და ძისა თანა³³³ ერთნება და ერთტომ
 და მისვე მათ ორთადსა ზიარ უცვალებელისა და განუყოფელისა ღმრთეე-
 ბისა. ნუ(C193v)უკუე და, ამითმცა³³⁴ დასცხრა აწლა³³⁵ სადმე³³⁶ განყენები-
 15 თა სულისმბრძოლთა სიბორგილისაგან. სადა არს აწ ღმრთისმბრძოლი
 ნესტორ, რომელსა არა უნდა ერთად³³⁷ ნეტარისა სამებისაგანად აღსაარე-
 ბად ქრისტესი, არამედ ღიტონად კაცად აზმნობდა მას და ერთად³³⁸ ჩუენ-
 განად³³⁹ იტყოდა, ბოროტად მგმობართა მით³⁴⁰ ენითა თვსითა, სიბილწით
 20 და გუამთა სიბორგილითა³⁴¹ იჩქურებდა, ნაცვალად³⁴² სამებისა, რადთა აწლა

322 მისისა C

323 ექმნეს B, იქმნეს C

324 ძე BCDF

325 მამისა მიერ] მამისაგან C

326 ძე BCDEF

327 ~ იგი არს GH

328 სახელი] -C

329 გარდამოსრული BGHJKL, გარდამომაგალი CDF

330 მათისა] მამისასა B

331 აუწყოს] აჩვენოს L

332 ისწავა C

333 ძისა თანა] სულისა B

334 ამითიმცა C

335 აწ F

336 სადამე C

337 ერთად] -C

338 ერთ C

339 ჩუენგან CG

340 მით] -BC

341 სიბორგილით BCDF

342 ნაცვალად C

სადმემცა³⁴³ ისწავა³⁴⁴ ყოვლადუბადრუქმან, ვითარმედ ნამდვლევ სამ არს სამებაჲ და (F226r) არა ოდეს ქმნილ არს ოთხება³⁴⁵, არცაღა ამისსა შემდგომად იქმნეს. რამეთუ³⁴⁶ ერთ არს წმიდაჲ მხოლოდ მამად და ერთ არს წმიდაჲ მხოლოდ³⁴⁷ ძმ³⁴⁸ და ერთ³⁴⁹ – წმიდაჲ, მხოლოდ წმიდად³⁵⁰ ცნობილი, სული წმიდაჲ.

5

ამისთჳს ნათელს-იღებდა³⁵¹ რად ძმ³⁵², ეწამა მამად, წამებითა მისთჳს³⁵³ ბუნებითსა საყუარელობასა, და ამის მიერ ღმრთეებისაჲ იგივეობასა, დაღათუ ჳორც იყო³⁵⁴ სახილველი იგი მაშინ (E220v) წყალთა შინა ნათელდებულად, და მამობრივსა წამებასა მიმდებელად, (B243r) არამედ არა განყოფილებასა ღმრთეებისასა, (A103v) არცა უცხო-ყოფასა მისსა³⁵⁵ მამულისა ერთარსებისაგან მაჴმნობელად. ხოლო სული წმიდაჲ სახითა ტრედიხადთა გარდამოვიდოდა და მხედველთა უწუენებდა წამებულსა, მის ზედა ფრინვით მოსლვითა და არღარა³⁵⁶ ოდეს მისგან განშორებითა, რამეთუ ეგო მის თანა, არა ოდეს განტრად შესაძლებელი მისსამიმართისა თჳსებისაგან და იგივე სახეობისა³⁵⁷ ერთისა მის ბუნებითისა სიწმიდისა.

10

15

რომელ³⁵⁸ აწღა სადმემცა³⁵⁹ ესწავა³⁶⁰ დაწყეულსა, ვითარმედ არა სხუა ძე³⁶¹ არს იორდანეს ნათელდებული წყლითა და სხუა ძე³⁶² – გარეგან ნათლისღებისა დადგრომილი იგი, რომელი ბუნებით თანაარს არს³⁶³ მამისა და სულისა, (D135r) არამედ ერთ ქრისტე, ერთ მხოლოდშობილ, ერთ (C194r)

343 სადამემცა C

344 ისწავა C

345 ოთხებაჲ C

346 რამეთუ] –K

347 მხოლოდ] –C

348 ძე BCDF

349 ერთ] +არს G

350 წმიდად] წმიდა C

351 ნათელ-იღებდა C

352 ძე BCDEF

353 მისთჳს] +მისთჳს C

354 იყო F

355 მისისა C

356 არღა C

357 სახეობისაგან FI

358 რომელ] რადთა BCDEFGH

359 სადამემცა C

360 ესწავა C

361 ძე AEGHIJKL

362 ძე EF

363 არს] +არს B, –JL

- ქე³⁶⁴ და ერთარს³⁶⁵ უფალი, მაშინ ჳორციტა ნათელღებული იგი, ვითარ-იგი თუთ იყო პირველ, სიტყუად და ღმერთი, აწ ჩუენგან ჳორცშესხმული და მიმღებელი გუამსა, თანაარსსა ჩუენსა. (F226v) ერთ არს იგი უხილავი³⁶⁶ და ხილული, გარეშეუწერელი და გარეშეუწერისა ჳორციელისა განმკუთნველი, დაუსახველი და კაცობრივისა სახისა მომღებელი, ღმერთი და ჳორცნი, სიტყუად და გუამი ჩუენი, მქონებელი ბუნებითისა³⁶⁷ შეერთებისა³⁶⁸, რომელსა-იგი კაცობრივი მოაქუს გუამისშეზაგება³⁶⁹, რომელი-იგი³⁷⁰ ერთად ქრისტედ და ერთად³⁷¹ ძედ გამოგუჩნდა ჩუენ და ყოვლად არა იქმნების ორობად მისი, ძეთა და ქრისტეთად, რამეთუ სცავს³⁷² თუთებასა³⁷³ თითოეულისა³⁷⁴ ბუნებისა³⁷⁵. ხოლო აღმოჰვხურის ორპირებად და³⁷⁶ ორძეობად³⁷⁷ განყოფილება-სა, რამეთუ გამოუთქუმელი³⁷⁸ (E221r) სიტყვსა შეერთებად არა უმეცარ არს განყოფასა და განრჩევასა, არცა³⁷⁹ შეერთებულთა³⁸⁰ არსებათა შეურევნელობასა. ხოლო კუალად³⁸¹ განუშორებიეს მათგან განწვალებულებად³⁸² და განგდებულ-ჰყოფს განყოფასა, ნესტორისე თანა³⁸³ განმყოფელისა, და მისისა ბოროტმოძგონეობისა და წინა-ღამიდებს ჩუენ თავსა თვსსა ერთად ქრისტედ, ღმრთად სრულად და კაცად სრულად³⁸⁴, მასეე და ერთსა, ერთ-გუამობით ცნობილსა, რომელი მაშინ ნათელს-იდებდა წყლითა ჩუენთვს, და ამისსა შემდგომად ჩუენ³⁸⁵ ნათელ-გუცემს სულითა, (B243v) მამისა მიერ წამებული კმითა საღმრთოთა, და სულისა მიერ ჩუენებული ტრედისსახედ

364 ქე AEGHIJKL

365 ერთრს D

366 უხილვი C

367 ბუნებისა GIL

368 შეერთებისად] –GHIL

369 გუამისა შეზაგებად CG

370 რომელი B

371 ერთ D

372 სცვს C

373 თვსებასა F

374 თუთოეულისა DF

375 ბუნებასა C

376 და] –GL

377 ორძეობად] –GHJL

378 გამოუთქმელი C

379 არა B

380 შეერთებულ არსთა B

381 კუალად] სრულიად BDFGHIJK

382 წვალებად B

383 ნისტორისვეთანა

384 სრულად] –F

385 ჩუენ] –B

გარდამოსლეთა. სადა არს აწ³⁸⁶ ევტუქი³⁸⁷ ღმრთივდენული, რომელსა არა უნდა კაცობრივთა ჳორცთა ქონებაჲ ქრისტესი³⁸⁸, არცა თანაარს³⁸⁹ ჩუენ, კაცთა, ყოფად მისი, არამედ უგუამოდ მიუთხრობდა მას, ვითარმედ არა ჳეშმარიტებით (F227r) კაც არს, რამეთუ შეაწუხებდა მას ჳეშმარიტებაჲ, ვი(C194v)ნადთგან ტყუვილ-მეტყუელებისა მოძღუარ იყო. ვითარ უწორცო 5 არს, რომელი ნათელს-იღებდა, ანუ რომელსა ჩუენი ესე გუამი არა აქუს³⁹⁰? ვითარ თავსა ზედა დაიდებდა კელსა ნათლისმცემელისასა, რამეთუ ჳორც-თად განისაზღვრების შეხებაჲ, ხოლო³⁹¹ შეუხებელი ჳორცთაცა გარეგანად³⁹² იცნობების, ნუჟკუე და, სახეცა დევნოს და სამკერძო განყოფილებაჲ უვარ-ყოს³⁹³, რომელი-ესე თვს-ყევის ჳორცთა, არამედ ნამდვლვე ჳეშმარი- 10 ტად სიტყუად და ღმერთი უწორცოდ³⁹⁴ საშოდ ღმრთისმშობელისა ქალწულისა შევიდა და (A104r) უხრწნელთა მათ³⁹⁵ ქალწულებრივთა სისხლთა მისთაგან მიიხუნა ჳორცნი, რომელნი-იგი გუა(E221v)მოვნებით შეიერთნა თავსა თვსსა ჳეშმარიტებით, სუღიერქმნულნი³⁹⁶ სუღითა სიტყუე(D135v) რითა, ვითარ-იგი იცნობების³⁹⁷ ყოველი კაცი, თვნიერ სიტყუსგებისა და³⁹⁸ 15 ცილობისა³⁹⁹, ესრეთ მყოფად⁴⁰⁰.

7. ესე სიტყუად უთესლოდ განკაცნა და ჩუენებრ მუცლადღებულ იქმნა და ჳეშმარიტებით თავს-იღვა რად შობად, სრულ არს იგივე ღმრთეებასა შინა და იგივე სრულ – კაცებასა შინა. მან თავადმან⁴⁰¹ ღმრთისმშობელად გამოაჩინა მშობელი თვსი და ვითარ-იგი პირველ იყო, ეგრეთვე ქალწულ 20 – შემდგომადცა შობისა, და უბიწოდ დადგრომილ, ვინადთგან ყოველნივე შეუძლებელნი ღმრთისა მიერ შესაძლებელ არიან. და ერთ ძედ⁴⁰² ეგო თვნიერ განწვალებისა, რამეთუ ორთაგანვე აქუნდა ბუნებათა შეერთებაჲ –

386 აწ] –GH

387 ევტუქი C

388 ~ ქრისტესთა ქონება H

389 თანაარსი C

390 აქს B

391 ხოლო] რამეთუ GHJL

392 გარეგნად C

393 უარ-ყოს D

394 უწორცოდ]+რამეთუ GHJK

395 მათ] +და GB

396 სრულქმნილნი GKL

397 იცნობის C

398 და] –B

399 ცილობისა] –B

400 ყოფად CGHK

401 თავად I

402 ძედ] –D

- დმრთეებისაგან და კაცებისა⁴⁰³, და ორითა ბუნებითა იცნობების – დმრთეებისა (F227v) და⁴⁰⁴ კაცებისადა⁴⁰⁵, არცა მუნ შეემთხუევის აღრევად, ითქუმოდის⁴⁰⁶ რად ორთა ბუნებათა მქონებელად; არცა აქა განწვალებასა თავს-იდებს⁴⁰⁷, რაჟამს ერთ ძედ იცნობებოდის ორითა სრულითა⁴⁰⁸ ბუნებითა.
- 5 ესე უკუე მაშინ ნათელს-იდებდა რად, დმრთად უხილავად ირწმუნებოდა⁴⁰⁹ (C195r) ვერ თუაღლით სახილველისა მისთვის დმრთეებისა, ხოლო კაცად ჩუენებრად (B244r) იხილვებოდა და შეხებითა კელთაითა განიხილვოდა და ესრეთ მოუდრეკდა ნათლისმცემელისა კელსა თავსა მას თვსსა, ზეშთა⁴¹⁰ აღმატებულსა, რამეთუ დმერთი იყო შეუხებელი და შეუპყრობელი, რომელი
- 10 იგივე იქმნა⁴¹¹ კაც და შესახებელ ჯორცითა.
- არათუ საოცარ⁴¹² იყო განკაცებად მისი, ვითარ მენიშეობს ბილწი ევტჳქი⁴¹³, და პირველ მისსა⁴¹⁴ ბორგს (E222r) მანიქვეელი, და ამათდა სიბორგილით აღბაძევებულნი უთაგონი⁴¹⁵, არამედ ამიერ⁴¹⁶ ისწავებდ⁴¹⁷ ბილწნი იგი, ვითარმედ ჯორცნი ჩუენნი⁴¹⁸ შეისხნა ქრისტემან და ნულარა უგუნურებით
- 15 აზმნობენ⁴¹⁹, ვითარმცა ევლტოდა ქრისტე ჯორცთა ჩუენთა, და სხვსა ვისმე გუამისა ზიარებად მიიღო, რამეთუ უკუეთუ⁴²⁰ ვინ აღიარებდეს ჭეშმარიტებით ქმნილად ქრისტეს იორდანეს⁴²¹ ნათლისღებასა, აღიარნეს მან ჯორცნიცა სიტყვსანი, რომელთათვს იქმნა ნათლისღებადცა, რამეთუ სიტყუად, განშიშულვებული ჯორცთაგან, არა ნათელს-იდებს, არამედ ჭეშმარიტად
- 20 ჯორცშესხმული მიითუალავს⁴²² ნათლისღებასა, რამეთუ ჩუენ, კაცთათვს,

403 ~ კაცებისაგან და დმრთეებისა B

404 კაცებისა, და ორითა ბუნებითა იცნობების დმრთეებისა და] –GH

405 და ორითა ბუნებითა იცნობების დმრთეებისა და კაცებისადა] –BL

406 ითქმოდის CE

407 თავს-იდების C

408 სრული F

409 ირწმუნებდა C

410 ზესთა BC

411 იქმნა] –C

412 საუცარ E

413 ევტჳლი B, ეტჳქი C

414 მათსა B

415 უთაგონი] უთაონი BCEGH, უდმრთონი K

416 ამიერ] –B

417 ისწავებდ C

418 ჩემნი D

419 აზმნობედ B

420 უკუეთუ] –I

421 იორდანედ FK

422 მიიღებს CE

ნათელს-ილო⁴²³, რადთა განწმიდოს ბუნებაჲ ჩუენი და წყალნი და ესრეთ სრულიადი (F228r) ცხორებაჲ დამიმკუდროს⁴²⁴ ჩუენ. არა ხოლო ამათ ოდენ მიზეზითათჳს⁴²⁵ ნათელ-ილო სიგჳამან და⁴²⁶ ღმერთმან, იქმნა რად ჩუენებრ, (D136r) გარნა, ვინათგან მას თავადსა ეთქუა ნიკოდემოსის⁴²⁷ მიმართ დამ-
ბადებელი ჩუენი აღმოშობად, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე არა იშვეს წყლისა- 5
გან და სულისა, ვერ ძალ-უც შესღვად სასუფეველსა ღმრთისასა”.

8. (A104v) და მრავალნი ძუელითგანთა წინაღსწარმეტყუელთა და მარ-
თალთაგანნი, რომელნი სურვიელ იყვნეს⁴²⁸ ხილვად⁴²⁹ მოსლვასა მისსა და
განცდად კორცითა მოსრულსა⁴³⁰ მას თუალებითა თჳსითა, განვიდეს ამის
ცხორებისაგან, არასადა შობილნი⁴³¹ წყლისა მიერ და სულისა. ამისთჳსცა 10
უცხ(C195v)ოდ გამოჩნდეს ჭეშმარიტისა ცხორებისაგან და ზეცათა⁴³² სა-
სუფეველისა, განსაზღვრებისა მისებრ მისისა ღმრთიეთქმულისა⁴³³, რა-
მეთუ ყოველთადა დაჰშულ იყო ზეცისა სასუფეველი, ვითარცა არა ნა-
თელდებულთათჳს წყლისა მიერ და სულისა, არცა მიმდებელთა (E222v)
ზეგარდამოშობილობისათა, ვინაიცა მიმადლებისათჳს მათდა სასუფეველი- 15
სა, რომელნი-იგი დაკლებულ იყვნეს ზეცათა⁴³⁴ სუფევისაგან⁴³⁵, მათისა
პირისა განჩემებისათჳს ნათელს-ილებს მეუფე, ვითარცა მქონებელი პირსა
ყოვლისავე კაცობრივისა ბუნებისასა⁴³⁶. ამისთჳსცა ზედადსა⁴³⁷ (B244v)
უწოდდა თავსა თჳსსა ძედ⁴³⁸ კაცისა, და ესევითარისა ამის სახელისა შე-
უსაზღვრებელბითა საზოგადო ჰყოფდა თავსა თჳსსა ყოვლისავე, ჩუენ, 20
კაცთა, ბუნებისა. რამეთუ დაღათუმცა⁴³⁹ არა ნათელ-ელო მას ნაკადულთა
შინა იორდანისათა, ძალ-ედგა-ვე ვითარცა ღმერთსა, ყოვლისა შემდ(F228v)
ლებელსა, წყლითა და სულითა ნათლისცემაჲ ჩუენი, სარწმუნოებით მისსა
მიმაგალთად, ვითარ-იგი იოვანეცა ჰყოფდა მიცემასა ნათლისღებისასა, რომ-

423 ნათელ-ილო F
424 დამიმკუდროს C
425 მიზეზითათჳს C
426 და] –GHL
427 ნიკოდემოსის BCDFF
428 იყვნეს B
429 ხილვად] –D
430 მოსრულსა] –K
431 შობილნი] +ამის F
432 ზეცათა C, ზეშთა E
433 ღმრთიეთქმულისა ABCDF
434 ზეცათა D, ზეშთა J
435 სასუფეველისაგან K
436 ბუნებისა C
437 ზედადსა
438 ძე B
439 დაღაცათუმცა BCEK

ელი თვით მას არა მიეღო ნათლისღებად, არამედ პირველ გარდასრულთა მათ წინაღსწარმეტყუელთა და მართალთათჳს⁴⁴⁰ უსარგებლო იქმნებოდა ესე, ვინაჲთგან გარეგან იყვნეს სასუფეველისა, ვითარცა⁴⁴¹ არა⁴⁴² შობილნი წყლისა მიერ და სულისა, არცა მქონებელნი ზენათ შობილობისანი.

- 5 არამედ ესეცა დიდ⁴⁴³ საცნაურება იყო კაცთმოყუარებისა მისისა საღმრთოისა, და სიმაღლისა მისისა უსაცნაურეს მოსწავება⁴⁴⁴, რადსა-იგი აღსრულებად მოსრულ იყო ჩუენდა მომართ. რამეთუ უსამართლოება აღუჩნდებოდა ყოველთა, უკუეთუ ივინი, რომელ წინაღსწარმეტყუელნი და მამათმთავარნი და მართალნი⁴⁴⁵ იყვნეს, სათნოდ⁴⁴⁶ ღმრთისა ცხორებულ და საქებელისა ცხორებისა მქონებელ და აღმასრულებელ საქმეთა (C196r) ღირსთა ზეცათა სასუფეველისათა, გარეგან სასუფეველისა დაშთენ, ვერ მიძღებელობი(E223r)სათჳს სულიერისა შობისა უკუანასკნელ⁴⁴⁷ ჩუენ(D136v)და მოცემულისა წყლისა მიერ⁴⁴⁸ და სულისა. ვინაჲ⁴⁴⁹ ღმერთ-საცამცა აბრალებდეს და ჟამსა სამღურავჰყოფდეს სამართალისა⁴⁵⁰ თანა
- 15 ღმრთისა, ვითარმედ არა ბოროტმან რამანმე საქმემან დააკლნა ივინი, არამედ ჟამისა სხუაობამან და განყოფილებამან⁴⁵¹ დაშჯილება⁴⁵² მოატყუა მათ.

- ამისთჳსცა, ქრისტე, აღმასრულებელი ყოვლისავე შჯულიერებასა⁴⁵³ სი-მართლისასა, ვითარცა მართლმსაჯული, მათოჳს ნათელს-იდებს, რადთა
- 20 ამის შორის მათცა ნათელ-იღონ⁴⁵⁴ და მიიღონ ზეგარდამოდ (F229r) შობად და არღარად დააყენებდეს მათ ზეცათა⁴⁵⁵ სასუფეველსა⁴⁵⁶ შესღვად, ნიჭდილობითა ამის ნათლისღებისადთა. ნუჟუე და, ამისთჳს ჳმად უდაბნოისად⁴⁵⁷

440 მართალთათჳს] მრავალთათჳს B

441 ვითარცა] +რად GL

442 არა] რად J

443 დიდი C

444 მოსწავება C

445 მრავალნი J

446 სათნო BCEF

447 უკუანასკნელ E

448 ~ მიერ წყლისა B

449 ვინაჲცა F

450 სამართლისა B

451 და განყოფილებამან] –B

452 დაშჯილება] და სჯილება BC, დასჯილება BF

453 სჯულიერებასა F

454 ნათელს-იღონ D

455 ცათა BIL

456 სასუფეველისა C

457 უდაბნოისა C

ბრწყინვალედ კმობდა: „აჰა, (A105r) კრავი ღმრთისად, რომელმან აღიხუნა⁴⁵⁸ ცოდვანი სოფლისანი“. რამეთუ ამით არა ხოლო ჯუარისამიერსა⁴⁵⁹ სიკუდილსა მისსა მოასწავებდა, ვითარმედ კრავებრ ეგუ(B245r)ლების ძესა⁴⁶⁰ ღმრთისასა დაკლვად ცხორებისათჳს სოფლისა, და თჳსთა სისხლთა დათხევითა გამოკსნად კაცობრივისა თბისად მძლავრებისაგან საეშმაკოდსა, 5 არამედ ამასცა წყლითა და სულითა განწმედასა ჩუენსა, რომელი ქრისტემან მოგუმაღლა ნათლისღებითა, რაჟამს ახალი აღმოშობად მომცა ჩუენ, წყლითა და სულითა განწმეიდნა⁴⁶¹ რად, ვინადგან პირველი იგი პირველსა მამასა ადამს⁴⁶² შეემწიკულა⁴⁶³ და ცოდვილ-ექმნა⁴⁶⁴ თჳსისა მიერ ურჩებისა.

9. ვინადცა ბრძენსა და⁴⁶⁵ ქრისტეს საიდუმლოთა⁴⁶⁶ კეთილად გულისკმის- 10 მყოფელსა ვის არა უხაროდის (E223v) ესოდენტა ამათ ზედა ნიჭთა მისმიერთა, რაჟამს პაეროვან იყოს⁴⁶⁷ სულითა, აღსა(C196v)ესექმნილი ქრისტესმიერთა პაეროვნებითა. ჩუენცა უკუე აღვიმღერებდეთ, საყუარელნო, მიმღებელნი წყლისა მიერ და სულისა ნათლისღებასა და ბორცუთა ხატ- 15 ვექმნებოდით⁴⁶⁸ და მოცემულსა ჩუენდა მხიარულებასა სულიერითა კრთომითა გაჩუენებდეთ და ვითარცა ყოვლად ახალთბექმნილნი⁴⁶⁹ და⁴⁷⁰ ძუელის შობის განმძარცუელნი, მწიკულევანსა⁴⁷¹ ვიტყჳ და ბოროტად ბიწიანსა შეცოდებასა, განახლე(F229v)ბულითა ცხორებითა ვიდოდით და ძუელთა შეგინებათაგან დავსცხრეთ. ნუ შევამწიკულებთ⁴⁷² ამასცა ბრადითა და მოქმედებითა საქმეთა, არადირსთა ამისისა⁴⁷³ შეუენიერებისათა. ნუ შევექცე- 20 ვით სიღოდათა და მთრვალობათა, ნუ აღვაბორგებთ თავთა თჳსთა ბილწებითა და არაწმიდებითა და აღვადგინებთ მათ მტაცებლობათა მიმართ,

458 აიხუნა CF

459 ჯუარისამიერსა] სჯულისამიერსა I

460 ძე C

461 განწმიდნა BCE

462 ადამსა A

463 შეემწიკულა DF

464 ექმნ C

465 და] -L

466 საიდუმლოთა C

467 იყო I

468 ვექმნებოდით G

469 ახალთბექმნილნი F

470 და] -D

471 მწიკულევანსა DFG

472 შევამწიკულებთ DFG

473 ამისსა B

- ნუ აღვშვურა(D137r)ვთ⁴⁷⁴ თავთა⁴⁷⁵ ურთიერთას ნაცვლისმიმგებლობითა, ნუ
 ვიხარებთ ერთიერთისა დაცემათა ზედა, ნუ მივაგებთ ბოროტსა ბორო-
 ტისა⁴⁷⁶ წილ, ნუცა რას⁴⁷⁷ ვჰყოფთ ამათგანსა⁴⁷⁸, გინა ამათ⁴⁷⁹ მსგავსსა,
 რომელნი ძუელისა მის შობისა მსგავს არიან, ანუ მიწიერისა⁴⁸⁰ ცნობისა
 5 ნაშობ არიან, რომელნი ქრისტემან დაჰვსნნა გამოჩინებითა და ზეგარდამოდ
 შობად მოგუცა ჩუენ, არა სისხლთა ხრწნილებისაგან მქონებელი გამო-
 მავალობისა⁴⁸¹, არამედ წყლისა მიერ განწმედილებისა⁴⁸² და განბრწყინ-
 ვებისა⁴⁸³, და სულისა მიერ საღმრთოდ განწმედელობი(E224r)სა⁴⁸⁴, წმიდა-
 ყოფასა საღმრთოსა მოქენისა და საიდუმლოსა განწმედასა მოსურნისა⁴⁸⁵.
 10 კეთილად უკუე განვწმდებოდით⁴⁸⁶ განწმედითა სულისაჲთა და ყოველ-
 ნი (C197r) ბიწნი განვიყარნეთ სხურებითთა⁴⁸⁷ შეხებითა წყლისაჲთა და
 გამოჭურვებულნი, მბერვე(A105v)ლობითა სულისაჲთა წმიდანი, სიწმიდით
 ვდღესასწაულობდეთ წმიდა ნათლისღებასა⁴⁸⁸ ქრისტესსა და ბრწყინვალენი
 ბრწყინვალედ მოუკდეთ ნათლისმომცემელსა⁴⁸⁹ ქრისტესსა⁴⁹⁰ და ჰაერო(F230r)
 15 ვანნი ჰაეროვნად შეეცხნეთ ჰაეროვანყოფელსა ქრისტესსა⁴⁹¹, რამეთუ უკუ-
 ეთუ ესრეთ მოუკდეთ მქონებელნი წმიდისა და უბიწოესა ცხორებისანი,
 სიხარულით და სიყუარულით⁴⁹² შემიწყნარნეს ჩუენ და უფროდლა მაშინ
 იხილოს თუ ნიჭი მისი, წმიდად დაცეული ჩუენ შორის, და არა შემ-
 წინეულებული⁴⁹³ ცოდვისა ბილწებათაგან, რამეთუ ესევითარსა ეძიებს მას
 20 იგი ჩუენგან წარდგინებად მისსა, ვითარიცა მოუცემიეს იგი.

474 აღვშვურავთ B C D F

475 თავთა] +თვსთა B, +თავთა E

476 ბოროტისა] კეთილისა F

477 რასა C

478 ამათგანსა] +ყოვლადვე C

479 ამათსა K

480 მიწერისა C

481 გამომავლობისა C

482 განწმედილობისა F

483 და განბრწყინებისა] -K

484 განწმედილობისა F

485 მოსურნისა B

486 განწმდებოდით B

487 სხურებითა F

488 ნათლისა ღებასა C

489 ნათლისმცემელსა C E G, ნათლისა მომცემელსა D

490 ქრისტესსა C E H K L

491 ქრისტესსა H K L

492 და სიყუარულით] -C, ~ სიყუარულით და სიხარულით L

493 შემწიკულებული C, შემწიკულებული D F

10. არამედ ესევეთარნი რადმე საქმენი წინააღმდეგომისა⁴⁹⁴ ზრახვად მაი-
ძულეპენ ცხორებისათჳს თქუენისა, რამეთუ ვინა⁴⁹⁵ მოქალაქობენ ჩუენ
შორის ბრძოლანი? ვინა⁴⁹⁶ გარდაერინეს ბარბაროზებრნი ზედამოსლვანი?
ვინა ზედა-აღმიდგეს ჩუენ ბანაკნი სარკინოზთანი⁴⁹⁷? ვინა განმრავლდა⁴⁹⁸
ესოდენი ხრწნილება და მარბეველობა? ვინა იქმნებიან დაუცხრომელნი 5
დათხევანი კაცთა სისხლებისანი? ვინა ჭამენ გუამებსა კაცთასა მფრინ-
ველნი⁴⁹⁹ ცისანი? ვინა დაირღუეს⁵⁰⁰ ეკლესიანი? ვინა იგინების ჯუარი? ვი-
ნა იგმობების⁵⁰¹ თუთ ქრისტეცა⁵⁰², მომცემელი ჩუენდა⁵⁰³ ყოველთა კეთილთ-
ა⁵⁰⁴ და თუთ ამისცა⁵⁰⁵ ბრწყინვალეებისა⁵⁰⁶, პირებითა წარმართთათა? და
სამართლად (E224v) ვმობს ჩუენდა მომართ⁵⁰⁷: „თქუენ ძლით სახელი ჩემი 10
იგმობების⁵⁰⁸ წარმართთა შორის“, რომელი-ესე უსაზარელეს⁵⁰⁹ არს ჩუენდა
ყოველთა ძვრთა შემთხუევისასა.

(C197v) ამიერვე ღმრთისმოძულენი და⁵¹⁰ მძუნვარენი⁵¹¹ სარკინოზნი⁵¹², ნამ-
დვლვე (D137v) თუთ საძაგელნი მოოვრებისანი, წინაჲსწარმეტყუელებით
წინა თქუმულნი ჩუენდა, ადგილთა, რომელი არა (F230v) ჯერ-არს, მარბე- 15
ვლობენ და ქალაქთა იავარობენ⁵¹³, აგარაკთა⁵¹⁴ მკიან და დაბნებთა⁵¹⁵ წუ-

-
- 494 წინააღმდეგომისა BF
495 ვინათგან F
496 ვინა C
497 სარაკიანთანი BFGK
498 განმრავლდა C
499 მფრინვალენი F
500 დაირღუეს D
501 იგმობის BFG
502 ~ ქრისტეცა თუთ I
503 ~ ჩუენდა მომცემელი I
504 ყოველთა კეთილთაჲ -L
505 ამისიცა C
506 ბრწყინვალეებისა C
507 მიმართ ABEGHIJKL
508 იგმობის BF, იგმობები C
509 უსაზერელეს B
510 და] -B
511 მძუნვარენი] -B, მძუნარენისა C
512 სარეკეანნი B, სარაკიანნი FGH
513 იავრობენ ADHIJKL
514 აგრაკთა C
515 დაბნებთ C

- ვენ⁵¹⁶, წმიდათა ეკლესიათა მოსწუვენ⁵¹⁷ და დიდთა მონასტერთა⁵¹⁸ დააქცევენ, ბანაკსა ბერძენთასა⁵¹⁹ ეწყებებიან (B246r) და მბრძოლთა ძლევასა აღადგინებენ⁵²⁰, მძლეობასა მძლეობათა თანა შეაქუსვენ⁵²¹ და უფროდს განლაღნებიან ჩუენ ზედა და თვსთა მათ ქრისტესმიმართთა გამობათა აღაორძინებენ⁵²²,
- 5 სიმაღლედ აღებითა რქათადთა და უჯეროდ გამობითა ღმრთისადთა. ვინადცა ყოველთა მძლეობასა მფრტვნეველობენ და მკვდართმძღუანველსა⁵²³ მათსა, დაუპყრობელსა ეშმაკსა, ყოვლითა მოსწრაფებითა მიემსგავსებიან, მისსა მას მზუაობრობასა⁵²⁴ მიბაძვებულნი⁵²⁵, რომელითა-იგი ზეცით გარდამოვარდა და ბნელ არმურ⁵²⁶ იქმნა. რომელი-ესე ვერმცა ექმნა ბილწთა
- 10 მათ⁵²⁷, ვერცა ესოდენი ძალი მოეგო, ვიდრე ესოდენისა ქმნად და თქუმადმდე უშჯულოებით⁵²⁸, არა თუმცა პირველად ჩუენ გინებულ-გუექმნა ნიჭი და უპირატეს ჩუენ შეგუევინა სიწმიდე ჩუენი და შეგუეწუხა თვთ⁵²⁹ ნიჭთომცემელიცა იგი ქრისტე და აღგუეძრა იგი რისხვად ჩუენდა მო(A106r)მართ, რომელი-იგი სახიერ არს და უმე(E225r)ცარ ბოროტთა, ვითარცა წყაროდ
- 15 კაცთმოყუარებისად და არა მნებებელი ხილვად წარწყმედასა კაცთასა და ხრწნილებასა. არამედ ნამდვლვე ჩუენ მიზეზ ვიქმნენით ამათ ყოველთა და არცა ერთი სიტყუად გუეპოების ჩუენ სიტყვს(C198r)საგებე(F231r)ლად, რამეთუ რომელი სიტყუად ანუ ადგილი მოგუეცეს ჩუენ სიტყვსგებისად⁵³⁰, ესოდენთა ნიჭთა მომღებელთა მის მიერ და ყოვლისავე შემამწიკულებელთა⁵³¹,
- 20 ყოვლითავე ბიწიან-ქმნითა საქმეთადთა?

516 წუვენ+და F

517 მოსწუმნ C

518 მონასტერთა C

519 ბერძენთა C, ბრძენთასა I

520 აღნადგინებენ G, აღდგინებენ C

521 შეაქსვენ C

522 აღაორძინებენ] აღადგინებენ B

523 მკვდართა მძღუანველსა C

524 მზაკვაობრობასა G

525 მიმბაძველნი G

526 აღმურ F

527 ვერმცა ექმნა ბილწთა მათ] –G

528 უსჯულოებით DF

529 თვთ] –CE

530 სიტყვს საგებელად L

531 შემამწიკულებელთა DF

11. ვინადა უკუეთუ ოდენ აწ ისმენთ⁵³² ჩემ მევედრებელისასა⁵³³, რამეთუ უეჭუელად თანამდებ ხართცა რწმუნებად, კეთილად და მამობრივ განმზრახვებელისა თქუენისა და მორჩილ ხართ სიტყუათა ჩემთა, სინანულითა განვკადოთ ესოდენი სიმძაფრე ბოროტთად და მოვიქცეთ მისსა მიმართ ყოვლითა სულითა, რამეთუ სხუად სასოებად ცხორებისა ჩუენისად⁵³⁴ არა 5 განსაზღვრებულ არს, თვნიერ მოქცევა⁵³⁵ მისსა, რომელი-იგი ბუნებითითა კაცთმოყუარებითა და სახიერებითა არა უგულებელს-ჰყოფს სინანულსა ჩუენსა, არამედ მყის სიხარულით მიითუალოს⁵³⁶ და შემცველთა ამათგან ჩუენთა⁵³⁷ ძურთა გამომიკსნნეს. რამეთუ ამისთვის (D138r) მიუშუა ამათ მისლვად, რადთა ჭიმიტა და აღვრითა აშთვნეს დაუმწყსელობანი⁵³⁸ ჩუენნი და 10 ყოს მიზიდვად და მიახლებად ჩუენი (B246v) მისსა მიმართ, რადთა არა ესრეთ განსრულნი ამის ცხორებისაგან, მიმღებელ ვიქმნეთ სოფლისა ამის თანა დაშჯილებასა⁵³⁹, დაუსრულებელად⁵⁴⁰ შემწუველსა⁵⁴¹ და⁵⁴² დაუღვენეულად მტანჯველსა ჩუენსა და მარადის საღმობიერად ტკივილთდამრთველსა. ვინადა, (E225v) ძმანო, მსწრაფლ მივიხილოთ⁵⁴³ სინანულისა მიმართ 15 და თანაღმობად მოვდრიკოთ იგი, რამეთუ უყუარს მოდრეკად თანაღმობისა მიმართ თანანერგისა მისთვის და ღმრთეებისა სახიერებისა თვისისა, (F231v) ვიდრელა აღძრვად მრისხანებად და ძურისყოფად⁵⁴⁴ პატიჟის⁵⁴⁵ მიკდითა ჩუენ მიერ ქმნილთა ბოროტთადთა.

ვინადთგან უკუე⁵⁴⁶ უწყით⁵⁴⁷ კაცთმოყუარებად მისი, ღმრთისმოყუარებით 20 მივისწრაფოთ მისსა და კეთილთა საქმეთა მიერ ვახაროთ მას, შემოსითა ნათლისა⁵⁴⁸ სამოსელთადთა და ზედადადებითა ჩუენდა ბრწყინვალე-

532 ისმინეთ C, ისმინოთ G
533 მევედრებელისასა C
534 ჩუენისად] ჩუენისა+მისსად C
535 მიქცევა B
536 მიითუალავს C
537 ჩუენთა] –B
538 უმწყელობანი B, დაუმწყელობანი ADEFGH
539 დასჯილებასა BCDF
540 დაუსრულებელსა B
541 შემწუველობასა B, შემწუვლსა C
542 და] –GHL
543 მივიხილოთ C
544 ძურის-ყოფად K
545 პატიჟისა C, პატიჟის K
546 უკუე] –GHL
547 ეუწყით H
548 ნათლის B

- თა (C198v) სულისა სამკაულთაი⁵⁴⁹, რაჟამს ყოვლადშუენიერობით⁵⁵⁰ და თუნიერ სიბ(A106v)ნელისა თუალითმხილველ მისსა ვიქმნეთ და ეგრეთა ვდღესასწაულობდეთ ნათელთმშობელსა ამას დღესასწაულსა მისსა და აღვასრულებდეთ კრებასა⁵⁵¹, დედასა ყოველთა⁵⁵² ბრწყინვალებათასა
- 5 და მშობელსა ყოვლისა ქმნულკეთილობისასა, რათა ზეცისასა⁵⁵³ მასცა სასუფეველსა მისსა⁵⁵⁴ შევიდეთ და მუნისა მის ნათლითშემოსილობისა⁵⁵⁵ მკუმეველ⁵⁵⁶ ვიქმნეთ და მიმდებელ კეთილთა საუკუნეთა მისაღებელთა⁵⁵⁷, ნამდვლვე დაუსრულებელთა, მხოლოდ მდგომთა და შეურყეველთა, მისვე⁵⁵⁸ თავადისა ქრისტეს, ღმრთისა და მაცხოვრისა, ჩუენ, უძლურთა ამათ
- 10 გლახაკებისა⁵⁵⁹ და სიმდაბლისაჲსა, რომელმან ესოდენ დაიმდაბლა თავი თუსი ჩუენთუს და ესოდენთა მათ სიმაღლეთა თუსთა მკჳდრ და ზიარ მიჩინნა ჩუენ, რომლისა თანა მამასა მშობელსა, თანა ყოვლადწმიდით და მის თანა ყოველთა დაბადებულთა მფლობელით სულითურთ, (E226r) თანამეუ-
- 15 ლით⁵⁶⁰ მისით არსებითა⁵⁶¹ ღმრთეებრივითა, დიდებაჲ, პატივი, სიმტკიცე⁵⁶², დიდად გონიერებაჲ⁵⁶³ და თაყუანისცემაჲ⁵⁶⁴, ყოვლადვე⁵⁶⁵ და⁵⁶⁶ აწ და მარადის და⁵⁶⁷ უკუნიით უკუნისამდე⁵⁶⁸. ამინ⁵⁶⁹.

549 და ზედა დადებითა ჩუენდა ბრწყინვანაღეთა სულისა სამკაულთაი] –GHL

550 ყოვლადშუენიერებით BC

551 კრებასა] +და G

552 ყოვლითა F

553 ზეცისაცა K

554 მისსა] –C

555 ნათლითშემოსილებისა C

556 მკუმეველ C

557 მისაღებელთა GHL

558 მის BF

559 გლახაკობისა D

560 თანამეუფებით C

561 არსებითა C

562 სიმტკიცე] +და C

563 დიდად გონიერებაჲ] დიდგონიერებაჲ BFGHIJKL

564 თაყუანისცემაჲ] +მამისა და ძისა I

565 ყოვლად I

566 და] –CGHL

567 და აწ და მარადის და] აწდაჲ I

568 უკუნისამდე] +იყავნ, იყავნ L

569 და მარადის და უკუნიით უკუნისამდე. ამინ.] –C

ლექსიკონისათვის

ნათლისღების ჰომილიათა ძველი ქართული თარგმანების ტექსტებს ერთვის რამდენიმე ჰომილიის ლექსიკონი. ძირითადად გათვალისწინებულია ბერძნულ დედანთან შედარებული ტექსტები.

თითოეულ სალექსიკონო ერთეულს, თუ მისი მნიშვნელობა განსხვავდება თანამედროვე ქართულში არსებული ამ სიტყვის მნიშვნელობისაგან, ახლავს განმარტება.

თითოეულ კონტექსტს მიითვებული აქვს ჰომილიის ავტორი (შემოკლებული ფორმით) და შესაბამისი პარაგრაფი, რომელსაც ახლავს გვერდისა და სტრიქონის ნომერი. იმის გამო, რომ ერთ ავტორს ეკუთვნის ერთზე მეტი ქადაგება და, ამასთან, ზოგიერთი საკითხავი ორი თარგმანით გვაქვს, კონტექსტზე ავტორის მიითვებას დავურთეთ საკითხავის რიგითი ნომერიც. ეს მიითვებოდა:

ფს. ოქრ. – „თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა იოვანე ოქროპირისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა იოვანეს მიერ იორდანესა მდინარესა“ (A 19; A 95; A 1109; A 90; Q 662; A 1525).

ოქრ. 7 – „საკითხავი თქმული მისივე, წმიდისა იოვანე ოქროპირისაჲ, ღმრთის გამოცხადებისათჳს“ (A 19).

პროკ. 1 – „თქმული წმიდისა პროკლე, კოსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“ (A 19; A 95; Ath.11; A 90).

პროკ. 2 – „ამასვე დღესა, წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კოსტანტინეპოლელ პატრიარქისაჲ, სიტყუაჲ განცხადებისათჳს უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“ (A 112; H 2176).

პროკ. 3 – „ამასვე დღესა, თქმული წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა პროკლე კოსტანტინეპოლელ პატრიარქისა, ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“ (A 112; H 2176; A 220).

ეგს. 1 – „თქმული წმიდისა ევსები მთავარეპისკოპოსისა ალექსანდრიელისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“ (Ath.11).

ეგს. 2 – „საკითხავი, თქმული ევსები მთავარეპისკოპოსისაჲ ნათლისღებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა“ (A 19, A 95).

ქართულ სალექსიკონო ერთეულებთან მოტანილია შესატყვისები ჰომილიათა ბერძნული ტექსტებიდან (PG). ბერძნული შესატყვისი მოგვაქვს

იმ შემთხვევაშიც, თუ იგი არ მიესადაგება ქართული სიტყვის მნიშვნელობას. ასეთ შემთხვევაში ბერძნული შესატყვისის შემდეგ ფრჩხილებში ვსვამთ მის თანამედროვე ქართულ თარგმანს. როდესაც ლექსიკონში მხოლოდ ქართული სიტყვაა დამოწმებული, ეს ნიშნავს, რომ მას ორიგინალში შესატყვისი არა აქვს.

წმ. პროკლე კონსტანტინეპოლელისა და ევსები ალექსანდრიელის ნათლისღების პომილიები ქართულად თარგმნილია ორგზის. დასახელებულ ავტორთა ქადაგებების ქართული თარგმანებიდან ერთმანეთის შესატყვისი სალექსიკონო ერთეულები მოტანილია წყვილების სახით. ერთი სალექსიკონო ერთეული მოტანილია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას მეორე თარგმანში წყვილი არ მოეპოვება.

ცანსიხონი

ა

ადგომად (აღდგომად) – წამოდგომა, აღმართვა; ἀνάστασις, ἡ: „...და ჩუენ უცხო ვიქმნეთ **აღდგომისაგან**“ (ევს. 2, VI, 205,11); „...და უცხო ვიქმნეთ ჩუენ **ადგომისაგან**“ (ევს. 1, VI, 185,11).

ამომწებელი/შესუარული – ამოსვრილი, ამოგორებული: „რამეთუ პირველ ნათლისღებისა შავნი ვიყვენით სიშავითა მით ცოდვისადთა **ამომწებულნი**“ (ევს. 1, I, 175,17-18); „რამეთუ უნინარეს ნათლისღებისა შავ ვიყვენით და სიშავისა მისთვის ცოდვისა თქუა **შესუარული** მასვე“ (ევს. 2, I, 187,10-11).

ანგაჰრებად – იხ. განუძღებლობად.

არა ყოვლად სრულ-ყოფა – იხ. უსრული.

აღმონოდება//ჴსნა – ხელახლა მონოდება; ἀνακαλέω: „და ჩუენ **აღმოგვწოდნეს** განსაცდელისაგან“ (ევს. 1, VI, 185,12-13); „და ჩუენ **გვჴსნეს** განსაცდელისაგან“ (ევს. 2, VI, 205,12-13).

აღსრულება – შესრულება, ქმნა; πληρόω: „წინა-დავიცვთე, რადთა შჴელი **აღვასრული**“ (ოქრ. 7, III, 144,7).

აღსრულება//ყოფა – οἰκονομεω: „ორკერძოვე ჩუენისა ცხორებისათჳს **აღასრულებდა**“ (პროკ. 1, III, 151,12-13); „ორისაებრ სახისა მოვალს და **ჰყოფს**“ (პროკ. 2, III, 161,5-6).

აღტყინება – ანთება, წაკიდება: „რომელსა მაყვალთ **აღეტყინებოდა**“ (პროკ. 3, II, 167,14).

აღვრმსხმელი/აღვრ-სხმა – შეკავება, გაჩერება // შემკავებელი, გამჩერებელი; χαλινών: „ზლუასა მას, მრავალმღელეგარესა, მცირითა ქჴშითა **აღვრ-ასხნა**“ (პროკ. 1, I, 149,4-5); „ზლუსა მრავალმღელეგარისა მცირითა ქჴშითა **აღვრმსხმელი**“ (პროკ. 2, II, 159,18-19).

აღვრ-სხმა – იხ. აღვრმსხმელი.

აღყუავენად – აყუავენად: „წინასწრობილისა დღესასწაულისა უფროდსად დღეინდელი დღესასწაული გამოჩნდების სასწაულთა **აღყუავენითა**“ (პროკ. 2, I, 158,6-7).

აღხუმა/აჯოცვა – აღება, მოსპობა, აღმოფხვრა; ἀίρω: „აჰა, კრავი ღმრთისად, რომელმან **აიხუნეს** ცოდვანი სოფლისანი“ (ევს. 1, II, 176,11); „აჰა ესერა, კრავი ღმრთისად, რომელმან **აჯოცნეს** ცოდვანი სოფლისანი“ (ევს. 2, II, 188,12-13). ἀνα-λύνω: „სოფლისა ცოდვანი **აღიხუნა**“ (პროკ. 1, I, 146,2); „ყოვლისა სოფლისა ცოდვანი **აიხუნა**“ (პროკ. 2, I, 158,2).

აჯოცვა – იხ. აღხუმა.

ბერნი – უშვილო, უნაყოფო; στεῖρα, ἦ: უძლიერქსი მოვალს, მე – მის მიერ და იგი – არა ჩემ მიერ; მე – **ბერნისაგან**, იგი – ქალწულისაგან (ოქრ. 7, II, 141,1-2).

ბიწი – ნაკლი; ოპრბ, ἦ: „შენთანა **ბიწსა** არას ვხედავ“ (პროკ. 1, IV, 153,3); „**ბიწსა** შენ შორის ვერ ვხედავ“ (პროკ. 2, IV, 162,4); მოსუმბ, ὁ: „შობასა შენსა **ბიწი** არა იპოვა“ (პროკ. 1, V, 154,6-7).

ბიწიანქმნილი – შებღალული, შებილწული: „ვერ ვიკადრო კაცმან **ბიწიანქმნილმან** განწმედა ღმრთისა უცოდველისა (პროკ. 3, II, 166,19).

ბორგვა//განბორგვა – გაგიჟება, ჭკუაზე შეშლა; μένω: „მაშინ უფროდს **განბორგდა** მისთვის გამოცდად“ (ევს. 2, VI, 204,12); „მერმეცა **ბორგდა** განცდად მისა“ (ევს. 1, VI, 185,2).

ბუნებად/სიმრავლქ – ფრსც, ἦ: „მოვიდა ნათლისღებად და წყალთად განწმიდა **ბუნებად**“ (ევს. 1, I, 175,5-6); „ნათელ-ილო და **სიმრავლქ** იგი წყალთად განწმიდა“ (ევს. 2, I, 186,5-6).

ბუნებად – ფრსც, ἦ: „მას უამსა შემოქმედი **ბუნებათად** აღიდე“ (ფს. ოქრ., III, 65,12-13); „წყალთა **ბუნებანი** განწმიდნენ“ (ოქრ. 7, IV, 144,12).

ბუნებად/ნათესავი – ფრსც, ἦ: „რამეთუ მუნ რლუნამან წყლისამან კაცთა **ბუნებად** მოაკუდინა“ (პროკ. 2, III, 160,8-9); რამეთუ მან წყლითორლუნამან **ნათესავი** კაცთად წარწყმიდა (პროკ. 1, III, 150,5-6).

გ

გამოჩინებად – გამოცხადება; ἑπιφάνεια, ἦ: „დაღათუ დღესასწაული ესე გარდაცდეს მაცხოვრისა **გამოჩინებისად**...“ (ფს. ოქრ., I, 53,7); ὁφθῆσα: „ამისთვისვე კუარცხბეკად ესმა უფლისა განკაცებად და ქუეყანასა **გამოჩინებად**“ (ოქრ. 7, I, 139,15-16).

გამოცხადება – φανερόω: „შენ საკურთხეველსა ზედა **გამოცხადენ**“ (ოქრ. 7, II, 140,16).

განათლება – იხ. განკეთება.

განბორგვა – იხ. ბორგვა.

განგებულება – 1) განზრახვა, წინასწარი ჩანაფიქრი; οἰκονομία, ἦ: „უკუეთუ ერთკერძოდ აღვასრულო და ერთკერძოდ დავჰყსნე, დავაკლებ **განგებულებასა**“ (ოქრ. 7, III, 144,8-9). 2) რაზმი, ლეგიონი; τάγμα, τό: „სადა არიან შენ თანა ანგელოზთმთავართა **განგებულებანი**?“ (ოქრ. 7, III, 142,14-15).

განკაცება – ἡ ἐνσάρκωσις παρῶσι: „რამეთუ უწინარქს **განკაცებისა** ჩემისა... ზლუამან იხილა და ივლტოდა“ (ევს. 2, II, 190,8-9); ἐνανθρώπων, ἦ: „ჴამლად **განკაცებასა** ღმრთეებისასა პირველადვე იტყოდა... ამისთვისვე კუარცხბეკად ესმა უფლისა **განკაცებად**“ (ოქრ. 7, I, 139,12-15).

განკეთება//განათლება – გაუკეთება, შემკობა // სინათლის მიცემა; κοσμέω:

„სოფელი იგი უშუერი განაშენა და განაკეთა“ (პროკ. 1, I, 146,1-2); ყოველი სოფელი განანათლნა და განაშენა (პროკ. 2, I, 158,1-2).

განკრთომა//განკვრევა – შეშინება, გაკვირება: ἐκπλήττω: „ამას ყოველსა ზედა მიკვრს და განეკვრთები“ (პროკ. 1, III, 151,4); „არამედ განმაკვრევს მე სიმდაბლე მაცხოვრისა“ (პროკ. 2, III, 160,18). „რომლისა მხილველი მოსე განკრთა“ (პროკ. 3, II, 168,8); „ვითარცა მუცელსა შინა შენ განგიკრთი“ (პროკ. 3, III, 170,2).

განკრთომილი – შეშინებული, გაკვირვებული: „შიშით და ძნოლით განკრთომილი იტყოდა“ (ეფს. 2, II, 188,14-15).

განკრძალვა//მოფისვა – დაცვა // გაგლეხა, შეგლეხა; κατα-χράομαι: „ნოვეს კილობანი იგი გარკთ კირითა განეკრძალა“ (პროკ. 1, III, 150,11); „მუნ ნოვე კილობანი მოჰფისა ნავითა“ (პროკ. 2, III, 160,13).

განმარტება – გაშლა, გახსნა; ἀναπετάσσει: „ყურნი თქუენნი განმმარტენით შეწყნარებად თქუმულთა ჩემთა“ (ფს.ოქრ., I, 53,2-3).

განოტებაჲ – განდევნა, გაქცევა: „კადნიერებაჲ მოსცა ყოველთა კაცთა... და განოტებად ძლიერებისა ჩემისა“ (ეფს. 2, IV, 197,16-17).

განრცხა – გარეცხვა, განბანა; πλύνω: „გინათუ თიჯამან წყაროდ განრცხის“ (პროკ. 1, IV, 152,12-153,1).

განკვრევა – ἐκπλήττω: „ამას ყოველსა ზედა მიკვრს და განეკვრთები“ (პროკ. 1, III, 151,4); „არამედ განმაკვრევს მე სიმდაბლე მაცხოვრისა“ (პროკ. 2, III, 160,18). იხ. განკრთომა.

განკვრევაჲ//შესულებაჲ – გაოცება, გაოგნება; ἐξίστημι: „განკვრევაჲმან შეიპყრა იგი და ვერ ძალ-ედება დაყუდებად“ (ეფს. 1, III, 178,6-7); „შესულებაჲმან შეიპყრა ეშმაკი და ვერ შეუძლებდა დათმენად“ (ეფს. 2, III, 192,2-3).

განსაგებელი – საგამგებლო: „რომელსაცა იგი განსაგებელი უშობის“ (პროკ. 1, I, 147,5-6).

განსაცდელი – იხ. განცდაჲ.

განუძლებელობაჲ/ანგაჰრებაჲ – გაუმაძღრობა, სიხარბე; πλεονεξία, ἥ: „რამეთუ კაცთად ნათესავი განუძლებელობითა დაეცა“ (ეფს. 1, V, 183,2); „...ვითარმედ მიმხუეველ ანგაჰრების არიან“ (ეფს. 2, V, 201,5).

განფრთხოზა – გამოფიხიზლება: „არამედ განფიფრთხოთ და ვითარცა ძილისაგან განვიღვძოთ“ (პროკ. 2, V, 164,2).

განღებული – გაღებული, გახსნილი; ἀνεῳγμένος: „წყაროსა, სახარებისა მიერ მოსწავებულსა, განღებულსა, აქუს წარსადინელი“ (ოქრ. 7, I, 139,1).

განმორებულ-ყოფა – იხ. გარდაქცევა.

განშუენება – გამშვენირება; κοσμέω: „სოფელი იგი უშუერი განაშუენა და განაკეთა“ (პროკ. 1, I, 146,1-2); „ყოველი სოფელი განანათლნა და განაშუენა“ (პროკ. 2, I, 158,1-2).

განჩინებაჲ/მცნებაჲ – განწესება, დადგენა, დამტკიცება; ἀποκρίσις, ἥ: „ხოლო ეშმაკმან არა მიიღო რად განჩინებაჲ“ (ეფს. 1, VI, 183,19); „ხოლო მზაკუვარსა მას არა მოელო მისგან

მცნება“ (ეგს. 2, VI, 202,11).

განცდა – გამოცდა (შეცდენის მიზეზით); *πειρασθήναι*: „და არა თავს-იდვას **განცდად** ჩემგან“ (ეგს. 2, IV, 198,9-10); „და არა თავს-იდვას ჩემ მიერ **განცდა**“ (ეგს. 1, IV, 181,18); *χλευάζω*: „და იწყო შეახლებად და **განცდად** მისა“ (ეგს. 2, V, 200,1-2); „იწყო მიახლებად და **განცდად** მისა“ (ეგს. 1, V, 182,10-11).

განცდად//განსაცდელი – *πειρασμός*, ὁ: „და სხუად სახედ **განცდად** იცვალა“ (ეგს. 2, VI, 202,11-12); „სხუასა სახესა **განსაცდელსა** მოვიდა“ (ეგს. 1, VI, 183,19); *πειρασθῆναι*, τό: „ამათ განცდათა დაუთმო უფალმან ჩუენთს“ (ეგს. 2, V, 205,9); „ხოლო განსაცდელნი დაითმინნა უფალმან ეშმაკისაგან ჩუენთს“ (ეგს. 1, VI, 185,9).

განცხოველება//ცხოველ-ყოფა – გაცოცხლება; *ζωοποιέω*: „ამან წყალმან ნათლისღებისამან მკუდარნი **განაცხოველნა**“ (პროკ. 1, III, 150,6-7); „ან წყლითა ნათლისღებამან მომწყდარნი **ცხოველ-ჰყუნა**“ (პროკ. 2, III, 160,9-10).

განცხრომა//სიხარულით აღვსება – *εὐφραίνω*: „ზლუად ფრიად **განცხროების**“ (პროკ. 2, I, 158,10); „ზლუად **აღვისო სიხარულითა**“ (პროკ. 1, I, 146,10).

განცხრომად – შვება, ლხენა, მხიარულება: „რამეთუ არა არს განცხრომად ჩუენი უძღებებით, არამედ გალობით“ (ფს.ოქრ., I, 53,9-54,1).

გარდამოსლვა//გარდამოშავალი – *καταβαίνω*: „სულიწმიდად მსგავსად ტრედისა **გარდამოვიდოდა** მას ზედა“ (ეგს. 2, II, 191,9-10); „იხილა სულიწმიდად **გარდამოშავალი**, ვითარცა ტრედი და დაადგრა მას ზედა“ (ეგს. 1, II, 177,17-178,1); *κατέρχομαι*: „და სულიწმიდად **გარდამოვიდა** და დაადგრა მას ზედა“ (ეგს. 2, III, 192,1-2); „და სული **გარდამოშავალი** და დადგრომილი მის ზედა“ (ეგს. 1, III, 178,5-6).

გარდამოსლვად – გადმოსლვა; *συγκαταβασις*, ἡ: „მ სიმდაბლქ უფლისად – **გარდამოსლვად** მეუფისად ზეცით“ (ფს.ოქრ., I, 54,11); *παρουσία*, ἡ (მისვლა, გამოჩენა): „და რაჟამს ესმა იგი იორდანეს... და წმიდისა სულისა იგი **გარდამოსლვად**“ (ეგს. 2, IV, 195,8-10).

გარდამოწდომა – გადმოსვლა: „და ესრეთ იგი შეიყუაროს და მისთვის ზეცით **გარდამოწდეს**, მემცა ზეცით არა გარდამოსრულ ვიყავ“ (ეგს. 2, IV, 197,10-12); *καταπέμνω*: „და **გარდამოწდა** სულიწმიდად მსგავსად ტრედისა“ (ფს.ოქრ., IV, 70,5); *κατελθών*: „რომელი შეცთომილისათვის ცხოვრისა ზეცით **გარდამოწდა**“ (ფს.ოქრ., I, 55,6-7); *παρυίγνομαι*: „ხოლო აქა სულიწმიდად სახედ ტრედისა **გარდამოწდა**“ (პროკ. 1, III, 151,1-2); „ხოლო აქა სულიწმიდად სახითა ტრედისათა **გარდამოწდა**“ (პროკ. 2, III, 160,16); *καταβαίνω*: „დალაცათუ **გარდამოწვედ** ზეცით“ (პროკ. 1, IV, 153,4); „ხოლო უკუეთუ **გარდამოწვედეს**“ (პროკ. 2, IV, 162,6); *ἐρχομαι*: „**გარდამოწდა** სულიწმიდად სახედ ტრედისა“ (პროკ. 1, VI, 156,10-11).

გარდართხმა – გადაკვრა, გადაჭიმვა, გადახურვა: „ცანი **გარდართხნა**“ (ეგს. 2, IV, 196,6; ეგს. 1, IV, 180,8; პროკ. 3, IV, 173,14).

გარდაქცევა//განმორებულ-ყოფა – სხვად ქცევა, სხვად შეცვლა; *παρ-βαίνω* (ვარლვევ, ვკარგავ, გადავუხვევ): „დალაცათუ **გარდამოწვედ** ზეცით, არამედ არავე **გარდაიქცე**“

(პროკ. 1, IV, 153,4-5); „უკუეთუ გარდამოჴედცა, არამედ არა განშორებულ ხარ დიდებასა მამისასა“ (პროკ. 2, IV, 162,6-7).

გარდაცვალება – შვეცლა; *τρέπω*: „...არამედ არა ჴორცად გარდაიცვალე“ (ფს.ოქრ., II, 60,8-9).

გარდაჴდომა – 1) გასვლა, წასვლა; *παρέρχομαι*: „დალათუ დღესასწაული ესე გარდაჴდეს მაცხოვრისა გამოჩინებისად“ (ფს.ოქრ., I,53,7); 2) მცნების ან ბრძანების დარღვევა; *παρ-εκβαίνω*: „არასადა გარდაჴჴედ შენსა ბრძანებასა“ (პროკ. 1, V, 154,10-155,1).

გოდოლი/ფრთქ – კოშკი, სახურავი; *περὺχιον, τό*: „და აღიყვანა იგი ზედა გოდოლსა მას ტაძრისასა“ (ევს. 2, VI, 204,13-205,1); „და აღიყვანა იგი ფრთესა ზედა ტაძრისასა“ (ევს. 1, VI, 185,3-4).

გონება გულარძნილი – იხ. მრავალგულარძნილი.

გუეჴული – ნაცემი, ტანჴული; *σχιάνζεσθαι* (უჴმად ყოფნა): „არამედ დაუტევა იგი ესრეთ გუეჴულად“ (ევს. 1, V, 183,18).

გულსმოდგინება//კადნიერება – მონადინება, მონდომება; *πρὸςμύα, ἦ*: „მცირედ გულსმოდგინებაჲ მოილო“ (ევს. 1, V, 182,10); „მცირედ კადნიერებით წარმდებ იქმნა“ (ევს. 2, V, 200,1).

დ

დაბადებული – იხ. შექმნილი.

დაბრყვლება//დაბრჴვევლება – დაბლაგვევა, დაჩლუნგება; *εἰς-μικρύνω* (ვმცირდები): „დაბრყვლდეს სანერტელნი ჩემნი“ (ევს. 2, IV, 197,1); „დაბრჴვევლდეს ჩემნი სანერტელნი“ (ევს. 1, IV, 180,14-15).

დაბრჴვევლება – იხ. დაბრყვლება.

დავარდნა – იხ. შვევრომა.

დამედგრება – შეშინება: „...ნუ დაჴმედგრდები ნათლისცემად ჩემდა“ (ევს. 2, II, 191,2).

დათმენად – იხ. დაყუდება.

დამყარება//დაფუძნება – დამტკიცება: „ქუეყანად დაემყარა“ (ევს. 1, VI, 184,8); „და ქუეყანად დაფუძნა“ (ევს. 2, VI, 203,8).

დამჴედ – მდაბლად: „უკუეთუ დაჴვარდე და დამჴედ თაყუანის-მცე მე“ (ევს. 2, V, 200,5).

დანერგვა – დარგვა; *προσφoιτᾶω*: „...უფლისა თავსა ზედა დანერგა“ (ოქრ. 7, IV, 200,5).

დასაბამი – დასაწყისი; *ἀπαρχή, ἦ*: „რამეთუ ჩემისა ცხორებისათჴს შეგიმოსიეს ჩემი ესე დასაბამი...“ (ფს.ოქრ., II, 57,6); *ἀρχή, ἦ*: „რომელი-იგი დასაბამითგან იყო სიტყუად“ (ევს. 2, IV, 196,2).

დაუცხრომელი – შეუჩერებელი, შეუსვენებელი: „ზეცისა უკუჴ სიმაღლისა

დაუცხრომელად მცველი“ (პროკ. 2, II, 159,15).

დაფუძნება – იხ. დამყარება.

დაყენება//შენყუდევა – ჩაგდება, დამწყვედევა: „რომელნი-იგი დამყენენს ადამისითგან მოაქამდე“ (ევს. 2, IV, 197,6); „რომელნი შევანყუდიენ ადამისითგან“ (ევს. 1, IV, 181,2-3).

დაყენებად//შენყუდომა – შეჩერება; κατακλίνσαι: „არამედ ჰგონებდა მისსა ჯოჯოხეთს დაყენებასა“ (ევს. 2, IV, 195,7-8); „მოელოდა მისსა ჯოჯოხეთს შინა შენყუდომასა“ (ევს. 1, IV, 181,2-3).

დაყუდებად//დათმენად – დანყნარება, დაღუძება; ἡσυχάζειν: „განკვრვებამან შეიპყრა იგი და ვერ ძალ-ედვა დაყუდებად“ (ევს. 1, III, 178,6-7); „შესულეებამან შეიპყრა ეშმაკი და ვერ შეუძლებდა დათმენად“ (ევს. 2, III, 192,2-3).

დაცოხნილი//ცოხნილი – დაღუჭილი: „...თავი თვსი დაცოხნილი შეჭამოს“ (ევს. 2, I, 187,14-15); „...თვსისაგან სიბოროტისა ცოხნილი შეიჭამოს“ (ევს. 1, I, 176,1).

დაჯსნა – დარღვევა, დაშლა, სიკვდილი: „ოდეს სასონარკუჭთილებისა ამის ცხორებისასა დაჯესენით“ (პროკ. 2, V, 163,1).

დაჯშვა – დახურვა, დაკეტვა: „მუნ ნოვე კილობანი მოჰფისა ნავითა და დაჯშვა შინაგან“ (პროკ. 2, III, 160,13); „...დაჯშვა ცანი“ (პროკ. 3, II, 169,2).

დევენულ-ყოფა – იხ. ოტება.

9

ერთარსებად სამებად – ἢ ὁμοῖον τριῶν: „ჯერ-არს ჩემდა ნათლისღებად ესე ან და მერმე, ამისა შემდგომად, – ერთარსებისა სამებისა სახელითა ნათლისღებად ყოველთა კაცთა მიმადღებლად“ (ფს.ოქრ., III, 68,2-3).

ერთკერძო – ცალი მხარე; μέρις, τό: „უკუეთუ ერთკერძოდ აღვასრულო და ერთკერძოდ დაეჰჳსნე, დავაკლებ განგებულებასა“ (ოქრ. 7, III, 144, 8-9).

ერთპატივი – ერთი პატივის მქონე, თანასწორი; ὁμότιμος: „არამედ ესე შენ თანა არს მარადის განუშორებელად, თანაარსი და ერთპატივ ყოვლადძლიერი“ (ფს.ოქრ., II, 62, 7-8).

ენაბრგუნვილი – ენაბლუ: „ენაბრგუნვილი უწოდა თავსა თვსსა“ (პროკ. 3, II, 168,9).

3

ვასხება – სესხება; δανείζω: „მავასხე მე ან მარჯუენჳ შენი, ვითარცა მავასხა მე შობისათჳს მუცელი ქალწულმან“ (ფს.ოქრ., III, 68, 4-5); δέδανυσμένους: „მე სული ვივასხე“ (ოქრ. 7, II, 141,3).

ზაკუეაჲ – მზაკვრობა, ცბიერება, თვალთმაქცობა; ὄμλις, ὅ: „...და არცა იპოვა ზაკუეაჲ პირსა მისსა“ (ეფს. 1, I, 175, 11; ეფს. 2, II, 187, 2).

ზეშთა – უმაღლესი, უდიდესი: „რომელი დაბადებულთათჳს ზეშთა ცნობისა მოვიდა“ (პროკ. 2, II, 159, 14-15).

ზრზენა//ზობაძაობა – შეგულიანება // მიმბაძველობა: „ეგრევე ადამს ვაზრზენდი დასაბამსა“; „აღვაზრზინე იგი ხისა მისგან მოღებად“ (ეფს. 1, V, 183, 5-8); „ესრეთ დასაბამითგან ადამი მოვიბაძვე და შევიტყუე“; „ესრეთ მოვიბაძვე იგი გემოდსხილვად ხილისა მისგან“ (ეფს. 2, V, 101, 10-13).

თ

თავი – იხ. თხემი.

თანაარსი – ἰσότης: „არამედ ესე შენ თანა არს მარადის განუშორებელად, თანაარსი და ერთპატივ ყოვლადძლიერი“ (ფს.ოქრ., II, 62, 7-8).

თანამოდგამ-ქმნა – შემწეობა, თანამდგომობა; συνανμύσσειν: „თანამოდგამ ქმნა ქუეყანისა შობილთა ზეცისა იგი ნაყოფი“ (ფს.ოქრ., I, 55, 7-8).

თანამოსაყდრქ – σύντρονος: „მას ჟამსა მიგალობდ მე, ვითარცა თანამოსაყდრესა მამისასა“ (ფს.ოქრ., III, 66, 8-9).

თაყუანის-ცემა – προσηνέω: „უკუეთუ დაჰვარდე და დამწვედ თაყუანის-მცე მე“ (ეფს. 2, V, 200, 5); „ესე ყოველი შენ მიგცე, უკუეთუ შემეგრდე და თაყუანის-მცე მე“ (ეფს. 1, V, 182, 12, 19-20).

თქუმა – იხ. ქადება.

თხემი//თავი – თავი, მწვერვალი; κορυφή, ἡ: „ვითარ მე, მოკუდავმან, უკუდავსა შენსა თხემსა ვიკადრო შეხებად?“ „ვერ ვიკადრებ უკუდავსა შენსა თხემსა გარდასხმად წყალსა“ (ეფს. 1, II, 177, 2-6); „და ვითარ მოკუდავი ესე კადნიერ ვიქმნე, მიახლებად თავსა მაგას უკუდავსა შენსა?“ (ეფს. 2, II, 189, 7-8).

კ

კადნიერებაჲ – იხ. გულსმოდგინებაჲ.

კაცთმოყუარებაჲ – ἔλεις, τὸ: „და უფროდსლა აურაცხელ არს კაცთმოყუარებაჲ მისი“ (პროკ. 1, V, 155, 5-6).

კბოლქ – ციცაბო ნაპირი (წყლის); στοιχείον, τὸ: „კბოლენი გიცნობენ შენ“ (ოქრ. 7, III, 143, 7).

კდემა – რიდი, სირცხვილი: „რომლისაგან იოსებ შეიკდიმა ქმნად უსჯულოებისა“ (პროკ. 3, II, 168, 6-7).

კდეშული – შერცხეენილი, მორიდებული: „რომლისაგან იორდანე კდეშული მართლ-უკუნ-იქსა“ (პროკ. 3, II, 167, 12-13).

კირი//ნავთი – ἄσφαλτον πίττω, ἦ: „ნოვეს კილობანი იგი გარჯთ კირითა განეკრძალა“ (პროკ. 1, III, 150,11); „შენ ნოვე კილობანი მოჰფისა ნავთითა“ (პროკ. 2, III, 160,13).

კმა-ყოფა – დაკმაყოფილება, საკმარისობა; ἀρκέω: „ესე არა-მე კმა-იყო-ა“ (პროკ. 1, III, 151,5); „ვითარმედ არა კმა-იყო“ (პროკ. 2, III, 161,1).

კუალი – ნაბიჯი, ნაკვალევი: „და იორდანსკ უკუნ-იქსა კუალსა“ (ეგს. 2, II, 190,9); „მე შენისა კუალადობისა კუალად მინებს“ (პროკ. 3, II, 166, 15-16).

კუარცხლებეკი – ფეხის დასაყრდენი: „ცანი საყდარ არიან მისა და ქუეყანად – კუარცხლებეკ ფერჯთა მისთა“ (ეგს. 2, III, 194, 3-4); „ცად მისი საყდარი არს, ხოლო ქუეყანად – კუარცხლებეკი ფერჯთა მისთად“ (ეგს. 1, III, 179, 6-7); ὑποπιδίον, τό: „ამისთჳსვე კუარცხლებეკად ესმა უფლისა განკაცებად“ (ოქრ. 7, I, 139,15).

კმოობა//კუმოლვა – აკვამლება: „მთანი კმოლვედ“ (ეგს. 2, II, 189,5); „მთანი კუმოლვიან“ (ეგს. 1, II, 176,17). „რომლისა მთა ვერ დამთმენელი კმოლდინ“ (პროკ. 3, II, 167, 16-17).

კუმოლვა – იხ. კმოობა.

ლ

ლიტონი//უნდოე შეურაცხი – უბრალო, მარტივი; ψιλό: „და ჰგონებდა, ვითარმედ ყრმაე არს ლიტონი...“ (ეგს. 1, III, 178,13); „ეგონა, ვითარცა ყრმაე რად უნდოე შეურაცხი“ (ეგს. 2, III, 192, 9-10). λιτό: „ვითარცა ლიტონი და უცხოე მოხუედ“ (ოქრ. 7, III, 142, 11-12).

მ

მადლი – წყალობა, საღმრთო საჩუქარი; χάρις, ἦ: „არამედ მადლი იგი მისი მარადის დადგრომილ არს ჩუენ თანა“ (ფს. ოქრ., 53,8); „...არამედ ნათლისღებისა მის მადლსა მოგუენიჭებს“ (ფს.ოქრ., I, 54,6); „შენ მიერ მოღებითა საკვრველებისა მადლისადთა“ (ფს. ოქრ., II, 59, 3-4); ჯერ-არს ჩემდა აღსრულებად შუელი და მერმე მიცემად მადლი (ფს.ოქრ., III, 66,14); „ნათელ-ვილო, რადთა მადლი ვჳადაგო“ (ოქრ. 7, III, 144, 7-8); „...მაცხოვრისა იგი მადლი განიყვეს“ (პროკ. 1, I, 146,5); „...მაცხოვარებისა მადლსა განიყოფენ“ (პროკ. 2, I, 158,5). **მადლი//საღმრთო ნიჭი** – χάρις, ἦ: „რადთამცა წყალთაცა მათ სინმიდისა იგი მადლი მისცა“ (პროკ. 1, III, 151,13); „რადთა წყლითა საღმრთო ნიჭი მოგუენიჭოს“ (პროკ. 2, III, 161,6).

მანქანებად//ველოვნებად – მოხერხება; ἐπίνοια, ἦ: „ან იხილე, საყუარელო, ბოროტად მანქანებად იგი მზაკუეარისად“ (ეგს. 2, V, 201,3); „და ან იხილე ბოროტისად ბოროტი ველოვნებად“ (ეგს. 1, V, 183,1).

მასვე უამსა – იხ. მეყსეულად.

მაცთური – τράννος, ὅ: „ნუკუე გულისჯმა-ყოს მაცთურმან მან და ივლტოდის“ (ფს. ოქრ., III, 64, 9-10).

მართლ-უკუნ-ქცევა – უკან გაბრუნება: „რომლისაგან იორდანე კდემული მართლ-უკუნ-იქსა“ (პროკ. 3, II, 167, 12-13).

მღვწეარქ – აკვამლეული: „და სანთელი ესე მღვწეარე წადიერ არს ზეთისა მაგისგან წყალობისაგსა“ (ევს. 2, II, 190,1).

მეკეცქ/შემოქმედი – თიხის ჭურჭლის ოსტატი; κερამεύς, ὅ: „თიჯასა უჯმს მეკეცე შესაქმედ“ (ევს. 1, II, 177,3); „აწ მიწისაგანსა ამას უჯმს მოძიებად შემოქმედისაგან“ (ევს. 2, II, 189, 8-9).

მეორედ შობად – ἀναγεννησις, ἥ: „მოვედით და ვიხილოთ ჩუენისა ამის მეორედ შობისა ხატი“ (ფს.ოქრ., I, 54,7).

მეოტ-ქმნა – განდევნა, გაქცევა: „რადთა არა მეოტ იქმნას მტერი“ (ევს. 1, VI, 185,11). იხ. ოტება.

მეფე – იხ. შარაგანდელი.

მეცსეულად/მასვე ჟამსა – მაშინვე, უეცრად, საჩქაროდ; εὐθὺς: „და მეცსეულად წარიყვანა იგი და მოვიდა წმიდად ქალაქად“ (ევს. 1, VI, 185, 2-3); „და მასვე ჟამსა წარმოიყვანა იგი და მოვიდა წმიდასა მას ქალაქსა“ (ევს. 2, VI, 204, 12-13). „მეცსეულად იხილნა ცანი განხმულნი“ (პროკ. 3, IV, 173,9).

მთხრებლი – ორმო, თხრილი: „და შთავჯადე იგი მთხრებლსა მას წარსაწყმედელი-სასა“ (ევს. 2, V, 201,12); „და შთავიყვანე იგი მთხრებლსა მას წარსაწყმედელსა“ (ევს. 1, V,183, 7-8).

მიგება – იხ. პირის დაყოფა.

მიდრეკა – გადახრა, განმორება: „უკუეთუ ესე კაცი არს, მისდრკეს ქუეყანისა შუებასა“ (ევს. 1, V, 183,10).

მიმადლებად/მინიჭებად – ჩუქება; χαρίζεσθαι: „შემოქმედსა მაგას ყოველთასა აღუთქუამ შექმნულთა მისთა მიმადლებად მას“ (ევს. 2, V, 200,6-7); „შემოქმედსა ყოველთა დაბადებულთასა აღუთქუამ მინიჭებად“ (ევს. 1, V, 182, 15-16). χαρίζεσθαι: „ჯერ-არს ჩემდა ნათლისღებად ესე აწ და მერმე, ამისა შემდგომად, – ერთარსებისა სამებისა სახელითა ნათლისღებად ყოველთა კაცთა მიმადლებად“ (ფს.ოქრ., III, 68,2-3).

მომადლებად – იხ. ნიჭი.

მკვრცხლი – სწრაფი, მკვირცხლი: „მუნ მოგუნი მკვრცხლნი ვილოდეს“ (პროკ. 2, I, 159,1).

მკუდარი – იხ. მომწყდარი.

მობაძაობა – იხ. ზრზენა.

მოკუდინება – იხ. წარწყმედა.

მომწყდარი/მკუდარი – მოკლული, გარდაცვლილი; θανόντας, ὅ: „აწ წელითა ნათლისღებამან მომწყდარნი ცხოველ-ჰყუნა“ (პროკ. 2, III, 160,9-10); „ამან წყალმან ნათლისღებისამან მკუდარნი განაცხოველნა“ (პროკ. 1, III, 150,6-7).

მონაგები – იხ. საფასე.

მონიჭება (მინიჭება) – მიცემა, ჩუქება, ბოძება; δῶρον: „და ყოველთა ცის კიდეთა განწმედა და წსნად მოგუანიჭა“ (ევს. 2, I, 186,6-7); „და სოფელსა განწმედა და გამოწსნად მონიჭა“ (ევს. 1, I, 175,6); „...არამედ ნათლისღებისა მის მადლსა მოგუანიჭებს“ (ფს.ოქრ., I, 54,6); χαρίζομαι: „იოვანე მას მინიჭა სიტყუად და ნუგეშინის-ვიცე თავსა“ (ევს. 1, IV, 181, 2-3). იხ. მიმალღება.

მორკინალი – შემბმელი: „რომლისა თანა იაკობ მრკინალი კურთხეულ იქმნა“ (პროკ. 3, II, 168,4-5).

მოსრვა – ამონყვეტა: „...ფრიალნი წარმართნი მოსრნა“ (პროკ. 3, II, 169,8).

მოსწავებელი – მინიშნებული, ნასწავლი; διδάγμα, τό: „წყაროსა, სახარებისა მიერ მოსწავებულსა, განღებულსა, აქუს წარსადინელი“ (ოქრ. 7, I, 139,1).

მოტყუება – აქ: მოსწავება; μολύω: „შენ გაბრიელის მიერ მოეტყუე“ (ოქრ. 7, II, 140,15).

მოფისვა – იხ. განკრძალვა.

მოღება – მიღება, აღება; δαψινεύω: „გლახაკი იგი მდიდრისაგან მოიღებნ...“ (ფს.ოქრ., II, 56,8-9). იხ. შეწყნარება, წარმდებ-ქმნა.

მოძიებად – იხ. შესაქმე.

მოწამქ – მოწმე; μαρτυράω: „ხოლო იოვანე, ვითარცა უფლისა მოწამემან ღირსმან, თქემულნი ესე მისამიმართნი არად შეპრაცხნა“ (ოქრ. 7, II, 140,20-21).

მოხელდა – იხ. წამის-ყოფად.

მპყრობელი – მფლობელი; κρατῶν, ὁ: „ვმა-ყო მპყრობელისა მიმართ უფლისა“ (ოქრ. 7, III, 142,7-8).

მრავალგულარძნილი//გონება გულარძნილი – მეტად ავი, მზაკვარი: „ხოლო ვეშაპად თქუა მრავალგულარძნილი ეშმაკი“ (ევს. 1, I, 175,15); „ვეშაპად თქუა გონება გულარძნილი ეშმაკი“ (ევს. 2, I, 187,7).

მსახურებად – διακονία, ἡ: „ისწავე მსახურებად, რომლისათვის-იგი მოსრულ ვარ“ (ფს.ოქრ., III, 64,7-8); „ვითარცა ღმერთსა ღმრთისაგანსა ღირსად მსახურებად შეწირეს“ (პროკ. 1, I, 147,8-9); „ვითარცა ღმერთსა შუქნიერებით მსახურებასა შესწირვიდეს“ (პროკ. 2, I, 159,2-3).

მსახური – λειτουργία, ἡ: „სადა არიან სერაბინნი, ექუს-ექუს ფრთენი მსახურნი“ (ოქრ. 7, III, 142,15-16).

მტკ – მოზიარე: „ესე არს ძქ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ; ძქ ჩემი, ბუნების მტე არსებითა და არა უცხო ჩემგან“ (ფს.ოქრ., IV, 71, 6-7).

მუნქესევე – მაშინვე, მყისვე: „არა მუნქესევე დამწუასა?“ (პროკ. 1, V, 154,1).

მლაღადებელი – მქადაგებელი: „ხოლო ვიტყვ სატყუასა პავლე მოციქულისასა, მლაღადებელი თქუენდა მომართ“ (პროკ. 3, I, 165,2).

მყედროდ – მშვიდი, წყნარი; εὐπειθής (კეთილმორჩილი): „რამეთუ იყო იგი მოშიშ და მყედრო...“ (ფს.ოქრ., III, 69,6-7).

მშენვიერი/საშუმინველი – სულდგმული: „და გამოსცა ქუენარმაგალი, მშენვიერი

ცხოველი თესლად-თესლადი“ (ევს. 2, VI, 204,1-2); „პრქუა ქუეყანასა გამოყვანებად ქუენარმავალი **საშუმინველი** ცხოველი მსგავსად ნათესავისა“ (ევს. 1, VI, 184,12-13).

მჩუარი – ტილო; ძესმძ, ო: „მუნ შეხვეს **მჩურისა** სახუეველითა“ (პროკ. 2, 159,4).

მცნებად – εντολή, ო: „ხოლო ცხოველ იქმნებიან სულისა მიერ და მადლისა და **მცნებითა** სიხარულით“ (ოქრ. 7, I, 139,2-3). იხ. განჩინებად.

მხოლოდშობილი – ὁμοιούσις: „ესე არს ძქ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-
ვიყავ... ძქ ჩემი, **მხოლოდშობილი** უხილავებრ“ (ფს.ოქრ., IV, 71,6-7); μονογενής, ო: „დღეს
გამოგვჩნდა **მხოლოდშობილი** ძქ ღმრთისად“ (პროკ. 1, V, 155,12).

მჭდომი – მონინალმდევე, საწინალმდევო: „უკუეთუ იგი იყოს, **მჭდომად** ჩემდა
მოსრულ არს“ (ევს. 2, IV, 196,9); „მიუტევე **მჭდომი** იგი ნებასა თვსსა“ (ფს.ოქრ., III, 65,9);
ἐναντίος, ო: „არამედ ორნივე ესე, **მჭდომნი** ურთიერთას, ერთად შეჰკრიბენ“ (ფს.ოქრ., II,
59,8-9).

6

ნავთი – იხ. კირი.

ნათესავი – იხ. ბუნებად.

ნათლისღებად – იხ. საბანელი.

ნები – ხელის გული: „ან ვითარ თავს-იდვას მზემან ხედვად, დადებად **ნები** მონისად
თავსა ზედა უფლისასა“ (პროკ. 1, V, 153,11-154-1); „დავღვა **ნები** ჩემი თხემსა ზედა ცაათა
სრულმყოფელისა“ (პროკ. 3, IV, 173,6-7).

ნიში – სასწაული, ნიშანი; τέραξ, ო: „...მაშინ იწყო ყოფად სასწაულებისა და **ნიშებისა**
შორის ერსა მას“ (ევს. 2, I, 186,10-11).

ნიჭი/მომადღებად – საჩუქარი, ძღვენი; χαρίζμενος: „უკუეთუ არა, ეგონოს სოფელსა,
ვითარმედ **ნიჭით** ჩემთვის ამას იტყვს“ (ევს. 1, II, 177,11-12); „რადთა არა ეგონოს სოფელსა,
ვითარმედ **მომადღებისა** ჩემისათვს სოქუ ესე“ (ევს. 2, II, 191,3-4). δαρεά, ო: „რადთა ჩუენ
მოგუეცეს სახედ ნათლისღებისა მის **ნიჭი**“ (ევს. 2, I, 187,3-4).

ნუგეზინისმცემელი – παράκλητος, ო: „და **ნუგეზინისმცემელი** იგი მოვიდეს“ (ევს. 2, II,
191,5); „და **ნუგეზინისმცემელი** მოვიდეს“ (ევს. 1, II, 177,13).

ო

ორგულება – ორგულება, ეჭვიანობა; πλάνη (გზას ვცდები): „რადთამცა არა
ორგულებდეს“ (პროკ. 1, VI, 156,8).

ოტება//ღევნულ-ყოფა//მეოტ-ქმნა – განდევნა, გაქცევა; φεύγειν: „არამედ ერთითა
სიტყვთა **მაოტოს** მე“ (ევს. 2, IV, 198,10); „არამედ ერთითა სიტყვთა **ღევნულ მყოს** მე
განცდისაგან“ (ევს. 2, IV, 181,19); „არამედ დაითარა ღმრთეებად იგი, რადთა არა **აოტოს**
მტერი იგი“ (ევს. 2, VI, 205,10); „არამედ დაითარა ღმრთეებად, რადთა არა **მეოტ იქმნას**

მტერი“ (ეგს. 1, VI, 185,10-11).

პ

პირველი – იხ. წინასწრობილი.

პალატი – სასახლე: „რადთა შეიყვანნეს **პალატსა** შინა ცხოვარნი“ (პროკ. 3, I, 166,2).

პირის დაყოფა//მიგება – დახშვა; ფიქრთ: „...და **დაუყო მას პირი** და თქუა“ (ეგს. 2, V, 202,6); „...და **მიუყო მას** და თქუა“ (ეგს. 1, V, 183,14-15).

რ

რულვა/წოლა – თვლემა, ძილი: „არამედ იხილა იგი, რამეთუ **პრულინ** და დაიძინის... არა **პრულინ**, არცა დაიძინის მცველმან ისრაჟლისამან“ (ეგს. 2, III, 194,6-9); „იხილა იგი **მწოლარე** და დაძინებული და ვერ ცნა, ვითარმედ მისთვის იტყოდა ღავით: არა **მიერულოს**, არცა დაიძინოს მცველმან ისრაჟლისამან“ (ეგს. 1, III, 179,10-11).

რღუნად – იხ. წელითრღუნად.

ს

საბანელი/ნათლისღებად – სანათლაღი, აბანო; λουτρόν, ტ: „არა თუ მას ეგმარებოდა **საბანელი**“ (ეგს. 1, I, 175,10); „არა თუ მას უკმა **ნათლისღებად**“ (ეგს. 2, I, 187,1).

საბლარდნელი/სამოსელი – სახვეველი; ἄλουργός, ი (მენამული სამოსი, პორფირი): „მენ მეუფისა ჯორცსა **საბლარდნელითა** შემოსენ“; (პროკ. 2, I, 159,6); „მას დღესა, ვითარცა მეუფემან სამოსელი სამეუფოდ შემოსნა ჯორცნი იგი“ (პროკ. 1, I, 148,2).

სათნო-ჩენა – სათნოდ მიჩნევა, მოწონება: „ქალწულმან წმიდამან საშოფთ შვა, ვითარცა **სათნო-იჩინა**“ (პროკ. 3, II, 169,16-17).

საიდუმლოდ – μυστήριον, ტ: „რამეთუ **საიდუმლოდ** არს დაფარული“; „მიიღო **საიდუმლოდსა** მის სწავლად“ (ფს.ოქრ., III, 69,4-5); „და ვერ გულისჯმა-ეყო მათ **საიდუმლოდ** იგი მეუფისა“ (ფს.ოქრ., IV, 70,1); „ან ჯამლად ღმრთისა განგებულებასა იტყვს **საიდუმლოსა**“ (ოქრ. 7, I, 139,12).

საკრველი – იხ. შეთხზული.

საკურთხეველი – θυσιαστήριον, ტ: „შენ **საკურთხეველსა** ზედა გამოსცხადენ“ (ოქრ. 7, II, 140,16).

სამოსელი – იხ. საბლარდნელი.

სამშჳალი – ლურსმანი; ἵλις, ო: „ჯერ-არს ჩემდა ჯუარცუმად და **სამშჳალითა** დამშჳალვად“ (ფს.ოქრ., III, 67,4).

საუნჯჳ – საგანძურის საცავი; ἀποθήκη, ი: „და შემძლებელ ვიქმნე შეყენებად **საუნჯეთა** ჩემთა“ (ეგს. 2, IV, 198,13); „და შეუძლო მათი შეწყუდომად **საუნჯესა** ჩემსა“ (ეგს. 1, IV,

181,21).

საუცარი – საოცარი, განსაცვიფრებელი; κατα-πρήκτικός: „საუცარი რაღმე აჰვიდა სასმენელთა ჩუენთა იოვანე“ (ოქრ. 7, II, 141,18-19).

საფასქ/მონაგები – ქონება; χρῆμα, τόν: „მეცსეულად საფასეთა აღთქემითა მოვიყვანო იგი ქეუმე ფერჯთა ჩემთა“ (ევს. 1, V, 183,3-4); „და დიდითა მით აღთქემითა მონაგებთადათა დავამდაბლო იგი ფერჯთა ჩემთა“ (ევს. 2, V, 201,7-8).

საშუმინველი – იხ. მშვნევირი.

საწერტელი – საჩხვლეტელი; κέντρον, τόν: „დაბრყვლდენ ყოველნი საწერტელნი ჩემნი“ (ევს. 2, IV, 197,1); „და დაბრჯგუვლდეს ჩემნი საწერტელნი“ (ევს. 1, IV, 180,14-15).

საწყალობელი – იხ. უბადრუკი.

სახქ – ხატი, მსგავსება; τῆσιν, τόν: „არამედ ჩუენთჳს ნათელ-ილო, რადთა ჩუენ მოგუეცეს სახედ ნათლისღებისა მის ნიჭი“ (ევს. 2, I, 187,3-4); „არამედ ჩუენთჳს ნათელ-ილო, რადთა ჩუენ სახე მოგუანიჭოს ნათლისღებისად“ (ევს. 1, I, 175,11-12); εἰδός, τόν: „და სხუად სახედ განცდად იცვალა“ (ევს. 2, VI); „სხუასა სახესა განსაცდელსა მოვიდა“ (ევს. 1, VI, 183,19-184,1); „ხოლო აქა სულიწმიდად სახედ ტრედისა გარდამოჴდა“ (პროკ. 1, III, 151,1-2); „ხოლო აქა სულიწმიდად სახითა ტრედისათა გარდამოჴდა“ (პროკ. 2, III, 160,16).

სახელისწოდებად – დარქმეული სახელი; προσηγορία, ἷ: „დედლობისა მისისა სახელისწოდებად მიანიჭე“ (ფს.ოქრ., II, 59,6).

სახიერი – კეთილი, მოწყალე; ἄγαθός, ὅ: „აუვარებდით უფალსა, რამეთუ სახიერ არს. არა არს მომავალი ფიცხელ, არამედ სახიერი სახიერისაგან იშვა ძქ“ (პროკ. 1, V, 155,2-4).

სიბორგილი/სიბოროტქ – სიგიჟე, ჭკუამცდარობა: „რადთა იგი დასათრგუნველად ჩუენდა დაეცეს თჳსთაგან სიბორგილთა და თავი თჳსი დაცოხნილი შეჭამოს“ (ევს. 2, I, 187,13-15); „რადთა იგი დათრგუნვილი ჩუენ მიერ, თჳსისაგან სიბოროტისა ცოხნილი შეიჭამოს“ (ევს. 1, I, 175,20-176,1).

სიბოროტქ – იხ. სიბორგილი.

სიმართლისა სარჩელი – სამართლიანი განაჩენი; δικαιοκρισία, ἷ: „ხოლო მას სიმართლისა სარჩელისა ნიჩაბი აქუს“ (ოქრ. 7, II, 141,9-10).

სიმაღლქ – μεγαλειός: „ხოლო მე არა უვარ-ვყო სიმაღლქ ღმრთეებისა შენისად“ (ფს. ოქრ., II, 57,5-6); ὑψηλός: „ვითარ აჩუენე სიმაღლქ, აჩუენე სიმაღლქცა“ (ოქრ. 7, III, 143,1-2).

სიმაღალქ – მორჩილება, თავმდაბლობა; ταπεινο-φροσύνη, ἷ: „მ სიმაღალქ უფლისად – გარდამოსლჳდ მეუფისად ზეცით“ (ფს.ოქრ., I, 54,11); „განვჰკრთები ფრიადსა მას სიმაღალესა მაცხოვრისასა“ (პროკ. 1, III, 151,4-5); „განმაკვრევს მე სიმაღალე მაცხოვრისა“ (პროკ. 2, III, 160,18); „ზეცით მამამან სიხარულით გარდამეტებულსა მას სიმაღალესა ძისასა მწრაფლ ბჭენი ცისანი განუხნა“ (პროკ. 1, VI, 156,4-5); ταπεινός, ἷ: „ესევითარი სიმაღალქ უფლისად იხილა იოვანე“ (ოქრ. 7, 142,5); „ვითარ აჩუენე სიმაღალქ, აჩუენე სიმაღლქცა“ (ოქრ. 7, III, 143,1-2); τὸ ἰδιωτικὸς σχῆμα (უბრალო გარეგნობა): „უფალი სიმაღალით მოხუედ და თავსა მე მომიდრეკ?“ (ოქრ. 7, III, 142,20-21).

სიმრავლქ – იხ. ბუნებად.

სინანული – μετάνοια, რ: „მე ნათელ-გცემ თქვენ წელითა სინანულად“ (ოქრ. 7, I, 139,9).

სინანულისა ქადაგი – ὁ μετανοίας Κήρυξ: „მე – სინანულისა ქადაგი“ (ოქრ. 7, II, 141,1).

სიტყვსგებად – პასუხის გაცემა; ἀπάντησις, რ: „არამედ ვითარ იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ არცაღა ერთი სიტყვსგებად ცხად იყო“ (ევს. 2, VI, 204,11-12); „რაჟამს უკუე იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ არცა ერთი სიტყვსგებად განცხადებულ იქმნა“ (ევს. 1, VI, 185,1-2).

სიჩჩო (სიყრმე) – ჩვილობა; ἔμβριον, ტ: „ვიდრე სიჩჩოსა და სიყრმესა შეპყრობილ ვიყავ, სიხარულით დღესასწაულსა შენსა გარდავიჭდიდი“ (ფს.ოქრ., II, 58,6-7).

სინმიდქ – ἀγνοή, რ: „რადთამცა წყალთაცა მათ სინმიდისა იგი მაღლი მისცა“ (პროკ. 1, III, 151,13).

სიხარული – იხ. შეებად.

სიხარულით აღესება – იხ. განცხრომა.

სლვად – იხ. სრბად.

სოფელი – იხ. ცისკიდე.

სრბად/სლვა – მსვლელობა: „რომელი დაბადებულთათჳს ზემთა ცნობისა მოვიდა... ხოლო მზისა სრბისა და ვარსკულაფთა სიმრავლისა გამოუთქმელისა რიცხვსა ჳელოვნებით მოქმედი“ (პროკ. 2, II, 159,14-17); „მისითვე ბრძანებითა მჴქ თჳსსა ზედა წესსა ვალს“ (პროკ. 1, II, 149,2).

სრული კაცი – ὁ ἄλιος ἄνθρωπος: „ვითარცა არს მხოლოდ სრული კაცი“ (ოქრ. 7, III, 142,2-3).

სრულისაგან სრული/ღმერთი ღმრთისაგანი – τὸν ἐκ τελείου τέλειον: „რომელი სრულისაგან სრული ყრმა იჴვა“ (პროკ. 2, III, 161,1); „რამეთუ ღმერთი ღმრთისაგანი... ყრმად იჴვა ქალწულისაგან“ (პროკ. 1, III, 151,5-7).

სუფევად/შარავანდედი – მეფობა; βασιλεία, რ: „და უჩუენა მას ყოველი სუფევად ამის სოფლისაჲ“ (ევს. 2, V, 200,4); „და უჩუენა მას ყოველნი სუფევანი სოფლისანი“ (ევს. 1, V, 182,13). „...შენ აღუთქუამ მიცემად სუფევასა“ (ევს. 1, V, 182,17); „...და აღუთქუამ შარავანდედსა მაგას ყოველთა“ (ევს. 2, V, 200,8).

სწრაფვა – მისწრაფება, მონდომება: „სარწმუნოებითა და სიყუარულითა სწრაფა სჯელსა შინა უფლისასა“ (პროკ. 2, V, 162,11).

ტ

ტყვვი (ბრჴენი) – ტყვია, კალა: „...და დაანთქა ფარაო, ვითარცა ტყვვი ზღუათა შინა“ (ევს. 1, III, 178,20-21).

უ

უბადრუკი/საწყალობელი – უბედური, საბრალო; ἄθλιος: „და ვად მე, უბადრუკსა“ (ევს.

1, IV, 180,12); „და ვად არს ჩემდა, **საწყალობელისა** ამის“ (ეგვ. 2, IV, 196,9-10); „რასა იტყვ, **უბადრუკო** ეშმაკო“ (ეგვ. 1, V, 182,15); „რასამე იტყვ, **საწყალობელო** და მზაკუვარო“ (ეგვ. 2, V, 200,6).

უბიწო – უნაკლო; ἄσπιλος: „ვითარ განგებანო შენ, **უბიწო** და შეუცოდებელი“ (ფს. ოქრ., II, 61,11); ἄχραντος: „და გარე-შეემოსე **უბიწოსა** მას გუამსა“ (ფს. ოქრ., II, 63,11).

უთესლო – ἄσπορος: „თანამოდგამ ექმნა ქუეყანისა შობილთა ზეცისა იგი ნაყოფი, **უთესლოდ** აღმოცენებული“ (ფს. ოქრ., I, 55,7-8); „ქალწულისაგან იმეფ **უთესლოდ** ნაყოფი“ (პროკ. 1, V, 154,7).

უკუმართ (**უკუდმართ**) – უკან; ὀπίσθω: „უკუნ-აქცინა ღელვანი თვსნი **უკუმართ**“ (ოქრ. 7, III, 143,5).

უკუნ-ქცევა – მიბრუნება, უკან გაბრუნება; ἀνατρέπω: „**უკუნ-აქცინა** ღელვანი თვსნი **უკუმართ**“ (ოქრ. 7, III).

ულმობელი – უტკივარი, უმწუხარი; ἀπαθής: „რომელი-იგი მან მხოლომან შვა მხოლოდ **ულმობელად**“ (ფს. ოქრ., IV, 70,2-3).

უნდოდ შეურაცხი – იხ. ლიტონი.

უსრულებად – არასრულყოფილება; ἀτέλεια, ἥ: „რამეთუ ყრმად ერეენებოდა და ჩუენსა ამას **უსრულებასა** გუემსგავსებოდა“ (პროკ. 1, I, 147,2-3); „ხოლო წინასწრობილი დღესასწაული უსრულსა ასაკითა ჩჩვლსა გუაჩუენებს, ჩუენისა **უსრულებისა** შემასმენელსა“ (პროკ. 2, I, 158,12-13).

უსრული/არა ყოვლად სრულ-ყოფა – არასრული, არასრულყოფილი; ἀτέλῃς: „ხოლო წინასწრობილი დღესასწაული **უსრულსა** ასაკითა ჩჩვლსა გუაჩუენებს, ჩუენისა **უსრულებისა** შემასმენელსა“ (პროკ. 2, I, 158,12-13); „პირველი იგი დღესასწაული **არა ყოვლად სრულ-იყო**, რამეთუ ყრმად ერეენებოდა და ჩუენსა ამას **უსრულებასა** გუემსგავსებოდა“ (პროკ. 1, I, 147,2-3).

უფლისმოყუარე – φίλο-δέσποτος: „არამედ ვითარცა მონამან **უფლისმოყუარემან** მოსლვად შენი უწინარესვე ვჟადაგე“ (პროკ. 1, IV, 153,7-8); „და ვითარცა მონამან **უფლისმოყუარემან**, შიშით და ძრწოლით აღიმადლა ჳმად თვსი“ (ფს. ოქრ. 7, II, 56,2-3).

ულადი – უწყლო, მშრალი: „რომელმან გამოაცენნა წყალნი **ულადისა** მისგან კლდისა“ (ეგვ. 2, III, 193,2-3).

უშუერი – უშნო, ულამაზო; ἀκοσμία, ἥ: „სოფელი იგი **უშუერი** განაშუენა და განაკეთა“ (პროკ. 1, I, 146,1-2).

უშჯულოებად – ἀνόμιμα, τὸ: „ხოლო ცეცხლითა მით ძლიერითა – **უშჯულოებათა** იგი ეკალნი შეწუვად“ (ფს. ოქრ., III, 69,3); πλῆμ-μέλημα, τὸ: „და მისი ცოდვად და **უშჯულოებად** ტვრთად ვინებე“ (ოქრ. 7, IV, 144,19).

უცოდველი – ἀναμάρτητος, ὁ: „ესევეთარი ძქ ესევეთარსა მონასა მოსცა: მოძულე-ბულსა – საყუარელი, შეცოდებულსა – **უცოდველი**, არადიდებულსა – დიდებული“ (ოქრ. 7, IV, 145,15-17); „ვითარმე ამან შეცოდებულმან განვწმიდო ღმერთი **უცოდველი**“ (პროკ. 1, V, 154,7-8).

უცხო – 1) სტუმარი, გარეშე; ξένος, ὁ: „ვითარცა ლიტონი და უცხო მოხუდ“ (ოქრ., III, 142,11-12); 2) სხვა არსი; ἑτεροῦσιος: „ძქ ჩემი, ბუნების მტე არსებითა და არა უცხო ჩემგან“ (ფს.ოქრ., IV, 71,6-7).

უძღვებად – გაუმაძღრობა, სიხარბე; ἀπληστία, ἡ: „არა არს განცხრომად ჩუენი უძღვებებით, არამედ ვალობით“ (ფს. ოქრ., I, 53,9-54,1).

უნყება – ცნობება, გაგებინება; κηρυσσω: „მისითვე პირითგამო ყოველთა ვაუნყე...“ (პროკ. 1, IV, 153, 9-10).

ფ

ფიცხელი – მკაცრი, სასტიკი; ἀστυρτότης, ἡ: „არა არს მომავალი ფიცხელ“ (პროკ. 1, V, 155,3).

ფროქ – იხ. გოლოლი.

ქ

ქადება//თქუმა – მუქარა, აღთქმა, დაპირება: „უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ ვდგა, ვერ დაუთმო მისსა ქადებასა“ (ევს. 1, IV, 181,11); „უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ წინა-აღუდგე, ვერ შემძლებელ ვარ დათმენად თქუმათა მისთა“ (ევს. 2, IV, 198, 2-3).

ქალწული – παρθένος, ἡ: „უძლიერქსი მოვალს, მე – მის მიერ და იგი – არა ჩემ მიერ; მე – ბერწისაგან, იგი – ქალწულისაგან...“ (ოქრ. 7, II, 158, 1-2).

ლ

ლაღადება – ხმამაღლა თქმა, ვედრება: „ლაღადებდა მისა მიმართ მეტყუელი“ (პროკ. 3, II, 166,13); „...შორითვე ლაღადებდა“ (პროკ. 3, III, 172,5).

ღმერთი ღმრთისაგანი – იხ. სრულისაგან სრული.

ღმრთეება – ღვთაებრიობა; θεότης, ἡ: „და დაიფარა დიდებად იგი ღმრთეებისად“ (ევს. 2, 199,12); „და არცა ღმრთეებად იგი აჩუენა, არცა კაცობრივისაგან იცვალა“ (ევს. 2, V, 202, 4-5); „და დაფარა პატივი იგი ღმრთეებისად“ (ევს. 1, 182,9); „არცა კაცობრივ აჩუენა, არცა ღმრთეებრი“ (ევს. 1, V, 183,13-14); „და შეემშია, არათუ ღმრთეებასა მას, არამედ მონებისა მას ხატსა“ (ევს. 2, 203,2-3); „...განალო მცირედ ცნობად ღმრთეებისად“ (ევს. 2, VI, 205,4-5); „...განალო მცირედ კარი ღმრთეებისა მისისად“ (ევს. 1, 185,5-6); „და ნულარა ჰქადაგებ ღმრთეებასა ჩემსა და მეუფებასა ენითა შენითა“ (ფს.ოქრ., III, 64,8-9); ἡ θεία ὁσιότης: „დალათუ ჩემითა ხატითა გხედავ შენ, უვარმცა-ვყავა ღმრთეებად შენი უხილავი?“ (ფს. ოქრ., II, 57,9-10).

ღმრთის განგებულება – საღვთო ჩანაფიქრი; οἰκονομία, ἡ: „ან ჳამლად ღმრთისა განგებულებასა იტყვს საიდუმლოსა“ (ოქრ. 7, I, 139,12).

ღმრთისმოყვარე – φιλόχριστοι (ქრისტესმოყვარე): „კაცნო ღმრთისმოყვარენო და ძმათმოყვარენო, მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ჩემთა“ (ფს. ოქრ. , I, 53,1-2).

ღმრთისშეუენიერება – θεοπρεπής: „რაჟამს მიხილო მე ღმრთიშეუენიერებით დაბადებულთა თანა“ (ფს. ოქრ. , III, 65,10).

ყ

ყოველთა ცხორება – ἡ πάντων ζωή: „დღეს გამოგვჩნდა ყოველთა ცხორება“ (პროკ. 1, V, 156,2).

ყოვლად დაუსაბამო – πάντων ὑπάρχω: „ალილე თავი ყოვლად დაუსაბამო“ (ოქრ. 7, III, 143,1).

ყოფა – იხ. აღსრულება.

ყრმად/ჩჩვლი – ბავშვი; παιδικός, ὁ: „ვითარცა მშობელმან ჩემმან ჩჩვლთა ყრმათა სახეველითა შემხვა მე“ (ფს. ოქრ., III, 68,6-7); βρέφος, τό: „რამეთუ ყრმად ერეენებოდა და ჩეენსა ამას უსრულებასა გუემსგავსებოდა“ (პროკ. 1, I, 147,2-3); „ხოლო წინასწრობილი დღესასწაული უსრულსა ასაკითა ჩჩვლსა გუაჩეენებს, ჩეენისა უსრულებისა შემასმენელსა“ (პროკ. 2, I, 158,12-13); „...ყრმად იშვა ქალწულისაგან“ (პროკ. 1, III, 151,7); „რომელი სრულისაგან სრული ყრმა იშვა“ (პროკ. 2, III, 161,1).

შ

შარავანდელი (შარავანდი) – 1) შარავანდელი//მეფე – მეფე გვირგვინოსანი: „რამეთუ ერისაგანი ესე მოელის შარავანდელისაგან“ (ევს. 2, II, 189,9-10); „მჯედარსა ევმარების მეფე“ (ევს. 1, II, 177,3-4); βασιλεύς, ὁ: „რომელი ცხორებასა მისცემს ყოველთა შარავანდელთა“ (ევს. 2, V, 200,8-9); „და ხარებასა მიჰმადლებს მეფეთა“ (ევს. 1, V, 182,16-17); 2) შარავანდელი//სუფევად – მეფეება; βασιλεία, ἡ: „...და აღუთქუამ შარავანდელსა მაგას ყოველთა“ (ევს. 2, V, 200,8); „...შენ აღუთქუამ მიცემად სუფევასა“ (ევს. 1, V, 182,17); 3) ბრწყინვალეობა, ნათელი; „სამეთვო გვირგვინი მსგავსი სხივთა“ (საბა): „გამოგვჩნდა შემოქმედი შარავანდელთა მზისათა“ (პროკ. 3, I, 165,8); „ღმრთიეებრსა შარავანდლსა შენსა ვერ უძლებ“ (პროკ. 3, III, 170,3). იხ. სუფევად.

შეგვანება – შეშვენება, შეფერება: „შეჰვავს ჩემდა აღსრულებად“ (ოქრ. 7, IV, 144,12-13).

შევრდომა//დავარდნა – ჩავარდნა; πεσών: „ესე ყოველი შენ მიგცე, უკუეთუ შემვივრდე და თაყუანის-მცე მე“ (ევს. 1, V, 182,14); „უკუეთუ დავარდე და დამჯედ თაყუანის-მცე მე“ (ევს. 2, V, 200,5).

შევრდომა – ἐφάπτω: „შეუვრდებოდა ფერჯთა მისთა“ (პროკ. 1, IV, 152,8-9); „შეუვრდებოდა და თაყუანის-სცემდა“ (პროკ. 2, IV, 161,15).

შეთხზული/საკრეელი – შერთული, შეგრეხილი; συνή, ἡ: „ამას დღესა შეთხზულსა მას

ცოდვასა ძეთა კაცთასა განჰჳსნის“ (პროკ. 1, I, 148,1); „ხოლო აქა დაიჳსნებიან საკრველნი ცოდვათანი“ (პროკ. 2, I, 159,4-5).

შეინრება//შეძრება – შეწეება, გასაჭირში ჩავარდნა; ἄγαν, ὅ (ბრძოლა): „უფროჲს გულითა შეინრდებოდა“ (პროკ. 1, IV, 152,8); ღუანლითა მრავლითა გული შეეძროდა (პროკ. 2, IV, 161,14-15).

შეკლება – მოხატრება, მორიდება, შერცხვენა: „რომლისაგან იოსებ შეიკლიმა ქმნად უსჯულოებისა“ (პროკ. 3, II, 168,6-7).

შემასმენელი – მიმანიშნებელი, მომასწავებელი: „წინასწრობილი ღღესასწაული უსრულსა ასაკითა ჩჳვლსა გუაჩვენებს, ჩუენისა უსრულებისა შემასმენელსა“ (პროკ. 2, I, 158,12-13).

შემოსვა – იხ. შთაცუმა.

შემოქმედი – ποιητής, ὅ: „შემოქმედსა მაგას ყოველთასა აღუთქუამ შექმნულთა მისთა მიმადლებად მას“ (ევს. 2, V, 200,6-7); „შემოქმედსა ყოველთა დაბადებულთასა აღუთქუამ მინიჭებად“ (ევს. 1, V, 182,15-16); „გიცნა შენ შემოქმედი და უკუნ-აქცინა ღელვანი თჳსნი უკუმართ“ (ოქრ. 7, III, 143,5); κτίστης, ὅ: „...რადთა იცნობოს შემოქმედი, სოფლისა მომცემელი“ (ოქრ. 7, IV, 145,14-15); „შექმნული იგი შემოქმედისაგან დამტკიცნების და არათუ შემოქმედი – შექმნულისაგან“ (ფს. ოქრ., II, 57,1-2); πλαστής, ὅ: „რამეთუ ადვილ არს ესე შენ მიერ, შემოქმედისა ბუნებათადას“ (ფს. ოქრ., II, 59,9-10); Δημιουργός, ὅ: „ვიცი, რავდენ არს შორის მონისა და შორის შემოქმედისა“ (ფს. ოქრ., 61,2-3; „რამეთუ შემოქმედი შენი მოვალს ჳორცითა შენდა“ (ფს. ოქრ., II, 63,6-7); „მას ჟამსა შემოქმედი ბუნებათად აღიდე“ (ფს. ოქრ., III, 65,12-13). იხ. მეკეცე.

შენივთებული – გამყარებული, დამტკიცებული; μέτοιχος (მკვიდრი): „მე კაცი ვარ საღმრთოჲსა ბრძანებისაგან შენივთებული...“ (ფს. ოქრ., II, 59,11).

შესაქმე/მოძიებად – შექმნა, გაჩენა; ἐπίσκευς, ἦ: „თიჳსა უჳმს მეკეცე შესაქმედ“ (ევს. 1, II, 177,3); „ან მინისაგანსა ამას უჳმს მოძიებად შემოქმედისაგან“ (ევს. 2, II, 189,8-9).

შესმენა – გაცონება, მოსწავება: „შესამინა სასწაული მრავალთა სასწაულთა“ (პროკ. 2, I, 158,4).

შესუარული – იხ. ამომწუხებელი.

შესულებად – იხ. განკვრეებად.

შესხმად – ხოტბა, შექება: „ვერ კადნიერ ვიქმნე შესხმად“ (პროკ. 3, II, 167,3).

შემტკობელი – შემთვისებელი: „ღღეს ღღე ესე ჳეშმარიტი ქადაგებისა შემტკობელი“ (პროკ. 3, I, 165,1).

შეუცოდებელი – იხ. უცოდველი; ἀναμάρτητος, ὅ: „ვითარ განგებანო შენ, უბიწოდ და შეუცოდებელი“ (ფს. ოქრ., II, 61,11).

შექმნული/დაბადებული – ποιημα, τὸ: „შემოქმედსა მაგას ყოველთასა აღუთქუამ შექმნულთა მისთა მიმადლებად მას“ (ევს. 2, V, 200,6-7); „შემოქმედსა ყოველთა დაბადებულთასა აღუთქუამ მინიჭებად“ (ევს. 1, V, 182,15-16).

შექმნული – κτίσμα, τὸ: „შექმნული იგი შემოქმედისაგან დამტკიცნების და არათუ

შემოქმედი – **შექმნულისაგან**“ (ფს.ოქრ., II, 57,1-2).

შეყენებად/შენყუდომა – შეჩერება, ჩაგდება; ἐγκλείσθαι: „და შემძლებელ ვიქმნე შეყენებად მათა საუნჯეთა ჩემთა“ (ევს. 2, IV, 198,13); „და შეუძლო მათი **შენყუდომა** საუნჯესა ჩემსა“ (ევს. 1, IV, 181,21).

შეყენებული – შეჩერებული, დაკავებული; κατεχόμενος: „...და აღმოყვანებად მას შინა **შეყენებულთა**“ (ფს.ოქრ., III, 67,7); κατεσφαισμένους: „საშოსა ღედისასა ვიყავ **შეყენებულ**“ (ოქრ., 7, 143,11).

შეყოფა – შეერთება, შერევა; συντάττω (συντάσσω): „**შეყო** საწყალობელთა მონყალქ იგი“ (ფს. ოქრ., I, 55,4-5).

შეცდომილი – πλανώμενος: „რომელი **შეცდომილისათვის** ცხოვრისა ზეცით გარდა-მოვდა“ (ფს.ოქრ., I, 55,6-7).

შეცოდებული – ἀμαρτανός, ὁ: „ესე ვითარი ძქ ესე ვითარსა მონასა მოსცა: მოძულებულსა – საყუარელი, **შეცოდებულსა** – უცოდველი, არადიდებულსა – დიდებული“ (ოქრ. 7, IV, 145,15-17); κατὰ-ῥῆσιν: „ვითარმე ამან **შეცოდებულმან** განვწმიდო ღმერთი უცოდველი?“ (პროკ. 1, V, 154,7-8).

შედრვა – იხ. შეინრება.

შედრწუნება (ძრწოლა) – შეშფოთება, შეშინება: „ანგელოზნი მოხედვასა შენსა **შედრწუნდიან**“ (ევს. 2, II, 189,4); „ანგელოზნი წამისყოფასა ოდენ შენსა **შედრწუნდებიან**“ (ევს. 1, II, 176,16-17); „**შედრწუნდა** გონებითა, რამეთუ გულისგმა-ყო საღმრთოვსა მის ბუნებისა სიმდაბლქ“ (ფს.ოქრ., II, 56,1-2); „ეგრეთვე ან **უძრწი**“ (პროკ. 170,3); „...**შედრწუნდა** ფრიად“ (პროკ. 3, III, 170,7);

შედრწუნებული/ძრწოლა – τρέμω: „ხოლო ზეგარდამოვსა მისგან წმისა შეშინებულ და **შედრწუნებულ ვარ...**“ (ევს. 2, IV, 199,1); „ხოლო ზეგარდამო რომელ ესმა წმისაგან, შეშინის და **ვძრწი...**“ (ევს. 1, IV, 181,23-24); „**შეშინებულ და შედრწუნებულ** არს გონებად ჩემი“ (პროკ. 1, IV, 152,4-5); **ძრწის** გონებად ჩემი (პროკ. 2, IV, 161,12);

შეძლუნა – იხ. შეწირვა.

შეწირვა/შეძლუნა – მირთმევა; περισφένω: „მუნ მოგუთა ძლუენი ვითარცა მეუფისა **შეწირეს**, ხოლო ამას ღღესა ანგელოზნი ზეცით მოვიდეს და ვითარცა ღმერთსა ღმრთისაგანსა ღირსად იგი მსახურებად **შეწირეს**“ (პროკ. 1, I, 147,7-9); „მუნ მოგუენი მკვრცხლნი ვილოდეს და ვითარცა მეუფისა ძლუქნსა **შესძლნობდეს**, ხოლო აქა ანგელოზნი ზეცით მოვიდოდეს და ვითარცა ღმერთსა შეწნიერებით მსახურებასა **შესწირვიდეს**“ (პროკ. 2, I, 159,1-3).

შენყენარება – მიღება; ἐνοικίω (ესახლდები, ვმკვიდრდები): „ყურნი თქუენნი განჰმარტენით **შენყენარებად** თქუმულთა ჩემთა“ (ფს.ოქრ. , I, 53,2-3).

შენყენარება/მოღება – მიღება, აღება; μεταλαμβάνω: „იორდანეს მიერ ნათლისღება შეინყენარა“ (პროკ. 2, I, 158,10-11); „კურთხევად იგი იორდანისად **მოიღო**, მიიწია და განეფინა მას ზელა“ (პროკ. 1, I, 146,11-147,1).

შენყუდევა – იხ. დაყენება.

შენწყდომად – იხ. დაყენებად, შეყენებად.

შენწყდომილი – დამწყდელი; καθήμενος: „ჯერ-არს ჩემდა ჯორცთა ჩემთა სანთელი აღნთებად **შენწყდომილთათჳს** ბნელსა შინა და აჩრდილთა სიკუდილისათა“ (ფს.ოქრ., III, 67,10-11).

შთავლენა – იხ. წარცემა.

შთაცუმა/შემოსვა – ἐν-ბნა (ჩაცმა რაიმესი რამეზე): „და მან ჯორცნი კაცთანი **შთაიცუნა**“ (ევს. 2, IV, 196,5); „...კაცისა ჯორცნი **შეიმოსნა**“ (ევს. 1, IV, 180,7). ἀναλαμβάνω: „ხატი მონებისად **შთაიცუა**“ (პროკ. 1, III, 151,8).

შუება – განცხრომა, მხიარულება: κατατρυφάω: „ამისთჳსცა **ვიშუებდეთ სიხარულით**...“ (ფს. ოქრ. , I, 53,8-9).

შუებად – „და უკუეთუ კაცი იყოს, მართოდ იპოვოს **შუებად** ამის ქეყანისა დიდებასა“ (ევს. 2, V, 201,15); „უკუეთუ ესე კაცი არს, მისდრკეს ქეყანისა **შუებასა**“ (ევს. 1, V, 183,10).

შუებად/სიხარული – εὐφροσύνη, ი: „ყოველი სოფელი **შუებითა** აღივსების“ (პროკ. 2, I, 158,5-6); „ყოველი დაბადებული **სიხარულითა** აღსავსე არს“ (პროკ. 1, I, 146,5-6).

შუილი – ხმაური: „...ვეგონო მე ძედ **შუილისად**“ (ოქრ. 7, IV, 144,16).

შჯული – νόμος, ო: ჯერ-არს ჩემდა აღსრულებად **შჯული** და მერმე მიცემად მაღლი“ (ფს.ოქრ., III, 66,14); „წინა-დავიცვთე, რადთა **შჯული** აღვასრულო“ (ოქრ. 7, III, 144,7).

შჯულისმდებელი – νομοθέτης, ო: „რამეთუ **შჯულისმდებელი** ვარ და ძქ **შჯულისმდებელისად**“ (ფს.ოქრ., III, 66,11).

ჩ

ჩინებული – გამოჩენილი: „და რომელსა-იგი **ჩინებულ** ხარ, ნუ დაჰმედგრდები ნათლისცემად ჩემდა“ (ევს. 2, II, 191,1-2).

ჩჩვლი – იხ. ყრმად.

ც

ცისკიდც/სოფელი – ქვეყანა, მსოფლიო; οἰκουμένη, ი: „და ყოველთა **ცისკიდეთა** განწმედად და ჳსნად მოგუანიჭა“ (ევს. 2, I, 186,6-7); „და **სოფელსა** განწმედად და გამოჳსნად მოანიჭა“ (ევს. 1, I, 175,6); „რომელი განმზადებულ არს **ცისკიდეთა** ნათლისცემად სულითა წმიდითა და ცეცხლითა“ (ევს. 2, III, 194,13-195,1); „რომელსა ჳნებაჳს **სოფლისა** ნათლისცემად სულითა წმიდითა“ (ევს. 1, III, 179,15-16); „ნუეკუე ესე იყოს, რომელი განმზადებულ არს განმჯად **ცისკიდეთა**?“ (ევს. 2, IV, 195,14).

ცოდვილი – ἁμαρτωλός, ო: „კაცისაგან **ცოდვილისა** ნათელს-ილება“ (პროკ. 1, V, 154,3-4).

ცოხნილი – იხ. დაცოხნილი.

ცხოველი – ცოცხალი: „და გამოსცა ქუენარმავალი, მშვნეიერი **ცხოველი** თესლად-თესლადი“ (ევს. 2, VI, 204,1-2); „ჰრქუა ქუეყანასა გამოყვანებად ქუენარმავალი

საშუამშენებელი ცხოველი მსგავსად ნათესავისა“ (ევს. 1, VI, 184,12-13); ჯდov: „შენ ხარ ქრისტე, ძე ღმრთის ცხოველისა“ (ფს.ოქრ., IV, 74,5-6).

ცხოველსმყოფელი – გამაცოცხლებელი; σωτήριος: „და მიიღეთ ჩემგან ცხოველსმყოფელი სმენად...“ (ფს.ოქრ., I, 53,3).

ცხოველ-ქმნა – გაცოცხლება; ζωοποιόν: „რომელთა სწყურის, სუმენ მის წყაროდსაგან და ცხოველ-იქმნებიან“ (ოქრ. 7, I, 139,2).

ცხოველ-ყოფა – ზღწო (უანგისგან ვასუფთავება): „ვითარცა უკუდავმან, მკუდარნი ცხოველ-ყვნა“ (პროკ. 1, V, 156,3). იხ. განცხოველება.

ცხოვრებად/ხარებად – σωτηρία, იქ: „რომელი ცხოვრებასა მისცემს ყოველთა შარავანდედთა“ (ევს. 2, V, 200,8-9); „რომელი მეუფე არს ყოველთად და ხარებასა მიჰმადლებს მეფეთა“ (ევს. 1, V, 182,16-17). σωτηρία, იქ: „ჰურიათა და წარმართთა ნათლისღებითა მიანიჭებს ცხოვრებასა...“ (პროკ. 1, II, 150,1-2); „ჰურიათა და წარმართთა ნათლისღებითა ცხოვრებასა მოანიჭებს...“ (პროკ. 2, II, 160,4-5).

ძ

ძე მეუფისად – ὁ Υἱὸς βασιλέως: „ზეცას ძეო მეუფისაო და ქუეყანასა – ძეო მეუფისაო“ (ოქრ., 7, 142,13).

ძმათმოყუარე – Φιλάνθρωπος: „კაცნო ღმრთისმოყუარენო და ძმათმოყუარენო, მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ჩემთა“ (ფს.ოქრ., I, 53,1-2).

ძრწოლა – იხ. შეძრწუნება, შეძრწუნებული.

ძღუენი – შესაწირავი, საჩუქარი; δωρεά, იქ: „ძღუენი ვითარცა მეუფისა შეწირეს“ (პროკ. 1, I, 147,1); „ვითარცა მეუფისა ძღუეწსა შესძნობდეს“ (პროკ. 2, I, 159,1-2).

წ

წადიერ-ყოფა – მოსურვება, მოწადინება; ἡρῶ: „...და ითხოვ, რომლისათვის არა წადიერ ხარ“ (ფს.ოქრ., II, 56,6).

წამის-ყოფად/მოხედვად – ნიშნის მიცემა: „ანგელოზნი წამისყოფასა ოდენ შესა შეძრწუნდებიან“ (ევს. 1, II, 176,16-17); „ანგელოზნი მოხედვასა შესა შეძრწუნდებიან“ (ევს. 2, II, 189,4).

წარმართ – წინ; ἔμπροσθεν: „არა წარვალს წარმართ, უვარ-ჰყოფს წესსა“ (ოქრ. 7, III, 143,5-6).

წარმართება – წარმართვა, სწორ გზაზე დადგომა; ἐκτείνω: „იღუმიადმდე წარმემართოს სლვად ჩემი“ (ოქრ. 7, I, 139,14-15).

წარმღებ-ქმნა/მოღება – თავხედობა, ურცხვობა; λαμβάνω (ვიღებ): „მცირედ კადნიერებით წარმღებ იქმნა“ (ევს. 2, V, 200,1); „მცირედ გულსმოღვინებად მოიღო“ (ევს.

1, V, 182,10).

წარსადინელი – სადინი; რუსი, ი: „...განდებულსა, აქეს წარსადინელი“ (ოქრ. 7, I, 139,1).

წარტყუნვა – ტყვედ წაყვანა, გაძარცვა: „და წარმტყუნოს მე მიერ და ტყვედ წარმიყვანოს მე“ (ეგს. 2, IV, 197,6-7); „და წარტყუნოს ჩემი საუნჯე და ტყვედ ვიქმნე“ (ეგს. 1, IV, 181,3).

წარტყუნვა//წელთ-გდება – χεῖρ (ვიმორჩილება, ვიპყრობ): „არამედ, რადთა შენ წარგტყუნოს...“ (ეგს. 2, VI, 204,7); „არამედ, რადთა შენ შეგაშინოს და წელ-გიგდოს...“ (ეგს. 1, VI, 184,17).

წარცემა//შთავლენა – გაგზავნა; κατάγω: „ეგრეთვე იგი ეშმაკთა მისთა თანა გეჰენიასა ცეცხლისასა წარსცეს“ (ეგს. 1, III, 178,21-22); „ეგრეთვე ესე საკვრველებითა თჳსითა, წელითა ნათლისღებისადთა, შთავლენა ცეცხლსა მას გეჰენიადსასა საუკუნესა“ (ეგს. 2, III, 193,8-10).

წარწყმედა//მოკუდინება – θανατόω: „რამეთუ მან წყლითრღუნამან ნათესავი კაცთად წარწყმიდა“ (პროკ. 1, III, 150,6); „რამეთუ მუნ რღუნამან წყლისამან კაცთა ბუნებად მოაკუდინა“ (პროკ. 2, III, 160,8-9).

წარწყმედული – πλανώμενος: შეერაცხა წარწყმედულთა მათ ცხოვართა მწყემსი იგი კეთილი (ფს.ოქრ., I, 55,5-6).

წღევა – სხმა, დაღეფინება: „რომლისაგან იწღია სიტკბობად სულიერებრი“ (ოქრ. 7, I, 139,4).

წესი – 1) რიგი, წყობა; χῳρός, ბ: „...და წესნი ანგელოზთანი ზეგარდამო გაქებდეს“ (ფს. ოქრ., II, 58,15-16); 2) კანონი, ბუნება; τάξις, ი: „რადსა სცვალეს წესსა“ (ფს.ოქრ., II, 56,5); „არა წარვალს წარმართ, უვარ-ჰყოფს წესსა“ (ოქრ. 7, III, 143,5-6).

წინადაცუეთა – περιτέμνω: „წინა-დავიცუეთ, რადთა შჯული აღვასრულო“ (ოქრ. 7, III, 144,7).

წინამორბედი – πρῶτος, ბ: „მე - წინამორბედი, იგი - ზეცისად“ (ოქრ. 7, II, 141,2-3).

წინამსრბოლი – მოწინავე მებრძოლი; πρῶτος, ბ: „ვითარცა წეს არს წინამსრბოლისად“ (ფს.ოქრ., II, 63,3-4).

წინამცურვალნი – შიკრიკი; πρῶτος, ბ: „არცა წინამცურვალნი წარმოავლინნა ანგელოზთა დასნი“ (ფს.ოქრ., I, 55,1).

წინასწრობილი//პირველი – წინმსწრები; προλαβῶσα: „წინასწრობილისა ღღესას-წაულისა უფროსად ღღეინდელი ღღესასწაული გამოჩნდების სასწაულთა აღყუავებითა“ (პროკ. 2, I, 158,6-7); „პირველსა მას ღღესასწაულსა ესე უმეტეს აჩუენებს საკვრველებსა“ (პროკ. 1, I, 146,6-7).

წოლა – იხ. რულვა

წყალობად – ἔλεος, ბ: „უკუნისამდე არს წყალობად მისი“ (პროკ. 1, V, 155,5).

წყლითრღუნა//რღუნად – წარღვნა, წყალდიდობა; κατακλυσμός, ბ: „რამეთუ მან წყლითრღუნამან ნათესავი კაცთად წარწყმიდა“ (პროკ. 1, III, 150,6); „მუნ რღუნამან

წყლისამან კაცთა ბუნებად მოაკუდინა“ (პროკ. 2, III, 160,8-9).

ჭ

ჭეშმარიტი სარწმუნოებად – ἡ ἀσφάλεια πίστις: „ხოლო აქა ქრისტემან **ჭეშმარიტი**თა **სარწმუნოებითა** ჯორცთად იგი კილობანი მტკიცე-ყო“ (პროკ. 1, III, 150,11-12).

ჭვრობა – ხედვა, ჭვრეტა; κατασκοπέω: „**იჭვრობდეს** ძნოლით წმიდანი ანგელოზნი“ (ოქრ. 7, IV, 145,7-8).

ხ

ხარებად – კარგი ამბის ცნობება, გახარება; ἐπαγγελία, ἡ: „შენ **ხარებით** იშვე“ (ოქრ. 7, II, 140,15). იხ. ცხორებად.

ხატი – გამოსახულება, მსგავსება; μορφή, ἡ: „და შეეშია, არათუ ღმრთეებასა მას, არამედ მონებისა მას **ხატსა**“ (ევს. 2, VI, 203,2-3); „და შეეშია მონისა **ხატი**თა“ (ევს. 1, VI, 184,3); „დალათუ ჩემითა **ხატი**თა გხედავ შენ, უვარმცა-ვყავა ღმრთეებად შენი უხილავი?“ „მონათა შენთა ერეენე მონისა **ხატი**თა“ (ფს.ოქრ., II, 60,9-10); „**ხატი** მონებისად შთაიკუა“ (პროკ. 1, III, 151,8); εἰκών, ἡ: „ვიხილოთ ჩუენისა ამის მეორედ შობისა **ხატი**“ (ფს.ოქრ., I, 54,7).

ჯ

ჯელთ-გდება – იხ. წარტყუნვა.

ჯელთდებული – ხელში ჩაგარდნილი: „რომელი ჩუენდა **ჯელდებულ** იყო და დამორჩილებულ“ (პროკ. 2, V, 162,15-16).

ჯელოვნებად – იხ. მანქანებად.

ჯორც-ქმნა – ἡ σάρξ γίνομαι: „სიტყუად იგი **ჯორციელ იქმნა** და დაემკვდრა ჩუენ შორის“ (ევს. 2, III, 192,11-12); „სიტყუად **ჯორციელ იქმნა** და დაემკვდრა ჩუენ შორის“ (ევს. 1, III, 178,14-15).

ჯორც-შესხმა – τὸ σῶμα φορέω: „ამისთვის **ჯორცნი შევისხენ** და კაც ვიქმენ“ (ევს. 2, II, 190,6-7).

ჯსნა – იხ. აღმონოლება.

ჯ

ჯუარცუმად – ἐν σταυρῷ ἀνελεῖν: „ჯერ-არს ჩემდა **ჯუარცუმად** და სამშჯულითა დამშჯუალვად“ (ფს.ოქრ., III, 67,4).

Old Georgian Translations of Homilies on the Baptism of Our Lord Jesus Christ

Abstract

The present volume of the series “Homiletic Monuments Translated into Georgian” is dedicated to the old Georgian translations of Homilies on the Baptism of our Lord Jesus Christ. The publication includes both previously published homilies (edited and filled with corroboratory passages from other manuscripts), as well as - unpublished to this day ones. These homilies are the sermons delivered by Saint Nino and seven great Byzantine Church Fathers on the feast of the Baptism of our Lord Jesus Christ.

Most of them were translated into Georgian during the pre-Athonic period (up to the end of the 10th century) by anonymous translators and were collected in collections of homiletic-hagiographic texts of the 8th-9th centuries, called “Mravaltavi” (Books of multiple texts). Two of the sermons whose author is **Saint Sophron of Jerusalem** († 638) and are translated into Georgian by Eprem Mtsire (9th c) represent an exception. Among the texts on the Baptism, St. Nino’s († 338) homily is pseudo-epigraphic and is considered to be an anti-Arianic writing.

Julian of Tabis (the 5th century) is unknown in Christian Literature and the content of his homily is of anti-Monophysitic nature.

The source of the homily on the Baptism by Cyril of Jerusalem († 386) is found to be his own Catechesis III (PG 33, col. 425-450).

The author of two more homilies on the Baptism is **Gregory of Nyssa** († 394). The second of these two is a continuation of the first one, and is to be pronounced the following week after the feast of the Baptism of the Lord.

The first homily is known in Georgian sources as the one whose author is St. John Chrysostom (as well as in Syriac sources); however, according to a Greek source it is attributed to Gregory the Wonderworker († 270) (PG 10, col. 1177-1189). The surviving abridged Latin version of the same homily is known as the one of Gregory of Antioch (6th c.) (PG 88, col. 1865-1872).

The Greek text of the second homily is known as of the authorship of **St. John Chrysostom** (PG 64, col. 33-38) and of **Gregory of Antioch** (PG 88, col. 1871-1884), and its fragment is quoted in the work *De Sacris Parallels* (PG 96, col. 509-512) and works of Gregory of Nyssa which are considered as lost ones (PG 46, col. 1109-1112).

In the homiletic literature translated into Georgian, there are seven more homilies on the Baptism known as those of John Chrysostom († 407). Of these seven, the Greek source of only one text is identified for certain (PG 50, col. 805-808). Therefore, today the rest of them are considered as Georgian versions.

The homily on the Baptism of Saint Proclus of Constantinople († 446) (PG 65, col. 757-764) can be found in two Georgian translations.

The first text, which is included in the Mravaltavi, represents a pre-Athonic translation, while the second one is taken from the Russian Prologue-Synaxis (17th century), presumably by the Georgian royal, King Archil (1647-1713). In the Prologue-Sinaxis, which is translated from Russian, there can be found another homily known as the one belonging to Proclus: its Greek source is unknown.

The homily on the Baptism by **Pseudo-Eusebius of Alexandria** (5th c.) (PG 86, col. 372-380) is preserved in two ancient Georgian translations. One of them is included in the Athonic Mravaltavi and is translated from the Greek source, while the other is preserved in the Tbeti and Parkhali Mravaltavi and contains obvious Armenianisms.

It should be noted that compared to the Greek text, in the Georgian versions six passages have been added, which indicates the existence of an extensive edition of the Greek text.

Due to the large volume of the material, we were not able to include in this volume the homilies by Saint Gregory of Nazianzus which are translated into Georgian by three translators (Saint Euthymius the Athonite, Ephrem Mtsire and David of Tbeti). The following edition of the series will be dedicated to this material.

გამოყენებული ლიტერატურა

ათონის მრავალთავი 1999: ათონის მრავალთავი, იოვანე ბოლნელის ქადაგებანი, გამოსაცემად მოამზადეს: მ. მაისურაძემ, მ. მამულაშვილმა, ა. ღამბაშიძემ, მ. ჩხენკელმა; ელენე მეტრეველის რედაქციით, კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინს-ტი, თბ., 1999.

აღწერილობა 2009: წმ. გრიგოლ ნოსელის თხზულებათა შემცველ ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, ხელნაწერები აღწერეს, შესავალი და საძიებელი დაურთეს ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა და თინა დოლიძემ, თბ., 2009.

ბერიშვილი 2014: ბერიშვილი გ., „წმინდა სოფრონ იერუსალიმელის ნათლისღების ჰომილიათა ქართული თარგმანები“, გრაგნილი, საეკლესიო-სამეცნიერო კრებული II, თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის გამომცემლობა, თბ., 2014: 7-97.

გაბიძაშვილი 2009: გაბიძაშვილი ე., ძველი ქართული მწერლობის ნათარგმნი ძეგლები, ბიბლიოგრაფია, 3, ჰომილეტიკა, თბ., 2009.

ვახტანგაძე 2012: წმინდა ნინო, ქადაგებანი, ტექსტები გამოსაცემად მოამზადა და წინასიტყვა დაურთო მღვდელმა ვლადიმერ ვახტანგაძემ, თბ., 2012.

კეკელიძე 1918: კეკელიძე კ., კიმენი, I, ტფილისი, 1918.

კეკელიძე 1957: კეკელიძე კ., უცხო ავტორები ძველ ქართულ ლიტერატურაში, ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან, V, თბ., 1957.

კეკელიძე 1980: კეკელიძე კ., ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია, I, თბ., 1980.

კლარჯული მრავალთავი 1991: კლარჯული მრავალთავი, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო თამილა მგალობლიშვილმა, თბ., 1991.

კოჭლამაზაშვილი 2002: წმიდა გრიგოლ ნოსელი, ქადაგება ნათლისღების დღესასწაულზე, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა და ლექსიკონი დაურთო ექვთიმე კოჭლამაზაშვილმა, თბ., 2002.

კოჭლამაზაშვილი 2009: კოჭლამაზაშვილი ე., „ერთი ფსევდოპროპირისეული ჰომილიის ატრიბუციისათვის“, ქრისტიანულ-არქეოლოგიური ძიებანი II, თბ., 2009: 342-374.

მელიქიშვილი 2012: მელიქიშვილი ნ., მაისურაძე მ., ნარკვევები ძველი ქართული სასულიერო მწერლობის ისტორიიდან, I, პოშილეტიკა, გვ. 262-598, თბ., 2012.

მეტრეველი 1959: მეტრეველი ელ., „ეფრემ მცირის ავტოგრაფი“, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ხელნაწერთა ინსტიტუტის მოამბე, I, თბ., 1959.

რუხაძე 1960: რუხაძე ტ., ქართულ-რუსული ლიტერატურული ურთიერთობის ისტორიიდან (XVI – XVII სს), თბ., 1960.

სინური მრავალთავი 1959: სინური მრავალთავი 864 წლისა, სასტამბოდ მოამზადეს კათედრის წევრებმა (ივ. იმნაიშვილმა, ლ. კიკნაძემ, მ. შანიძემ, ზ. ჭუმბურიძემ, ლ. ბარამიძემ) აკაკი შანიძის რედაქციით, წინასიტყვაობით და გამოკვლევით, ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 5, თბ., 1959.

ტყეშელაშვილი 2018: ტყეშელაშვილი ლ., „ფსევდოპროპიის ნათლისღების ჰომილიის ქართული თარგმანი“, გრაგნილი, საეკლესიო-სამეცნიერო კრებული VI, თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის გამომცემლობა, თბ., 2018: 171-204.

უდაბნოს მრავალთავი 1994: უდაბნოს მრავალთავი, აკაკი შანიძისა და ზურაბ ჭუმბურიძის რედაქციით, გამოსაცემად მოამზადეს: ლ. ბარამიძემ, კ. დანელიამ, რ. ენუქაშვილმა, ი. იმნაიშვილმა, ლ. კიკნაძემ, მ. შანიძემ და ზ. ჭუმბურიძემ, ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, ტ. 28, თბ., 1994.

ქურციკიძე 1973: ქურციკიძე ც., ძველი აღთქმის აპოკრიფული წიგნების ქართული ვერსიები, II, თბ., 1973.

ყუბანეიშვილი 1946: „საკითხავი ადამ და ევაძის სამოთხით გამოსღვისად“, ძველი ქართული ლიტერატურის ქრესტომათია, I, შედგენილი სოლ. ყუბანეიშვილის მიერ, თბ., 1946.

შანიძე 1927: შანიძე ა., ხანმეტი მრავალთავი, თბილისის უნივერსიტეტის მოამბე, VII, თბ., 1927.

წმ. იოანე დამასკელი 2000: წმ. იოანე დამასკელი, მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზედმიწევნითი გადმოცემა, ორი ძველი ქართული თარგმანი (წმ. ეფრემ მცირისა და წმ. არსენ იყალთოელისა), გამოსაცემად მოამზადეს რ. მიმინოშვილმა და მ. რაფაევამ, წინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთო მ. რაფაევამ. ძველი ბერძნულიდან თანამედროვე ქართულზე თარგმნა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო ე. ჭელიძემ, თბილისის სასულიერო აკადემიის გამომცემლობა, თბ., 2000.

წმ. ნინო 2015: წმიდა ნინო, ემბაზი ქართლისად, რჩეული წყაროები, წინათქმა, შენიშვნები, ლექსიკონი და საძიებელი შეადგინა დოდო (მარიამ)

დღონტმა, მცხეთა, 2015.

ჭელიძე 1996: ჭელიძე ე., ძველი ქართული საღვთისმეტყველო ტერმინოლოგია სევერიანე გაბალოვნელის „ექუსთა დღეთას“ უძველესი ქართული თარგმანის საფუძველზე, I, თბ., 1996.

ჭელიძე 2004: ჭელიძე ე., „ცხონების აღმოცისკრება“, თბ., 2004.

Джанашвили 1898: Джанашвили М. Г. История грузинской церкви. Книга 1, Тифлис, 1898.

Лapidус 1999: Лapidус И., прот. Святой Софроний, патриарх Иерусалимский и его борьба с монофелитством, Диссертация на соискание степени кандидата богословия, Сергиев Посад, 1999.

Попович 1890: Попович К., Патриарх Иерусалимский Софроний, как богослов, проповедник и песнописец, Киев, 1890.

Esbroeck 1975: Esbroeck M. Van, Les plus anciens homéliaires géorgiens, étude descriptive et historique par Michel Van Esbroeck, Université catholique de Louvain, Institut Orientaliste Louvain-La-Neuve, 1975.

Pitra 1876-1891: Pitra, Jean-Baptiste-Francois, Analecta sacra spicilegio solesmensi parata, 7 vols. Paris, 1876-1891.

PG: Patrologiae cursus completus, Series Graeca, accurante et recognoscente J. P. Migne, Paris, 1857-1866.

თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის
გამომცემლობა
2020

კომპიუტერული უზრუნველყოფა და ტექნიკური რედაქტორი
შორენა ფარქოსაძე

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, სიონის ქ. №13/40.

E-mail: gamomcemloba@mail.ru

Address of editorial Board:
13/40, SIONI STR. TBILISI.

დაიბეჭდა გამომცემლობა „მერიდიანში“
თბილისი, ალ. ყაზბეგის გამზ. №47
E-mail: meridiani777@gmail.com